Autoarea bestsellerurilor
Surorile Boleyn și *Moștenirea Boleyn*

POLIROM

Philippa Gregory

Îmblânzirea reginei

BIBLIOTECA POLIROM

Cuprins

Palatul Hampton Court, primăvara anului 1543
Palatul Hampton Court, vara anului 1543
Palatul Oatlands, Surrey, vara anului 1543
Conacul More, Hertfordshire, vara anului 1543
Castelul Ampthill, Bedfordshire, toamna anului 1543
Palatul Hampton Court, Crăciunul anului 1543
Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1544
Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544
Palatul Saint James, Londra, vara anului 1544
Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544
Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544
Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544
Palatul Hampton Court, vara anului 1544
Castelul Leeds, Kent, toamna anului 1544
Palatul Whitehall, Londra, toamna anului 1544
Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1545
Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1545
Palatul Whitehall, Londra, începutul verii anului 1545
Palatul Nonsuch, Surrey, vara anului 1545
Castelul Southsea, portul Portsmouth, vara anului 1545
Casa Cowdray, Midhurst, Sussex, vara anului 1545
Palatul Greenwich, vara anului 1545
Palatul Whitehall, Londra, toamna anului 1545
Palatul Whitehall, Londra, iarna anului 1545
Palatul Hampton Court, Crăciunul anului 1545
Palatul Hampton Court, iarna anului 1546
Palatul Greenwich, primăvara anului 1546
Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1546
Palatul Greenwich, vara anului 1546
Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1546
Palatul Hampton Court, vara anului 1546
Palatul Hampton Court, vara anului 1546
Castelul Windsor, toamna anului 1546
Palatul Whitehall, Londra, iarna anului 1546
Palatul Oatlands, Surrey, iarna anului 1546
Palatul Greenwich, iarna anului 1546
Palatul Hampton Court, iarna anului 1547
Nota autoarei
Bibliografie

PHILIPPA GREGORY

ÎMBLÂNZIREA REGINEI

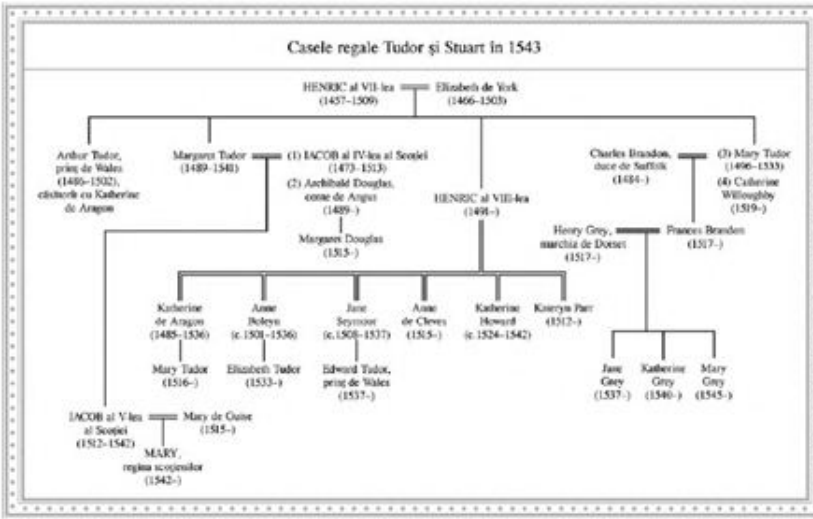
Traducere din limba engleză şi note de Mihaela Negrilă
Titlul original: *The Taming of the Queen,* 2015

POLIROM, 2016

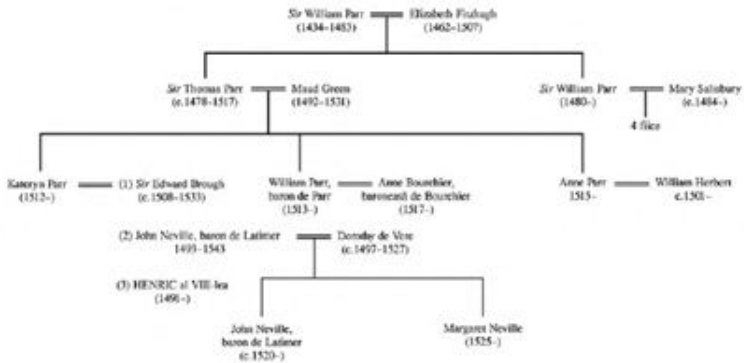
Versiune ebook: v1.0, ianuarie 2018

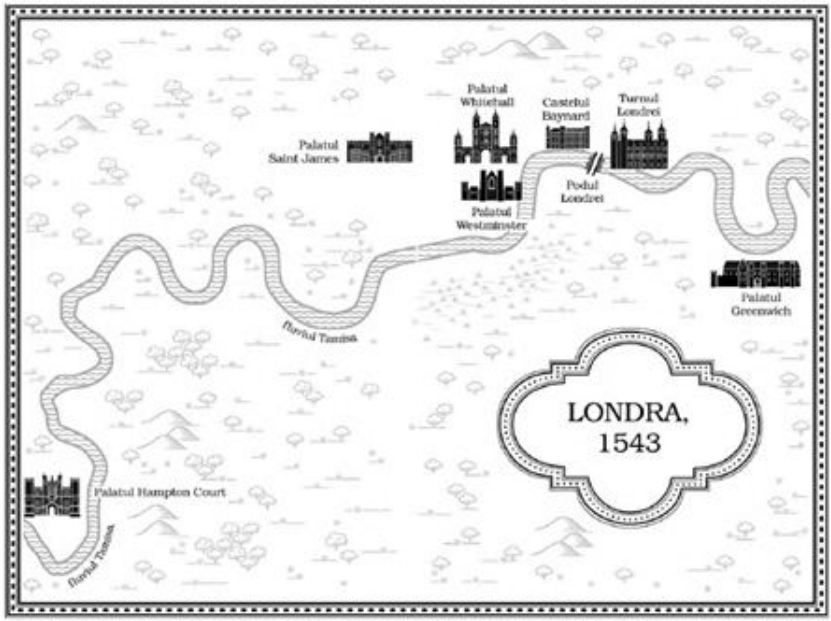
Pentru

Maurice Hutt (1928–2013)
Geoffrey Carnall (1927–2015)

Casele regale Tudor și Stuart în 1543
HENRIC al VII-lea (1457–1509)
Elizabeth de York (1466–1503)
Arthur Tudor, prinț de Wales (1486–1502), căsătorit cu Katherine de Aragon
Margaret Tudor (1489–1541)
(1) IACOB al IV-lea al Scoției (1473–1513)
(2) Archibald Douglas, conte de Angus (1489–)
Margaret Douglas (1515–)
HENRIC al VIII-lea (1491–)
Charles Brandon, duce de Suffolk (1484–)
(3) Mary Tudor (1496–1533)
(4) Catherine Willoughby (1519–)
Henry Grey, marchiz de Dorset (1517–)
Frances Brandon (1517–)
Katherine de Aragon (1485–1536)
Anne Boleyn (c.1501–1536)
Jane Seymour (c.1508–1537)
Anne de Cleves (1515–)
Katherine Howard (c.1524–1542)
Katheryn Parr (1512–)
Mary Tudor (1516–)
Elizabeth Tudor (1533–)
Edward Tudor, prinț de Wales (1537–)
Jane Grey (1537–)
Katherine Grey (1540–)
Mary Grey (1545–)
IACOB al V-lea al Scoției (1512–1542)
Mary de Guise (1515–)
MARY, regina scoțienilor (1542–)

Familia lui Kateryn Parr in 1543

Palatul Whitehall
Castelul Baynard
Turnul Londrei
Palatul Saint James
Podul Londrei
Palatul Westminster
Palatul Greenwich
fluviul Tamisa
LONDRA, 1543
Palatul Hampton Court
fluviul Tamisa

MAREA NORDULUI
ANGLIA ȘI FRANȚA, 1543
Kenninghall
Castelul Ampthill
Ashridge
Conacul More
Londra
Castelul Windsor
Gravesend
Palatul Oatlands
Palatul Nonsuch
Wulf Hall
Castelul Leeds
Dover
Calais
Casa Cowdray
Portsmouth
Boulogne
Insula Wight
CANALUL MĂNECII

Palatul Hampton Court, primăvara anului 1543

El stă în faţa mea, masiv ca un stejar bătrân, cu chipul ca o lună plină prinsă între crengile din vârf, cu buzele ridate şi cărnoase arcuite cu bunăvoinţă în sus. Se apleacă şi e ca şi cum copacul s-ar putea prăvăli peste mine. Stau locului, dar mă gândesc: doar n-are de gând să îngenuncheze, aşa cum a îngenuncheat la picioarele mele chiar ieri un alt bărbat şi mi-a acoperit mâinile cu sărutări? Însă dacă acest munte de om s-ar lăsa în genunchi, ar trebui ridicat cu funii, ca un bou împotmolit într-un şanţ, şi, de altfel, el nu îngenunchează în faţa nimănui.

Mă gândesc că nu poate să mă sărute pe gură, nu aici, în sala lungă, cu muzicanţi la un capăt şi cu atâta lume care o străbate. În niciun caz nu se poate întâmpla aşa ceva la această curte manierată, cu siguranţă că această faţă mare, ca o lună plină, nu se va apleca peste a mea. Mă uit ţintă în sus, la bărbatul pe care cândva mama şi toate prietenele ei l-au adorat, considerându-l insul cel mai chipeş din Anglia, la regele la care au visat toate fetele, şi mă rog în şoaptă ca el să nu fi zis vorbele pe care tocmai mi le-a spus. E absurd, dar mă rog să-l fi auzit greşit.

El aşteaptă consimţământul meu într-o tăcere încrezătoare.

Îmi dau seama că aşa va fi de azi şi până când moartea ne va despărţi: el va aştepta consimţământul meu sau va continua şi în lipsa lui. Va trebui să mă mărit cu bărbatul ăsta, care se arată a fi mai mare şi se află mai presus decât oricine altcineva. E mai presus de muritori, e o fiinţă cerească, aflată imediat sub îngeri: regele Angliei.

— Sunt foarte surprinsă de această onoare, mă bâlbâi eu.

Gura lui mică, uşor bosumflată, se destinde într-un zâmbet. Îi văd dinţii îngălbeniţi şi îi simt răsuflarea de câine bătrân.

— Nu o merit.

— Îţi voi arăta cum s-o meriţi, mă asigură el.

Surâsul de o sfială prefăcută de pe buzele lui umede îmi aduce aminte de faptul îngrozitor că el e un bărbat senzual, captiv într-un corp în descompunere, şi că voi fi soţia lui în toate înţelesurile cuvântului. O să se culce cu mine în timp ce eu tânjesc dureros după un alt bărbat.

— Îmi permiteţi să mă rog şi să mă gândesc la această propunere minunată? întreb eu, bâjbâind după cuvintele potrivite pentru curtea regală. Sunt luată prin surprindere, zău că sunt. Şi am rămas văduvă de curând…

Sprâncenele lui stufoase şi nisipii se unesc încruntate. Vorbele mele îl nemulţumesc.

— Ai nevoie de timp? Nu sperai la aşa ceva?

— Toate femeile speră la aşa ceva, îl asigur eu repede. Nu există

doamnă la curte care să nu spere la aşa ceva. Nu există doamnă în ţară care să nu viseze la aşa ceva. Printre ele mă număr şi eu. Însă nu sunt vrednică!

Aşa e mai bine: s-a liniştit.

— Nu-mi vine să cred că visurile mele s-au adeverit, înfloresc eu realitatea. Am nevoie de timp ca să-mi înţeleg norocul. E ca într-un basm!

El dă aprobator din cap. Îi plac la nebunie basmele, deghizările, jocul de teatru şi orice fel de fantezie neserioasă.

— Te-am salvat, declară el. Te voi înălţa din nimicnicie până în cel mai măreţ loc din lume.

Vocea lui, adâncă şi plină de siguranţă, unsă toată viaţa cu cele mai bune vinuri şi cele mai grase bucăţi de carne, este îngăduitoare, însă mica lui privire pătrunzătoare mă interoghează.

Mă silesc să-i întâlnesc ochii sfredelitori, peste care i se lasă, ca o glugă, pleoapele grase. Nu mă înalţă din nimicnicie: sunt din neamul Parr de Kendal, răposatul meu soţ a fost un Neville, iar astea sunt nişte familii importante din nordul îndepărtat al Angliei – nu că ar fi fost el acolo vreodată.

— Am nevoie de un pic de răgaz, mă târguiesc eu. Ca să mă obişnuiesc cu această fericire.

Face un mic gest cu mâna lui durdulie, sugerând că pot să-mi iau ce răgaz vreau. Fac o reverenţă şi mă îndepărtez de-a-ndărătelea de la masa de joc, unde el a cerut pe neaşteptate cea mai mare miză pe care o poate pune în joc o femeie: un pariu cu viaţa ei. E împotriva legii să îi întorci spatele, iar unii glumesc în taină că e mai sigur să fii cu ochii pe el. Mă retrag şase paşi prin galeria lungă, cu razele soarelui primăvăratic bătând prin ferestrele înalte peste capul meu plecat umil, apoi fac din nou o reverenţă, lăsându-mi ochii în jos. Când mă îndrept, el încă îmi zâmbeşte larg şi toată lumea priveşte în continuare. Mă silesc să zâmbesc şi eu şi merg cu spatele până la uşile închise care duc la sala de audienţe. Gărzile le deschid în spatele meu, ca să pot trece, şi aud murmure în timp ce lumea de afară, cea căreia i s-a refuzat onoarea prezenţei regale, se uită la mine cum fac încă o reverenţă în prag, iar măreţul rege mă urmăreşte în timp ce ies. Merg în continuare cu spatele, gărzile închid uşile duble pentru a mă ascunde privirii lui şi aud zgomotul înfundat pe care-l scot halebardele când străjerii le izbesc de pământ.

Rămân pe loc o clipă, cu faţa la panourile din lemn sculptat ale uşilor, neputând să mă răsucesc şi să înfrunt privirile curioase din încăperea aglomerată. Acum, când între noi se află uşile groase, mă pomenesc că tremur – nu îmi tremură doar mâinile, nu doar genunchii, ci toţi muşchii trupului, de parcă aş avea febră, tremur precum un iepuraş ascuns într-un lan de grâu când aude fâşâitul

lamelor secerătorilor apropiindu-se tot mai tare.

* * *

Până când adoarme toată lumea, e deja trecut mult de miezul nopţii şi eu îmi pun o pelerină albastră peste cămaşa de noapte din satin negru, după care, întunecată ca o umbră în culorile cerului noptatic, ies din odăile femeilor şi cobor scările mari. Nu mă vede nimeni când trec, am gluga trasă peste faţă şi, oricum, la această curte s-a cumpărat şi s-a vândut iubire mulţi ani. Nimeni nu se arată prea curios faţă de o femeie care se duce după miezul nopţii într-o altă cameră decât ar trebui.

La uşa iubitului meu nu sunt puse străji. Uşa e descuiată, aşa cum mi-a promis. Răsucesc clanţa şi mă strecor înăuntru, iar el este acolo, mă aşteaptă lângă foc, în încăperea goală, luminată doar de câteva lumânări. E înalt şi zvelt, cu părul negru, cu ochi negri. Când mă aude, se întoarce şi dorinţa îi luminează chipul serios. Mă apucă, mă trage spre el, capul mi se sprijină de pieptul lui tare, braţele lui mă cuprind strâns. Fără să rostesc o vorbă, îmi frec fruntea de el de parcă aş vrea să mă vâr sub pielea lui, înăuntrul trupului lui. Ne legănăm împreună o clipă, iar trupurile noastre tânjesc după parfumul şi atingerea celuilalt. Mâinile lui mă apucă strâns de fese, mă ridică, iar eu îmi înfăşor picioarele în jurul lui. Mor după el. Deschide uşa iatacului cu o lovitură de picior, intră purtându-mă în braţe şi trânteşte uşa în urma lui în timp ce se răsuceşte şi mă aşază pe pat. Îşi dă jos pantalonii, îşi azvârle cămaşa pe podea, iar eu îmi deschei pelerina şi cămaşa de noapte. Se întinde peste mine, împingându-se, şi mă pătrunde fără să spună măcar un cuvânt, ci doar cu un suspin profund, de parcă şi-ar fi ţinut răsuflarea toată ziua în aşteptarea acestui moment.

Abia atunci îi spun gâfâind, cu gura lipită de umărul lui gol:

— Thomas, împreunează-te cu mine toată noaptea. Nu vreau să gândesc.

El se trage deasupra mea, ca să-mi poată vedea faţa palidă şi părul castaniu-roşcat, care mi se revarsă pe pernă.

— Dumnezeule, sunt nebun după tine! exclamă, apoi chipul i se încordează, iar ochii negri i se măresc, orbiţi de dorinţă, pe când începe să se mişte în mine.

Îmi desfac şi mai mult picioarele, aud cum mi se înteţeşte respiraţia şi ştiu că sunt cu singurul iubit care mi-a oferit vreodată plăcere, în singurul loc din lume în care vreau să fiu, în singurul loc unde mă simt în siguranţă: în patul cald al lui Thomas Seymour.

* * *

Cândva înainte de ivirea zorilor, îmi toarnă vin dintr-o carafă de pe servantă şi îmi dă prune uscate şi nişte prăjiturele. Iau un pahar cu vin şi ciugulesc dintr-o prăjitură, prinzând firimiturile în căuşul palmei.

— M-a cerut în căsătorie, zic eu tăios.

Îşi acoperă o clipă ochii cu mâna, de parcă nu ar suporta să mă vadă stând în patul lui, cu părul căzându-mi în jurul umerilor, cu cearşafurile lui înfăşurate în jurul sânilor, cu gâtul roşu de la sărutările lui muşcătoare, cu gura un pic umflată.

— Domnul să ne mântuiască! Oh, Domnul să ne ferească de asta!

— Nu mi-a venit să cred.

— A vorbit cu fratele tău? Cu unchiul tău?

— Nu, cu mine, ieri.

— Ai mai spus asta cuiva?

Clatin din cap.

— Nu încă. Nu aş spune-o nimănui înaintea ta.

— Şi ce-o să faci?

— Ce pot să fac? Mă voi supune! spun eu cu înverşunare.

— Nu poţi, îmi zice el cu o nerăbdare bruscă.

Se întinde spre mine şi îmi apucă mâinile, zdrobind prăjitura. Îngenunchează pe pat şi îmi sărută vârfurile degetelor, aşa cum a făcut atunci când mi-a spus prima oară că mă iubeşte, că va fi iubitul meu, că va fi soţul meu, că nimeni nu ne va despărţi vreodată, că sunt singura femeie pe care a dorit-o vreodată – vreodată! – într-o viaţă lungă şi plină de amante, târfe, servitoare şi atât de multe femei desfrânate, că nici măcar nu le mai ţine minte.

— Kateryn, îţi jur că nu se poate. Nu pot îndura aşa ceva. Nu voi permite aşa ceva!

— Nu văd cum aş putea să-l resping.

— Ce i-ai spus?

— Că am nevoie de timp. Că trebuie să mă rog şi să mă gândesc.

El îmi aşază mâna pe pântecul lui plat. Îi simt transpiraţia umedă, caldă, cârlionţii moi ai părului negru, peretele de muşchi tari de sub pielea fermă.

— Asta ai făcut tu în noaptea asta? Te-ai rugat?

— Am venerat, şoptesc eu.

Se apleacă şi mă sărută pe creştetul capului.

— Eretico! Ce-ar fi dacă i-ai spune că eşti deja promisă? Că te-ai măritat deja în taină?

— Cu tine? zic eu de-a dreptul.

El acceptă provocarea, pentru că e un drac şi jumătate: cum apare vreun risc, vreun pericol, Thomas dă fuga spre el de parcă ar fi o joacă de Armindeni, de parcă s-ar simţi cu adevărat viu numai la distanţă de o sabie de moarte.

— Da, cu mine, zice el cutezător. Cu mine, sigur. Bineînţeles că trebuie să ne căsătorim. Putem spune că suntem deja căsătoriţi!

Voiam să-l aud zicând asta, dar nu îndrăznesc.

— Nu pot să-l înfrunt.

La gândul că l-aş putea părăsi pe Thomas, îmi piere glasul. Simt lacrimi fierbinţi pe obraz. Apuc cearşaful şi mă şterg pe faţă.

— O, Domnul să mă ajute! Nu voi putea nici măcar să te mai văd.

El pare înspăimântat. Se trage înapoi, rezemându-se pe călcâie, iar funiile patului scârţâie sub greutatea lui.

— Asta nu se poate întâmpla. Abia ce ai devenit liberă! Am fost împreună de nu mai mult de şase ori. Aveam de gând să-i cer permisiunea să mă însor cu tine! Am aşteptat un pic doar din respect faţă de văduvia ta!

— Ar fi trebuit să citesc semnele. Mi-a trimis mânecile alea frumoase, a insistat să pun capăt doliului şi să vin la curte. Vine mereu să mă caute în apartamentul lui *lady* Mary şi mă urmăreşte întruna cu privirea.

— Am crezut că doar flirtează. Nu eşti singura. Eşti tu, mai e şi Catherine Brandon, şi Mary Howard… N-am crezut niciodată că ar fi ceva serios.

— I-a acordat fratelui meu favoruri mult peste meritele lui. Dumnezeu ştie că William n-a fost numit Păzitor al Graniţei Scoţiene{1} datorită priceperii sale.

— E îndeajuns de bătrân ca să-ţi fie tată!

Surâd cu amărăciune.

— Ce bărbat respinge o mireasă mai tânără? Ştii, cred că mă avea în minte încă dinainte de moartea soţului meu, Dumnezeu să-l odihnească.

— Ştiam eu! loveşte el cu palma stâlpul sculptat al patului. Ştiam eu! Am văzut felul în care te urmăreşte cu privirea prin încăpere. L-am văzut trimiţându-ţi câte un pic dintr-un fel sau altul la cină şi lingându-şi lingura cu limba lui mare şi grasă când gustai din ele. Nu pot îndura gândul că o să stai în patul lui şi mâinile lui bătrâne o să te răsucească pe toate părţile.

Îmi încordez gâtul şi îmi înghit teama.

— Ştiu. Ştiu. Căsnicia va fi mult mai rea decât curtarea, iar curtarea e ca o piesă de teatru cu actori nepotriviţi, în care eu nu îmi ştiu replicile. Mi-e tare frică. Dumnezeule mare, Thomas, nici nu pot să-ţi spun cât de frică mi-e! Ultima regină…

Îmi piere vocea. Nici nu pot să-i rostesc numele. Katherine Howard a murit cu doar un an în urmă: i s-a tăiat capul pentru adulter.

— Să nu-ţi fie teamă de asta, mă linişteşte Thomas. Nu ai fost aici şi nu ştii cum era ea. Kitty Howard s-a nenorocit singură. Dacă ea n-ar fi greşit, el nu i-ar fi făcut niciodată vreun rău. Era o mare târfă.

— Şi cum crezi că m-ar numi pe mine dacă m-ar vedea acum?

Urmează o tăcere sumbră. El se uită la mâinile mele, pe care mi le-am încleştat în jurul genunchilor. Am început să tremur. Îşi pune palmele pe umerii mei şi simte cum mă cutremur. Pare înspăimântat, ca şi cum tocmai ne-am fi auzit condamnarea la moarte.

— Nu trebuie să te bănuiască niciodată de asta, zice el, făcând un semn către focul cald, camera luminată de lumânări, aşternuturile mototolite şi mirosul ameţitor, care trădează faptul că am făcut dragoste. Dacă te întreabă vreodată, neagă. Eu voi nega întotdeauna, o jur. Nu trebuie să audă niciodată nici măcar o şoaptă. Jur că de la mine nu va auzi nicio vorbă. Trebuie să ne punem de acord. Nu vom vorbi niciodată despre asta. Cu nimeni. Nu îi vom da niciodată vreun motiv de bănuială şi vom face un legământ să păstrăm taina.

— Jur. Poate să mă şi schingiuiască şi tot nu te-aş trăda.

Zâmbetul lui e afectuos.

— Nobilii nu se schingiuiesc, zice el şi mă cuprinde în braţe cu o tandreţe profundă şi blândă.

Mă întinde şi înfăşoară cuvertura din blană în jurul meu, apoi se pune lângă mine, aplecându-se deasupra mea, cu capul sprijinit în palmă, ca să mă poată vedea. Mâna îi alunecă de pe obrazul meu umed în jos, pe gât, peste curbura sânilor, pe pântec, pe şolduri, de parcă mi-ar învăţa forma trupului, de parcă mi-ar citi cu degetele pielea, paragrafele, punctuaţia ei, memorându-le pentru totdeauna. Apoi îşi lipeşte faţa de gâtul meu şi îmi inspiră parfumul părului.

— Ăsta e un adio, nu-i aşa? zice el, cu buzele pe pielea mea caldă. Te-ai decis deja, micuţa mea dură din nord. Ai luat o hotărâre de una singură şi ai venit să-mi spui adio.

Bineînţeles că e un adio.

— Dacă mă părăseşti, cred c-o să mor, mă previne el.

— Dacă n-o fac, în mod sigur vom muri amândoi, zic eu sec.

— Întotdeauna drept la ţintă, Kat.

— Nu vreau să te mint în noaptea asta. O să-mi petrec tot restul zilelor spunând minciuni.

Îmi cercetează chipul cu atenţie.

— Eşti frumoasă când plângi, remarcă el. Mai ales când plângi.

Îmi pun mâinile pe pieptul lui. Îi simt sub palme curbura muşchilor şi părul negru. Pe un umăr are o cicatrice veche, de la o tăietură de sabie. O ating uşor, gândindu-mă că trebuie să o ţin minte, că trebuie să ţin minte fiecare clipă de-acum.

— Să nu-l laşi vreodată să te vadă plângând, zice el. I-ar plăcea.

Îi urmăresc cu degetele linia claviculei, trasez o hartă a tendonului umărului. Pielea caldă de sub mâinile mele şi mirosul de după ce am făcut dragoste îmi abat atenţia de la nefericirea mea.

— Trebuie să plec înainte de ivirea zorilor, îi zic, aruncând o privire

spre fereastra cu oblonul tras. Nu mai avem mult timp.

Ştie exact la ce mă gândesc.

— Ăsta e felul în care vrei să-ţi iei adio?

Îşi apasă coapsa între coapsele mele, astfel încât muşchiul lui tare se sprijină de faldurile mele de carne moale şi plăcerea îmi cuprinde trupul încet, ca o îmbujorare.

— Aşa?

— Ca la ţară, şoptesc eu ca să-l fac să râdă.

Ne rostogoleşte pe amândoi, aşa că sfârşeşte întins pe spate, iar eu stau peste el, pe toată lungimea zveltă şi caldă a trupului său, astfel încât să deţin controlul în această ultimă partidă de amor. Mă întind şi îl simt cutremurându-se de dorinţă, mă aşez călare pe el, cu mâinile pe pieptul lui, ca să mă pot uita în ochii lui negri în timp ce mă las delicat în jos până la punctul de intrare, unde el mă va pătrunde, apoi aştept până când mă roagă:

— Kateryn.

Abia atunci mă las în jos până la capăt. El respiră adânc şi închide ochii, răsfirându-şi braţele, de parcă ar fi crucificat de plăcere. La început mă mişc încet, gândindu-mă la plăcerea lui, vrând să dureze mult timp, dar apoi simt cum în mine creşte fierbinţeala şi mă las cuprinsă de nerăbdarea aceea minunată şi familiară, până când nu mai sunt în stare să aştept sau să mă opresc, ci trebuie să continui, fără să mă mai gândesc la absolut nimic, până când îi strig numele, plină de încântare, îi strig numele, plină de bucurie, şi la sfârşit plâng şi iar plâng din cauza dorinţei, a iubirii şi a cumplitei pierderi care va sosi odată cu dimineaţa.

* * *

La capelă, la utrenie, îngenunchez lângă sora mea, Nan, avându-le peste tot în jurul nostru pe doamnele de onoare ale fiicei regelui, *lady* Mary, care se roagă şi ea în tăcere, aşezată în strana ei bogat împodobită, îndeajuns de departe ca să nu ne audă.

— Nan, trebuie să-ţi spun ceva, murmur eu.

— Ţi-a vorbit regele? e tot ce zice ea.

— Da.

Scoate un icnet slab, apoi îşi pune mâna peste a mea şi mi-o strânge uşor. Ţine ochii închişi în timp ce se roagă. Îngenunchem una lângă alta, aşa cum obişnuiam să facem acasă, în Kendal, în Westmorland, când mama citea rugăciunile în latină, iar noi, nişte copile, bolboroseam răspunsurile. Când slujba lungă se termină, *lady* Mary se ridică în picioare şi noi ieşim din capelă în urma ei.

E o zi frumoasă de primăvară. Dacă aş fi acasă, într-o zi ca asta am începe aratul, iar cântecul corlelor ar răsuna la fel de tare ca fluierul

băiatului care îndeamnă caii înhămaţi la plug.

— Haideţi să ne plimbăm prin grădină înainte de micul dejun, propune *lady* Mary, iar noi o urmăm în jos pe scări spre grădina ei, trecând pe lângă yeomenii corpului de gardă, care prezintă armele şi apoi se dau la o parte.

Sora mea, Nan, care a crescut la curte, profită de ocazie pentru a mă lua de braţ şi ne strecurăm în spatele doamnelor care merg cu stăpâna noastră. O apucăm discret pe o altă alee şi când rămânem singure şi nu mai putem fi auzite, ea se răsuceşte ca să se uite la mine. Faţa ei palidă şi încordată seamănă cu a mea: sub glugă, părul castaniu-roşcat, pieptănat pe spate, ochii cenuşii, ca ai mei, şi – doar în clipa asta – obrajii îmbujoraţi de entuziasm.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, surioară! Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toţi. Asta e o zi mare pentru familia Parr. Ce i-ai zis?

— I-am cerut un răgaz, ca să-mi dau seama de fericirea mea, zic eu sec.

— Cât timp crezi că ai la dispoziţie?

— Câteva săptămâni…?

— El e întotdeauna nerăbdător, mă previne ea.

— Ştiu.

— Mai bine ai accepta imediat.

Ridic din umeri.

— O s-o fac. Ştiu că trebuie să mă mărit cu el. Ştiu că n-am de ales.

— Fiind soţia lui, vei fi regina Angliei. Vei dispune de o avere! jubilează ea. Cu toţii vom primi averi.

— Da, juninca de rasă a familiei e scoasă iar pe piaţă. Asta e a treia vânzare.

— Of, Kat! Asta nu e ca orice altă căsătorie aranjată pentru tine. E cea mai mare şansă pe care o s-o ai în viaţă! E cea mai de seamă căsătorie din Anglia, probabil chiar din întreaga lume!

— Atât cât durează.

Se uită în urma ei, apoi mă ia de braţ, ca să putem merge cu capetele apropiate şi să vorbim în şoaptă.

— Eşti neliniştită. Dar s-ar putea să nu dureze prea mult. El e foarte bolnav. E foarte bătrân. Şi pe urmă vei avea şi rangul, şi moştenirea, dar nu şi soţul.

Soţul pe care abia l-am îngropat avea patruzeci şi nouă de ani, iar regele are cincizeci şi unu, e bătrân, dar tot ar mai putea să o ducă până la şaizeci de ani. Are cei mai buni medici şi spiţeri şi se păzeşte de boli de parcă ar fi un prunc preţios. Îşi trimite oştirile la război fără el, iar de turniruri s-a lăsat cu mulţi ani în urmă. A îngropat patru neveste – de ce nu încă una?

— S-ar putea să trăiesc mai mult decât el, încuviinţez eu, cu gura lângă urechea ei. Însă cât timp a rezistat Katherine Howard?

Nan clatină din cap la o asemenea comparaţie.

— Curva aia! L-a trădat şi a fost îndeajuns de idioată ca să se lase prinsă. Tu n-o să faci aşa ceva.

— Nu contează, spun eu, brusc sătulă de aceste calcule. Fiindcă oricum nu am de ales. E roata destinului.

— Nu spune asta. E voia Domnului! zice ea cu un entuziasm subit. Gândeşte-te ce ai putea să faci ca regină a Angliei. Gândeşte-te ce ai putea să faci pentru noi!

Sora mea este o susţinătoare înfocată a transformării Bisericii Angliei din starea în care se află acum – o papalitate fără papă – într-o adevărată comuniune bazată pe Biblie. Asemenea multora din ţară – cine ştie câţi –, ea vrea ca reforma la care regele supune biserica să meargă tot mai departe, până când ne vom elibera de toate superstiţiile.

— Of, Nan, doar ştii că nu am astfel de convingeri… şi, oricum, de ce m-ar asculta el pe mine?

— Pentru că la început îşi ascultă întotdeauna soţiile. Şi avem nevoie de cineva care să vorbească în favoarea noastră. Curtea e îngrozită de episcopul Gardiner, care a interogat până şi anturajul lui *lady* Mary. A trebuit să-mi ascund cărţile. Avem nevoie de o regină care să-i apere pe reformatori.

— Nu eu, îi spun scurt. Nu mă interesează şi nici n-o să mă prefac că mă interesează. M-am vindecat de credinţă atunci când papistaşii au ameninţat să-mi dea foc castelului.

— Da, aşa sunt ei. Au aruncat cărbuni încinşi în sicriul lui Richard Champion, ca să arate că ei credeau că ar fi trebuit ars pe rug. Îi ţin pe oameni în ignoranţă şi frică. De-asta credem noi că Biblia ar trebui să fie în limba engleză, ca toţi oamenii să o înţeleagă singuri şi să nu mai fie păcăliţi de preoţi.

— O, sunteţi la fel de răi ca şi ceilalţi! îi zic pe un ton energic. Eu nu ştiu nimic despre noua învăţătură – n-am avut prea multe cărţi în Richmondshire şi nici nu aveam timp să stau să citesc. Lordul Latimer nu le-ar fi acceptat în casă. Aşa că nu ştiu ce-i cu toată tevatura asta şi cu siguranţă nu am nicio influenţă asupra regelui.

— Kat, dar chiar acum în temniţa de la Windsor sunt patru oameni acuzaţi de erezie, care nu au vrut decât să citească Biblia în engleză. Trebuie să-i salvezi.

— Nu şi dacă sunt eretici! Dacă sunt eretici, trebuie să ardă pe rug! Aşa e legea. Cine sunt eu să zic că e greşită?

— Dar vei învăţa, insistă Nan. Bineînţeles că ai fost ruptă de toată învăţătura asta nouă când te-ai măritat cu bătrânul Latimer şi ai fost îngropată de vie în nord, însă când îi vei auzi pe predicatorii din Londra şi îi vei asculta pe învăţaţi explicând Biblia în engleză, vei înţelege de ce gândesc eu cum gândesc. Nimic nu-i mai important pe

lume decât să aduci oamenilor cuvântul lui Dumnezeu şi să îndiguieşti puterea vechii biserici.

— Cred într-adevăr că toată lumea ar trebui să aibă voie să citească Biblia în engleză, recunosc eu.

— Deocamdată e de ajuns să crezi asta, îmi zice ea. Va urma şi restul. O să vezi. Iar eu voi fi alături de tine. Întotdeauna. Oriunde vei merge tu, voi merge şi eu. Domnul să mă binecuvânteze, voi fi sora reginei Angliei!

Uit de gravitatea situaţiei mele şi râd:

— Ce-o să te mai umfli în pene! Şi aşa-i că mama ar fi fost încântată? Poţi să-ţi imaginezi?

Nan râde zgomotos şi îşi acoperă gura cu palma.

— Doamne Dumnezeule! Poţi să-ţi închipui? După ce pe tine te-a măritat, iar pe mine m-a pus să muncesc din greu – şi totul spre beneficiul fratelui William? După ce ne-a învăţat că el trebuie să fie pe primul loc, iar noi trebuie să slujim familia şi să nu ne gândim niciodată la noi înşene? După ce ne-a învăţat toată viaţa că singura făptură care contează e William, că singura ţară din lume e Anglia, singurul loc, curtea regală, şi singurul rege, Henric?

— Şi moştenirea de familie! strig eu cu veselie. Preţioasa moştenire pe care mi-a lăsat-o! Cea mai mare comoară a ei era portretul regelui.

— O, îl adora! Pentru ea a fost întotdeauna cel mai chipeş prinţ de pe tot cuprinsul creştinătăţii.

— Ea ar zice că sunt onorată să mă mărit cu ce-a rămas din el.

— Păi, eşti, subliniază Nan. Va face din tine cea mai bogată femeie din Anglia şi nimeni nu va avea nici pe departe puterea ta. Vei putea să faci exact ce vrei tu şi-o să-ţi placă asta. Toată lumea – până şi soţia lui Edward Seymour – va trebui să facă reverenţe în faţa ta. O să te bucuri să o vezi, că femeia aia e insuportabilă.

Când îl pomeneşte pe fratele lui Thomas, îmi piere zâmbetul.

— Ştii, zic, mă gândeam ca Thomas Seymour să fie următorul meu soţ.

— Dar nu i-ai zis nimic direct, nu? N-ai pomenit niciodată nimănui de el? Nu ai vorbit cu el?

Îl văd pe Thomas, limpede ca într-un portret, gol în lumina lumânărilor, cu zâmbetul lui cunoscător şi cu mâna mea pe abdomenul lui cald, urmărind linia de păr negru conturată în jos. Pot să-i simt parfumul când îngenunchez în faţa lui şi îmi lipesc fruntea de abdomenul lui, timp în care buzele mi se întredeschid.

— N-am spus nimic. N-am făcut nimic.

— Nu ştie că îl aveai în vedere? insistă Nan. Te gândeai la căsătorie pentru binele familiei, nu din cauza dorinţei, nu-i aşa, Kat?

Mi-l imaginez întins pe pat, arcuindu-şi trupul ca să mă pătrundă, cu braţele depărtate larg şi cu genele negre coborâte pe obrajii

bronzaţi, în timp ce ochii i se închid într-un abandon total.

— El habar n-are. M-am gândit doar că averea şi neamul lui ne-ar conveni.

Ea dă din cap aprobator, spunând:

— Ar fi fost o partidă foarte bună. Sunt o familie în ascensiune. Însă nu trebuie să-l mai pomenim niciodată. Nimeni nu poate spune vreodată că te gândeai la el.

— Nu mă gândeam. Ar fi trebuit să mă mărit cu cineva convenabil pentru familie. Putea fi el sau, la fel de bine, oricare altul.

— Pentru tine el trebuie să fie ca şi mort, stăruie ea.

— Am lăsat deoparte toate gândurile legate de el. Nici măcar nu i-am vorbit vreodată, nici nu i-am cerut fratelui nostru să stea de vorbă cu el. Nu l-am pomenit nimănui, nici unchiului nostru. Uită de el. Eu am uitat.

— Asta e important, Kat.

— Nu sunt o proastă.

Ea dă aprobator din cap:

— N-o să mai vorbim niciodată de el.

— Niciodată.

* * *

În noapte aceea o visez pe Sfânta Tryphine. Visez că eu sunt sfânta, că sunt măritată împotriva voinţei mele cu duşmanul tatălui meu şi că urc o scară întunecată din castelul lui. Din încăperea de la capătul de sus al scărilor vine un miros rău. Mă irită pe gât şi mă face să tuşesc în timp ce continui să urc, cu o mână pe balustrada răsucită şi jilavă din piatră, cu cealaltă mână ţinând lumânarea, iar lumina unduieşte şi pâlpâie în adierea pestilenţială care vine în jos din odaie. E mirosul morţii, mirosul a ceva mort, care putrezeşte şi se strecoară de dincolo de uşa zăvorâtă, iar eu trebuie să intru pe uşă şi să îmi înfrunt cea mai mare spaimă, căci eu sunt Tryphine, măritată împotriva voinţei mele cu duşmanul tatălui meu, şi urc o scară întunecată din castelul lui. Din încăperea de la capătul de sus al scărilor vine un miros rău. Mă irită pe gât şi mă face să tuşesc în timp ce continui să urc, cu o mână pe balustrada răsucită şi jilavă din piatră, cu cealaltă mână ţinând lumânarea, iar lumina unduieşte şi pâlpâie în adierea pestilenţială care vine în jos din odaie. E mirosul morţii, mirosul a ceva mort, care putrezeşte şi se strecoară de dincolo de uşa zăvorâtă, iar eu trebuie să intru pe uşă şi să îmi înfrunt cea mai mare spaimă, căci eu sunt Tryphine, măritată împotriva voinţei mele cu duşmanul tatălui meu, şi urc o scară întunecată din castelul lui. Şi tot aşa, visul se repetă iar şi iar, eu tot urc şi iar urc pe scară, care continuă cu altă scară, care continuă cu altă scară, urc şi urc, timp în care lumina lumânării

sclipeşte pe zidul întunecat şi mirosul din încăperea zăvorâtă devine din ce în ce mai puternic, până când în cele din urmă mă înec atât de tare din cauza duhorii, încât patul se zguduie şi Mary-Clare, o altă doamnă de onoare, care doarme în acelaşi pat cu mine, mă trezeşte şi zice:

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Kateryn, visai şi tuşeai şi ţipai! Ce-ai păţit?

— Nimic, îi zic. Doamne, apără-mă, ce frică mi-a fost! Am avut un vis, un vis urât.

* * *

Regele vine în fiecare zi în odăile lui *lady* Mary, sprijinindu-se zdravăn de braţul unuia dintre prietenii săi şi încercând să ascundă faptul că piciorul său bolnav putrezeşte sub el. Edward Seymour, cumnatul lui, îl susţine, vorbind plăcut, fermecător ca orice Seymour. Adesea Thomas Howard, bătrânul duce de Norfolk, îl ţine de celălalt braţ, afişând pe chip un zâmbet precaut, de curtean, iar în urma lor vine Stephen Gardiner, episcopul de Winchester, care are faţa lată şi umeri vânjoşi şi e gata să facă un pas în faţă şi să intervină. Râd cu toţii zgomotos la glumele regelui, îi laudă înţelepciunea spuselor şi nimeni nu-l contrazice vreodată. Mă îndoiesc că l-a mai contrazis cineva de când cu Anne Boleyn.

— Iar Gardiner, remarcă Nan.

Catherine Brandon se apleacă spre ea şi îi şopteşte grăbită ceva. O văd pe Nan pălind la faţă, în timp ce Catherine dă aprobator din capul ei frumos.

— Ce s-a întâmplat? o întreb. De ce nu l-ar însoţi Stephen Gardiner pe rege?

— Papistaşii speră să-l prindă în cursă pe Thomas Cranmer, cel mai bun arhiepiscop creştin pe care l-a avut vreodată curtea, murmură Nan într-o bolboroseală rapidă. Soţul lui Catherine i-a spus că au de gând să-l acuze pe Cranmer de erezie chiar astăzi, în după-amiaza asta. Ei cred că au destule dovezi ca să-l ardă pe rug.

Sunt atât de şocată, încât abia pot să răspund.

— Nu poţi omorî un episcop! exclam.

— Ba poţi, zice Catherine tăios. Regele ăsta a făcut-o deja, cu episcopul Fisher.

— Asta a fost acum mulţi ani! Ce-a făcut Thomas Cranmer?

— A încălcat cele Şase Articole de Credinţă ale regelui, explică repede Catherine Brandon. Regele a stabilit şase lucruri pe care orice creştin trebuie să le creadă, altminteri poate fi acuzat de erezie.

— Dar cum poate el să le încalce? Nu are cum să se opună învăţăturii bisericii! E arhiepiscop: el e biserica!

Regele vine spre noi.

— Roagă-l să-l ierte pe arhiepiscop! îmi zice grăbită Nan. Salvează-l, Kat!

— Cum aş putea? întreb eu, apoi afişez un zâmbet când regele vine şchiopătând spre mine, abia înclinând din cap către fiica lui.

Surprind privirea întrebătoare a lui *lady* Mary, dar chiar dacă purtarea mea i se pare nepotrivită pentru o văduvă de treizeci de ani, tot nu poate spune nimic. *Lady* Mary este cu doar trei ani mai tânără decât mine, dar a învăţat să se păzească, din pricină că a avut o copilărie cumplit de dureroasă. Şi-a văzut prietenii, tutorele, chiar şi guvernanta dispărând din slujba ei, ajungând în Turnul Londrei şi de acolo la eşafod. Ei au prevenit-o că tatăl ei ar pune să i se taie capul din cauza credinţei ei îndârjite. Uneori, când se roagă în tăcere, ochii i se umplu de lacrimi, iar eu mă gândesc că îi face rău durerea pentru cei pe care i-a pierdut şi n-a putut să-i salveze. Îmi închipui că se trezeşte în fiecare zi cu un sentiment de vinovăţie, ştiind că s-a lepădat de credinţă ca să scape de moarte şi că prietenii ei n-au făcut asta.

Acum stă în picioare, pe când regele se lasă pe scaunul lui, pus lângă al meu, şi se aşază abia când îi face el un semn cu mâna. Nu vorbeşte până când nu i se adresează, ci rămâne tăcută, cu capul plecat cu supuşenie. Ea n-o să se plângă niciodată că flirtează cu doamnele ei de onoare. O să-şi înghită suferinţa până când aceasta o va otrăvi.

Regele ne face semn că putem să ne aşezăm toate, se apleacă spre mine şi, cu un murmur intim, mă întreabă ce citesc. Îi arăt imediat pagina cu titlul. E o carte cu povestiri franţuzeşti, nimic ce ar putea fi interzis.

— Citeşti în franceză?

— O şi vorbesc un pic. Nu la fel de fluent ca Maiestatea Voastră, desigur.

— Citeşti şi în alte limbi?

— Puţin în latină şi acum, că am mai mult timp, vreau s-o studiez, îi zic. Acum trăiesc la o curte cu oameni învăţaţi.

Zâmbeşte.

— Am fost toată viaţa un cărturar. Mă tem că nu mă vei ajunge niciodată, dar ar trebui să înveţi îndeajuns cât să-mi citeşti.

— Poeziile Maiestăţii Voastre în engleză sunt la fel de bune ca orice s-a scris în latină, zice avântat unul dintre curteni.

— Orice poezie e mai bună în latină, îl contrazice Stephen Gardiner. Engleza e o limbă negustorească, latina este limba Bibliei.

Henric zâmbeşte şi flutură mâna lui grasă, cu inele mari, lucitoare, întrerupând astfel disputa.

— Îţi voi scrie un poem în latină şi tu îl vei traduce, îmi promite el. Vei putea judeca astfel ce limbă e mai bună pentru vorbele de

dragoste. Mintea unei femei poate fi cea mai de seamă podoabă a ei. Îmi vei arăta frumuseţea inteligenţei tale, laolaltă cu frumuseţea chipului tău.

Ochii lui mici se plimbă în jos, de la faţa mea spre gulerul rochiei şi spre restul volutelor făcute de sânii mei prinşi în corsajul strâns. Îşi linge buzele strânse.

— Aşa-i că e cea mai frumoasă doamnă de la curte? îl întreabă el pe ducele de Norfolk.

Bătrânul lasă să-i scape un zâmbet subţire, iar ochii săi negri mă cântăresc de parcă aş fi o bucată aleasă de muşchi de vită.

— Este într-adevăr cea mai frumoasă dintre multele flori de-aici, zice el, uitându-se în jur după fiica lui, Mary.

Văd că Nan mă priveşte insistent şi remarc:

— Păreţi cam îngrijorat. Vă tulbură ceva, Maiestatea Voastră?

El clatină din cap, în timp ce ducele de Norfolk se apleacă să-l asculte.

— Nimic care să te tulbure pe tine.

Mă ia de mână şi mă trage un pic mai aproape de el.

— Eşti o bună creştină, nu-i aşa, draga mea?

— Desigur, îi zic.

— Citeşti Biblia, te rogi la sfinţi şi aşa mai departe?

— Da, Maiestatea Voastră, în fiecare zi.

— Atunci ştii că am dat poporului meu Biblia în limba engleză şi că eu sunt capul bisericii din Anglia?

— Bineînţeles, Maiestatea Voastră. Am depus şi eu jurământul. I-am chemat pe toţi supuşii mei de la castelul Snape şi i-am pus să jure că Domnia Ta eşti capul bisericii şi că papa e doar episcopul Romei şi n-are nicio putere în Anglia.

— Sunt unii care ar vrea ca Biserica Angliei să o apuce pe calea luteranismului, schimbând totul. Şi sunt unii care cred exact contrariul, care ar vrea ca totul să fie iar ca înainte şi să reinstaureze puterea papei. Tu ce crezi despre astea două?

Sunt foarte sigură că nu vreau să-mi exprim părerea nici într-o direcţie, nici în cealaltă.

— Cred că ar trebui să fiu călăuzită de Maiestatea Voastră.

Râde tare, aşa că toată lumea trebuie să râdă laolaltă cu el. Mă strânge drăgălaş de bărbie şi zice:

— Ai foarte mare dreptate. Ca supusă şi ca iubită. Iar eu îţi zic că îmi voi anunţa oficial hotărârea şi o voi numi *Cartea Regelui,* astfel ca oamenii să ştie ce să creadă. O să le spun eu. O să găsesc o cale de mijloc între Stephen Gardiner, aici de faţă, care ar vrea să reinstaureze toate ritualurile şi puterile bisericii, şi prietenul meu Thomas Cranmer, care nu-i de faţă şi căruia i-ar plăcea ca puterea bisericii să fie redusă până la esenţa Bibliei. Cranmer nu ar vrea nici mânăstiri, nici abaţii

sau capele votive, nici măcar preoţi, ci doar predicatori şi Cuvântul Domnului.

— Dar de ce nu este aici Thomas Cranmer, prietenul Domniei Voastre? întreb eu neliniştită.

Una e să promiţi să salvezi un om, alta e s-o faci cu adevărat. Nu ştiu cum ar trebui să îl îndemn pe rege să aibă milă.

Ochii mici ai lui Henric sclipesc şiret.

— Bănuiesc că aşteaptă temător să audă dacă va fi acuzat de erezie şi trădare, chicoteşte el. Cred că stă şi pândeşte după tropăitul soldaţilor care vin să-l ducă în Turn.

— Dar dacă e prietenul Domniei Voastre?

— Atunci groaza sa va fi micşorată de speranţa milosteniei.

— Însă Maiestatea Voastră este atât de miloasă… Îl veţi ierta? îl îmboldesc eu.

Gardiner face un pas înainte şi ridică o mână delicată, ca pentru a mă reduce la tăcere.

— Dumnezeu este cel care iartă, declară regele. Eu sunt cel care face dreptate.

* * *

Henric nu îmi acordă o săptămână să mă împac cu fericirea care a dat peste mine. Îmi vorbeşte doar două zile mai târziu, duminică după-amiază, imediat după slujbă. Mă miră că amestecă pioşenia cu interesele personale, dar cum voia lui e voia Domnului, sabatul poate fi deopotrivă sfânt şi profitabil. În timp ce soarele strălucitor se revarsă prin ferestrele mari, curtenii păşesc în alai de la capelă până în sala cea mare, unde o să ia cina, şi deodată regele opreşte pe toată lumea în loc şi îmi face semn cu capul să ies dintre doamne şi să vin în fruntea lor. Toca lui de catifea e trasă mult în jos peste părul care a început să i se rărească, iar perlele care se leagănă, prinse pe marginea ei, sclipesc spre mine. Îmi zâmbeşte ca şi cum ar fi vesel, însă ochii îi sunt la fel de goliţi de viaţă ca şi pietrele acelea preţioase.

Îmi ia mâna în semn de salut şi mi-o prinde sub braţul lui masiv.

— Ai un răspuns pentru mine, *lady* Latimer?

— Am, îi zic.

Acum, când nu mai am încotro, îmi dau seama că vocea îmi este limpede şi că mâna mea, strivită între umflătura burţii lui mari şi căptuşeala groasă a mânecii, nu tremură deloc. Nu sunt o copilă speriată de necunoscut, ci o femeie: pot înfrunta teama, pot merge spre ea.

— M-am rugat pentru călăuzire şi am primit răspuns, continui eu.

Aruncând o privire în jur, întreb:

— Să-l rostesc aici şi acum?

El dă din cap că da. Nu are niciun pic de simţ al intimităţii. Bărbatul acesta e slujit în fiecare clipă a zilei. Chiar şi când se screme îndurerat, din pricina constipaţiei, pe scaunul de toaletă, există oameni care stau lângă el, gata să-i ofere bucăţi de pânză ca să se şteargă, apă ca să se spele, o mână pe care să o strângă când durerea devine prea mare. Doarme cu un paj la piciorul patului, urinează lângă favoriţii lui, iar când vomită din cauză că a mâncat prea mult, cineva îi ţine vasul. Bineînţeles că nu are nicio ezitare să vorbească despre căsătoria sa în timp ce toată lumea încearcă să audă. Nu riscă nicio clipă să fie umilit: ştie că nu poate fi refuzat.

— Ştiu că sunt binecuvântată între femei şi mai presus de toate celelalte, zic eu şi îi fac o reverenţă foarte amplă. Voi fi profund onorată să fiu soţia Domniei Tale.

Îmi ia mâna şi o duce la buze. Nu a avut nicio îndoială, dar e încântat să mă audă descriindu-mă drept binecuvântată.

— Vei sta lângă mine la cină, promite el. Iar crainicul va face anunţul.

Merg mai departe, cu mâna strânsă sub braţul lui, şi astfel îi conducem pe toţi prin uşile duble până în sala cea mare. *Lady* Mary merge alături de el, de cealaltă parte. Nu pot s-o văd, căci mă împiedică amploarea pieptului voinic al regelui, iar ea nu încearcă să tragă cu ochiul la mine. Îmi imaginez chipul ei înlemnit şi lipsit de expresie şi ştiu că arăt şi eu cam la fel. Probabil că părem două surori palide, conduse la cină de un tată enorm.

Zăresc masa înălţată, pe care stau tronul şi câte un scaun de o parte şi de alta a lui. Probabil că şeful servitorilor a poruncit ca scaunele să fie aşezate astfel. Până şi el ştia că regele îmi va cere răspunsul când vom merge la cină şi că eu va trebui să spun da.

Urcăm toţi trei pe podiumul pe care e aşezată masa şi ne ocupăm locurile. Marele baldachin acoperă tronul regelui, dar se termină chiar lângă scaunul meu. Abia atunci când voi fi regină, voi mânca sub ţesătura lui din aur. Mă uit în sală, la sutele de oameni care înalţă privirile holbate spre mine. Când îşi dau seama că eu voi fi noua lor regină, se înghiontesc şi mă arată cu degetul. Trompetele răsună şi crainicul face un pas în faţă.

Văd că Edward Seymour are grijă să-şi compună o expresie netulburată când află de sosirea unei noi soţii, care va aduce propriii ei consilieri, o nouă familie regală, noi prieteni regali, noi slujitori regali. Ştiu că va cântări în ce măsură îi ameninţ poziţia de cumnat al regelui, de frate al reginei care a murit tragic în chinurile naşterii. Nu-l zăresc pe fratele său, Thomas, şi nu caut să văd dacă e aici şi dacă mă priveşte. Mă uit cu ochi goi prin sala lungă şi sper că în seara asta cinează în altă parte. Nu-l caut. Nu trebuie să-l mai caut niciodată, câte zile o să mai am.

* * *

Mă rog să fiu călăuzită, să se facă voia Domnului, nu a mea, să-mi pun dorinţele încăpăţânate în slujba Lui, nu a mea. Nu ştiu unde poate fi găsit Dumnezeu – în vechea biserică a ritualurilor şi chipurilor de sfinţi, a minunilor şi pelerinajelor lor, sau în noile obiceiuri, cu rugăciuni în engleză şi lecturi din Biblie –, însă trebuie să-L găsesc. Trebuie să-L găsesc ca să-mi înfrânez patima, să-mi stăpânesc ambiţiile. Dacă va trebui să stau înaintea altarului Său şi să mă juruiesc încă unei căsătorii fără iubire, El trebuie să mă sprijine. Nu pot – ştiu că nu pot – să mă mărit cu regele fără ajutorul lui Dumnezeu. Nu-l pot părăsi pe Thomas decât dacă cred că o fac pentru o cauză măreaţă. Nu pot renunţa la prima mea iubire, la singura mea iubire, la dragostea mea tandră, pasională, mistuitoare pentru el – pentru acest bărbat unic şi irezistibil –, decât înlocuind-o cu iubirea lui Dumnezeu, care să mă copleşească.

Mă rog cu ardoare, ca o novice. Mă rog îngenunchind lângă arhiepiscopul Cranmer, care s-a întors la curte fără să fi auzit niciun cuvânt împotriva sa, aproape ca şi cum o acuzaţie de erezie ar fi un pas de dans: înainte, înapoi şi dup-aia o rotire. Pentru mine este de neînţeles, dar se pare că regele şi-a păcălit propriul consiliu să îl acuze pe arhiepiscop, iar apoi s-a întors împotriva lor şi i-a poruncit arhiepiscopului să-i ancheteze pe cei ce au lansat acuzaţiile. Aşa că acum cei cuprinşi de teamă sunt apropiaţii lui Stephen Gardiner, iar Thomas Cranmer revine încrezător la curte, apărat de bunăvoinţa regelui, şi îngenunchează lângă mine, cu chipul lui bătrân şi ridat înălţat spre cer, în timp ce eu mă rog în tăcere, încercând să transform dorinţa mea pentru Thomas în iubire faţă de Dumnezeu. Dar chiar şi acum – proastă cum sunt –, chiar şi când spun cea mai înflăcărată rugăciune, chiar când mă gândesc la răstignire, chipul pe care îl văd e tot acela întunecat al lui Thomas, cu ochii închişi, dezlănţuit în culmile plăcerii. Apoi trebuie să închid ochii, strângându-i cu putere, şi să mă rog şi mai tare.

Mă rog stând în genunchi lângă *lady* Mary, care nu zice o vorbă despre ridicarea mea în rang, în afară de o laudă tăcută adresată mie şi felicitările ceremonioase spuse tatălui ei. Între martiriul mamei ei şi apariţia mea au fost prea multe mame vitrege pentru ca ea să respingă venirea mea în locul Katherinei de Aragon şi prea multe pentru ca să mă întâmpine cu vreo speranţă. Ultima mamă vitregă a rezistat mai puţin de doi ani, iar cea de dinainte, şase luni. Aş putea să jur că *lady* Mary stă în genunchi lângă mine într-o rugă tăcută şi se gândeşte în taină că voi avea nevoie de ajutorul lui Dumnezeu şi pentru a ajunge în poziţia înaltă pe care a avut-o mama ei, şi pentru a rămâne acolo.

Felul în care înclină capul şi se închină la sfârşitul rugăciunilor, apoi se uită spre mine cu o milă fugară, îmi spune că ajutorul lui Dumnezeu nu i se pare suficient. Se uită la mine de parcă aş fi o femeie care umblă prin întuneric doar în lumina unei lumânări mici, cu care luptă împotriva umbrelor umede, după care înalţă uşor din umeri şi pleacă.

Mă rog ca o călugăriţă, necontenit, la ore fixe, la fiecare oră, neliniştită, îngenuncheată în camera mea, în tăcere, la capelă, sau chiar cu disperare, ori de câte ori sunt vreo clipă singură. În ceasurile întunecate de dinaintea ivirii timpurii a zorilor de vară, când sunt febrilă şi n-am somn, cred că mi-am înfrânt dorinţa pentru Thomas, dar dimineaţa, când mă trezesc, tânjesc după atingerea lui. Nu mă rog niciodată ca el să vină după mine. Ştiu că nu poate să o facă. Ştiu că nu trebuie să o facă. Totuşi, de fiecare dată când în spatele meu se deschide uşa capelei, inima îmi tresare, deoarece cred că e el. Aproape că pot să-l văd cum stă în pragul uşii, în lumina strălucitoare, aproape că pot să-l aud spunând: „Vino, Kateryn, hai să plecăm!”. Atunci răsucesc în mâini mărgelele rozariului şi mă rog ca Dumnezeu să trimită asupră-mi un accident, o catastrofă groaznică, ceva care să împiedice ziua nunţii mele.

— Dar ce altceva ar putea fi, în afară de moartea regelui? întreabă Nan.

Mă uit cu ochi goi la ea.

— Să te gândeşti la aşa ceva înseamnă înaltă trădare, îmi reaminteşte ea cu o voce scăzută, acoperită de murmurul liturghiei din stranele corului. Şi să spui aşa ceva înseamnă înaltă trădare. Nu te poţi ruga pentru moartea lui, Kateryn. Te-a cerut de nevastă şi tu ai consimţit. E neloial din partea ta, ca supusă şi ca soţie a lui.

Îmi plec capul la auzul reproşului ei. Dar are dreptate. N-are cum să nu fie păcat să te rogi pentru moartea altuia, chiar şi a celui mai mare duşman al tău. O oştire care merge la luptă ar trebui să se roage să fie cât mai puţini morţi chiar în timp ce se pregăteşte să îşi facă datoria. Asemenea soldaţilor, şi eu trebuie să mă pregătesc să-mi fac datoria, riscându-mi viaţa. Pe lângă asta, el nu e cel mai mare duşman al meu. E tot timpul amabil şi îngăduitor, îmi spune că e îndrăgostit de mine, că voi fi totul pentru el. E regele meu, cel mai de seamă rege pe care l-a avut vreodată Anglia. Obişnuiam să visez la el când eram copilă şi mama îmi povestea despre regele cel tânăr şi chipeş, despre caii lui, despre veşmintele lui cu fir de aur, despre cutezanţa lui. Nu-i pot dori răul. Ar trebui să mă rog să fie sănătos, să fie fericit, să aibă o viaţă lungă. Ar trebui să mă rog să am parte de mulţi ani de căsnicie cu el, ar trebui să mă rog să-l pot face fericit.

— Arăţi groaznic, zice tăios Nan. Nu poţi să dormi?

— Nu.

M-am trezit toată noaptea, ca să mă rog să fiu cruţată.

— Trebuie să dormi, îmi porunceşte ea. Şi să mănânci. Eşti cea mai frumoasă femeie de la curte. Nimeni nu se compară nici măcar pe departe cu tine. Mary Howard şi Catherine Brandon sunt nimic pe lângă tine. Dumnezeu ţi-a dat darul unei frumuseţi neasemuite. Nu-l risipi. Şi să nu crezi că, dacă-ţi piere frumuseţea, el o să te părăsească. Odată ce hotărăşte ceva, nu se mai răzgândeşte, chiar dacă jumătate din Anglia îi stă împotrivă…

Se întrerupe şi se corectează, cu un râset mic:

— Desigur, asta dacă nu cumva se răzgândeşte brusc şi totul se răstoarnă cu susul în jos, iar el devine ferm hotărât să facă exact contrariul şi atunci nimeni nu-l poate convinge să facă altfel.

— Dar când se răzgândeşte? o întreb eu. Şi de ce?

— Într-o clipă, zice ea. Cât ai bate din palme. Dar niciodată nu poţi prevedea aşa ceva.

Clatin din cap şi o întreb:

— Şi-atunci cum se descurcă lumea? Cu un rege aşa de schimbător? Cu un rege alunecos?

— Unii nu se descurcă, zice ea răstit.

— Dacă nu mă pot ruga să fiu cruţată, pentru ce să mă rog? Pentru resemnare?

Nan clatină din cap.

— Stăteam de vorbă cu bărbatu-meu, Herbert, şi mi-a zis că el crede că ai fost trimisă de Dumnezeu.

Chicotesc imediat. Soţul lui Nan, William Herbert, nu s-a sinchisit niciodată prea mult de mine. Socot cât mi-o fi crescut importanţa în lume dacă acum el şi-a dat seama că sunt un mesager ceresc.

Însă Nan nu râde.

— Crede cu adevărat asta. Ai apărut exact în momentul în care aveam nevoie de o regină credincioasă. Îl vei salva pe rege, împiedicându-l să cadă iar în puterea Romei. Regele îşi pleacă urechea la sfaturile vechilor clerici. Ei îl avertizează că ţara nu numai că cere o reformă, dar devine luterană şi complet eretică. Îl sperie, ca să se îndrepte iarăşi spre Roma, şi îl întorc împotriva propriului său popor. Iau Biblia din bisericile Angliei, pentru ca oamenii să nu poată citi singuri Cuvântul lui Dumnezeu. Acum au arestat şase oameni la Windsor, printre care şi pe dirijorul corului, şi îi vor arde pe rug în mlaştina de mai jos de castel. Şi asta doar pentru că vor să citească o Biblie în engleză!

— Nan, nu pot să-i salvez! N-am fost trimisă de Dumnezeu ca să-i salvez!

— Trebuie să salvezi biserica reformată, să-l salvezi pe rege şi să ne salvezi pe noi toţi. Aceasta este lucrarea Domnului, pe care noi credem că poţi să o înfăptuieşti. Reformiştii vor ca tu să-l sfătuieşti pe rege în

momentele în care se ocupă de treburile lui intime. Numai tu o poţi face. Trebuie să faci faţă acestei sarcini, Kat. Dumnezeu te va călăuzi.

— Ţie ţi-e uşor să spui asta. Soţul tău nu înţelege că eu nu ştiu ce vorbeşte lumea? Nu ştiu cine de care parte e! Nu sunt persoana potrivită pentru aşa ceva. Nu ştiu nimic despre asta şi nici nu mă interesează.

— Dumnezeu te-a ales pe tine. Şi lucrurile sunt destul de uşor de înţeles. Curtea e împărţită în două tabere şi fiecare e convinsă că are dreptate, că e călăuzită de Dumnezeu. Într-una sunt cei care ar vrea ca regele să încheie o înţelegere cu Roma şi să refacă iar mânăstirile, abaţiile şi tot ritualul Bisericii Catolice. Episcopul Stephen Gardiner şi oamenii care lucrează cu el: episcopul Bonner, *sir* Richard Rich, *sir* Thomas Wriothesley – oameni de felul ăsta. Cei din familia Howard sunt papistaşi şi şi-ar dori ca vechea biserică să fie repusă în drepturi dacă s-ar putea, însă vor face întotdeauna ce le va cere regele, indiferent ce-ar fi. Apoi venim noi, care am vrea ca biserica să meargă mai departe cu reforma, să renunţe la superstiţia practicilor catolice, să citim Biblia în engleză, să ne rugăm în engleză, să-L venerăm pe Domnul în engleză, să nu se mai ia niciodată vreun bănuţ de la un om sărac, cu promisiunea că i se vor ierta păcatele, să nu mai fie înşelat vreodată niciun om sărman cu o statuie care sângerează la comandă, să nu i se mai poruncească niciodată unui sărac să facă un pelerinaj costisitor. Noi credem în adevărul din Cuvântul lui Dumnezeu şi-atâta tot.

— Şi bineînţeles că tu crezi că voi aveţi dreptate, observ eu. Întotdeauna ai crezut asta. Şi cine vorbeşte în numele vostru?

— Nimeni. Asta e problema. În ţară şi la curte sunt tot mai mulţi oameni care gândesc ca noi. Aproape toată Londra. Însă nu avem de partea noastră pe nimeni important, în afară de Thomas Cranmer. Niciunul dintre noi nu se bucură de trecere pe lângă rege. De-aia trebuie să faci tu asta.

— Să-l fac pe rege să rămână pe calea reformei?

— Doar atât. Nimic mai mult. Doar să-l faci să continue reformele pe care el însuşi le-a început. Fratele nostru, William, e şi el sigur de asta. E cea mai importantă sarcină ce se poate înfăptui – şi nu doar în Anglia, ci în întreaga lume. Ţi se oferă o ocazie imensă, Kat. Ocazia să fii o femeie de seamă, o conducătoare.

— Nu vreau asta. Vreau să fiu bogată, să duc un trai confortabil şi să fiu în siguranţă. Ca orice femeie care are un pic de minte. Toate celelalte sunt prea mult pentru mine. Mă depăşesc.

— Nu sunt prea mult pentru tine dacă ai ajutorul lui Dumnezeu. Atunci vei fi triumfătoare. Mă voi ruga pentru asta. Toţi ne vom ruga pentru asta.

* * *

Regele vine în apartamentul lui *lady* Mary şi o salută mai întâi pe ea, aşa cum va face până în ziua nunţii noastre, când voi deveni prima doamnă din regat şi voi avea propriile mele odăi. Atunci mă va saluta mai întâi pe mine, iar *lady* Mary şi toate femeile din regat vor merge în urma mea. Când le prefir în minte pe doamnele care până acum s-au uitat de sus la umila Kateryn Parr, dar vor fi nevoite să se plece până la pământ în faţa reginei Kateryn, trebuie să-mi ascund încântarea trufaşă. Regele se aşază între noi două, pe un jilţ care scârţâie sub greutatea lui când doi scutieri îl lasă jos. Scutierii îi aduc un scăunel pentru picioare, iar un paj se pleacă şi îi ridică încet piciorul greu, sprijinindu-l pe scăunel. Regele îşi alungă de pe chip grimasa de durere şi se întoarce spre mine zâmbind.

— *Sir* Thomas Seymour ne-a părăsit. N-a vrut să mai rămână nicio zi, nici măcar pentru nuntă. De ce crezi că a făcut asta?

Ridic din sprâncene cu o mirare calmă.

— Nu ştiu, Maiestatea Voastră. Unde a plecat?

— Nu ştii? N-ai auzit?

— Nu, Maiestatea Voastră.

— Păi, s-a dus să facă ce i-am cerut, zice el. E cumnatul şi slujitorul meu. Face doar ce-i poruncesc, indiferent ce îi poruncesc. E câinele şi sclavul meu.

Izbucneşte într-un râs subit, un râs şuierat, iar Edward Seymour, celălalt cumnat al regelui, râde şi el tare, de parcă nu s-ar împotrivi nicio clipă să fie numit câine şi sclav.

— Maiestatea Sa i-a încredinţat fratelui meu o misiune importantă, îmi spune Edward.

Pare încântat, însă toţi curtenii sunt nişte mincinoşi.

— Fratele meu, Thomas, s-a dus ca ambasador la regina Mary, regenta Flandrei.

— Vom face o alianţă cu ea, zice regele. Împotriva Franţei. Iar de data asta nu va mai putea fi ruptă, de data asta vom distruge Franţa şi ne vom redobândi pământurile noastre englezeşti şi chiar mai mult de-atât, nu, Seymour?

— Fratele meu va obţine pentru Maiestatea Voastră şi pentru Anglia o alianţă care să dureze veşnic, promite zorit Edward. De-aia a plecat în mare grabă, ca să-şi înceapă munca cât de repede.

Întorc capul de la unul la celălalt, ca una din acele mici maşinării automate pe care le făuresc ceasornicarii. Tic-tac: vorbeşte un bărbat, apoi celălalt. Tic-tac: acum invers. Aşa că tresar atunci când regele se întoarce brusc spre mine, rupând ordinea, şi zice:

— O să-ţi fie dor de *sir* Thomas? O să-ţi fie dor de el, *lady* Latimer? E un mare favorit al vostru, al doamnelor, nu-i aşa?

Sunt gata să neg cu înflăcărare, dar adulmec capcana.

— Sunt sigură că tuturor ne va fi dor de el, zic pe un ton indiferent. E o companie veselă pentru cele tinere. Mă bucur că umorul său poate sluji atât de bine Maiestăţii Voastre, chiar dacă eu nu l-am priceput.

— Nu-ţi plac pretendenţii curtenitori? zice el şi mă priveşte atent.

— Eu sunt o femeie din nord şi-mi place să vorbesc aşa, mai de-a dreptul. Nu-mi place vorbăria.

— Încântător! declară sonor Edward Seymour pe când regele râde la discursul meu ţărănesc şi pocneşte din degete către paj, care îi dă jos piciorul de pe scăunel, după care doi paji îl ridică în picioare şi îl sprijină când se clatină.

— Vom merge la cină, spune regele. Mi-e atât de foame, că aş putea mânca un bou! Iar tu trebuie să capeţi mai multă putere, *lady* Latimer. Mai ai şi alte treburi de făcut! Vreau o mireasă frumoasă!

Fac o reverenţă când trece şontâcăind pe lângă mine, cu greutatea lui imensă sprijinită pe picioarele-i fragile şi cu o pulpă mult îngroşată din cauza bandajului gros înfăşurat în jurul rănii supurânde. Mă ridic şi păşesc alături de *lady* Mary. Ea îmi aruncă un surâs mic, rece, şi nu zice nimic.

* * *

Trebuie să-mi aleg o deviză. Eu şi Nan suntem în iatacul meu, cu uşa zăvorâtă pentru toată lumea, tolănite în pat la lumina scăzută a lumânărilor.

— Ţi le aduci aminte pe toate? o întreb curioasă.

— Bineînţeles că da. Am văzut iniţialele fiecăreia cioplite pe fiecare grindă de lemn şi ornament din piatră din fiecare palat. Apoi le-am văzut răzuite de pe piatră şi de pe lemn şi înlocuite cu iniţiale noi. Am cusut fiecare deviză pe steagurile de la nunţile lor. Am văzut fiecare emblemă proaspăt vopsită. Le-am văzut scuturile heraldice sculptate şi apoi îndepărtate cu foc de pe vasul regal. Bineînţeles că mi le aduc aminte pe toate. De ce nu mi le-aş aminti? Am fost acolo şi atunci când a fost anunţată fiecare, şi atunci când a fost îndepărtată. Mama m-a băgat în slujba reginei Angliei, Katherine de Aragon, şi m-a pus să promit că-i voi fi întotdeauna loială reginei. Nu şi-a închipuit niciodată că vor fi şase. N-a visat niciodată că una dintre ele vei fi tu. Întreabă-mă deviza uneia din ele. Le ştiu pe toate!

— Anne Boleyn, zic eu la întâmplare.

— „Cea mai fericită”, spune Nan cu un râs aspru.

— Anne de Cleves?

— „Dumnezeu m-a trimis să păzesc binele”.

— Katherine Howard?

Nan se strâmbă, de parcă amintirea ar fi una amară, apoi zice:

— „Numai voia lui”, biata mincinoasă.

— Katherine de Aragon?

Pe aceasta o ştim amândouă. Katherine a fost draga prietenă a mamei noastre şi o martiră a credinţei şi a infidelităţii cumplite a soţului ei.

— „Umilă şi loială”, Dumnezeu s-o binecuvânteze. N-a existat femeie mai umilită. Şi nici mai loială.

— Care era deviza lui Jane?

Jane Seymour va rămâne mereu soţia preferată, orice aş zice sau aş face eu. I-a dăruit un fiu şi a murit înainte ca el să se sature de ea. Acum el îşi aminteşte o femeie perfectă, mai mult sfântă decât soţie, ba chiar reuşeşte să verse câteva lacrimi fierbinţi pentru ea. Însă Nan, sora mea, îşi aduce aminte că Jane a murit înspăimântată şi singură, întrebând de soţul ei, şi nimeni nu a avut curajul să-i spună că el plecase.

— „Legată să mă supun şi să slujesc”, zice Nan. Legată de mâini şi de picioare, dacă e să spunem adevărul.

— Legată? Cine a legat-o?{2}

— Ca pe un câine, ca pe o sclavă. Fraţii ăia ai ei au vândut-o regelui de parcă era un pui cu aripile şi picioarele legate. Au dus-o la piaţă şi au pus-o la mezat chiar sub nasul reginei Anne. I-au legat aripile şi picioarele, au umplut-o şi au băgat-o în arşiţa de cuptor din apartamentul reginei, convinşi că regele va vrea să o guste.

— Încetează.

Amândoi foştii mei soţi au trăit departe de curte, departe de bârfele Londrei. Când primeam vreo veste de la Londra, ea venea cu o întârziere de mai multe săptămâni şi prin strălucirea trandafirie a depărtării, aşa cum era povestită de negustorii ambulanţi sau, rareori, într-un bileţel scris în grabă de Nan. Zvonurile despre soţiile regelui care au venit şi au plecat în decursul anilor erau ca nişte basme despre fiinţe imaginare: curva tânără şi frumoasă, ducesa germană grasă, mama angelică moartă la naştere. Eu nu pot vedea regele şi curtea lui cu cinismul plin de discernământ al lui Nan, nu ştiu nici jumătate din ce ştie ea. Nimeni nu cunoaşte toate secretele pe care le-a auzit ea. Am venit la curte abia în ultimele luni de viaţă ale soţului meu, Latimer, şi am găsit un zid de tăcere absolută în jurul oricărei pomeniri a ultimei regine – şi nicio amintire veselă despre vreuna dintre ele.

— Ar fi bine ca deviza ta să fie o promisiune de loialitate şi umilinţă, zice Nan. El te ridică într-un rang deosebit de important. Trebuie să declari public că îi eşti recunoscătoare şi că îl vei sluji.

— Nu sunt o femeie umilă din fire, îi spun cu un zâmbet mic.

— Trebuie să fii recunoscătoare.

— Vreau ceva despre graţia divină, consimt eu. Singurul lucru care mă va face să suport asta e să ştiu că aşa a fost voia Domnului.

— Nu, nu poţi să spui nimic de felul ăsta, mă previne ea. Dumnezeu trebuie să fie în soţul tău, în rege.

— Vreau ca Dumnezeu să mă folosească. Trebuie să mă ajute. Vreau ceva cum ar fi „Tot ce fac este pentru Domnul”.

— „Tot ce fac este pentru El”? sugerează Nan. Sună ca şi cum te-ai gândi doar la rege.

— Dar e o minciună, zic eu fără înconjur. Nu vreau să folosesc cuvinte viclene, care să însemne două lucruri în acelaşi timp, ca un curtean sau ca un preot necinstit.

— O, nu mai fi atât de directă şi de nordică!

— Doar onestă, Nan. Nu vreau decât să fiu sinceră.

— Ce zici de „Folositoare în tot ceea ce fac”? Nu zice cui îi eşti folositoare. Tu ştii că e vorba de Dumnezeu şi de religia reformată, dar nu e neapărată nevoie să spui asta.

— Folositoare în tot ceea ce fac, repet eu fără prea mult entuziasm. Nu e prea înălţător.

— „Cea mai fericită” a murit în trei ani şi jumătate, zice Nan cu asprime. „Numai voia lui” şi-a dus amantul la moarte. Astea sunt nişte devize, nu preziceri.

* * *

Lady Elizabeth, fiica lui Anne Boleyn, este adusă de la micuţa ei curte de la Hatfield pentru a-mi fi prezentată, eu fiind noua ei mamă vitregă – a patra în decurs de şapte ani –, iar regele decide ca întâlnirea să fie ceremonioasă şi publică, aşadar copila de nouă ani trebuie să intre în imensa sală oficială de la Hampton Court, care este ticsită cu sute de oameni. Are spatele ţeapăn şi faţa îi e albă precum muselina din care e făcută partea de sus a rochiei ei. Arată ca odrasla unui artist, născută să păşească pe o scenă făcută din căruţe, singură în mulţime: totul numai spectacol şi niciun pic de teren solid. Neliniştea o face să pară ştearsă, biata mititică! Părul arămiu îi este bine întins în spate pe sub glugă, are gura strânsă şi se holbează în jur cu ochii ei negri. Păşeşte aşa cum a învăţat-o guvernanta, cu spatele foarte drept şi cu capul ridicat şi ţeapăn. De cum o văd, mi se face tare milă de ea, sărăcuţa: mama i-a fost decapitată la porunca tatălui ei înainte ca micuţa să împlinească trei ani, iar propria ei siguranţă a fost mereu şubredă de când s-a transformat peste noapte din moştenitoare regală în odraslă regală nelegitimă. Chiar şi numele i-a fost schimbat din prinţesa Elizabeth în *lady* Elizabeth şi nimeni nu a mai făcut reverenţe în faţa ei când i s-au servit pâinea şi laptele.

Nu văd o ameninţare în această făptură micuţă. Văd în schimb o fetiţă care nu şi-a cunoscut niciodată mama, care nu a fost sigură nici măcar de numele ei, care şi-a văzut rareori tatăl şi a fost iubită doar

de servitorii ce se agaţă de slujbele obţinute printr-un noroc şi muncesc pe degeaba când vistiernicul regelui uită să-i plătească.

Îşi ascunde spaima în spatele unui formalism rigid – are un înveliş de regalitate, ca o cochilie – şi sunt sigură că înăuntrul ei micuţa şi delicata creatură se face mică precum o scoică Whitstable stropită cu zeamă de lămâie. Face o reverenţă amplă spre tatăl ei, apoi se răsuceşte şi face una şi spre mine. Ne vorbeşte în franceză, exprimându-şi recunoştinţa pentru faptul că tatăl ei îi permite să se afle în prezenţa lui şi bucuria de a-şi saluta noua şi onorata mamă. Mă pomenesc că o privesc aproape ca şi cum ar fi un biet animăluţ din menajeria din Turn, căruia regele i-a poruncit să facă giumbuşlucuri.

Apoi zăresc o privire fugară între Elizabeth şi *lady* Mary şi îmi dau seama că sunt într-adevăr surori, că amândouă se tem de tatăl lor, sunt complet dependente de toanele lui, nesigure de poziţia lor în lume şi instruite să nu calce niciodată greşit pe un drum foarte nesigur. *Lady* Mary a fost silită să o slujească pe Elizabeth când era o prinţesă copil, dar asta nu a născut duşmănie. *Lady* Mary a ajuns să-şi iubească sora vitregă, iar acum înclină încurajator din cap în timp ce vocea scăzută a lui Elizabeth şovăie la cuvintele în franceză.

Mă ridic de la locul meu şi cobor repede de pe podiumul pe care sunt puse jilţurile. Iau mâinile reci ale lui Elizabeth şi o sărut pe frunte.

— Eşti foarte bine-venită la curte, îi zic eu în engleză – căci cine vorbeşte într-o limbă străină cu fiica sa? Şi voi fi foarte bucuroasă să fiu mama ta şi să am grijă de tine, Elizabeth. Sper că mă vei vedea ca pe o mamă adevărată şi că împreună vom fi o familie. Sper că vei învăţa să mă iubeşti şi să ai încredere că te voi iubi ca pe propriul meu copil.

Obrajii palizi i se colorează intens până la sprâncenele nisipii, buzele subţiri îi tremură. Nu are cuvinte de răspuns pentru un gest firesc de afecţiune, deşi a avut pregătite discursuri în franceză.

Mă întorc spre rege.

— Maiestatea Voastră, dintre toate comorile pe care mi le-aţi dăruit, aceasta – fiica voastră – este cea care îmi oferă cea mai mare plăcere.

Arunc o privire spre *lady* Mary, care a albit de uimire la brusca mea lipsă de formalism.

— Pe *lady* Mary o iubesc deja, continui eu. Iar acum o voi iubi şi pe *lady* Elizabeth. Când îl voi cunoaşte pe fiul vostru, fericirea mea va fi desăvârşită.

Favoriţii, Anthony Denny şi Edward Seymour, îşi mută privirea de la mine la rege, ca să vadă dacă am uitat care mi-e locul şi l-am făcut de ruşine – eu, soţia lui de rang umil. Însă regele radiază de încântare. Se pare că de data asta vrea o soţie la fel de iubitoare faţă de copiii lui pe cât este faţă de el.

— Vorbeşti cu ea în engleză, este tot ce comentează el. Dar ea vorbeşte cursiv franceza şi latina. Fiica mea e o cărturăreasă, la fel ca tatăl ei.

— Vorbesc din inimă, îi zic şi el mă răsplăteşte cu căldura zâmbetului său.

Palatul Hampton Court, vara anului 1543

Mi se spune că trebuie să las doliul deoparte pentru ziua nunţii şi că o să port o rochie din garderoba regală. Îngrijitorul garderobei aduce unul după altul cufere din lemn de santal din marele depozit din Londra, iar eu şi Nan petrecem o după-amiază fericită scoţând rochii, uitându-ne la ele şi alegând, în timp ce *lady* Mary şi alte câteva doamne ne dau sfaturi. Rochiile sunt date cu pudră şi păstrate în saci de pânză, iar mânecile sunt umplute cu flori de levănţică, pentru a îndepărta moliile. Hainele miros a bogăţie: catifelele reci şi moi şi satinul lucios au un parfum de lux pe care nu l-am cunoscut niciodată în toată viaţa mea. Îmi aleg una din rochiile reginelor, una ţesută cu fir de argint şi de aur, şi mă uit la mulţimea de mâneci şi bonete conice, precum şi la jupoane. Până să-mi aleg rochia, una cu broderie bogată, în culori închise, aproape că s-a făcut ora cinei. Doamnele împachetează rochiile lăsate deoparte pentru a fi duse înapoi, după care Nan închide uşa în urma tuturor şi suntem doar noi două.

— Trebuie să vorbesc cu tine despre noaptea nunţii, îmi zice ea.

Mă uit la chipul ei serios şi imediat mă tem că îmi ştie cumva secretul. Ştie că îl iubesc pe Thomas şi suntem pierduţi. Nu pot să fac altceva decât să zic pe un ton obraznic:

— O, ce mai e, Nan? Pari foarte serioasă. Nu sunt o mireasă virgină. Nu e cazul să mă avertizezi despre ce urmează. Nu mă aştept să văd nimic nou, râd eu.

— E ceva serios. Trebuie să te întreb ceva. Kat, crezi că eşti stearpă?

— Ce întrebare! Am doar treizeci şi unu de ani!

— Dar nu ai rămas niciodată grea cu lordul Latimer?

— Dumnezeu nu ne-a binecuvântat cu copii, iar el era mereu departe de casă şi în anii din urmă n-a fost…

Fac un gest dispreţuitor.

— Oricum, de ce întrebi? zic apoi.

— Doar aşa, spune ea cu glas aspru. Regele nu ar suporta să piardă încă un copil. Aşa că nu poţi rămâne însărcinată. Nu merită riscul.

Sunt înduioşată.

— Ar fi chiar atât de îndurerat? întreb.

Nan ţâţâie de nerăbdare. Uneori o enervez cu neştiinţa mea pe sora crescută la Londra. Eu sunt o doamnă de la ţară, ba chiar mai rău de-atât – o doamnă din nordul Angliei, departe de toate bârfele, nevinovată precum cerul nordic şi necioplită ca o ţărancă.

— Nu, bineînţeles că nu. Pentru el nu-i nicio durere. Nu simte niciodată durere.

Aruncă o privire spre uşa zăvorâtă şi mă trage mai spre mijlocul camerei, ca să nu ne poată auzi nimeni, nici măcar cu urechea lipită

de tăbliile din lemn.

— Nu cred că-ţi poate dărui un copil care să poată rămâne în pântec. Nu cred că poate zămisli un copil sănătos.

Mă apropii încă un pas, ca să fiu cu gura la urechea ei.

— Asta e înaltă trădare, Nan. Până şi eu o ştiu. Eşti nebună dacă-mi spui aşa ceva chiar înainte de ziua nunţii mele.

— Aş fi nebună dacă nu ţi-aş spune-o, Kateryn. Îţi jur că nu poate zămisli nimic altceva decât sarcini care se leapădă şi prunci morţi.

Mă trag înapoi ca să-i văd faţa sumbră.

— Asta e rău, îi zic.

— Ştiu.

— Crezi că voi lepăda?

— Sau mai rău.

— Ce naiba ar putea fi mai rău?

— Dacă ajungi să naşti un prunc, ar putea fi un monstru.

— Un ce?

Stă la fel de aproape de mine ca la spovedanie, cu ochii aţintiţi la faţa mea.

— Ăsta e adevărul. Ni s-a spus să nu vorbim niciodată despre asta. Este o taină adâncă. Niciunul dintre cei care au fost de faţă nu a pomenit-o vreodată.

— Ai face bine să vorbeşti acum, îi zic eu posomorâtă.

— Regina Anne Boleyn. Condamnarea ei la moarte nu a fost provocată de bârfele, clevetirile şi minciunile pe care le-au strâns împotriva ei, de toate prostiile alea despre zecile de amanţi ai ei. Anne Boleyn a dat naştere propriei ei sorţi. A fost condamnată la moarte de acel micuţ monstru.

— A făcut un mic monstru?

— A lepădat ceva malformat, iar moaşele erau iscoade plătite.

— Iscoade?

— S-au dus imediat la rege ca să-i spună ce-au văzut, ce s-a născut în mâinile lor supuse. Nu era un prunc născut înainte de vreme. Nu era un copil normal. Era jumătate peşte, jumătate animal. Era un monstru cu chipul despicat în două şi coloana vertebrală la vedere, jupuită de piele, ceva ce putea fi conservat într-un borcan şi arătat la lume într-un bâlci de la ţară.

Îmi smulg mâinile din mâinile ei şi îmi astup urechile.

— Dumnezeule, Nan. Nu vreau să ştiu! Nu vreau să aud aşa ceva. Ea îmi dă mâinile la o parte şi mă scutură.

— De îndată ce i-au spus totul regelui, el a luat-o ca pe o dovadă că regina a făcut vrăjitorii ca să zămislească, că s-a culcat cu fratele ei şi a dat naştere unui prunc al iadului.

Mă uit la ea cu chipul golit de orice expresie.

— Iar Cromwell i-a adus mărturii prin care o dovedea, zice Nan.

Cromwell ar fi putut dovedi că regina noastră era beţivă: omul ăla avea un martor dispus să jure orice. Însă cel care îi poruncea era regele. Regele nu a vrut să lase pe nimeni să creadă că ar putea face o femeie să zămislească un monstru.

Nan se uită la faţa mea îngrozită şi continuă:

— Aşa că gândeşte-te la asta: dacă pierzi sarcina sau dacă îi naşti un prunc pocit, va zice acelaşi lucru şi despre tine şi te va condamna la moarte.

— Nu poate să spună aşa ceva, îi zic eu sec. Eu nu sunt regina Anne. Nu o să mă culc cu fratele meu şi cu zeci de alţi amanţi. Am auzit şi noi despre ea – chiar şi în Richmondshire. Ştiam ce făcea. Nimeni n-ar putea zice aşa ceva despre mine.

— Regele ar crede mai degrabă că a fost încornorat de zece ori decât să accepte că e ceva în neregulă cu el. Ce-ai auzit tu în Richmondshire – adică încornorarea regelui – a fost ce-a anunţat regele însuşi. O ştii pentru că s-a asigurat el că toată lumea o ştie. Că toată ţara ştie că ea era de vină. Nu înţelegi, Kateryn. El trebuie să fie perfect în toate privinţele. Nu poate suporta să creadă cineva, fie şi doar pentru o clipă, că greşeşte cumva. Nu poate fi văzut altfel decât perfect. Iar soţia lui trebuie să fie şi ea perfectă.

Arăt la fel de lipsită de emoţie precum mă simt.

— Astea-s nişte aiureli mizerabile.

— E adevărul! exclamă Nan. Când regina Katherine a pierdut sarcina, el a dat vina pe Dumnezeu şi a spus că a fost o căsătorie falsă. Când regina Anne a dat naştere monstrului, a dat vina pe vrăjitorie. Dacă Jane ar fi pierdut copilul, ar fi dat vina pe ea, iar regina o ştia, toţi o ştiam. Şi dacă ai pierde tu o sarcină, va fi vina ta, nu a lui. Şi vei fi pedepsită.

— Dar ce pot eu să fac? întreb cu înverşunare. Nu ştiu ce să fac. Cum să împiedic asta?

Drept răspuns, ea scoate un săculeţ din buzunarul rochiei şi mi-l arată.

— Ce-i aia?

— Virnanţ proaspăt. Fă-ţi ceai din el şi bea-l după ce se culcă cu tine. De fiecare dată. Împiedică sarcina încă dinainte să se formeze.

Nu iau săculeţul pe care mi-l întinde. Ridic un deget şi îl împung uşor.

— Ăsta e un păcat, zic eu şovăitoare. Sigur e un păcat. E soiul ăla de mizerie pe care o vând babele pe ascuns la târgurile de slujbe. Probabil nici nu are efect.

— Păcat e să te îndrepţi cu bună ştiinţă spre propria distrugere, mă corectează ea. Şi asta o să faci dacă nu împiedici o sarcină. Dacă zămisleşti un monstru, cum a făcut regina Anne, te va numi vrăjitoare şi te va omorî pentru asta. Mândria nu-i va permite să aibă încă un

prunc mort. Toată lumea ar şti că e ceva în neregulă cu el dacă o altă soţie de-a lui, cea de-a şasea soţie sănătoasă, ar naşte un monstru sau ar pierde un copil. Gândeşte-te! Ar fi al nouălea copil pe care-l pierde.

— Opt copii morţi? întreb eu, văzând cu ochi minţii o familie de stafii, o odaie a copiilor plină cu trupuri neînsufleţite.

Ea înclină din cap în tăcere şi îmi întinde săculeţul. Îl iau fără să mai spun nimic.

— Se zice că miroase groaznic. O s-o punem pe servitoare să-ţi aducă dimineaţa un urcior cu apă fierbinte şi o să-l facem noi singure.

— E groaznic, zic încet. Am renunţat la dorinţele mele – pântecul îmi pulsează, cuprins de o împunsătură de dorinţă trupească, când mă gândesc la dorinţele acelea –, iar acum tu, propria mea soră, îmi dai să beau otravă.

Îşi lipeşte obrazul cald de al meu, spunându-mi şoptit, cu înflăcărare:

— Trebuie să trăieşti. Uneori, la curte, o femeie trebuie să facă orice pentru a supravieţui. Orice. Tu trebuie să supravieţuieşti.

* * *

În Londra bântuie ciuma şi regele porunceşte ca nunta noastră să fie una restrânsă şi privată, fără mulţimi de oameni de rând, care ar putea aduce boli. Nu va fi nicio mare ceremonie în catedrală, din fântâni nu va curge vin, lumea nu va avea voie să frigă boi şi să danseze pe străzi. Oamenii trebuie să ia leacuri şi să rămână în casele lor şi nimănui nu-i e îngăduit să vină din oraşul plin de molime la ţară, la râul curat şi pajiştile verzi ce înconjoară Hampton Court.

Această nuntă a mea, a treia, urmează să aibă loc în paraclisul reginei, o săliţă frumos decorată din apropiere de odăile reginei. Îmi aduc aminte că aceasta va fi capela mea privată, că e chiar lângă garderoba mea şi aici voi putea să meditez şi să mă rog singură când se va termina totul. După ce îmi voi fi spus jurămintele, această încăpere – şi toate celelalte din aripa de clădire a reginei – vor fi ale mele, le voi folosi numai eu.

Încăperea e ticsită de oameni, iar curtenii se trag înapoi când intru în rochia mea nouă şi păşesc încet către rege. El, un munte de om, la fel de lat pe cât e de înalt, stă în picioare în faţa altarului, care e învăluit într-o mare de lumină: lumânări albe din ceară stau în candelabre aurite, cu multe braţe, pe un antimis a cărui pânză este încrustată cu pietre preţioase, mai sunt acolo pocale, boluri, artofoare, farfurii din aur şi argint şi, deasupra tuturor, un imens şi impunător crucifix din aur bătut cu diamante. Toate comorile prădate din cele mai mari case de rugăciune din regat şi-au găsit drum în tăcere spre vistieria regelui şi acum strălucesc pe altar ca nişte jertfe păgâne,

copleşind paginile deschise ale Bibliei în engleză şi sufocând simplitatea capelei, până când mica încăpere seamănă mai mult cu un tezaur decât cu un loc de închinăciune.

Mâna mea se pierde în palma mare şi transpirată a regelui. În faţa noastră, episcopul Stephen Gardiner ţine cartea cu liturghia şi citeşte jurămintele de cununie cu vocea calmă a unui om care a tot văzut regine venind şi plecând şi care şi-a întărit în taină propria poziţie. Episcopul a fost prieten cu cel de-al doilea soţ al meu, lordul Latimer, şi împărtăşea convingerea acestuia că mânăstirile ar trebui să îşi slujească comunităţile, că biserica ar trebui să rămână neschimbată, în afară de conducătorul ei, că bogăţia capelelor şi catedralelor nu ar fi trebuit furată de nou-veniţii lacomi şi că ţara e acum mai săracă, deoarece azvârle preoţi şi călugări în pieţe şi dărâmă altarele sfinte.

Slujba se ţine într-o engleză simplă, dar oraţia este în latină, de parcă regele şi episcopul vor să le reamintească tuturor că Dumnezeu vorbeşte în latină şi că săracii, cei lipsiţi de şcoală şi cam toate femeile nu îl vor înţelege niciodată.

În spatele regelui, într-o mulţime de oameni zâmbitori, se află cei mai apropiaţi prieteni şi curteni ai săi: Edward Seymour, fratele mai mare al lui Thomas, care nu va şti niciodată că uneori îi caut ochii negri pentru a găsi o asemănare de familie cu bărbatul pe care îl iubesc, apoi soţul lui Nan, William Herbert, care stă cu Anthony Browne, şi Thomas Heneage. În spatele meu sunt doamnele de la curte. Primele dintre ele sunt fiicele regelui, *lady* Mary şi *lady* Elizabeth, şi nepoata lui, *lady* Margaret Douglas. În spatele celor trei stau sora mea, Nan, Catherine Brandon şi Jane Dudley. Alte chipuri se învălmăşesc mai încolo. Este foarte cald şi încăperea e plină de lume. Regele îşi rosteşte jurămintele cu o voce tunătoare, de parcă ar fi un crainic care anunţă un triumf. Eu îmi spun cuvintele clar, cu un glas calm, apoi totul se termină şi el se întoarce spre mine cu chipul transpirat, radiind de bucurie. Se apleacă spre mine şi acum, într-un ropot de aplauze, îşi sărută mireasa.

Gura îi este un pic stăruitoare, ca o ventuză umedă şi cercetătoare, iar saliva îi e pătată de la dinţii stricaţi. Miroase a mâncare putredă. Îmi dă drumul, iar ochii lui mici şi pătrunzători îmi scrutează chipul, ca să vadă cum reacţionez. Cobor privirea ca şi cum aş fi copleşită de dorinţă, găsesc puterea să schiţez un zâmbet şi trag cu ochiul în sus, la el, cu o sfială jucăuşă, ca o copiliţă. Nu-i mai rău decât am crezut că va fi şi, oricum, va trebui să mă obişnuiesc cu asta.

Episcopul Gardiner îmi sărută mâinile, se înclină adânc în faţa regelui, ne felicită şi toată lumea înaintează, plină de bucurie că s-a terminat. Catherine Brandon, a cărei frumuseţe zglobie o menţine periculos de sus în graţiile regelui, este deosebit de caldă când laudă nunta şi fericirea de care cu siguranţă ne vom bucura. Soţul ei, Charles

Brandon, stă în spatele splendidei şi tinerei sale soţii şi îi face cu ochiul regelui, ca de la un câine bătrân la altul. Regele le face semn tuturor să se dea la o parte şi îmi oferă braţul, ca să putem conduce alaiul din capelă spre sala unde se va servi masa.

Urmează să aibă loc un festin. De ore în şir mirosul de carne pusă la fript s-a tot strecurat în sus prin planşeul de scânduri al bucătăriei, aflată chiar sub aceste încăperi. Toată lumea se înşiră în spatele nostru într-o ordine precisă, după titlu şi rang. O zăresc pe soţia lui Edward Seymour, aristocrata cu trăsături tăioase şi limba ascuţită, cum îşi dă ochii peste cap şi se trage un pas înapoi când trebuie să îmi facă loc. Îmi ascund un zâmbet de triumf. Anne Seymour poate învăţa să îmi facă reverenţe. M-am născut cu numele de Parr, o familie respectabilă din nordul Angliei, apoi am fost tânăra soţie a unui Neville, o familie bună, dar departe de curtea regală şi de faima de-aici, iar acum Anne Seymour trebuie să se dea înapoi din faţa mea, căci sunt noua regină a Angliei, cea mai importantă femeie din ţară.

Când intrăm în sala cea mare, curtenii se ridică în picioare şi aplaudă, în timp ce regele aruncă zâmbete radioase în stânga şi în dreapta. Mă conduce la locul meu. Acum scaunul meu e aşezat mai jos decât al lui, dar mai sus decât cel al lui *lady* Mary, care, la rândul ei, stă mai sus decât micuţa *lady* Elizabeth. Eu sunt cea mai importantă şi mai bogată femeie din Anglia – până la moarte sau până la căderea în dizgraţie, indiferent care ar veni prima. Mă uit prin sală la oamenii care se veselesc, la chipurile lor zâmbitoare, până o văd pe sora mea, Nan, mergând calmă spre capul mesei cu doamnele de onoare ale reginei. Dă din cap liniştitor spre mine, ca pentru a-mi spune că e aici, că veghează asupra mea. Prietenele ei o vor informa ce spune regele în particular, soţul ei mă va lăuda în faţa lui. Sunt sub protecţia familiei mele, care stă de-acum deasupra tuturor celorlalte familii. Ai mei se aşteaptă să îl conving pe rege să reformeze biserica, să le obţin averi şi ranguri, să găsesc slujbe şi simbrii pentru copiii lor. În schimb, ei îmi vor apăra reputaţia, mă vor lăuda ca pe nimeni alta şi mă vor feri de duşmani.

Nu mă uit după nimeni altcineva. Nu mă uit după Thomas. Ştiu că e deja departe. Nimeni nu va putea spune că m-am uitat după capul lui cu păr negru, după privirea fugară a ochilor lui căprui, după un zâmbet tainic. Nimeni nu va putea spune că l-am căutat cu privirea, căci nu o voi face niciodată. În lungile mele nopţi de rugăciune m-am învăţat să ştiu că el, cu silueta lui perfectă în cadrul unei uşi sau aplecată deasupra unei mese de joc şi râzând, el, primul care sare în picioare la dans şi ultimul care pleacă la culcare, el, cu râsul lui sonor şi cu privirile grijulii pe care mi le arunca – el nu va mai fi niciodată aici. Am renunţat la gândul măritişului cu el, aşa cum am renunţat şi la dorinţa pentru el. Mi-am silit sufletul să se resemneze. S-ar putea să

nu-l mai văd niciodată şi nici nu îl voi căuta niciodată.

Multe femei înaintea mea au făcut asta, multe femei care vor veni după mine vor cunoaşte această pustiire a dorinţei unei inimi. Este prima îndatorire a unei femei care iubeşte un bărbat, dar se mărită cu altul, şi ştiu că nu sunt prima femeie din lume care a fost nevoită să renunţe la iubire şi apoi să pretindă că nu e rănită. Adesea o femeie călăuzită de Dumnezeu trebuie să renunţe la iubirea vieţii ei, iar eu am făcut exact aşa, nici mai mult, nici mai puţin. Am renunţat la el. Cred că mi s-a frânt inima, dar frânturile ei le-am adus ofrandă lui Dumnezeu.

* * *

Aceasta nu este prima mea nuntă, nici măcar a doua, dar chiar şi aşa, mi-e o teamă îngrozitoare de noapte, de parcă aş fi o virgină care se furişează în sus pe scările întunecate ale unui castel, cu o lumânare tremurându-i în mână. Banchetul continuă la nesfârşit, căci regele porunceşte să se aducă şi mai multe feluri de mâncare, iar servitorii vin în fugă de la bucătărie cu tăvi mari de aur încărcate cu mâncare, pe care le ţin ridicate în dreptul umerilor. Aduc o mulţime de păuni, fripţi şi vârâţi înapoi în pielea lor, astfel că penele lor splendide scânteiază dinaintea noastră în lumina lumânărilor de pe masă. Servitorul jupoaie pieliţa dinăuntru, pătată cu sânge, gâtul cu irizaţii albastre cade într-o parte ca o frumuseţe decapitată, iar ochii stinşi, înlocuiţi cu stafide negre, sclipesc de parcă încă ar cerşi îndurare. Trupul păsării iese la vedere. Regele face nerăbdător un semn cu degetul îndoit şi primeşte pe farfuria lui din aur o bucată mare de piept închis la culoare. Se aduce o tavă cu ciocârlii, unde trupuşoarele lor nenumărate, fără nume, înăbuşite în suc propriu, sunt puse unul peste altul, ca într-un morman de victime de la revolta din Yorkshire{3}. Se aduc platouri cu bucăţi lungi de piepturi de bâtlani prinşi în laţ, iepuri de câmp înăbuşiţi, înecaţi în boluri adânci, iepuri de casă ţinuţi captivi în plăcinte cu crustă aurie. Regele este servit cu un fel după altul, ia din fiecare câte o porţie mare şi face semn cu mâna ca restul să fie trimis în sală, la prietenii săi de încredere.

Râde de mine pentru că mănânc atât de puţin. Eu zâmbesc şi îi aud dinţii ronţăind oasele păsăruicilor. I se aduce şi mai mult vin, tot mai mult vin, iar apoi răsună o trompetă şi apare capul imens al unui porc mistreţ, cu colţii poleiţi cu aur, cu căţei de usturoi aurii ieşindu-i din orbite, cu crenguţe de rozmarin împungându-i faţa în chip de ţepi. Regele aplaudă şi servitorii îi taie o porţie care luceşte de grăsime, iar apoi animalul e purtat prin sală, ca la paradă, de servitorii care taie felii din faţa lui, din urechile lui, din gâtul lui scurt şi îndesat.

Arunc o privire spre *lady* Mary, care e palidă de greaţă, şi îmi ciupesc obrajii, ca să par trandafirie pe lângă ea. Iau o porţie din tot ce îmi oferă regele şi mă silesc să mănânc. Bucăţi mari de carne tare, cu sos săţios, mi se îngrămădesc una după alta pe farfurie, iar eu mestec, surâd şi mă silesc să le fac să-mi alunece pe gât cu câte o înghiţitură de vin. Mă simt slăbită şi încep să transpir. Simt cum rochia mi se umezeşte la subsuori şi pe şira spinării. Lângă mine, doborât de atâta mâncare, regele stă răşchirat, aproape culcat pe spate în jilţ, geme şi face semn să i se aducă încă o porţie şi apoi încă una.

În cele din urmă, ca la o caznă de care nu putem scăpa, trompetele răsună ca să anunţe că am reuşit să ajungem la jumătatea festinului şi carnea dispare pentru a face loc budincilor şi dulciurilor. Se aud ovaţii la apariţia unei miniaturi din marţipan a castelului Hampton, cu două figurine mici, din vată de zahăr, care stau în faţa lui. Cofetarii sunt nişte artişti: Henric al lor arată ca un puşti de douăzeci de ani, înalt şi mândru, care ţine frâul unui cal de luptă. Pe mine m-au închipuit în albul de văduvă şi mi-au prins foarte bine înclinarea întrebătoare a capului, cu care micuţa Kateryn din zahăr se uită în sus, cercetătoare, la strălucitorul prinţişor Henric. Toată lumea exclamă la vederea măiestriei cu care sunt realizate figurinele. Parcă-i un Holbein în bucătărie, zic ei. Trebuie să-mi păstrez pe chip un zâmbet încântat şi să-mi înghit un val subit de lacrimi. Aici e închipuită o mică tragedie, cristalizată în zahăr. Dacă Henric ar mai fi un prinţişor ca acesta, poate am fi avut o şansă să fim fericiţi. Însă Katherine cea care s-a căsătorit cu puştiul a fost Katherine de Aragon, prietena mamei mele, şi nu Kateryn Parr, care e cu douăzeci şi doi de ani mai tânără decât el.

Figurinele au coroniţe din aur adevărat şi Henric îmi face semn că sunt ale mele. Râde când mi le pun pe degete, în chip de inele, apoi o ia pe micuţa Kateryn din zahăr, o bagă pe toată în gură, rupându-i picioarele ca să o îndese înăuntru, şi o mănâncă dintr-o singură înghiţitură.

Mă bucur când cere mai mult vin şi mai multă muzică şi se lasă moale pe spate în jilţ. Corul din capelă cântă un imn frumos, iar dansatorii intră în zornăit de tamburine şi interpretează o pantomimă având ca temă o nuntă. Unul dintre ei, îmbrăcat în prinţ italian, se înclină adânc în faţa mea şi mă invită să mă alătur lor. Arunc o privire spre rege şi el îmi face semn să mă duc. Ştiu că dansez bine, poalele largi ale rochiei somptuoase fâlfâie când mă răsucesc şi o conduc la dans pe *lady* Mary şi până şi micuţa *lady* Elizabeth ţopăie în urma mea. Îmi dau seama că Mary are dureri. Mâna i se sprijină uşor pe şold, degetele i se înfig într-o parte a corpului. Ţine capul sus şi zâmbeşte cu dinţii încleştaţi. Nu pot să-i permit să nu danseze doar pentru că e bolnavă. La nunta mea trebuie să dansăm toate, indiferent

ce simţim.

Dansez cu doamnele mele de onoare un dans după altul. Aş dansa toată noaptea pentru el dacă asta l-ar împiedica să le facă semn cu capul nobililor ce au grijă de iatacul regal, dând de înţeles că seara s-a încheiat şi curtea se închide peste noapte. Însă vine miezul nopţii, eu stau pe jilţul meu, îi aplaud pe muzicanţi, iar regele îşi răsuceşte corpul masiv spre mine, săltându-se într-o parte, ca să se poată apleca, şi îmi zice cu un zâmbet:

— Mergem la culcare, nevastă?

Îmi aduc aminte ce m-am gândit prima oară când i-am auzit cererea în căsătorie. M-am gândit că aşa va fi până când moartea ne va despărţi: el va aştepta consimţământul meu sau va continua fără el. Nu prea contează ce zic: nu voi putea să-i refuz niciodată nimic. Zâmbesc, mă ridic în picioare, aştept ca slujitorii să-l ridice de pe tron, apoi el se chinuie să coboare treptele podiumului şi trece bălăbănindu-se printre curteni. Păşesc încet alături, potrivindu-mi pasul după mersul lui clătinat. Curtenii ne aclamă când trecem prin mijlocul lor şi eu am grijă să mă uit drept înainte, ca să nu întâlnesc privirea nimănui. Pot suporta orice, mai puţin o privire plină de milă, şi merg în fruntea doamnelor de onoare către noul meu iatac, dormitorul reginei, unde o să mă dezbrac şi o să-l aştept pe stăpânul meu, regele.

* * *

E târziu, dar nu-mi permit să sper că el e prea obosit ca să vină în iatacul meu. Doamnele mele mă îmbracă în satin negru şi eu nu îmi duc mâneca la obraz, ca să-mi amintesc o altă noapte când am purtat o cămăşuţă neagră, peste care am aruncat o pelerină albastră şi m-am dus, înveşmântată în culorile cerului noptatic, la un bărbat care mă iubea. Noaptea aceea a fost doar cu puţin timp în urmă, dar sunt silită să o uit. Uşile se deschid şi intră Maiestatea Sa, susţinut de o parte şi de alta de îngrijitorii iatacului. Ei îl ajută să urce în patul înalt, de parcă s-ar lupta să vâre un taur într-un ţarc. El înjură tare când cineva îi loveşte piciorul bolnav.

— Prostănacule! se răsteşte el.

— Există doar un prostănac aici: bufonul regelui, zice vioi Will Somers. Şi ţi-aş fi recunoscător dacă ţi-ai aminti că ţin la slujba mea!

Isteţ ca întotdeauna, bufonul risipeşte tensiunea. Regele râde şi toată lumea îi urmează exemplul. Somers îmi face cu ochiul când trece pe lângă mine, iar ochii lui căprui şi prietenoşi sclipesc. Ceilalţi nici măcar nu se uită la mine. Când se înclină şi pleacă, ţin ochii în pământ. Cred că se tem pentru mine, căci rămân în sfârşit singură cu el şi aburii vinului i se scurg din cap, mâncarea i se încheagă în burtă, iar dispoziţia îi devine ursuză. Doamnele mele se reped să iasă din

încăpere. Nan e ultima care pleacă şi dă încetişor din cap, ca să-mi aducă aminte că fac lucrarea Domnului, tot astfel cum aş face-o şi dacă aş fi o sfântă ce urmează să fie trasă pe roată.

Uşa se închide în urma lor, iar eu îngenunchez în tăcere la capătul patului.

— Poţi veni mai aproape, zice el aspru. Nu te muşc. Treci în pat.

— Îmi spuneam rugăciunile, îi zic eu. Să mă rog cu voce tare pentru tine, Maiestatea Ta?

— Acum poţi să-mi spui Henric, răspunde el. Când suntem singuri.

Iau asta drept un refuz în privinţa rugăciunilor. Dau la o parte aşternuturile şi mă strecor în pat, lângă el. Nu ştiu ce are de gând. Cum nu poate nici măcar să se întoarcă pe o parte fără ajutor, cu siguranţă nu se poate urca pe mine. Stau întinsă lângă el, perfect nemişcată, şi aştept să-mi spună ce vrea.

— Va trebui să stai în poala mea, zice în cele din urmă, de parcă şi el ar fi pus în încurcătură. Nu eşti o copilă prostuţă – eşti femeie. Ai fost măritată şi te-ai împreunat nu o dată. Ştii ce să faci, nu?

E mai rău decât mi-am închipuit. Îmi ridic poala cămăşii de noapte, ca să nu mă încurce, şi mă târăsc în patru labe spre el. În minte îmi vine, pe nepusă masă, imaginea lui Thomas Seymour gol şi întins pe spate, cu spinarea arcuită şi cu genele negre fluturându-i pe obrajii bruni. Îi văd muşchii tari ai abdomenului zvâcnind de plăcere la atingerea mea în timp ce se împinge în sus.

— Să înţeleg că Latimer nu era un amant grozav? mă chestionează regele.

— Nu era un bărbat cu prea multă putere, ca Maiestatea… ca tine. Şi, bineînţeles, era bolnav.

— Şi cum o rezolva?

— Sănătatea?

— Cum înfăptuia actul? Cum se culca cu tine?

— Foarte rar.

Mormăie aprobator şi văd că e stârnit. Gândul că e mai viril decât fostul meu soţ îl excită.

— Asta trebuie să-l fi înfuriat, zice el cu încântare. Să ia de nevastă o femeie ca tine şi să nu fie în stare să facă treaba.

Râde.

— Vino! Eşti foarte frumoasă. Abia aştept.

Mă apucă de încheietura mâinii drepte şi mă trage spre el. Mă ridic în genunchi, supusă, ca să-i încalec trupul. Însă şoldurile lui cărnoase sunt atât de late, că nu pot trece de cealaltă parte, iar el mă trage în jos, astfel că ajung să stau ghemuită pe el, de parcă aş călări un cal gras. Trebuie să-mi împietresc chipul, ca să nu mă strâmb. Nu trebuie să tremur, nu trebuie să plâng.

— Aşa, zice el, excitat de propria-i virilitate. Simţi aia? Nu-i rău

pentru un bărbat care tocmai a trecut de cincizeci de ani, nu-i aşa? N-ai fi avut parte de aşa ceva de la bătrânul Latimer.

Murmur un răspuns fără vorbe. Mă trage spre el şi se chinuie să se împingă în sus, spre mine. E moale, cu o chestie pe jumătate formată, şi acum sunt scârbită şi, totodată, stânjenită.

— Aşa! repetă el mai tare.

Faţa i se înroşeşte şi mai mult, iar sudoarea îi curge şiroaie din cauza efortului de a mă trage cu mâinile şi de a-şi împinge chinuit în sus pulpele uriaşe.

Îmi acopăr faţa cu mâinile, ca să nu mai văd cum se trudeşte sub mine.

— Doar nu eşti ruşinoasă! exclamă el şi glasul îi răsună tare în încăpere.

— Nu, nu, îi zic.

Trebuie să-mi reamintesc că fac asta pentru Dumnezeu şi pentru familia mea. Voi fi o regină bună. Asta face parte din îndatorirea mea, din sarcina dată de Dumnezeu. Îmi duc mâinile la gulerul cămăşii de noapte şi dezleg funda din faţă. Când îmi vede sânii dezgoliţi, îi acoperă cu mâinile lui grase şi îi apucă, ciupindu-mi sfârcurile. În cele din urmă mă pătrunde şi îl simt încercând să se împingă în mine, apoi scoate un ţipăt gâtuit, cade pe spate şi rămâne nemişcat, complet nemişcat.

Aştept, dar nu se mai întâmplă nimic. Nu zice nimic. Culoarea cărămizie i se retrage din obraji, lăsându-i pământii în lumina lumânărilor. Ţine ochii închişi. Gura îi atârnă moale, larg deschisă, şi regele scoate un sforăit lung şi sonor.

Asta pare să fi fost tot. Mă ridic încet din poala lui umedă şi cobor cu grijă din pat. Îmi strâng cămaşa de noapte pe lângă mine şi mă învelesc strâns cu ea, prinzându-i cordonul din talie şi legându-l bine. Mă aşez lângă foc, pe un jilţ mare, lărgit şi întărit anume pentru a-i susţine greutatea, şi îmi strâng genunchii la piept, cuprinzându-mă cu braţele. Mă pomenesc că tremur şi îmi torn un pahar din berea încălzită şi condimentată de la nuntă, care stă lângă mine, pe masă. Era menită să ne dea mie curaj, iar lui vlagă. Mă încălzeşte un pic şi cuprind cu palmele cupa de argint.

După un răstimp deprimant, în care mă holbez în gol la foc, mă strecor în pat, lângă el. Salteaua e mult lăsată sub greutatea lui, iar păturile şi cuvertura scumpă stau grămadă peste trupul lui mare. Culcată lângă el, par un copil. Închid ochii. Nu mă gândesc la nimic. Sunt ferm hotărâtă să nu mă gândesc la absolut nimic. Închid ochii şi adorm.

Aproape imediat visez că sunt Tryphine, măritată împotriva voinţei mele cu un bărbat primejdios, că sunt captivă în castelul lui şi urc tot mai sus pe scara în spirală, cu o mână pe zidul jilav, cu cealaltă ţinând

o lumânare pâlpâitoare. Dinspre uşa de la capătul scării vine un miros groaznic. Mă duc la inelul din bronz masiv al zăvorului şi îl răsucesc încet. Uşa se deschide cu un scârţâit, dar nu sunt în stare să intru în încăpere, în acea miasmă de împuţiciune. Mi-e atât de teamă, încât mă zbat în vis şi mă zbat în somn, mă zvârcolesc în pat şi mă trezesc. Chiar dacă sunt trează, luptându-mă cu somnul şi simţind frica din vis, mirosul încă mă copleşeşte, de parcă s-ar revărsa din visul meu în lumea reală, şi mă înec, mă chinui să respir în timp ce sunt trează. Mirosul din coşmar e în patul meu, mă îneacă, a venit din noaptea întunecată în propriul meu iatac, e aievea şi mă sufoc din cauza lui. Coşmarul e aici şi acum.

Strig după ajutor şi apoi sunt trează şi îmi dau seama că nu e un vis, e de-adevăratelea. Rana supurândă de la piciorul lui curge. Prin bandaje trece un puroi galben-portocaliu, ce îmi pătează cămaşa de noapte, de parcă regele s-ar fi pişat pe aşternuturile din pânză fină, făcând ca iatacul cel mai luxos din Anglia să miroasă ca o capelă mortuară.

În cameră e beznă, dar ştiu că e treaz. Sforăitul bolborosit şi răsunător a încetat. Îi aud respiraţia greoaie, dar nu mă las păcălită: ştiu că e treaz, că ascultă şi mă caută. Îmi închipui cum ochii lui, larg deschişi în întuneric, se uită stăruitor spre mine, fără să vadă nimic. Stau întinsă, complet nemişcată, respir regulat şi uşor, dar mă tem că ştie, cum ştie întotdeauna orice fiară sălbatică, că mi-e frică de el. Un soi de viclenie animalică îi dă de înţeles că sunt trează şi că mi-e frică de el.

— Eşti trează, Kateryn? zice el foarte încet.

Mă întind şi scot un mic căscat prefăcut.

— Ăăă… da, Maiestatea Ta. Sunt trează.

— Şi ai dormit bine?

Cuvintele îi sunt plăcute, dar vocea lui are ceva tăios. Mă ridic în capul oaselor, strângându-mi părul sub boneta de noapte, şi mă întorc imediat spre el.

— Da, Maiestatea Ta, slavă Domnului. Sper că şi tu ai dormit bine…

— Mi-a fost rău. Aveam gust de vomă în gât. Nu am fost ridicat suficient pe perne. E groaznic să simţi aşa ceva în somn. Aş fi putut să mă sufoc. Trebuiau să mă sprijine în aşa fel încât să stau în capul oaselor, altfel mă înec cu fierea. Ei o ştiu. Trebuie să te asiguri că fac asta când sunt în patul tău, aşa cum o fac în patul meu. Probabil că în mâncarea de la cină a fost ceva stricat, care mi-a făcut rău. Au fost cât pe ce să mă otrăvească. Dimineaţă o să trimit după bucătari şi o să-i pedepsesc. Cu siguranţă au pus la gătit nişte carne stricată. Trebuie să vomit.

Cobor de îndată din pat, cu cămaşa de noapte mânjită şi alunecoasă lipindu-mi-se de picioare, şi iau de pe servantă un vas, o butelcă de

bere.

— Vrei să bei acum un pic de bere? Să trimit după doctori?

— Pe doctor o să-l consult mai târziu. Am fost foarte ameţit azi-noapte.

— Ah, dragul meu! zic eu tandru, ca o mamă care-i vorbeşte unui băiat bolnav. Poate că dacă bei nişte bere, o să adormi din nou…?

— Nu, nu pot să dorm, se plânge el ţâfnos. Eu nu dorm niciodată. Toată curtea doarme, toată ţara doarme, doar eu stau treaz. Veghez toată noaptea, în timp ce pajii leneşi şi femeile delăsătoare dorm. Stau de veghe şi îmi apăr ţara, îmi apăr biserica. Ştii câţi oameni o să ard pe rug la Windsor săptămâna viitoare?

— Nu, spun eu, făcându-mă mică.

— Trei, zice el încântat. Îi vor arde pe rug şi cenuşa lor va fi dusă de vânt. Pentru că s-au îndoit de sfânta mea biserică. Călătorie sprâncenată.

Mă gândesc cum m-a rugat Nan să vorbesc în sprijinul lor.

— Soţul şi stăpânul meu…

Îşi goleşte cupa de bere din trei înghiţituri mari şi îmi face semn să-i mai torn. Îi torn iar.

— Mai mult, zice el.

— Servitorii ne-au lăsat şi nişte plăcinte în servantă, poate ţi-ai dori una, îl îmbii eu şovăitoare.

— Socot că, poate, una mi-ar linişti stomacul.

Îi întind platoul şi văd cum împătureşte plăcintele de mai multe ori, una după alta, cu un aer absent, şi le vâră în gura lui mică, unde dispar toate. Se linge pe degete şi adună cu ele firimiturile de pe platou, apoi mi-l înapoiază. Zâmbeşte. Mâncarea şi atenţia pe care i-am acordat-o l-au calmat. De parcă zahărul ar reuşi să-l îndulcească.

— Aşa e mai bine, zice el. După ce ne-am desfătat împreună, mi s-a făcut foame.

Graţie berii şi plăcintelor, dispoziţia lui s-a îmbunătăţit aproape miraculos. Mă gândesc că, de bună seamă, ascunde tot timpul în el o foame monstruoasă. Suferă atât de tare de foame, încât mănâncă până i se face greaţă. Foamea îi e atât de mare, că o confundă cu greaţa. Reuşesc să surâd.

— Nu poţi să-i ierţi pe oamenii aceia amărâţi? întreb foarte încet.

— Nu, îmi răspunde. Cât e ora?

Privesc în jur. Nu ştiu, căci în iatac nu e niciun ceas. Mă duc la fereastră, dau la o parte draperiile, trag de geam, deschid oblonul exterior şi îl împing la o parte, ca să văd cerul.

— Nu lăsa aerul nopţii înăuntru, zice el îmbufnat. Dumnezeu ştie ce molimă poate aduce! Închide fereastra! Închide-o bine!

Închid fereastra repede, împiedicând aerul curat şi răcoros să pătrundă înăuntru, şi mă uit cu atenţie prin sticla groasă. Spre est nu

se vede nicio lucire de lumină, deşi clipesc din ochi, pentru a alunga lumina lumânării ce-mi joacă în ei, şi îmi doresc să văd zorii mijind.

— Sigur e încă devreme, spun eu, tânjind după răsăritul soarelui. Nu văd nicio geană de lumină.

Mă priveşte ca un copil nerăbdător care vrea să fie distrat.

— Nu pot să dorm, zice el. Toată berea aia îmi apasă burta. A fost prea rece. O să fac colici. Ar fi trebuit să o încălzeşti.

Se mişcă un pic şi râgâie. În acelaşi timp, dinspre pat vine un miros urât, căci regele a tras un pârţ.

— Să trimit la bucătărie după altceva? O băutură caldă?

— Nu, clatină el din cap. Dar aţâţă focul şi spune-mi că te bucuri să fii regină.

— O, mă bucur foarte mult!

Zâmbesc, mă aplec şi pun pe foc nişte crenguţe, apoi nişte butuci mari din coşul de lângă şemineu. Jăraticul străluceşte. Îl răscolesc cu un vătrai, ridicând buştenii, astfel încât să se sprijine unii pe alţii, şi jăraticul prinde viaţă.

— Mă bucur că sunt regină şi mă bucur că sunt soţie. Că sunt soţia ta.

— Eşti gospodină! exclamă regele, încântat că am reuşit să fac focul. Ai putea să-mi găteşti micul dejun?

— N-am gătit niciodată, îi zic, simţindu-mă un pic jignită. Am avut întotdeauna o bucătăreasă şi slujnice la bucătărie. Însă ştiu cum să cârmuiesc o bucătărie, o berărie şi o lăptărie. Obişnuiam să-mi fac singură parfumuri şi săpunuri şi leacuri din ierburi.

— Ştii să cârmuieşti o gospodărie?

— Mă îngrijeam de castelul Snape şi de toate pământurile noastre din nord atunci când soţul meu era plecat.

— L-ai cârmuit în timpul unui asediu, nu-i aşa? mă întreabă el. Împotriva trădătorilor ălora. Probabil ţi-a fost foarte greu. Trebuie să fi fost tare curajoasă.

Înclin din cap cu modestie.

— Da, stăpânul meu. Mi-am făcut datoria.

— I-ai înfruntat pe răzvrătiţi, aşa-i? Nu au ameninţat că o să-ţi dea foc la castel, cu tine înăuntru?

Îmi amintesc foarte bine zilele şi nopţile când amărâţii aceia în zdrenţe, cumplit de săraci, au năvălit asupra castelului şi ne-au rugat stăruitor să ne întoarcem la vremurile bune de odinioară, când bisericile erau darnice cu pomenile şi regele era călăuzit de lorzi. Voiau ca biserica să fie repusă în drepturi, iar mănăstirile să-şi recapete strălucirea de odinioară. Au cerut ca soţul meu, lordul Latimer, să vorbească în numele lor cu regele, căci ştiau că lordul era de aceeaşi părere cu ei.

— Am ştiut că nu au nicio şansă împotriva ta, zic eu, căci cauza lor

nu e şi a mea. Am ştiut că trebuie să rezist şi că-l vei trimite pe soţul meu să ne elibereze.

Înfrumuseţez cât pot povestea aceea urâtă şi sper că el nu-şi mai aminteşte adevărul. Regele şi consiliul l-au bănuit pe bună dreptate pe soţul meu că le ţine partea răzvrătiţilor, iar când revolta a fost înăbuşită brutal, soţul meu a trebuit să se arate de partea reformei: şi-a trădat credinţa şi ţăranii dijmaşi ca să-şi scape propria piele. Cât de bucuros ar fi acum dacă ar vedea că toate s-au schimbat iar. Clericii au câştigat şi acum se străduiesc să-şi refacă mănăstirile. Pe soţul meu l-ar fi încântat autoritatea de care se bucură mai nou prietenul lui, Stephen Gardiner. Ar fi fost întru totul de acord cu arderea pe rug a reformiştilor din mlaştinile de la Windsor. Ar fi acceptat ca cenuşa ereticilor să fie împrăştiată de vânt prin mocirlă şi aceştia să nu mai învie niciodată din morţi.

— Şi câţi ani aveai când ai plecat prima oară de la mama ta?

Regele se aşază, cu spatele sprijinit de pernă, ca un copil care vrea să i se spună o poveste.

— Vrei să ştii cum mi-a fost copilăria?

El înclină aprobator din cap.

— Povesteşte-mi totul despre ea.

— Păi, atunci când am plecat de acasă, eram destul de măricică, aveam mai bine de şaisprezece ani. Mama a tot încercat să mă mărite de când împlinisem unsprezece ani. Însă nu s-a putut.

El dă din cap.

— De ce nu? Sunt sigur c-ai fost o fetiţă foarte frumoasă. Cu părul tău şi cu ochii ăia, ai fi avut de unde alege.

Râd.

— Eram destul de frumoasă, dar nu aveam mai multă zestre ca o ţigancă hoinară. Tata nu ne-a lăsat aproape nimic – a murit când eu aveam doar cinci ani. Toţi ştiam că eu şi Nan, sora mea, va trebui să facem nişte căsătorii care să ne mulţumească familia.

— Câţi copii eraţi?

— Trei, doar trei. Eu sunt cea mai mare, apoi vine fratele meu William şi pe urmă Nan. Ţi-o aminteşti pe mama? A fost doamnă de onoare, apoi i-a găsit lui Nan un loc în slujba…

Mă întrerup. Nan a slujit-o pe Katherine de Aragon şi pe fiecare regină care a venit după ea. Regele a văzut-o intrând să ia cina în spatele fiecăreia dintre cele şase soţii ale lui.

— Mama i-a găsit lui Nan o slujbă la curte, mă corectez eu. Apoi l-a însurat pe fratele meu William cu Anne Bourchier. Asta a fost culmea ambiţiei ei, dar ştii cât de rău a ieşit. A fost o greşeală care ne-a costat mult pe toţi. Şi eu, şi Nan am fost date la o parte pentru ca William să facă o partidă bună. Banii ajungeau doar pentru William, iar după ce mama a izbutit s-o ia noră pe Anne Bourchier, nu i-au mai rămas bani

şi pentru zestrea mea.

— Biată copilă, zice el somnoros. Dacă te-aş fi văzut atunci…

Adevărul e că m-a văzut atunci. Am venit o dată la curte împreună cu mama şi cu Nan. Mi-l amintesc pe tânărul rege din vremea aceea: avea părul auriu, picioare puternice, pieptul lat, dar era zvelt. Mi-l amintesc cum călărea. Era mereu călare, ca un tânăr centaur. O dată a trecut călare pe lângă mine şi eu am ridicat privirea spre el. Era undeva sus, pe calul lui, şi era fermecător. S-a uitat ţintă la mine, la fetiţa de şase ani care ţopăia de bucurie şi îi făcea cu mâna regelui de douăzeci şi şapte de ani. Mi-a zâmbit şi a ridicat şi el mâna. Am încremenit şi m-am holbat zăpăcită la el. Era frumos ca un înger. Se zicea că e cel mai chipeş rege din lume şi nu era femeie în Anglia care să nu viseze la el. Obişnuiam să mi-l imaginez intrând călare în căsuţa noastră şi cerându-mi mâna. Credeam că dacă ar veni după mine, n-o să mai am nicio grijă pentru tot restul vieţii, pentru totdeauna. Dacă regele s-ar fi îndrăgostit de mine, ce altceva mai puteam să-mi doresc? Ce altceva mai putea să-şi dorească oricine?

— Aşa că m-am măritat cu primul meu soţ, Edward Brough, fiul mai mare al baronului Brough de Gainsborough.

— Era nebun, nu-i aşa? se aude glasul adormit dinspre pernele cu broderie bogată.

Ţine ochii închişi. Mâinile împreunate deasupra movilei pieptului i se înalţă şi-i coboară la fiecare răsuflare şuierată.

— Acela era bunicul lui, zic eu foarte încet. Însă era totuşi o casă înfricoşătoare. Înălţimea Sa avea o fire îngrozitoare şi soţul meu tremura ca un copil când bunicul lui urla.

— Nu era perechea potrivită pentru tine, zice el cu o satisfacţie somnoroasă. Au fost nişte proşti că te-au măritat cu un băietan. Chiar şi la vremea aceea, probabil că erai o fată căreia îi trebuia un bărbat pe care să-l admire, un bărbat mai în vârstă, care să ştie să se impună.

— N-a fost un soţ potrivit pentru mine, aprob eu.

Înţeleg acum de ce vrea să continui cu povestea lui de noapte bună. La urma urmei, în lume există doar vreo şase basme, iar ăsta trebuie să fie cel despre fata care nu a avut niciodată parte de fericire până nu şi-a întâlnit prinţul.

— Nu era deloc o pereche potrivită pentru mine şi a murit, Dumnezeu să-l binecuvânteze, când aveam doar douăzeci de ani.

Aud drept răspuns un sforăit lung, răsunător, ca şi cum denigrarea sărmanului Edward, demult răposat, l-ar fi adormit. Aştept o clipă, căci deodată nu mai respiră. Preţ de un moment înspăimântător, în camera tăcută nu se aude absolut niciun zgomot, după care el îşi recapătă răsuflarea şi expiră zgomotos. Face asta iar şi iar, până ce mă învăţ să nu mai tresar. Stau cufundată în scaunul meu de lângă foc şi mă uit cum flăcările se preling pe lângă buşteni şi pâlpâie, făcând

umbrele să înainteze şi să se retragă în jurul meu, în timp ce el continuă să sforăie precum un vier în cocină.

Mă întreb cât e ceasul. Sigur trebuie să se crape de ziuă curând. Mă întreb când vor veni servitorii. Mai mult ca sigur trebuie să facă focul în zori, nu? Aş vrea să ştiu cât e ceasul. Aş da o avere pentru un ceas care să-mi spună cât mai am de aşteptat până se termină această noapte nesfârşită. E ciudat că nopţile cu Thomas treceau într-o clipă, de parcă luna s-ar fi zorit să apună şi soarele s-ar fi grăbit să apară pe cer. Acum nu. Poate niciodată de-acum înainte. Acum va trebui să rabd o viaţă până la răsărit şi trec ore nesfârşite cât eu aştept să mijească de ziuă.

* * *

— Cum a fost? şopteşte Nan.

În spatele ei, servitorii iau din încăpere ligheanul şi urciorul din aur, aduse pentru spălat, în timp de doamnele de onoare îmi stropesc lenjeria cu apă de trandafiri şi o ţin lângă foc, ca să se asigure că e complet uscată.

Nan are la ea săculeţul cu virnanţ uscat. Întoarsă cu spatele, ia din jăraticul roşu vergeaua de fier pentru încălzit băuturile, înfierbântă o cană de bere slabă şi amestecă ierburile în ea. Nimeni nu bagă de seamă când o dau pe gât. Mă întorc, ca să nu fiu văzută cum mă strâmb.

Merg cu ea la băncuţa mea de rugăciune, ne punem cu faţa spre crucifix şi ne lăsăm amândouă în genunchi, foarte aproape una lângă alta, încât nimeni să nu poată auzi vreo vorbă şi să creadă că ne murmurăm rugăciunile în latină.

— E potent?

Numai întrebarea în sine poate aduce condamnarea la moarte. Fratele lui Anne Boleyn a fost decapitat pentru că a întrebat exact acest lucru.

— Aproape, îi spun scurt, îşi pune mâna peste a mea.

— Nu te-a rănit?

Clatin din cap.

— Abia se poate mişca. Nu mă paşte niciun pericol din partea lui.

— A fost…?

Se întrerupe. Cum ea, ca soţie, are parte de multă iubire, nu îşi poate imagina dezgustul meu.

— N-a fost cu nimic mai rău decât am crezut că va fi, îi zic, cu capul aplecat deasupra mătăniilor. Iar acum mi-e cumva milă de el.

Ridic privirea spre crucifix şi adaug:

— Nu sunt singura care suferă. Anii aceştia sunt grei pentru el. Gândeşte-te cum a fost şi cum e acum.

Nan închide ochii şi se roagă în tăcere.

— Soţul meu, Herbert, zice că mâna Domnului stă deasupra ta, spune ea.

— Trebuie să-mi parfumezi odaia, hotărăsc eu. Trimite pe cineva la spiţerie după ierburi uscate şi parfum. Ulei de trandafir, lavandă, parfumuri puternice. Nu pot să îndur mirosul. Singurul lucru pe care nu pot să-l îndur e mirosul. Nu pot dormi din cauza lui. Trebuie să porunceşti să se facă asta. E singurul lucru pe care nu-l pot suporta nicidecum.

Ea dă din cap şi întreabă:

— E de la piciorul lui?

— De la picior şi de la vânturi. Patul meu miroase a moarte şi căcat.

— A moarte? se uită ea la mine, de parcă am surprins-o.

— A trup în descompunere. A trup care putrezeşte. A ciumă. Visez moarte, îi zic eu tăios.

— Desigur. Doar aici a murit regina.

Ţip de groază, doamnele mele se întorc şi se uită la mine, iar eu încerc să-mi transform ţipătul într-o tuse. Imediat cineva îmi aduce un pahar cu bere slabă şi o beau. Când doamnele se retrag, mă întorc spre Nan.

— Care regină? întreb, gândindu-mă fără să vreau la copila Katherine Howard. De ce nu mi-ai spus?

— Regina Jane, bineînţeles, zice ea.

Ştiam că murise după ce-l născuse pe prinţ, dar nu m-am gândit că s-a întâmplat în aceste încăperi, în odaia mea.

— Nu aici? întreb.

— Ba sigur că da, zice ea senină. În iatacul ăsta.

Când îmi zăreşte chipul înfricoşat, adaugă:

— În patul ăsta.

Mă trag înapoi, ţinând strâns rozariul.

— În patul meu? Patul ăla? Unde am dormit noi azi-noapte?

— Dar nu e nevoie să te porţi aşa, Kateryn. Asta a fost acum mai bine de cinci ani. Tremur şi descopăr că nu pot să mă înfrânez.

— Nan, nu pot face asta! Nu pot dormi în patul răposatei lui soţii.

— Răposatele soţii, mă corectează ea. Katherine Howard a dormit tot aici. A fost şi patul ei.

De data asta nu mai ţip.

— Nu pot îndura aşa ceva.

Nan îmi apucă mâinile tremurânde.

— Linişteşte-te, zice ea. E voia Domnului. Chemarea Domnului. Trebuie să o faci şi poţi s-o faci. Te voi ajuta şi Dumnezeu îţi va fi reazem.

— Nu pot să dorm în patul reginei moarte şi să mă împreunez cu soţul ei.

— Trebuie să o faci. Dumnezeu te va ajuta. Mă rog la El, mă rog în fiecare zi: „Doamne, ajut-o şi călăuzeşte-o pe sora mea”.

Înclin din cap convulsiv şi zic:

— Amin, amin. Domnul să mă păzească, amin.

E timpul să fiu îmbrăcată. Mă întorc, lăsându-le să-mi desprindă cămaşa de noapte de pe umeri, să mă spele cu uleiuri parfumate şi să mă şteargă, apoi păşesc în cămaşa de corp din pânză frumos brodată. Stau ca o păpuşă în timp ce ele îmi leagă panglicile la gât şi la umeri. Doamnele de onoare aduc rochii şi felurite mâneci şi bonete, pe care mi le înfăţişează într-o tăcere grijulie. Aleg o rochie de un verde închis, nişte mâneci negre şi o bonetă neagră.

— Foarte modest, remarcă sora mea pe un ton critic. De-acum nu mai eşti în doliu. Eşti mireasă, nu văduvă. Ar trebui să porţi rochii în culori mai deschise. Vom comanda unele dintre care să alegi.

Ador hainele frumoase şi Nan ştie asta.

— Şi pantofi, zice ea ademenitor. Îi vom chema pe pantofari la tine. Acum poţi avea câţi pantofi vrei.

Îmi vede faţa şi râde.

— Să ştii că ai multe de făcut. Va trebui să-ţi orânduieşti casa. Jumătate din Anglia e dornică să-şi trimită fiicele să te slujească. Am o listă cu nume. Am putea să o vedem după slujbă.

Una din doamnele mele de onoare face un pas în faţă:

— Vă cer iertare, dar am o rugăminte. Dacă îmi este îngăduit.

— Ne vom uita împreună la toate solicitările după slujbă, hotărăşte sora mea.

Intru în rochie şi stau nemişcată în timp ce ele îmi leagă fusta şi corsajul, apoi pun mânecile la locul lor şi trec şnururile prin găici, ca să le prindă de rochie.

— Voi trimite după fratele nostru William, îi zic încet lui Nan. O să-l vreau aici. Şi pe unchiul nostru Parr.

— S-ar părea că avem rude despre care nu am ştiut nimic până acum. În toată Anglia. Toată lumea vrea să fie rudă cu noua regină a Angliei.

— Nu trebuie să le ofer tuturor funcţii, nu-i aşa? întreb.

— Vei avea nevoie în preajma ta de oameni care depind de tine, îmi răspunde ea. Bineînţeles că o să-ţi răsplăteşti familia. Şi presupun că vei trimite şi după fiica ta vitregă, Latimer.

— Margaret îmi e foarte dragă, spun eu, cuprinsă brusc de speranţă. Pot să o aduc lângă mine? Şi pe fiica mea vitregă Elizabeth? Şi pe Lucy Somerset, logodnica fiului meu vitreg? Şi pe Elizabeth Tyrwhit, verişoara mea din neamul Brough?

— Bineînţeles. Şi m-am gândit că îi vei da o slujbă în casa ta unchiului nostru Parr şi că aici vor veni şi nevasta lui, mătuşa Mary, şi vărul nostru Lane.

— O, da! exclam eu. Aş vrea s-o am pe Maud lângă mine.

Nan zâmbeşte.

— Poţi avea pe oricine vrei tu. Orice vrei tu. Ar trebui să ceri tot ce vrei acum, în primele zile, când ţi se va oferi orice. Îţi trebuie prin preajmă oameni care îţi sunt alături trup şi suflet, ca să te păzească.

— De cine? o chestionez eu în timp ce mi se pune pe cap boneta grea ca o coroană.

— De toate celelalte familii, şopteşte ea, aşezându-mi frumos părul roşcat sub plasa aurie. De toate familiile care s-au bucurat înainte de tine de protecţia femeii înrudite cu ele şi care acum nu vor să fie date la o parte de o nouă regină. Familii precum Howard şi Seymour. Şi vei avea nevoie de protecţie împotriva noilor sfetnici ai regelui, oameni ca William Paget, Richard Rich şi Thomas Wriothesley, bărbaţi care s-au ridicat de jos şi nu vor ca o nouă regină să-l sfătuiască pe rege în locul lor.

Nan dă din cap spre Catherine Brandon, care intră în cameră cu micul meu cufăr cu bijuterii, ca să-mi aleg podoabele. Sora mea continuă cu o voce scăzută:

— Şi de femei ca ea, neveste ale prietenilor lui, şi de orice doamnă de onoare frumoasă care ar putea fi următoarea lui favorită.

— Nu acum! exclam. Abia ce ne-am căsătorit ieri!

Ea dă din cap.

— E lacom, zice simplu, de parcă ar vorbi de numărul de feluri de mâncare de la cină. Întotdeauna vrea mai mult. Întotdeauna are nevoie de mai mult. Nu se poate sătura de admiraţie.

— Dar s-a însurat cu mine! A insistat să se însoare cu mine.

Nan dă din umeri. S-a însurat cu toate predecesoarele mele şi asta nu l-a împiedicat să o vrea pe următoarea.

* * *

Stau în capelă, la catul al doilea, în strana reginei, mă uit în jos, la preotul care vorbeşte despre lucrarea Domnului, creând minunea liturghiei şi întorcându-se cu spatele la enoriaşi, de parcă aceştia nu ar fi vrednici nici măcar să o vadă, şi mă rog ca Domnul să mă ajute în această căsnicie. Mă gândesc la celelalte regine care au îngenuncheat aici, pe acest scăunel pentru picioare brodat cu blazonul regal şi trandafirul multicolor, şi care s-au rugat şi ele aici. Unele dintre ele se vor fi rugat cu o nelinişte tot mai mare să dobândească fii din neamul Tudor, care să le şi trăiască, unele dintre ele vor fi jelit viaţa lor din trecut, de-acum pierdută, unele vor fi suferit de dor de casă şi vor fi tânjit după căminul copilăriei lor, după familia care le-a iubit pentru ele însele, nu pentru ceea ce puteau ele oferi. Cel puţin una a avut inima frântă, la fel ca a mea, şi a trebuit să se trezească în fiecare zi şi

să alunge gândul la bărbatul pe care-l iubea. Aproape că pot să le simt în jurul meu pe când îmi sprijin faţa în mâini. Aproape că pot să simt mirosul fricii lor în lemnul suportului pentru carte.

Îmi imaginez că dacă i-aş linge suprafaţa lustruită, aş simţi gustul de sare al lacrimilor lor.

— Nu eşti veselă?

Regele mă întâmpină în galeria din faţa capelei. El e cu prietenii, aflaţi în spatele lui – fratele reginei Jane, unchiul reginei Anne, vărul reginei Katherine –, eu le am în spate pe doamnele mele de onoare.

— Nu eşti veselă în dimineaţa căsătoriei tale?

Imediat îi zâmbesc larg, răspunzându-i pe un ton ferm:

— Foarte veselă. Şi Maiestatea Ta?

— Poţi să-mi zici „mărite soţ”, spune el şi îmi apucă mâna, apăsându-mi-o strâns între curbura vestei sale bine căptuşite şi mâneca brodată. Vino cu mine în cabinetul meu privat, zice el neceremonios. Trebuie să vorbesc doar cu tine.

Îmi dă drumul, ca să se poată sprijini de un paj, şi înaintează încet, şchiopătând. Îl urmez prin imensa sală de aşteptare, unde sute de bărbaţi şi femei s-au adunat să ne vadă trecând, prin sala de audienţe, unde alte zeci de oameni aşteaptă cu petiţii şi cereri, şi apoi în cabinetul său privat, unde pot pătrunde doar curtenii. După fiecare uşă rămân în urmă tot mai mulţi oameni, care nu au dreptul să pătrundă în încăperea următoare, până când rămân doar regele şi Anthony Denny, vreo doi-trei copişti, cei doi paji ai săi, bufonul lui, Will Somers, două dintre doamnele mele de onoare şi cu mine. Asta înseamnă pentru el să fie singur cu soţia sa.

Pajii îl aşază în jilţul cel mare, care scârţâie un pic sub greutatea lui, îi pun un scăunel sub picior, apoi îi acoperă piciorul cu o pânză. Regele îmi face semn că pot să mă aşez lângă el şi îi îndepărtează pe ceilalţi, fluturând din mână. Denny se duce în fundul sălii şi se preface că vorbeşte cu soţia lui, Joan, doamna mea de onoare. Sunt sigură că amândoi stau cu urechile ciulite, ca să audă fiecare cuvinţel.

— Aşadar, eşti veselă în dimineaţa asta? mai întreabă o dată Henric. Deşi când mă uitam la tine în capelă, păreai serioasă. Ştii că pot să te văd prin zăbrelele stranei mele. Pot să te ţin sub observaţie şi să te veghez tot timpul. Fii sigură că sunt mereu atent la tine.

— Mă rugam, domnul meu.

— Asta e bine, aprobă el. Îmi place că eşti cu adevărat credincioasă. Însă eu vreau să fii fericită. Regina Angliei ar trebui să fie cea mai fericită femeie din toată creştinătatea şi, totodată, cea mai binecuvântată. Trebuie să te arăţi veselă dinaintea lumii în dimineaţa căsătoriei tale.

— Sunt, chiar sunt, îl asigur eu.

— Vizibil fericită, mă îndeamnă el.

Îi ofer cel mai strălucitor zâmbet al meu. El înclină aprobator din cap.

— Iar acum ai treburi de făcut. Şi trebuie să faci tot ce spun eu. De-acum sunt soţul tău, iar tu mi-ai jurat supunere.

Tonul lui îngăduitor îmi dă de înţeles că asta e o glumă. Ridic timidă privirea spre el.

— Voi încerca să fiu o soţie foarte bună. El chicoteşte.

— Iată care sunt poruncile mele: trebuie să le ceri croitorilor şi cusătoreselor să-ţi aducă haine şi ţesături frumoase şi trebuie să-ţi comanzi foarte multe rochii. Vreau să te văd îmbrăcată ca o regină, nu ca sărmana văduvă Latimer.

Scot un icnet afectat, de mirare, şi îmi încleştez mâinile.

— Mi s-a spus că îţi plac păsările, continuă el. Păsările colorate şi păsările cântătoare.

— Da. Dar nu mi-am permis niciodată să cumpăr aşa ceva.

— Ei bine, acum îţi permiţi. Le voi spune căpitanilor de pe corăbiile care merg departe în lume că trebuie să-ţi aducă păsările.

Zâmbeşte, apoi adaugă:

— Ar fi ca o nouă taxă pe negoţul pe apă: păsările pentru regină. Şi mai am ceva pentru tine.

Se întoarce şi pocneşte din degete. Anthony Denny vine în faţă şi pune pe masă o pungă mare şi o cutiuţă. Henric îmi dă mai întâi cutiuţa, spunând:

— Deschide-o.

E un rubin splendid, tăiat ca o lespede, cu o singură faţetă mare, montat pe un inel simplu din aur. E prea larg pentru degetele mele, dar regele mi-l strecoară pe policar şi-i admiră sclipirea roşiatică.

— Îţi place?

— Îmi place.

— Şi, desigur, mai sunt multe altele. Voi pune să-ţi fie trimise în apartamentul tău.

— Multe altele?

Naivitatea mea îl entuziasmează.

— Multe alte bijuterii, draga mea. Eşti regina. Ai un tezaur de bijuterii. Poţi alege să porţi unele noi în fiecare zi a anului.

Acum nu mai trebuie să mă prefac încântată.

— Îmi plac lucrurile frumoase.

— Ele sunt un omagiu adus frumuseţii tale, zice el tandru. Am dorit să te împodobeşti cu comorile regale încă de când te-am văzut prima oară.

— Mulţumesc, mărite soţ. Îţi mulţumesc foarte mult.

Regele chicoteşte.

— O să-mi placă la nebunie să-ţi dăruiesc lucruri. Roşeşti ca un trandafiraş. Săculeţul ăsta cu aur e tot al tău. Cheltuieşte-l pe orice

doreşti şi apoi vino la mine să-ţi dau altul. În curând vei avea propriile tale pământuri, chirii şi venituri. Intendentul tău îţi va arăta o listă cu toate proprietăţile pe care le ai. Vei fi o femeie bogată. Vei avea toate pământurile reginei consoarte şi castelul Baynard din Londra. Vei dispune de o avere în numele tău. Ce-i aici e doar ca să te descurci o vreme.

— Mi-ar plăcea şi mie să mă descurce cineva aşa o vreme, remarcă Will Somers. Nu ştiu de ce, dar la mine banii sunt mereu prea puţini.

Bărbaţii râd în timp ce eu cântăresc neobservată săculeţul în mână. E greu. Dacă sunt monede din aur – şi îmi închipui că sunt –, aici e o mică avere. Regele se uită la paj şi îi zice:

— Dă-mi lista.

Tânărul se înclină şi îi întinde un sul de hârtie.

— Aici sunt bărbaţi şi femei care vor să te slujească, zice regele. I-am însemnat pe cei pe care doresc să îi accepţi. Însă la cele mai multe dintre slujbe poţi să faci după cum pofteşti. Vreau să fii fericită în odăile tale şi să-ţi alegi tovarăşele de joacă.

Este dreptul reginei să îşi aleagă doamnele de onoare. Ele sunt alături de ea zi şi noapte. E cât se poate de firesc ca ele să fie prietenele, rudele şi preferatele ei. Regele nu ar trebui să întocmească el lista.

— Îndrăznesc să spun că îţi voi accepta alegerile, zice regele. Sunt sigur că nu voi avea nimic la care să mă opun. Ai nişte gusturi atât de încântătoare, încât sunt convins că vei alege nişte doamne care să fie o podoabă pentru curtea ta şi a mea.

Înclin din cap.

— Însă trebuie să fie frumoase, subliniază el. Ai grijă la asta. Nu vreau să-mi rănească vederea.

Nu spun nimic despre ideea lui că doamnele de onoare pe care mi le voi alege trebuie să fie pe placul său şi el îmi strânge deodată mâna.

— Ah, Kate, ne vom înţelege bine împreună! În după-amiaza asta vom merge la vânătoare şi vei sta cu mine.

— Mi-ar plăcea foarte mult.

Mi-e dor să urc pe calul meu şi să călăresc laolaltă cu ceata de vânători. Tânjesc după senzaţia de libertate pe care o simţi când călăreşti în urma ogarilor ce iau urma vânatului, tânjesc să gonesc călare departe de marele palat, însă ştiu că nu va fi aşa. Va trebui să stau în adăpostul regal, alături de rege, şi să mă uit cum căprioarele sunt mânate spre noi, pentru ca Henric să poată lansa săgeata din locul unde va sta aşezat. În faţa lui, hăitaşii vor mâna cu ţipete căprioarele. În spatele lui, un paj va lua săgeata ascuţită şi i-o va potrivi în arc. Regele nu va face nimic altceva decât să ţintească şi să tragă. El transformă o partidă de vânătoare, cu neprevăzutul şi riscurile ei de pe câmp şi din pădure, într-un măcel de ogradă – o

ogradă de măcelar. Partida de vânătoare a regelui, care odinioară era un spectacol însufleţitor, a devenit un abator unde animalele sunt mânate şi măcelărite. Însă atâta mai poate el să facă acum. Bărbatul pe care mi-l amintesc ca pe un centaur şi-un vânător, bărbatul care într-o singură zi călărea trei cai unul după altul, până când aceştia cădeau sub el de oboseală, s-a redus la un criminal prăvălit pe un scaun, doborât de bătrâneţe şi şubrezit de boală, cu o femeie mai tânără care îi pregăteşte arcul.

— Voi fi foarte fericită să stau alături de tine, mint eu.

— Şi vei învăţa să tragi cu arcul, îmi promite el. O să-ţi dau unul micuţ, care să fie numai al tău. Trebuie să iei parte la vânătoare. Trebuie să simţi plăcerea de a vâna animalul.

Vrea să fie blând cu mine.

— Îţi mulţumesc, îi zic din nou.

Înclină capul, dându-mi de înţeles că trebuie să plec. Mă ridic în picioare şi şovăi când îmi face semn să merg spre el şi îşi înalţă faţa mare şi rotundă ca o lună. E ca un copilaş ce dăruieşte încrezător un sărut. Pun o mână pe umărul lui masiv şi mă aplec. Răsuflarea îi miroase îngrozitor – ca şi cum aş lăsa un ogar să gâfâie în dreptul obrazului meu –, însă nu tresar. Îl sărut pe gură, îl privesc în ochi şi zâmbesc.

— Draga mea, zice el încet. Tu eşti draga mea. Vei fi ultima şi cea mai dragă nevastă a mea.

Sunt atât de mişcată, încât mă aplec iar şi îmi lipesc obrazul de al lui.

— Du-te să-ţi cumperi nişte lucruri frumoase, îmi porunceşte el. Vreau să arăţi ca o soţie mult iubită şi să fii cea mai frumoasă regină pe care a văzut-o vreodată Anglia.

Părăsesc încăperea uşor ameţită. Dacă o să arăt ca o soţie mult iubită, ar fi ceva cu totul nou. Pentru lordul Latimer, cel de-al doilea soţ al meu, am fost o parteneră şi un tovarăş, o făptură care i-a vegheat pământurile şi i-a educat copiii. M-a învăţat lucrurile pe care era necesar să le ştiu pentru el şi s-a bucurat să mă aibă alături. Însă niciodată nu m-a dezmierdat, nu mi-a dăruit lucruri şi nu s-a gândit cum m-ar putea vedea cei din jur. A plecat şi m-a lăsat într-o primejdie cumplită, s-a aşteptat să-i slujesc drept comandant al castelului Snape, fiind convins că îi voi conduce oamenii în lipsa lui. Îi eram aghiotant, nu iubită. Acum sunt măritată cu un bărbat care mă numeşte draga lui şi plănuieşte să mă răsfeţe.

Nan aşteaptă împreună cu Joan la uşă, care se deschide în faţa noastră.

— Hai, îi zic. Cred că în odăile mele sunt nişte lucruri pe care o să vrei să le vezi.

* * *

Salonul meu de primire e deja plin cu oameni veniţi să mă felicite cu ocazia căsătoriei şi care speră că mi-ar putea cere o slujbă, un favor, o audienţă sau o feudă. Trec printre ei fără să mă opresc, zâmbind în dreapta şi în stânga. Astăzi îmi voi începe munca de regină. Însă în clipa asta vreau să văd darurile de la soţul meu.

— Măi să fie! zice Nan când gărzile deschid uşile duble de la odăile mele şi doamnele de onoare se ridică în picioare, arătând neajutorate spre cele şase cutii pe care oamenii regelui le-au împrăştiat prin cameră, având deja pregătite în încuietori cheile mari cu care se deschid.

E un păcat să simţi o asemenea tresărire de lăcomie. Râd de mine însămi.

— Daţi-vă la o parte! zic eu în glumă. Daţi-vă la o parte, căci o să mă arunc în comoară.

Nan răsuceşte cheia de la primul cufăr şi ridicăm împreună capacul greu. E un cufăr de călătorie şi are în el farfurii şi pocale din aur pentru mesele private ale reginei. Dau din cap spre două doamne din suită, chemându-le la mine. Ele despachetează una după alta farfuriile splendide, înclinându-le în aşa fel încât reflexiile luminilor aurii de pe ele dansează prin încăpere ca nişte îngeri nebuni.

— Continuaţi! spun eu şi acum toată lumea ţine câte o farfurie şi îi trimite sclipirile spre ochii celorlalte femei, aruncând discuri de lumină în toate colţurile încăperii, până când aceasta se umple de petele luminoase ale reflexiilor mişcătoare.

Eu râd de încântare şi trimitem toate raze aurii dinspre farfurii unele către altele, săltăm, dansăm şi camera dansează şi ea cu noi, plină de lumini orbitoare.

— Ce urmează? întreb cu răsuflarea tăiată.

Nan deschide cufărul următor. Acesta e plin cu coliere şi curele. Scoate şiraguri de perle şi centuri brodate şi încrustate cu safire, rubine, smaralde, diamante şi alte pietre preţioase pe care nici măcar nu le recunosc, minunăţii sclipitoare montate în bucăţi groase de argint sau aur. Aşază lanţuri din aur pe braţele scaunelor şi coliere din argint cu diamante în poalele doamnelor de onoare, astfel încât să strălucească pe ţesăturile somptuoase. Sunt acolo opale a căror lumină blândă, lăptoasă, sclipeşte cu irizaţii verzi şi piersicii, bucăţi mari de chihlimbar de un portocaliu închis şi mulţi săculeţi cu pietre netăiate, ce seamănă cu nişte pietricele de râu, ascunzându-şi în adâncurile rocii sclipirea de lumină preţioasă.

Nan mai deschide un cufăr, în care au fost îndesate cu grijă suluri din pielea cea mai moale. Ies la iveală inele îngreunate de pietre preţioase şi nestemate montate la capătul unor lanţuri lungi. Sora mea

îmi pune tăcută în faţă faimosul colier din împletitură de aur al Katherinei de Aragon. Se mai desface un săculeţ şi iată rubinele lui Anne Boleyn. Dintr-o casetă mare răsar bijuteriile regale din Spania, iar zestrea lui Anne de Cleves e întinsă la picioarele mele. Comoara pe care regele i-a dăruit-o lui Katherine Howard stă numai ea într-un cufăr întreg, neatinsă de când lui Katherine Howard i s-a luat totul şi ea s-a dus să simtă tăişul securii pe gâtul dezgolit.

— Uitaţi-vă la cerceii ăştia! exclamă cineva, însă eu, în loc să mă uit la ei, le întorc spatele şi merg la fereastră, unde privesc în jos, spre grădinile frumos aranjate şi spre râul argintiu care se zăreşte ici şi colo printre copaci.

Deodată mă simt îngreţoşată.

— Alea sunt avuţiile unor femei moarte, zic eu cu o voce şovăitoare când Nan vine lângă mine. Sunt bijuteriile preferate ale reginelor moarte. Colierele de colo au stat la gâtul soţiei de dinaintea mea, iar unele au fost purtate de fiecare dintre cele care au pierit înainte de mine. Perlele au fost încălzite de pielea lor moartă, argintul e pătat de transpiraţia lor de odinioară.

Nan e la fel de palidă ca mine. A înfăşurat smaraldele Katherinei Howard în faldurile de piele şi le-a pus în caseta de bijuterii de-aici în ziua arestării ei. A pus safirele lui Jane Seymour la gâtul acesteia în ziua nunţii. Îi întindea cerceii Katherinei de Aragon şi acum iată-i aici, pe masa din iatacul meu, ca să-i folosesc eu.

— Tu eşti regina, tu primeşti bijuteriile reginei, spune tare Nan, însă glasul îi tremură. Bineînţeles, continuă ea. Aşa trebuie să fie.

Se aude o bătaie în uşă şi străjerul o deschide. William Herbert, soţul lui Nan, intră şi zâmbeşte când ne vede pe toate înconjurate de bijuterii, ca nişte copii uimiţi care au nimerit în bucătăria unde se prepară dulciurile şi nu mai ştiu ce să aleagă.

— Maiestatea Sa a trimis asta, zice el. A fost trecută cu vederea. Mi-a spus că trebuie să o aşez pe capul tău preaiubit.

Când mă ridic în picioare şi mă îndrept spre cumnatul meu, văd că nu e în stare să mă privească în ochi. Se uită la fereastra din spatele meu, la cerul pe care aleargă norii. Nu aruncă nicio privire la comorile de la picioarele mele cât eu păşesc atentă pe lângă bonetele Katherinei de Aragon, pe lângă blănurile negre şi lucioase de samur ale Katherinei Howard. Are în mână o cutie mică şi grea.

— Ce-i asta? îl întreb, gândindu-mă imediat că nu o vreau.

Drept răspuns, el se înclină şi deschide închizătoarea din metal. Saltă capacul şi acesta alunecă în spate pe balamalele din bronz. Înăuntru e o coroană mică şi urâtă.

Doamnele de onoare din spatele meu scot un icnet. O văd pe Nan mişcându-se un pic, ca pentru a împiedica ceea ce trebuie să urmeze.

William lasă cutia jos şi scoate coroana cu lucrătură complicată,

încrustată cu perle şi safire. În vârf are montată o cruce simplă din aur, de parcă ar fi o cupolă de biserică.

— Regele vrea s-o încerci.

Plec capul supusă, pentru ca Nan să îmi scoată boneta conică, iar soţul ei îi întinde coroana. E potrivită ca mărime şi mi se aşază pe frunte ca o durere de cap.

— E nouă? întreb abia auzit.

Îmi doresc să fi fost făcută de curând, anume pentru mine. El clatină din cap.

— A cui a fost?

Nan face un gest mic cu mâna, ca pentru a-l sfătui să tacă.

— A fost coroana lui Anne Boleyn, îmi răspunde el.

O simt cum îmi apasă capul în jos, de parcă m-aş putea prăbuşi sub greutatea ei.

— De bună seamă, nu vrea s-o port astăzi, zic eu cu stângăcie.

— O să-ţi spună el când, îmi răspunde William. La sărbătorile importante sau când trebuie să te întâlneşti cu ambasadori străini.

Dau din cap, cu gâtul ţeapăn, iar Nan mi-o scoate şi o pune înapoi în cutie. Închide capacul, de parcă n-ar vrea s-o mai vadă. Coroana lui Anne Boleyn? Cum poate fi altfel decât blestemată?

— Însă trebuie să duc înapoi perlele, zice încurcat William. Au fost aduse din greşeală.

— Care perle? îşi întreabă Nan soţul.

William o priveşte, având în continuare grijă să nu se uite la mine.

— Perlele Seymour, răspunde el încet. Trebuie păstrate în sala tezaurului.

Nan se apleacă, culege şiragurile de perle albicioase, care lucesc în mâinile ei, şi le pune înapoi, unele peste altele, în caseta lor lunguiaţă. Şiragurile se întind de-a lungul cutiei ca un şarpe adormit. I le dă lui William şi îmi zâmbeşte.

— Nu e ca şi cum n-am avea deja o avere în perle, zice ea, încercând să şteargă momentul stânjenitor.

Merg cu William spre uşă şi îl întreb cu glas scăzut:

— De ce le vrea înapoi?

— În amintirea ei. Ea i-a dăruit un fiu. Îşi doreşte să le păstreze pentru viitoarea soţie a prinţului. Nu vrea să le poarte nimeni altcineva.

— Desigur, desigur, zic eu repede. Spune-i cât de încântată sunt de toate celelalte. Ştiu că perlele ei erau deosebite.

— E la rugăciune, mă informează cumnatul meu. Participă la o slujbă de pomenire pentru ea.

Am grijă să-mi păstrez pe chip o expresie de înţelegere şi interes. Acest rege a abolit credinţa că Dumnezeu va scurta numărul de zile în care un suflet aşteaptă să intre în rai dacă I se dedică o sută de slujbe,

o mie de rugăciuni şi arderi de tămâie, iar capelele s-au închis. Până şi capela menită rugăciunilor pentru sufletul lui Jane a fost desfiinţată. Nu ştiam că el încă se mai agaţă de o credinţă pe care nouă, celorlalţi, ne-a interzis-o: speranţa că poţi scoate pe cineva din purgatoriu cu ajutorul rugăciunilor.

— Stephen Gardiner ţine o slujbă specială pentru regina Jane, îmi spune William. În latină.

De bună seamă, e cam ciudat ca regele să se roage pentru regina răposată în prima zi din luna lui de miere, nu-i aşa?

— Dumnezeu s-o binecuvânteze, zic eu încurcată, ştiind că William îi va transmite asta stăpânului său regal. Ia perlele şi păstrează-le la loc sigur. Mă voi ruga şi eu pentru sufletul ei.

* * *

După cum a promis regele, vestea că noii regine îi plac păsările frumoase se răspândeşte prin ţară. Una dintre încăperile de lângă salonul meu de primire este golită de mobilă şi umplută cu stinghii şi colivii. La ferestre sunt puse voliere cu păsări cântătoare din Insulele Canare. Când soarele se revarsă înăuntru prin sticla groasă, ele ciripesc, îşi curăţă penele cu ciocul şi flutură din aripioare. Le aşez după culoare, pe cele aurii şi cele galbene împreună, pe cele verzi lângă ele, în timp ce păsărelele albastre fâlfâie din aripioare pe fundalul unui cer de aceeaşi culoare. Sper că n-o să se împerecheze între ele. În fiecare dimineaţă, după ce merg la capelă, îmi vizitez camera cu păsări, le hrănesc pe toate cu mâna şi mă bucur că le simt cum mă zgârie uşor cu picioruşele lor când se cocoaţă să ciugulească seminţele.

Într-o zi, spre încântarea mea, un marinar din India cu pielea întunecată, un cercel de argint în ureche şi faţa tatuată, semănând mai mult a diavol pictat decât a om, vine în salonul meu de primire cu o pasăre uriaşă, de un albastru indigo, mare cât un uliu şorecar şi aşezată pe pumnul lui. Mi-o vinde cu un preţ ridicol de mare şi acum sunt foarte mândra posesoare a unui papagal cu ochi negri şi atotcunoscători. Îi pun numele de Don Pepe, căci nu vorbeşte decât spaniola cea mai obscenă. Va trebui să pun ceva peste colivia lui când ambasadorul spaniol, Eustace Chapuys, va veni să-şi prezinte omagiile, deşi Nan mă asigură că e un om greu de şocat: în atâţia ani petrecuţi la curte a auzit el şi lucruri mult mai rele.

Regele îmi dăruieşte un cal nou, o frumoasă iapă murgă, şi un măţeluş, un prepelicar adorabil, cu o blană cafenie, lucioasă. Îl iau peste tot cu mine şi stă la picioarele mele chiar şi dimineaţa, când merg la capelă. Până acum n-am avut niciodată un câine care să nu folosească la ceva, ci doar ogarii de vânătoare din grajdurile de la

Snape şi câinii care ne păzeau oile şi care săltau ageri încolo şi-ncoace.

— Eşti cea mai leneşă creatură, îi zic. Cum poţi să trăieşti cu tine însuţi când tot ce trebuie să faci e să fii decorativ?

— E foarte simpatic, aprobă Nan.

— Purkoy era un scump, observă Catherine Brandon.

— O, cine era Purkoy? întreb eu.

— Câinele lui Anne Boleyn, răspunde Nan, încruntându-se la Catherine. Nu se compară cu micuţul Rig de-aici.

— Nu mai e nimic nou? întreb eu ţâfnoasă. Există vreun lucru pe care să-l fac şi pe care vreuna dintre celelalte să nu-l fi făcut deja?

Catherine pare ruşinată.

— Ceasurile tale, zice Nan cu un zâmbet mic. Eşti prima regină care adoră ceasurile. Toţi ceasornicarii şi bijutierii din Londra sunt în culmea fericirii.

* * *

Curtea urmează să meargă în peregrinare, aşa cum o face în fiecare vară. Nu-mi pot închipui cum vom împacheta totul ca să ne mutăm în fiecare săptămână, uneori chiar după doar câteva zile, la câte o altă casă, unde toţi servitorii noştri vor trebui să descarce mobilă, tapiserii şi argintărie şi să facă iarăşi o reşedinţă pentru curtea regelui. De unde să ştiu ce haine să împachetez? De unde să ştiu ce bijuterii să iau cu mine? Nu ştiu nici măcar cum vor lua destule aşternuturi pentru pat.

— Nu trebuie să-ţi baţi tu capul cu asta, zice Nan. Zău, chiar deloc. Toţi servitorii au mutat gospodăria reginei de zeci de ori, de sute de ori. Tot ce trebuie tu să faci e să mergi alături de rege şi să pari fericită.

— Dar toate aşternuturile! Şi toate hainele! exclam eu.

— Toată lumea îşi ştie îndatoririle, repetă Nan. Tu nu trebuie decât să mergi unde eşti trimisă.

— Şi păsările mele?

— Şoimarii vor avea grijă de ele. Vor merge în propria lor căruţă, în spatele şoimilor.

— Bijuteriile mele?

— Voi avea eu grijă de ele. Am făcut asta ani de zile, Kat, crede-mă. Tot ce trebuie tu să faci e să călăreşti pe lângă rege dacă te vrea acolo şi să arăţi frumoasă.

— Şi dacă nu mă vrea lângă el?

— Atunci vei călători împreună cu însoţitoarele şi cu intendentul casei tale.

— Deocamdată nici măcar nu am un intendent. Încă nu am pus oameni în toate slujbele de la gospodăria mea regală.

— Îi vom numi în timp ce călătorim. Nu ducem lipsă de candidaţi!

Toţi slujbaşii vor călători împreună cu noi, ca şi majoritatea curtenilor. Consiliul de Coroană se întruneşte oriunde se întâmplă să fie regele. Nu e ca şi cum am părăsi curtea: luăm totul cu noi.

— Unde mergem?

— Mai întâi la Oatlands, zice ea încântată. Cred că e unul dintre cele mai bune palate: e pe râu, e proaspăt construit şi e la fel de frumos ca oricare altul. O să-ţi placă la nebunie acolo. Iar dormitoarele nu sunt bântuite!

Palatul Oatlands, Surrey, vara anului 1543

Nan are întru totul dreptate: curtea se dezmembrează şi se reface cu o uşurinţă exersată, iar mie îmi plac nespus camerele mele din palatul Oatlands. A fost construit pe râu, lângă Weybridge, pentru Anne de Cleves, ca palat pentru luna de miere, aşa că Nan nu poate susţine de-adevăratelea că nu e bântuit. Nefericirea şi dezamăgirea lui Anne de Cleves se simt în fiecare curte. Domnişoara ei de onoare, Katherine Howard, a fost cununată triumfal cu regele chiar în capela de aici. Îmi închipui cum a vânat-o, gâfâind vorbe de alint şi şchiopătând după ea cât de repede putea el prin grădinile astea minunate.

Palatul a fost zidit cu piatra luată de la mănăstirea din Chertsey şi fiecare bloc frumos de gresie a fost scos din clădirea dedicată lui Dumnezeu pentru a rezista veşnic. Mai mult ca sigur că mortarul e stropit cu lacrimile credincioşilor, însă nimeni nu se mai gândeşte acum la asta. Este un palat imens şi însorit, aflat în apropiere de râu şi proiectat ca un castel, cu câte un turn la fiecare colţ şi o curte interioară enormă. Odăile mele dau spre sud şi sunt luminoase şi plăcute. Odăile regelui sunt alături şi el mă vesteşte că poate intra oricând ca să vadă ce fac.

În următoarele zile eu şi Nan întocmim lista slujbelor din gospodăria mea şi începem să le ocupăm cu oamenii aleşi de rege, cu prieteni şi rude de-ale noastre, iar apoi, după ce i-am mulţumit pe toţi cei care au dreptul să îmi ceară ceva, cu cei ale căror cariere vrem să le încurajăm. Mă uit la lista pregătită de Nan şi prietenii ei, sprijinitorii reformelor religioase. O slujbă de demnitar la curtea mea şi de însoţitoare în odăile mele le întăreşte rândurile chiar în momentul în care pierd sprijinul regelui.

El a aprobat publicarea unei declaraţii de credinţă numite *Cartea Regelui,* care le spune oamenilor că trebuie să se confeseze şi să creadă în taina liturghiei. Vinul se preschimbă în sânge, pâinea se preschimbă în trup – regele spune că aşa este şi toată lumea trebuie s-o creadă. A scos minunata Biblie în engleză din toate bisericile, din toate parohiile, aşa că numai cei bogaţi şi nobilii au voie să citească Biblia în engleză şi o pot face numai acasă. Cei săraci şi needucaţi sunt atât de departe de Cuvântul lui Dumnezeu, de parcă ar fi scris în etiopiană.

— Vreau nişte doamne învăţate, îi zic lui Nan aproape cu sfială. Întotdeauna am simţit că ar fi trebuit să citesc şi să studiez mai mult. Vreau să-mi îmbunătăţesc franceza şi latina. Vreau să am însoţitoare care să studieze laolaltă cu mine.

— Sigur că poţi să-ţi angajezi profesori particulari. Sunt la fel de uşor de găsit ca papagalii. Şi ai putea merge în fiecare zi la o slujbă de după-amiază. Katherine de Aragon o făcea. În apartamentul tău există

deja o mulţime de înclinaţii religioase. Catherine Brandon e o adeptă a reformei, pe când *lady* Mary probabil că este, în taină, fidelă Romei. Bineînţeles că nu ar nega niciodată că tatăl ei este capul bisericii.

Nan ridică un deget în semn de avertisment şi continuă:

— Toată lumea trebuie să fie foarte, foarte atentă la ce zice. Însă acum, că regele reinstaurează ritualurile pe care le-a interzis şi înlătură Biblia în engleză, pe care tot el a oferit-o poporului său, *lady* Mary speră că va merge mai departe şi va face pace cu papa.

— Trebuie să înţeleg asta, îi spun. Am trăit atât de departe de Londra, încât nu aflam aproape nimic şi nici nu puteam să fac rost de cărţi. Şi, oricum, soţul meu, lordul Latimer, credea în vechile obiceiuri.

— Mulţi o fac încă, mă previne Nan. Înspăimântător de mulţi oameni încă fac asta şi se bucură de tot mai multă trecere. Însă noi trebuie să luptăm cu ei şi să câştigăm această înfruntare. Trebuie să reuşim să aducem iar în biserici Biblia pentru popor. Nu-i putem lăsa pe episcopi să le răpească oamenilor Cuvântul lui Dumnezeu. Ar însemna să condamnăm poporul la ignoranţă. Chiar şi tu va trebui să studiezi cu discreţie, având mereu grijă la legea ereziei. Nu vrem ca Stephen Gardiner să-şi vâre nasul lui urât în odăile tale, cum şi-l vâră peste tot.

Regele vine la mine aproape în fiecare noapte, dar adesea nu vrea nimic altceva decât să stăm de vorbă sau să bem un pahar de vin înainte să meargă la el în pat. Stăm împreună ca o pereche bătrână şi iubitoare, el într-o cămaşă de noapte splendid brodată, strânsă pe pieptul şi burta lui imense, cu piciorul bolnav proptit pe un scăunel, iar eu în cămaşa mea de satin negru, cu părul strâns într-o coadă împletită.

Medicul lui vine cu el pentru a-i da leacurile de seară: medicamente pentru alinarea durerii din picior, pentru durerile de cap provocate de slăbirea vederii, pentru a-i pune intestinele în mişcare, pentru a-i limpezi urina, care e lipicioasă şi periculos de închisă la culoare. Henric îmi face cu ochiul şi îmi spune că medicul i-a dat ceva care să-i sporească vigoarea.

— Poate o să facem un fiu, sugerează el. Ce-ai zice de un micuţ duce de York, care să-i urmeze prinţului meu?

— În cazul ăsta, să iau şi eu din leacul ăla? zice Will Somers, care profită de libertăţile permise unui bufon oficial. Mi-ar prinde bine un pic de vigoare pe timpul nopţii. Aş fi un taur, dar aşa nu-s decât un mieluşel. Zău, doar un mieluşel.

— Zburzi şi ţopăi? întreabă regele zâmbind în timp ce medicul îi dă să bea o altă poţiune.

— Mă zbengui. Îmi pierd averea la jocuri de noroc!

Will adaugă la glumă un calambur{4}, făcându-l pe rege să râdă în

timp ce bea, aşa că Will îl bate cu familiaritate pe umăr şi zice:

— Înghite, unchiaşul meu. Nu-ţi scuipa propria vigoare!

Zâmbesc şi nu zic nimic cât medicul măsoară dozele mici de leacuri lichide, dar după ce toată lumea a plecat din încăpere, îi spun:

— Măritul meu soţ, n-ai uitat că eu n-am avut copii în cele două căsătorii de dinainte?

— Dar nici n-ai prea avut parte de bucurie în ele, nu-i aşa? mă întreabă el direct.

— Păi, da, dar n-am fost măritată pentru propria-mi bucurie, râd eu, un pic ruşinată.

— Primul tău soţ nu era decât un băietan, îi era teamă să sperie şi o gâscă, probabil nici nu se prea pricepea, iar al doilea a fost un boşorog şi, probabil, impotent, zice regele, dar se înşală. Cum să fi rămas însărcinată cu vreunul dintre ei? Am studiat lucrurile astea şi ştiu. O femeie are nevoie de plăcere ca să rămână grea. Trebuie să aibă o criză de plăcere, la fel cum are şi soţul ei. Aşa e rânduit de Dumnezeu. Aşa că, dragă nevastă, acum ai ocazia să devii mamă, pentru că eu ştiu cum să mulţumesc o femeie până când plânge de fericire, până când ţipă şi cere mai mult.

Tac, amintindu-mi ţipătul involuntar pe care obişnuiam să-l scot când Thomas se mişca înăuntrul meu, în timp ce respiraţia i se precipita şi plăcerea mea creştea. După aceea descopeream că mă durea în gât şi ştiam că am ţipat cu faţa îngropată în pieptul lui gol.

— Îţi dau cuvântul meu, zice regele.

Îmi alung gândurile şi îi zâmbesc. Ştiu că nu-mi pot găsi plăcerea în patul unei moarte. Nu e posibil ca bâjbâielile lui umede să-mi poată naşte un copil, iar virnanţul ar trebui să împiedice naşterea unui monstru. Însă cum două dintre soţiile lui de dinainte au fost date la o parte prin divorţ, fiindcă nu i-au născut un fiu, aş fi o proastă dacă i-aş spune că nu cred că vom avea unul – indiferent ce plăceri trupeşti mi-ar promite el.

Pe lângă asta, îmi dau seama că, în mod ciudat, nu vreau să-l rănesc. Nu am de gând să-i spun lui Henric că nu pot să simt dorinţă pentru el, nu când îmi zâmbeşte aşa şi îmi promite culmi ale plăcerii. În cel mai rău caz, sunt datoare să fiu bună şi drăgălaşă şi pot măcar să fiu afectuoasă şi să-i arăt respect.

Stă aşezat în jilţul lui mare de lângă şemineu şi îmi face semn să merg la el.

— Vino să stai în poala mea, dragă.

Mă duc fără să şovăi şi mă cocoţ pe lăţimea coapsei lui sănătoase. Mă cuprinde cu braţul, mă sărută pe păr, îmi apucă bărbia cu mâna şi îmi răsuceşte faţa spre el, ca să mă poată săruta pe gură.

— Te bucuri că eşti o femeie foarte bogată? mă întreabă el. Sărut o persoană de vază? Ţi-au plăcut bijuteriile? Le-ai adus pe toate cu tine?

— Le ador, îl asigur eu. Iar garderoba şi blănurile îmi fac mare plăcere. Eşti foarte bun cu mine.

— Vreau să fiu bun cu tine, zice el şi îmi dă la o parte o şuviţă de păr de pe faţă, prinzându-mi-o după ureche.

Atingerea lui e blândă şi fermă.

— Vreau să fii fericită, Kate. M-am însurat cu tine ca să te fac fericită, nu doar pentru mine. Nu mă gândesc doar la mine, mă gândesc şi la copiii mei, mă gândesc la ţară, mă gândesc la tine.

— Îţi mulţumesc, îi zic încet.

— Ţi-ai mai dori şi altceva? mă întreabă el. Dacă ai putere asupra mea, ai putere asupra întregii Anglii. Poţi căpăta sparanghel de mare{5} de pe stâncile din Dover sau stridii din Whitstable. Poţi să iei aur din Turnul Londrei şi ghiulele de la mănăstirea minorită Sfânta Treime. Ce ţi-ai dori? Orice. Poţi căpăta orice.

Şovăi. El mă ia imediat de mână, spunându-mi tandru:

— Să nu-ţi fie teamă de mine. Îmi închipui că lumea ţi-a zis tot felul de lucruri despre mine. Te crezi o Sfântă Tryphine, măritată cu un monstru.

Mă sufoc un pic când pomeneşte de visul meu. Mă priveşte cu atenţie.

— Iubirea mea, ultima şi singura mea iubire! zice el. Te rog să asculţi. Ce îţi va povesti lumea despre căsniciile mele este complet greşit. O să-ţi spun eu adevărul. Numai eu ştiu adevărul şi niciodată nu vorbesc despre el. Însă ţie ţi-l voi spune. Am fost căsătorit pe când eram un puşti cu o femeie care nu era liberă să se mărite cu mine. Nu am ştiut-o până când Dumnezeu m-a năpăstuit cu suferinţă. Ne-au fost luaţi prunc după prunc. Asta aproape că a omorât-o, iar mie mi-a frânt inima. A trebuit s-o las să plece, ca s-o scutesc de şi mai multă durere. A trebuit s-o eliberez dintr-o căsnicie care era blestemată. A fost cel mai greu lucru pe care l-am făcut vreodată. Dar dacă voiam să am un fiu pentru Anglia, trebuia să o las să plece. Am alungat-o pe Katherine de Aragon, cea mai minunată prinţesă pe care a dat-o vreodată Spania, şi mi s-a rupt sufletul că am făcut-o. Însă am fost nevoit. Iar apoi, Dumnezeu să mă ierte, am fost prins în mreje de o femeie a cărei singură poftă era ambiţia. Era o femeie care omora cu otrăvuri, o vrăjitoare şi o seducătoare. Ar fi trebuit să am mai multă minte, dar eram bărbat tânăr şi tânjeam după iubire. Târziu mi-a venit mintea la cap. Slavă Domnului că mi-am scăpat copiii de ea. Ne-ar fi omorât pe toţi. A trebuit să o opresc şi am găsit curajul să o fac. Jane Seymour – alegerea mea, singura nevastă pe care mi-am ales-o eu, nestingherit de nimeni – a fost şi singura mea soţie adevărată, iar ea mi-a dăruit un fiu. Era ca un înger, un înger, ştii? Dar Dumnezeu a luat-o înapoi la el. Nu pot să mă plâng, căci mi-a lăsat un fiu, iar înţelepciunea Lui e nemărginită. Căsătoria cu femeia aia, Cleves, mi-a fost aranjată

împotriva dorinţelor mele de nişte sfătuitori răi. Copila aceea, Howard…

Aici chipul i se încruntă, încreţindu-i-se în suluri de grăsime, după care continuă, aproape înecându-se:

— Dumnezeu să-i ierte pe cei din neamul Howard pentru că mi-au vârât o târfă în pat. Ei m-au înşelat, ea i-a înşelat pe ei şi toţi am fost orbiţi de frumuseţea ei de curvă. Kate, îţi jur că dacă mă vei putea face să uit durerea pe care mi-a stârnit-o ea, îmi vei fi cu adevărat o soţie bună.

— Voi face-o dacă voi putea, îi zic eu repede. Te rog, nu te mai amărî…

— Mi-a fost frântă inima, spune el cu sinceritate. Şi nu doar o dată. Am fost trădat – şi nu doar o dată. Şi am fost binecuvântat cu dragostea adevărată a unei femei bune.

Îmi duce mâna la buzele lui, adăugând:

— De două ori, sper. Nădăjduiesc că tu vei fi al doilea şi ultimul meu înger bun. Nădăjduiesc că mă vei iubi tot aşa cum m-a iubit şi Jane. Ştiu că eu te iubesc.

— De voi putea… De voi putea, o voi face, îi zic încet, emoţionată de-a binelea şi cuprinsă de duioşie.

— Aşa că ai putere asupra mea, poţi să-mi ceri lucruri, zice el cu blândeţe. O să fac orice vrei. Trebuie doar să-mi spui.

Am încredere în el. Cred că voi îndrăzni să rostesc ce favor vreau să-i cer.

— E vorba de odăile mele de la Hampton Court, încep eu. Te rog să nu crezi că sunt nerecunoscătoare. Ştiu că sunt cele mai frumoase odăi, iar Hampton Court este…

El îmi alungă vorbele cu o fluturare din mână şi zice:

— E cel mai frumos palat din Anglia, dar dacă ţie nu-ţi place, pentru mine nu înseamnă nimic. Dacă doreşti tu, îl voi dărâma. Ce anume nu-ţi place? Voi pune să fie modificat de îndată.

Stafiile din fiecare ungher, iniţialele femeilor moarte de pe ornamentele din piatră, lespezile pe care au călcat picioarele lor.

— Mirosul, îi zic. De la bucătăriile de dedesubt.

— Desigur! exclamă el. Câtă dreptate ai! M-am gândit adesea eu însumi la asta. Ar trebui să reconstruim, să facem transformări. Locul a fost proiectat de Wolsey. El a avut grijă de sine, de asta poţi fi sigură. Odăile proprii şi le-a gândit perfect, dar nu s-a gândit cum va fi cealaltă aripă. Omului ăluia nu i-a păsat niciodată de nimeni în afară de el. Însă eu ţin la tine, draga mea. Mâine vei veni la mine şi vom aduce un constructor care să-ţi proiecteze nişte încăperi noi, o aripă a reginei care să-ţi fie întru totul pe plac.

Cu adevărat acesta e un soţ cum rar întâlneşti. N-am mai cunoscut pe cineva care să înţeleagă lucrurile atât de repede şi care să vrea atât

de tare să-şi vadă soţia fericită.

— Mărite soţ, eşti foarte bun cu mine.

— Ador zâmbetul tău, îmi răspunde el. Ştii, stau şi aştept să-ţi văd zâmbetul. Cred că aş da toate comorile Angliei pentru zâmbetul ăla.

— Stăpâne…

— Îmi vei fi soţie şi tovarăşă, prietenă şi iubită.

— Voi fi, spun eu cu toată seriozitatea. Promit că voi fi, soţ al meu.

— Am nevoie de un prieten, îmi mărturiseşte el. În vremurile astea am nevoie de un prieten mai mult ca oricând. Curtea regală e ca o arenă de lupte cu câini. Curtenii se mănâncă între ei şi toţi vor aprobarea mea, toată lumea îmi cere favoruri, iar eu nu pot să mă încred în nimeni.

— Par atât de prietenoşi…

— Toţi sunt nişte mincinoşi şi prefăcuţi, mă contrazice el. Unii sunt în favoarea reformării religiei şi ar vrea să facă din Anglia o ţară luterană, alţii ar vrea să ne întoarcem la sânul Romei şi să-l punem din nou pe papă în fruntea bisericii noastre şi tuturor li se pare că mijlocul cel mai bun e să mă păcălească şi să mă ademenească, pas cu pas, pe calea aleasă de ei. Ei ştiu că toată puterea e în mâinile astea două ale mele. Eu singur hotărăsc totul, aşa că ei ştiu că singurul mijloc de a-şi atinge ţelul e să mă convingă pe mine.

— De bună seamă c-ar fi mare păcat să dai înapoi cu reformele tale cucernice, zic eu într-o doară.

— Acum e mai rău ca niciodată. Ei privesc dincolo de mine, spre Edward. Îi văd cum încearcă să socotească timpul pe care aş mai putea să-l trăiesc şi cum să facă să-l câştige pe Edward de partea lor, întorcându-l împotriva mea. De-ar fi să mor curând, s-ar lupta pentru băiatul meu precum câinii pentru un os. L-ar sfâşia. Nu ar vedea în el pe stăpânul lor, ci calea lor spre măreţie. Trebuie să-l feresc de asta.

— Dar eşti zdravăn, îi răspund eu cu blândeţe. Sigur vei mai trăi mulţi ani, nu? Îndeajuns de mulţi ca să-l vezi crescând şi devenind bărbat în toată puterea…

— Trebuie să trăiesc atât. Îi datorez asta. Băiatul meu, singurul meu băiat… Mama lui a murit pentru el, eu trebuie să trăiesc pentru el.

Din nou Jane. Dau din cap înţelegătoare şi nu zic nimic.

— Îl vei veghea împreună cu mine, hotărăşte regele. Îi vei fi ca o mamă, vei ţine locul mamei pe care a pierdut-o. Pot avea încredere în tine, ca soţie a mea, aşa cum nu pot avea încredere în niciun sfetnic. Numai tu îmi eşti tovarăşă şi reazem. Eşti al doilea sine al meu. Noi doi suntem ca o singură făptură. Vei avea grijă de puterea mea şi de fiul meu: nimeni altcineva nu-l poate iubi şi veghea. Iar dacă ne vom război cu Franţa şi eu voi pleca odată cu oştirea, vei fi regentă şi protectoarea lui.

Aceasta este cea mai înaltă dovadă de încredere şi de iubire, mai

presus de orice am sperat eu vreodată. Întrece cu mult orice aş fi visat, orice păsărele şi bijuterii, orice odăi noi. E ocazia de a fi cu adevărat regină. Trăiesc o clipă de ambiţie copleşitoare, urmată de teamă.

— Vrei să mă faci regentă?

Singura femeie care urma să fie regentă în lipsa regelui a fost Katherine de Aragon, o prinţesă crescută şi educată pentru a conduce un regat. Dacă următoarea aş fi cumva eu, atunci mi s-ar acorda o onoare mai mare decât oricărei alte femei, în afară de cele cu sânge regal, ce au acest drept prin naştere şi educaţie. Şi dacă aş fi regenta Angliei şi protectoarea moştenitorului tronului, atunci ar trebui să călăuzesc poporul şi biserica pe calea Domnului. Ar trebui să devin o apărătoare a credinţei, aşa cum s-a numit şi regele pe sine însuşi. Ar trebui să sprijin credinţa poporului. Ar trebui să deprind înţelepciunea de a cârmi biserica spre adevăr. Gândul la posibilitatea asta îmi taie răsuflarea.

— Aş fi foarte mândră, stăpân al meu, şi aş munci din greu. Nu te-aş dezamăgi. N-aş dezamăgi ţara. Nu ştiu destule, nu înţeleg îndeajuns, dar voi studia, voi învăţa.

— Ştiu asta, zice el. Ştiu că îmi vei fi soţie credincioasă. Şi am încredere în tine. Toată lumea mi-a zis că ai fost prietena şi sprijinul lordului Latimer, că ai avut grijă de copiii lui ca şi cum ar fi fost ai tăi, că i-ai scăpat castelul de nelegiuiţi. Vei face la fel pentru mine şi ce-i al meu. Eşti mai presus de orice tabere, eşti mai presus de părtinire.

Zâmbeşte şi adaugă:

— Vei fi „Folositoare în tot ceea ce faci”. Am fost foarte mişcat când mi s-a spus că aceasta e deviza ta. Căci vreau să fii folositoare şi, de asemenea, vreau ca asta să-ţi facă plăcere, draga mea. Vreau să fii fericită – mai fericită decât ai fost vreodată în toată viaţa ta.

Îmi ia mâinile şi mi le sărută pe rând.

— Vei ajunge să mă iubeşti şi să mă înţelegi, prezice el. Ştiu că mi-ai spune că mă iubeşti de pe acum, dar ai face-o ca să măguleşti un prostănac bătrân. Acestea sunt primele noastre zile împreună, zilele lunii de miere, şi eşti nevoită să vorbeşti despre iubire. Ştiu asta. Dar vei ajunge să mă iubeşti cu inima, chiar şi atunci când o să fii singură şi nu te va privi nimeni. Ştiu şi asta. Ai o inimă iubitoare şi o minte ageră şi vreau ca amândouă să-mi fie credincioase. Vreau ca amândouă să mă slujească – pe mine şi Anglia. Mă vei privi când lucrez şi când petrec, în pat, la masă şi la rugăciune, şi vei înţelege ce fel de bărbat sunt şi ce fel de rege sunt. Îmi vei vedea măreţia şi defectele şi slăbiciunile inimii. Te vei îndrăgosti de mine. Sper că te vei îndrăgosti de mine pe de-a-ntregul.

Scap un râset mic şi nervos, dar el e foarte sigur de ce spune. E absolut convins că nimeni nu-i poate rezista şi, văzându-l cu câtă siguranţă zâmbeşte, cred că s-ar putea să aibă dreptate. Poate că îl voi

iubi şi voi învăţa de la el. E foarte convingător. Vreau să îl cred. Nu încape nicio îndoială că a fost voia Domnului să mă mărit cu el. Poate că tot voia Lui e să ajung să-mi iubesc soţul pe deplin, aşa cum ar trebui să facă o soţie. Şi cine n-ar putea iubi un bărbat care îi încredinţează soţiei regatul lui? Care îi încredinţează copiii lui? Care îi revarsă un tezaur la picioare? Care îşi dăruieşte iubirea într-un fel atât de încântător?

— Nu trebuie să-mi spui niciodată vreo minciună, îmi promite el. Între noi nu va exista niciodată decât onestitate. Nu-i nevoie să-mi spui acum că mă iubeşti. Nu vreau promisiuni pripite, nici vorbe goale. Am nevoie doar să ştiu că acum ţii la mine, că te bucuri să fii soţia mea şi că îmbrăţişezi gândul că pe viitor s-ar putea să mă iubeşti. Ştiu că o s-o faci.

— O s-o fac, îi spun.

N-am ştiut că el va fi un asemenea soţ. N-am visat niciodată aşa ceva. N-am avut niciodată un soţ care să ţină la mine. E o senzaţie extraordinară să te bucuri de devotamentul unui bărbat puternic. E ceva nemaiîntâlnit să simt această voinţă colosală, această forţă arzătoare concentrată asupră-mi. Adaug:

— Şi, după cum spui, va veni şi iubirea, stăpâne.

— Va veni şi iubirea, Henric, mă corectează el.

Îl sărut fără să mi-o ceară.

— Va veni şi iubirea, Henric, repet eu.

* * *

Ştiu că trebuie să înţeleg mai multe despre schimbările pe care soţul meu le-a adus bisericii în Anglia. Îi rog atât pe Thomas Cranmer, cât şi pe Stephen Gardiner să-mi recomande nişte predicatori care să vină în odăile mele şi să-şi prezinte ideile în faţa mea şi a doamnelor de onoare. Sper că, dacă ascult ambele tabere ce se înfruntă – adepţii reformei şi cei ai vechii tradiţii –, voi înţelege motivul care dezbină curtea şi ţara, precum şi calea cumpătată pe care Henric a trasat-o cu atâta isteţime între cele două.

În fiecare după-amiază, în timp ce noi coasem, unul dintre preoţii de la capela regelui sau un predicator din Londra vine în odăile mele să ne citească din Biblie în engleză şi să ţină o slujbă în care ne explică fragmentul ales. Spre uimirea mea, sarcina pe care mi-am asumat-o ca pe o îndatorire ajunge să fie partea preferată a zilei. Îmi dau seama că sunt un învăţăcel înnăscut. Mi-a plăcut întotdeauna să citesc şi, pentru prima oară în viaţă, am timp să o fac şi pot să studiez cu cei mai mari gânditori din regat. Munca lor îmi stârneşte o plăcere care aproape că-mi desfată simţurile. Ei aleg un text din Biblie – din Biblia cea Mare, pe care regele a poruncit să fie tradusă în engleză, ca să o poată

cerceta toată lumea – şi îl studiază cuvânt cu cuvânt. E ca şi cum ai citi poezie, ca şi cum i-ai studia pe filosofi. Nuanţele înţelesurilor care se nasc şi se limpezesc prin traducere, prin aşezarea unui cuvânt lângă altul, mă fascinează, ca şi felul în care adevărul lui Dumnezeu iese apoi la iveală strat după strat, strălucitor precum soarele printre fâşiile de nori, în timp ce tu te lupţi cu cuvintele.

Atunci când vor să înveţe, doamnele mele, care sunt toate înclinate spre reforma bisericii, au obiceiul să meargă direct la Biblie în loc să ceară ajutorul unui preot. Alcătuim un mic grup de învăţăcele care îi iau la întrebări pe predicatorii ce ne vizitează şi le prezintă propriile noastre idei. Arhiepiscopul Cranmer zice că ar trebui să punem pe hârtie discuţiile noastre, ca să le putem împărtăşi comunităţilor preoţilor şi altor teologi. Gândul că studiile noastre i se par demne de a fi citite de alţii mă face să mă simt măgulită într-un chip prostesc, însă el mă convinge că facem parte dintr-un grup de gânditori şi că împărtăşim ceea ce învăţăm. Mie predicile mi se par teribil de lămuritoare, dar le vor părea şi altora tot aşa?

Totul trebuie cercetat cu atenţie, totul trebuie luat în considerare. Până şi traducerea Bibliei e motiv de controverse serioase. Regele a dăruit poporului său Biblia în engleză, cerând ca în biserica fiecărei parohii din ţară să fie o Biblie tradusă, însă – aşa cum subliniază apărătorii vechilor obiceiuri – oamenii nu au citit-o cu pioşenie, ci au început să-i discute textele şi să se sfădească asupra înţelesurilor lor. Ceea ce ar fi trebuit să fie un dar al regelui pentru poporul său recunoscător a devenit miezul unei dispute, aşa că regele a luat Bibliile înapoi, iar acum numai nobilii au voie să le citească.

Nu mă pot abţine să mă gândesc că asta e greşit. „La început era Cuvântul şi Cuvântul era cu Dumnezeu şi Cuvântul era Dumnezeu” – de bună seamă că e sarcina bisericii să aducă poporului Cuvântul, nu? De bună seamă că e sarcina bisericii să nu-i aducă poporului icoane, vitralii, lumânări şi sutane, ci să îi aducă, înainte de toate, Cuvântul, nu?

Lady Mary vine adesea din odăile ei ca să asculte predica zilnică în odăile mele. Ştiu că uneori se teme că preoţii se îndepărtează prea mult de învăţăturile bisericii, însă pasiunea pentru limbile străine şi iubirea ei pentru Biblie o fac să se întoarcă întotdeauna şi câteodată oferă propria ei traducere a unei fraze sau pune la îndoială versiunea predicatorului. Îi admir erudiţia. A avut cei mai buni profesori şi capacitatea ei de a înţelege latina, precum şi subtilitatea cu care traduce, sunt minunate. Dacă spaima nu i-ar fi amuţit vocea, cred că ar fi fost poetă. Râde când îi spun asta într-o zi şi zice că noi două semănăm atât de mult, încât ar trebui să fim surori, nu mamă vitregă şi fiică: amândouă suntem nişte femei care adoră hainele elegante şi vorbirea frumoasă.

— Aproape ca şi cum ar fi acelaşi lucru! mărturiseşte ea. Brodatul şi poezia îmi fac foarte multă plăcere. Cred că ar trebui să fie frumuseţe în cuvintele bisericii şi în picturile bisericii, aşa că băncuţa de rugăciune din camera mea ar trebui să fie şi ea frumoasă, să aibă un crucifix din aur şi un chivot din cristal. Însă pe urmă cred că alunec spre deşertăciune. Nu pot renunţa la asta, zău! Pun să mi se lege cărţile în piele fină şi pietre preţioase şi colecţionez manuscrise anluminate şi cărţi de rugăciune. De ce nu? Doar o fac pentru preamărirea Domnului şi pentru încântarea ochilor noştri!

Râd şi îi zic:

— Ştiu! Ştiu! Şi eu mă tem că dragostea mea pentru studiu este păcatul trufiei. Simt aşa o înfiorare când înţeleg lucruri, de parcă cititul ar fi o călătorie a descoperirilor. Tânjesc să ştiu tot mai multe, iar acum vreau să fac traduceri şi chiar să compun rugăciuni.

— Şi de ce nu ai face-o? întreabă ea. Dacă te simţi mândră când citeşti Cuvântul lui Dumnezeu, cu siguranţă e un păcat mărunt, nu? E mai mult o virtute a studiului decât o trufie a erudiţiei.

— Este o bucurie de care n-am crezut că voi avea parte vreodată.

— Dacă eşti cititoare, eşti deja pe jumătate scriitoare, zice ea. Căci ai dragoste pentru cuvinte şi-ţi face plăcere să le vezi pe pagină. Iar dacă eşti scriitoare, atunci vei descoperi că eşti mânată să scrii. Este un dar care cere să fie împărtăşit. Nu poţi fi un cântăreţ mut. Nu eşti o pustnică, o sfântă singuratică, eşti o predicatoare.

— Chiar dacă sunt femeie şi soţie?

— Chiar şi aşa.

* * *

Urmează să mă întâlnesc cu fiul meu vitreg, prinţul de Wales, fiul reginei Jane. Vine cu mare pompă de la palatul lui din Ashridge, unde trăieşte la o distanţă ce-l fereşte de molimele şi ticăloşiile marelui oraş. Mă uit de la ferestrele care dau spre râu şi grădini şi văd apropiindu-se corabia regală, cu vâslele tăind apa, apoi ridicându-se şi împingând-o din nou înainte. Văd cum pe corabie se ridică vâslele cu totul din apă, pentru a-i încetini înaintarea maiestuoasă, după care aceasta cârmeşte lin spre debarcader. Vâslaşii aruncă funiile şi acostează, în timp ce tunurile bubuie, dându-i onorul. Pasarela bogat sculptată este coborâtă la ţărm şi bărbaţii fac o gardă de onoare, ţinând ridicate vâslele vopsite în verde şi alb. Jumătate din curte e deja pe mal, pentru a-l întâmpina pe prinţ. Zăresc capul cu păr negru al lui Edward Seymour, pe Anthony Denny lângă el, pe Thomas Howard încercând să ajungă în faţă. Arată aproape ca şi cum s-ar înghionti, fiecare vrând să fie cel dintâi care îşi prezintă omagiile. Aceştia sunt oamenii care vor dori favoruri de la el, a căror putere va

izvorî doar prin el, al căror viitor depinde de el. Dacă soţul meu moare şi acest băietan devine un rege copil, atunci unul dintre ei va fi guvernatorul lui, protectorul lui. S-ar putea ca eu să fiu nevoită să-l apăr de toţi, să-l cresc aşa cum ar fi făcut-o tatăl lui şi să-l păstrez pe calea adevăratei credinţe.

Mă întorc spre doamnele mele de onoare şi le las să îmi aranjeze boneta, să îmi aşeze bijuteriile la gât şi să îmi potrivească tivul rochiei. Port o rochie nouă, de un roşu închis, cu inelul cu rubin uriaş al regelui micşorat pentru degetul meu şi cu rubinele reginei Anne prinse, apăsător şi rece, la gâtul meu. Mă îndrept spre sala de audienţe a regelui, cu doamnele în urma mea şi cu Rig, câinele meu, alergând uşor pe lângă mine, prins în zgarda lui din piele roşie cu inele de argint, şi străbat o mulţime de oameni care şuşotesc şi care au venit să fie martori la această întâlnire.

Maiestatea Sa e deja acolo, aşezat sub drapelul ţesut cu fir de aur, cu piciorul sprijinit pe un scăunel. E negru la faţă de mânie. Bănuiesc că are dureri şi îi fac o reverenţă, după care îmi ocup locul lângă el fără să vorbesc. Am învăţat că atunci când e bolnav, e mai bine să tac: cel mai mic cuvânt îl supără. Nu suportă să i se pomenească de slăbiciunea lui, dar nici nu poate îndura să i se ignore suferinţa. E imposibil să spui ce trebuie, e imposibil să spui ceva, orice. Nu simt decât milă pentru omul ăsta care înfruntă cu un curaj atât de neînfricat şubrezirea şi ruina trupului său. Oricine altcineva ar fi nebun de mânie dac-ar avea asemenea dureri.

— Bine, e tot ce zice când mă aşez lângă el şi văd că, oricât de proastă îi e dispoziţia, nu e nemulţumit de mine.

Întorc capul, îi zâmbesc în tăcere şi schimbăm o mică licărire de înţelegere reciprocă.

— Te-ai uitat de la fereastră? întreabă el. Şacalii se adună în jurul leului tânăr?

— Da, înclin eu din cap. Aşa că eu am venit la leul cel mare. Rămân credincioasă celui mai măreţ leu care există.

Henric scoate un mic mormăit de amuzament.

— Leul cel bătrân încă mai are colţi şi gheare. Vei vedea că încă mai pot să vărs sânge. Vei vedea că încă mai pot să sfârtec gâtlejuri.

Uşile duble se deschid larg şi crainicul anunţă cu un glas răsunător:

— Edward, prinţul de Wales!

Băieţelul de numai cinci ani intră, cu jumătate din curte înşirată în urma lui într-un alai linguşitor. Mai că-mi vine să râd tare. Toţi au umerii cocârjaţi, toţi ţin capul în jos, toţi încearcă să se aplece ca să-i zâmbească băieţelului şi se înclină spre el, ca să audă orice ar zice. Când păşesc în urma regelui, imită mersul lui ţanţoş, cu capetele ridicate, cu umerii traşi înapoi, cu piepturile scoase în faţă şi potrivindu-şi paşii după şchiopătatul lui. Însă pentru a se ţine după

fiul lui au inventat un nou fel de mers, un fel de furişare. Ce proşti sunt, mă gândesc în sinea mea, apoi arunc o privire spre soţul meu şi îi văd rânjetul sardonic.

Prinţul Edward se opreşte în faţa tronurilor şi se înclină. Chipul lui palid, întors spre tatăl său, are expresia uimită a unui copil care îşi venerează ca pe un erou părintele aflat departe, iar buza de jos îi tremură. Cu un glăscior piţigăiat, ţine un mic discurs în latină, prin care bănuiesc că îşi exprimă onoarea şi plăcerea de a veni la curte. Regele îi răspunde scurt în aceeaşi limbă. Reuşesc să înţeleg câteva cuvinte, dar habar nu am ce zice. Bănuiesc că discursul i-a fost pregătit: nu prea are răbdare cu studiul în perioada asta. Apoi Edward se întoarce spre mine şi vorbeşte în franceză, o limbă curtenească mai potrivită pentru o femeie fără multă ştiinţă de carte.

Aşa cum am făcut şi cu Elizabeth, mă ridic în picioare şi mă duc spre el, însă el pare neliniştit când mă apropii, iar asta mă face prevăzătoare. Se înclină, eu fac o reverenţă, întind mâna şi el mi-o sărută. Nu îndrăznesc să îl îmbrăţişez, aşa cum am făcut cu Elizabeth. E doar un băieţel, însă e o fiinţă unică, la fel de rară ca un unicorn văzut doar în tapiserii. Este singurul prinţ din dinastia Tudor din întreaga lume. După o viaţă întreagă de căsătorii şi împerecheri, acesta este singurul băiat pe care Henric a putut să-l facă şi care a rămas în viaţă.

— Sunt foarte încântată să te cunosc, Înălţimea Ta, îi zic. Şi aştept cu nerăbdare să te cunosc şi să te iubesc, aşa cum ar trebui.

— Şi eu sunt onorat, zice el cu băgare de seamă.

Îmi imaginez că a trebuit să înveţe toate răspunsurile posibile. E un băiat a cărui vorbire a fost dirijată de la primele cuvinte pe care le-a rostit. Primul lui cuvânt nu a fost „mama”: îl vor fi învăţat să zică altceva. El continuă:

— Va fi o alinare şi o bucurie pentru mine să te am drept mamă.

— Şi eu voi învăţa latina, îi zic.

Nimeni nu ar fi putut să îl pregătească pentru această promisiune surprinzătoare şi văd la el tresărirea de amuzament a unui băiat normal.

— O să ţi se pară groaznic de grea, mă previne el în engleză şi, preţ de o clipă, văd copilul care este sub carapacea prinţului care trebuie să fie.

— Îmi voi lua un profesor, îi răspund. Ador să învăţ şi să studiez. Toată viaţa mi-am dorit să am o educaţie bună. Acum pot să încep şi voi fi în stare să-ţi scriu în latină, iar tu mă vei putea corecta.

El face o mică reverenţă caraghioasă.

— Voi fi onorat, zice el şi ridică temător privirea, ca să vadă dacă tatăl lui e de acord.

Însă Henric, regele, copleşit de gândurile sale sumbre şi năpădit de

durere, nu-i zâmbeşte micuţului său fiu.

— Foarte bine, este tot ce zice el în silă.

Conacul More, Hertfordshire, vara anului 1543

Ciuma loveşte tot mai aprig la Londra. Acesta o să fie unul dintre anii morţii. În urma noastră sute de oameni sunt pe moarte pe străzile murdare, în timp ce noi ne îndepărtăm tot mai mult de oraş, croindu-ne drum spre nord, vânând şi petrecând. De-a lungul drumului dinspre Londra sunt puse gărzi, ca să împiedice pe oricine să urmeze curtea, iar porţile fiecărui palat sunt zăvorâte de îndată ce intrăm în el.

În anii cu ciumă, pe când eram la casa mea de la castelul Snape, obişnuiam să poruncesc ca bolnavii să fie îngrijiţi în sat, trimiteam acolo infuzii şi plante de leac pentru a împiedica răspândirea bolii şi plăteam praznicele pentru îngropăciunea săracilor. Îi luam pe copiii rămaşi orfani să mănânce în bucătăriile castelului şi le interziceam călătorilor să vină în vizită. Mi se pare ciudat că acum, când sunt regina Angliei şi toţi oamenii sunt supuşii mei, mă port de parcă nu-mi pasă de niciunul dintre ei, iar ei nu pot nici măcar să cerşească mâncare la uşile bucătăriei.

Regele hotărăşte să poruncească o zi de închinăciune, cu procesiuni şi rugăciuni. Toată lumea trebuie să ceară ajutorul lui Dumnezeu pentru a mântui Anglia în aceste clipe de restrişte. Urmează să se facă pelerinaje creştineşti în toată ţara şi câte o liturghie în toate bisericile. Ziua aleasă e vestită de la fiecare amvon şi toţi preoţii primesc poruncă să umble prin parohii, rugându-se şi cântând psalmi. Numai dacă fiecare parohie din Anglia se roagă pentru toţi oamenii din Anglia, ne va lăsa în pace şi ciuma. Însă în loc să vedem o revărsare de credinţă şi speranţă, ziua aceea e o nereuşită totală. Nu participă aproape nimeni şi nimeni nu oferă pomeni. Nu mai e ca pe vremuri. Nu mai există călugări şi coruri care să conducă procesiunile, nimeni nu mai are moaşte pe care să le scoată cu alai, vasele sfinte din aur şi argint au fost luate şi topite, abaţiile şi mănăstirile sunt toate închise, la fel şi spitalele lor. Punând astfel la încercare credinţa naţiunii, nu se dovedeşte decât că nimănui nu îi mai pasă.

— Oamenii nu vor să se roage pentru ţara lor? îl întreabă Henric pe Stephen Gardiner, episcopul de Winchester, de parcă totul ar fi din vina lui.

Suntem pe corabia regală, ca să luăm o gură de aer pe râu, iar episcopul Gardiner comentează că ar trebui să păşească pe apă pentru a-i convinge pe oamenii din Watford să-şi spună rugăciunile.

— Au înnebunit? Ei cred că pot să dobândească viaţa veşnică sfădindu-se pentru ea? întreabă regele.

Episcopul Gardiner înalţă din umeri.

— Şi-au pierdut credinţa, zice el. Tot ce vor acum este să discute Biblia. Eu i-aş pune să cânte vechii psalmi, să respecte vechile

rânduieli şi să lase înţelegerea pe seama celor mai presus de ei. După ce am scos Biblia englezească din biserici, am crezut că se vor ruga cu vorbele permise de noi.

— Tocmai acele vorbe sunt cele care nu izbutesc să le spună nimic, îl contrazice Thomas Cranmer. Ei nu înţeleg ce înseamnă. Nu ştiu să citească în latină. Uneori nu pot nici măcar să-l audă pe preot. Oamenii nu mai vor un ritual găunos. Nu vor să cânte un imn pe care nu-l înţeleg. Dacă s-ar putea ruga în engleză, ar face-o. Maiestatea Voastră, le-aţi dăruit o Biblie englezească şi apoi le-aţi luat-o. Daţi-le-o înapoi. Lăsaţi-i să aibă un temei pentru credinţa lor. Lăsaţi-ne să facem mai mult! Lăsaţi-ne să le dăm şi o liturghie în engleză.

Regele tace şi se uită la mine, ca să-mi dea de înţeles că pot să vorbesc.

— Credeţi că oamenilor nu le mai plac rugăciunile în latină? îl întreb pe arhiepiscopul Cranmer. Chiar credeţi că ar deveni credincioşi dacă li s-ar da voie să se roage în limba lor?

— Limba canalelor, comentează încet episcopul Gardiner la urechea lui Henric. Să-şi scrie fiecare ospătar propria *Ave Maria?* Să-şi compună măturătorii de pe străzi propriile binecuvântări?

— Vâsliţi mai repede, le spune Henric vâslaşilor, abia acordând atenţie discuţiei. Cârmiţi spre mijlocul râului, ca să putem prinde curentul.

Comandantul corăbiei schimbă ritmul tobei care îi dirijează pe vâslaşi, iar cârmaciul ne duce în mijlocul râului, unde suflă o briză răcoroasă deasupra curentului din adânc.

— Nimănui nu-i este îngăduit să intre în palatul nostru din oraş, îmi spune Henric. Oamenii au voie să fluture mâinile de pe mal, pot să-şi prezinte omagiile, dar nu le e îngăduit să vină la bord. Nu îi vreau în preajma mea. Nimeni din oraş nu are voie să vină nici măcar în grădini. Ar aduce boala. Nu pot să risc.

— Nu, nu, desigur că nu, zic eu cu un glas liniştitor. Servitorii mei o ştiu la fel de bine ca ai tăi, stăpâne. Le-am spus-o eu. Nimeni nu va primi niciun pachet trimis de la Londra.

— Nici măcar cărţi, zice el bănuitor. Şi nici predicatori sau cărturari veniţi în vizită, Kate. Nimeni care vine din bisericile oraşului. Nu permit aşa ceva.

— Cu toţii sunt aducători de boli, afirmă Gardiner. Toţi aceşti predicatori luterani eretici sunt năpădiţi de boli şi jumătate din ei sunt scoşi din minţi din cauză că pricep greşit totul. Vin din Germania şi din Elveţia şi sunt bolnavi şi nebuni.

Faţa pe care o ridic spre Henric, care stă pe tronul înălţat deasupra mea, este complet senină.

— Desigur, stăpâne, îi zic, deşi mint.

Aşa cum i-am promis prinţului Edward, acum studiez latina cu un

cărturar de la Cambridge şi primesc cărţi de la tipografii londonezi. De asemenea, unele ajung la mine de la tipografii protestanţi din Germania, aşa-zişii tipografi eretici, care publică în Flandra cărţi de învăţătură şi teologie. Creştinătatea clocoteşte cum nu a mai făcut-o niciodată până acum, cercetează Biblia, meditează la ea, la forma pe care ar trebui să o îmbrace slujbele, ba chiar şi la natura liturghiei. Regele însuşi, când era mai tânăr, s-a alăturat acestor discuţii şi şi-a scris propriile documente. Acum, sub influenţa familiei Howard şi a lui Stephen Gardiner, dezamăgit de reacţia ţării la schimbările pe care le-a făcut şi temându-se de transformările entuziaste care se răspândesc în toată Europa, nu mai vrea dezbatere, nu vrea să grăbească reforma.

Când nordul s-a ridicat împotriva lui, cerând ca abaţiile să fie deschise din nou şi să fie permise capelele şi liturghiile pentru morţi, iar vechii stăpâni să-şi recapete puterea şi Plantageneţii să fie onoraţi, regele a hotărât că nu voia niciun fel de dezbateri: nici cu privire la stăpânirea sa, nici la biserica sa, nici la moştenitorii săi. Regele urăşte gândirea la fel de mult pe cât urăşte boala, iar acum zice că amândouă sunt aduse de cărţi.

— Cu siguranţă că Maiestatea Voastră nu poate fi interesată de cărţile venite de la Londra sau de nişte predicatori fără carte, comentează suav Stephen Gardiner. De ce ar vrea o doamnă atât de perfectă în atât de multe feluri să studieze ca un cărturar bătrân şi soios?

— Pentru ca să pot vorbi cu Maiestatea Sa, spun eu simplu. Pentru ca să îi pot scrie în latină fiului său, prinţul. Pentru ca un rege cărturar atât de măreţ să nu aibă drept soţie o prostănacă.

Auzind asta, Will Somers, care stă pe marginea corăbiei, legănându-şi picioarele lungi deasupra apei, se întoarce.

— Există doar un prostănac aici! ne aminteşte el. Şi nu pot primi în breasla mea o prostănacă amatoare. Cât de mare ar ajunge atunci o asemenea breaslă? Ar trebui să recrutez cu miile.

Regele zâmbeşte.

— Nu eşti prostănacă, Kateryn, şi ai voie să citeşti ce doreşti tu, dar nu voi permite să primim pachete sau oaspeţi de la Londra până când oraşul nu va scăpa de molimă.

— Bineînţeles, spun eu, plecându-mi capul.

— Nădăjduiesc că Maiestatea Voastră nu citeşte cărţi cu prostii, insinuează Stephen Gardiner cu duşmănie.

Simt cum mă zbârlesc la auzul tonului său arogant.

— O, sper că nu, zic eu cu o dulceaţă prefăcută. Căci acum citesc tocmai predicile dumitale, domnul meu.

— Fac asta ca să te apăr. Pe tine şi toată curtea, subliniază Henric.

— Ştiu şi îţi sunt recunoscătoare pentru grija ta faţă de noi toţi, îi

zic eu.

Şi e adevărat. El veghează împotriva bolii de parcă ea ar fi cel mai mare duşman al nostru. Mă va feri de orice dacă va fi în stare s-o facă. Până acum nimeni nu s-a gândit la sănătatea mea. Nimeni nu a născocit vreodată mijloace pentru a mă feri de primejdii. Până când m-am căsătorit cu Henric, nimănui nu i-a păsat îndeajuns de mult de mine ca să mă apere de rău.

Îi ascultăm pe muzicanţii care ne urmează în barca lor. Cântă o melodie frumoasă.

— Auzi? zice regele, bătând tactul pe braţul jilţului. Eu am scris-o.

— E minunată. Cât eşti de deştept, stăpâne!

— Poate că o să mai compun muzică. Cred că m-ai inspirat. Voi scrie un cântecel pentru tine.

Tace şi îşi ascultă cu admiraţie propria melodie.

— Oricum, e mai bine să nu vină nimeni de la Londra, continuă el. Vara e plăcut să ai puţine treburi pe cap. Ăştia nu încetează niciodată cu cererile şi rugăminţile şi mă tot îndeamnă să iau hotărâri în favoarea unuia şi împotriva altuia, să favorizez pe unul în dauna altuia, să micşorez o taxă sau să plătesc o sinecură. Mă obosesc. M-am săturat de toţi.

Dau din cap aprobator, de parcă aş crede într-adevăr că povara impusă de puterea de a favoriza când pe unul, când pe altul, este una foarte grea.

— Mă vei ajuta, zice el. Când vom deschide din nou curtea şi vor începe iar cererile. Le vei citi şi le vei cântări împreună cu mine. Te voi lăsa să stai lângă mine şi să fii singurul meu sfătuitor.

— Aşadar, până la urmă aici sunt doi nebuni, comentează Will. Eu însumi, un nebun cu patalama, cu ucenicia terminată, şi-acum, iată, un nou bufon, un nebun din dragoste.

Henric chicoteşte.

— Exact aşa cum spui tu, Will, îl aprobă el. Sunt un nebun din dragoste.

Castelul Ampthill, Bedfordshire, toamna anului 1543

Sfada de pe vas dintre episcopii Stephen Gardiner, care doreşte întoarcerea bisericii la vechile rânduieli, şi Thomas Cranmer, care crede că biserica ar trebui să se reformeze, ajunge la culme când stăm în castelul Ampthill, fostul cămin al Katherinei de Aragon. Vreme de o săptămână ne ţine în casă o vreme rece şi ceţoasă: de pe frunzele copacilor picură toată ziua apă, pământul e îmbibat cu apă şi uliţele sunt pline de noroi. Regele se îmbolnăveşte uşor, are un pic de febră care face să-i curgă ochii şi nasul, îl dor toate oasele şi nu poate să iasă afară. Cât e prizonier înăuntru, cu nişte curteni care folosesc fiecare clipă pentru a-l convinge, acceptă că susţinătorii reformei au mers prea departe şi au devenit eretici, aşa că autorizează un val de arestări care se întinde de la Londra până în mijlocul curţii înseşi. Se stabileşte că sursa tuturor ereziilor, până la ultima, este Thomas Cranmer şi Consiliul de Coroană adulmecă din nou triumful şi îl cheamă pe acesta să se înfăţişeze la judecată.

— Au crezut că de data asta i-au venit de hac, îmi şopteşte Nan când îngenunchem pe treptele altarului din capela micuţă, în timp ce regele stă undeva în spate, aşezat la o masă de scris, înconjurat de sfetnici, şi semnează documente, iar preotul, ascuns în spatele catapetesmei, bălmăjeşte cuvintele slujbei. El a intrat acolo precum Thomas Morus, aşteptând să fie martirizat, continuă ea.

— Nici vorbă! şuieră Catherine Brandon din cealaltă parte. Ştia că e în siguranţă. A fost doar un joc, o piesă de teatru.

— Regele însuşi a spus că a fost o mascaradă, se apleacă să-mi zică Anne Seymour de lângă Nan, din cealaltă parte. A zis că a fost o mascaradă numită *îmblânzirea arhiepiscopului.*

— Ce voia să spună cu asta?

— Regele l-a lăsat pe Stephen Gardiner să-l aresteze pe Thomas Cranmer. Însă tot el îi dăduse de veste lui Cranmer, cu mai multe luni în urmă, că duşmanii săi au dovezi împotriva lui. L-a numit cel mai mare eretic din Kent şi a râs când a spus-o. Consiliul de Coroană a trimis după Cranmer, crezând că acesta va tremura de frică. L-au chemat să-l acuze şi să-l ducă în Turn. Aveau gărzile pregătite şi barca îl aştepta. Stephen Gardiner şi Thomas Howard, duce de Norfolk, erau triumfători. Credeau că îl vor reduce la tăcere pe arhiepiscop şi vor opri pentru totdeauna reforma.

— Gardiner nici măcar nu l-a arestat imediat. L-a făcut să aştepte. A lungit povestea, intervine Catherine.

— Îşi savura victoria, e de acord Anne. Însă chiar atunci când erau pe cale să pună mâna pe el şi să-i rupă pălăria de pe cap, Thomas

Cranmer a scos un inel, inelul regelui, şi le-a zis că se bucură de prietenia şi încrederea Maiestăţii Sale şi că urmează o nouă cercetare asupra ereziei – acum *el* îi va ancheta pe *ei* – şi că vor urma şi puneri sub acuzare. Sunt uluită.

— A triumfat? Din nou? Şi totul s-a dat peste cap într-o clipă?

— Cât ai clipi din ochi de groază, zice Nan. Aşa îşi păstrează regele puterea an după an.

— Şi-acum ce-o să se întâmple? întreb eu.

— Stephen Gardiner şi Thomas Howard vor trebui să-şi mai reteze din mândrie şi să le ceară iertare arhiepiscopului şi regelui. Au căzut în dizgraţie.

Clatin din cap uluită. E ca povestea unui călător, ca un basm plin cu întorsături neaşteptate ale sorţii şi izbânzi obţinute ca prin farmec.

— Iar Thomas Cranmer îi va cerceta pe toţi cei care au crezut că îl vor aresta şi executa pe el, iar dacă se găsesc înscrisuri care dezvăluie acte de trădare sau de erezie, aceştia vor ajunge în Turn şi vor urma să urce pe eşafod în locul lui.

— Acum a venit vremea noastră, jubilează Nan. Şi reforma va continua. O să aducem iarăşi Biblia în biserici, o să avem voie să citim cărţi despre reformă, o să le ducem oamenilor Cuvântul Domnului, iar câinii Romei pot să se ducă înapoi în iad.

* * *

Regele plănuieşte un mare banchet de Crăciun.

— Toată lumea o să participe, zice el plin de veselie.

Durerea de la picior i s-a mai potolit. Rana e încă deschisă, dar nu mai supurează atât de puternic. Cred că şi miroase mai puţin. Ascund duhoarea cu tot felul de săculeţi cu parfumuri şi mirodenii, pe care îi împrăştii prin odăile mele, ba chiar îi dosesc la mine în pat, iar mirosul de trandafiri acoperă putoarea supărătoare de putregai. Călăritul şi călătoriile din vara asta l-au odihnit. Vânează în fiecare zi, cât e ziua de lungă, chiar dacă doar stă într-un adăpost, în timp ce hăitaşii mână animalele spre el. La cină mâncăm mai uşor decât atunci când e în marea lui sală de mese, unde i se aduc de două ori pe zi câte douăzeci-treizeci de feluri diferite de mâncare. Chiar şi vin bea mai puţin.

— Toată lumea, zice el, toţi ambasadorii creştinătăţii vor veni la Hampton Court. Toţi vor s-o vadă pe frumoasa mea soţie.

Zâmbesc şi clatin din cap:

— Voi fi sfioasă. Nu-mi place să simt toate privirile aţintite asupra mea.

— Trebuie să suporţi. Ba mai mult, învaţă să-ţi placă. Eşti cea mai de vază femeie din regat. Învaţă să te bucuri de asta. Sunt destui care

ţi-ar răpi puterea asta dacă ar putea.

— O, nu sunt chiar atât de sfioasă încât să accept să fiu dată la o parte, mărturisesc eu.

— Bine, zice el, apucându-mi mâna şi sărutându-mi-o. Fiindcă nu sunt dispus să te las să pleci. Nu vreau să mi se vâre pe gât ce ştiu eu ce fetişcană frumoasă în locul tău.

Râde, apoi continuă:

— Îmi împing dinainte tot felul de păpuşele papistaşe. Ştiai? Toată vara asta, cât am fost pe drum, mi s-au tot prezentat fiice frumuşele, cu cruciuliţe la gât, rozarii la cingătoare şi cărticele de rugăciune în latină prin buzunare. N-ai băgat de seamă?

Încerc să-mi amintesc. Acum, că-mi atrage el atenţia, mi se pare că au fost într-adevăr multe tinere remarcabil de credincioase printre numeroasele femei întâlnite pe drum. Scot un chicotit scurt şi îi spun:

— Mărite soţ, asta e…

— Ridicol, îmi termină el propoziţia. Dar ei cred că sunt bătrân şi nestăpânit. Cred că sunt capricios şi că mi-aş schimba soţia şi biserica dimineaţa, apoi le-aş schimba iar la loc seara. Însă tu ştii – îmi sărută el iar mâna –, tu ştii mai bine ca oricine că sunt credincios faţă de tine şi faţă de biserica pe care o clădesc.

— O să continui cu reformele tale, îl aprob eu.

— O să fac ce consider eu că e drept, zice el. Îţi vom invita familia la curte de Crăciun. Sunt sigur că eşti încântată de onoarea pe care le-o fac, nu? Îi voi da unchiului tău un titlu – va fi lordul Parr – şi îl voi înnobila pe fratele tău. Îl voi face conte.

— Îţi sunt foarte recunoscătoare, stăpâne. Şi ştiu că te vor sluji cu credinţă în noile lor slujbe. Voi fi foarte încântată să-i văd la curte. Şi, dragă soţ, pot să vină şi copiii de Crăciun?

E surprins de propunere.

— Copiii mei?

— Da, stăpâne.

— De obicei ei stau la casele lor, zice el şovăitor. Sărbătoresc întotdeauna Crăciunul cu oamenii lor.

Will Somers, care stă lângă rege, sparge în mâini două nuci una de alta, alege cojile şi îi oferă miezul stăpânului său regal.

— Cine alţii sunt oamenii lor, dacă nu noi? întreabă el. Doamne, Doamne, rege! Vezi ce-ţi face o femeie bună? Te-ai căsătorit de numai cinci luni şi ţi-a dat deja trei copii! Asta e cea mai puioasă nevastă dintre toate! E ca şi cum ai ţine o iepuroaică!

Eu râd.

— Numai dacă Maiestatea Ta şi-o doreşte, îi spun.

Fălcile lui Henric tremură de emoţie, chipul i se înroşeşte, iar ochii i se umplu de lacrimi.

— Bineînţeles că mi-o doresc, iar Will are dreptate. Eşti o femeie

bună şi îi aduci pe copiii mei acasă. Vei face din noi o familie a Angliei, o familie adevărată. Toată lumea o să ne vadă laolaltă: tatăl împreună cu fiul care va veni după el. Şi eu voi face Crăciunul avându-i pe copiii mei alături. N-am mai făcut asta niciodată până acum.

Palatul Hampton Court, Crăciunul anului 1543

Vâslele corăbiei regale, al căror zgomot e înăbuşit de ceaţa rece, care se aşterne în panglici grele pe fluviu, intră şi ies din apă dintr-o singură mişcare, cu un singur pleoscăit. Corabia înaintează cu fiecare lovitură a vâslelor şi apoi pare să se odihnească înainte de a luneca mai departe, de parcă ar respira pe un fluviu viu, săltând un pic şi apoi rămânând nemişcată. Lişiţe şi găinuşe-de-baltă fug din calea vasului, se înalţă din apă, cu picioarele lor lungi târându-se în urma lor. Un bâtlan cu aripi mari se ridică tăcut din trestiile de la mal, fâlfâind lent. Deasupra noastră ţipă pescăruşii. Când te apropii de Hampton Court pe fluviu, în corabia regală, cu lumina strălucitoare a soarelui iernatic răzbătând prin fuioarele de ceaţă rece, vezi apărându-ţi dinainte un palat din basme şi ţi se pare că şi el pluteşte pe apa rece.

Mă cuibăresc adânc în blănurile mele groase. Am pus să-mi fie trimise blănuri negre şi lucioase de samur din casa mea de la Londra, de la castelul Baynard. Ştiu că ele au fost ale predecesoarei mele, Katherine Howard. Nu trebuie să mai întreb: m-am obişnuit cu parfumul ei, un miros de mosc greu de uitat, cu care ea trebuie să fi stropit din belşug tot ce avea. În clipa în care mi se aduce o rochie nouă, îi simt mirosul, de parcă femeia aia m-ar bântui prin miros aşa cum mă bântuie în viaţă. Nu pot să nu mă întreb dacă ea îneca astfel duhoarea piciorului bolnav al regelui, aşa cum fac eu cu uleiul de trandafir. Dar măcar refuz să-i port pantofii. Mi-a fost adusă o pereche cu tocuri din aur şi bot din catifea, potrivită pentru un copilaş. Probabil că arăta ca o fetiţă pe lângă soţul meu, căci era cu peste treizeci de ani mai tânără decât el. Când dansa cu tineretul de la curte şi privea în jur la nobilii regelui, căutându-l pe amantul ei băieţos, trebuie să fi părut nepoata lui. Îi port rochiile, care sunt minunat croite şi bogat brodate, dar nu voi umbla în pantofii ei. Îmi comand unii noi, zeci de perechi, sute de perechi. Mă rog să nu o visez în timp ce-i calc pe urme în Hampton Court, purtându-i blănurile – ale ei şi ale tuturor celorlalte. Călătoresc cu nava Katherinei de Aragon, mă învelesc în blănurile de samur ale lui Kitty Howard şi mă gândesc că vântul rece care bate pe fluviu va alunga prezenţa ei, va mătura departe de-aici toate stafiile, că în curând blănurile ei, atât de moi şi de luxoase, vor fi blănurile mele, că, frecându-se tot timpul de gâtul şi umerii mei, vor prinde parfumul meu de trandafiri şi flori de portocal.

— Aşa-i că-i frumos? mă întreabă Nan, uitându-se drept înainte, acolo unde palatul străluceşte în lumina dimineţii. Aşa-i că-i cel mai minunat dintre toate?

Numeroasele reşedinţe ale lui Henric sunt toate nişte locuri minunate. Palatul ăsta a fost luat de rege de la cardinalul Thomas

Wolsey, care l-a clădit dintr-o cărămidă de un trandafiriu închis, cu hornuri decorative înalte, curţi întinse şi grădini minunat concepute. Schimbările pe care mi le-a promis Henric s-au încheiat şi acum există o nouă aripă a reginei, care dă înspre grădini şi e departe de bucătării. Aici vor fi odăile mele şi nicio stafie nu va păşi pe podelele proaspăt cernite. De-a lungul malului se întinde un chei lat din piatră şi când corabia noastră şi vasele care o însoţesc încep să se vadă de pe mal, se desfăşoară toate steagurile de pe toate catargele şi se aude un bubuit de tun, prin care i se urează regelui bun venit acasă.

Tresar din pricina zgomotului şi Nan râde.

— Ar fi trebuit să-l auzi pe cel din ziua când am adus-o pe Anne de Cleves la Londra, zice ea. Corăbiile de pe fluviu trăgeau cu toate tunurile şi cerul era luminat de artificii, de parc-ar fi fost o furtună cu fulgere.

Vasul opreşte lin la debarcaderul din piatră şi vâslaşii îşi trag vâslele la bord. Cineva strigă un alt ordin şi pasarela este coborâtă pe mal. Yeomenii gărzii, cu uniformele lor verzi cu alb, coboară cu paşi apăsaţi treptele joase din piatră şi se aliniază pe chei. Trompetiştii suflă tare în trâmbiţe şi toţi slujitorii regali ies în faţa uşilor palatului şi stau drepţi, ţepeni, cu capetele descoperite în aerul îngheţat al iernii. Regele, care îşi sprijinea piciorul pe un scăunel brodat, sub un cort de la pupa, se ridică greoi în picioare şi o porneşte cel dintâi, căci are nevoie de câte un om care să îl sprijine de fiecare parte pe puntea ce se leagănă uşor. Îl urmez, iar când ajunge să stea ferm pe marmura albă care pavează debarcaderul, se întoarce şi mă ia de mână. Trompetiştii cântă un imn bisericesc, slujitorii se pleacă adânc şi oamenii ţinuţi mai departe de chei strigă avântaţi numele lui Henric şi al meu. Îmi dau seama că mariajul nostru este bine văzut nu doar la curtea noastră şi la curţile străine, ci şi aici, la ţară. Cine ar fi crezut că regele s-ar putea căsători din nou? Încă o dată? Cine ar fi crezut că va lua o văduvă frumoasă şi-i va dărui bogăţie şi fericire? Cine ar fi crezut că va lua o englezoaică, o femeie de la ţară, o femeie din nordul dispreţuit şi temut al Angliei, că o va aduce chiar în inima curţii elegante din sud, iar ea va întrece în strălucire pe toată lumea? Oamenii aclamă şi îmi strigă numele, flutură înscrisuri pe care vor să le văd, jalbe pe care vor să le rezolv, iar eu le zâmbesc şi le fac, la rândul meu, cu mâna. Intendentul casei mele merge printre ei şi le strânge jalbele şi documentele, pe care urmează să le citesc mai apoi.

— E bine că eşti frumoasă, observă scurt Henric în timp ce trecem încet prin uşile larg deschise.

Se strâmbă puţin, căci fiecare pas îi provoacă dureri.

— Nu e de ajuns să fii regină, trebuie să arăţi ca o regină. Când oamenii vin să ne vadă, vor să vadă un cuplu aflat cu mult mai presus de ei, foarte impresionant şi mai măreţ decât orice au visat ei

vreodată. Vor să fie copleşiţi de uimire şi respect. Când ne văd, trebuie să fie ca şi cum ar vedea nişte fiinţe mult superioare lor, precum îngerii, precum zeii.

— Înţeleg.

— Eu sunt cel mai de seamă bărbat din regat, zice Henric cu simplitate. Poate cel mai de seamă din lume. Oamenii trebuie să îşi dea seama de asta în clipa când mă văd.

Întreaga curte aşteaptă să ne salute în sala cea mare. Îi zâmbesc unchiului meu, care în curând va fi lord al ţării, şi fratelui meu, care va fi conte de Essex, toate datorită mie. Toţi prietenii şi toată familia mea, recent îmbogăţiţi graţie protecţiei mele, sunt aici de Crăciun, laolaltă cu cei mai importanţi lorzi din ţară, din familiile Howard, Seymour şi Dudley, cu bărbaţi în ascensiune la curte, precum Thomas Wriothesley şi prietenul şi colegul său Richard Rich, cu ceilalţi curteni şi cu clericii în sutanele lor purpurii şi violet. Stephen Gardiner e şi el aici, scăpat neatins de ancheta arhiepiscopului Cranmer. Îmi face o reverenţă şi zâmbeşte sigur pe el.

— Te voi învăţa să fii regina Angliei, îmi zice Henric încet la ureche. Te vei uita la aceşti bărbaţi bogaţi şi puternici şi vei şti că tu îi porunceşti fiecăruia dintre ei. Te-am aşezat deasupra lor. Eşti soţia şi tovarăşa mea, Kateryn. Voi face din tine o femeie importantă şi puternică, o soţie adevărată pentru mine şi cea mai de seamă femeie din Anglia, aşa cum eu sunt cel mai de seamă bărbat.

Nu-i tăgăduiesc cu sfioşenie spusele, căci văd în privirea sa o hotărâre rece. Poate că vorbele îi sunt tandre, însă chipul lui e aspru.

— Voi fi soţia ta în toate felurile, îi promit. M-am legat s-o fac şi mă voi ţine de cuvânt. Şi voi fi regina acestei ţări şi mamă a copiilor tăi.

— Te voi face regentă, confirmă el. Vei fi stăpâna lor. Le vei porunci tuturor celor pe care-i vezi aici. Îţi vei pune călcâiul pe gâtul lor.

— Voi domni, îi promit. Voi învăţa să domnesc aşa cum o faci tu.

* * *

Curtea mă întâmpină cu bucurie şi mă recunoaşte ca regină. Aproape că aş putea să cred că n-a existat niciodată o alta. În schimb, eu îi primesc cu bucurie pe cei doi copii mai mici, prinţul Edward şi *lady* Elizabeth, şi îi unesc într-o familie regală căreia până acum nu i-au aparţinut niciodată cu adevărat. Aduc alături şi nepoatele regale: *lady* Margaret, fiica surorii regelui, regina scoţienilor, şi pe micuţa *lady* Jane Grey, nepoata surorii lui, regina franceză. Prinţul Edward este un amestec drăgălaş de înţepeneală protocolară şi timiditate. A fost învăţat încă din ziua naşterii sale că este un Tudor, că e moştenitorul familiei şi că se aşteaptă totul de la el. Spre deosebire de el, Elizabeth nu a fost niciodată sigură de poziţia ei: numele şi chiar

viaţa îi sunt mereu în pericol. Când mama ei a fost executată, s-a prăbuşit aproape peste noapte de la măreţia rangului de mică prinţesă preaiubită, căreia toţi i se adresau cu „Alteţa Voastră” în propriul ei palat, la statutul de copil nelegitim, nebăgat în seamă şi numit *„lady* Elizabeth”. Dacă ar putea dovedi cineva zvonurile care încă mai circulă pe seama paternităţii ei, ar deveni într-o clipă orfana „domnişoară Smeaton”.

Cei din familia Howard sunt datori să o iubească şi să o ajute, căci e fata lor, fiica reginei Boleyn, ruda lor. Însă când regele îşi numără rănile şi cugetă deprimat la relele care i s-au făcut, ultimul lucru pe care ducele şi fiul său vor ca el să şi-l amintească este că i-au vârât mai multe fete Howard în pat şi două pe tron şi că ambele regine au sfârşit cu inima frântă, repudiate şi ucise. Aşa că ei când o sprijină, când o neglijează pe fetiţă, după cum le e interesul în acel moment.

Ea nu poate fi promisă de soţie nici unui prinţ străin, de vreme ce nimeni nu ştie dacă e prinţesă sau copil nelegitim. Nu poate nici măcar să fie slujită cum se cuvine, căci nimeni nu ştie dacă trebuie să fie numită prinţesă sau *lady* Elizabeth. În afară de guvernanta ei şi de *lady* Mary, nimeni nu a iubit-o pe această fetiţă şi singurul ei refugiu faţă de frică şi singurătate se află în cărţi.

Mi-e milă de ea şi o îndrăgesc imediat. Am fost şi eu cândva o fată mult prea săracă pentru a face o căsătorie bună, o fată care a căutat în cărţi tovărăşie şi alinare. De îndată ce vine la curte, am grijă să i se dea un dormitor lângă al meu. O ţin de mână în fiecare dimineaţă, în timp ce mergem la capelă, şi ne petrecem ziua împreună. Ea se arată imediat uşurată, de parcă toată viaţa ar fi aşteptat o mamă, până ce în sfârşit am sosit eu. Citeşte împreună cu mine şi când vin predicatorii de la Londra, îi ascultă, ba chiar ia parte la discuţiile pe seama predicilor lor. Îi place foarte mult muzica, cum ne place tuturor, adoră hainele frumoase şi dansul. Sunt în stare să o învăţ lucruri şi, după câteva zile, glumesc cu ea, o alint, o dojenesc şi mă rog alături de ea. În foarte scurt timp o sărut pe frunte dimineaţa şi îi dau o binecuvântare de mamă seara aproape fără să mă gândesc.

Lady Mary se ataşează de această familie de Crăciun ca o tânără care, de când mama ei a fost exilată, a mers pe vârfuri prin lume. E ca şi cum şi-a fi ţinut răsuflarea de teamă, iar acum poate în sfârşit să răsufle liberă. De-acum ştie care îi e statutul şi trăieşte într-o curte unde are un loc de onoare. Nici nu-mi trece prin cap să încerc să fac pe mama cu ea – ar fi ridicol, avem aproape aceeaşi vârstă –, însă împreună putem fi ca două surori, putem să clădim un cămin pentru cei doi copii mai mici, să-l distrăm şi să-l alinăm pe rege şi să păstrăm alianţa ţării cu casa regală din Spania, rudele lui Mary. Eu sprijin reformele religioase pe care tatăl ei le-a considerat îndreptăţite. Ea ar vrea, firește, ca biserica să revină sub tutela Romei, însă eu cred că, cu

cât îi aude mai mult pe filosofii care vor să readucă biserica la puritatea ei de la începuturi, cu atât va pune mai tare la îndoială istoria papalităţii, care i-a adus bisericii atâta corupţie şi o asemenea proastă reputaţie. Cred că pentru ea Cuvântul lui Dumnezeu înseamnă cu siguranţă mai mult decât simbolurile găunoase care decorau bisericile şi mănăstirile, ritualul fără rost folosit pentru a-i zăpăci pe cei ce nu ştiu să citească şi să judece singuri. Când se va gândi la asta, aşa cum mă gândesc eu, se va îndrepta cu siguranţă spre reformă, aşa cum fac eu.

Deşi poate că avem păreri diferite cu privire la anumite puncte ale dogmei, ea vine în fiecare zi în apartamentul meu şi ascultă lecturile. Acum, de Crăciun, eu am ales psalmii preferaţi ai răposatului episcop Fisher. Este un exemplu interesant pentru calea delicată pe care păşesc: interogare înăuntru, provocare în afară. Episcopul, un om intrat în rândul sfinţilor şi un scriitor minunat, a murit pentru Biserica Romei, sfidându-l pe rege. A fost duhovnicul Katherinei de Aragon, mama lui Mary, aşa că e firesc şi filial ca ea sa îl vadă cu ochi buni. Mulţi dintre cei care îi împărtăşeau în taină ideile sunt acum sfetnicii preferaţi ai regelui, prin urmare citirea scrierilor episcopului este iarăşi permisă.

Împărţitorul meu de pomeni, episcopul George Day, a slujit drept capelan al lui Fisher şi şi-a iubit stăpânul. El citeşte în fiecare zi din florilegiul lui de psalmi în latină şi nimeni nu poate tăgădui că aceste cuvinte despre Dumnezeu au fost tălmăcite minunat de bătrânul episcop din originalul grecesc. E ca o moştenire preţioasă: mai întâi din greacă în latină, iar acum eu, doamnele din odăile mele, clericii mei, *lady* Mary şi chiar micuţa Elizabeth lucrăm la o traducere în engleză. Limba e atât de frumoasă, încât nu mi se pare drept ca doar cei care înţeleg latina să poată citi ce a plăsmuit acest om sfânt. Mary e de acord cu mine, iar grija pentru munca aceasta şi frumuseţea vocabularului ei fac ca fiecare dimineaţă să fie un răstimp foarte interesant nu doar pentru mine, ci pentru toate doamnele mele.

Fiul meu vitreg Edward este scumpetea mea, preferatul curţii. Vorbeşte ridicol de protocolar, respectă ţeapăn eticheta de la curte şi totuşi tânjeşte să fie iubit şi alintat, sâcâit şi gâdilat, ca orice băiat normal. Pas cu pas, treptat, cu tot felul de sporturi, jocuri şi glume prosteşti, învăţând şi distrându-se alături de mine, ajunge să se simtă în largul lui, iar eu îl tratez aşa cum îi tratam pe cei doi copii Latimer, copiii mei vitregi, când erau în grija mea – cu afecţiune şi respect, fără a încerca vreodată să o înlocuiesc pe mama pe care o pierduseră, însă iubindu-i aşa cum ar fi făcut-o ea. Şi în ziua de azi Margaret Latimer încă mă mai numeşte „doamna mamă” şi îi scriu adesea fiului meu vitreg. Sunt încrezătoare că şi aici le pot oferi acestor copii de sânge regal dragostea unei mame. Cea mai bună cale, socotesc eu, e să îl

tratez pe Edward cu familiaritate, ca şi cum am fi o familie iubitoare, lipsită de griji, ca şi cum el ar putea avea încredere în mine, iar eu m-aş putea simţi în largul meu cu el.

Deoarece m-am luptat să am propriul meu loc în lume – întâi în casa unui socru ţâfnos, apoi ca tânără soţie a unui bărbat rece şi distant, după care am venit la curte ca văduvă neînsemnată –, am învăţat că nimic nu-i mai preţios decât un loc unde poţi fi aşa cum eşti, unde cineva te poate vedea aşa cum eşti tu cu adevărat. Edward vine în salonul meu de primire, unde ascult petiţii, şi e salutat deopotrivă ca prinţ şi ca băieţel. Îl ridic pe tronul meu mare, ca să stea lângă mine, să asculte şi să vorbească încet cu mine, să fie copilul care este şi nu un omuleţ pe care toată lumea îl priveşte furişat, întrebându-se cum le-ar putea sluji planurilor lor.

— Kate, eşti exact aşa cum speram că vei fi, zice regele, venind în odaia mea într-o seară târzie.

Eu crezusem că va dormi în patul lui, iar doamna mea de onoare, care se pregătise să doarmă în patul pe roţi de dedesubt, pleacă grăbită, făcând o reverenţă şi închizând uşa în urma ei.

— Îţi mulţumesc, îi spun, un pic surprinsă.

— Voi avea şi mai multă încredere în tine, îmi zice el, strecurându-şi trupul masiv în patul meu. Nu, mă descurc, zice el, ridicând mâna şi săltându-se în capul oaselor. Vei avea în grijă regatul cât eu voi fi plecat. Tom Seymour şi-a îndeplinit misiunea: avem o alianţă cu Olanda, avem un tratat cu Spania şi suntem gata să intrăm în război cu Franţa.

Numele lui, pomenit pe neaşteptate în discuţie în timp ce stau în patul meu, doar cu cămaşa de noapte din pânză subţire pe mine, îmi provoacă un şoc aproape fizic, de parcă cineva m-ar fi zgâlţâit violent şi i-ar fi strigat tare numele în odaia tăcută. Îmi dau seama că regele mă priveşte cu atenţie.

— Eşti speriată? întreabă el. Ce s-a întâmplat? Te-ai albit la faţă!

— Din cauza gândului la război, bălmăjesc eu. Doar la gândul pericolului.

— Voi merge eu însumi, anunţă el. Eu însumi. Chiar în mijlocul pericolului. Nu îmi voi trimite oştirile fără mine. Voi sta în fruntea lor.

Închid un pic ochii. Thomas va veni aproape sigur acasă. Dacă a încheiat tratatul, va trebui să vină la curte pentru a primi noi ordine. Se va întâlni cu fratele lui şi, împreună cu el, îşi vor strânge dijmaşii şi soldaţii. Cu siguranţă îl voi vedea. E imposibil să nu vină aici sau să îl ocolesc. Va trebui să se încline în faţa mea şi să mă felicite pentru fericirea de care am parte. Voi fi nevoită să înclin din cap şi să par nepăsătoare.

Gândul mă cutremură. Tot ce am realizat până acum – cu copiii, cu curtea, cu regele – am făcut fiind convinsă că nu voi mai simţi

niciodată ochii negri ai lui Thomas aţintiţi asupra mea, că nu voi mai ridica niciodată privirea ca să îl văd uitându-se la mine. Nu ştiu nici dacă aş putea dormi dacă el se află sub acelaşi acoperiş. Nu mă pot imagina stând liniştită în patul meu dacă el e undeva în palat, gol, acoperit doar cu un cearşaf şi aşteptând ciocănitul meu uşor la uşă. Nu voi şti să dansez dacă el se uită. Dacă o să fim în acelaşi grup de dansatori şi la un moment dat vom ajunge să mergem mână în mână? Cum să-i simt atingerea şi să nu mă întorc spre el? Dar când îşi va pune mâna caldă pe mijlocul meu? Cum să aterizez în picioare dacă mă va ridica în *haute danse*{6} şi îi voi simţi răsuflarea pe obraz? Când mă va ajuta să cobor de pe cal, va trebui să îmi pun mâinile pe umerii lui, iar când mă va lăsa pe pământ, va risca să mă strângă în braţe?

Habar n-am cum să-mi ascund extraordinara nevoie de el. Nu îmi pot imagina cum aş putea s-o fac. Eu sunt tot timpul în văzul lumii, toată lumea mă priveşte. Nu pot să am încredere în mine însămi, nu pot să am încredere în mâna mea, să nu tremure când o voi întinde şi voi simţi atingerea politicoasă a buzelor lui calde. Curtea asta a învăţat prostul obicei de a le urmări cu atenţie pe reginele lui Henric. I-am urmat lui Katherine Howard, o întruchipare a imoralităţii. Toată lumea mă va urmări mereu, ca să vadă dacă sunt la fel de proastă ca ea.

— Voi sta în fruntea lor, repetă Henric.

— Vai, nu! zic eu fără vlagă. Stăpâne…

— O voi face, zice el.

— Şi sănătatea ta?

— Sunt îndeajuns de puternic. Nu voi trimite în Franţa o armată fără regele ei în frunte. Nu le voi cere soldaţilor să înfrunte moartea fără mine.

Ştiu foarte bine ce trebuie să spun, dar mă simt prea înceată şi proastă ca să rostesc cuvintele. Singurul lucru la care mă pot gândi e că Thomas Seymour va veni acasă, în Anglia, şi eu îl voi revedea. Mă întreb dacă el se mai gândeşte la mine, dacă dorinţa lui a rămas aceeaşi, dacă încă mă mai doreşte aşa cum mă dorea. Mă întreb dacă nu cumva m-a alungat din mintea lui, dacă nu cumva – ca orice bărbat – şi-a curmat iubirea şi şi-a retezat dorinţa, le-a pus deoparte şi le-a uitat. Sau încă îi mai e dor, aşa cum mi-e mie? Mă gândesc dacă voi fi în stare să-l întreb aşa ceva.

— Dar sunt sigură că poate să meargă unul dintre lorzii tăi! Nu e nevoie să fii în fruntea trupelor.

— O, ei vor merge cu toţii! zice regele. Fii sigură de asta! Cei din neamurile Seymour, Howard, Dudley – absolut toţi! Fratele tău îşi va câştiga pe merit noul titlu şi va călări alături de mine. Însă eu voi fi în fruntea oştirii. Vor vedea stindardul meu înaintând şi apoi îl vor vedea intrând în Paris. Vom cere înapoi pământurile noastre din Franţa. Voi

fi cu adevărat regele Franţei.

Îmi împreunez mâinile strâns, ca să nu-mi tremure la gândul că Thomas Seymour merge la război.

— Mă tem pentru tine.

Regele îmi apucă mâinile.

— Vai, dar eşti rece ca gheaţa! Ţi-e chiar atât de frică? Nu te teme, Kateryn, zâmbeşte el. Voi veni acasă teafăr. Îi voi conduce spre victorie şi voi veni acasă triumfător. Iar tu vei conduce Anglia în lipsa mea. Vei fi regentă, iar dacă Dumnezeu îmi va cere sacrificiul suprem – face o pauză şi vocea îi tremură un pic la gândul pierderii pe care aş suferi-o, pe care ar suferi-o Anglia –, dacă voi fi luat de lângă tine, de lângă oştirea mea şi de lângă ţara mea, atunci tu vei conduce Anglia în locul meu până când Edward va deveni bărbat.

Să mă ierte Dumnezeu, dar primul lucru la care mă gândesc este că dacă Anglia rămâne fără rege, atunci eu voi fi liberă să mă căsătoresc, Thomas va fi şi el liber şi nimeni n-o să ne mai poată opri. Apoi mă gândesc: voi fi regină şi regentă. Pe urmă mă gândesc: voi fi cea mai puternică femeie din lume.

— Nici să nu spui aşa ceva! îi zic şi îmi pun degetele reci pe gura lui mică. Nu pot să mă gândesc la asta.

E adevărat. Nu trebuie nici măcar să mă gândesc la asta. Nu-mi pot îngădui să mă gândesc la alt bărbat când soţul meu se lasă pe spate pe mormanul de perne, funiile patului scârţâie, iar el îmi face semn să mă apropii, cu chipul lui mare şi rozaliu lucind de transpiraţie şi nerăbdare.

— Mă vei vedea întorcându-mă triumfător, îmi promite el, sărutându-mi vârful degetelor. Şi voi şti că eşti soţia mea credincioasă şi tovarăşa mea în toate.

Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1544

Episcopul George Day vine să mă caute în odăile mele cu un sul de manuscris în mână.

— Copistul meu a terminat de scris, zice el cu un glas triumfător. E gata. E fără cusur.

Îmi dă foile. Preţ de o clipă le ţin aşa, pur şi simplu, de parcă ar fi pruncul meu nou-născut şi aş vrea să-i simt greutatea. Nu am născut niciodată un copil, însă îmi închipui că simt ceva din mândria unei mame. Aceasta e pentru mine o bucurie nouă. Este bucuria învăţăturii. Un lung răstimp nu desfac paginile: ştiu prea bine ce sunt, le aşteptam.

— Psalmii, şoptesc eu. Psalmii episcopului Fisher.

— Exact aşa cum i-aţi tradus, confirmă el. Psalmii traduşi din latină în engleză. Sună foarte frumos. Sună de parcă primul psalmist vorbea cea mai frumoasă engleză. Sună aşa cum trebuie. Îl onorează pe Dumnezeu şi vă onorează şi pe dumneavoastră, îl onorează şi pe John Fisher, Dumnezeu să-l binecuvânteze. Vă felicit.

Întind încet foile şi încep să le citesc. E ca şi cum aş citi un cor în curgerea timpului: vocea veche, foarte veche, în ebraică, a psalmistului dintru început, tradusă în greacă, vocea înţeleaptă şi răsunătoare a episcopului martirizat tălmăcind greaca în latină şi apoi vocea mea, care răzbate prin versurile în engleză. Citesc un psalm:

Tu eşti păzitorul nostru, refugiul nostru şi Dumnezeul nostru şi noi în Tine credem. Tu mă vei izbăvi de capcanele vânătorilor şi de primejdiile prigonitorilor mei. Tu vei face umbră pentru mine sub umerii Tăi; şi sub aripile Tale voi fi nevătămat. Adevărul Tău îmi va fi scut şi pavăză şi niciun rău nu se va apropia de mine.

— „Nevătămat” e oare potrivit? mă întreb eu.

George Day ştie că e mai bine să nu-mi răspundă. Aşteaptă.

— „Fără vătămare” e stângaci, zic eu. „În siguranţă” e prea puternic. Însă „nevătămat” are meritul că înseamnă şi fără vătămare, şi fără putinţa de a face rău. Poate sună un pic ciudat, însă ciudăţenia atrage atenţia asupra cuvântului.

Şovăi.

— Copistul meu poate copia orice modificări vreţi într-un manuscris curat, pentru tipograf, îmi propune el.

— „Sub aripile Tale voi fi nevătămat”, şoptesc eu ca pentru mine, apoi adaug: E ca o poezie. Transmite un sens mai important decât cuvintele, mai măreţ decât simplul înţeles al vorbelor. Cred că e bine. Nu cred că ar trebui să schimb ceva. Şi îmi place foarte mult cum

sună: „sub aripile Tale”. Mai că poţi simţi penele aripilor imense, nu-i aşa?

George zâmbeşte. Nu simte asta. Dar nu contează.

— Nu vreau să îl modific, zic eu. Nici aici, nici altundeva.

Ridic privirea spre George Day, care dă din cap în ritmul neabătut al cuvintelor.

— Limpede ca un cântec bisericesc, zice el. Cristalin ca un clopot. E direct şi sincer. Limpezimea înseamnă pentru el mai mult decât poezia şi aşa şi trebuie. El vrea ca toţi englezii şi toate englezoaicele să înţeleagă psalmii pe care îi îndrăgea episcopul Fisher. Eu vreau să fac ceva mai mult. Vreau ca aceste versuri să cânte aşa cum o făceau odinioară în Ţara Sfântă. Vreau ca băieţii din Yorkshire şi fetele din Cumberland să audă muzica din Ierusalim.

— Le voi publica, spun eu, cutremurată de propria-mi îndrăzneală.

Nicio altă femeie nu a publicat vreodată în limba engleză sub propriul ei nume. Nu-mi vine să cred că pot avea curajul ăsta: să ies în faţă, să vorbesc răspicat, să public şi să răspândesc în lume.

— O s-o fac, repet. George, crezi că ar trebui s-o fac? Nu mă sfătuieşti să n-o fac?

— Mi-am luat libertatea de a le arăta lui Nicholas Ridley, zice el, numindu-l pe marele adept al reformei, prieten cu Thomas Cranmer. A fost profund mişcat. A spus că este un dar la fel de mare pentru creştinii evlavioşi din Anglia precum a fost Biblia pe care le-a oferit-o regele, soţul vostru. A spus că aceşti psalmi vor fi rostiţi şi cântaţi în fiecare biserică din Anglia unde preoţii vor ca oamenii să înţeleagă frumuseţea lui Dumnezeu, precum şi înţelepciunea Lui. A spus că dacă veţi îndruma curtea şi ţara spre adevărata înţelegere, veţi deveni o nouă sfântă.

— Însă nu o martiră! spun eu, făcând o glumă proastă. Aşa că nu se poate şti că eu sunt tălmăcitoarea. Numele meu şi numele doamnelor mele, mai ales al lui *lady* Mary şi *lady* Elizabeth, nu pot fi legate de aşa ceva. Fiicele regelui nu trebuie pomenite cu niciun chip. Îmi voi face mulţi duşmani la curte dacă lumea va şti că eu cred că psalmii ar trebui citiţi în engleză.

— Sunt de acord, zice el. Papistaşii s-ar înghesui să vă critice şi nu puteţi să riscaţi ca Stephen Gardiner să se întoarcă împotriva dumneavoastră. Prin urmare, vor fi cunoscuţi doar ca psalmii episcopului. Nimeni nu trebuie să ştie că studiul şi erudiţia dumneavoastră sunt cele care i-au tălmăcit în limba engleză. Am un tipograf foarte discret. Ştie că manuscrisul vine de la mine şi că eu vă slujesc la curte, însă nu i-am spus numele autorului. Mă apreciază mult – chiar prea mult, trebuie s-o spun, deoarece îşi închipuie că aş fi făcut eu însumi această traducere. Am tăgăduit-o, însă nu atât de îndârjit încât să caute un alt candidat. Cred că putem să le publicăm şi

să nu apăreţi ca autoare. Doar că…

— Doar că?

— Cred că e păcat, zice el direct. Sunt nişte traduceri minunate, făcute cu o ureche de muzician, cu o inimă de credincios adevărat şi cu limba unui scriitor serios. Oricine – adică orice bărbat – ar fi mândru să le publice sub propriul nume. S-ar lăuda cu ele. E nedrept că dumneavoastră trebuie să vă tăgăduiţi talentul pe care îl aveţi. Bunica regelui a colecţionat traduceri şi le-a publicat.

— Ah, George! zic eu, zâmbind amar. Mă ispiteşti cu faima deşartă, însă nici regele, nici alt bărbat din Anglia nu vor să fie învăţaţi de o femeie, nici măcar de o regină. Iar bunica regelui era mai presus de critici. Le voi publica aşa cum m-ai sfătuit şi voi fi peste măsură de fericită să ştiu că psalmii episcopului, traduşi în engleză de mine şi de doamnele mele, ar putea călăuzi bărbaţii şi femeile spre biserica regelui. Însă trebuie să apară întru slava episcopului şi întru slava regelui. Cred că ar fi mai bine pentru toţi dacă ar apărea fără numele meu împodobit cu blazon pe copertă. Ar părea trufaş. Cu toţii vom fi mai în siguranţă dacă nu ne vom făli cu credinţa noastră.

— Regele vă iubeşte. Cu siguranţă ar fi mândru… începe George să pledeze, când se aude o bătaie în uşă.

Strânge imediat foile, iar în odaie intră Catherine Brandon, care îmi face o reverenţă, îi zâmbeşte lui George şi zice:

— Vă cheamă regele, Maiestatea Voastră.

— Vine aici? întreb eu, ridicându-mă în picioare.

Ea clatină din cap, dar nu răspunde. George pricepe de îndată că nu vrea să vorbească în faţa lui.

— Voi lua astea, aşa cum am stabilit, zice el, strângând foile, iar eu înclin din cap când pleacă.

— Piciorul lui e mai rău, zice Catherine încet de îndată ce uşa se închide în urma împărţitorului de pomeni. Soţul meu mi-a dat de veste şi apoi a trimis un mesager care să vă spună că regele vrea să vă vadă în dimineaţa asta în apartamentul lui.

— Trebuie să merg la el fără să fiu văzută? întreb.

Între aripa regelui şi cea a reginei există la Whitehall nişte încăperi care le leagă. Pot fie să merg prin sala cea mare şi toată lumea va vedea că îmi vizitez soţul, fie să ajung în aripa lui prin galeria noastră comună, doar cu o doamnă alături.

— Discret, dă ea din cap. Nu vrea să ştie nimeni că e bolnav la pat.

O ia înainte. Catherine a tot trăit prin palatele regale încă din copilărie. A fost fiica celei mai îndrăgite doamne de onoare a Katherinei de Aragon, Maria de Salinas, şi e soţia lui Charles Brandon, prietenul bun al lui Henric. A fost învăţată să cunoască fără greş toate căile şi scurtăturile de prin palate, ca să evite deopotrivă cotiturile greşite şi curtenii răutăcioşi. Nu-i prima oară când mă simt ca un

nimeni provincial ce merge în urma unuia dintre puţinii aleşi, cei născuţi şi crescuţi la această curte.

— Medicii sunt cu el?

— Doctorul Butts şi doctorul Owen. Iar spiţerul îi face o poţiune care să-i domolească durerea. Dar de data asta e foarte rău. Nu cred că l-am văzut vreodată aşa de rău.

— S-a lovit? Rana s-a deschis?

Ea clatină din cap şi zice:

— E la fel ca-ntotdeauna. Trebuie să ţină rana deschisă, altfel otrava îi va urca la cap şi îl va omorî, însă adesea, când îi desfac rana cu fire sau îi macină bucăţele de aur în ea, pare mai rău decât înainte. Acum se vindecă, aşa că au deschis-o iar şi otrava se scurge afară, aşa cum ar trebui, dar de data asta rana s-a făcut foarte roşie înăuntru. S-a mărit, e foarte fierbinte şi foarte umflată, iar buboiul pare să se adâncească în picior. Charles mi-a spus că infecţia îşi croieşte drum către os. Îi stârneşte o durere groaznică şi nimic nu o mai potoleşte.

Nu pot să nu mă neliniştesc. Când are dureri, regele e la fel de periculos ca un porc-mistreţ rănit. Pornirile lui sunt la fel de năbădăioase ca rana lui zvâcnindă.

Catherine mă atinge uşor pe spate şi se trage la o parte, ca să pot trece prima prin uşile duble.

— Mergeţi, zice ea foarte încet. Dumneavoastră puteţi să-i faceţi faţă atunci când nimeni altcineva nu mai poate.

Henric se află în iatacul său. Când se deschide uşa şi intru în cameră, ridică privirea.

— A, slavă Domnului, iat-o pe regină, zice el. Ceilalţi puteţi să vă ţineţi gura, să vă daţi înapoi şi să mă lăsaţi să vorbesc numai cu ea.

E înconjurat de bărbaţi. Văd că Edward Seymour pare îmbujorat şi mânios, iar episcopul Gardiner are un aer îngâmfat. Bănuiesc că s-au ciondănit, că s-au înghiontit pentru un loc în faţa regelui chiar în timp ce doctorii îi puneau un dren la picior, pentru a-i scoate puroiul din rană, şi îi vârau o lingură ascuţită, din metal, în carnea vie. Nu-i de mirare că soţul meu e roşu ca un trandafir de pe blazonul familiei Lancaster şi că pe chipul lui, cuprins de o strâmbătură feroce, ochii abia mijiţi îi sunt pătaţi de lacrimi. Charles Brandon, soţul lui Catherine, stă la o distanţă sigură.

— Sunt sigur că Maiestatea Sa regina însăşi va fi de acord… începe episcopul Gardiner pe un ton mieros şi îl văd pe Wriothesley dând din cap şi venind un pic mai aproape, ca pentru a întări o anumită idee.

— Regina nu va spune nimic, se răsteşte Henric. Va sta lângă mine, mă va lua de mână şi îşi va ţine gura, aşa cum trebuie să facă o soţie bună. Nu-i veţi sugera nimic altceva. Şi veţi pleca toţi.

Imediat Charles Brandon se înclină spre rege, se apleacă spre mine cu mâna la inimă, îşi ia rămas-bun de la soţia lui printr-o înclinare a

capului şi dispare de lângă ameninţătoarea făptură regală.

— Desigur, zice repede Edward Seymour şi se uită spre mine. Mă bucur că Maiestatea Sa e aici, pentru a vă alina şi linişti. Maiestatea Voastră nu ar trebui tulburată într-un asemenea moment, mai ales când lucrurile sunt întru totul în regulă, aşa cum sunt acum.

— Singurul lucru care îi va aduce linişte regelui este vestea că lucrurile sunt întru totul în regulă, nu se poate abţine să spună episcopul Gardiner. Cum poate Maiestatea Sa să aibă linişte când ştie că tot felul de oameni noi îi tulbură necontenit Consiliul de Coroană şi aduc cu ei oameni şi mai noi? Când sunt mereu cercetări asupra ereziei, deoarece oamenii schimbă mereu înţelesul a ce înseamnă erezia? Când li se permite să se dondănească şi să se certe fără niciun fel de stavilă?

— O să-i scot afară, zice Thomas Howard, vorbindu-i de-a dreptul regelui, peste ceilalţi sfetnici, de parcă ar fi singurul lui prieten. Dumnezeu ştie că n-o să tacă niciodată nici dacă li se porunceşte să tacă. Vă vor chinui veşnic. Ar trebui să le tăiaţi capul la toţi, zice el cu un rânjet de lup.

Regele râde scurt şi dă aprobator din cap, aşa că Thomas Howard are câştig de cauză şi-i scoate pe ceilalţi afară din cameră. Ba chiar se întoarce în prag şi îi face prietenos cu ochiul regelui, ca pentru a-l asigura că numai un Howard poate să se descurce cu astfel de neobrăzaţi obositori. Când uşa se închide în urma lor, se lasă o tăcere subită. Catherine Brandon îi face o reverenţă regelui şi se duce să se aşeze pe locul de la fereastră, cu capul ei drăgălaş întors spre grădini. Anthony Denny merge agale acolo şi rămâne în picioare lângă ea. În încăpere mai sunt vreo şase oameni, dar sunt liniştiţi şi vorbesc încet între ei sau joacă cărţi. După standardele curţii ticsite de lume, suntem singuri.

— Dragul meu soţ, ai dureri mari? îl întreb.

Regele dă din cap.

— Ei nu pot să facă nimic, zice el furios. Nu ştiu nimic.

Doctorul Butts ridică privirea ca să-l consulte îngrijorat pe spiţer, de parcă ar şti că va fi nevoit să îşi asume vina.

— E aceeaşi problemă? întreb îngrijorată. Rana cea veche?

Regele dă din cap că da.

— Ei zic că s-ar putea să fie nevoiţi să o cauterizeze.

Se uită la mine ca şi cum aş putea să îl salvez şi zice:

— Mă rog să fiu scutit de asta.

Dacă îi vor cauteriza rana, vor pune pe ea un fier încins, pentru a elimina infecţia prin foc. E un chin mai mare decât atunci când însemni cu fierul roşu un răufăcător cu litera *H* de la „hoţ”. E o cruzime nemiloasă pentru un om nevinovat.

— De bună seamă că nu va fi nevoie, nu-i aşa? îl întreb pe doctorul

Butts.

El clatină din cap: nu ştie.

— Dacă o să putem curăţa rana şi ne asigurăm că nu se va mai închide, atunci s-ar putea ca regele să se simtă bine din nou, zice el. Până acum am reuşit întotdeauna să o curăţăm fără cauterizare. Nu aş trece cu uşurinţă la aşa ceva. Inima lui…

Se întrerupe şi vocea i se stinge. Îmi imaginez că îl îngrozeşte gândul de a-i provoca un şoc atât de mare trupului masiv şi otrăvit al lui Henric.

Iau mâna lui Henric şi simt cum strânsoarea lui devine mai puternică.

— Nu mă tem de nimic, zice el sfidător.

— Ştiu, îl liniştesc eu. Eşti curajos din fire.

— Şi rana asta nu e provocată de vârstă sau de vreun beteşug. Nu e o boală.

— A fost făcută într-un turnir, nu-i aşa? Cu mulţi ani în urmă.

— Da, da, aşa a fost. O rană făcută la o întrecere. O rană de bărbat tânăr. Nesăbuit, aşa eram, nesăbuit. Neînfricat.

— Şi nu mă îndoiesc că într-o lună vei călări din nou – tot nesăbuit şi neînfricat, îi spun eu, zâmbindu-i.

Mă trage mai aproape de el şi îmi zice:

— Doar ştii că trebuie să fiu în stare să călăresc. Trebuie să îmi conduc oamenii în Franţa. Trebuie să mă fac bine. Trebuie să mă pun pe picioare.

— Sunt sigură că o vei face, îi spun eu, iar gura mea rosteşte cu uşurinţă minciuna nevinovată.

Nu sunt deloc sigură că o va face. Văd cum din drenul din rană picură puroiul respingător într-un bol de pe podea, iar duhoarea lui e mai rea decât carnea stricată. Văd borcanul mare cu lipitori negre şi flămânde, care se târăsc în sus pe pereţii acestuia. Văd masa ticsită cu flacoane, sticluţe, pistiluri şi mojare, îl văd pe spiţer cum amestecă disperat doctorii şi văd chipurile îngrijorate ale celor doi medici, cei mai buni din Anglia. Am mai îngrijit un soţ muribund şi iatacul lui arăta la fel ca ăsta, însă Dumnezeu ştie că n-am simţit niciodată o asemenea duhoare. E o ceaţă de carne putredă, ca într-o capelă mortuară.

— Stai jos, îmi porunceşte el. Aşază-te lângă mine.

Îmi înghit scârba, iar un paj îmi aduce un scaun. Regele stă pe scaunul lui mare, întărit anume pentru el, cu piciorul rănit sprijinit pe un scăunel şi drapat în cearşafuri, ca să împiedice răspândirea mirosului, ca să ascundă faptul că monarhul Angliei putrezeşte lent.

— Am de gând să-mi numesc moştenitorii, zice el încet. Înainte de a pleca în Franţa.

Acum pricep de ce se certau sfetnicii. E foarte important să nu arăt

cumva nici speranţă, nici teamă pentru *lady* Mary şi *lady* Elizabeth. E foarte important să nu mă arăt cumva eu însămi interesată. Nu mă îndoiesc că toţi curtenii care tocmai au părăsit încăperea îşi susţineau propriii pretendenţi – Edward Seymour amintind tuturor de întâietatea nepotului său, prinţul, Thomas Howard apărând moştenirea lui *lady* Elizabeth, iar episcopul Gardiner şi Thomas Wriothesley insistând pentru ridicarea lui *lady* Mary la rangul de moştenitoare după Edward.

Ei nu ştiu cât de moderată e ea în privinţa religiei, cât de interesată e de discuţii deschise şi profunde. Ei nu ştiu că e o erudită şi că vorbim despre o nouă traducere a evangheliilor. Ei nu ştiu că *lady* Elizabeth a citit de-acum toţi psalmii episcopului Fisher şi chiar a tradus versete din ei sub îndrumarea mea. Ei nu văd în niciuna dintre tinerele femei altceva decât nişte păpuşi fără minte, bune de folosit pentru susţinătorii lor. Nu îşi dau seama că suntem toate femei care gândesc cu mintea lor. Episcopul Gardiner crede că dacă *lady* Mary va ajunge vreodată pe tron, va întoarce ţara la uniunea cu Roma dacă el i-o cere. Thomas Howard crede că o fată din neamul Howard ar lăsa conducerea ţării în seama familiei lui. Niciunul nu crede că aş avea cine ştie ce putere la curte. Nu mă văd ca pe o femeie care gândeşte. Cu toate acestea, s-ar putea să fiu regentă şi atunci eu voi fi cea care domneşte, indiferent dacă ţara va asculta liturghia în engleză sau latină, şi tot eu voi hotărî ce să spună preoţii în predicile lor.

— Stăpâne? Care ţi-e dorinţa?

— Tu cum crezi că ar fi drept? mă întreabă el.

— Cred că nu e deloc nevoie ca un rege atât de puternic şi de tânăr ca tine să îşi bată capul cu asta, îl măgulesc eu.

— Sunt o jumătate de bărbat, zice el cu amărăciune, arătând spre picior.

— O să te simţi mai bine. O să călăreşti din nou. Ai sănătatea şi puterea unui bărbat cu jumătate din vârsta ta. Întotdeauna te refaci. Ai rana asta cumplită şi trăieşti cu ea, o biruieşti. Te văd biruind-o în fiecare zi, ca pe un duşman.

Regele e încântat.

— Ei nu cred asta, spune el, arătând supărat cu capul spre uşă. Se gândesc la moartea mea.

— Se gândesc doar la ei înşişi, îi zic eu, acuzându-i pe toţi laolaltă ca să-mi păstrez poziţia privilegiată. Ce vor?

— Vor ca urmaşul la tron să fie propria lor rudă, îmi răspunde tăios. Sau alesul lor. Şi toţi speră să conducă regatul conducându-l pe Edward.

Dau încet din cap, de parcă ambiţia neînfrânată a curtenilor ar fi pentru mine o descoperire tristă.

— Şi tu ce crezi, stăpâne? Nimic nu contează mai mult decât ce

crezi tu că e drept.

Se foieşte în scaun, strâmbându-se de durere. Se apleacă mai mult spre mine şi zice:

— Te-am tot urmărit.

Cuvintele lui îmi răsună în cap ca un clopot de avertizare. M-a urmărit. Ce-a văzut? Sulul de foi cu psalmii, care mergea la copist? Dimineţile de studiu cu cele două prinţese? Coşmarul meu repetat despre uşile închise de la capătul unei scări jilave? Visele mele de iubire pătimaşă cu Thomas? Voi fi vorbit în somn? Îi voi fi rostit numele? Am fost atât de proastă încât să dorm lângă rege şi să rostesc numele altui bărbat?

Înghit, căci am gâtul uscat, şi întreb:

— M-ai urmărit, stăpâne?

El dă din cap.

— Te-am urmărit cum îţi petreci timpul cu *lady* Elizabeth şi cum te dovedeşti mereu o prietenă bună pentru *lady* Mary. Văd cât de multă plăcere le face să stea împreună, cum le-ai adus pe amândouă în odăile tale şi cum înfloresc sub grija ta.

Aprob din cap, dar nu îndrăznesc să vorbesc. Încă nu ştiu la ce se gândeşte.

— Te-am văzut cu fiul meu, Edward. Mi s-a spus că vă trimiteţi unul altuia bileţele în latină, în care el zice că e învăţătorul tău.

— E o glumă, spun eu, încă zâmbind. Nimic mai mult.

Nu pot ghici după expresia lui sumbră dacă e încântat de această familiaritate sau dacă mă bănuieşte că îi folosesc copiii pentru a-mi atinge propriile ţeluri, asemenea curtenilor. Nu ştiu ce să-i spun.

— Ai făcut o familie din trei copii cu trei mame foarte diferite, zice el.

Încă nu sunt sigură dacă ăsta e un lucru bun sau rău. El continuă:

— Ai luat fiul unui înger, fiica unei târfe şi fiica unei prinţese spaniole şi i-ai adus laolaltă.

— Toţi sunt copiii unui tată minunat, îi reamintesc eu cu un glas stins.

Mâna lui se repede de parcă ar plesni o muscă şi mă apucă de încheietură prea repede ca să apuc să tresar.

— Eşti sigură? Eşti sigură de Elizabeth?

Mai că pot să simt mirosul fricii mele acoperind duhoarea rănii. Mă gândesc la mama ei, Anne Boleyn, cum transpira ea la turnirul din ziua de Armindeni, ştiind că e în pericol, dar nu şi ce formă va lua pericolul.

— Sigură?

— Nu crezi că mi s-au pus coarne? vrea el să ştie. Nu crezi că e copilul altui bărbat? Tăgăduieşti vinovăţia mamei ei? Am poruncit să i se taie capul pentru acea vină.

Fata seamănă leit cu el: părul arămiu, pielea albă, gura micuţă, bosumflată şi încăpăţânată. Însă dacă resping vinovăţia mamei ei, îl acuz că e un ucigaş de soţii, un nebun gelos care a trimis la moarte o femeie nevinovată bazându-se pe bârfele unor moaşe bătrâne.

— Indiferent ce va fi făcut Anne Boleyn în ultimii ei ani, cred că Elizabeth este a ta, spun eu cu grijă. Îţi seamănă leit. E o Tudor din creştet până-n tălpi.

El dă din cap, însetat de noi confirmări.

— Oricum va fi fost sângele mamei ei, pe-al tatălui nimeni nu ar putea să-l încurce, continui eu.

— Mă vezi pe mine în ea?

— De-ar fi şi numai erudiţia ei, dragostea ei pentru cărţi şi pentru limbile străine… e leită ţie, îi spun, negând inteligenţa puternică a lui Anne Boleyn şi devotamentul său faţă de reformă ca să apăr viaţa fiicei ei.

— Şi asta o spui tu, care îmi vede toţi copiii laolaltă, aşa cum nimeni nu a făcut-o vreodată?

— Mărite soţ, i-am reunit pe toţi fiindcă am crezut că asta e dorinţa ta.

— Este, zice el în cele din urmă.

Stomacul lui se agită – pot să-l aud ghiorăind –, apoi regele râgâie zgomotos.

— Este, repetă el.

Simt mirosul de acreală din răsuflarea lui.

— Mă bucur că am făcut ceea ce se cuvine din dragoste pentru tine şi din dragoste pentru copiii tăi, îi spun prevăzătoare. Am vrut ca toată ţara să vadă frumoasa familie regală pe care ai zămislit-o.

El dă din cap aprobator.

— Le voi înapoia fetelor rangul cuvenit, mă vesteşte el. Le voi numi pe amândouă prinţese. Mary îi va urma la tron prinţului Edward în cazul în care va trăi mai mult şi, Doamne fereşte, el nu va avea moştenitor. După ea vine Elizabeth, iar după Elizabeth – nepoata mea de soră, *lady* Margaret Douglas, şi dinastia surorii mele scoţiene.

Este împotriva voinţei lui Dumnezeu şi împotriva obiceiurilor pământului ca regele să-şi numească urmaşii la tron. Dumnezeu e cel care alege regii, aşa cum l-a ales şi pe el – al doilea fiu –, luându-i pe toţi ceilalţi moştenitori la Sine. Dumnezeu îl pune pe un rege pe tron, Dumnezeu stabileşte linia de succesiune şi supravieţuirea celui ales de El. Însă cum în Anglia regele conduce biserica şi deţine tronul, cine să îl împiedice să îşi numească moştenitorii? Cu siguranţă, nu bărbaţii aceia pe care i-a izgonit din încăpere pentru că se contraziceau cu el. Şi, cu siguranţă, nu eu.

— Prinţul Edward va fi rege, confirm eu. Şi copiii lui încă nenăscuţi, care vor veni după el.

— Dumnezeu să-i binecuvânteze, spune el, cu ochii înceţoşaţi de lacrimi.

Face o pauză, apoi continuă foarte încet:

— Întotdeauna m-am temut pentru el. Ştii, e fiul unei mame care a intrat în rândul sfinţilor.

— Ştiu, îi spun.

Iarăşi Jane.

— Dumnezeu să o binecuvânteze, adaug.

— Mă gândesc tot timpul la ea. Mă gândesc la firea ei blândă şi la moartea ei timpurie. A murit ca să-mi dăruiască un moştenitor. A murit ca să mă slujească.

Dau din cap de parcă aş fi copleşită de gândul sacrificiului ei.

— Când sunt bolnav, când mă tem că s-ar putea să nu mă mai însănătoşesc niciodată, mă gândesc că măcar voi ajunge lângă ea.

— Nu spune asta, murmur eu – şi chiar vorbesc serios.

— Şi oamenii zic lucruri îngrozitoare. Zic că există un blestem, vorbesc de un blestem. Zic astfel de lucruri. Un blestem aruncat asupra băieţilor din dinastia Tudor, asupra neamului nostru.

— N-am auzit niciodată de aşa ceva, îi spun eu cu hotărâre.

Bineînţeles că am auzit. Răsculaţii din nord erau siguri că neamul Tudorilor se va stinge din pricina păcatelor înfăptuite împotriva bisericii şi a Plantageneţilor. Îl numeau pe rege „Mouldwarp”{7} – o bestie care îşi nenoroceşte propriul regat.

— N-ai auzit? mă întreabă el cu speranţă.

Scutur din cap. Toată lumea zicea că Tudorii erau blestemaţi fiindcă i-au ucis pe prinţii de York în Turn. Cum să fie binecuvântat un ucigaş de prinţi? Însă dacă regele ar crede asta, cum ar mai îndrăzni să se gândească la viitor – el, care i-a omorât pe moştenitorii dinastiei Plantagenet, pe *lady* Margaret Pole şi pe fiul şi nepotul ei, care n-aveau nicio vină? El, care şi-a decapitat două neveste pornind de la nişte bănuieli?

— Nu am auzit nimic de felul ăsta.

— Bine. Bine. Dar de aceea am atâta grijă de siguranţa lui. Îl păzesc de criminali, de boli, de nenorociri. Îl păzesc ca pe singura mea comoară.

— Îl voi păzi şi eu, îi promit.

— Aşa că să ne încredem în Dumnezeu c-o să aibă grijă de Edward, să ne rugăm să dobândească fii puternici, iar între timp eu voi trece prin parlament o lege, ca să le numesc pe fete succesoarele lui la tron.

Anglia nu a avut niciodată o regină pe tron, însă nu am de gând să îi amintesc nici asta. Nu ştiu cum să pun problema alegerii celui ce va fi lord protector până la majoratul lui Edward. Ar însemna să sugerez că regele s-ar putea să moară în următorii unsprezece ani, iar el nu vrea să audă asta.

— E o dovadă de mărinimie din partea ta, stăpâne, îi zâmbesc eu. Fetele se vor bucura să afle că sunt în graţiile tale. Asta va însemna pentru ele mai mult decât faptul că sunt numite printre urmaşii la tron. Fetele tale vor doar să ştie că tatăl lor le iubeşte şi le recunoaşte. Sunt binecuvântate cu un asemenea tată.

— Ştiu, zice el. Tu mi-ai arătat asta. Am fost surprins.

— Surprins? repet eu.

Pare stânjenit. Asta îl face o clipă înduioşător de vulnerabil: e un tată sensibil, nu un tiran blestemat.

— Întotdeauna a trebuit să mă gândesc la ele ca la nişte moştenitoare sau uzurpatoare, zice el, căutându-şi cuvintele. Întotdeauna a trebuit să mă gândesc dacă să le accept ca fiice ale mele sau să le înlătur. A trebuit să mă gândesc la mamele lor, la războaiele mele cumplite cu mamele lor, nu la ele. A trebuit să le privesc cu ochi bănuitori, de parcă ar fi fost duşmanii mei. Până acum nu le-am avut niciodată la curte împreună, laolaltă cu fratele lor, şi numai când îi văd pe toţi trei, copiii mei… numai când îi văd aşa cum sunt…

Deşi e absurd, mă simt nespus de mişcată.

— Fiecare în parte e un copil de care oricine ar fi mândru, îi spun. Orice om l-ar iubi pe fiecare dintre ei ca pe propriul lui copil.

— Tu mi-ai arătat asta, răspunde el. Căci îl tratezi pe Edward ca pe un băieţel, pe Elizabeth ca pe o fetiţă şi pe Mary ca pe o tânără femeie. Îi văd prin ochii tăi. Poate că e întâia oară când le văd pe fete fără să mă gândesc la mamele lor înveninate.

Îmi ia mâna şi mi-o sărută.

— Îţi mulţumesc pentru asta, zice el foarte încet. Îţi mulţumesc din inimă, Kateryn.

— Dragul meu, mă pomenesc rostind cu uşurinţă.

— Te iubesc, îmi declară el.

Iar eu răspund imediat, fără să mă gândesc:

— Şi eu te iubesc.

Ne ţinem o clipă de mână, uniţi în tandreţe, apoi îi văd ochii strângându-se când un val de durere îi pune stăpânire pe tot trupul. Strânge din dinţi, îndârjindu-se să nu ţipe.

— Să te las acum să te odihneşti? îl întreb.

El dă din cap că da. Anthony Denny sare imediat în picioare, ca să mă conducă afară din cameră, şi pricep din felul în care se uită la rege, fără curiozitate, că ştia toate lucrurile astea înainte să-mi fie explicate. Denny este omul de încredere şi prietenul regelui, unul dintre oamenii cei mai apropiaţi din cercul său. Încrederea lui calmă îmi aminteşte că ar trebui să ţin minte că, exact aşa cum eu dau de înţeles că cei din neamul Howard, cei din neamul Wriothesley, precum şi Gardiner sunt nişte prostănaci care se îngrijesc de propriul lor interes, există şi oameni apropiaţi regelui care ar putea să facă acelaşi

lucru cu mine. Şi că Denny e unul din cei câţiva bărbaţi ale căror averi s-au făcut în slujba regală, care se bucură de atenţia regelui, îl influenţează în cele mai intime momente ale sale şi îi şoptesc lucruri când sunt singuri cu el, aşa cum fac şi eu.

* * *

Îmi îngădui plăcerea de a le spune fiicelor regelui că urmează să fie din nou prinţese. Vorbesc cu fiecare în parte. Îmi dau seama că asta le va face din nou rivale şi că pot să urmeze la tron doar dacă moare fratele lor, iar Elizabeth poate deveni regină numai în urma îndoielnicei combinaţii dintre moartea fratelui ei mai mic şi a surorii ei mai mari.

O găsesc pe Elizabeth studiind în cabinetul meu privat, împreună cu verişoara ei, micuţa *lady* Jane Grey, şi cu profesorul lor, Richard Cox, şi o chem deoparte, ca să-i spun că acesta este un simbol al bunăvoinţei tatălui ei. Bineînţeles, ea sare imediat în sus la vestea că e moştenitoare.

— Credeţi că o femeie poate conduce un regat? mă întreabă ea. Cuvântul ar sugera că nu. Nu se numeşte regina, nu-i aşa?{8}

Isteţimea fetiţei de zece ani mă face să zâmbesc.

— Dacă vei ajunge vreodată să conduci acest regat sau oricare altul, vei învăţa să ai curajul şi inteligenţa unui bărbat. Te vei numi prinţ, o asigur eu. Vei învăţa ce trebuie să înveţe orice femeie deşteaptă: cum să ai puterea şi curajul unui bărbat şi totuşi să ştii că eşti femeie. Educaţia ta poate fi cea a unui prinţ, mintea ta poate fi cea a unui rege şi poţi avea trupul unei femei fragile şi tăria unui rege.

— Când urmează să fie asta? Când îmi voi recăpăta titlul?

— E nevoie de aprobarea parlamentului, o previn eu.

Ea dă din cap a înţelegere.

— I-ai spus lui *lady* Mary?

Ce Tudor adevărată este fetiţa asta! Acestea sunt întrebările unui om de stat: Când se va anunţa oficial? Şi cărei fiice i s-a spus mai întâi?

— Mă duc să-i spun chiar acum. Aşteaptă aici.

Lady Mary este în salonul meu de primire şi brodează o parte dintr-o pânză de altar pe care o facem noi. A însărcinat-o pe una dintre doamne cu plictisitorul cer albastru, iar ea lucrează la partea mai interesantă, la florile care vor alcătui bordura. Se ridică toate şi fac reverenţe când apar din cabinetul privat. Le fac semn că pot să se aşeze şi să lucreze mai departe. Joan, soţia lui Anthony Denny, citeşte manuscrisul traducerii noastre din psalmii lui Fisher. Îi fac semn lui *lady* Mary să vină la fereastra firidei, ca să putem vorbi în linişte. Ne aşezăm pe banca de la fereastră, genunchii ni se ating, iar privirea ei

sinceră e aţintită pe chipul meu.

— Am nişte veşti foarte bune pentru tine, îi zic. Le vei afla de la Consiliul de Coroană, însă am vrut să ţi le spun înainte de anunţul oficial. Regele a decis să stabilească succesiunea la tron şi tu vei fi numită prinţesa Mary şi vei moşteni tronul după Edward.

Îşi lasă privirea în jos, acoperindu-şi ochii negri cu genele, şi îi văd buzele mişcându-se într-o rugă de mulţumire. Numai îmbujorarea care o cuprinde îmi dă de înţeles că e profund mişcată. Însă nu din cauza posibilităţii de a ajunge pe tron. Ea nu are ambiţia lui Elizabeth.

— Aşadar, în cele din urmă recunoaşte curăţia mamei mele, zice ea. Îşi retrage declaraţia că n-au fost căsătoriţi în faţa lui Dumnezeu. Mama mea a fost văduva fratelui său şi apoi i-a fost soţie credincioasă.

Îmi pun mâna pe genunchiul ei, ca s-o fac să tacă.

— Nu a spus o vorbă despre asta. Nici eu nu o fac şi nici tu nu ar trebui s-o faci. Te numeşte prinţesă, ca şi pe Elizabeth. Elizabeth urmează după tine la tron, iar după ea urmează *lady* Margaret Douglas şi moştenitorii ei. Regele nu a pomenit deloc problema de odinioară cu căsătoria mamei tale şi înlăturarea ei.

Lady Mary deschide gura doar o clipă, vrând să comenteze, dar apoi înclină capul. Oricine are ceva minte poate să priceapă că dacă regele le numeşte legitime pe fiicele lui, atunci e logic că recunoaşte drept valabile şi căsătoriile cu mamele lor. Însă, după cum îşi dă seama această fiică deosebit de inteligentă, regele nu e un bărbat logic. E un rege care poate impune realitatea. Regele a hotărât că ele sunt din nou prinţese, tot aşa cum a hotărât mai demult, dintr-o toană, fără niciun motiv întemeiat, că amândouă sunt nelegitime.

— Înseamnă că îmi va aranja o căsătorie, zice ea. La fel şi pentru Elizabeth. Dacă suntem prinţese, atunci ne putem căsători cu regi.

— Puteţi, îi spun eu zâmbind. Nu mă gândisem la asta. Va fi următorul pas. Însă nu ştiu dacă pot îndura să mă lipsesc de vreuna dintre voi.

Ea îşi pune mâna peste mâna mea şi zice:

— Nu vreau să te părăsesc. Însă a venit vremea să mă mărit. Trebuie să am propria mea curte şi vreau un copil al meu, pe care să-l iubesc.

Stăm o clipă aşa, ţinându-ne de mâini.

— Prinţesă Mary, îi spun, încercând să aud cum sună noul ei titlu, nu pot să-ţi spun cât mă bucur că ai redobândit ce-i al tău şi că te pot numi cu voce tare aşa cum te-am numit întotdeauna în inima mea. Mama mea nu a vorbit niciodată despre tine altfel decât ca despre o prinţesă şi întotdeauna a crezut-o pe mama ta o mare regină şi nimic altceva.

— Mama ar fi fost bucuroasă să apuce ziua asta, zice ea melancolică, clipind ca să-şi alunge lacrimile din ochii negri.

— Ar fi fost, zic eu. Însă moştenirea pe care ţi-a lăsat-o e obârşia şi educaţia ta. Pe astea nimeni nu ţi le poate lua, iar ea ţi le-a dăruit pe amândouă.

* * *

Deşi regele e încă bolnav, la curte urmează să vină un duce spaniol, *don* Manriquez de Lara.

— Va trebui să-l distrezi, se răsteşte Henric la mine. Eu nu pot.

Sunt un pic înspăimântată.

— Ce ar trebui să fac?

— Va veni să mă vadă, îl voi primi în cabinetul meu privat, dar nu pot îndura povestea asta decât câteva clipe. Înţelegi?

Dau din cap că da. Henric vorbeşte cu o furie abia ţinută în frâu. Ştiu că e supărat din pricina durerii şi că îl înverşunează neputinţa trupească. Într-o dispoziţie ca asta, poate să se înfurie pe oricine. Mă uit în jur prin încăpere: pajii stau în picioare, cu spatele sprijinit de perete, bufonul şade liniştit jos, lângă rege, iar cei doi secretari sunt aplecaţi peste documente, de parcă nu îndrăznesc nici să ridice privirea.

— Poate să cineze cu fratele tău şi cu Henry Howard. Sunt floarea curţii, cei mai chipeşi tineri de aici. Ar trebui să fie îndeajuns pentru el. De acord?

— Da, stăpâne, îi spun.

Henry Howard este fiul cel mare al ducelui de Norfolk, născut pentru un rang înalt, dar fără să fi făcut niciodată ceva pentru a-l merita. E trufaş, înfumurat, zurbagiu şi se declară singur un tânăr sclipitor. Însă va fi nepreţuit aici, unde avem nevoie de cineva chipeş, tânăr şi mândru ca un cocoş.

— Pe urmă ducele spaniol poate merge în odăile tale, unde să îi oferi muzică, dans, mâncare şi orice distracţie îşi mai doreşte. Faci tu asta?

— Da, o fac.

Anthony Denny ridică privirea de după o masă de lângă fereastră, unde stă şi copiază poruncile regelui, ce urmează să fie trimise diverşilor sfetnici şi intendenţi ai casei regale. Mă uit într-o parte, ca să nu văd compătimirea ce i se citeşte pe chip.

— Prinţesa Mary va fi şi ea cu tine. Vorbeşte spaniola, iar spaniolii o iubesc datorită mamei ei. Ambasadorul spaniol, vulpea aia bătrână de Chapuys, îl va aduce pe duce şi se va asigura că totul merge strună. Nu trebuie să-ţi baţi capul cu spaniola. Poţi să le vorbeşti în franceză şi engleză.

— Pot.

— Ducele nu are voie să şuşotească cu ea. Trebuie să-i arăţi toată

curtoazia, dar să nu i-o vâri în faţă.

Dau din cap.

— Şi va trebui să te îmbraci foarte frumos şi să te porţi ca o regină. Pune-ţi coroana. Vorbeşte poruncitor. Dacă nu ştii ceva, nu spune nimic. Nu e nimic în neregulă cu tăcerea unei femei. Trebuie să-i impresionezi. Asigură-te că o faci.

— Sunt convinsă că le putem arăta că Anglia are o curte la fel de elegantă şi învăţată ca oricare alta din Europa, spun eu cu calm.

În sfârşit regele se uită la mine, încruntătura de durere dintre sprâncenele nisipii îi dispare şi văd o sclipire din vechiul lui zâmbet fermecător.

— Şi cea mai frumoasă regină, spune el, devenind brusc afectuos. Indiferent ce cal de luptă bătrân, ţâfnos şi bolnav ai ca soţ.

Mă duc lângă el şi îl iau de mână.

— Nu, nu atât de bătrân, îi zic cu blândeţe. Şi nici atât de bolnav. Să vin să-ţi arăt rochia înainte să merg la ambasador? Ai dori să mă vezi cu toate podoabele pe care mi le-ai dăruit?

— Da, vino la mine. Şi asigură-te că eşti acoperită cu totul în diamante.

Râd, iar Denny, când vede că l-am fermecat pe rege şi i-am reînviat buna dispoziţie, ridică privirea şi ne zâmbeşte amândurora.

— Vreau să îi înspăimânţi cu bogăţia mea, zice Henric.

Zâmbeşte, dar e foarte serios.

— Orice faci, orice lănţug pe care îl porţi va fi luat în seamă şi pomenit în rapoartele trimise în Spania. Vreau ca ei să ştie că suntem mai bogaţi decât îşi pot imagina, îndeajuns de bogaţi ca să pornim la război cu Franţa, îndeajuns de bogaţi ca să silim Scoţia să se supună voinţei noastre.

— Şi suntem? îl întreb atât de încet, încât nici măcar Denny, ce stă la masă, aplecat peste peniţa care scârţâie, nu mă poate auzi.

— Nu, răspunde Henric. Însă trebuie să fim ca nişte actori de pantomimă, ca nişte trubaduri. Trebuie să avem zdrenţe sclipitoare. Regalitatea şi războiul ţin în mare măsură de aparenţă.

* * *

Pun la cale un mare spectacol.

— Regina gaiţă, remarcă Nan în timp ce eu le las pe doamne să-mi prindă lănţişor după lănţişor în talie şi să-mi pună diamante şi rubine pe degete şi la gât.

— Prea sumeţ? întreb, uitându-mă în oglindă şi zâmbind la vederea chipului ei îngrozit.

— Vorbeşte englezeşte! îmi porunceşte ea. Lasă limba ta grosolană de la ţară! Nu, nu e prea mult. Nu şi dacă el ţi-a spus să porţi cât mai

multe bijuterii. O să vrea o alianţă cu Spania, ca să poată intra în război cu Franţa. Sarcina ta e să faci să pară că Anglia îşi poate permite un război cu Franţa. Numai pe degete ai simbria pentru o întreagă oaste.

Nan se dă înapoi şi mă cercetează din cap până în picioare.

— Frumoasă, zice ea. Cea mai frumoasă dintre toate reginele.

Margaret Latimer, fiica mea vitregă, vine spre mine, ţinând o cutie mică în mâini.

— Coroana, zice ea cu uimire şi respect.

Mă silesc să nu fiu emoţionată când Nan deschide cutia, scoate coroana Boleyn şi se întoarce spre mine. Mă întăresc pentru a primi greutatea ei şi mă privesc în oglindă. Oglinda din argint îmi arată o frumuseţe cu ochi cenuşii, păr arămiu şi gât lung, cu diamante în urechi, rubine la gât şi cu această coroniţă urâtă, strălucitoare şi grea, care o face să pară şi mai înaltă. Cred că arăt ca o regină fantomă, o regină în beznă, o regină în vârful unui turn întunecat. Aş putea fi oricare dintre înaintaşele mele – alintată cum a fost una dintre ele, condamnată cum au fost toate.

— Ai putea să porţi boneta aurie, propune Nan.

Stau dreaptă, cu capul sus.

— Bineînţeles că voi purta coroana, spun eu scurt. Sunt regină. Sau, oricum, sunt regina de azi.

* * *

O port toată seara. O dau jos numai când ducele năucit ne roagă să dansăm, iar atunci Nan îmi aduce boneta. Este o seară reuşită. Totul merge exact aşa cum a poruncit regele. Tinerii sunt fermecători, zgomotoşi şi veseli, doamnele sunt rezervate şi frumoase. *Lady* Mary vorbeşte în spaniolă cu ducele şi cu ambasadorul, dar este o prinţesă englezoaică din creştet până în tălpi, iar eu simt că m-am apropiat încă un pas de ţelul de a fi soţia care îi trebuie regele: una care să îi poată ţine locul, una care să poată domni.

* * *

Regele îmi cere să-mi mut patul, ca să fiu mai aproape de el noaptea, când nu poate dormi din pricina durerii, şi slujitorii duc patul meu frumos, cu patru stâlpi mari şi baldachin brodat, într-o cămăruie ce dă în iatacul regelui. Îmi aduc şi masa, şi scaunul, precum şi băncuţa pentru rugăciune. Cu un gest mut, le poruncesc să lase lada cu cărţile, secreterul, precum şi manuscrisele, cărţile de studiu şi traducerea mea din psalmii lui Fisher în odăile reginei. Deşi citesc doar ce este aprobat de rege şi de Consiliul de Coroană, nu prea îmi

doresc să atrag atenţia asupra bibliotecii mele teologice tot mai bogate şi nici nu vreau să ajungă la urechile tuturor că principala mea pasiune o reprezintă învăţăturile bisericii dintru început şi nevoia de a îndrepta prin reformă abuzurile anilor din urmă. Mi se pare singurul lucru pe care ar trebui să-l studieze un cărturar din vremea noastră, problema cea mai importantă a zilelor noastre. Toţi bărbaţii de seamă cercetează felul cum s-a abătut biserica de la simplitatea şi pioşenia ei dintru început, toate discuţiile şi scrierile vorbesc despre găsirea căii adevărate, autentice, spre Hristos şi dacă aceasta poate fi găsită în sânul Bisericii de la Roma sau şi în afara ei. Aceştia tălmăcesc înscrisuri unde se spune cum era organizată biserica la începuturile ei şi descoperă întruna istorii şi evanghelii în care ni se propun felurite moduri de a trăi cu sfinţenie în lume şi în care se arată cum puterile lumeşti ar trebui să stea alături de biserică. Cred că regele a avut întru totul dreptate când a luat asupra sa conducerea bisericii din Anglia. E, neîndoielnic, drept ca un rege să domnească peste pământurile sale, cu tot cu clădirile bisericii. Nu trebuie să existe o lege pentru popor şi alta pentru clerici. Sigur, biserica trebuie să diriguiască tărâmul spiritului, treburile sfinte ale Domnului, iar regele trebuie să diriguiască treburile lumii pământeşti. Cine ar putea zice altfel?

— Mulţi, explică Catherine Brandon, cea mai mare adeptă a reformei dintre doamnele mele. Şi mulţi dintre ei au trecere pe lângă rege. Puterea lor creşte din nou. Au pierdut teren când regele l-a sprijinit pe arhiepiscopul Cranmer, dar Stephen Gardiner a intrat iar în graţiile regelui şi influenţa lui creşte întruna. Numirea prinţesei Mary cu titlul cuvenit va fi pe placul Romei, iar noi ne întărim prietenia cu spaniolii onorându-l pe ambasadorul lor. Mulţi dintre sfătuitorii regelui au fost mituiţi de catolici pentru a încerca să-l convingă să înapoieze Romei stăpânirea asupra bisericii engleze – să ne întoarcem de unde am plecat –, spunându-i că astfel vom fi deopotrivă cu toate celelalte ţări mari. Şi apoi în oraşe şi sate sunt mii de oameni care nu înţeleg nimic din asta, ci vor doar să vadă că altarele sunt puse iarăşi pe marginea drumurilor, iar icoanele şi statuile se întorc în biserici. Bieţi prostănaci! Ei nu înţeleg nimic şi nu vor să fie nevoiţi să judece singuri. Îşi doresc întoarcerea călugărilor şi călugăriţelor, pentru ca aceştia să aibă grijă de ei şi să le spună ce să creadă.

— Ei bine, eu nu vreau să ştie nimeni ce cred, spun fără ocol. Aşa că ţine-mi cărţile în odăile mele, Catherine, încuie cufărul şi păstrează tu cheia.

Râde şi îmi arată cheia, pusă pe lanţul de la centura ei.

— Nu suntem toţi atâta de lipsiţi de griji ca tine, îi spun, în timp ce ea fluieră după căţeluşul ei, botezat după episcop.

— Căţeluşul Gardiner e un prostănac care vine de cum aude un fluierat şi se aşază la comanda mea, zice ea.

— Ei bine, nu-l striga după nume şi nu îi comanda nimic în odăile mele, îi spun. N-am nevoie de duşmani – şi în niciun caz de unul ca Stephen Gardiner. Regele îi arată deja bunăvoinţă. Dacă măritul meu episcop îşi continuă ascensiunea, va trebui să-i schimbi numele câinelui.

— Mă tem că e de neoprit, spune ea direct. El şi cei ce apără vechile rânduieli ne copleşesc. Am auzit că Thomas Wriothesley nu se mulţumeşte să fie secretarul regelui şi păzitorul sigiliului personal, ci va deveni şi cancelar.

— Ţi-a spus soţul tău?

Ea dă din cap, apoi continuă:

— Mi-a zis că Wriothesley este cel mai ambiţios om din odăile regelui de la Cromwell încoace. A zis că e un bărbat periculos, cum a fost şi Cromwell.

— Charles nu îl sfătuieşte pe rege să continue reforma?

— Nu e el omul ăla! îmi zâmbeşte ea. Nu rămâi favorit timp de treizeci de ani spunându-i regelui ce gândeşti.

— Atunci de ce soţul tău nu încearcă să te potolească, de vreme ce îţi botezi prepelicarul după un episcop ca să îl necăjeşti? o întreb eu curioasă.

Râde.

— Pentru că nu ajungi la a patra nevastă încercând să le potoleşti pe fiecare! zice ea veselă. Eu sunt a patra şi mă lasă să gândesc ce vreau şi să fac ce vreau atâta timp cât nu îl sâcâi pe el.

— Ştie că citeşti şi gândeşti? Îţi dă voie s-o faci?

— De ce nu?

După care îmi pune cele mai provocatoare întrebări pe care le poate rosti o femeie:

— De ce să nu citesc? De ce să nu gândesc? De ce să nu vorbesc?

* * *

În nopţile lungi şi întunecate de primăvară regele nu poate dormi din pricina durerii. E foarte mohorât dacă se trezeşte cu mult înainte de zori. Am comandat un ceas frumos, care să mă ajute să-mi trec timpul, şi urmăresc cum minutarul se mişcă încet pe cadranul din bronz în lumina pâlpâitoare a unei lumânări micuţe, pe care o las pe masă, lângă ceas. Pe la cinci dimineaţa, când regele se trezeşte agitat şi prost dispus, mă ridic, aprind toate lumânările, aţâţ focul şi adesea trimit un paj să aducă nişte bere şi prăjituri de la bucătărie. Atunci regelui îi place să stau lângă el şi să-i citesc în timp ce lumânările îşi consumă ceara, apoi lumina pătrunde pe fereastră încet, foarte încet, mai întâi ca un întuneric negru-cenuşiu, apoi ca un cenuşiu închis şi într-un târziu, după un răstimp care pare să dureze ore întregi, ajung

să zăresc lumina zilei şi să-i spun regelui „Se face dimineaţă”.

Simt duioşie faţă de el cât îndură durerile în nopţile astea lungi. Nu mă supără să mă trezesc şi să stau cu el, deşi ştiu că atunci când vor veni în sfârşit zorii, voi fi tare obosită. Atunci el poate să doarmă, însă eu trebuie să mă ocup de treburile curţii pentru amândoi – să conduc pe toată lumea la slujbă, să iau micul dejun alături de curteni, urmărită de o sută de ochi atenţi, să citesc cu prinţesa Mary, să mă uit cum curtenii pleacă la vânătoare cu ogarii, să iau prânzul cu ei la amiază, să îi ascult pe sfetnici după-amiaza, să cinez, să stau în fiecare seară la petreceri zgomotoase cu dans şi, adesea, să dansez eu însămi. Asta e câteodată o plăcere, însă e întotdeauna o îndatorire. O curte trebuie să aibă un centru, un conducător. Dacă regele e bolnav, este sarcina mea să îi iau locul – şi să ascund cât de grav bolnav e. În timpul zilei se poate odihni dacă sunt eu acolo, în locul lui, zâmbind pe tron şi asigurând pe toată lumea că e un pic obosit, dar că, pe zi ce trece, se simte din ce în ce mai bine.

Stephen Gardiner e cel ce aduce toate cărţile pentru lecturile de seară ale regelui. E o bibliotecă foarte restrânsă, numai că nu am voie să citesc nimic altceva, aşa că mă văd silită să recit argumente pioase în favoarea unităţii bisericii sub conducerea papei sau poveşti fanteziste despre începuturile bisericii, care subliniază importanţa patriarhilor şi a Sfântului Părinte. Dacă m-aş lua după aceste scrieri canonice, aş putea crede că în lume nu a existat nicio femeie – şi în mod sigur nicio sfântă a bisericii dintru început – care să îşi sacrifice viaţa în numele credinţei. Episcopul Gardiner este acum un apărător înfocat al Bisericii Răsăritene, care aparţine întru totul comunităţii catolice, dar nu este supusă papei. Biserica Catolică Răsăriteană trebuie să fie modelul nostru, iar eu citesc lungi predici care vorbesc despre extraordinarul grad de puritate ce poate fi atins într-o biserică catolică întovărăşită cu cea de la Roma. Trebuie să citesc cu voce tare că oamenii ar trebui ţinuţi într-o preasfântă ignoranţă şi că nimic nu-i mai bine decât ca ei să-şi spună rugăciunile fără să aibă habar ce înseamnă cuvintele acelea. Recit prostii cu bună ştiinţă şi îl dispreţuiesc pe episcopul Gardiner pentru că dictează minciuni.

Henric ascultă. Uneori i se închid ochii şi văd că l-am adormit citindu-i, alteori durerea îl ţine treaz şi atent. Nu comentează niciodată ce citesc, în afară de ocaziile când mă roagă să repet o propoziţie. Nu mă întreabă niciodată dacă sunt de acord cu argumentele greoaie împotriva reformei şi eu am grijă să nu fac niciun comentariu. În liniştea ce se lasă în odaie pe timpul nopţii pot auzi clipocitul uşor al puroiului ce i se scurge din picior şi picură în vas. El se ruşinează din cauza duhorii şi se luptă cu durerea. Nu îl pot ajuta nici cu una, nici cu alta. Nu pot decât să-i dau doctoria pe care medicii au preparat-o ca să-l fac să adoarmă şi să-l asigur că nu simt niciun

miros. Camerele sunt inundate de petale uscate de trandafir şi de mirosul înţepător al florilor de lavandă, iar în fiecare colţ s-au pus vase umplute cu ulei de trandafir. Totuşi duhoarea morţii se strecoară, ca o ceaţă, peste tot.

În unele nopţi nu doarme aproape deloc. În unele zile nu se scoală, ci ascultă liturghia din pat, iar sfetnicii lui se întrunesc în camera de lângă iatacul său, cu uşa deschisă, pentru ca regele să îi poată auzi ce spun.

Stau lângă patul lui şi îi ascult cum plănuiesc viitoarea unire a Angliei cu Scoţia prin căsătoria lui *lady* Margaret Douglas, nepoata regelui, cu Matthew Stuart, un nobil scoţian. După ce scoţienii resping planul, îi ascult pe sfetnici punând la cale o expediţie care ar urma să fie condusă de Edward Seymour şi John Dudley şi care să treacă prin foc şi sabie regiunea de graniţă, pentru a-i învăţa pe scoţieni să-şi respecte stăpânii. Planul lor mă îngrozeşte. Cum am trăit atâţia ani în nordul Angliei, ştiu cât de grea e viaţa pe dealurile acelea. Echilibrul între o recoltă îndestulătoare şi foame e atât de uşor de nimicit, încât o oştire de năvălitori ar provoca o foamete fie şi numai dacă ar trece pe acolo. Asta nu poate fi în niciun caz calea prin care să se realizeze unirea cu scoţienii. Trebuie să ne distrugem noul regat înainte de a-l câştiga?

Însă cât ascult în tăcere din camera regelui, încep să înţeleg cum funcţionează Consiliul de Coroană, înţeleg că ţara se supune lorzilor, care se supun consiliului, care dezbate totul în faţa regelui. Apoi regele hotărăşte – după toanele lui – ce trebuie făcut şi consiliul se gândeşte cum să facă din hotărârea lui o lege, ce va fi trimisă în parlament pentru aprobare şi apoi impusă ţării.

Sfetnicii regelui, cei care hotărăsc ce veşti să ajungă la urechile regelui şi scriu legile cerute de el, au o putere imensă în tot mecanismul, care depinde de judecata unui singur om – iar acesta e un bărbat mult prea chinuit de dureri pentru a se putea ridica din pat, un bărbat adesea ameţit şi buimăcit de doctorii. Le vine uşor să îi ascundă informaţii pe care ar trebui să le ştie sau să facă legea după cum le convine lor. Asta ar trebui să ne pună pe gânduri în ce priveşte binele ţării, a cărei soartă se află în mâinile transpirate ale lui Henric. Pe de altă parte însă, asta mă face să am mai multă încredere în mine ca regentă, căci înţeleg că, având alături nişte sfetnici buni, aş putea judeca la fel de bine ca regele. Ba chiar sunt aproape sigură că aş putea judeca mai bine, căci Henric începe să zbiere brusc din pat „Treceţi mai departe! Treceţi mai departe!” atunci când îl plictiseşte ceva sau când se enervează că nu pricepe şi, pe lângă asta, obişnuieşte să accepte sau să respingă o idee sau alta în funcţie de omul care i-o prezintă.

De asemenea, îmi dau seama cum face de întârâtă o tabără

împotriva celeilalte. Stephen Gardiner este sfetnicul lui preferat şi el îi repetă mereu că ar trebui să impună alte şi alte îngrădiri Bibliei în engleză, că ar trebui să fie văzută numai de nobili şi de cărturari, să stea încuiată în capelele lor private, iar săracii ar trebui arestaţi şi judecaţi dacă încearcă să o citească. Nu pierde niciodată ocazia să se plângă că oamenii interpretează peste tot cuvântul sfânt al Domnului, ca şi cum l-ar putea înţelege, ca şi cum ar fi egalii oamenilor educaţi. Dar chiar în clipa când Stephen Gardiner crede că a învins şi că Biblia nu va fi înapoiată niciodată bisericilor, ci le va fi răpită pentru totdeauna tocmai celor care au mai mare nevoie de ea, regele îi spune lui Anthony Denny să trimită după Thomas Cranmer.

— N-o să ghiceşti niciodată ce însărcinare am de gând să-i dau, zice el, zâmbindu-mi viclean, în timp ce stă rezemat de mormanul mare de perne, iar eu stau aşezată lângă patul lui imens, cu mâna lui grasă şi umedă în mâna mea. N-o să ghiceşti în veci!

— Sunt sigură că nu.

Îmi place de Thomas Cranmer, un apărător neabătut al reformei bisericii, a cărui predică a apărut la începutul Marii Biblii în engleză şi care a îndemnat mereu ca regele să conducă Biserica Angliei, iar predicile, psalmii şi rugăciunile să fie în limba engleză. Curajul calm pe care l-a arătat când a avut de înfruntat complotul urzit împotriva lui mi-a sporit simpatia faţă de el şi adesea vine în odăile mele ca prieten de seamă, ca să vadă ce scriu şi să ia parte la discuţiile noastre.

— Aşa trebuie să te joci cu ei, îmi mărturiseşte Henric. Aşa se conduce un regat, Kateryn. Priveşte şi învaţă. Mai întâi numeşti un om, apoi numeşti un altul, pe rivalul său. Îi dai unuia o însărcinare, îl lauzi nemăsurat, după care îi dai celui mai mare duşman al lui o însărcinare potrivnică, ceva complet pe dos. În timp ce ei se războiesc unul cu altul, nu pot pune la cale un complot împotriva ta. Când sunt dezbinaţi de moarte, ai tăi sunt, sunt în puterea ta. Înţelegi?

Ceea ce văd eu e o încâlcitură întortocheată de politici, astfel încât nimeni nu ştie ce crede sau ce vrea cu adevărat regele, o harababură în care vocea cea mai zgomotoasă sau persoana cea mai plăcută poate triumfa.

— Sunt sigură că Maiestatea Voastră e înţeleaptă, îi spun prevăzătoare. Şi iscusită, însă Thomas Cranmer ţi-ar fi supus oricum. E limpede că nu trebuie să-l păcăleşti ca să-i câştigi supunerea, nu?

— El e greutatea pe care o pun în taler. Îl folosesc împotriva lui Gardiner, ca să menţin echilibrul.

— Atunci el va trebui să ne târască spre Germania, intervine brusc Will Somers.

Nu mi-am dat seama că ne asculta. Stătea foarte liniştit pe podea, cu spatele rezemat de stâlpii mari ai patului, şi tot arunca o biluţă de aur

dintr-o mână în alta.

— Cum aşa? întreabă Henric, care-i mereu îngăduitor cu bufonul său. Saltă în picioare, Will. Nu pot să te văd acolo jos.

Bufonul ţâşneşte în sus, azvârle bila de aur în aer şi apoi o prinde, psalmodiind:

Thomas trebuie să ne târască tot drumul
Peste munţi până-n Germania,
Căci Stephen ne târăşte în sus şi-n jos
Peste Alpi, spre Roma.

Henric râde, apoi îmi spune:

— Am o contragreutate pentru Gardiner. O să-l pun pe Cranmer să scrie o predică şi o litanie în engleză.

Sunt uluită.

— O carte de rugăciuni englezească? În limba engleză?

— Da, pentru ca atunci când oamenii vin la biserică, să poată auzi rugăciunile în limba lor şi să le înţeleagă. Cum să se spovedească pe deplin într-o limbă pe care n-o înţeleg? Cum să se roage cu adevărat dacă pentru ei acele cuvinte nu înseamnă nimic? Stau în fundul bisericii şi zic „Dâr-dâr, dâr-dâr, dâr-dâr… amin".

Exact la asta m-am gândit eu când am tradus psalmii episcopului Fisher din latină în engleză: „Ce dar ar fi pentru oamenii din Anglia!". Mai că mă bâlbâi de entuziasm:

— O carte de rugăciuni în limba lor! Câte suflete se vor mântui! Cât aş fi de încântată dacă mi s-ar da voie să lucrez şi eu la ea!

— Iar eu îi spun bună dimineaţa reginei, zice Somers pe neaşteptate. Bună dimineaţa reginei dimineţii.

— Bună dimineaţa şi ţie, Will, îi răspund. Asta e o glumă?

— E o glumă de dimineaţă. Iar ideea regelui este planul din această dimineaţă. După cină o să ţi se pară foarte diferită. În dimineaţa asta trimitem după Cranmer, diseară – hei-ho! – izvorul întregii cunoaşteri va fi lordul nostru Gardiner, iar tu vei fi regina dimineţii şi vremea ta va fi trecut.

— Taci, bufonule, zice Henric. Ce zici, Kateryn?

În ciuda avertismentului lui Will, nu mă îndur să tac.

— Cred că e o ocazie de a scrie ceva deopotrivă adevărat şi frumos, spun eu entuziasmată. Iar un lucru care e scris frumos n-are cum să nu-i călăuzească pe oameni spre Dumnezeu.

— Dar nu trebuie să fie ceva decorativ, stăruie Henric. Nu trebuie să fie un dumnezeu mincinos. Trebuie să fie o traducere fidelă din latină, nu un poem altoit pe ea.

— Trebuie să fie Cuvântul Sfânt, îi zic eu. Dumnezeu le vorbea oamenilor simpli într-o limbă simplă. Biserica noastră trebuie să facă

la fel. Dar eu cred că există o imensă frumuseţe în limbaj de rând.

— De ce nu scrii chiar tu nişte rugăciuni? întreabă pe neaşteptate Henric. De ce nu le-ai scrie cu mâna ta?

Pentru o clipă mă întreb dacă ştie despre cartea de psalmi tradusă de mine, apărută fără niciun nume pe copertă. Mă întreb dacă iscoadele lui i-au spus că am tradus deja rugăciuni şi că le-am discutat cu arhiepiscopul.

— Nu, nu, n-aş îndrăzni… mă bâlbâi eu.

Însă interesul lui e sincer.

— Ştiu că Cranmer te apreciază foarte tare. De ce nu scrii nişte rugăciuni originale? Şi de ce nu traduci nişte rugăciuni din liturghia latinească, ca după aia să-i arăţi versiunea ta? Adu-mi una să o citesc. Şi prinţesa Mary lucrează cu tine, nu? Şi Elizabeth?

— Cu profesorul ei particular, răspund eu prevăzătoare. Ca parte din educaţia lui Elizabeth, laolaltă cu verişoara ei, Jane Grey.

— Eu sunt de părere că femeile ar trebui să studieze, zice el blând. Nu ţine de îndatoririle unei femei să rămână ignorantă. Iar tu, la urma urmei, ai un soţ învăţat şi erudit: nu ai nicio şansă să mă întreci!

Ideea îl face să râdă şi râd şi eu cu el.

Nici măcar nu mă uit la bufon, deşi ştiu că ciuleşte urechile să-mi audă răspunsul.

— Cum crezi tu că ar fi mai bine, stăpâne, îi spun netulburată. Mi-ar face plăcere să fac această muncă şi ar fi şi o învăţătură bună pentru prinţese. Însă tu hotărăşti cât de departe să meargă treaba asta.

— Ar putea să meargă departe, stabileşte regele. Poate să meargă oricât de departe, atât cât poate compune Cranmer. Căci îl voi trimite pe câinele meu Gardiner s-o tragă îndărăt dacă merge prea departe.

— Nu s-ar putea găsi aici o cale de mijloc? mă întreb eu cu glas tare, după care adaug: Fie Cranmer va scrie rugăciunile liturghiei în engleză şi le va publica în engleză, fie nu o va face deloc.

— Vom găsi calea mea, răspunde Henric. Calea pe care mi-o inspiră Dumnezeu însuşi mie, cârmuitorul Lui pe pământ. Îmi vorbeşte. Îl aud.

Will sare deodată până lângă şemineu şi i se adresează ogarului adormit, ridicându-i capul mare şi punându-l pe genunchii lui:

— Vezi tu, dacă ea ar zice aşa ceva sau dacă eu aş face asta, am fi numiţi o nebună şi-un bufon. Dar dacă o spune regele, toată lumea crede că e adevărul adevărat, de vreme ce regele e trimisul lui Dumnezeu şi are mir sfânt pe piept, aşa că nu poate greşi niciodată.

Regele se uită spre favoritul lui, îngustându-şi ochii.

— Nu pot greşi niciodată, fiindcă sunt rege, zice el. Nu pot să mă înşel niciodată, fiindcă un rege e mai presus de un muritor, el e aşezat imediat sub îngeri. Nu mă pot înşela niciodată, fiindcă Dumnezeu îmi vorbeşte în cuvinte pe care nimeni altcineva nu le poate auzi. Tot aşa cum tu nu poţi fi niciodată înţelept, fiindcă eşti bufonul meu.

Regele se uită apoi spre mine şi zice:

— Iar ea nu poate avea niciodată o părere care să nu fie şi a mea, fiindcă e soţia mea.

* * *

În seara asta mă rog pentru discreţie. Toată viaţa am fost o soţie supusă, mai întâi în faţa unui băietan temător şi prostuţ, apoi în faţa unui bărbat puternic şi rece. Amândurora le-am arătat supunere totală, căci asta e datoria unei soţii, poruncită de Dumnezeu şi învăţată de fiecare femeie. Acum sunt măritată cu regele Angliei şi am trei feluri de îndatoriri: ca soţie, ca supusă şi ca enoriaşă a bisericii al cărei conducător absolut e tot el. Să citesc cărţi care lui nu i-ar plăcea şi să am păreri pe care el nu le împărtăşeşte ar fi o lipsă de loialitate sau chiar mai rău. Ar trebui să gândesc ca el de dimineaţa până seara. Însă nu pot să cred că, dacă Dumnezeu mi-a dat un creier, n-ar vrea să gândesc singură cu el. Cuvintele îmi răsună în cap: „Nu pot să cred că, dacă Dumnezeu mi-a dat un creier, n-ar vrea să gândesc singură cu el”. Şi, odată cu ele, îmi vine în minte un cuplet: „Iar Dumnezeu mi-a dat o inimă, cu siguranţă vrea să iubesc”. Ştiu că alăturarea celor două fraze nu arată logica unui filosof, ci pe cea a unui poet. Asta vine din faptul că am ureche de scriitor: cuvintele mă conving la fel de mult ca ideea. „Dumnezeu mi-a dat un creier, cu siguranţă vrea să gândesc. Dumnezeu mi-a dat o inimă, cu siguranţă vrea să iubesc.” Le aud în minte. Nu le rostesc cu glas tare nici măcar aici, în capela goală. Dar când ridic privirea din locul meu, de lângă balustrada ce desparte spaţiul din jurul altarului de nava bisericii, spre pictura cu Hristos răstignit, nu văd decât zâmbetul trist al lui Thomas Seymour.

* * *

Nan intră cu paşi mari în odaia păsărilor, unde eu stau pe locul de lângă fereastră, ţinând într-o mână o pereche de canari galbeni ce ciugulesc dintr-o bucăţică de pâine din făină fină, pe care o ţin în cealaltă mână. Mă delectez privindu-le ochişorii strălucitori, felul cum înclină capul, splendoarea coloritului, ţesătura complicată a penajului şi picioruşele calde, cu care zgârie uşor. Sunt un fel de minune de viaţă avântată, cuibărită în palma mea.

— Sst, zic eu, fără să ridic capul.

— Trebuie să auzi asta, îmi spune Nan cu o furie înăbuşită în glas. Lasă păsările deoparte.

Ridic privirea, gata să refuz, dar în clipa aceea îi văd chipul sumbru. În spatele ei stă, palidă la faţă, Catherine Brandon. Lângă ea e Anne Seymour, care are un aer grav.

Încetişor, ca să nu sperii păsările, îmi strecor mâna în colivia frumoasă şi canarii se cocoaţă pe stinghiile lor, iar unul dintre ei începe să-şi ciugulească şi să-şi netezească penele, de parcă ar fi un ambasador important revenit dintr-o vizită şi trebuie să-şi aranjeze pelerina.

— Ce e?

— E vorba de noua lege privind succesiunea la tron, zice Nan. Regele îşi numeşte moştenitorii înainte de a pleca la război cu Franţa. Charles Brandon şi Edward Seymour erau cu el când asculta sfaturi, iar Wriothesley – Wriothesley! – se afla acolo cu avocaţii şi o redacta.

— Ştiu totul despre asta, spun eu calmă. A discutat-o cu mine.

— Ţi-a zis că îi va numi pe moştenitorii iviţi din trupul tău urmaşi la tron după prinţul Edward? mă chestionează ea.

Mă răsucesc iute şi păsărelele din colivie flutură din aripi din cauza mişcării mele bruşte.

— Moştenitorii mei? întreb.

— Trebuie să avem grijă ce spunem, zice Anne Seymour, privind neliniştită în jur, de parcă papagalul i-ar putea transmite episcopului Gardiner orice vorbe trădătoare.

— Desigur, desigur, dau eu din cap. Doar că am fost uimită.

— Şi orice alţi moştenitori, zice Catherine Brandon cu un glas foarte scăzut, având grijă ca pe chip să nu i se citească nicio expresie. De fapt asta e ideea.

— Alţi moştenitori?

— De la orice viitoare regină.

— Orice viitoare regină? repet eu, uitându-mă la Nan, nu la Catherine sau Anne. Se gândeşte la o viitoare regină?

— Nu de-adevăratelea, mă linişteşte Anne Seymour. Doar redactează o lege a succesiunii care să poată fi aplicată şi dacă el ar trăi mai mult decât Maiestatea Voastră. În caz că muriţi înaintea lui…

Nan scapă un mic icnet înăbuşit.

— De ce? E îndeajuns de tânără ca să-i fie fiică!

— E ceva ce trebuie prevăzut în lege! insistă Anne Seymour. Să zicem că aţi avea nenorocul să vă îmbolnăviţi şi să muriţi…

Catherine şi Nan schimbă nişte priviri goale. E limpede că Henric are obiceiul să trăiască mai mult decât reginele lui şi niciuna dintre ele nu s-a îmbolnăvit vreodată.

— Atunci ar fi nevoit să se însoare din nou şi să aibă un fiu, dacă va putea, încheie Anne Seymour. Asta nu vrea să însemne că plănuieşte aşa ceva. Nu înseamnă că asta e intenţia lui. Nu înseamnă că are pe cineva în minte.

— Nu, mârâie Nan. Nu a avut asta în minte: cineva i-a băgat-o acolo. I-au băgat-o în minte acum. Iar soţii voştri erau acolo când s-a întâmplat.

— S-ar putea să fie doar felul cel mai potrivit de a formula legea succesiunii, sugerează Catherine.

— Nu, nu este, insistă Nan. Dacă s-ar întâmpla ca ea să moară, iar el s-ar recăsători şi ar avea un fiu, atunci băiatul ar deveni moştenitor după Edward, graţie dreptului lui din naştere şi a sexului. Nu e nevoie ca regele să pomenească asta în lege. Dacă s-ar întâmpla ca ea să moară, atunci o nouă căsătorie şi un nou moştenitor ar însemna o nouă lege a succesiunii la tron. Nu e nevoie ca asta să fie pomenit aici şi acum. Asta e doar pentru a ne vârî în minte ideea unei noi căsătorii.

— În mintea noastră? întreb. Vrea să mă gândesc că s-ar putea să mă înlăture şi să se însoare din nou?

— Sau vrea ca ţara să fie pregătită pentru asta, zice foarte încet Catherine Brandon.

— Sau sfetnicii lui se gândesc la o nouă regină. O nouă regină, care să sprijine vechile obiceiuri, intervine Nan. Tu i-ai dezamăgit.

Rămânem toate tăcute un răstimp.

— Charles a spus cine a adăugat clauza? o întreabă Anne Seymour pe Catherine.

Ea ridică uşor din umeri şi răspunde:

— Cred că a fost Gardiner. Nu ştiu sigur. Cine altcineva ar vrea să pregătească o nouă regină, a şaptea regină?

— A şaptea regină? repet eu.

— Problema e că, în calitate de rege al Angliei şi cap al bisericii, el poate să facă tot ce pofteşte, încheie Nan.

— Ştiu asta, zic eu cu răceală. Ştiu că poate să facă absolut tot ce pofteşte.

Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Thomas Cranmer a lucrat neabătut la liturghia sa. I-o aduce regelui, rugăciune cu rugăciune, şi toţi trei o citim şi o recitim. Eu şi Cranmer studiem originalul latinesc şi îl reformulăm, apoi îi citim din nou regelui, care ascultă, bătând tactul cu mâna în scaun, de parcă ar asculta muzică. Uneori dă aprobator din cap spre arhiepiscop sau spre mine şi zice „Ascultă! E un fel de miracol să auzi Cuvântul Domnului în propria noastră limbă!”, iar alteori se încruntă şi declară: „Asta e o frază stângace, Kateryn. Ţi se lipeşte de limbă ca pâinea veche. Nimeni n-o s-o rostească lin. Ce-ai zice să o refaci?”. Atunci eu iau versetul şi îl întorc pe toate părţile, pentru a-l face să cânte.

Nu zice nimic despre legea succesiunii la tron şi nici eu nu zic nimic. Legea ajunge în faţa camerelor parlamentului şi e adoptată fără ca eu să îi pomenesc soţului meu că se referă la eventualitatea morţii mele, deşi sunt îndeajuns de tânără ca să fiu fiica lui, şi că stabileşte prevederi pentru o regină care mi-ar urma, deşi el nu s-a plâns de mine. Gardiner e plecat de la curte, Cranmer este un vizitator frecvent şi regelui îi place foarte mult să lucreze cu noi amândoi.

E limpede că îşi doreşte într-adevăr această traducere şi că vrea ca ea să ajungă în biserici. Uneori îi zice lui Cranmer:

— Da, dar asta trebuie să se audă sus, la galerie, unde stau oamenii săraci. Trebuie să fie limpede. Trebuie să se poată auzi chiar şi când o bălmăjeşte încet un preot bătrân.

— Preoţii bătrâni n-o vor citi deloc decât dacă îi va sili Maiestatea Voastră, îl previne Cranmer. Sunt mulţi cei care cred că liturghia nu poate fi liturghie decât în latină.

— Vor face aşa cum le voi porunci, răspunde regele. Acesta e Cuvântul Domnului în engleză şi îl voi dărui poporului meu, indiferent ce vor preoţii bătrâni şi proştii bătrâni de teapa lui Gardiner. Iar regina va traduce vechile rugăciuni şi va scrie unele noi.

— O veţi face? mă întreabă Cranmer cu un surâs blând.

— Mă gândesc la asta, spun eu precaută. Regele e foarte amabil că mă încurajează.

— Are dreptate, zice Cranmer, făcând o reverenţă. Ce biserică vom face având liturghia în engleză şi rugăciuni scrise de credincioşi! De însăşi regina Angliei!

* * *

Vremea mai caldă aduce o îmbunătăţire în starea piciorului regelui, din care a fost scurs ce era mai rău din puroi şi acum doar picură uşor, iar asta îl face să fie mai binedispus. Cât lucrează alături de mine şi de

arhiepiscop, pare să îşi recapete ceva din vechea lui bucurie a studiului, ba chiar îşi sporeşte iubirea faţă de Dumnezeu. Îi place să mergem la el înainte de cină, când e singur şi lângă el e, poate, doar un paj care să-i aducă prăjituri sau vreunul dintre copiştii lui. Acum trebuie să poarte ochelari de citit şi nu-i place să fie văzut de curteni cu ochelarii aceia cu rame de aur prinşi de nas. Se ruşinează fiindcă i s-a înceţoşat vederea şi se teme că va orbi, dar râde când, într-o zi, îi cuprind faţa grasă în mâini, i-o sărut şi îi spun că arată ca o bufniţă înţeleaptă, că e chipeş cu ochelari şi că ar trebui să-i poarte peste tot.

Ziua mă duc în odăile mele şi acolo izbutesc să lucrez la liturghie laolaltă cu doamnele de onoare. După-amiaza Thomas Cranmer vine de multe ori acolo şi lucrăm împreună. Nu e un fragment lung, desigur, dar este pătrunzător. Fiecare cuvânt pare că trebuie cântărit cu sfinţenie. De la cap la coadă, nu există vreun rând de prisos sau vreun ton fals.

În mai arhiepiscopul îmi aduce primul exemplar tipărit, se înclină şi mi-l pune în poală.

— Asta e? aproape că mă minunez eu, ţinând degetul pe coperta din piele moale.

— Asta e, îmi răspunde el. Munca dumneavoastră şi a mea – poate lucrarea cea mai importantă pe care o s-o fac vreodată. S-ar putea să fie darul cel mai de seamă pe care veţi izbuti să-l oferiţi poporului englez. Acum oamenii se pot ruga în limba lor. Pot să vorbească şi să fie încredinţaţi că Dumnezeu îi aude. Pot fi cu adevărat poporul lui Dumnezeu.

Nu-mi pot ridica mâna de pe copertă. E ca şi cum aş atinge mâna Domnului.

— Domnul meu, aceasta e o lucrare care va dăinui peste veacuri.

— Şi Maiestatea Voastră a făcut o bună parte din ea, zice el cu generozitate. Aici e atât glasul unei femei, cât şi al unui bărbat, iar bărbaţii şi femeile vor rosti aceste rugăciuni, poate chiar vor îngenunchea unul lângă altul, egali în ochii Domnului.

Palatul Saint James, Londra, vara anului 1544

Avem zile cu soare şi regele îşi recapătă forţele. E mulţumit de campania împotriva Scoţiei şi în iunie ne ducem să reconstruim palatul Saint James pentru nunta nepoatei sale, Margaret Douglas, prietena mea şi doamna mea de onoare, cu nobilul scoţian Matthew Stuart, conte de Lennox. Aici regele poate să se plimbe prin grădină şi începe să se mişte cu mai multă uşurinţă, ba chiar trage cu arcul, deşi tenis n-o să mai joace niciodată. Se uită la tinerii de la curte şi ştiu că îi priveşte de parcă i-ar fi încă rivali, deşi e mult mai vârstnic decât ei, chiar şi decât taţii lor, şi nu îşi va mai scoate niciodată jacheta, ca să danseze în cămaşa subţire de in. Îl urmăreşte mai ales pe chipeşul mire, tânărul Matthew Stuart.

— El va aduce Scoţia de partea mea, îmi spune Henric la ureche în timp ce mirele şi mireasa păşesc ţinându-se de mână printre rândurile de scaune din biserică.

Nepoata lui Henric îmi face poznaşă cu ochiul când trece pe lângă noi. E o mireasă deosebit de neascultătoare, vădit uşurată că în sfârşit i se dă voie să se mărite, la vârsta de aproape treizeci de ani şi după două scandaluri în care au fost amestecaţi tineri din neamul Howard.

— Va aduce Scoţia de partea mea, apoi prinţul Edward se va însura cu micuţa regină a Scoţiei, cu Mary, iar eu voi vedea Scoţia şi Anglia unite.

— Ar fi minunat dacă s-ar putea realiza aşa ceva.

— Bineînţeles că se poate realiza.

Regele se ridică greoi în picioare şi se sprijină de braţul unui paj când purcedem pe culoar. Păşesc alături de el şi mergem încet, într-un trio stângaci, spre uşile deschise ale capelei. Urmează să aibă loc un banchet măreţ în onoarea acestei nunţi, care pare de foarte bun augur pentru siguranţa Angliei.

— Cu scoţienii de partea mea, pot ataca liniştit Franţa, zice Henric.

— Mărite soţ, eşti într-adevăr îndeajuns de sănătos ca să pleci tu însuţi?

Zâmbetul pe care mi-l aruncă e la fel de strălucitor ca al unui tânăr căpitan din oştirea lui.

— Pot să călăresc. Oricât de slăbit mi-ar fi piciorul atunci când merg, măcar sunt în stare să stau pe cal. Şi dacă pot călări în fruntea armatei mele, pot şi să o duc până la Paris. O să vezi.

Ridic privirea, gata să protestez – căci jumătate dintre membrii Consiliului de Coroană au venit la mine să mă implore să le sprijin rugămintea adresată regelui de a nu merge el însuşi la război şi până şi ambasadorul spaniol zice că împăratul ne sfătuieşte să nu facem aşa ceva –, când, printre sutele de oameni care se înghesuie în capelă,

zăresc răsucirea unui cap smead, un profil, o nestemată la o pălărie şi, de sub borurile acesteia, o privire fugară aruncată spre mine, şi îl recunosc imediat, într-o clipită, pe iubitul meu, Thomas Seymour.

L-aş recunoaşte oriunde. L-am recunoscut după ceafă. Regele s-a împiedicat şi îl înjură pe paj că nu a fost în stare să-l sprijine, iar eu fac un pas în spate şi apuc braţul lui Nan, strângându-i-l cu putere, căci capela slab luminată se învârte în jurul meu şi mi se pare că o să leşin.

— Ce e? vrea ea să ştie.

— O crampă, îi răspund la nimereală. În burtă. Scurgerea mea lunară, atâta tot.

— Încetişor, zice ea, uitându-se la mine, aşa că nu-l observă pe Thomas, iar el are înţelepciunea de a se trage înapoi, ca să nu fie văzut.

Fac câţiva paşi şovăielnici, clipind din ochi. Nu pot să-l văd, însă îi simt ochii aţintiţi asupra mea, îi simt prezenţa în capela micuţă şi mai că-i simt şi mirosul, mirosul obsedant al transpiraţiei lui curate. Mă simt ca şi cum aş avea pe obraz, ca un semn făcut cu fierul roşu, urma pieptului său dezgolit. Mă simt ca şi cum oricine s-ar uita la mine şi-ar putea da seama că sunt amanta lui, târfa lui. Într-o seară am stat întinsă sub el şi l-am implorat să se împreuneze cu mine toată noaptea, ca şi cum aş fi ogorul lui, iar el ar fi un plug.

Îmi înfig unghiile în palme, de parcă aş vrea să le fac să sângereze. Regele i-a poruncit altui paj să-l ajute şi acum, în timp ce ne continuăm mersul, e sprijinit de câte unul de fiecare parte. S-a lovit la picior şi se luptă cu durerea şi lipsa de echilibru, aşa că nu se uită la mine. Nimeni n-a băgat de seamă momentul meu de slăbiciune. Oamenii îl privesc pe el, observă că e mai puternic decât era, dar că tot mai are nevoie de ajutor. Henric se uită încruntat de la dreapta la stânga. Nu vrea să audă pe nimeni zicând că nu e încă îndeajuns de zdravăn ca să călărească în fruntea oştirii sale.

Îmi face semn din cap să merg lângă el.

— Nişte proşti, zice regele.

Îmi schimonosesc faţa într-un zâmbet şi înclin capul, dar nu-l aud.

Trâmbiţatul metalic al trompetelor răsună puternic când intrăm în sala cea mare şi îmi amintesc gustul gurii lui Thomas, felul în care îmi muşca buzele când ne sărutam, în minte îmi răsare deodată, la fel de clară de parcă s-ar întâmpla acum, o amintire cu el apucându-mi cu dinţii buza de jos şi muşcându-mi-o uşor, până când mie mi se moaie genunchii şi trebuie să mă ia în braţe ca să mă ducă în pat. Eu şi Henric păşim cu mare pompă printre curtenii care fac reverenţe şi ne îndreptăm spre podiumul înălţat. Nu văd nimic altceva decât chipul lui Thomas în lumina lumânărilor. Doi bărbaţi răsar de o parte şi de alta a regelui, ca să-i salte trupul mătăhălos pe cele două trepte joase,

şi apoi îl aşază pe tron, cu piciorul rezemat. Îmi ocup locul lângă el, mă întorc şi mă uit peste capetele curtenilor, prin uşa larg deschisă de la intrare, spre curtea interioară, unde după-amiaza străluceşte trandafirie pe cărămizile noi.

Răsuflu. Aştept momentul, care trebuie să vină, care trebuie să fie acum – momentul când Thomas Seymour va apărea dinaintea mea pentru a-şi face reverenţa.

Simt o mişcare alături. Prinţesa Mary îşi ocupă locul alături de mine.

— Te simţi bine, Maiestatea Ta? mă întreabă ea.

— De ce?

— Eşti foarte palidă…

— E doar o crampă uşoară. Ştii tu.

Ea dă din cap. Rareori nu are dureri ea însăşi în acea perioadă a lunii şi ştie că nu pot să mă retrag de la banchet şi nici măcar să arăt tulburată.

— Am în cameră o tinctură din frunze de zmeur. Pot să trimit pe cineva să ţi-o aducă, se oferă ea.

— Da, da, te rog, îi zic neatentă.

Privirea mea cutreieră încăperea. El trebuie să vină în faţă, ca să-l salute pe rege, înainte ca slujitorii să intre cu şirul nesfârşit de feluri de mâncare ce alcătuieşte ospăţul de nuntă. Trebuie să vină, să se încline şi apoi să se aşeze la locul lui de la masa nobililor lorzi ai curţii regale. Şi toată lumea îl va privi cum se înclină în faţa regelui, apoi toată lumea îl va vedea înclinându-se în faţa mea şi nimeni nu trebuie să observe că sunt palidă. Nimeni nu trebuie să ştie că inima îmi bate atât de repede, încât mi se pare că prinţesa Mary o s-o audă peste hărmălaia curtenilor care trag băncile şi scaunele spre mesele aşezate pe capre de lemn, ca să-şi ocupe locurile.

Mă întreb dacă îşi va pierde stăpânirea de sine. Mă întreb dacă de astă dată curajul lui nesăbuit şi ghiduş îl va părăsi şi nu va veni deloc la cină. Sau poate că aşteaptă chiar acum afară şi îşi face curaj să înainteze. Poate că nu e în stare să mă salute ca o cunoştinţă curtenitoare, poate că nu are tăria să mă felicite pentru căsătoria mea şi pentru rangul măreţ la care am ajuns. Dar ştie că va trebui s-o facă, aşa că, de bună seamă, ar fi mai bine acum decât mai târziu, nu?

Chiar când mă gândesc că îi ia atât de mult timp, încât probabil că şi-o fi găsit o scuză şi de-acum a plecat, îl văd cum îşi croieşte drum printre mese şi trece pe dinaintea servitorilor, zâmbindu-i cuiva dintr-o parte, atingându-l pe umăr pe altcineva şi înaintând prin mulţimea de oameni care îl strigă pe nume şi îl salută.

Ajunge în faţa podiumului şi regele coboară privirea spre el.

— Tom Seymour! exclamă el. Mă bucur foarte tare că te-ai întors. Trebuie să fi călărit grozav de mult. Ai avut cale lungă de bătut.

Thomas se înclină. Nu se uită la mine. Zâmbeşte spre rege cu zâmbetul lui cunoscut, relaxat.

— Am călărit ca un hoţ de cai, mărturiseşte el. M-am temut foarte tare că voi ajunge prea târziu şi că v-aţi luat armele, aţi încălecat şi aţi plecat fără mine.

— Ai ajuns la ţanc, zice regele. Căci mă voi înarma, voi încăleca şi voi pleca într-o lună.

— Ştiam eu! exclamă Thomas. Ştiam eu că n-o să mă aşteptaţi şi pe mine! Regele îi răspunde tot cu un zâmbet larg.

— Ziceţi că trebuie să merg cu Maiestatea Voastră?

— Nici nu mă gândesc la altcineva. O să fii mareşalul armatei. Am încredere în tine, Tom. Fratele tău a plecat să-i ciomăgească pe scoţieni, ca să-i facă să ceară pace. Nădăjduiesc că o să aduci glorie numelui nostru şi că o să aperi moştenirea din Franţa a nepotului tău de sânge regesc.

Thomas îşi duce mâna la inimă şi se pleacă.

— Mai bine mor decât să vă dezamăgesc.

Încă nu s-a uitat spre mine.

— Poţi să-ţi saluţi şi regina, zice Henric.

Thomas se întoarce către mine şi face o reverenţă foarte adâncă, o plecăciune burgundă, cel mai graţios gest din lume, iar mâna lui cu degete lungi mătură pardoseala cu pălăria brodată.

— E o bucurie să vă văd, Maiestatea Voastră, zic el cu un glas ferm şi netulburat.

— Bine ai revenit la curte, *sir* Thomas, îi răspund atentă.

Mă aud rostind aceste cuvinte – maniera adecvată de a saluta un sfetnic care se întoarce din misiune – de parcă aş fi o fetiţă care le recită în clasă: „Bine ai revenit la curte, *sir* Thomas”.

— Şi ce treabă importantă a făcut pentru noi! se întoarce Henric spre mine, bătându-mă uşor pe mâna care-mi stă sprijinită de braţul tronului.

Îşi lasă palma umedă aşezată peste a mea, parcă pentru a arăta că el e stăpânul mâinii mele, al braţului meu, al trupului meu.

— *Sir* Thomas a încheiat un tratat cu olandezii care ne va asigura liniştea atunci când vom porni să atacăm Franţa. A convins-o pe regina Mary, cârmuitoarea lor. Omul ăsta e fermecător. Ţi s-a părut foarte frumoasă, Tom?

După ezitarea lui Thomas, îmi dau seama că asta e o glumă răutăcioasă la adresa înfăţişării de rând a reginei.

— E o doamnă serioasă, binevoitoare şi graţioasă, zice el. Şi ar prefera să facem pace cu Franţa, nu război.

— O ciudată din două motive! se trezeşte să remarce Will Somers. O femeie serioasă care vrea pace. Ce-o să ne mai găseşti după asta, Tom Seymour? Un francez cinstit? Un neamţ glumeţ?

Curtea izbucneşte în râs.

— Ei, bine ai venit acasă. Tocmai la ţanc pentru război. Vremea păcii a apus! exclamă Henric, ridicându-şi pocalul mare pentru a închina.

Toată lumea se scoală în picioare şi toţi înalţă paharele şi cănile de bere cu capac, bând în cinstea războiului. Se face mare zarvă şi se aude hârşâitul băncilor pe pardoseala din lemn când curtenii se aşază la loc. Thomas se înclină şi se întoarce la masa celor mai de vază nobili de la curte. Se pune la locul lui, cineva îi toarnă vin, altcineva îl bate pe spate. Încă nu s-a uitat la mine.

Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Nu se uită la mine. Nu se uită niciodată la mine. Când dansez într-un cerc şi privirea mea se plimbă de la un chip zâmbitor la altul, pe el nu-l văd niciodată. Vorbeşte cu regele sau stă într-un colţ, râzând cu un prieten. E la masa de joc sau se uită pe fereastră. Când curtea merge la vânătoare, el e călare pe un cal negru şi mare şi stă cu faţa în jos, strângând chinga sau mângâind gâtul animalului. Când se trage cu arcul, privirea lui întunecată e îndreptată doar de-a lungul săgeţii, spre ţintă. Când joacă tenis, purtând o eşarfă de pânză albă în jurul gâtului şi cămaşa descheiată, e atent numai la joc. Dimineaţa, când vine la liturghie, iar mâna regelui se sprijină de umărul lui, nu ridică privirea spre balconul meu, unde eu şi doamnele de onoare îngenunchem, cu capetele plecate în rugăciune. În timpul slujbei lungi, când trag cu ochiul printre degete, văd că el nu se roagă cu ochii închişi: priveşte spre chivot, cu faţa luminată de lumina care cade de la fereastra de deasupra altarului, el însuşi frumos precum un sfânt sculptat. Atunci închid ochii şi şoptesc în gând: „Doamne, ajută-mă, Doamne, scapă-mă de această dorinţă, Doamne, fă-mă la fel de oarbă faţă de el precum este el faţă de mine!”.

— Thomas Seymour nu-mi zice niciodată vreo vorbă, remarc eu în faţa lui Nan într-o seară, înainte de cină, când suntem singure, ca să văd dacă a observat şi ea.

— Nu? E încrezut ca un căţeluş şi întotdeauna flirtează cu cineva. Dar nici fratele lui nu prea bagă vreodată lumea în seamă. Familia lor se crede deasupra celorlalţi muritori şi bineînţeles că nu vor ca o mamă vitregă din neamul Parr să-i facă pe oameni să o uite pe mama prinţului, care e din familia Seymour. Cu mine e mereu politicos.

— *Sir* Thomas vorbeşte cu tine?

— Doar în treacăt. Şi doar din politeţe. Nu prea am timp pentru el.

— Te întreabă ce mai fac?

— De ce ar face-o? vrea ea să ştie. Poate să vadă şi singur ce mai faci. Poate să te întrebe el însuşi dacă îl interesează.

Dau din umeri ca şi cum nu mi-ar păsa.

— Doar că de când a venit acasă din Olanda, pare să nu mai aibă timp pentru niciuna dintre doamne, măcar că înainte flirta întruna. Poate că şi-a lăsat inima pe-acolo.

— Poate, zice ea.

Ceva de pe chipul meu o face să îmi reamintească:

— Nu că ţi-ar păsa.

— Nu-mi pasă deloc, încuviinţez eu.

* * *

Faptul că-l văd în fiecare zi pe Thomas mă face să mă poticnesc pe drumul pe care am pornit-o încrezătoare, cel ce duce la iubirea şi respectul meu pentru rege, şi face să-mi renască sentimentele pe care le aveam înainte de nuntă, de parcă anul care s-a scurs nici n-ar fi fost. Sunt supărată pe mine: un an de căsnicie bună şi iată-mă din nou emoţionată ca o fetişcană. Trebuie să mă las din nou în genunchi şi să-l implor pe Dumnezeu să-mi domolească sângele, să-mi facă privirile să-l ocolească pe Thomas şi să-mi îndrepte gândurile spre datoria mea şi dragostea pentru soţul meu. Trebuie să îmi reamintesc că Thomas nici nu se joacă cu mine, nici nu mă chinuie, ci face aşa cum ne-am înţeles: mă ocoleşte cât de mult poate. Trebuie să îmi reamintesc că înainte, când îl iubeam şi mă bucuram să ştiu că mă iubeşte, eram văduvă şi liberă. Acum sunt căsătorită, aşadar nu pot simţi ceea ce simt fără să-mi încalc jurămintele şi să păcătuiesc împotriva soţului meu.

Mă rog la Dumnezeu să-mi lase tandreţea iubitoare şi liniştită pe care am ajuns s-o simt faţă de rege, să mă lase să rămân soţie şi în vise, şi în viaţa mea de zi cu zi. Însă când prezenţa lui Thomas îmi tulbură gândurile, încep să am iar vise – şi nu vise despre o căsnicie fericită şi îndatoririle unei soţii supuse, ci despre nişte scări jilave, pe care urc cu o lumânare în mână şi cu duhoarea de carne putredă peste tot în jurul meu. În vis mă duc spre o uşă încuiată şi-i încerc clanţa, timp în care mirosul devine tot mai puternic. Trebuie să aflu ce e în spatele ei. Trebuie să ştiu. Sunt îngrozită de ce-aş putea să descopăr, dar, aşa cum se întâmplă în vise, nu pot să nu merg mai departe. Acum am cheia în mână şi încerc să aud prin gaura cheii orice semn de viaţă din camera ce miroase a moarte. Bag cheia, o răsucesc, încuietoarea cedează fără zgomot şi pun mâna pe uşă, care se deschide, umplându-mă de groază.

Mă trezesc copleşită de spaimă. Mă ridic deodată în capul oaselor, gâfâind. Regele doarme adânc în iatacul de alături, iar uşa deschisă dintre camerele noastre lasă sforăitul răsunător şi miasma groaznică de la piciorul lui să ajungă până la mine. E foarte întuneric: probabil că mai e mult până la revărsatul zorilor. Mă dau jos din pat, stoarsă de puteri, mă duc la masă şi mă uit la ceasul meu cel nou. Pendulul de aur se leagănă dintr-o parte în alta, minunat echilibrat, scoţând un ticăit micuţ, ca o bătaie constantă de inimă. Simt cum inima care-mi bubuia în piept se linişteşte, urmând ritmul lui. E unu şi jumătate şi mai e mult până să pot căuta o geană de lumină. Mă înfăşor într-un capot şi mă aşez lângă focul gata să se stingă. Mă întreb cum o să trec de noaptea asta, cum o să trec de ziua următoare. Mă las în genunchi, vlăguită, şi mă rog din nou ca Dumnezeu să mă elibereze de această patimă. Cu Thomas nu căutam iubirea, dar nici nu i-am rezistat. Iar

acum sunt prinsă în capcana dorinţei ca un fluture cu picioarele în miere şi, cu cât mă zbat mai mult, cu atât mă cufund mai adânc. Cred că nu pot îndura să-mi trăiesc viaţa încercând să-mi fac datoria faţă de un bărbat bun, un soţ blând şi generos, care strigă după o îngrijire atentă şi o inimă iubitoare, în timp ce eu nu fac altceva decât să tânjesc după un bărbat care nu are deloc nevoie de mine, dar îmi pune trupul pe jar.

Şi atunci, deşi sunt prizoniera păcatului fricii şi roaba patimii, se întâmplă ceva foarte straniu. Deşi nu e nici pe departe dimineaţă, deşi e cea mai întunecată parte a nopţii, simt cum odaia se luminează, iar jăraticul din foc se aprinde un pic mai tare. Înalţ capul şi fruntea nu-mi mai zvâcneşte, iar transpiraţia de spaimă ce mă năpădise s-a oprit. Mă simt bine, ca şi cum aş fi dormit tihnit, şi mă trezesc într-o dimineaţă senină. Mirosul din camera regelui s-a mai risipit şi simt din nou o milă profundă pentru el, pentru durerea şi boala lui. Sforăitul lui zgomotos s-a liniştit şi mă bucur că doarme bine. Deşi mai că nu-mi vine să cred ce însufleţire mi-a cuprins sufletul, mă simt ca şi cum pot auzi glasul Domnului, ca şi cum El e alături de mine, ca şi cum a venit la mine în această noapte de grele încercări, ca şi cum îndurarea Lui poate coborî asupra mea, o păcătoasă, o femeie care a păcătuit şi şi-a dorit să păcătuiască, care încă mai tânjeşte după păcat, şi, deşi a văzut toate astea, El mă poate ierta.

Stau îngenuncheată pe piatra căminului până când ceasul de pe masă bate ora patru cu clinchetul lui argintiu şi îmi dau seama că m-am rugat ca într-o transă ore în şir. M-am rugat şi am credinţa că ruga mi-a fost auzită. Am vorbit şi cred că mi s-a răspuns. Niciun preot nu mi-a primit spovedania şi nici nu m-a dezlegat de păcate, nicio biserică nu mi-a primit dania şi nu medalioanele pelerinilor, leacurile miraculoase ori alte flecuşteţe m-au ajutat să simt prezenţa lui Dumnezeu. Pur şi simplu am cerşit marea Sa îndurare şi El mi-a dăruit-o, aşa cum a făgăduit în Biblie că va fi dăruită.

Mă ridic de pe jos şi mă bag în pat, tremurând un pic. Am o senzaţie de imensă uluire văzând că am fost binecuvântată, aşa cum a promis Dumnezeu că voi fi binecuvântată. Cred că El a venit la mine, o păcătoasă, şi că prin mila Lui mi s-au acordat iertarea şi dezlegarea pentru păcatele mele.

Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Oştirea se pregăteşte să pornească pe mare spre Franţa. Thomas Howard a plecat deja cu avangarda, dar regele încă amână.

— Mi-am convocat astronomul, îmi zice el într-o dimineaţă, când plecăm de la liturghie. Vino cu mine să vezi ce mă sfătuieşte.

Astronomul regelui se pricepe la fel de bine ca oricare dintre cărturarii europeni la înţelegerea mişcării stelelor şi planetelor şi poate, de asemenea, să stabilească o zi favorabilă pentru orice acţiune riscantă, în funcţie de astrul dominant. El păşeşte cu băgare de seamă pe drumul alunecos ce desparte descrierea mişcării cunoscute şi vizibile a aştrilor, care este filosofia, de arta prezicerii destinului, care este ilegală. A sugera că regele ar putea fi bolnav sau rănit înseamnă înaltă trădare, aşa că, orice ar vedea sau prevedea astronomul, trebuie să descrie totul cu foarte multă grijă. Însă Nicholas Kratzer a desenat de multe ori hărţile astrologice ale regelui şi ştie cum să-şi formuleze avertismentele şi sfaturile pentru a rămâne în limitele legii.

Henric îmi vâră mâna sub cotul lui şi se sprijină de pajul din cealaltă parte în timp ce mergem spre cabinetul lui privat. În spatele nostru vin restul curţii, nobilii regelui şi doamnele mele de onoare. Undeva printre ei e şi Thomas Seymour. Nu mă uit în jur. Mă gândesc că Dumnezeu mă va ajuta să îmi respect hotărârea. Nu mă voi uita în jur.

Trecem prin sala de audienţe şi mai toată curtea rămâne să aştepte aici. Doar câţiva dintre noi merg înăuntru, în cabinetul privat, unde o masă imensă a fost trasă în mijlocul încăperii şi pe ea s-au întins hărţi fixate cu mici greutăţi din aur în forma unor simboluri astrologice. Nicholas Kratzer ne aşteaptă, cu ochii lui albaştri sclipind, ţinând un băţ arătător lung într-o mână şi răsucind două figurine micuţe din aur în cealaltă. Când ne vede, se pleacă adânc şi apoi aşteaptă ca regele să-i poruncească.

— Bine, văd că eşti pregătit. Am venit să te ascult. Spune-mi ce crezi, zice regele, apropiindu-se de masă şi sprijinindu-se cu toată greutatea de ea.

— Am dreptate să cred că sunteţi în alianţă cu Spania în acest război împotriva Franţei? întreabă astronomul.

Henric dă din cap că da.

— Până şi eu ştiu asta! îl întrerupe Will Somers de sub masă. Dacă asta e o prezicere, aş fi putut s-o fac şi singur. Şi aş fi putut să o găsesc pe fundul unei halbe cu bere în orice berărie de lângă Turn. N-am nevoie să mă uit la stele. Doar daţi-mi bani cât pentru un urcior cu bere şi o să fac o altă prezicere.

Astronomul îi zâmbeşte regelui, câtuşi de puţin tulburat de bufon.

Văd că în spatele nostru au mai intrat câţiva curteni. Thomas nu se numără printre ei. Uşa se închide. Poate că el aşteaptă afară, în sala de audienţe, sau poate că s-a dus în odăile lui sau la grajduri, să-şi vadă caii. Bănuiesc că mă ocoleşte pentru siguranţa noastră, îmi doresc să pot fi sigură de asta. Nu mă pot abţine să mă tem că i-a pierit dorinţa pentru mine şi că se ţine departe ca să ne scutească pe amândoi de stânjeneala unei iubiri care s-a stins şi nu mai există.

— O să vă arăt mai întâi harta astrologică a împăratului Spaniei, aliatul dumneavoastră, zice Nicholas Kratzer.

Trage o hartă în faţă şi arată cum norocul împăratului e în ascensiune în această toamnă.

— Iar aici este harta regelui francez.

Se aude un murmur de interes, căci harta arată limpede că Francisc al Franţei intră într-o perioadă de slăbiciune şi dezorganizare.

— Asta pare promiţător, zice mulţumit Henric.

Se uită la mine şi mă întreabă:

— Nu crezi?

Nu ascultam, dar acum par atentă şi interesată şi îi răspund:

— O, ba da.

— Iar aceasta este harta Maiestăţii Voastre, arată Nicholas Kratzer spre cea mai complicată hartă dintre toate.

Semnele lui Marte, câinii războiului, lancea, săgeata, turnul, toate sunt desenate şi colorate plăcut în jurul hărţii regelui.

— Vezi acolo? îmi dă un ghiont regele. Războinic, nu-i aşa?

— Marte e în creştere în casa Maiestăţii Voastre, zice astronomul. Rareori am văzut mai multă putere la vreun om.

— Da, da, aprobă regele. Ştiam eu. O vezi în aştri?

— Absolut. Însă aici se află şi primejdia…

— Ce primejdie?

— Simbolul pentru Marte este şi simbolul pentru durere, pentru fierbinţeală în sânge şi durere în picioare. Mă tem pentru sănătatea Maiestăţii Voastre.

Se aude un murmur slab de încuviinţare. Toţi ne temem pentru sănătatea regelui. El crede că poate merge la război călare, ca un flăcău, când nici măcar nu e în stare să meargă la cină fără să fie sprijinit de amândouă părţile.

— Sunt mai bine, zice regele pe un ton ferm.

Astronomul dă aprobator din cap.

— E limpede că semnele sunt bune pentru dumneavoastră, zice el. Dacă medicii vor putea opri fierbinţeala din vechea voastră rană. Însă, Maiestatea Voastră, ţineţi minte că a fost o rană de armă şi, asemeni oricărei răni de război, ea creşte şi descreşte odată cu Marte.

— Atunci e sigur că mă va necăji un pic când voi merge la război, zice cu hotărâre regele. După propria ta interpretare, astronomule.

După propriile tale semne.

Îi zâmbesc uşor. Curajul încăpăţânat al regelui e una dintre cele mai frumoase trăsături ale lui.

— Aceasta ar fi cu siguranţă interpretarea pe care o dau hărţii, zice astronomul, înclinându-se.

— Şi vom ajunge până la Paris?

Asta e o întrebare periculoasă. Curtea şi întreaga ţară îşi doresc ca regele să nu încerce să pătrundă prea mult în Franţa. Însă nimeni nu îndrăzneşte să i-o spună.

— Veţi merge cât de departe veţi dori, zice isteţ astronomul. Un general ca Maiestatea Voastră, care a mai luptat şi înainte pe acele pământuri, va fi cel mai în măsură să judece ce să încerce să facă atunci când va vedea forţele ce i se opun, terenul, vremea, starea oamenilor săi. V-aş sfătui să nu ţintiţi mai departe decât poate ajunge oştirea dumneavoastră. Dar câte ar putea face cu ea un rege ca Maiestatea Voastră? La asta nici măcar stelele nu pot răspunde.

Regele e mulţumit. Dă din cap spre pajul lui, care îi înmânează maestrului Kratzer o pungă grea. Toată lumea încearcă să nu se uite la ea, să nu-i cântărească valoarea din ochi.

— Şi ce zici de Venus? întreabă regele cu un umor grav. Cum e cu dragostea mea pentru regină?

Sunt grozav de bucuroasă că Thomas nu e în încăpere, ca să audă asta. Orice ar crede acum despre mine, nu aş vrea să-l vadă pe rege sprijinindu-şi mâna grea pe umărul meu şi mângâindu-mă pe gât, de parcă aş fi iapa sau ogarul lui. Nu aş vrea ca Thomas Seymour să vadă cum regele îşi linge buzele lui micuţe şi nici zâmbetul meu îngăduitor.

— Regina s-a născut pentru a fi fericită, afirmă Kratzer.

Mă întorc surprinsă spre el. N-am crezut niciodată aşa ceva. Am fost crescută ca să-mi ajut familia să ajungă într-un rang înalt. Poate că Dumnezeu m-a chemat să ajut Anglia să rămână fidelă credinţei reformate, însă niciodată n-am crezut că m-am născut ca să fiu fericită. Viaţa mea nu a fost niciodată plănuită cu gândul la fericirea mea.

— Aşa crezi? întreabă regele.

El dă din cap.

— M-am uitat la aştrii din momentul naşterii dumneavoastră, îmi zice el. Şi mi-a fost limpede că vă veţi căsători de mai multe ori şi vă veţi găsi fericirea la sfârşit.

— Ai văzut asta?

— A văzut fericirea adevărată în cea de-a treia căsătorie a ta, explică regele, îi ofer cel mai frumos zâmbet al meu şi zic:

— Oricine poate vedea fericirea din ea.

— Zic iară că şi eu aş fi putut prezice toate astea şi atunci aş fi primit punga aia grea, intervine plictisit Will de sub masă. Acum

trebuie să băgăm de seamă că divina Katerina e fericită?

— Loveşte-l cu piciorul, mă sfătuieşte Henric şi curtea râde când eu mă prefac că-i trag un picior, iar Will sare în sus, urlând ca un câine şi ţinându-se de fese.

— Regina a fost sortită să se mărite din dragoste, zice Kratzer în timp ce Will şchioapătă spre marginea încăperii. În spirit şi în persoană, ea este crescută şi menită să iubească profund şi bine.

Astronomul are un aer solemn când adaugă:

— Şi, vai, cred că va plăti un preţ imens pentru iubirea ei!

— Vrei să spui că trebuie să accepte o dregătorie importantă, că trebuie să ia asupra ei îndatoriri mari din pricina iubirii? întreabă blând regele.

— Mă tem că iubirea s-ar putea să o pună într-o primejdie de moarte, răspunde astronomul, încruntându-se uşor.

— Ea este regina Angliei datorită iubirii soţului ei, zice Henric. E cea mai măreaţă şi cea mai periculoasă poziţie pentru orice femeie din ţară. Toată lumea o invidiază, iar duşmanii noştri ar vrea să o vadă umilită. Însă dragostea mea pentru ea şi puterea mea o vor apăra.

Se lasă tăcerea, căci mulţi sunt sincer mişcaţi de cuvintele pline de devotament ale regelui. Îmi duce mâna la gură şi mi-o sărută, iar eu sunt, de asemenea, profund emoţionată că mă iubeşte şi că o declară atât de public. Atunci un curtean făţarnic exclamă „Ura!” şi vraja se rupe. Regele îşi desface braţele spre mine şi păşesc în îmbrăţişarea lui afectuoasă, iar când capul lui mare şi gras se apleacă, îmi apăs buzele pe obrazul lui jilav. Îmi dă drumul şi eu mă îndepărtez de masă şi de astronom. Nan e lângă mine.

— Roagă-l pe astronomul regelui să-mi deseneze harta astrologică şi adu-mi-o când voi trimite după el, îi spun. Spune-i să păstreze taina cu privire la ea şi să o discute numai cu mine.

— Te interesează dragostea sau pericolul? întreabă Nan tăios.

— O, amândouă, cred, îi răspund, uitându-mă prietenos la ea.

Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Previziunile astronomului îl conving pe rege că ar trebui să pornească spre Franţa cât Marte e încă în poziţie dominantă pe harta lui. Medicii îi bandajează rana, îi dau doctorii care îi alină durerea şi îl fac să rămână la fel de avântat ca un tânăr beat la primul lui turnir. Consiliul de Coroană se lasă în voia entuziasmului regelui şi vine la palatul Whitehall ca să-l vadă plecând cu vasul regal, cu care urmează să meargă în josul fluviului până la Gravesend, iar de acolo, călare, până la Dover. Va trece Canalul Mânecii ca să-l întâlnească pe împăratul spaniol şi să pună la cale un atac prin dublă învăluire asupra Parisului cu cele două armate ale lor.

Odăile regelui de la Whitehall sunt pline cu hărţi şi liste cu echipamentul ce trebuie adunat şi cu bunurile care trebuie trimise în urma lui. Armata din Franţa se plânge deja că nu are destul praf de puşcă şi nici ghiulele. Deja îi jefuim pe soldaţii scoţieni de la graniţă pentru a aproviziona invazia Franţei. O dată pe zi, fără greş, regele comentează că singurul om care putea organiza un război era cardinalul Wolsey şi că oamenii care l-au chinuit pe acel mare împărţitor de pomeni ar trebui să ajungă ei înşişi în iad pentru că au lipsit Anglia de o asemenea comoară. Uneori se încurcă la nume şi blestemă pe toată lumea că i l-a răpit pe Thomas Cromwell. Asta ne face pe toţi să fim stânjeniţi într-un fel ciudat, ca şi cum cardinalul în robă roşie ar putea răsări din mormânt la chemarea vechiului său stăpân, cu sfetnicul său înveşmântat în blană venind încet în urma lui, ca şi cum regele ar putea să-i aducă iar la viaţă pe cei decapitaţi şi să-i îndemne să-l slujească din nou.

Eu şi doamnele mele coasem steaguri şi facem suluri din pânză pentru bandaje. Eu tocmai brodez jacheta groasă a regelui cu trandafirii de pe blazonul Tudorilor şi florile de crin din aur, când se deschide uşa şi intră şase nobili, în frunte cu Thomas Seymour, al cărui chip frumos e calm şi golit de orice expresie.

Îmi dau seama că mă holbez la el, înfricoşată la culme, iar acul mi-a rămas în aer. Nu s-a mai uitat la mine de când ne-am despărţit ca iubiţi, în zorii unei zile de acum mai bine de un an, şi atunci ne-am jurat că nu vom mai vorbi niciodată unul cu altul şi nici nu ne vom căuta. Sentimentul că Domnul m-a chemat să-i împlinesc voia nu a reuşit să îmi slăbească patima pentru el, deşi m-am rugat pentru asta. Nu intru niciodată într-o încăpere fără să îi caut chipul. Nu îl văd niciodată dansând cu vreuna dintre doamnele mele fără să o urăsc pentru că mâna lui stă pe mijlocul ei, pentru aplecarea atentă a capului său, pentru chipul ei îmbujorat, de stricată. Nu mă uit niciodată după el la cină, dar cumva e mereu în colţul ochiului meu.

Pe dinafară arăt palidă şi serioasă, pe dinăuntru ard pentru el. Aştept să-l văd în fiecare zi, la liturghie, la micul dejun, la vânătoare. Mă asigur că nu mă vede nimeni niciodată cum îl urmăresc. Nimeni nu poate să-şi dea seama vreodată că sunt de o vigilenţă acută, pătimaşă, atunci când e şi el în încăpere, înclinându-se în faţa mea sau traversând camera, că ştiu când s-a aruncat destins pe o bancă de la fereastră şi vorbeşte încet cu Mary Howard. Dimineaţa şi seara, la micul dejun şi la cină, chipul îmi rămâne cu totul nepăsător, pe când ochii îmi alunecă peste capul lui smead, după care se îndreaptă în altă parte, de parcă nu l-aş fi văzut deloc.

Iar acum, dintr-odată, e aici, intră în odăile mele, de parcă ar putea fi vreodată un oaspete invitat, se pleacă în faţa mea şi a prinţeselor, ţinând mâna la inimă, cu ochii lui negri având o expresie înceţoşată şi tainică, de parcă l-aş fi chemat cu sunetul înăbuşit, pătimaş, al pulsului meu, de parcă ar simţi fierbinţeala pielii mele arzând-o pe a lui, de parcă aş fi strigat cu voce tare că trebuie să vină la mine, că o să mor dacă nu vine la mine.

— Maiestatea Voastră, am venit la porunca regelui, care mi-a cerut să vă duc la el, singură, prin grădina privată.

Sunt deja în picioare, preţioasa jachetă regală a căzut pe jos, iar aţa scapă din ac când plec de lângă ea, cu acul încă în mână.

— O să le aduc pe prinţese, îi spun.

Abia pot să vorbesc. Nu sunt în stare să respir.

— Maiestatea Sa a spus că trebuie să veniţi singură, îmi răspunde el pe un ton curtenitor, cu un zâmbet pe buze, dar cu ochii reci. Cred că are o surpriză pentru dumneavoastră.

— Atunci vin chiar acum.

Nan îmi ia în tăcere acul din mână, iar eu abia dacă izbutesc să văd chipurile zâmbitoare ale doamnelor mele. Thomas Seymour îmi oferă braţul, eu îmi pun mâna peste braţul lui şi îl las să mă scoată din încăpere şi să mă conducă în jos pe scările late din piatră, spre uşile deschise ce dau în grădinile însorite.

— Trebuie să fie o capcană, îi şoptesc ferit, cu un glas monoton. E o capcană?

Când îmi aude întrebarea, el clatină din cap, apoi arată spre străjeri, care îşi retrag suliţele şi ne lasă să ieşim la soare.

— Nu. Mergi mai departe.

— Vrea să mă prindă în capcană trimiţându-te la mine. O să-şi dea seama… N-ar trebui să merg cu tine.

— Singurul lucru pe care putem să-l facem e să ne purtăm ca şi cum nu-i nimic ieşit din comun. Trebuie să vii – şi trebuie să mergem fără întârziere, să străbatem grădinile în răstimpul de care-i nevoie întotdeauna pentru a le străbate. Doamnele de onoare privesc de la ferestrele tale, nobilii vor privi de la ferestrele regelui. O să mergem

împreună fără să şovăim şi fără să ne uităm unul la altul.

— Dar tu nu te uiţi niciodată la mine! izbucnesc eu.

O ciupitură bruscă la deget îmi aminteşte să-mi păstrez ritmul mersului. Mi se pare că asta seamănă cu un fel de purgatoriu. Trebuie să merg pe lângă bărbatul pe care îl ador, să îmi potrivesc paşii cu ai lui şi să nu simt nicio plăcere, în timp ce inima îmi bubuie în piept din cauza tuturor lucrurilor pe care vreau să le rostesc.

— Bineînţeles că nu mă uit, zice el.

— Din cauză că ai încetat să mă iubeşti.

Când îl acuz, vocea mea e foarte scăzută, dar e încordată de durere.

— O, nu, zice el încet şi se întoarce spre mine zâmbind.

Ridică privirea spre odăile regelui şi dă din cap către un cunoscut de la fereastra încastrată.

— Pentru că te iubesc cu disperare, pentru că nu pot dormi fiindcă mă gândesc la tine. Pentru că ard de dorinţă pentru tine. Pentru că nu îndrăznesc să mă uit la tine, fiindcă dacă aş face-o, fiecare bărbat şi femeie de la curte ar vedea toate astea în ochii mei.

Sunt cât pe ce să mă împiedic, căci la auzul vorbelor lui, mi s-au muiat genunchii şi simt o pulsaţie undeva adânc în pântec.

— Mergi mai departe! mă mustră el.

— Am crezut…

— Ştiu ce ai crezut, zice tăios. Ai crezut greşit. Continuă să mergi. Iată-l pe Maiestatea Sa.

Regele e aşezat pe un jilţ mare, care i-a fost scos în grădina însorită, şi are piciorul sprijinit pe un scăunel.

— Nu pot să-ţi spun… şoptesc eu.

— Ştiu, zice el. Nu putem vorbi.

— Ne putem întâlni?

El mă înfăţişează regelui şi se înclină adânc.

— Nu, răspunde în timp ce se retrage.

* * *

O să mi se facă o onoare. Zâmbetul strălucitor al regelui îmi dă de înţeles că urmează să mi se încredinţeze o poziţie mai înaltă decât a deţinut vreo altă regină înaintea mea, în afară de cea mai de seamă, Katherine de Aragon. Regele mi-o spune între patru ochi în grădină, apoi dă de veste în ţară că urmează să fiu regentă unică. Jumătate dintre membrii consiliului urmează să meargă cu el în Franţa, iar ceilalţi vor rămâne cu mine, ca sfetnici. Arhiepiscopul Thomas Cranmer va fi principalul meu sfătuitor şi văd cum regele pune în echilibru sfaturile pe care le voi auzi: următorul om de vază din slujba mea va fi cancelarul Thomas Wriothesley, duşmanul natural al lui Cranmer şi un prieten tot mai nesigur de-al meu. Edward Seymour îmi

va fi sfătuitor când se va întoarce din misiunea sa, aceea de a pustii Scoţia, pentru a-i învăţa pe scoţieni să ne privească propunerile cu ochi buni. *Sir* William Petre, secretarul regelui, cel cu vorbă blândă, va fi şi el în slujba mea.

Pentru mine acesta este un pas extraordinar spre măreţie. Simt ochii celor două prinţese aţintiţi asupra mea când află vestea. Vor vedea o femeie conducând o ţară, vor vedea că aşa ceva e posibil. Una e să le spui că o femeie e în stare să judece şi să deţină puterea şi alta e ca ele să îşi vadă mama vitregă, o femeie de treizeci şi doi de ani, conducând de-adevăratelea regatul. Mi-e teamă că nu o să pot s-o fac, totuşi ştiu că pot. L-am urmărit pe rege zi de zi şi am deplâns părerile lui schimbătoare şi poruncile lui capricioase. Chiar şi fără sfetnici din ambele tabere ale zâzaniei religioase, eu aş alege o cale moderată, de mijloc. Regatul trebuie păstrat pe drumul reformei, însă nu voi accepta persecuţii. Nu voi face niciodată ce face Henric: să anchetez pe neaşteptate un om, să-l las să tremure de groază şi să-l pun sub arest, deşi în sinea mea ştiu tot timpul că nu va fi judecat. Cred că există un soi de nebunie în felul cum îşi arată puterea soţul meu şi – cu toate că nu l-aş critica niciodată – eu pot cel puţin să domnesc într-un fel care mi se pare mai plin de raţiune şi omenie.

Jumătate din curte va pleca la război împreună cu regele. Toţi au slujbe, titluri şi îndatoriri. Toţi sunt echipaţi. Regele are o armură nouă. De când a căzut şi şi-a rănit piciorul, n-a purtat nici măcar platoşă, însă pentru această campanie i-a fost adusă vechea sa armură, care a fost mărită, ca să se potrivească noilor lui măsuri. Au fost nevoiţi să nituiască în ea bucăţi în plus şi să o întărească peste tot, după care el a jurat că nu-i vine bine şi a comandat o armură complet nouă de la armurăria din Turn, unde fierarii şi armurierii ciocănesc metalul din zori şi până la miezul nopţii, cu forjele arzând până târziu în întuneric. De îndată ce noua armură e gata, cu dimensiunile uriaşe de care e nevoie acum pentru a-i împlătoşa trupul masiv şi cu apărătorile pentru coapse lărgite, ca să i se potrivească, el vrea alta. În cele din urmă alege un model italian, o armură poleită cu aur şi gravată cu negru, o cantitate enormă de metal minunat lucrat, un strigăt zăngănitor de putere şi bogăţie.

Grăjdarii au făcut săptămâni în şir exerciţii cu calul lui, legându-i greutăţi mari de şa, pentru ca animalul să reziste sub rege şi să-l poată duce în siguranţă. E un cal proaspăt intrat în slujba regală, un cal masiv şi iute, având copitele ca nişte tocătoare şi picioarele ca nişte trunchiuri de copac. Şi el are plăci grele de armură prinse de gât, cap şi trup. Acest rege corpolent nu pare în stare să călărească şi nici împovăratul lui cal nu pare să-l poată duce în spinare, însă copitele mari şi late ale animalului fac pasarela să se zguduie când urcă rampa spre vasul regal, iar Henric îmi sărută mâna pe chei.

— Rămas-bun, zice el. Doar pentru scurt timp, iubita mea. Mă voi întoarce la tine. Nu-ţi fie teamă pentru mine.

— Mă voi teme pentru tine, insist eu. Promiţi că o să-mi scrii des şi-o să-mi spui cum te simţi şi ce faci?

— Promit, zice el. Ştiu că las ţara pe mâini sigure cu tine ca regentă.

E o responsabilitate importantă, cea mai importantă pe care ar putea-o accepta un englez. Iar a o oferi unei englezoaice este cu atât mai important.

— Nu te voi dezamăgi, îi spun.

El înclină capul ca să-i dau binecuvântarea, apoi urcă pasarela, sprijinindu-se de un paj şi săltându-se în sus. Intră în cabina regală, iar eu văd cum uşa se închide în urma siluetei lui masive şi gărzile îşi ocupă posturile.

La pupa vasului, în spatele cârmaciului, îl zăresc pe Thomas Seymour. Merge şi el la război şi, ştiu, e într-un pericol mult mai mare. Când toba începe să bată, iar parâmele sunt dezlegate şi aruncate, când vâslele se cufundă în apă şi vasul se supune forţei acestora şi se îndepărtează de marginea cheiului, bărbatul pe care îl ador schimbă cu mine o singură privire întunecată şi apoi se întoarce cu spatele. Nici măcar nu murmur tăcut „Dumnezeu să te binecuvânteze” sau „Ai grijă de tine”. Îi fac cu mâna regelui şi mă întorc şi eu cu spatele.

Palatul Hampton Court, vara anului 1544

E o vreme minunată, însorită şi senină şi în fiecare zi e foarte cald. Dimineaţa mă trezesc singură în patul meu, în odăile reconstruite în colţul de sud-est al curţii de jos, ce dau spre grădinile cu iazul dinspre sud, departe de stafii, şi mă delectez savurându-mi propria tovărăşie.

Îi am aici pe cei trei copii ai regelui şi în fiecare dimineaţă mă trezesc plină de bucurie la gândul că sunt toţi trei sub acelaşi acoperiş, că ne vom ruga în aceeaşi capelă, că vom lua toţi micul dejun în sala cea mare şi ne vom petrece ziua în studiu şi distracţie. Pentru prima oară în scurta lui viaţă, Edward locuieşte laolaltă cu surorile lui. I-am strâns pe toţi trei în jurul meu, ceea ce până acum nicio regină n-a avut voie să facă. Am tot ce-i trebuie unei femei ca să fie fericită şi sunt regentă unică a Angliei. Totul se va face aşa cum hotărăsc eu şi nimeni nu poate nici măcar să mă contrazică. Copiii sunt cu mine pentru că eu spun asta. Nimeni nu-l poate lua pe Edward de lângă familia lui, de lângă mine, mama lui vitregă. Vom sta aici, în cel mai frumos dintre toate palatele englezeşti, deoarece asta e alegerea mea, iar mai târziu – când voi hotărî eu şi nu înainte de asta – vom merge într-o călătorie de plăcere, vom vâna, vom naviga şi vom călări în susul luncii Tamisei: eu, copiii şi curtenii pe care vreau eu să îi iau cu mine.

În fiecare zi îmi ocup locul la masa cea mare din sala de audienţe şi cer Consiliului de Coroană să mă anunţe că în regat e pace, că strângem dările şi amenzile şi că facem îndeajuns de multe arme şi armuri pentru nevoile armatei regelui din Franţa. Principalele mele griji sunt să ne aprovizionăm oştirea, să mă asigur că simbriile, armele, muniţia, hrana, chiar şi vârfurile de săgeţi sunt trimise în cantităţile de care e nevoie. Încă de când m-am măritat, am fost mereu comparată, în dauna mea, cu sfânta de Jane Seymour şi nu vreau să sufăr acum şi de pe urma unei comparaţii cu Thomas Wolsey. Nu vreau să spună cineva că regina Katherine de Aragon a fost o regentă mai bună decât Kateryn Parr.

În fiecare dimineaţă, după micul dejun şi înainte de a-i duce pe copii la plimbare, am o scurtă întrevedere cu consiliul, ca să citim orice depeşe vor fi sosit peste noapte fie de la rege, din Franţa, fie din agitatele teritorii de nord. Dacă e ceva ce trebuie făcut sau ceva ce vreau să verific, ca să fiu sigură, îi chem la o nouă întrevedere înainte de cină.

Ne strângem în una din sălile mari de la Hampton Court, în mijlocul căreia am poruncit să fie aducă o masă, cu scaune pentru sfetnici în jurul ei, iar pe perete să se pună o hartă imensă a Franţei şi a căilor maritime. Pe peretele opus stă un soi de hartă cu ţinuturile de la

graniţa de nord şi cu Scoţia, atât cât a putut fi ea trasată pe baza puţinelor cunoştinţe pe care le avem despre regiunea rurală. Eu stau în capul mesei şi William Petre, secretarul regelui, citeşte depeşele sosite de la oştirea noastră şi scrisorile şi cererile venite din alte părţi ale regatului. Cum regele e în război cu francezii, în majoritatea oraşelor în care s-au stabilit francezi apar probleme, iar eu trebuie să le scriu seniorilor locali sau chiar judecătorilor de pace, ca să le poruncesc să asigure menţinerea liniştii în ţinuturile lor. O ţară în război e la fel de agitată ca una din păsărelele mele. Primim mereu rapoarte despre iscoade şi invazii, pe care le categorisesc drept false, şi trimit proclamaţii în tot regatul.

Lângă mine, în dreapta, stă arhiepiscopul Thomas Cranmer, un sfetnic înţelept şi răbdător, cu o voce calmă, în vreme ce lordul Thomas Wriothesley are tendinţa de a fi teatral şi zgomotos. El are un motiv de îngrijorare temeinic. Wriothesley e cel care a primit poruncă de la rege să stabilească ce cheltuieli ar fi necesare pentru o invazie în Franţa şi un marş asupra Parisului. După multe calcule şi multe hârtii cu socoteli scrise minuţios, el a considerat că ar trebui vreun sfert de milion de lire – o avere. Noi am strâns suma din împrumuturi şi dări şi am scos tot aurul din vistieriile regale, până la ultimul bănuţ, însă acum mistuim rapid banii şi e limpede că Wriothesley a subestimat cheltuielile.

William Petre, fiul unor crescători de vite din Devon, e un bărbat care a ajuns de curând la rangul pe care îl are pe baza calităţilor sale, genul de om pe care familiile vechi, precum neamul Howard, îl urăsc. El domoleşte adunarea cu calm şi bună-cuviinţă atunci când unii dintre ceilalţi sfetnici îşi susţin propriile interese sau vor ca oraşele lor natale să fie scutite de dări. Petre e cel care propune să compensăm lipsa de bani scoţând plumbul de pe toate acoperişurile mănăstirilor şi vânzându-l. Asta va face să plouă prin acoperişuri şi va desăvârşi ruinarea bisericii romano-catolice din Anglia. Înţeleg că o astfel de măsură ajută atât reformei, cât şi la strângerea banilor pentru rege, însă o parte din mine jeleşte distrugerea acelor clădiri frumoase şi a milosteniei şi învăţăturii pe care ele le-au răspândit în comunităţile din jur.

Prinţesa Mary participă adesea alături de mine la câte o întrunire şi uneori mă gândesc că e bine că o face, căci – cine ştie? – într-o bună zi ar putea fi nevoită să conducă propriul ei regat. Prinţesa Elizabeth nu lipseşte niciodată. Şade un pic în spatele meu, cu bărbia ei ascuţită sprijinită pe pumnii încleştaţi, iar ochii ei negri se plimbă de la un sfetnic la altul, observând totul. Verişoara ei, Jane Grey, îi stă alături.

Ne-am terminat treaba pe dimineaţa asta şi sfetnicii, care tocmai s-au înclinat în faţa mea, îşi strâng hârtiile şi părăsesc încăperea, fiecare cu câte o sarcină de îndeplinit, când Elizabeth îmi atinge mâneca şi

ridică ochii spre mine.

— Ce e? o întreb.

— Vreau să ştiu cum ai învăţat să faci asta, zice ea timid.

— Cum am învăţat să fac ce?

— Cum ai învăţat ce trebuie să faci. Nu te-ai născut prinţesă şi totuşi ştii când trebuie să asculţi şi când să porunceşti, cum să te asiguri că te-au înţeles şi cum să verifici că vor face ce li se cere. N-am ştiut că o femeie ar putea face aşa ceva. N-am ştiut că o femeie ar putea domni.

Şovăi înainte să-i răspund. Ea e fiica unei femei care a întors Anglia cu susul în jos, lăsând un rege tânăr să o mângâie pe sâni şi folosindu-se de plăcerea trupească pentru a obţine influenţă, până când a ajuns să stăpânească ţara.

— O femeie poate domni, zic eu încet. Însă trebuie să facă asta călăuzită de Dumnezeu şi folosindu-şi toată judecata şi înţelepciunea. Nu e suficient ca o femeie să vrea puterea, să caute puterea de dragul puterii. Trebuie să îşi asume şi responsabilitatea care vine odată cu puterea. Trebuie să se pregătească pentru putere şi să ia hotărâri înţelepte. Dacă tatăl tău te va mărita cu un rege, atunci într-o bună zi s-ar putea să devii regină şi să te pomeneşti că eşti nevoită să domneşti. Când o vei face, sper să-ţi aduci aminte ce-ţi spun acum: izbânda nu înseamnă să pui o femeie pe tron. Izbânda înseamnă să faci o femeie să gândească precum un rege, să îşi dorească mai mult decât propria ei măreţie şi să fie îndeajuns de umilă pentru a sluji. Ideea nu e să dai puterea pe mâinile unei femei, ci să o dai pe mâinile unei femei bune, care judecă şi căreia îi pasă de ce face.

Fetiţa dă din cap cu seriozitate.

— Însă tu vei fi acolo, zice ea. Mă vei sfătui.

— O, sper să fie aşa! zâmbesc eu. Voi fi o bătrână de la curtea ta, o doamnă enervantă, care ştie întotdeauna mai bine decât toţi ceilalţi cum merge treaba. Voi sta într-un colţ şi mă voi plânge de cheltuielile tale nesăbuite!

Când aude asta, ea râde şi eu o trimit la doamnele mele, ca să le spună că voi sosi în curând şi că putem pleca la vânătoare.

* * *

Nu îi spun lui Elizabeth cât de mult mă încântă să conduc regatul. Felul în care stăpâneşte regelui e unul cu idei răsărite din senin, favoruri teribile, retrase fără veste, şi contraordine neaşteptate. Îi place să îşi surprindă Consiliul de Coroană, să îl menţină în nesiguranţă, să se teamă de schimbare. Îi place să întoarcă oamenii unul împotriva altuia, să încurajeze reforma şi apoi să dea impresia că s-ar întoarce la papalitate. Îi place să dezbine biserica şi consiliul şi să

tulbure parlamentul.

În lipsa agitaţiei stârnite de el, rotiţele negoţului, ale legilor ţării şi ale legilor bisericii merg bine şi fără preget. Chiar şi acuzaţiile de erezie în rândul oamenilor de rând – atât împotriva papistaşilor, cât şi a luteranilor – sunt mai puţine. Se ştie peste tot că nu îmi doresc să influenţez justiţia ca să sprijin o tabără sau alta. Cum nu se mai emit subit legi represive şi nici nu se mai interzic cărţi, nu sunt nici proteste, iar predicatorii care vin în fiecare dimineaţă de la Londra pentru a sta de vorbă cu doamnele mele, în timp ce copiii ascultă, sunt moderaţi şi profunzi. Toate discuţiile au drept subiect atenta definire a cuvintelor, nu marea patimă a loialităţii împărţite între Roma şi rege.

Am grijă să-i scriu regelui aproape zilnic: îi trimit scrisori vesele, în care îi laud vitejia şi curajul, îi cer rapoarte despre asediul de la Boulogne şi îi spun că sunt sigură că oraşul va cădea în curând. Îl vestesc că fiul şi fiicele lui sunt sănătoşi şi că le e dor de el, aşa cum îmi e şi mie. Îi scriu ca o soţie iubitoare, un pic amărâtă că stă fără el, dar şi mândră de curajul soţului ei, aşa cum se cuvine să fie soţia unui mare general. Îmi vine uşor să scriu convingător. Am descoperit că am talent la scris, dragoste pentru scris.

Cartea mea de psalmi, frumos legată, e vârâtă pe fundul lăzii mele cu cărţi, care e ţinută sub cheie. O consider comoara mea, cea mai de preţ comoară a mea, care trebuie să rămână tăinuită. Însă când văd acele cuvinte, care au fost mai întâi scrise, tăiate, apoi rescrise, tipărite şi legate într-o carte, ştiu că iubesc procesul scrierii şi publicării. Să iei un gând şi să lucrezi asupra lui, să-l redai în cea mai clară formă şi apoi să-l trimiţi în lume – asta e o trudă atât de neasemuită şi de dătătoare de bucurie, încât nu mă mir că bărbaţii au păstrat-o pentru ei.

Aşa că acum îmi exersez talentul epistolar cu soţul meu. Îmi compun scrisorile tot aşa cum aş traduce un psalm, închipuindu-mi starea de spirit a autorului care vreau să fiu. Când scriu traducerea unei rugăciuni, îmi imaginez întotdeauna autorul dintru început – un om dureros de conştient de propriu-i păcat. Gândesc cu mintea lui şi apoi scriu cea mai frumoasă şi mai melodioasă versiune a ceea ce cred că ar ieşi din gura lui. După aceea mă pun pe mine însămi în lucrare, fără a uita nicio clipă că sunt femeie, nu bărbat. Păcatele care îl îndurerează pe un bărbat sunt adesea cele ale mândriei, lăcomiei sau dorinţei de putere de dragul puterii. Însă mie mi se pare că păcatele unei femei sunt altele. Nu acestea sunt păcatele mele primordiale. Cel mai grav păcat al meu este neputinţa de a mă supune – îmi vine foarte greu să-mi plec voinţa. Celălalt mare defect al meu este o pasiune, o adoraţie – e ca şi cum mi-aş crea un idol, un Dumnezeu mincinos.

Aşa că atunci când îi scriu regelui o scrisoare de dragoste, e ca şi cum aş scrie o rugăciune. Creez un personaj ce rosteşte cuvintele. Trag

foaia mai aproape şi mă gândesc cum aş fi eu dacă aş fi profund îndrăgostită de un bărbat care asediază oraşul Boulogne din Franţa. Mă gândesc: ce ar spune soţia lui? Cum i-ar spune că-l iubeşte, că îi e dor de el şi că se bucură că el îşi face datoria? Mă gândesc: cum i-aş scrie unui bărbat pe care nu-l pot vedea, care e foarte departe de mine, care are atât de multă grijă de siguranţa mea, încât nici măcar nu vrea să îmi arunce o bezea în semn de bun-rămas, care e atât de mândru şi de independent, dar care totuşi mă iubeşte şi îşi doreşte să nu mă fi părăsit, să nu mă părăsească niciodată?

În mintea mea îl văd pe Thomas Seymour în faţa zidurilor de la Boulogne la fel de limpede ca şi cum ar fi aievea, văd zâmbetul lui posomorât în timp ce înfruntă primejdia fără să simtă pic de teamă. Şi, cuprinsă de acest sentiment de iubire şi dor, îi scriu regelui cu tandreţe şi supunere, interesându-mă sincer de sănătatea lui şi declarându-i cu onestitate că mă gândesc la el. În acelaşi timp însă prin minte îmi umblă o altă scrisoare, o scrisoare fantomă, făcută din cuvinte ce nu sunt aşternute niciodată pe hârtie. Nici măcar nu-i mângâlesc numele în grabă, ca să curăţ peniţa de cerneală, şi nu-i desenez niciodată blazonul. Nu rostesc niciodată cuvintele cu glas tare. Doar seara, înainte să merg la culcare în patul meu pustiu, ultimul lucru pe care îmi îngădui să-l fac e să mă gândesc la scrisoarea pe care i-aş scrie-o dacă aş putea.

I-aş spune că-l iubesc cu o înflăcărare care îmi răpeşte somnul. I-aş spune că în unele nopţi nu pot suporta atingerea cearşafului pe umeri şi pe sâni, deoarece pânza rece mă face să tânjesc după mâna lui caldă şi iscusită. I-aş scrie că îmi pun palma la gură şi îmi imaginez că-l sărut pe el. I-aş scrie că îmi aşez palma pe cele mai tainice părţi ale trupului şi mi le apăs insistent şi că senzaţia aceea de fericire neţărmurită e toată de la el. I-aş scrie că fără el sunt o coajă goală, o coroană deşartă, că toată viaţa mea adevărată mi-a fost furată. I-aş scrie că viaţa mea e un mormânt minunat sculptat, un pustiu, şi că am tot ce şi-ar putea dori o femeie – doar sunt regina Angliei – însă o cerşetoare cu picioarele şi braţele înfăşurate în jurul soţului ei şi cu gura lui lipită de gura ei e mai bogată decât mine.

Nu voi scrie asta niciodată. Sunt autoare şi regină. Pot scrie doar cuvinte pe care să le citească toată lumea, pe care secretarii regelui i le pot citi acestuia cu glas tare, de faţă cu toţi curtenii. Scriu cuvinte care pot fi trimise spre publicare la Londra, chiar dacă nimeni nu ştie cine le-a scris. Nu voi scrie niciodată, asemenea bietei regine Kitty, „Când mă gândesc că vei pleca din nou departe de mine, mi se frânge inima”. Regele a decapitat-o din cauza acelei scrisorele prosteşti de amor. Şi-a scris singură condamnarea la moarte. Eu nu voi scrie niciodată aşa ceva.

Regele îmi răspunde povestindu-mi despre mersul lucrurilor. E când

lăudăros, când melancolic, cuprins de dorul de casă. A renunţat la planul de a porni asupra Parisului de îndată ce a ajuns la Calais şi a fost descurajat de împăratul Spaniei. Au hotărât ca mai întâi să asedieze oraşele din apropiere. Charles Brandon şi Henric au atacat Boulogne. Thomas Howard, duce de Norfolk, îşi continuă asediul stăruitor asupra învecinatului Montreuil. Toţi cer mai mult praf de puşcă, mai multe tunuri, mai multe ghiulele, iar eu trebuie să le trimit şi nişte mineri din Cornwall, care să sape pe sub zidurile oraşelor franceze. Le trimit vorbă dregătorilor din Cornwall şi cer voluntari, poruncesc să se toarne mai multe tunuri, pun să se facă praf de puşcă, îmboldesc tot mai mulţi pietrari să cioplească pietre rotunde pentru ghiulele. Îl chem la mine pe trezorierul regal, mă asigur că strângem destui bani pentru a continua să aprovizionăm armata şi îi atrag atenţia că s-ar putea să fie nevoit să meargă din nou în parlament, pentru a cere încă un subsidiu. El mă previne că preţul plumbului e în cădere, deoarece noi scoatem tot mai mult pe piaţă şi nimeni nu mai cumpără. Primesc petiţii de la toţi cei care ar apela în mod normal la mine şi apoi mă întâlnesc cu toţi cei care ar apela în mod normal la rege. Stau în fiecare zi în sala de audienţe a regelui şi intendentul casei mele hotărăşte cine poate să se apropie şi să mi se adreseze. Răspund la fiecare scrisoare în ziua în care o primesc. Nu las treburi nefăcute, care să îmi copleşească administraţia casei, iau slujbaşi de-ai Consiliului de Coroană ca să muncească alături de oamenii mei şi îi comunic regelui absolut fiecare lucru pe care-l fac.

Regele trebuie să ştie că sunt regentă în toate privinţele, că nu trec cu vederea nimic, însă îi arăt limpede că tot el domneşte prin mijlocirea mea. Nu trebuie să creadă nicio clipă că am luat puterea şi domnesc de capul meu. Trebuie să domnesc ca un rege şi să îl înştiinţez ca o soţie. Trebuie să păstrez cu grijă această deosebire în fiecare cuvânt pe care îl aştern pe hârtie, în tot ce zic şi îi va fi raportat, la fiecare întrevedere cu Consiliul de Coroană, alcătuit în parte din oameni din gospodăria mea, care au aceleaşi interese ca şi mine, şi în parte din oameni care se află acolo ca să-şi urmărească propriile interese. În niciunul dintre ei nu pot avea pe de-a-ntregul încredere că nu va strecura un raport în care să spună că sunt lacomă de putere şi că fac prea multe, că sunt cel mai îngrozitor lucru de pe lume: o femeie cu sufletul şi firea unui bărbat.

Regele îmi scrie că o duce bine cu sănătatea. I s-a construit o platformă, ca să privească asediul oraşului Boulogne, şi poate să urce treptele singur şi să meargă pe acolo fără sprijin. Rana de la picior i s-a uscat şi medicii i-o ţin deschisă, dar sub control, aşa că durerea e mai mică. Pleacă în fiecare zi călare pe calul lui mare, cu o muschetă enormă la oblâncul şeii, pregătit să tragă în orice francez pe care-l vede. Merge de jur-împrejurul oraşului şi a taberei de asediu ca să se

arate oamenilor şi să-i asigure că îi va conduce spre victorie. Duce viaţa pe care o îndrăgeşte, viaţa imaginară a tinereţii sale de basm – toţi însoţitorii săi sunt tineri chipeşi, care amintesc de idealul visat al cavalerilor Mesei Rotunde. Retrăieşte campania militară pe care a câştigat-o când era tânăr, în bătălia de la Spurs, iar corturile casei sale regale sunt la fel de frumoase precum cele ridicate pe Câmpia Pânzei de Aur{9}. E ca şi cum, odată ajuns la bătrâneţe, i s-a oferit prilejul de a se bucura încă o dată de plăcerile tinereţii: camaraderie, primejdie simbolică, victorie.

Fac în fiecare seară mese somptuoase, la care povestesc micile înfruntări din timpul zilei, ţin toasturi şi plănuiesc înaintarea spre Paris. Henric este sufletul campaniei, braţ la braţ cu prietenii lui nesăbuiţi, şi jură că va fi, de fapt şi de drept, rege al Franţei.

Regele şi favoriţii săi nu se primejduiesc – scena de unde privesc ei e mult în afara bătăii tunurilor din Boulogne. Desigur, există riscul să dea vreo molimă în oştire, numai că la primul semn de boală, Henric va fugi şi curtea va pleca împreună cu el. De vreme ce e îndeajuns de puternic ca să călărească, să umble şi să mănânce aşa cum o face, nu mă tem pentru sănătatea ori siguranţa lui. Şi fiecare bărbat din alaiul lui ştie că mai degrabă trebuie să-şi piardă propria viaţă decât să accepte ca regele să ajungă în primejdie atâta vreme cât fiul şi moştenitorul său e un băieţel de numai şase ani, care stă în camera copiilor. Ultimul rege copil care a ajuns pe tron a pierdut teritoriile noastre din Franţa şi a rămas fără tron în Anglia. Regatul nu poate fi lăsat în voia sorţii, în mâinile unui băieţel şi cu o femeie în chip de regentă.

Aşa că nu mă tem pentru Henric şi nici pentru fratele meu, care e în siguranţă alături de rege. Singurul pentru care mă tem, singurul bărbat din întreaga oştire care mă face să-mi plec capul în rugăciuni disperate, este Thomas Seymour. Acum, că regele l-a numit în fruntea forţelor navale şi el comandă corăbiile care aprovizionează oştirea, e mereu pe mare, străbate apele înşelătoare ale Canalului Mânecii, timp în care vasele franceze ridică o blocadă, vasele scoţiene ne hărţuiesc flota, iar piraţi de toate naţiile navighează sub drapelele negre, sperând la prăzi uşor de obţinut. Thomas pluteşte pe acele ape furtunoase, pe acea mare periculoasă, cu corăbiile a două ţări împotriva sa, şi nimeni nu se gândeşte să-mi spună – căci de ce ar face-o? – dacă e în siguranţă, dacă e în vreun port sau e pe mare, cu vasul lui. O dată pe săptămână insist să i se arate Consiliului de Coroană, pe o hartă mare, unde anume se află oştirea noastră în Franţa, unde e tabăra regelui, unde se află Howard şi unde sunt vasele noastre. E singurul mod în care pot afla că el e în siguranţă. Dar harta e încâlcită, oştirea regelui nu pleacă nicăieri, nimeni nu e foarte interesat de vase şi veştile sunt vechi. Trebuie să mă prefac că mă

interesează Boulogne, când de fapt mie mi-e teamă de ce se petrece pe mare.

Regele îmi porunceşte să-l consult pe astronomul regal, ca să aflu momentul cel mai prielnic indicat de aştri pentru asaltul său asupra Parisului. Nicholas Kratzer vine în iatacul meu cel nou, unde le am alături doar pe fiica mea vitregă, Margaret, şi pe prinţesele Mary şi Elizabeth. Se înclină adânc în faţa noastră şi eu mă întreb ce gândeşte când mă vede pe mine, neînsemnata Kateryn Parr, în chip de regentă a Angliei, flancată de două prinţese de sânge.

— Ai găsit ziua cea mai potrivită pentru asaltul asupra Parisului? îl întreb.

El se înclină din nou, scoate din mânecă un manuscris făcut sul şi spune:

— Aştrii sugerează prima săptămână din septembrie. Am desenat alinierea lor, ca să o studiaţi. Ştiu că vă interesează aşa ceva.

— Da, aşa e.

Pune hârtiile pe masă, lângă mine. Îl întreb:

— Şi ce crezi când le vezi pe prinţesele acestea? Când le vezi aici pe prinţesele din neamul Tudor, cu coroniţele lor pe cap?

— Cred că în faţa lor nu se aşterne decât glorie, zice el cu tact.

Zâmbeşte la vederea chipului uluit al lui Elizabeth şi adaugă:

— Cine s-ar putea îndoi că amândouă veţi domni peste o ţară importantă?

Mary zâmbeşte: bineînţeles că ea îşi doreşte o căsnicie regală în Spania. Însă Elizabeth are propriile ei ambiţii. Se uită cum îi poruncesc Consiliului de Coroană, mă urmăreşte când primesc rapoartele din întreaga Anglie, învaţă că o femeie se poate educa singură, că îşi poate urmări propriul ţel şi le poate porunci altora.

— Voi domni? şopteşte ea.

Mă întreb ce crede cu adevărat astronomul, ce vede el de fapt. Dau din cap spre Elizabeth şi Mary şi ele se retrag de la masă, timp în care Nicholas Kratzer scoate din săculeţ un alt sul.

— V-am întocmit harta astrologică, zice el. Sunt onorat că arătaţi un interes atât de binevoitor faţă de munca mea umilă.

Mă ridic de pe scaun, iar el întinde documentul pe masă şi îl fixează, la fel ca înainte, cu mici figurine din aur reprezentând planetele.

— Lucruşoarele astea sunt frumoase, zic eu, de parcă nu jinduiesc să văd ce a desenat pentru mine.

— Sunt prespapieruri. Nu talismane, desigur. Însă mă încântă.

— Şi ce mi se arată acolo? îl întreb încet. Rămâne între noi doi, n-o s-o discutăm cu nimeni altcineva… Ce mi se arată?

— Văd că aţi fost căsătorită de copilă cu un bărbat tânăr, zice el, arătând semnul casei mele, coiful cu pene. Aştrii spun că eraţi un copil

şi la fel de neprihănită cum sunt aceştia, îmi arată el însemnele care arată primii ani din viaţa mea.

— Mda, poate că aşa a fost, spun eu zâmbind.

— Apoi, înainte de a apuca să împliniţi douăzeci de ani, aţi fost măritată din nou, rândul ăsta cu un bărbat îndeajuns de vârstnic ca să vă fie tată, şi aţi înfruntat un mare pericol.

— Pelerinajul Milei, confirm eu. Răsculaţii au ajuns la castelul nostru şi l-au asediat. Ne-au luat ostatici – pe mine şi pe copiii lui.

— Probabil aţi ştiut că nu vă vor face niciun rău, zice el.

Am ştiut-o atunci. Însă regele îşi justifica cruzimea faţă de cei din nord pe baza rapoartelor violente despre sălbăticiile de-acolo.

— Erau trădători, zic eu în loc să-i răspund cinstit. Sau, oricum, au fost spânzuraţi pentru trădare.

— Aţi fost căsătorită aproape zece ani, zice el, arătându-mi liniile haşurate de pe hartă. Şi nu vi s-a născut niciun copil.

— Spre amărăciunea mea, spun eu, plecând capul. Dar soţul meu avea un moştenitor şi o fiică şi nu mi-a reproşat asta niciodată.

— Iar apoi Maiestatea Sa v-a onorat cu interesul şi aprecierea lui.

Când e spusă aşa, e o poveste atât de tristă, încât simt un val neaşteptat de lacrimi de milă faţă de mine însămi şi mă îndepărtez de masă şi de hârtiile de pe ea înainte să încep să plâng. Ar fi pur şi simplu o prostie.

— Iar acum vedem cum începe viaţa dumneavoastră spirituală, zice blând astronomul. Aici o vedem pe Pallas: înţelepciune şi învăţătură. Studiaţi şi scrieţi?

— Studiez, recunosc eu, ascunzându-mi un icnet de uimire.

— Veţi scrie, zice el. Iar cuvintele dumneavoastră vor fi preţuite. O femeie scriitoare… iată într-adevăr ceva nou. Cultivaţi-vă talentul, Maiestatea Voastră. E ceva rar. E preţios. Acolo unde dumneavoastră deschideţi drumul, vă vor urma şi alte femei, iar ăsta e un lucru mare. Poate cărţile dumneavoastră vă vor fi copiii, moştenirea, urmaşii pe care-i lăsaţi.

— Poate, aprob eu, dând din cap.

— Însă nu o să aveţi parte doar de învăţătură, zice el. Aici – arată el spre simbolul uşor de recunoscut al lui Venus –, aici e iubire.

Mă uit în tăcere. Nu îndrăznesc să-l întreb ce vreau să aflu.

— Cred că iubirea vieţii Maiestăţii Voastre va veni acasă la dumneavoastră, zice el.

Îmi încleştez mâinile şi mă asigur că faţa îmi e golită de orice expresie.

— Iubirea vieţii mele?

El înclină capul şi zice:

— Nu pot să spun mai mult.

Şi, ce-i drept, nici eu nu cutez să întreb mai mult.

— N-o să păţească nimic?

— Cred că vă veţi căsători din nou, zice el foarte încet şi îmi arată cu indicatorul lui din fildeş, ce seamănă cu o baghetă, anii din urmă, a patra mea decadă de viaţă. Venus, comentează el încet. Iubire, rodire şi moarte.

— Poţi să-mi vezi moartea? îl întreb cu îndrăzneală.

El clatină iute din cap, zicând:

— Nu, nu! E interzis. Uitaţi-vă aici: harta dumneavoastră e la fel ca a regelui. Continuă la nesfârşit, nu se termină niciodată.

— Dar vezi iubire?

— Cred că veţi trăi alături de iubirea vieţii dumneavoastră. Va veni acasă la Maiestatea Voastră.

— Bineînţeles, te referi la rege, care se va întoarce acasă de la război, spun eu repede.

— Se va întoarce teafăr de la război, repetă el.

Dar nu spune cine.

* * *

Astronomul are dreptate cel puţin în ceea ce priveşte prezicerile legate de studiile mele. Arhiepiscopul Cranmer vine zilnic la mine ca să discutăm activitatea Consiliului de Coroană şi felul cum ar trebui să răspund cererilor sau rapoartelor sosite din ţară, însă de îndată ce îmi încheie munca lumească, ne întoarcem la lumea spiritului. El e soiul acela de cărturar care te însufleţeşte şi te inspiră şi în fiecare zi îmi aduce câte o predică sau o broşură, uneori scrise de mână, alteori abia publicate, ca să mă gândesc la ele, iar a doua zi le discutăm împreună. Doamnele mele de onoare ascultă şi adesea participă şi ele la discuţie. Prinţesa Mary e mereu înclinată să apere biserica tradiţională, însă până şi ea recunoaşte logica arhiepiscopului şi forţa lui spirituală. Odăile mele devin un centru de dezbateri, o mică universitate pentru femei, căci arhiepiscopul îşi aduce aici capelanii şi invită predicatori de la Londra să vină să-şi împărtăşească viziunea asupra bisericii şi viitorului ei. Toţi sunt cercetători profunzi ai Bibliei în latină, în greacă şi în traducerile ei actuale. Ne pomenim că trecem adesea de la o versiune la alta pentru a ajunge la adevăratul înţeles al unui cuvânt şi, deşi mă delectez cu capacitatea mea tot mai mare de a înţelege latina, ştiu că va trebui să învăţ şi greaca.

Într-o dimineaţă Thomas Cranmer vine în odăile mele, se înclină în faţa mea şi şopteşte:

— Aş putea să vorbesc puţin cu dumneavoastră, Maiestate?

Mă trag mai la o parte şi, spre mirarea mea, el îmi prinde mâna sub braţul său şi mă conduce afară din încăpere, în lunga galerie unde nu ne poate auzi nimeni.

— Am vrut să vă arăt asta, zice el, cu ochii negri strălucindu-i sub sprâncenele sure.

Scoate din mânecă o carte legată în piele. În interior e pagina de titlu, cu un singur cuvânt: *Psalmi.* Tresărind uşor, îmi dau seama că ţine în mână cartea mea, prima mea carte publicată.

— Nu are niciun autor, dar am cunoscut imediat vocea, zice Cranmer.

— E tipărită anonim. Nu are un autor recunoscut, zic eu repede.

— Şi e înţelept să fie aşa. Sunt mulţi cei care le-ar refuza oamenilor de rând dreptul de a înţelege Biblia sau psalmii şi mulţi s-ar repezi să critice un om îndeajuns de curajos ca să traducă psalmii latineşti ai episcopului Fisher.

Face o pauză, zâmbeşte cald, apoi adaugă:

— Nu cred că i-ar trece cuiva prin cap că o femeie ar fi putut face aşa ceva.

— Ar fi mai bine ca lucrurile să rămână aşa, îi spun.

— Sunt de acord. Am vrut doar să ştiţi că am primit această cărticică de la cineva care habar nu avea cine e autorul, dar care consideră că e o traducere excepţională, şi m-am bucurat să o primesc. Oricine va fi fiind autorul, ar trebui să fie mândru de munca lui. E foarte bună, chiar foarte bună.

Mă pomenesc că roşesc violent, ca un copist ruşinat.

— Sunteţi amabil…

— Aduc laude atunci când sunt meritate. Aceasta este lucrarea unui lingvist şi a unui poet.

— Vă mulţumesc, murmur eu.

* * *

Încurajată de publicarea şi de succesul cărţii de psalmi, îi sugerez arhiepiscopului că m-aş încumeta să încep un proiect măreţ: traducerea celor patru evanghelii din Noul Testament, documentele cruciale ale vieţii lui Hristos. Mi-e teamă că o să-mi spună că e o sarcină prea grea, însă el e entuziasmat. Vom începe cu traducerea latinească a cărturarului Erasmus şi vom încerca să o redăm în engleză, în cuvinte frumoase, dar simple, pe care să le poată citi oricine.

Iar dacă vor citi despre viaţa lui Hristos într-o limbă simplă şi o vor înţelege, putea-vor ei să nu-L urmeze? Cu cât studiez mai mult, cu atât sunt mai sigură că bărbaţii – şi femeile, în egală măsură – îşi pot lua în stăpânire propriul suflet, pot munci pentru propria mântuire şi se pot ruga direct lui Dumnezeu.

Desigur, odată ce gândesc asta, ajung să cred şi mai tare că trucurile, vicleşugurile şi purtările bisericii Romei înseamnă o

ruşinoasă îmbogăţire pe spinarea oamenilor ignoranţi. Să-i vinzi unei femei un medalion de pelerinaj şi să-i spui că aşa dovedeşte că a fost în acel pelerinaj şi că astfel îi sunt iertate păcatele este, de bună seamă, un păcat în sine. Să-l asiguri pe cineva că dacă îndeajuns de multe călugăriţe vor cânta îndeajuns de multe liturghii, atunci copilul lui mort va merge în rai, e o înşelătorie la fel de josnică precum aceea de a da drept bună o monedă calpă. Să cumperi o indulgenţă de la papă, să-l sileşti pe suveranul pontif să anuleze o căsătorie, să-l faci să treacă cu vederea legile rudeniei, să-l priveşti cum îi jecmăneşte pe cardinali, care le cer bani episcopilor, care îi jefuiesc pe preoţi, care caută să ia dări bisericeşti de la săraci – toate aceste nedreptăţi ar trebui să se împuţineze dacă am cădea de acord că un suflet poate ajunge la Dumnezeu şi fără ajutorul altcuiva. Răstignirea este lucrarea Domnului. Biserica este lucrarea omului.

Mă gândesc la noaptea când m-am rugat şi am ştiut că Dumnezeu a venit la mine. L-am auzit, L-am auzit cu adevărat. Mă gândesc la simplitatea şi frumuseţea jertfei lui Hristos şi ştiu în toate felurile – prin citit şi prin revelaţie – că ritualurile vechii biserici trebuie să se împuţineze şi că oamenii se îndreaptă spre Hristos unul câte unul, după cum îi cheamă El. Nu va mai exista supunere oarbă, nu va mai fi nicio bolboroseală într-o limbă străină. Oamenii vor învăţa să citească şi vor avea o Biblie din care să poată învăţa. Asta cred eu acum şi asta voi realiza ca regentă şi regină. Este datoria mea sacră. Este chemarea mea.

* * *

În septembrie oraşul Boulogne cade în urma asediului englez şi regele se pregăteşte să se întoarcă acasă, pentru a fi întâmpinat ca un erou. De fapt îmi scrie din Franţa şi porunceşte să aibă o primire demnă de un erou, iar datoria mea e să mă asigur că aşa va fi. Alaiul victorios al regelui va mărşălui de la Dover până la Londra şi întreaga curte va merge să-l întâmpine la castelul Leeds din Kent. Trebuie să-i comand geamgiului regal nişte ferestre speciale pentru sala de banchet, dormitoarele şi capela de la castelul Leeds, aşa că meşterul sticlar Hone vine în odăile mele ca să-mi arate o schiţă cu castelul distrus din Boulogne şi cu regele şi oştirea sa în faţa lui.

— Soarele va răzbate prin sticlă şi zidurile cetăţii Boulogne vor părea că sclipesc de mândrie pentru ultima oară în lumina asfinţitului, înainte de a se prăbuşi în ruine, îmi spune Galyon Hone. Sticla e acum la pictori şi tăietori.

— Va fi gata la timp?

— Muncim întreaga zi, până noaptea târziu, şi o să izbutim să terminăm ferestrele sălii de banchet la timp pentru ospăţ. Celelalte se

vor face mai târziu.

— Trebuie să terminaţi şi vitraliul de la fereastra capelei, îi zic eu. Regele va dori să fie gata. Vom ţine o liturghie festivă şi ferestrele trebuie să fie la locul lor. Mă văd nevoită să insist, meştere sticlar.

El dă din cap aprobator. E un omuleţ harnic, cu mâini aspre ca pielea tăbăcită de la tăieturile suferite de-a lungul întregii vieţi.

— Prea bine, Maiestatea Voastră. Sunteţi un comanditar aspru. Dar uitaţi-vă la desene! Uitaţi-vă cum i-am înfăţişat pe rege şi pe nobilii săi dinaintea zidurilor de la Boulogne!

Îmi arată o altă schiţă:

— Priviţi, aici sunt ducele de Norfolk, ducele de Suffolk, Charles Brandon, şi *sir* Thomas Seymour. Iar aici, Maiestatea Voastră, este nobilul dumneavoastră frate.

A făcut nişte desene izbutite cu nobilii de la curte strânşi în jurul regelui. Unii sunt în armuri, cu steagurile fluturând. În fundal sunt nişte cai micuţi, în armuri, ce aşteaptă, iar tunurile alunecă în spate şi au deasupra lor nişte norişori, ca după tragere.

Ochii mi se opresc asupra profilului clar al lui Thomas Seymour.

— I-ai înfăţişat de parc-ar fi vii, spun eu şovăitoare. Aş vrea să am şi eu una din schiţele acestea.

— Seamănă foarte bine cu regele, zice el încântat. Luaţi-o, luaţi-o pe cea de aici, Maiestatea Voastră. Mai am una foarte bună, făcută anume pentru tăietorul de sticlă. Iar aici e momentul când cad zidurile. E un moment măreţ. Precum cetatea Ierihonului pentru Iosua.

— Da, spun eu.

Mă întreb dacă nu cumva mă primejduiesc păstrând desenul cu Thomas. Regele e chiar în mijlocul schiţei, iar profilul iubit al lui Thomas e în spate, pe jumătate ascuns. Nimeni din cei care ar vedea desenul n-ar ghici că l-am vrut pentru bucăţica aceea cu chipul lui. L-aş putea păstra în siguranţă, ascuns laolaltă cu cărţile din care studiez şi cu manuscrisul psalmilor pe care i-am tradus. L-aş putea ţine pitit în Biblia mea. Nimeni n-ar şti că tânjesc să-i văd chipul când o deschid la pagina aceea.

Hone îmi arată şi celelalte schiţe pe care le-a făcut. E o înşiruire de imagini ce deapănă povestea invadării Franţei, a alianţei cu Spania şi a asediului încununat de succes. Vitraliul pentru fereastra capelei este unul de mulţumire şi sărbătoare. Un înger binecuvântează campania militară, regele călăreşte spre casă sub o arcadă de frunze de laur, iar îngerii privesc în jos spre el.

— O să fie gata la sosirea regelui, îmi promite el. Mâine mă duc în Kent cu bucăţile de sticlă şi o să le aşezăm pe toate la locul lor, ca să nu se spargă. Vom termina. Plumbul se va răci chiar când va ajunge regele acolo, dar vom termina.

Îl las să-şi strângă hârtiile şi să se pregătească de reverenţă. Împing spre el portretul lui Thomas Seymour laolaltă cu celelalte schiţe.

— N-o voiaţi pe asta, Maiestatea Voastră? Să pun să vă fie înrămată?

— N-are importanţă. O să aştept să o văd în realitate, pe sticlă, îi răspund nepăsătoare.

Katherine Howard a fost descăpăţânată pe baza unei dovezi reprezentate de un bileţel adresat lui Thomas Culpepper, cu scrisul ei micuţ, caraghios, copilăros şi agramat, pătat de o lacrimă, în care îl întreba dacă e bine. Nu îndrăznesc să ţin aici niciun lucru care ar putea fi folosit vreodată împotriva mea. Nu îndrăznesc să păstrez nici măcar o schiţă în cărbune cu profilul lui pe jumătate ascuns în spatele unei mulţimi. Nici măcar atât.

Castelul Leeds, Kent, toamna anului 1544

Sosirea regelui la castelul său e pusă în scenă ca o pantomimă. Totul e doar spectacol. Intendentul casei sale şi înaltul comis regal, cel care administrează grajdurile, au rezolvat toate amănuntele cu intendenţii mei şi locurile tuturor ne sunt stabilite atât de precis, de parcă am învăţa un dans. La ora opt locuitorii recunoscători ai Kentului încep să se adune de o parte şi de alta a drumului care duce la castel şi primii yeomeni ai gărzii îşi ocupă posturile de-a lungul drumului, pentru a ţine în frâu mulţimea nespus de entuziastă sau, în caz că nu e nespus de entuziastă, să încurajeze ovaţiile şi să ordone aplauzele.

Grădinarii şi dulgherii au ridicat arcuri de triumf din crengi de leandru şi laur, trompetiştii sunt postaţi în turnurile castelului şi muzicanţii sunt pregătiţi la intrare. Auzim duduitul de copite al călăreţilor ce deschid calea, apoi pe ale celor din primul şir, şi acum văd de la poarta castelului, unde stau împreună cu Mary şi Elizabeth de o parte şi cu Edward de cealaltă, cum se apropie steagurile fluturânde ale alaiului regelui şi marele drapel al Angliei.

E cu neputinţă să nu-l remarci pe rege. Arată magnific în armura lui italiană neagră, cu imensul lui cal de luptă îmbrăcat în acelaşi metal: e cel mai mare cal din şir, iar călăreţul se înalţă deasupra tuturor celorlalţi, mai masiv, mai strălucitor şi mai înalt decât oricine altcineva de pe drum. Oamenii aclamă foarte spontan, regele întoarce capul şi zâmbeşte când într-o parte, când în cealaltă, iar în urma lui împărţitorul de pomeni azvârle monede, pentru a le spori entuziasmul.

Sunt agitată. Alaiul format din ambasadori, nobili, susţinători şi elita oştirii înaintează încet, caii frumoşi smucesc din cap şi fornăie, arcaşii au arcurile în spinare, uniformele infanteriştilor sunt proaspăt curăţate, unii sunt acoperiţi cu coifuri turtite, iar în fruntea lor, atrăgând mereu privirea, înaintează măreţul rege.

Îşi opreşte calul şi patru oameni aleargă la locurile stabilite dinainte, pentru a-l coborî din şa. Lângă cal e adusă o platformă pe roţi, regele e ajutat să descalece şi să-şi recapete echilibrul, apoi rămâne acolo, în picioare. Se întoarce şi îmi face cu mâna. Mulţimea ovaţionează, soldaţii dirijează aplauzele, după care cei patru bărbaţi îl ajută pe rege să coboare treptele şi să calce pe pământ.

Scutierii lui vin şi îi desfac apărătorile de la coapse şi de la braţe, însă el îşi păstrează platoşa şi îşi ţine coiful sub braţ, fiindcă aşa are un aer mai războinic. Îmi aţintesc ochii plini de adoraţie asupra lui. Undeva Thomas stă pe calul lui şi mă priveşte.

Un paj stă de o parte a regelui, un alt paj, de cealaltă parte, însă el nu se sprijină de ei când păşeşte. Chiar şi acum, când e momentul să ne salutăm, ştiu că nu trebuie să mă apropii: o să vină el aici. Se

îndreaptă spre mine şi văd că oamenii sunt aliniaţi în aşa fel încât să poată vedea salutul nostru. Regele se apropie tot mai mult, iar eu şi toţi ai casei ne plecăm, facem reverenţe adânci, pline de respect. Copiii lui se înclină aproape până la pământ. Îi simt imediat mâna sub cot, îl simt că mă ridică, se întoarce şi, în văzul tuturor, mă sărută înflăcărat pe gură.

Îmi controlez expresia. Nu trebuie să arăt nici cea mai mică tresărire după sărutul lui umed, cu gust stătut. Regele se întoarce cu spatele la mine şi se adresează oştirii.

— V-am condus în război şi v-am adus acasă! tună el. V-am adus înapoi acoperiţi de onoruri. Ne-am întors triumfători.

Oamenii lui încuviinţează zgomotos şi, cum arunc o privire în jur, mă pomenesc că zâmbesc la vederea entuziasmului lor. Nu poţi să nu te laşi cuprins de bucuria pe care le-o inspiră victoria. E un triumf, un mare triumf că au revendicat teritoriile englezeşti din Franţa. Au dovedit puterea şi tăria regelui nostru Henric şi s-au întors acasă victorioşi.

* * *

Ne aşezăm unul lângă altul în faţa altarului din capela de la castelul Leeds, pe scaunele noastre joase, anume făcute ca să dea impresia că îngenunchem cu pioşenie. Copiii stau în spatele nostru şi ţin capetele plecate cucernic. Regele se roagă sincer câteva momente, apoi mă atinge uşor pe mână, ca să-mi atragă atenţia.

— Edward e sănătos? întreabă el.

În faţa noastră preotul se întoarce cu faţa spre altar şi binecuvântează pâinea şi vinul, iar vocile corului se înalţă într-un imn sărbătoresc. Îmi mut atenţia de la rugăciunile mele la soţul meu, de la sacru la profan. Mă întreb, nu pentru prima oară, dacă Henric crede cu adevărat că aici are loc un miracol – că vinul devine sângele sfânt, că pâinea se transformă în trupul lui Hristos –, de vreme ce întoarce mereu capul şi vorbeşte cu prietenii lui în timp ce se oficiază taina sfântă. Chiar crede că în fiecare zi se petrece o minune înaintea ochilor lui? Şi dacă da, de ce ar trece-o cu vederea?

— După cum vezi. E sănătos. Şi fiicele tale, la fel.

— Spuneai că a fost ciumă.

— Am mers în peregrinare şi am ocolit toate semnele bolii. Acum s-a terminat.

— I-am întărit prinţului moştenirea din Franţa. Un alt oraş sub stăpânire englezească. Şi vom cuceri şi mai multe. Ăsta e doar avanpostul nostru.

— A fost o campanie minunată, îi zic entuziasmată.

El dă din cap că da. Când preotul se apropie, închide ochii şi îşi

împreunează mâinile mari ca un copil la rugăciune. Gura lui ca un boboc de trandafir se deschide, iar limba lui mare iese afară când primeşte în gură pâinea sfinţită, pe care o înfulecă dintr-o singură înghiţitură. Paracliserul vine cu pocalul şi murmură:

— *Sanguis autem Christi.* {10}

— Amin, confirmă regele, apoi ia pocalul, îl înclină şi bea mult din el.

Cei doi vin la mine. În tăcerea sacră, pe când preotul îmi întinde azima, şoptesc în inima mea: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, că l-ai ferit pe rege de numeroasele primejdii ale războiului". Azima sfântă e cleioasă şi greoaie în gura mea. Înghit, iar preotul vine spre mine cu pocalul de vin. „Şi ţine-l pe Thomas Seymour sub pavăza Ta, apără-l şi milostiveşte-Te de el", îmi închei eu rugăciunea tainică. „Doamne, binecuvântează-l pe Thomas."

* * *

Bucătăriile regale se întrec pe ele însele la festinul victoriei. Ne aşezăm la masă după liturghie, la zece dimineaţa, şi mi se pare că nu ne vom mai opri niciodată din mâncat. Feluri de mâncare minunate vin unele după altele de la bucătării, purtate la înălţimea umerilor printre curteni: platouri mari din aur cu mormane de carne – tot felul de animale, peşti sau orătănii –, boluri din aur cu tocane şi sosuri, tăvi cu prăjituri, plăcinte impunătoare, clădite cu măiestrie. Partea cea mai meşteşugită a ospăţului e friptura în friptură, cu păsări umplute şi vârâte în alte păsări: ciocârlie vârâtă în sturz-de-vâsc, care e vârât apoi într-un pui. Puiul intră într-o gâscă, gâsca într-un păun, păunul într-o lebădă şi apoi toate sunt învelite într-un uimitor castel din aluat, modelat sub forma cetăţii Boulogne. Curtea aclamă şi toată lumea loveşte cu cuţitele în mese când patru oameni cară prin sală o tavă imensă cu plăcinta, o înfăţişează regelui şi o aşază pe un postament din faţa lui. Corul de la balconul de deasupra sălii cântă un imn al victoriei, iar regele, transpirând şi epuizat de ospăţul îndelung, radiază de plăcere.

Ceasornicarul meu a făcut un ceas în formă de tun şi acum Will Somers îl aduce în sală într-o trăsurică special gândită pentru el, ţopăind şi sărind pe sub flamura Sfântului Gheorghe. În timp ce toată lumea ovaţionează şi scoate strigăte de încurajare, Will se apropie cu o lumânărică de tunul micuţ din aur, având un aer grozav de caraghios, se preface că se dă înapoi de spaimă şi în cele din urmă joacă scena aprinderii fitilului.

Atinge cu îndemânare un buton tăinuit, iar micul tun bubuie, scuipă o flacără şi aruncă o bilă spre zidurile din aluat ale plăcintei în formă de castel. Lovitura e bine ţintită: turnul se prăbuşeşte în urma atacului

şi se aud aplauze răsunătoare.

Regele e încântat. Se ridică greoi în picioare, strigând cu putere:

— *Henricus vincit!*{11}

Toată curte îi răspunde strigând:

— Ave, Cezar! Ave, Cezar!

Zâmbesc şi aplaud. Nu îndrăznesc să mă uit peste masă înspre lorzi, unde Thomas va fi observat acest salut extaziat adresat unei plăcinte cu carne. Îmi strâng cu putere vârfurile degetelor, nevăzută de nimeni, ca să îmi reamintesc să nu rânjesc batjocoritor. Curtea e îndreptăţită să sărbătorească, regele e îndreptăţit să îşi savureze triumful. Se cuvine să-mi arăt încântarea şi, pe lângă asta, în inima mea sunt mândră de el. Mă ridic în picioare şi înalţ paharul, toastând pentru rege. Întreaga curte mă urmează. Henric se ridică, clătinându-se uşor, şi primeşte laudele deşănţate ale soţiei, fiicelor şi oamenilor lui. Nu mă uit la Thomas.

* * *

Ospăţul nu se mai termină. După ce mesenii au luat câte o felie din plăcinta în formă de castel şi au mâncat toată carnea şi tot peştele, sunt aduse dulciurile şi budincile: porţie după porţie de hărţi ale Franţei făcute din zahăr şi figurine din marţipan cu calul de luptă al regelui. Sunt aduse plăcinte cu fructe, fructe uscate şi compot de fructe, toate puse în coşuleţe din zahăr şi boluri mari. Pentru răsfăţ şi pentru cei care mai pot să bea şi să mănânce, pe fiecare masă se pun alte fructe uscate şi nuci şi sunt aduse vinuri dulci din Portugalia.

Pofta regelui este uriaşă. Mănâncă de parcă n-ar mai fi pus nimic în gură de când a părăsit Anglia. Mănâncă întruna, chipul i se face tot mai roşu şi transpiră atât de tare, încât un paj stă lângă el cu un şervet curat din olandă şi îi şterge fruntea şi gâtul leoarcă. Cere să i se mai toarne vin în paharul imens şi face semn să i se aducă iarăşi mâncăruri după mâncăruri. Stau lângă el şi ciugulesc nişte nimicuri, ca să mâncăm împreună, însă e un chin care durează toată ziua.

Mă tem că o să se îmbolnăvească. Arunc o privire spre medicii regali şi mă întreb dacă vor îndrăzni să îi propună să pună capăt acestui ospăţ gigantic. Toţi curtenii şi-au împins farfuriile deoparte şi unora le-au căzut capetele pe masă, căci sunt prea beţi ca să mai rămână treji. Numai regele continuă să mănânce încântat şi le trimite cele mai bune feluri de mâncare preferaţilor săi, care se înclină, zâmbesc, îi mulţumesc şi se văd siliţi să guste din ele şi să se prefacă încântaţi că au mai primit ceva de mâncare.

În cele din urmă, când soarele apune, regele îşi împinge farfuria la o parte şi le face semn servitorilor să plece.

— Gata, gata, am mâncat destul. Destul!

Se uită la mine şi îşi şterge grăsimea lucioasă de la gură.

— Ce ospăţ! zice el. Ce sărbătoare!

Încerc să zâmbesc.

— Bine ai venit acasă, mărite soţ. Mă bucur că ai mâncat bine.

— Bine? Sunt ghiftuit. Mă doare burta de-atâta mâncare.

— Ai mâncat prea mult?

— Nu, nu! Unui bărbat de statura mea îi place o masă bună. Îmi trebuia o masă bună după toate câte le-am îndurat.

— Atunci mă bucur că ai avut parte de una.

El dă din cap.

— Avem şi spectacol cu măşti? Se va dansa?

Desigur, acum, că a terminat cu îndopatul, vrea să se întâmple altceva – şi o vrea imediat. Mă gândesc o clipă că Edward, care are numai şase ani şi ia masa în linişte în odăile lui, are mai multă răbdare decât tatăl său, care trebuie să mănânce până i se face greaţă şi apoi vrea să ştie ce o să se întâmple după aceea, imediat după aceea.

— Va fi dans, îl liniştesc eu. Şi va fi şi un spectacol cu măşti, anume pentru a-ţi sărbători victoria.

— Tu vei dansa?

Arăt spre coroana lui Anne Boleyn, care mă apasă greu pe cap.

— Nu sunt îmbrăcată cum se cuvine pentru dans, îi spun. Mă gândeam să stau şi să-i privesc pe dansatori împreună cu tine.

— Trebuie să dansezi! zice el imediat. Nu există femeie mai frumoasă ca tine la curte. Vreau să-mi privesc soţia dansând. N-am venit acasă ca să te văd stând pe scaun. Kateryn, pentru mine nu va fi deloc sărbătoare dacă nu vei dansa.

— Să merg să-mi pun boneta?

— Da, du-te, zice el. Şi întoarce-te repede.

Dau din cap spre Nan, care pocneşte din degete, chemând două slujnice, după care ies pe uşa din spatele tronurilor, ce dă într-un coridor mic.

— Vrea să îmi schimb coroana cu o bonetă, ca să pot dansa, îi spun eu obosită. Trebuie să dansez.

— Fetelor, daţi fuga şi aduceţi boneta aurie a Maiestăţii Sale din odaia ei de îmbrăcat, zice Nan.

Fetele pleacă în fugă şi Nan exclamă înciudată:

— Ar fi trebuit să le spun s-aducă un pieptăn şi o plasă! O să iau una din odaia mea. Aşteaptă-mă aici.

Nan pleacă zorită, iar eu mă duc la fereastră şi mă uit afară. Aerul rece pluteşte ca un abur, iar zumzetul curţii din dosul uşii închise pare de-acum îndepărtat. Castelul Leeds e înconjurat de un şanţ cu apă stătută şi rândunicile zboară pe deasupra lui, aproape atingându-şi reflexiile lor argintii, se tot învârt în timp ce le privesc, iar cerul se

face piersiciu şi auriu. E un apus minunat, aproape stacojiu de-a lungul orizontului şi apoi de un roz tot mai pal, până când partea de jos a norilor e poleită cu aur şi cerul de deasupra lor e de un azuriu din cel mai palid. Preţ de o clipă sunt conştientă de mine însămi, îmi simt propria fiinţă aşa cum mi-o simt atunci când mă rog singură: o femeie încă tânără, ce se uită pe fereastră la păsări şi la apă, într-un timp şi într-un loc anume, cu aştrii destinului meu nevăzuţi pe cerul de deasupra, cu voia Domnului în faţa mea, ştiind atât de puţine şi tânjind după atât de multe şi cu un soare care apune ca pentru a marca sfârşitul unei zile noi.

— Să nu spui o vorbă.

Recunosc imediat vocea scăzută a lui Thomas – pe cine altcineva aud în vis în fiecare noapte? –, mă întorc şi iată-l stând în faţa uşii închise, parcă un pic mai obosit şi un pic mai slab decât atunci când l-am văzut ultima oară, la pupa vasului regelui, îndepărtându-se de mine fără niciun semn de rămas-bun.

Tac şi îl aştept să vorbească.

— N-a fost o victorie măreaţă, zice el cu o furie stăpânită. A fost un măcel. A fost o harababură. Nu am avut armele care ne trebuiau, nici echipament pentru soldaţi. Nu am putut nici măcar să-i hrănim. Oamenii zăceau în noroi, fără corturi, fără niciun adăpost, şi au murit cu sutele din cauza bolilor. Ar fi trebuit să mărşăluim spre Paris, aşa cum era stabilit. În schimb, am irosit vieţile englezilor pentru un oraş fără valoare, pe care nu vom fi niciodată în stare să-l păstrăm, pentru ca el să poată spune că a cucerit o cetate şi să se întoarcă acasă.

— Taci, îi spun. Cel puţin te-ai întors teafăr. Cel puţin el nu a fost bolnav.

— Habar n-avea ce să facă, nici ce ar trebui făcut. Nu ştie să aleagă momentul potrivit pentru un marş, nu ştie cum să-şi organizeze oştirea, să-i ordone când să mărşăluiască, când să se pregătească, când să se odihnească. Nu ştie nici măcar atât cât trebuie pentru a da ordine. Zice un lucru, apoi zice altceva şi pe urmă face o criză de nervi pentru că nu îl înţelege nimeni. Porunceşte cavaleriei să şarjeze într-o direcţie, arcaşilor să plece într-alta, apoi le trimite veste să vină înapoi şi dă vina pe ei pentru greşeală. Iar când totul se ducea de râpă în jurul nostru – oamenii se îmbolnăveau, francezii rezistau –, nu izbutea să priceapă că am dat de necaz. Nu îi păsa că oamenii erau în primejdie. Declara că războiul e costisitor şi că nu se teme de riscuri. Habar n-are de valoarea unei vieţi. Habar n-are de nicio valoare.

Vreau să îl întrerup, însă el nu vrea să tacă.

— Când, în cele din urmă, am învins, a fost un masacru. Două mii de orăşeni, cu femei şi copii după ei, au ieşit din oraş şi au trecut pe lângă el, iar el stătea mândru pe cal în armura lui italienească. Au plecat pe vânt şi ploaie, fără să aibă nimic la ei, nici măcar o traistă cu

mâncare. El a jurat că vor trebui să meargă până la liniile franceze de la Abbeville, însă oamenii s-au pus jos şi au murit pe marginea drumului, timp în care trupele lui le jefuiau căminele. E un ucigaş, Kateryn, un ucigaş nemilos. Iar acum, că s-a terminat, o numeşte o victorie măreaţă. Habar n-are că a fost o harababură. Oştirea lui Howard a fost pe punctul de a se răscula. Boulogne nu va putea fi păstrat. Asta-i doar deşertăciune – o cucerire deşartă. El habar n-are că nu e o victorie măreaţă. Ştie doar ce vrea să ştie, crede doar ce vrea să creadă, aude numai ce porunceşte. Nimeni nu-i spune adevărul, iar el nu l-ar vedea nici dacă l-ai scrie cu sângele victimelor lui.

— E rege, zic eu simplu. Regii nu sunt întotdeauna aşa?

— Nu! exclamă Thomas. Am fost la curtea regelui Ungariei, am vorbit cu împăratul însuşi. Există bărbaţi măreţi cărora le dai ascultare fără a pune întrebări, însă ei înşişi îşi pot pune întrebări. Au îndoieli! Cer rapoarte adevărate. Primesc sfaturi. Acest rege nu e aşa. E orb faţă de propriile lipsuri, e surd la sfaturi.

— Taci, taci! zic eu neliniştită, aruncând o privire spre uşa închisă.

— În fiecare an e din ce în ce mai rău, insistă el. Toţi sfetnicii lui cinstiţi sunt morţi sau au căzut în dizgraţie. Şi-a ucis toţi prietenii din copilărie. Nimeni din preajma lui nu îndrăzneşte să-i spună adevărul. Firea lui a scăpat cu totul hăţurile.

— Nu ar trebui să zici…

— Ar trebui să zic! Trebuie să o zic… fiindcă te previn.

— Mă previi în legătură cu ce?

El se apropie încă un pas, însă întinde mâinile, ca să mă împiedice să vin spre el.

— Nu. Nu pot sta lângă tine. Am venit doar ca să-ţi spun asta: e periculos. Trebuie să ai grijă.

— Am grijă tot timpul! exclam eu. Te visez, dar nu vorbesc niciodată despre tine. Nu-ţi scriu niciodată, nu ne întâlnim niciodată! Am renunţat la tine. Am renunţat cu totul la tine – doar pentru el. Mi-am frânt inima ca să-mi fac datoria.

— O să se sature de tine, zice el înverşunat, iar dacă nu-i oferi niciun motiv să divorţeze, o să te omoare ca să scape de tine.

Este o previziune atât de ucigătoare, încât pentru o clipă rămân mută de uimire.

— Nu, Thomas, te înşeli. Mă iubeşte. M-a făcut regentă. Are mai multă încredere în mine decât în oricine altcineva. I-am adus copiii la curte. Sunt mama lor. Eu sunt o excepţie. Nu şi-a iubit nicio altă soţie aşa cum mă iubeşte pe mine.

— Tu eşti cea care se înşală, prostuţo. Şi pe Katherine de Aragon a făcut-o regentă. A poruncit o slujbă de mulţumire pentru Katherine Howard pe tot întinsul ţării. Poate să se răzgândească într-o clipă şi să te omoare într-o săptămână.

— Nu e aşa! Nu e aşa! scutur eu din cap ca una dintre figurinele de la ceasurile mele. Îţi jur că mă iubeşte.

— A azvârlit-o pe regina Katherine într-un castel umed şi rece şi ea a murit din cauza nepăsării, dacă nu cumva din cauza otrăvii, îşi continuă el enumerarea. Pe Anne a decapitat-o pe baza unor dovezi mincinoase. Sora mea ar fi fost părăsită într-un an dacă n-ar fi rămas însărcinată – şi chiar şi aşa, tot a lăsat-o să moară singură. Pe Anne de Cleves ar fi executat-o pentru înaltă trădare dacă ea nu ar fi fost de acord cu divorţul. Căsătoria lui cu Katherine Howard era nulă, deoarece ea era deja măritată, aşa că ar fi putut să o părăsească şi s-o lase acoperită de ruşine, dar a preferat s-o execute. A vrut s-o ştie moartă. Când se va sătura de tine, o să te omoare. Îşi omoară familia, prietenii şi soţiile.

— Trădătorii trebuie să fie executaţi, şoptesc eu.

— Thomas Morus nu era un trădător. Margaret Pole, verişoara regelui, nu era o trădătoare, era o bătrână doamnă de şaizeci şi şapte de ani! Episcopul John Fisher era un sfânt, Thomas Cromwell era un slujitor loial, Robert Aske şi toţi pelerinii milei aveau o indulgenţă regală. Katherine Howard era o copilă, iar Jane Rochford era nebună. El a schimbat legea ca să poată decapita o nebună.

Tremur ca şi cum aş fi cuprinsă de friguri. Îmi încleştez maxilarul ca să-mi opresc clănţănitul dinţilor.

— Ce spui tu acolo? Thomas, ce-mi spui tu acum?

— Spun ceea ce ştii deja, ceea ce ştim cu toţii, dar niciunul dintre noi nu îndrăzneşte s-o spună. E nebun. E nebun de ani de zile, Kateryn. I-am jurat credinţă unui nebun. Şi, cu fiecare an ce trece, e tot mai orb şi mai periculos. Niciunul dintre noi nu e ferit de toanele lui. Am văzut. Am văzut-o în sfârşit în Franţa, căci şi eu fusesem orb. E un ucigaş, ucide fără rost. Iar tu vei fi următoarea lui victimă.

— N-am greşit cu nimic.

— De-aia o să te şi omoare. Nu suportă perfecţiunea.

Mă reazem cu spatele de zidul rece din piatră.

— Thomas, of, Thomas, ce lucru groaznic îmi spui tu acum!

— Ştiu. Ăsta e bărbatul care a lăsat-o pe sora mea să moară.

Din doi paşi iuţi, străbate holul micuţ, mă cuprinde cu un braţ şi mă sărută sălbatic, de parcă ar vrea să mă muşte, de parcă ar vrea să mă devoreze.

— Eşti singura făptură căreia i-aş spune aşa ceva! îmi zice el îndârjit la ureche. Trebuie să te păzeşti de el, ca să scapi cu viaţă. Nu voi mai vorbi cu tine. Nu pot fi văzut cu tine. E spre binele amândurora. Ai grijă, Kateryn! Dumnezeu să te aibă în pază. Rămas-bun.

Mă agăţ de el.

— Nu mai vreau încă un rămas-bun! O să te mai văd. Acum, că eşti acasă şi e iarăşi pace, de bună seamă că o să te văd măcar o dată pe zi,

nu?

— Sunt noul amiral al forţelor navale regale, zice el. Voi fi plecat pe mare.

— Te duci să-ţi primejduieşti iar viaţa! Nu acum, nu când întreaga curte s-a întors teafără acasă!

— Îţi jur că voi fi mai în siguranţă pe mare decât vei fi tu cu ucigaşul ăla în patul tău, zice el încrâncenat, apoi se smulge de lângă mine şi pleacă.

Palatul Whitehall, Londra, toamna anului 1544

Există un pictor nou, Nicholas de Vent, căruia i s-a cerut să vină din Flandra ca să picteze un tablou, un portret mare, aproape în mărime naturală, al întregii familii regale, în stilul răposatului Hans Holbein. Sunt foarte mândră că vom avea un portret de familie cu noi toţi. Eu am izbutit să strâng laolaltă această familie, să-l conving pe rege să acorde fiicelor lui rangul oficial de prinţese şi moştenitoare, să-i aduc pe tată şi pe fiu sub acelaşi acoperiş. Poate că nu voi reuşi să-i ajut să se înţeleagă şi să se iubească unul pe altul, dar cel puţin s-au cunoscut. Tatăl nu mai e o fiinţă complet imaginară pentru acest băieţel singuratic. Copilul nu mai e fiul fantomă al unei mame asemuite cu sfinţii, ci un băiat adevărat, care merită atenţie pentru ceea ce e el însuşi.

Eu şi regele petrecem o după-amiază plăcută discutând cum va arăta portretul şi cum va trebui potrivit pe peretele de la palatul Whitehall, unde urmează să fie pus pentru totdeauna. Peste sute de ani oamenii îl vor vedea ca şi cum ar sta în faţa noastră, ca şi cum ni se vor prezenta. Hotărâm că trebuie să fie cam ca un triptic dintr-un altar, cu regele în mijloc, eu lângă el şi Edward, moştenitorul lui, sprijinindu-se de tron. De cealaltă parte, aproape în nişte panouri laterale, mărginite de o ramă asupra căreia nu ne putem hotărî încă, vor fi cele două fete, Elizabeth şi Mary. Eu vreau să văd multă culoare în tablou, pe pereţi şi pe tavan. Eu şi fetele suntem brodeze pasionate şi iubim culorile şi modelele vii, aşa că vreau ca în portret să se vadă asta.

Vreau să fie la fel de frumos ca lucrurile pe care le brodăm noi. Regele propune ca în spatele tronului să se profileze o imagine cu ruinele cetăţii Boulogne şi cu steagul lui Henric fâlfâind pe turnul distrus, iar pictorul zice că o să facă o schiţă şi o să ne-o arate.

Pictorul va începe lucrul cu nişte schiţe pregătitoare, făcute cu fiecare dintre noi în parte. Prinţesele vor fi primele. Le ajut pe Elizabeth şi Mary să îşi aleagă rochiile şi bijuteriile pentru întâlnirile în care le va desena artistul. El le va face portretele în cretă şi cărbune şi apoi va copia imaginile pe fundalul bogat colorat pe care îl vor picta ucenicii în atelierul lui.

Henric vine să-l privească pe maestrul de Vent când face primele schiţe cu Mary. Ea poartă o fustă de un stacojiu închis şi, peste ea, o rochie cu mâneci din brocart. Are o bonetă conică franţuzească aurie, ce-i acoperă părul castaniu-roşcat, şi e frumoasă. Stă în picioare, un pic ţeapănă, şi când intră regele, face o reverenţă mică, temându-se să se mişte. Henric îi trimite o bezea, de parcă ar fi un curtean.

— Trebuie să ne arătăm oamenilor, zice el. Trebuie să ne vadă chiar

şi când nu suntem aici, chiar şi când suntem plecaţi în peregrinare sau la vânătoare. Lumea trebuie să îl poată vedea pe rege cu toată familia regală. Trebuie să ne recunoască, aşa cum şi-ar recunoaşte fraţii şi surorile. Înţelegi? Trebuie să fim la fel de îndepărtaţi precum zeii şi la fel de familiari precum sfinţii lor, zugrăviţi în biserica parohială.

Mary stă în picioare şi pare mândră şi fragilă. Mă gândesc că arată deopotrivă ca o femeie gata să lupte pentru drepturile ei şi ca o fată care se teme că nu o va iubi nimeni. E un amestec atât de contradictoriu de cutezanţă şi vulnerabilitate, încât nu ştiu dacă pictorul e în stare să redea toate aspectele ei, dacă e capabil să înţeleagă că are în faţă o fiică obişnuită să fie respinsă şi o tânără care tânjeşte să fie iubită. Cum pozează aşa, cu mâinile împreunate în faţă în rochia aceea stacojie, îi văd chipul palid şi serios şi mă gândesc cât de dragă îmi este tânăra asta loială şi năbădăioasă.

Elizabeth vine după ea şi îşi înalţă ochii negri spre artist, zâmbindu-i. În timp ce Mary e sfidătoare, Elizabeth e prietenoasă, însă sub faţada cochetăriei lui Elizabeth se ascunde aceeaşi nevoie înflăcărată de iubire şi aceeaşi sete de recunoaştere.

Pictorul mi-a arătat primele schiţe, iar acum urmează să facă un cadru exterior pentru portret, unde va înfăţişa două arcade frumoase ce dau spre grădinile din spate, în pragul lor îi va picta pe cei doi bufoni: Will Somers cu maimuţica lui şi bufona lui Mary. Aşa e ceva mai bine decât cu ruinele de la Boulogne, însă nu sunt sigură că îmi doresc o pereche de bufoni într-un portret al familiei regale. Pictorul îmi explică rostul lor: sunt acolo ca să arate că nu am devenit excesiv de trufaşi. Încă mai avem oameni care se îndoiesc de noi, care vorbesc despre lipsurile noastre omeneşti, care râd de noi, păcătoşii.

— Şi regele ştie asta? întreb eu.

Pictorul dă din cap că da.

— A fost de acord?

— Maiestăţii Sale i-a plăcut ideea.

Mă bucur. Asta arată că regele nu se crede mai presus de greşeli, aşa cum susţinea greşit Thomas. În realitate regele are îndoieli şi îl ascultă pe bufonul Will, al cărui dar de la Dumnezeu este să dea glas acestor îndoieli.

Zidul dintre cele două arcade strălucitoare urmează să fie decorat ca o cutie de bijuterii, cu un tavan de trandafiri roşii şi patru stâlpi aurii, un fundal potrivit pentru o familie care are totul. În dreapta va sta Elizabeth, în stânga va fi Mary, iar în centru, îmbrăcat tot în acel roşu-închis de pe blazonul Lancasterilor, se va afla prinţul, scumpul de Edward, ce va sta în picioare lângă tatăl său, regele. Acesta va fi aşezat pe tron, iar eu voi şedea lângă el. Tabloul va fi copiat, gravat şi răspândit în tot regatul, în întreaga creştinătate. Va afirma triumful ambiţiei Tudorilor. Iată-l pe Henric, voinic şi chipeş, puternic şi viril,

lângă fiul său, un băiat sănătos, ce devine bărbat în preajma lui, alături de mine, o soţie destul de tânără ca să mai poată zămisli, cu cele două frumoase fiice ale sale într-o parte şi în alta şi cu poporul Angliei – perechea de bufoni – uitându-se la splendoarea noastră.

— Arată bine, zice Henric încet în spatele meu, privind aprobator spre prinţesa Mary.

— Suferă foarte rău din cauza durerii de burtă, dar cred că e mai bine, îi răspund eu. Cred că e din ce în ce mai bine. Am grijă să mănânce regulat, să facă mişcare şi apoi să se odihnească.

Regele dă din cap aprobator.

— Poate că ar trebui să o mărit, zice el, de parcă tocmai acum i-ar fi venit ideea. Îi arunc un mic zâmbet pieziş.

— Mărite soţ, pe cine ai în minte? îi spun jucăuş. Căci ştiu, la fel de bine cum te ştiu pe tine, că te-ai gândit la cineva pentru ea. Şi probabil că un ambasador vorbeşte deja despre asta la vreo curte regală importantă.

Mă ia de mână şi mă îndepărtează de artist şi de prinţesa Mary, ai cărei ochi negri ne urmăresc, de parcă fata ar şti că tatăl ei are planuri pentru ea.

— Mă tem că la început n-o să-i placă, însă cum Franţa ne e duşman, Spania e un aliat în care nu putem avea încredere şi mai e şi duşmănia papei, mă gândeam la o alianţă nouă – cu Germania sau, poate, cu Danemarca ori Suedia.

— Ar trebui să fie liberă să se roage în credinţa ei. Ăştia nu sunt luterani?

— Ar trebui să se supună soţului, mă corectează el.

Şovăi. Mary e inteligentă şi cumpănită. Dacă ar avea ocazia să discute despre religie cu un soţ inteligent, s-ar putea converti la credinţa mea, aceea că Dumnezeu ne vorbeşte fiecăruia dintre noi în parte şi că nu avem nevoie nici de papă, nici de preoţi şi nici de vreo statuie din care curge sânge ca să găsim calea spre credinţă. Dumnezeu ne cheamă şi noi nu trebuie decât să ascultăm. Nu există scurtături şirete pe calea spre iertare. Există o singură cale şi o singură Biblie, iar o femeie o poate studia la fel de bine ca un bărbat. Mary l-a ascultat pe Cranmer, a stat de vorbă cu predicatorii veniţi să ne viziteze. A lucrat cu mine la Noul Testament al lui Erasmus şi face o traducere frumoasă a Evangheliei Sfântului Ioan, la care lucrează aproape singură. Când va trebui să îşi plece voinţa în faţa unui soţ, s-ar putea să descopere că îmblânzirea spiritului ei o va conduce spre Dumnezeu. Cred că eu am auzit glasul Domnului atunci când mi-am dat seama că trebuie să încetez să ascult de propria-mi voinţă. Poate că fiica mea vitregă va face la fel.

— Cred că ar fi o ocazie extraordinară pentru ea, zic eu cu sinceritate. I-ar face foarte bine să se mărite. Dar nu ar putea să o facă

împotriva credinţei ei.

— Aha! Crezi că ar trebui să se mărite?

— Cred că un bărbat bun i-ar da ocazia să judece, să studieze şi să-l slujească – pe el şi ţara ei, îi răspund. Şi să-şi iubească soţul şi copiii.

— Ai putea să o pregăteşti pentru această schimbare a situaţiei ei? Ai putea să i-o recomanzi?

Îmi plec capul.

— Aş fi onorată să vorbesc cu ea şi să-i spun că aceasta e intenţia ta.

— Nu încă, zice el precaut. Deocamdată nu-i spune nimic. Dar asta am de gând să fac. Dacă vreau să păstrez Boulogne şi să silesc Franţa să încheie pace, o să-mi trebuiască un pic de sprijin. Mary va crea o alianţă indestructibilă cu germanii. E prinţesă şi ştie că asta este datoria ei în viaţă.

* * *

Toamna aceasta, odată ce regele s-a întors în patul meu şi odaia mi-e iarăşi îmbâcsită de mirosul greţos de carne putredă, încep să visez din nou. E întotdeauna acelaşi vis. Urc o scară circulară umedă, cu o mână pe zidul jilav din piatră, iar cu cealaltă mână ţin lumânarea care pâlpâie. Un curent rece care se ridică în vârtej de la podeaua de dedesubt mă previne că nu sunt singură: cineva urcă scările în urma mea. Teama de făptura aceea care mă urmăreşte în tăcere mă îmboldeşte să urc, să păşesc repede pe scări, aşa că flacăra lumânării se leagănă în bătaia curentului şi ameninţă să se stingă. Odată ajunsă la capătul scării, mă pomenesc în faţa a şase uşi aranjate în cerc în jurul palierului, mici ca nişte intrări în celulele unei temniţe. Mă gândesc că sunt încuiate, dar când mă duc la prima uşă şi ating mânerul rotund, acesta se răsuceşte cu uşurinţă şi fără zgomot sub mâna mea. Mă gândesc atunci să nu intru. Nu ştiu cine e înăuntru şi simt miasma de putreziciune, de parcă în dosul uşii ar fi ceva rău, de parcă în încăpere ar putrezi ceva. Însă după aceea aud paşi pe scară, în spatele meu, şi ştiu că trebuie să merg mai departe, ca să scap de insul care mă urmăreşte. Uşa se deschide, păşesc înăuntru, apoi uşa e trântită şi zăvorâtă în spatele meu, sunt prizonieră, flacăra lumânării se stinge şi mă pomenesc în beznă.

În bezna absolută din tăcerea înţărcuită a odăii, aud pe cineva mişcându-se pe furiş.

* * *

Nevoia de aliaţi a regelui devine acută, căci atacurile francezilor asupra vaselor noastre se înteţesc. În mintea nimănui nu mai încape vreo îndoială că francezii ne vor prăda oraşele şi porturile de pe

coastă, poate chiar ne vor invada. Reţeaua de iscoade a regelui şi negustorii noştri aduc veşti cum că rivalul şi duşmanul său de-o viaţă, regele Francisc al Franţei, îşi înarmează pescarii şi negustorii şi îşi construieşte corăbii de luptă. Fiecare din cei doi regi încearcă să îşi facă o flotă cât mai puternică, iar noi am rămas în urma francezilor, care se laudă că stăpânesc Canalul Mânecii, ba chiar şi Marea Nordului.

Vremurile fiind grele, Thomas nu mai ajunge niciodată la curte. E ba la Portsmouth sau Plymouth, ba la Dartmouth, Ipswich, Shoreham sau Bristol, şi supraveghează construcţia noilor corăbii, pregătirea şi echiparea celor vechi, strângerea şi instruirea echipajelor. Acum, de când are propria sa corabie de luptă, trăieşte la bordul ei. Inspectează vasele puse în grabă în slujba regelui şi încearcă să recruteze oameni care să vrea să devină soldaţi şi să lupte în turnurile şubrede din lemn ce se ridică pe punţile corăbiilor negustoreşti şi ale micilor vase de pescuit.

Pe când soarele apune tot mai devreme în fiecare zi, eu mi-l închipui înfăşurat într-o pelerină groasă, stând în spatele cârmaciului şi scrutând orizontul întunecat, în căutarea corăbiilor inamice, şi mă rog în şoaptă Domnului să-l ţină teafăr. Îngroziţi de pericolul invaziei franceze, curtenii vorbesc tot timpul despre el şi eu mă obişnuiesc să rămân nepăsătoare când cineva pomeneşte de amiral şi de flota pe care o strânge. Mă deprind să ascult ca şi cum aş fi interesată de corăbii, nu de comandantul lor.

Pe o vreme de toamnă dintre cele mai rele, Thomas plănuieşte un atac asupra coastei Bretaniei şi îşi adună flota în apropiere de insula Wight, sperând să prindă flota franceză adăpostită în port şi să le distrugă corăbiile în danele unde sunt ancorate. Aflu despre acest plan de la Anne Seymour, cumnata lui, care l-a aflat de la soţul ei, Edward. Thomas a trimis planul de luptă spre aprobare la Consiliul de Coroană. El zice că francezii trebuie distruşi în port înainte de venirea primăverii. Zice că au galere cu vâsle care pot lupta pe orice vreme, spre deosebire de corăbiile noastre cu pânze, care au nevoie de un vânt prielnic. Zice că singurul fel în care se poate împiedica o invazie e ca flota franceză să fie distrusă încă dinainte de a ieşi în larg. Toate castelele regelui de pe coasta de sud nu-i pot face duşmanului atâtea pagube cât un singur atac pe mare la momentul potrivit, dacă ar izbuti să-i surprindă nepregătiţi, cu corăbiile ancorate.

Thomas scrie despre unele feluri noi în care să ne folosim corăbiile. Ele au fost folosite întotdeauna pentru transport – duceau soldaţi şi arme acolo unde urma să se poarte bătălia –, însă Thomas îi scrie regelui că dacă am putea manevra vasele mai uşor şi dacă le-am putea înarma cu tunuri grele, atunci ele însele ar putea fi folosite ca arme. O corabie care s-ar întâlni cu alta ar bombarda-o de la distanţă, ar cuceri

victoria cu tunurile chiar pe mare şi n-ar mai fi silită să se apropie atât de mult şi să o abordeze. El mai scrie şi că galerele francezilor au tunuri înspăimântător de puternice, care aruncă drept la ţintă ghiule din piatră, ce pot găuri un vas inamic, că pot să atace cu pintenul etravei şi abia apoi se lipesc de vasul inamic, astfel încât soldaţii lor urcă să lupte corp la corp pe o corabie deja lovită.

Fratele lui, Edward, susţine în consiliu că Thomas are o pricepere nemaiîntâlnită pe mare, a călătorit până departe, a văzut şantierele navale de la Veneţia, a privit cum se manevrează şi cum luptă galerele lor, însă chiar în timp ce îi povesteşte asta regelui, Thomas Howard, rivalul celor doi fraţi la graţiile regelui, împreună cu fiul lui, Henry, râd batjocoritor şi zic că vasele îi vor fi de folos regelui doar transportându-i oştirile în Franţa sau apărând porturile englezeşti de invazia corăbiilor franceze. Ideea unei campanii navale duse de marinari pe mare li se pare ridicolă. Zic că Thomas Seymour a băut apă de mare şi curtează sirene. E un visător, un prostănac.

Cei ce susţin războiul pe mare sunt aproape toţi adepţi ai reformei. Cei ce zic că navele trebuie folosite ca pe vremuri sunt apărătorii vechii religii. Neînţelegerea se transformă în obişnuita dezbinare de la curte. E ca şi cum nimic nu se poate stabili fără religie – iar religia nu poate fi stabilită clar niciodată, ci tot balansează dintr-o parte în alta.

— Iar acum se dovedeşte că cei doi Howard au dreptate, iar Tom Seymour e un prost, se răsteşte Henric furios la mine când vin în apartamentul lui înainte de cină.

În seara asta nu ia masa la curte. Piciorul îi stârneşte prea multe dureri şi acum are şi febră. Mă uit la chipul lui roşu, transpirat, şi mă simt la fel de înfricoşată ca un copil în faţa unui părinte mânios. Mi se pare că nu pot face nimic ca să îl împac: indiferent ce voi zice, voi da greş.

— Să mănânc cu tine, dragul meu? întreb eu cu blândeţe. Pot cere să ni se pună masa aici. Nu trebuie să merg în sala mare.

— Mănâncă în sala mare! izbucneşte el. Curtenii trebuie să vadă tronul ocupat! Dumnezeu ştie că fiicele mele nu-mi pot lua locul, iar fiul meu e un copil fără mamă. Sunt singur pe lume şi comandanţii mei sunt toţi nişte proşti, iar Tom Seymour e cel mai rău dintre toţi.

— Voi veni la tine când se termină masa, îi zic cu un glas liniştitor. Dar între timp pot să-mi trimit muzicanţii să-ţi cânte? Au o piesă corală nouă, bazată pe a ta…

— Tom s-a jucat de-a scufundatul cu corăbiile mele şi acum e pe cale să le piardă pe toate! Crezi că pot fi alinat de nişte proşti care zdrăngănesc la lăute? Crezi că nu-s disperat? Sunt disperat şi nimeni nu mă poate ajuta!

Anthony Denny înalţă ochii şi schimbă o privire cu doctorul William Butts. Toţi aşteaptă să vadă dacă reuşesc să-l potolesc pe rege. Sunt

singura lor speranţă. Mă apropii tare de el şi îmi pun mâna pe faţa lui fierbinte şi umedă.

— Iubirea mea, nu eşti singur. Eu te iubesc, ţara te adoră. Ce zici tu e groaznic, îmi pare tare rău.

— Chiar în seara asta am primit veşti din Portsmouth. Din Portsmouth, doamnă. Tom Seymour a ridicat pânzele pe cea mai groaznică furtună din ultimii ani de zile şi probabil că s-a prăpădit. Şi toate corăbiile mele s-au prăpădit odată cu el.

Nu tresar, nici măcar nu închid ochii, deşi simt o pulsaţie puternică în miezul trupului meu, de parcă aş fi rănită, de parcă aş sângera cu adevărat pe dinăuntru, însă rămân calmă, cobor privirea şi zâmbesc spre chipul furios al regelui, ţinându-mi mâna pe obrazul lui înfierbântat.

— Dumnezeu să-i apere, în numele Angliei, zic eu. Dumnezeu să-i apere pe toţi cei ce-şi primejduiesc vieţile pe mare.

— Dumnezeu să-mi apere corăbiile! urlă regele. Ai habar cât mă costă să construiesc şi să echipez un vas? Şi dup-aia lui Tom îi vine una dintre ideile lui strălucite şi distruge toată flota într-o acţiune fără sorţi de izbândă! Şi se mai şi îneacă.

— S-a înecat? Flota e pierdută?

Vocea mea e calmă, dar simt cum îmi zvâcnesc tâmplele de durere.

— Nu, nu, Maiestatea Voastră, deocamdată nu e atât de rău. Nu ştim nimic sigur.

Denny face un pas înainte şi i se adresează regelui:

— Ştim că e furtună şi că nişte corăbii sunt date dispărute, iar vasul amiralului se numără printre ele, însă alte veşti nu avem. S-ar putea ca totul să fie bine.

— Cum poate să fie bine când se scufundă ca pietrele? ţipă Henric.

Rămânem toţi tăcuţi. Nimeni nu poate face nimic cu regele atunci când e cuprins de o asemenea mânie şi nimeni nu îndrăzneşte măcar să încerce. Îmi tremură mâinile, însă la fel păţeşte şi Denny. Mă gândesc: sigur că aş şti dacă ar fi mort, nu? Sigur aş şti-o, aşa, pur şi simplu, dacă s-ar legăna pe valuri, cu părul lui negru plutind pe lângă chipul lui alb, cu cizmele umplându-i-se încet de apă şi trăgându-l în jos, pe fundul mării. De bună seamă că Dumnezeu are îndeajuns de multă milă şi n-ar lăsa o păcătoasă ca mine şi un păcătos ca el să se despartă fără să-şi spună un ultim cuvânt de iubire, nu-i aşa?

— Vasul amiralului e dat dispărut? îl întreb încet pe Denny.

Doctorul Butts vine cu o doctorie într-un păhărel. O pune fără vorbe în mâna regelui, care e încleştată pe braţul jilţului, şi privim în tăcere cum Henric o dă pe gât dintr-o singură înghiţitură. După câteva momente de tăcere, vedem cum mâna cu care strânge braţul jilţului i se mai relaxează, iar cuta înfricoşătoare de pe frunte i se netezeşte. Scoate un oftat adânc.

— Presupun că nu eşti tu de vină, îmi zice el fără tragere de inimă.

Reuşesc să zâmbesc.

— Cred că nu, îi spun.

Îşi freacă faţa umedă de mâna mea ca un câine bolnav care caută mângâiere. Mă aplec şi îl sărut pe obraz. Îşi pune mâna pe spinarea mea bine strânsă în corsaj şi, fără a fi văzut de curteni, o lasă să-i alunece în jos şi mă strânge de fund.

— Eşti îngrijorată, zice el.

— Pentru tine, îi răspund ferm. Sigur că da.

— Foarte bine. Prin urmare, du-te la cină şi întoarce-te la mine când vei fi cu mintea mai liniştită. Întoarce-te după ce ai mâncat.

Fac o reverenţă şi o pornesc spre uşă. Anthony Denny – acum *sir* Anthony Denny, de când şi-a câştigat rangul de cavaler la Boulogne – iese din cameră odată cu mine.

— Au pierit mulţi oameni? îl întreb încet.

— Au ieşit în larg şi au fost împrăştiaţi, iar apoi au fost nevoiţi să fugă din faţa unei furtuni, dar mai mult de-atât nu ştim, îmi răspunde el. Cum o fi voia Domnului.

— Vasul amiralului?

— Nu ştim. Ne rugăm la Dumnezeu să primim veşti cât mai curând şi ca regele să nu-şi facă griji mai mari.

Bineînţeles, pentru *sir* Anthony ăsta e lucrul cel mai important. Vieţile marinarilor, curajul superb al lui Thomas, toate astea contează prea puţin – pentru el, pentru noi toţi – în comparaţie cu dispoziţia regelui.

— Amin, rostesc eu, plecându-mi capul.

* * *

Mă rog pentru el. E tot ce pot să fac. Mă rog să scape viu şi îl ascult pe rege plângându-se de eşecul lui, de prostia lui, de nechibzuinţa lui, timp în care mă rog ca el să fi rămas în viaţă, să fi supravieţuit furtunii, să scruteze orizontul printr-o spărtură în norii negri undeva în larg, pe Canalul Mânecii, şi să se uite la pânzele strânse, aşteptând ca vântul să se mai domolească.

Apoi primim de la Portsmouth vestea că flota a intrat şontâc-şontâc în port, corabie după corabie, cu pânzele sfâşiate şi catargele rupte, şi că nişte vase sunt încă date dispărute. Vasul amiralului ajunge în port cu catargul principal rupt, dar Thomas e în picioare la pupa, înfăşurat în pelerina lui de mare. Thomas s-a întors, Thomas e teafăr. Curtea e bucuroasă că a scăpat cu viaţă – fratele lui, Edward, dă fuga la capelă şi cade în genunchi, ca să-i mulţumească lui Dumnezeu că a cruţat-o pe cea mai strălucită rudă a sa –, însă regele nu împărtăşeşte această bucurie şi nimeni nu îndrăzneşte să îi dea glas în faţa lui. Dimpotrivă,

el îşi reia plângerile: zice că Thomas e un prost, un prost neînfricat, că a distrus încrederea regelui în el şi că şi-a trădat misiunea. Regele bombăne că, probabil, a fost un act de trădare, o chestiune ce trebuie judecată într-un proces, că un om ce se dovedeşte atât de nechibzuit cu averea şi oştirea regelui e la fel de rău ca un trădător, ba chiar mai rău de-atât. Că, de vreme ce Dumnezeu nu l-a înecat, cade în sarcina regelui să îl decapiteze.

Mă rog în tăcere. Nici vorbă să dau vreo slujbă de mulţumire pentru că amiralul a scăpat cu viaţă. Nu rostesc niciun cuvânt în apărarea lui. O singură dată mă gândesc, nebuneşte, să-i cer cumnatei lui, Anne, să-i scrie în numele ei, fără să mă pomenească deloc pe mine, şi să-l vestească să vină la curte de îndată, înainte ca regele să îşi găsească singur motive care să-l mânie şi mai tare şi să-l aresteze pe Thomas pentru infracţiunea de vreme rea. Dar nu îndrăznesc. Mi-o împărtăşi ea interesul faţă de noua religie, mi-o fi jurat ea loialitate când a intrat în slujba mea, însă nu e cine ştie ce mare prietenă cu mine: devotamentul ei faţă de familia Seymour are întâietate faţă de orice altceva. Nu i-a fost niciodată prietenă lui Thomas de dragul lui. Devotamentul înflăcărat faţă de soţul ei o face prostesc de geloasă pe toţi ceilalţi inşi din viaţa lui. Îl priveşte pe Thomas cu ochi răi din cauza farmecului său şi a naturaleţei cu care se poartă la curte. Se teme că lumea îl preferă în dauna soţului ei – şi are dreptate. Singurele laude pentru vreun membru al familiei soţului sunt rezervate răposatei lui surori, Jane, regina Jane, mama prinţului Edward, pe care o pomeneşte în faţa regelui ori de câte ori are ocazia: „sora mea Jane", „sfânta Jane", care, în mod convenabil, e moartă.

Aşa că nu îndrăznesc să spun ori să fac nimic, nici măcar atunci când regele, şchiopătând îndurerat, vine în odăile mele ca să stea cu mine, să le privească pe doamnele mele dansând sau să mă asculte citind. Nu zic nimic nici atunci când aduce sub braţ o hartă a coastei de sud şi a porturilor primejduite, ci torn apă într-un vas întins, pentru ca perechea mea preferată de canari să facă o baie, încălzindu-se la soarele ce se revarsă pe fereastră.

— Ai grijă! O să-şi ia zborul?

— Vin la mâna mea.

— N-o să se înece? întreabă el ţâfnos.

Păsările îşi cufundă capetele strălucitoare în apă şi bat din aripi. Eu mă trag înapoi şi râd când le văd cum împroaşcă apa.

— Nu, le place să facă baie, zic.

— Nu sunt raţe, observă el.

— Nu, mărite soţ, dar pare să le placă apa.

El le priveşte o clipă.

— Mi se par drăguţe.

— Le îndrăgesc nespus. Sunt atât de vesele şi de isteţe, de-ţi vine să

crezi că te înţeleg ce spui.

— Precum curtenii, zice el înverşunat. Râd.

— Ai o hartă acolo, stăpâne?

El o agită în mână şi spune:

— Mă duc să mă întâlnesc cu Consiliul de Coroană. Trebuie să reparăm toate castelele din toate porturile din sud. Mai trebuie să construim şi unele noi. Vin francezii, iar Thomas Seymour nu a reuşit să-i oprească.

Pocneşte din degete, chemându-şi pajul, care aşteaptă în uşă. Tânărul vine şi îl lasă pe rege să-şi rezeme greutatea pe umărul său.

— Te las acum cu distracţiile tale. Când erai măritată cu bătrânul Latimer, nu aveai nici dimineţi însorite şi nici păsările.

— Aşa-i, nu aveam.

Mă gândesc disperată cum să-l întreb de Thomas.

— Suntem în primejdie, mărite soţ? zic eu.

— Bineînţeles că suntem. Şi e numai vina lui. Voi porunci Consiliului de Coroană să îl judece pe Tom Seymour pentru înaltă trădare, din cauza pierderii nechibzuite a flotei mele.

Bărbătuşul zboară în jurul uneia dintre colivii, speriat de tonul aspru al regelui, aşa că pot să-mi întorc faţa dinspre soţul meu şi să spun fără efort:

— Doar nu poate fi vinovat de trădare! Ţi-a fost mereu un slujitor bun şi loial şi întotdeauna l-ai îndrăgit.

— O să îi pun capul ăla frumos într-o ţeapă, zice el cu o violenţă neaşteptată şi rece. Ai vrea să pui rămăşag pe asta? adaugă apoi şi iese pe uşă.

* * *

În tăcere, ca o fantomă, mă îndrept spre aripa regelui din vechiul palat. Nu am pe nimeni cu mine. Le-am spus doamnelor de onoare că mă doare capul, că o să mă întind şi-o să dorm, apoi m-am furişat afară din iatac şi-am pornit-o spre odăile regelui prin micile galerii întortocheate, trecând prin uşa secretă care dă în iatacul lui, apoi prin odăile lui personale, acum pustii, până ce-am ajuns la sala lui de audienţe din interior, unde se întruneşte Consiliul de Coroană. E ca în visul meu: mă furişez de una singură, nevăzută de nimeni. Poate că urc o scară întunecată dintr-un turn tăcut. E ca în visul meu: nu e nimeni aici, în încăperile tăcute. Nu e niciun străjer la uşa dintre sala de audienţe retrasă şi încăperile pustii. Pot să stau lângă uşă şi să-i ascult ce vorbesc. Îmi jur că dacă îi voi auzi spunând că îl vor aresta pe Thomas, îi voi trimite un mesaj ca să-i dau de veste, indiferent de riscuri. Nu pot sta deoparte, încremenită de teamă, când regele pariază pe ideea de a-i pune capul într-o ţepuşă pe Podul Londrei.

Edward, fratele său, vorbeşte în sprijinul lui. Îl aud cum citeşte cu glas tare dintr-o scrisoare trimisă de Thomas, în care acesta se apără. Glasul lui Edward e clar şi desluşesc fiecare cuvânt prin uşa groasă.

— Şi uitaţi aici, zice Edward. Lăsaţi-mă să vă citesc asta, Maiestatea Voastră. Thomas scrie: „Chemaţi-i pe toţi comandanţii şi căpitanii care au făcut această călătorie şi dacă vreunul dintre ei e în stare să spună că puteam sta mai mult în rada din Dover, la Downes sau Bollen Rode când s-a schimbat vântul, fără a ne pune astfel pe noi înşine sau vasele regelui într-o primejdie şi mai mare, atunci lăsaţi-mă să iau asupră-mi vina, iar dacă am făcut tot ce se putea pe o vreme aşa cum a fost cea de atunci, mi-aş dori ca Înălţimile Voastre să dea vina pe vreme şi să ne acorde iertarea lor, mie şi celor aflaţi alături de mine, pentru a ne încuraja să slujim pe mare şi altădată…”

— O, ştie să scrie o scrisoare bună, bombăne Henric. Nimeni n-a spus vreodată că-i lipseşte farmecul. Dar câte corăbii s-au pierdut?

— Sunt riscurile războiului, răspunde Edward.

Aud foşnetul hârtiei când împinge scrisoarea peste masă, ca să o citească regele.

— Nimeni nu cunoaşte mai bine ca Maiestatea Voastră primejdiile peste care poate da un bărbat când merge la război. Dumneavoastră, care aţi navigat spre Franţa pe cea mai păcătoasă vreme! Thomas are noroc, căci trebuie să dea socoteală în faţa unui rege care ştie mai bine decât oricare altul din creştinătate ce pericole e nevoit să înfrunte un bărbat curajos. Aţi fost în primejdii cumplite, Maiestatea Voastră. Ştiţi că un bărbat curajos trebuie să-şi încerce norocul şi să spere că o să fie de partea lui. Însăşi esenţa calităţii de cavaler – pe care o îndrăgiţi atât de mult – este ca un bărbat să-şi ia viaţa în propriile mâini ca să vă slujească.

— A fost nesăbuit, zice regele sec.

— Într-un anotimp al furtunilor, aud nemulţumirea mormăită a bătrânului duce de Norfolk, Thomas Howard. A fost o nebunie să iasă în larg! De ce n-a putut aştepta primăvara, aşa cum facem întotdeauna? E ceva tipic pentru un Seymour: a crezut că poate să întreacă un vânt de toamnă.

— Coasta trebuie apărată împotriva francezilor, intervine John Dudley. Iar francezii nu aşteaptă vremea frumoasă. Nu putea risca să lase flota în port. Dacă ne-ar fi atacat francezii? El ne scrie că galerele lor ne pot bombarda de la depărtare şi că pot merge printre vasele ancorate, cu sau fără vânt. Au arme, au echipaje la vâsle şi pot purta un război în orice anotimp, pe orice fel de mare. Trebuia să le distrugă înainte să ne invadeze.

Aud tusea seacă şi răguşită a regelui şi horcăitul lui când îşi strânge flegma şi o scuipă.

— Toţi păreţi mulţumiţi de purtarea lui, zice el înciudat.

Aud o tuse de protest din partea lui Henry Howard.

— Toţi, în afară de cei din neamul Howard şi de apropiaţii lor. Ca de obicei, zice îndârjit regele.

— Cu siguranţă n-a fost o încercare voită de a ne pune flota în pericol, atrage atenţia cineva.

— Ei bine, eu nu sunt mulţumit, zice Stephen Gardiner. E clar că a fost nechibzuit. E clar că ar trebui pedepsit.

— E uşor să spui asta de lângă o sobă caldă, bombăne Edward.

Îmi ţin răsuflarea. Popularitatea lui Thomas la curte lucrează în favoarea lui şi, în plus, toată lumea ştie că îşi riscă viaţa pe mare, în timp ce ei stau cu încălţările uscate.

— Poate să-şi păstreze rangul, hotărăşte Henric. Dar neapărat să-i spuneţi că sunt deosebit de nemulţumit. Trebuie să vină chiar el să-mi prezinte situaţia.

Aud scârţâitul scaunului regelui şi foşnetul ierburilor aşternute pe jos{12} când se chinuie să se ridice. Membrii Consiliului de Coroană sar în picioare şi doi dintre ei dau fuga să-l ajute. Mă îndepărtez imediat de uşă, păşind pe vârfurile picioarelor în papucii mei din piele, străbat cabinetul privat şi sunt pe cale să alerg prin iatacul regelui, când înlemnesc deodată locului, îngheţată de spaimă.

În încăpere e cineva. Văd o siluetă tăcută, cu genunchii strânşi la bărbie, aşezată pe locul de la fereastră şi aflată acum în bătaia soarelui, pe când mai înainte era ascunsă în umbră. O iscoadă, o iscoadă tăcută, nemişcată ca o statuie, care mă priveşte. E Will Somers, bufonul regelui. Probabil că m-a văzut strecurându-mă înăuntru, probabil că m-a privit cum ascultam la uşă, iar acum mă vede întorcându-mă grăbită în odăile mele: o soţie vinovată mergând tiptil prin iatacul soţului ei.

Ridică spre mine ochii întunecaţi şi vede vinovăţia netăinuită de pe chipul meu.

— Will…

Face o tresărire comică exagerată, de parcă acum m-a văzut pentru prima oară, şi sare uluit de pe scaun cu un salt mare, caraghios, care-l face să se rostogolească pe podea. Dacă nu mi-ar fi teamă, aş fi râs tare.

— Will… şoptesc eu în grabă. Nu te prosti acum.

— Dumneavoastră sunteţi? Am crezut că e o fantomă, exclamă el încet. Fantoma unei regine.

— Le ascultam planurile, spun eu repede. Mă tem pentru prinţesa Mary. Mă tem că va fi căsătorită împotriva voinţei ei…

Will clatină din cap, hotărât să nu-mi ia în seamă minciuna.

— Am văzut prea multe regine, zice el. Şi prea multe dintre ele sunt acum fantome. Nu vreau să văd o regină în primejdie. Nu vreau să mai văd o fantomă. Zău, jur că nu voi mai vedea vreuna. Nici măcar

una.

— Nu m-a văzut? îl întreb, dându-mi seama ce vrea să spună.

— Nu v-am văzut nici pe Maiestatea Voastră, nici pe Kitty Howard furişându-se în jos pe scări în cămaşa ei de noapte, nici pe Anne de Cleves, frumoasă precum portretul ei, plângând la uşa iatacului. Sunt bufon, nu străjer. Nu trebuie să văd lucruri şi nu îmi e permis să le înţeleg. Nu are rost să le spun nimănui. Cine ar asculta un bufon? Aşa că Dumnezeu să vă binecuvânteze.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Will, spun eu cu înflăcărare şi dispar pe uşă în iatacul regelui, apoi străbat coridorul tăinuit până ajung la adăpostul odăilor mele.

Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1545

Zilele umede şi reci ale acestui început de primăvară par să dureze la nesfârşit, de parcă zilele calde ale verii nu vor mai veni niciodată. Dimineaţa lumina e mai puternică şi narcisele înfloresc reci pe malurile fluviului, dar grădinile sunt ude şi, dincolo de zidurile înalte ale palatului, oraşul e plin de apă: străzile prost canalizate sunt inundate cu apă rece şi murdară. Când călărim, nu simţim nicio plăcere, căci caii înoată în noroi şi ploaia îngheţată ne cade în rafale pe chipuri. Venim acasă devreme, aplecaţi în şa, înfiguraţi şi uzi leoarcă.

Prizoniere în odăile noastre din pricina zilelor ploioase, eu şi doamnele mele continuăm să studiem, citind texte din Biblie şi traducându-le, atât ca exerciţiu de învăţare a latinei, cât şi ca imbold pentru discuţii înţelepte despre înţelesurile cuvintelor. Observ că sunt tot mai conştientă de frumuseţea melodioasă a Bibliei, de muzica limbajului şi ritmul punctuaţiei ei. Îmi impun sarcina de a încerca să scriu într-o engleză mai bună, astfel ca frumuseţea traducerii mele să se armonizeze cu importanţa cuvintelor. Înainte de a scrie o propoziţie, îi ascult melodia în minte şi abia apoi o aştern pe foaie. Încep să cred că vorbele pot fi acordate perfect, exact la fel ca notele muzicale, că există un ritm al prozei, aşa cum există unul al poeziei. Îmi dau seama că ucenicesc întru scris şi citit şi că sunt propriul meu dascăl şi propriul meu elev. Şi îmi dau seama că iubesc munca asta.

Într-o dimineaţă, în timp ce studiem, se aude un ciocănit uşor la uşa îngustă care duce, pe o scară din piatră, către curtea grajdului. Slujnica mea bagă capul în odaie şi zice încet:

— A venit predicatorul.

A aşteptat la una dintre multele porţi ale palatului pentru a-l aduce pe om direct în odăile mele. Nu fiindcă ar avea poruncă să vină în taină: regele însuşi ştie că primesc predicatori de la capela lui, de la catedrala St. Paul şi de la alte biserici. Dar nu văd de ce curtenii – cei care nu vin la slujbele şi lecturile noastre sau ceilalţi, care îmi critică pasiunea – ar trebui să ştie ce studiem şi cu cine ne întâlnim. Dacă vor să înveţe, pot veni să stea cu noi, iar dacă vor să afle doar de dragul de a bârfi, pot să o facă şi-aşa. Nu vreau ca lordul cancelar să mă privească de sus pe deasupra nasului său lung sau ca slujitorii să şoptească numele oamenilor serioşi şi cucernici care vin să stea de vorbă cu mine şi doamnele mele, de parcă ne-am întâlni cu nişte filfizoni. Nu vreau ca oamenii lui Stephen Gardiner să ţină o listă cu numele tuturor celor care vin să vorbească cu mine, iar apoi să-şi trimită slujbaşii să-i urmărească până la casele lor şi să-i ia la întrebări pe vecini.

— Aici e ceva ciudat, Maiestatea Voastră, zice şovăitoare slujnica.

Ridic privirea şi o întreb:

— Ce e ciudat?

— Făptura care zice că e predicatorul pe care-l aşteptaţi e o femeie, Maiestatea Voastră. N-am ştiut dacă asta e în regulă…

Simt cum mă apucă chicotitul şi nu îndrăznesc să mă uit la Nan.

— De ce nu ar fi în regulă, domnişoară Mary?

Fata ridică din umeri.

— N-am ştiut că o femeie cumsecade poate să predice, Maiestatea Voastră. Credeam că o femeie cumsecade trebuie să fie tăcută. Aşa mi-a spus întotdeauna tatăl meu.

— Tatăl tău credea că spune adevărul, asta e sigur, zic eu grijulie, conştientă de ochii veseli ai lui Nan şi de zâmbetul ei ascuns. Însă noi ştim că de fapt Cuvântul Domnului ajunge deopotrivă la bărbaţi şi la femei, aşa că atât bărbaţii, cât şi femeile pot vorbi despre el.

Nu înţelege. Îmi dau seama după ochii ei sticloşi că vrea doar să ştie dacă să o lase pe această fiinţă ciudată – o femeie predicator – în odăile mele sau să-i pună pe băieţii de la grajduri să o arunce înapoi pe străzile pietruite care înconjoară palatul.

— Ştii să vorbeşti, domnişoară Mary? o întreb.

Ea face o reverenţă grăbită.

— Bineînţeles, Maiestatea Voastră.

— Ştii să citeşti?

— Ştiu să citesc un pic, dacă e scris simplu.

— Atunci, dacă Biblia e scrisă simplu, ai putea citi Cuvântul Domnului. Şi atunci ai putea să le spui şi altora despre el.

Ea lasă capul în jos. Desluşim din bombănitul stânjenit al fetei că Biblia nu e pentru cei de teapa ei, că ea ştie doar ce-i spune preotul şi el vorbeşte doar îndeajuns de tare ca ei să-l audă acolo, în spate, de Crăciun şi de Paşte.

— E pentru tine, insist eu. Biblia e scrisă în engleză ca s-o poţi citi. Iar Mântuitorul nostru a venit din ceruri pentru tine şi pentru toţi oamenii, aşa cum o spune limpede chiar El în Biblia pe care ne-a dăruit-o.

Capul fetei se înalţă încet.

— Aş putea citi Biblia? mă întreabă ea direct.

— Ai putea, îi promit eu. Ar trebui.

— Şi o femeie ar putea să o înţeleagă?

— Da, sigur.

— Şi-atunci femeia asta ştie să predice?

— De ce nu?

Asta o face iar să amuţească. Veacurile de preoţi bărbaţi şi profesori bărbaţi, cărturari călugări şi taţi tiranici ne-au dat de înţeles şi ei, şi mie – şi fiecărei femei din Anglia – că o femeie nu poate să predice.

Dar sub mâna mea stă Biblia în engleză, dăruită de soţul meu poporului englez, iar Biblia zice că Iisus a venit pentru toţi oamenii, nu doar pentru preoţi bărbaţi şi profesori bărbaţi, pentru cărturari călugări şi taţi tiranici.

— Da, poate, zic eu pentru a încheia lecţia. Iar tu poţi să o îndrumi înăuntru. Cum o cheamă?

— Doamna Anne Askew.

* * *

Ea intră şi îmi face o reverenţă atât de adâncă, de parcă aş fi o împărătească, apoi aruncă un zâmbet mic spre Catherine Brandon şi face o altă reverenţă dinaintea doamnelor de onoare. Văd imediat de ce a şovăit Mary să îi dea voie în cabinetul meu. E o femeie tânără, extraordinar de frumoasă, îmbrăcată ca o doamnă de la ţară – tânăra soţie a unui fermier bogat sau a unui negustor de la oraş. Nu e din nobilime, ci dintre cei ce urcă acum în rang şi, probabil, au un nume vechi, pe care îl folosesc pentru a face o avere proaspătă. Boneta albă ce-i acoperă părul castaniu şi lucios e tivită cu dantelă albă, scumpă. Ea încadrează un chip frumos, în formă de inimă, cu ochi căprui, strălucitori, şi un zâmbet plăcut. Poartă o rochie din lână simplă, maronie, şi o fustă din mătase roşie. Mânecile sunt şi ele de un maroniu simplu, iar în jurul gâtului are un guler brodat din olandă de bună calitate. Arată ca o tânără pe care am putea-o întâlni într-o peregrinare, o fată aleasă Regina Primăverii pentru frumuseţea ei pură, ce sare în ochi printre celelalte fete din sat. Aş putea-o vedea într-un tablou vivant, în rolul prinţesei date zălog unui dragon pictat dintr-un oraş prosper. E atât de frumoasă, încât orice mamă ar reuşi să o mărite de tânără şi orice tată s-ar îngriji să o mărite cât mai bine.

Sigur e că nu arată aşa cum îmi imaginez eu o femeie însufleţită de spiritul Domnului. Mă aşteptam să văd pe cineva mai în vârstă, cu o faţă ştearsă, curată, acoperită de riduri binevoitoare. Cineva mai asemănător cu una dintre stareţele din copilăria mea şi cu siguranţă cineva mai sobru decât această mică frumuseţe.

— Ne-am cunoscut cumva? întreb eu.

Mi se pare ciudat de familiară şi sunt sigură că îi recunosc zâmbetul strălucitor.

— Nu am îndrăznit să sper că Maiestatea Voastră îşi va aminti de mine, zice ea cuviincioasă, iar eu îi aud accentul graseiat de Lincolnshire. Tatăl meu, *sir* William, l-a slujit pe socrul dumneavoastră, lordul Brough, la Gainsborough şi obişnuiam să fiu invitată în sala cea mare când ţineaţi câte un banchet cu dans. Veneam întotdeauna acolo în cele douăsprezece zile din ajunul Crăciunului, de Paşte şi de Armindeni. Însă eram o fetiţă. Nu mă

aşteptam să mă recunoaşteţi acum.

— Mi s-a părut mie că te ştiu.

— Eraţi cea mai învăţată tânără doamnă pe care o văzusem vreodată, mi se destăinuie ea. Am stat de vorbă o dată şi mi-aţi spus că citiţi în latină împreună cu fratele dumneavoastră. Am înţeles atunci că o femeie poate să studieze, că o femeie poate să înveţe. Asta m-a făcut să încep să învăţ şi eu şi să memorez Biblia. Mi-aţi fost îndemn şi inspiraţie.

— Mă bucur că am stat de vorbă cu tine dacă ăsta e rezultatul. Faima ta de pastor ţi-a luat-o înainte. Crezi că ne poţi învăţa ceva?

Ea lasă capul în jos.

— Pot să vă spun doar ce am citit şi ce ştiu, îmi răspunde.

— Ai citit mai mult decât mine şi aceste doamne învăţate?

Îmi zâmbeşte dulce şi plină de respect.

— Mă îndoiesc, Maiestatea Voastră, căci a trebuit să învăţ din Biblia mea când am fost binecuvântată cu ea, iar ea mi-a fost smulsă de multe ori din mâini. A trebuit să mă lupt ca să o înţeleg. Însă bănuiesc că dumneavoastră vi s-a dat tuturor câte o Biblie şi aţi fost învăţate de cei mai de seamă cărturari.

— Maiestatea Sa scrie propria ei carte, o întrerupe Nan cu lăudăroşenie. Regele i-a cerut să traducă rugăciunile din latină, pentru a le oferi poporului. Lucrează cu însuşi regele. Studiază împreună cu marele cărturar Thomas Cranmer. Lucrează amândoi la o carte de rugăciuni în engleză.

— Deci e adevărat? vrea ea să afle de la mine. Vom auzi în biserici rugăciunile în engleză? Ni se va da voie să înţelegem ce a spus preotul în toţi aceşti ani?

— Da.

— Domnul fie lăudat, zice ea scurt. Binecuvântată să fiţi că faceţi o asemenea lucrare.

— Regele e cel care îi oferă liturghia poporului său, spun eu. Şi Thomas Cranmer e cel care o traduce. Eu doar am dat o mână de ajutor.

— Voi fi foarte bucuroasă să citesc rugăciunile, zice ea înflăcărată. Iar Dumnezeu se va bucura să le audă, căci El trebuie să audă rugăciunile tuturor oamenilor, indiferent în ce limbă ar vorbi ei, ba chiar şi dacă sunt tăcuţi.

Nu pot să nu fiu nedumerită.

— Crezi că Domnul, cel care ne-a dăruit Cuvântul, înţelege şi fără cuvinte? Dincolo de cuvinte?

— Nu se poate să n-o facă, zice ea. El îmi înţelege gândurile chiar când răsar în mintea mea, înainte să le pun în cuvinte. Îmi înţelege rugăciunile încă de când ele nu sunt altceva decât o chemare nerostită către El, ca a unei găini ce îi răspunde cotcodăcind femeii care

îngrijeşte orătăniile.

Se corectează imediat:

— Nicio vrabie nu cade din cuib fără să ştie El. Nu se poate ca El să nu înţeleagă ce simte o vrabie, să nu ştie ce vreau să spun când zic „cotcodac”. Nu se poate să nu înţeleagă parabole şi poveşti simple, de vreme ce însuşi Fiul Său vorbea în parabole şi poveşti simple în ce limbă or fi vorbit acolo, la Betleem.

Zâmbesc, dar sunt impresionată. Nu m-am gândit la limba lui Dumnezeu ca la o limbă dinainte de cuvinte, o limbă vorbită în inimă, şi îmi place gândul că Dumnezeu ne înţelege rugăciunile de parcă am fi nişte găini care cotcodăcesc şi ciugulesc la picioarele Lui.

— Şi ai ajuns la această înţelegere prin studiu personal? Ai primit învăţătură acasă?

Anne Askew îşi îndreaptă spinarea, sprijinindu-se uşor cu o mână de masa mea şi ţinând capul sus. Îmi dau seama că asta e predica ei, despre vorbitul din inimă şi din experienţa ei personală, despre prezenţa Cuvântului lui Dumnezeu în viaţa ei.

— Am învăţat carte laolaltă cu fraţii mei până când ei au plecat la universitate, începe ea. Am trăit într-o familie cu şcoală, dar nu învăţată. În tinereţe tata l-a slujit pe soţul dumneavoastră, regele. Când aveam şaisprezece ani, m-a căsătorit cu un vecin, Thomas Kyme, cu care am avut doi copii înainte ca el să mă numească eretică şi să mă azvârle afară din casă pentru că citeam Biblia pe care regele Henric, în înţelepciunea lui, a dăruit-o întregului popor englez.

— Acum e doar pentru nobili şi doamne din familiile nobile, o previne Nan, aruncând o privire spre uşa închisă. Nu pentru femei ca tine.

— În biserica noastră a fost pusă undeva în fund, ca să poată merge să o citească bărbaţii cei mai sărmani şi femeile cele mai umile – asta dacă ştiu să citească, o corectează uluitoarea tânără. Ni s-a spus că era acolo pentru ca s-o citească oamenii şi că regele o dăruise poporului său. Or fi luat-o ei înapoi, însă noi ne aducem aminte că regele a dăruit-o poporului englez – întregului popor englez –, ca să o citim cu toţii. Lorzii au luat-o înapoi, prinţii bisericii, care se cred atât de importanţi, ne-au luat-o înapoi, însă regele nouă ne-a dăruit-o, Dumnezeu să-l binecuvânteze.

— Unde te-ai dus? o întreb. Adică atunci când soţul tău te-a alungat de acasă.

— M-am dus la Lincoln, răspunde ea cu un zâmbet. M-am aşezat în fundul măreţei catedrale, am luat o Biblie în mâini şi am citit din ea în văzul enoriaşilor şi al pelerinilor pe care îi prinsese noaptea pe drum şi care intrau pe uşi, sărutau pardoseala şi se târau pe coate şi genunchi. Sărmane suflete, zornăiau toţi de la medalioanele de pelerinaj pe care şi le prinseseră pe haine, dar credeau că e o erezie ca

o femeie să citească din Cuvântul Domnului într-o biserică. Închipuiţi-vă numai! Să crezi că e o erezie ca o credincioasă să citească Biblia în biserică! Le-am citit cu glas tare tuturor celor care veneau şi plecau din clădirea aia impunătoare, cumpărând şi vânzând indulgenţe, făcând negoţ cu medalioane de pelerinaj şi cu moaşte, le-am citit tuturor neghiobilor şi negustorilor de mărunţişuri. Am citit Biblia pentru a-i învăţa că singura cale prin care pot ajunge la Dumnezeu nu e cea a bucăţelelor de piatră şi de os, a sticluţelor cu apă sfinţită şi a rugăciunilor scrise de-a-ndoaselea pe hârtiuţe prinse de haină. Nu e nici cea a inelelor sfinte sau a sărutatului picioarelor unei statui. Le-am arătat că singura cale prin care pot ajunge la Dumnezeu este prin Cuvântul Lui sfânt, prin adevăratele Lui vorbe sfinte.

— Eşti o femeie curajoasă, remarc eu.

— Nu, sunt o femeie simplă, mă corectează ea, zâmbindu-mi. Când înţeleg ceva adevărat, îmi merge la inimă. Şi asta am înţeles eu: că trebuie să citim şi să cunoaştem Cuvântul lui Dumnezeu. Asta ne va duce în rai – asta şi nimic altceva. Toate celelalte – ameninţarea cu purgatoriul, promisiunea iertării în schimbul unei plăţi, statuile care sângerează şi tablourile din care picură lapte –, toate sunt născociri ale unei biserici care s-a îndepărtat de Cuvântul lui Dumnezeu. E datoria mea şi a celor cărora le pasă de adevăr să ne ţinem de Cuvântul lui Dumnezeu şi să ne întoarcem faţa de la mascaradă. Biserica nu mai organizează mistere o dată pe an, le pune în scenă zilnic cât e anul de lung. Totul e numai costumaţie, spectacol şi prefăcătorie. Însă Biblia este adevărul şi nu există nimic altceva în afară de Biblie.

O aprob dând din cap. Vorbeşte simplu, dar are întru totul dreptate.

— Aşa că în cele din urmă am venit la Londra şi am vorbit în faţa oamenilor de seamă din acest oraş. M-a ajutat fratele meu, iar sora mea e doamna Jane Saint Paul, al cărei soţ o slujeşte pe ducesă.

Face o reverenţă către Catherine Brandon, care răspunde cu o înclinare din cap.

— Am găsit un loc sigur, o casă cu nişte rude curate la suflet, care gândesc ca mine. I-am ascultat pe predicatori şi am stat de vorbă cu mulţi oameni învăţaţi, mult mai învăţaţi decât mine. Şi un om bun, John Lascelles, un predicator pe care cred că Maiestatea Voastră îl cunoaşte, m-a dus să cunosc alţi oameni cumsecade şi să vorbesc cu ei.

O răsuflare abia simţită a lui Nan îmi dă de înţeles că ştie acest nume. Îi arunc o privire.

— A fost martor împotriva reginei Katherine, zice ea.

— Am întâlnit şi câţiva oameni de la curtea dumneavoastră, continuă Anne, privind în jur şi zâmbind. Pe *lady* Denny şi pe *lady* Hertford. Mai sunt şi alţii care îi ascultă pe predicatori şi cred în reforma bisericii.

Respiră adânc, apoi zice:

— După care m-am dus la biserică pentru divorţ.

Nan scoate un mic ţipăt de uimire şi exclamă:

— Cum? Cum ai putut să faci aşa ceva?

— M-am dus la biserică şi am spus că, de vreme ce soţul meu e credincios după vechile obiceiuri, iar eu sunt după cele noi, jurămintele noastre de cununie n-au însemnat acelaşi lucru. Nu ne-am dăruit unul altuia întru aceeaşi biserică, căci Dumnezeul adevărat nu poate să aibă nimic de-a face cu jurămintele pe care m-au silit să le rostesc într-o limbă pe care nu o înţelegeam, aşadar căsătoria noastră ar trebui desfăcută.

— Doamnă Anne, o femeie nu poate cere dezlegarea căsătoriei după cum i-e voia, protestează Catherine.

Eu şi Nan schimbăm o privire. Soţia fratelui nostru a fugit de la el şi lui i s-a acordat divorţul, ca un dar din partea regelui. Regele e capul bisericii, el dăruieşte căsătoria şi divorţul şi nu stă în puterea unei femei să le facă singură.

— De ce n-ar rupe căsnicia o femeie? Dacă poate să o facă, sigur poate să o şi desfacă, răspunde Anne Askew. Ce s-a legat poate fi dezlegat. Regele însuşi…

— Nu vorbim de rege aici, zice Nan repede.

— Legea nu recunoaşte o femeie decât atunci când e singură pe lume, spune hotărâtă Anne Askew. În această lume numai o femeie fără tată sau soţ are drepturi legale. Asta e nedrept în sine. Dar gândiţi-vă aşa: eu sunt o femeie singură, *o feme sole.* Tata a murit şi eu îmi reneg soţul. Legea trebuie să mă trateze ca pe o făptură adultă cu drepturi egale, aşa cum sunt în faţa lui Dumnezeu. Voi merge în rai, căci am citit şi am primit Cuvântul lui Dumnezeu. Cer dreptate din partea legii, căci am citit şi am primit cuvântul legii.

Nan schimbă cu mine o privire fugară, îngrijorată, şi zice:

— Nu ştiu cum e cu dreptatea şi nedreptatea, dar ştiu că asta nu-i o discuţie potrivită pentru slujitorii unei regine.

Aruncă o privire spre prinţesa Elizabeth, care ascultă atentă, şi adaugă:

— Nici pentru urechile tinerilor.

Clatin din cap. Sunt căsătorită cu un bărbat care îşi anulează singur căsătoriile. E divorţat atunci când zice el că e divorţat. Anne Askew lasă să se înţeleagă că o femeie ar putea pretinde la fel de multă putere ca regele.

— Mai bine ai vorbi despre credinţa ta, îi poruncesc. Am tradus psalmul 145, „Toate lucrurile să fie sub stăpânirea şi îndrumarea Ta”. Vorbeşte-ne despre asta.

Ea lasă o clipă capul în jos, ca pentru a-şi aduna gândurile, şi apoi vorbeşte simplu şi convingător. Aud în glasul ei vibraţia credinţei

depline şi văd pe chipul ei strălucirea nevinovăţiei.

Rămâne cu noi toată dimineaţa şi o trimit acasă cu o punguţă de monede şi cu invitaţia de a se întoarce. Sunt fermecată de ea, sunt inspirată de această femeie care zice că poate hotărî singură unde să locuiască, care poate să aleagă sau să respingă un soţ, care ştie că Dumnezeu îi iartă păcatele deoarece i le mărturiseşte Lui – nu unui preot –, care îi vorbeşte direct Lui. Cred că e prima femeie pe care am întâlnit-o vreodată şi care m-a făcut să simt cu tărie că îşi făureşte propria viaţă, că merge pe propriul drum, că are grijă de ea însăşi. E o femeie care n-a fost îmblânzită, nu s-a învoit să fie cum vor alţii. Nu s-a lăsat supusă, n-a acceptat să facă ce se aştepta de la ea.

* * *

Portretistul vine să termine schiţele celor două prinţese. Mie mi se pare că prinţesa Mary stă mai dreaptă şi mai mândră decât de obicei, de parcă ar şti că asta s-ar putea să fie înfăţişarea sub care va fi cunoscută ca prinţesă engleză, de parcă acesta ar fi ultimul ei portret înainte de a fi trimisă de acasă. Poate crede că portretul va fi copiat şi trimis posibililor ei soţi.

Mă duc lângă ea ca să îi îndrept un pic trena, pentru a lăsa să se vadă brocartul splendid, şi îi şoptesc la ureche:

— Nu pozezi pentru o icoană, să ştii. Poţi să zâmbeşti. Sunt răsplătită cu chicotitul ei scurt.

— Ştiu, zice ea. Doar că oamenii vor vedea acest portret ani de-a rândul, poate chiar sute de ani.

Prinţesa Elizabeth, care înfloreşte sub căutătura pictorului, e la fel de rozalie ca interiorul unei scoici micuţe. A petrecut atât de mult timp ascunsă vederii, încât adoră privirile masculine.

Stau şi le privesc pe cele două fete, care stau depărtate, dar cu feţele întoarse uşor una spre alta. Pictorul le desenează chipurile şi îşi notează amănunţit culorile rochiilor. Toate astea vor fi transferate apoi pe pânza cea mare, aşa cum face o *tisserand*{13} care ţese florile pe o tapiserie după imaginile pe care le-a desenat în grădină.

Apoi pictorul se întoarce spre mine:

— Maiestatea Voastră?

— Nu am pe mine rochia care trebuie, protestez eu.

— Astăzi vreau să vă schiţez doar chipul. Şi ţinuta. Sunteţi amabilă să vă aşezaţi în poziţia în care veţi şedea? Poate reuşiţi să vă închipuiţi că regele se află în dreapta dumneavoastră. Vreţi să înclinaţi capul spre el? Doar că trebuie să vă uitaţi drept la mine.

Mă aşez cum îmi cere, dar nu pot să mă aplec spre spaţiul unde va sta regele. Pictorul de Vent e foarte exigent. Îmi înclină cu blândeţe capul când încolo, când încoace, până când Mary ocupă râzând locul

unde ar urma să şadă tatăl ei, iar eu mă pun lângă ea şi înclin uşor capul, ca şi cum aş asculta.

— Minunat, da! zice de Vent. Însă e prea searbăd. Noile mode… Îmi permiteţi, Maiestatea Voastră?

Vine mai aproape şi îmi întoarce un pic scaunul spre locul unde va sta regele.

— Şi vreţi să lăsaţi să vi se îndrepte privirea în partea asta? Aşa, arată el spre fereastră.

Se dă înapoi şi se uită la mine. Privesc în direcţia pe care mi-o arată, iar în faţa ochilor mei, dincolo de fereastră, o mierlă se aşază pe creanga unui copac şi deschide ciocul ei galben, scoţând un tril. Asta mă trimite imediat cu gândul la primăvara aceea când am alergat prin palat până la apartamentul lui Thomas şi, beată de bucurie şi zăpăcită de lumina torţelor, am auzit o mierlă care cânta noaptea ca o privighetoare.

— *Mon Dieu!*{14} îl aud şoptind pe de Vent şi sunt adusă înapoi în prezent.

— Ce-i?

— Maiestatea Voastră, dac-aş putea surprinde lumina din ochii dumneavoastră şi frumuseţea de pe chipul dumneavoastră, aş fi cel mai mare pictor din lume. Sunteţi radioasă.

Clatin din cap şi zic:

— Visam cu ochii deschişi. Nu era nimic.

— Aş vrea să pot reda strălucirea aceea. Mi-aţi arătat ce-ar trebui să pictez. Acum o să fac câteva schiţe.

Înalţ capul şi mă uit pe fereastră, la mierla care îşi zburleşte aripile într-o ploaie scurtă şi apoi îşi ia zborul.

Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1545

Regele mă cheamă la el. Nan şi Catherine Brandon mă urmează de-a lungul galeriei private care duce în aripa lui. Toate ferestrele sunt deschise, prin ele pătrunde soarele primăvăratic şi păsările cântă în copacii din grădinile de jos. Auzim cum ţipă pescăruşii ce zboară peste Tamisa şi vedem sclipirea luminoasă a soarelui pe aripile lor.

Henric e în toane bune. Piciorul bolnav, înfăşurat în bandaje groase, i se sprijină pe un scăunel, iar în faţa lui stă un maldăr de hârtii scrise cu litere îndesate.

— Uită-te la asta! îmi zice el vesel. Tu, care te crezi ditamai cărturăreasa, uită-te la asta!

Fac o reverenţă şi înaintez ca să-l sărut. Îmi prinde faţa cu amândouă mâinile şi mă trage mai aproape, ca să-l sărut pe gură. Miroase a alcool şi a dulciuri.

— Nu-mi spun niciodată cărturăreasa, zic eu repede. Ştiu că sunt o ignorantă în comparaţie cu tine, stăpâne. Dar sunt bucuroasă că am ocazia să mai studiez. Ce e asta?

— Sunt paginile noastre, venite de la tipar! exclamă el. Avem în sfârşit liturghia. Cranmer zice că vom trimite un exemplar la fiecare biserică din Anglia şi vom pune capăt bălmăjelii în latină, pe care nici enoriaşii, nici preotul nu pot s-o înţeleagă. Acela nu e Cuvântul Domnului, nu e ceea ce vreau eu pentru biserica mea.

— Ai dreptate.

— Ştiu! Şi, iată, poţi să vezi aici rugăciunile pe care le-ai tradus tu, precum şi ce-a lucrat Cranmer. Eu am cizelat-o, în unele locuri am îmbunătăţit limba în care era scrisă, iar pe alocuri am tradus eu însumi. Şi iat-o: cartea mea!

Iau colile de hârtie şi citesc primele câteva pagini. E frumoasă, exact aşa cum speram că va fi. E simplă şi clară, cu un ritm şi o cadenţă asemănătoare poeziei, dar nu are nimic forţat sau exagerat de lucrat. Mă uit la un rând a cărui traducere mi-a luat jumătate de zi, căci am tot schimbat un cuvânt cu altul, am tăiat şi-am luat-o de la capăt. Acum, odată tipărit, pare că n-ar fi putut fi niciodată altfel şi sună ca şi cum ar fi dintotdeauna rugăciunea englezilor. Simt fericirea aceea profundă a unui scriitor care-şi vede munca tipărită pentru prima oară. Truda obositoare făcută de una singură a devenit publică, a păşit în lume. De-acum va fi judecată şi sunt pe deplin încrezătoare că e bună.

— Liturghia mea, în biserica mea.

Bucuria regelui vine din sentimentul de proprietate.

— Biserica mea, în regatul meu. Trebuie să fiu atât rege, cât şi papă al Angliei. Trebuie să apăr poporul de vrăjmaşii din afară şi să-l

călăuzesc spre Dumnezeu înăuntrul ţării.

Nan şi Catherine scot un murmur impresionat, de veneraţie şi respect. Ele ştiu fiecare frază, fiecare fragment, deoarece lucrarea a trecut dintr-o mână în alta, exprimarea i-a fost îmbunătăţită şi cizelată, lui Thomas Cranmer i s-au citit cu voce tare schimbările făcute de el, iar cuvintele mele au fost verificate cu mine alături.

— Poţi să le iei, zice mărinimos regele. Poţi să citeşti paginile astea şi să îndrepţi greşelile prosteşti făcute de ucenicii tipografului. Şi să-mi spui ce crezi despre ea, despre lucrarea mea cea mai măreaţă.

Unul dintre pajii regelui înaintează şi strânge maldărul de foi.

— Ia aminte, vreau să-mi spui cinstit părerea ta, nu ceva menit să-mi facă plăcere, zice regele, clătinând din deget spre mine. De la tine nu vreau decât adevărul, Kateryn.

Fac o reverenţă în timp ce străjerii ne ţin uşile deschise.

— Voi citi cu atenţie şi îţi voi spune părerea mea sinceră, îi promit. Va fi a suta oară când citesc aceste cuvinte şi sper să le mai citesc de o mie de ori. De fapt toată Anglia le va citi de o mie de ori, le va citi în fiecare zi în biserică.

— Trebuie să fii mereu sinceră cu mine, îmi zice el drăgăstos. Eşti sprijinul şi tovarăşa mea. Eşti regina mea. Vom merge înainte împreună, Kateryn, călăuzind poporul, scoţându-l din întuneric la lumină.

* * *

Eu, Nan şi Catherine nu scoatem nicio vorbă până nu ajungem la adăpostul odăilor mele şi închidem uşa în urma noastră.

— E minunat! exclamă Catherine. Regele îşi pune numele pe lucrare! Stephen Gardiner nu mai poate zice nimic împotriva ei dacă e aprobată şi recunoscută de însuşi regele. Cât de bine îl călăuziţi, Maiestatea Voastră! Cât de departe mergem spre adevărata graţie divină!

Nan împrăştie foile pe masă şi eu iau un condei, pentru a însemna posibilele greşeli, când un ciocănit uşor şi neaşteptat la uşiţa care dă spre scările dinspre grajduri ne face să ridicăm privirea. Predicatorii care doresc să intre fără să fie băgaţi în seamă folosesc uşa asta, anunţându-se dinainte. O fi vreun negustor de cărţi, cu o carte pe care iscoadele lui Gardiner ar numi-o eretică. Toţi ceilalţi vizitatori, de vază sau de rând, cu sarcini de stat sau cu jalbe şi cereri, urcă maiestuoasa scară publică şi sunt anunţaţi în salonul meu de primire în timp ce li se deschid uriaşele uşi duble.

— Vezi cine e, îi zic încet lui Nan, care se duce la uşă şi o deschide.

Straja de jos, de la capătul scării, se uită cum intră un tânăr care se înclină în faţa mea şi a lui Joan Denny.

— O, dar ăsta e Christopher, care-l slujeşte pe soţul meu! zice mirată Joan. Ce cauţi aici, Christopher? Ar fi trebuit să intri pe uşa din faţă. Grozav ne-ai mai speriat!

— *Sir* Anthony mi-a spus să vin fără să fiu băgat în seamă, răspunde el, apoi se întoarce spre mine: *Sir* Anthony mi-a zis să-i spun de îndată Maiestăţii Voastre că doamna Anne Askew a fost arestată şi acum e anchetată.

— Nu!

El dă din cap:

— A fost arestată şi anchetată de un inchizitor şi apoi de însuşi înălţimea sa primarul Londrei. Acum e sub paza episcopului Bonner.

— E acuzată?

— Nu încă. El doar o anchetează.

— Chiar în ziua în care regele îţi înmânează rugăciunile în engleză? îmi şopteşte Nan, căreia nu-i vine să creadă. Chiar în ziua în care promite că Anglia va fi eliberată de superstiţii? Acum porunceşte să fie arestată şi anchetată?

— Domnul să ne ajute şi să ne păzească. Asta e lupta lui de câini, zic eu, cu glasul tremurându-mi de spaimă. Provoacă o potaie şi apoi încă una. Le lasă pe amândouă să lupte până la capăt.

— Ce vrei să spui? întreabă Nan, speriată de tonul meu. Ce zici tu acolo?

— Ce să facem? vrea să ştie Catherine Brandon. Ce putem face ca s-o ajutăm pe Anne?

Mă întorc spre Christopher şi îi zic:

— Du-te înapoi. Ia punga asta.

Nan se duce la sertarul de la masa mea şi scoate de-acolo o pungă cu aur pe care o ţin pentru milosteniile mele.

— Vezi dacă în preajma episcopului Bonner sunt oameni care pot fi cumpăraţi. Află ce vrea episcopul de la doamna Askew, dacă e vorba de un jurământ, o abjurare sau o apologie. Află ce anume vrea. Şi asigură-te că episcopul ştie că am auzit-o pe Anne predicând, că e rudă cu George Saint Paul, care e în slujba familiei Brandon, că n-am auzit niciodată de la ea vreun cuvânt care să nu fie cucernic, sfânt şi în limitele legii, că exact astăzi regele a primit de la tipografi liturghia sa în engleză. Şi că mă aştept ca Anne să fie eliberată.

El face o reverenţă, iar Nan scoate un mic icnet de teamă.

— E înţelept să mărturiseşti că o cunoşti? Să fii de acord să-ţi legi numele de ea?

— Oricine poate afla că a predicat aici. Toată lumea ştie că sora ei slujeşte la curte. Ce trebuie să afle episcopul e că noi, prietenii ei, o vom apăra. Trebuie să înţeleagă că atunci când o anchetează, îl anchetează pe unul dintre predicatorii mei, o prietenă a casei Suffolk. Trebuie să i se spună că Anne are aliaţi importanţi şi că noi ştim unde

se află ea acum.

Christopher dă din cap că a înţeles, se întoarce şi dă să iasă repede pe uşă.

— Şi trimite-ne un mesaj de îndată ce e eliberată! strig în urma lui. Iar dacă vor continua ancheta împotriva ei, întoarce-te în grabă aici.

* * *

Trebuie să aşteptăm. Aşteptăm toată ziua şi încercăm să ne rugăm pentru Anne Askew. Iau cina cu regele şi doamnele mele dansează pentru el. Îi zâmbim până ne dor obrajii. Îi arunc o privire piezişă cât el ascultă muzica şi bate tactul cu mâna şi mă gândesc: ştii că o femeie care judecă la fel ca mine, care a predicat în faţa mea, care mă îndrăgea când era fetiţă şi ale cărei talente le admir e anchetată pentru erezie, păcat care ar putea să o ducă pe rug? Ştii asta şi aştepţi să vezi ce o să fac? Mă pui la încercare, ca să vezi dacă vreau s-o ajut? Sau nu ştii nimic? Să fie oare doar mişcările precise, ca de ceasornic, ale vechii biserici, puse în mişcare ca un automat – ambiţia episcopului Londrei, bigotismul lui Stephen Gardiner, nesfârşitele uneltiri ale vechilor clerici –, rotiţele care se învârt întruna şi se opun schimbării? Să-ţi povestesc despre asta şi să-ţi cer ajutorul? Stau lângă un bărbat care ar salva-o pe Anne sau lângă regele care o foloseşte în chip de pion într-unul dintre jocurile lui?

Henric se întoarce spre mine şi îmi zâmbeşte.

— Voi veni diseară în odaia ta, scumpo, îmi zice el.

Şi mă gândesc: asta o dovedeşte. Sigur nu ştie nimic. Nici măcar un rege atât de bătrân şi de făţarnic ca acest monarh al Angliei n-ar putea să zâmbească şi să se împreuneze cu soţia în timp ce prietena ei e anchetată din porunca lui.

* * *

Nu-i vorbesc soţului meu despre Anne, deşi în timp ce el se chinuie să ajungă pe culmile plăcerii, geme:

— Mă încânţi, ah, Kateryn, zău că mă încânţi. Poţi să-mi ceri orice…

Când se linişteşte şi e pe cale să adoarmă, repetă:

— Mă încânţi, Kateryn. Poţi să-mi ceri orice favoare.

— Nu vreau nimic, îi zic.

M-aş simţi ca o târfă dacă i-aş cere acum o favoare. Anne Askew se mândreşte că e o femeie liberă. Ea şi-a înfruntat soţul şi tatăl. N-ar trebui să-i cumpăr libertatea cu plăcerea trupească a unui bărbat îndeajuns de vârstnic ca să ne fie tată.

El înţelege asta. Când se întinde somnoros pe mormanul de perne,

cu ochii pe jumătate închişi, are un zâmbet viclean pe chip.

— Atunci cere-mi mai târziu, dacă vrei să desparţi plata de faptă, zice el.

— Fapta asta e un dar de iubire, spun eu teatral şi apoi simt că merit râsul lui zeflemitor.

— Când îi spui aşa, o faci să pară cuviincioasă. E unul dintre lucrurile care-mi plac la tine, Kateryn: nu vezi totul ca pe un negoţ, nu-i vezi pe toţi cei din jur ca pe nişte potrivnici sau duşmani.

— Nu, nu-i văd aşa. Însă dacă tu vezi lumea aşa, lumea aceea trebuie să fie tare mohorâtă. Cum ar suporta cineva să trăiască în ea?

— Dominând-o, răspunde el nepăsător. Fiind cel mai de seamă neguţător, cu cele mai multe afaceri în ea. Fiind stăpânul tuturor, indiferent dacă ei o ştiu sau nu.

* * *

Două lucruri o salvează pe Anne Askew: inteligenţa ei profundă şi protecţia mea. Nu mărturiseşte nimic altceva în afară de credinţa în scripturi, iar când ei încearcă să o prindă în capcană cu tot felul de amănunte despre liturghie, zice că ea nu se pricepe, că e o femeie simplă, că nu face decât să citească Biblia, Biblia regelui, şi să încerce să-i urmeze învăţăturile. Orice altceva e prea încâlcit pentru o femeie credincioasă şi cu frică de Dumnezeu, cum e ea. Primarul oraşului încearcă să o încurce cu întrebări teologice, dar ea îşi păstrează cumpătul şi zice că nu poate vorbi despre asemenea lucruri. Îl enervează nespus pe Edmund Bonner, episcopul Londrei, însă acesta nu poate face nimic împotriva ei când aude de la slujitorii săi că Anne Askew predică în faţa reginei şi a doamnelor ei şi că regina şi prietenele şi însoţitoarele ei – cele mai de vază doamne din ţară – nu au auzit nicio erezie. Regina, intrată atât de mult în graţiile regelui, încât acesta a stat toată noaptea trecută în odaia ei, nu poate fi contrazisă. Ea nu i-a vorbit încă regelui în favoarea predicatoarei ei de la curte, dar e limpede că poate să o facă. Aşa că bărbaţii aceia o eliberează pe Anne Askew cu o grabă înspăimântată şi o trimit acasă la soţul ei. Fiind bărbaţi şi tirani, e singurul mijloc pe care îl pot ticlui pentru a controla o femeie. Râd când mi se spune toată povestea. Cred că el şi nu ea va suferi cel mai mult de pe urma acestei pedepse.

Palatul Whitehall, Londra, începutul verii anului 1545

Ambasadorul spaniol Eustace Chapuys, care susţinuse cu îndârjire cauza pierdută a reginei Katherine, sărmana mamă a prinţesei Mary, şi care îi spunea lui Anne Boleyn „doamna” pe un ton atât de batjocoritor, încât toată lumea ştia că voia să spună „târfa”, a îmbătrânit în slujba prinţesei Mary şi a mamei ei, iar acum se întoarce acasă, în Spania. E la fel de schilod ca regele, l-a ologit guta, aşa că nu poate să meargă decât sprijinit în bastoane, cu faţa-i bătrână schimonosită de durere. Vine la palatul Whitehall ca să-şi ia rămas-bun de la rege într-o zi frumoasă de început de mai, o zi atât de călduroasă, cu adieri care aduc parfumul florilor din livezile de meri, încât ieşim în grădină ca să-l simţim înainte ca el să între în audienţă la rege. Îi spun că ar trebui să mai stea aici: în iunie Anglia va fi la fel de caniculară ca Spania.

El încearcă să facă o reverenţă, dar îi fac semn să rămână pe scaun.

— Oasele astea bătrâne au nevoie de soarele Spaniei, Maiestatea Voastră, zice ambasadorul. A trecut mult timp de când mi-am văzut ultima oară căminul. Vreau să stau la soare şi să-mi scriu memoriile.

— Vă veţi scrie memoriile?

Observă că mi-a trezit brusc atenţia.

— Da. Îmi place să scriu. Şi sunt grozav de multe lucruri pe care mi le amintesc foarte clar!

Bat din palme şi-i spun:

— Vor merita citite, domnul meu! Căci, da, câte lucruri aţi văzut! Ce veţi spune în ele?

El nu râde. Chipul lui rămâne serios.

— Voi spune că am văzut naşterea unor vremuri întunecate, zice el încet.

O zăresc pe Mary venind spre noi prin grădină, cu doamnele ei de onoare urmând-o îndeaproape, şi îmi dau seama, după felul în care ţine crucifixul rozariului de la cingătoare, că îşi face curaj să îi spună rămas-bun acestui bărbat care i-a fost ca un tată. De fapt i-a fost un tată mai bun decât i-a fost vreodată regele. A iubit-o şi slujit-o pe mama ei şi a iubit-o şi slujit-o şi pe ea. Poate că Mary a crezut că nu va pleca niciodată de aici.

— Vă las să vă luaţi rămas-bun de la prinţesă, spun eu cu blândeţe. Se va întrista foarte tare să vă vadă plecând. A avut încredere în dumneavoastră şi v-a cerut sfatul încă de când era fetiţă. Sunteţi unul dintre puţinii…

Vreau să-i spun că e unul dintre foarte puţinii ei prieteni credincioşi, dar în timp ce vorbesc, îmi dau deodată seama că Mary a avut mulţi

prieteni şi că mulţi dintre ei au murit. El e unul dintre puţinii care au scăpat cu viaţă. Aproape toţi cei care o iubeau pe Mary au fost trimişi la moarte de tatăl ei.

În ochii lui negri se ivesc lacrimi.

— Sunteţi mărinimoasă că ne permiteţi să stăm de vorbă doar noi doi, zice el cu o voce tremurândă. Am iubit-o de când era mititică. A fost o onoare să îi fiu sfătuitor, îmi doresc să fi putut…

Se întrerupe, apoi continuă:

— N-am putut s-o slujesc aşa cum îmi doream. N-am ferit-o de primejdie nici pe mama ei, nici pe ea.

— Au fost vremuri grele, zic eu cu tact. Însă nimeni nu se poate îndoi de devotamentul dumneavoastră.

Când prinţesa Mary se apropie, ambasadorul se saltă greoi în picioare.

— Mă voi ruga pentru dumneavoastră, Maiestatea Voastră, zice el încet. Mă voi ruga să fiţi ferită de primejdii.

Declaraţia asta, venită din partea ambasadorului care nu a putut să-şi salveze propria regină, e atât de ciudată, încât şovăi înainte să-i fac semn lui Mary să se apropie.

— O, dar sunt în siguranţă, domnule ambasador! Totuşi vă mulţumesc. Regele m-a făcut regentă. Are încredere în mine. Puteţi sta liniştit, prinţesa Mary e în siguranţă cât e în grija mea. Puteţi pleca fără teamă de lângă ea. Sunt regina Angliei şi mama ei. Voi avea grijă să nu fie primejduită.

Ambasadorul Chapuys se uită la mine de parcă m-ar compătimi. Începând cu propria regină, infanta Spaniei, el a văzut cinci regine ocupându-şi locul lângă rege.

— Eu pentru dumneavoastră mă tem, zice el deodată.

Râd uşor şi-i zic:

— N-aş face nimic care să-l supere pe rege. Iar el mă iubeşte.

Ambasadorul se înclină.

— Regina mea, Katherine de Aragon, n-a făcut nimic care să-l supere, zice el blând.

Îmi dau seama că, din punctul lui de vedere, Henric a avut mereu o singură regină: prima şi singura regină Katherine.

— A iubit-o sincer şi profund, continuă ambasadorul. Până în clipa când a încetat să o iubească. Şi atunci nimic nu i-a mai putut potoli nemulţumirea, în afară de moartea ei.

În ciuda soarelui din grădină, mi se face deodată frig.

— Dar ce-aş putea să fac? întreb.

Vreau să zic: ce îşi imaginează el că poate merge rău, ce aş putea face ca să-l supăr atât de rău pe rege, încât să mă înlăture, aşa cum a înlăturat-o pe Katherine de Aragon, pe care a întemniţat-o într-un castel îndepărtat şi rece şi a lăsat-o să moară uitată şi neglijată? Însă

bătrânul mă înţelege greşit. Crede că întreb ce aş putea face ca să scap şi răspunsul lui mă înfioară de teamă:

— Maiestate, când îi veţi pierde bunăvoinţa, când veţi vedea primul semn că se întâmplă aşa ceva, mă rog să puteţi pleca imediat din ţară. Regele n-o să anuleze încă o căsătorie. E prea mândru pentru aşa ceva şi n-ar îndura ruşinea. Întreaga creştinătate ar râde de el şi nu ar înghiţi una ca asta. Când se va sătura de Maiestatea Voastră, va pune capăt căsniciei prin moartea dumneavoastră.

— Domnule ambasador! exclam eu.

El clatină din capul lui cărunt.

— Maiestatea Voastră, acestea sunt ultimele cuvinte pe care vi le voi spune vreodată. Ele sunt un avertisment venit din partea unui bătrân care n-are nimic de pierdut. De-acum regele are o preferinţă pentru omor. Nu e nevoit s-o facă. Am cunoscut regi ce au fost siliţi să îşi execute prietenii şi pe cei dragi, însă el nu e unul dintre ei.

Tace o clipă, apoi continuă:

— Îi plac încheierile. Îi place să se întoarcă împotriva cuiva şi să ştie că omul acela moare a doua zi. Îi place să ştie că are această putere. Dacă îi veţi pierde bunăvoinţa, vă rog să vă asiguraţi că puteţi fugi undeva.

Nu pot să-i răspund.

Ambasadorul clatină din cap şi zice încetişor:

— Cel mai mare regret şi cel mai mare eşec al meu a fost acela că n-am reuşit să o ducem pe regina mea de aici, să fugim cu ea.

Doamnele mele mă privesc. Fac un gest mic cu mâna, invitând-o pe prinţesa Mary să ni se alăture, şi mă îndepărtez un pic, ca să-i las câteva clipe să vorbească doar ei doi. După expresia precaută ce-i apare deodată pe chip, aş zice că ambasadorul o avertizează exact aşa cum tocmai m-a avertizat pe mine. Omul ăsta l-a urmărit pe rege timp de şaisprezece ani, l-a studiat şi l-a văzut devenind tot mai puternic, i-a văzut pe sfetnicii care nu erau de acord cu el târâţi în Turnul Londrei şi executaţi, a văzut cum soţiile care l-au nemulţumit au fost surghiunite de la curte sau executate, i-a cunoscut pe nevinovaţii din măruntele răscoale ce au fost înlănţuiţi şi spânzuraţi cu sutele. Mă trece un fior pe şira spinării, de parcă pielea ce mă furnică ar fi simţit o primejdie pe care nu o pot numi, aşa că scutur din cap şi plec de acolo.

Palatul Nonsuch, Surrey, vara anului 1545

În timp ce eu citesc împreună cu doamnele de onoare, George Day, împărţitorul meu de pomeni, vine în cabinetul meu privat cu un pachet sub braţ. Îmi dau seama într-o clipă ce îmi aduce şi mă duc la fereastra cu firidă, cu Rig alergând uşor la picioarele mele, astfel ca Day să poată scoate cartea din învelitoare şi să mi-o arate.

— *Rugăciuni care îndeamnă mintea la meditaţii divine,* citesc eu, urmărind cu degetul titlul de pe pagina dinăuntru. E gata.

— E gata, Maiestatea Voastră. Arată foarte frumos.

O deschid la primele pagini şi văd trecut acolo numele meu ca editor: „Prinţesa Katherine, regina Angliei". Răsuflu adânc.

— Regele însuşi a aprobat formularea, zice încet George Day. Thomas Cranmer i-a dus cartea, iar regele a spus că e o traducere frumoasă a vechilor rugăciuni şi că va fi citită alături de litanie. Le-aţi dăruit englezilor o carte de rugăciuni în engleză, Maiestatea Voastră.

— Regele nu s-a opus să mi se pună numele pe ea?

— Nu.

Îmi trasez numele cu vârful degetului.

— Aproape că mi se pare prea mult pentru mine.

— E lucrarea Domnului, mă liniştеşte el. Şi, de asemenea…

— Ce? zâmbesc eu.

— E bună, Maiestatea Voastră. E o lucrare bună.

* * *

Când vine vara, regele se înzdrăveneşte şi aşteaptă nerăbdător peregrinarea sa anuală prin lunca frumoasă a Tamisei. Vine din camera lui de la palatul Nonsuch, străbătând coridorul privat, până la odăile mele, însoţit doar de doi paji şi de doctorul Butts. Nan mă vesteşte că e în drum spre mine şi eu mă aşez să citesc lângă şemineu, îmbrăcată splendid, în cea mai frumoasă cămaşă de noapte a mea, şi cu părul împletit într-o coadă şi prins sub o plasă neagră.

Pajii bat la uşă, iar gărzile o deschid cu zgomot. Doctorul Butts se înclină în prag şi regele intră. Mă ridic de la locul meu de lângă foc şi fac o reverenţă.

— Mă bucur mult să te văd, mărite soţ.

— Era şi timpul, zice el scurt. Nu m-am însurat cu tine ca să-mi petrec nopţile singur.

După chipul reţinut al doctorului Butts, bănuiesc că l-a sfătuit pe rege să nu se chinuie să străbată coridoarele până în camera mea şi să nu stea aici. Fără să scoată o vorbă, el se duce la masa din faţa şemineului şi prepară o doctorie pentru rege.

— E o licoare pentru somn? întreabă Henric iritat. Nu vreau. N-am venit aici să dorm, prostănacule.

— Maiestatea Voastră n-ar trebui să se obosească peste măsu…

— N-o voi face.

— Asta e doar ca să vă scadă febra, spune doctorul. Aveţi fierbinţeală, Maiestatea Voastră. O să încingeţi patul reginei.

Doctorul spune exact cuvintele potrivite. Henric chicoteşte.

— M-ai vrea pe mine în pat în locul unui vas pentru încălzit, Kateryn?

— Eşti un tovarăş de pat mult mai cald decât Joan Denny, zâmbesc eu. Ea are picioarele reci. O să mă bucur să te am în patul meu, stăpâne.

— Vezi? îi zice Henric victorios doctorului Butts. O să-i spun lui *sir* Anthony că sunt un tovarăş de pat mai bun decât soţia lui.

Râde, apoi le spune pajilor:

— Puneţi-mă în pat.

Cei doi paji îl împing pe un scăunel pentru picioare din faţa patului şi apoi, când regele se aşază într-o poziţia confortabilă, merg de o parte şi de cealaltă a patului. Unul din ei trebuie să urce în picioare pe aşternut, să-l salte şi să-l pună să stea ridicat, ca să poată respira, rezemat de pernele de dormit şi de perna de sprijin. Pajii îi ridică uşurel piciorul rănit în pat şi apoi şi pe celălalt. Aranjează cu grijă cearşafurile şi păturile peste el şi se trag înapoi, ca să vadă dacă se simte confortabil. Mă străbate gândul tulburător că îl admiră ca pe o imensa efigie din ceară a cadavrului său, care va trebui pusă într-o bună zi pe sicriul regelui.

— Îndeajuns de bine, zice el aspru. Puteţi pleca.

Doctorul Butts îi aduce regelui păhărelul cu doctoria şi acesta o înghite dintr-odată.

— Mai aveţi nevoie de ceva ca să vă simţiţi mai confortabil? întreabă medicul.

— De picioare noi, răspunde Henric cu un umor sarcastic.

— Mi-aş dori din suflet să vi le pot oferi, Maiestatea Voastră.

— Ştiu, ştiu. Puteţi pleca.

Ies toţi prin cabinetul meu privat, închizând uşa în urma lor. Aud cum straja de la uşa îndepărtată a salonului de primire loveşte cu suliţa pardoseala de piatră, salutându-l astfel pe doctor, apoi se face linişte. Nu se mai aud decât trosnetul focului în şemineu şi ţipătul unei bufniţe aciuate în copacii negri din grădină. Undeva, poate dincolo de ţipetele şoimilor, se aude şi trilul îndepărtat al unui flaut ce cântă muzică de dans.

— Ce asculţi? mă întreabă regele.

— Am auzit o buhă.

— O ce? Scutur din cap.

— O bufniţă. Am vrut să spun „bufniţă”. În nord le zicem buhe.

— Ţi-e dor de căminul tău?

— Nu, sunt foarte fericită aici.

E răspunsul potrivit. Îmi face semn că ar trebui să merg în pat, lângă el, şi îngenunchez în treacăt în faţa băncuţei de rugăciune, apoi îmi scot capotul şi mă strecor în aşternut doar în cămaşa de noapte. Fără să scoată o vorbă, regele trage de pânza fină a cămăşii de noapte şi îmi face semn să îl încalec. Am grijă să zâmbesc când mă aşez călare şi cobor încet în el. Acolo nu e nimic. Sunt un pic stânjenită, arunc o privire, ca să îmi dau seama dacă sunt în locul potrivit, dar de simţit nu simt nimic. Mă asigur că zâmbetul meu nu tremură şi îmi desfac încet panglica de sus a cămăşii de noapte. Trebuie să îmi cumpănesc întotdeauna acţiunile, astfel încât să nu par o desfrânată – precum Kitty Howard –, dar să fac îndeajuns de multe ca să-i provoc plăcere. Mă apucă de şolduri, strângându-mă aspru, şi mă trage în jos, frecându-mă de el şi încercând să se împingă în sus. Picioarele îi sunt prea slăbite pentru a-i susţine greutatea, nu-şi poate arcui spatele, nu poate face nimic, ci doar se zbate cu mişcări greoaie. Îl văd cum se înroşeşte, cuprins de o mânie tot mai mare, şi mă asigur că încă mai zâmbesc. Deschid ochii larg şi respir întretăiat, de parcă aş fi excitată. Încep să gafai.

— Nu foloseşte la nimic, zice el tăios.

Mă opresc, buimăcită.

— Nu e vina mea, insistă el. E din cauza febrei ăsteia. Mi-a luat bărbăţia.

Mă dau jos de pe el cât de uşor pot, dar mă simt groaznic de stângace, de parcă aş descăleca fără pic de graţie de pe un lebădoi gras.

— Sunt sigură că nu e nimic…

— Da, da. E vina doctorului ăluia afurisit. Leacurile pe care mi le dă ar castra şi un cal.

Când aud asta, chicotesc, apoi îi văd chipul şi îmi dau seama că nu glumeşte. Chiar crede că e puternic ca un armăsar şi că de vină e poţiunea împotriva fierbinţelii, care i-a vlăguit bărbăţia.

— Adu-ne ceva de mâncare, zice el. Măcar putem să cinăm.

Mă strecor din pat şi mă duc la servantă. Acolo sunt câteva prăjituri şi nişte fructe.

— Pentru Dumnezeu! exclamă el. Mai mult de-atât!

Sun din clopoţel. Apare verişoara mea Elizabeth Tyrwhit şi, când îl vede pe rege în patul meu, face o reverenţă adâncă şi zice:

— Maiestatea Voastră.

— Regelui îi este foame, îi spun eu. Adu-ne prăjituri, vin, carne, brânzeturi şi nişte dulciuri.

Ea se înclină şi pleacă. O aud cum trezeşte un paj şi îl trimite repede

la bucătărie. Unul din bucătari trebuie să doarmă acolo, pe un prici, ca să aştepte orice i s-ar cere noaptea din apartamentul regelui. Regelui îi place să ia mese copioase în toiul nopţii, asta pe lângă cele două festinuri obişnuite ale zilei, şi adesea se trezeşte brusc din somn şi vrea o budincă, ca să se liniştească şi să poată adormi iar.

— Săptămâna viitoare vom pleca pe coastă, îmi spune el. De luni de zile aştept să mă simt îndeajuns de bine pentru a călări.

Scot o exclamaţie de plăcere.

— Vreau să văd ce-a mai lăsat Tom Seymour din flota mea de război, continuă el. Mi s-a spus că francezii îşi adună trupele în porturi. Probabil că o să ne atace. Vreau să-mi văd castelele.

Sunt sigură că o să-mi zărească pulsul în adâncitura gâtului meu dezgolit, înteţit la gândul că o să-l văd pe Thomas.

— Nu e periculos? îl întreb. Dacă vin francezii?

— Ba da, zice el încântat. S-ar putea chiar să vedem ceva înfruntări.

— Ar putea fi o bătălie?

Vocea mea rămâne întru totul calmă.

— Aşa sper. Nu am reparat şi rearmat vasul Mary Rose ca să stea degeaba în port. El e arma mea cea mare, arma mea secretă. Ştii câte tunuri am acum pe el?

— Însă nu vei urca tu însuţi la bord, nu-i aşa, stăpâne?

— Douăsprezece, zice el fără să-mi răspundă, ci continuându-şi gândurile despre corabia refăcută. A fost întotdeauna un vas puternic şi acum o să-l folosim ca armă, cum zice Thomas. Are dreptate, e ca un castel plutitor. Are douăsprezece tunuri: opt culevrine şi patru tunuri obişnuite. Poate să stea în larg, undeva departe, şi să bombardeze un castel de pe uscat cu tunuri la fel de mari cum au ei. Poate să tragă dintr-o parte şi să se răsucească pentru a trage de pe cealaltă parte în timp ce primele tunuri sunt reîncărcate. Pe urmă poate să prindă cu cangea un vas, iar soldaţii mei pot să-l abordeze. Am pus două turnuri de luptă pe puntea superioară, la prova şi la pupa.

— Dar nu vei urca pe el laolaltă cu *sir* Thomas, nu?

— S-ar putea să o fac.

E entuziasmat la gândul unei lupte.

— Însă nu uit că n-am voie să-mi primejduiesc viaţa, draga mea. Sunt părintele naţiunii. Nu uit asta. Şi nu te-aş lăsa singură.

Mă întreb în ce formă aş putea să-l întreb ce vas va comanda Thomas. Regele mă priveşte cu bunăvoinţă.

— Ştiu că vei vrea să te îngrijeşti ca toate lucrurile tale frumoase să fie împachetate. Intendentul meu îi va spune intendentului tău când o să plecăm. S-ar cuveni să fie o călătorie plăcută. Vremea ar trebui să fie frumoasă.

— Îmi place să merg în călătorie vara, îi zic eu. Să-l luăm cu noi şi

pe prinţul Edward?

— Nu, nu, el poate să rămână la Ashridge. Dar îl putem vizita când ne întoarcem la Londra. Ştiu că o să-ţi placă.

— Întotdeauna îmi face plăcere să-l văd.

— Învaţă bine? Ai veşti de la profesorii lui?

— Îmi scrie chiar el. Acum ne scriem în latină, ca să exersăm.

— Prea bine, zice el, însă ştiu că a devenit imediat gelos la gândul că fiul lui mă iubeşte. Dar ai grijă, Kateryn, să nu-i abaţi atenţia de la studiu. Iar el nu trebuie să o uite pe mama lui adevărată. Ea trebuie să trăiască în inima lui înaintea oricui altcuiva. Ea e îngerul lui păzitor din rai, aşa cum a fost îngerul lui păzitor de pe pământ.

— Va fi aşa cum zici tu, stăpâne, îi zic, sumeţindu-mă un pic la auzul mustrării lui.

— S-a născut să fie rege, zice el. Ca şi mine. Trebuie să fie disciplinat, bine educat şi crescut cu severitate. Aşa cum am fost eu. Mama mea a murit când aveam doisprezece ani. N-am avut pe nimeni care să-mi scrie scrisori de dragoste.

— Nu. Trebuie să-ţi fi fost tare dor de ea. Să o pierzi la o vârstă atât de fragedă…

Faţa i se strânge, copleşită de milă de sine.

— Mi s-a frânt inima, zice el răguşit. Pierderea ei mi-a frânt inima. Nicio femeie nu m-a iubit aşa cum m-a iubit ea. Şi era atât de tânără când m-a părăsit!

— Tragic, îi răspund eu blând.

Se aude un ciocănit la uşă şi slujitorii de la bucătărie intră cu o masă care geme de atâta mâncare. O aşază lângă pat şi umplu cu vârf o farfurie pentru rege, timp în care acesta arată cu degetul spre tot mai multe feluri de mâncare.

— Mănâncă, îmi porunceşte el cu gura plină. Nu pot să mănânc singur.

Iau o farfurioară şi îi las pe slujitori să mă servească. Stau în jilţul meu de lângă şemineu şi ciugulesc câteva prăjituri. Regelui i se aduce vin. Eu iau un pahar cu bere slabă. Nu-mi vine să cred că peste mai puţin de o săptămână îl voi vedea pe Thomas Seymour.

Trec două ore lungi până ce regele termină de mâncat. Până ce ajunge să mănânce mai multe felii de plăcintă, nişte cărnuri şi o jumătate de budincă de lămâie, transpiră şi răsuflă greu.

— Luaţi-o de-aici, sunt frânt de oboseală, zice el.

Plini de zel, slujitorii iau grabnic masa şi o scot din odaie.

— Vino în pat, îmi zice regele cu o voce greoaie. O să dorm aici, cu tine.

Lasă capul pe spate şi râgâie zgomotos. Mă duc pe partea mea de pat şi mă urc în el. Până să aranjez învelitorile peste noi, el deja sforăie răsunător şi doarme adânc.

Mă gândesc că o să rămân trează, dar mă întind în aşternut pe întuneric şi simt o fericire imensă când mă gândesc la Thomas. Poate că e în Portsmouth, poate că doarme la bordul vasului său, în cabina din lemn a amiralului, cu tavanul jos şi cu lumânările legănându-se încet în sfeşnicele suspendate pe perete. Cred că o să-l văd săptămâna viitoare. Nu am voie să vorbesc cu el, nu trebuie să-l caut, dar măcar o să-l văd şi o să mă vadă şi el pe mine.

* * *

Visul seamănă atât de mult cu viaţa mea din timpul zilei, încât nici nu ştiu dacă visez. Sunt în pat, regele doarme lângă mine, sforăie, iar eu simt un miros groaznic, mirosul cangrenei de la piciorul lui, în odaia mea, în patul meu. Cobor din pat, având grijă să nu-l trezesc, şi mirosul e mai cumplit ca niciodată. Mă gândesc că trebuie să ies din odaie, fiindcă nu pot răsufla, trebuie să-l caut pe spiţer şi să-i cer nişte parfum, trebuie să le trimit pe fete în grădină ca să culeagă plante aromate. Merg cât pot de încet până la uşa dinspre galeriile private ce leagă odaia lui de a mea.

Deschid un pic uşa şi ies, însă în loc să dau de pardoseala de lemn, cu plante uscate împrăştiate pe jos, şi de zidurile din piatră ale galeriei, mă pomenesc imediat pe palierul îngust al unei scări de piatră, o scară în spirală, periculos de abruptă. Pun o mână pe coloana centrală şi încep să urc. Trebuie să scap de mirosul ăsta cumplit al morţii, numai că el devine şi mai greu, de parcă imediat după cotitura scării de deasupra mea ar fi un leş sau vreo altă grozăvenie care putrezeşte.

Îmi acopăr nasul şi gura cu o mână, ca să mă apăr de miros, apoi mă înec un pic, căci îmi dau seama că mâna mea miroase aşa. Eu sunt cea care putrezeşte şi duhoarea de care încerc să scap e de fapt a mea. Miros ca o femeie moartă, lăsată să putrezească. Mă opresc pe o treaptă şi mă gândesc că tot ce pot să fac e să mă arunc cu capul în jos pe scară, astfel ca acest trup descompus să-şi poată duce la capăt pieirea şi să nu fiu zăvorâtă laolaltă cu moartea, îngemănată cu moartea, împreunată cu moartea, să nu mă descompun în propriul meu trup, pe care-l simt sub vârful degetelor.

Acum plâng şi mă mânii pe soarta care m-a adus aici, dar când lacrimile îmi alunecă pe obraji, sunt ca praful. Sunt uscate ca nisipul când mi se preling pe buze şi au gust de sânge uscat. În disperarea mea, îmi adun tot curajul, mă întorc pe treaptă şi privesc în jos, la scara abruptă din piatră. Apoi scot un ţipăt deznădăjduit şi mă arunc cu capul înainte pe scara de piatră.

— Sst, sst! Linişteşte-te, eşti în siguranţă!

Mi se pare că Thomas e cel care m-a prins şi mă agăţ de el,

tremurând. Mă întorc spre umărul lui şi îmi lipesc faţa de pieptul şi gâtul lui calde. Însă cel care mă ţine în braţe e regele, iar eu mă trag înapoi şi ţip iar, temându-mă că am rostit numele lui Thomas în coşmarul meu şi acum sunt cu adevărat în pericol.

— Sst, sst! zice el. Linişteşte-te, iubirea mea! A fost un vis, nimic altceva. Doar un vis. Acum eşti în siguranţă.

Mă strânge cu blândeţe lângă coastele lui cărnoase, alinătoare, moi ca o pernă.

— Dumnezeule, ce vis! Ce coşmar, Doamne, apără-mă!

— N-a fost nimic, nimic…

— Mi-era atât de frică. Am visat că sunt moartă.

— Eşti în siguranţă cu mine. Eşti în siguranţă cu mine, draga mea.

— Am vorbit în somn? scâncesc eu.

Mi-e îngrozitor de teamă că i-am rostit numele.

— Nu, n-ai zis niciun cuvânt. Doar ai plâns, biată copilă. Te-am trezit imediat.

— A fost atât de groaznic!

— Biata şi drăguţa mea, zice tandru Henric, mângâindu-mă pe păr şi pe umărul dezgolit. Eşti în siguranţă cu mine. Vrei să mănânci ceva?

— Nu, nu, răspund eu cu un râs slab. Nu mănânc nimic. Nu vreau să mănânc nimic.

— Ar trebui să mănânci ceva, ca să te linişteşti.

— Nu, nu, zău că n-aş putea.

— Acum eşti trează? Ştii de tine?

— Da, da.

— A fost un vis prevestitor? mă întreabă el. Ai visat corăbiile mele?

— Nu, răspund eu hotărât.

Două dintre soţiile acestui bărbat au fost acuzate de vrăjitorie chiar de el. Nu am de gând să pretind că posed vreun soi de vedere tainică. Continui:

— N-a fost nimic, n-a însemnat nimic. Doar un talmeş-balmeş de ziduri de castel şi o senzaţie de frig şi teamă.

El se lasă înapoi pe perne.

— Acum poţi dormi?

— Da, pot. Îţi mulţumesc că ai fost atât de bun cu mine.

— Sunt soţul meu, zice el simplu şi demn. Sigur că-ţi veghez somnul şi-ţi potolesc temerile.

Într-o clipă respiră greoi, cu gura deschisă. Îmi las capul pe umărul lui mătăhălos şi închid ochii. Ştiu că visul meu a fost visul despre Tryphine, fecioara măritată cu un bărbat care îşi omora soţiile. Ştiu că pe degetele mele era miros de soţie moartă.

Castelul Southsea, portul Portsmouth, vara anului 1545

E o zi încântătoare, ca un tablou de vară, soarele străluceşte pe apele albastre ale strâmtorii Solent, iar vântul înviorător adună căciuliţe albe de spumă pe creasta valurilor. Ne-am suit în vârful unuia dintre turnurile de apărare ce dau spre port, iar acum, odată ce regele a fost urcat pe scările din piatră şi poate să vadă tot, e încântat de lume. Stă călare pe digul dinspre mare, ţinând mâinile în şolduri, de parcă ar fi un amiral pe propriul lui vas, iar curtea s-a strâns în jurul lui, lărmuind din pricina emoţiei şi îngrijorării.

Nu-mi vine să cred că toată lumea e atât de veselă. E ca şi cum ar urma să ne uităm la un turnir dintr-o zi de vară, ca şi cum asta ar fi legendara Câmpie a Pânzei de Aur: o întrecere între Franţa şi Anglia pentru titlul de cea mai strălucitoare, mai elegantă, mai cultivată şi mai cavalerească ţară. Ar trebui să fie clar pentru toată lumea că azi nu e nimic de felul ăsta, nu? Nu e un joc de-a războiul, ci orele de dinaintea unei bătălii adevărate. N-avem niciun motiv de sărbătoare, ci doar de teamă.

Mă uit în urma mea, peste câmpiile întinse ale islazului din Southsea, şi văd că, deşi curtenii afişează un aer cutezător, nu sunt singura care e îngrijorată. Yeomenii din gardă sunt deja pregătiţi pentru ce e mai rău: stau cu caii înşeuaţi şi ţinuţi strâns de frâie de către pajii lor, gata să fie încălecaţi şi să plece în galop. Gărzile sunt deja în armuri, mai trebuie doar să-şi pună coifurile. În spatele lor, marele alai care urmează curtea pretutindeni – jălbaşi, cerşetori, avocaţi, hoţi şi prostănaci – se îndepărtează târându-şi încet picioarele – ei ştiu întotdeauna ce tabără va câştiga –, iar localnicii din Portsmouth fug din propriul lor oraş, unii împovăraţi de bunurile din gospodărie, alţii călare, alţii în căruţe încărcate. Dacă francezii ne vor învinge flota, vor prăda Portsmouth-ul şi probabil că îi vor da foc. Curtea regelui pare a fi singura care speră la victorie şi aşteaptă nerăbdătoare bătălia.

Numeroasele clopote din bisericile oraşului bat când corăbiile noastre se pregătesc să iasă din port, iar sutele de dangăte zgomotoase sperie pescăruşii, care zboară în cerc şi ţipă deasupra mării. Avem în jur de optzeci de vase de război, cea mai mare flotă pe care a strâns-o vreodată Anglia. Unele, în capătul mai îndepărtat, încarcă la bord armele şi echipajele, altele sunt gata de plecare. Le văd înălţându-şi pânzele în dreapta noastră, spre interiorul portului, cu bărci cu vâsle şi galere trebăluind pe lângă ele, apucând parâmele şi pregătindu-se să le scoată din port, ca să iasă pe mare.

— Cea mai măreaţă flotă strânsă vreodată, îi declară regele lui

Anthony Browne, care stă lângă el. Şi e gata să lupte cu francezii după noua metodă. Va fi cea mai mare bătălie pe care am văzut-o în vieţile noastre.

— Slavă Domnului că suntem aici s-o vedem! îi răspunde *sir* Anthony. Ce noroc extraordinar! Am comandat un tablou care să arate victoria noastră.

Pictorul, care dă fuga cu caietul de schiţe ca să prindă ieşirea corăbiilor din port, îi face regelui o reverenţă adâncă şi începe să schiţeze priveliştea din faţa noastră: turnul în care stăm, portul din dreapta, vasele care ies încet din port, marea din faţa noastră, steagurile fluturând, tunurile pregătite.

— Mă bucur că soţul meu nu e la bordul vreuneia dintre corăbii, zice încet Catherine Brandon.

Mă uit la chipul ei palid şi văd o reflectare a propriei mele îngrijorări. Ăsta nu e un spectacol cu măşti, nu e una dintre distracţiile costisitoare pe care curtea le adoră. Asta va fi o bătălie navală adevărată între vasele noastre şi cele franceze, una purtată în apropierea ţărmului. Voi vedea ce înfruntă Thomas. Voi fi silită să privesc cum îi e bombardat vasul.

— Ştii cine ce vas comandă? o întreb.

Catherine clatină din cap.

— Au fost numiţi nişte amirali noi aseară, la cină, îmi răspunde ea. Regele şi-a onorat prietenii cu posturi de comandă, ca să poate lua parte la bătălie. Soţul meu nu a fost prea încântat de numirea unor oameni noi chiar în seara de dinaintea luptei, însă el e comandantul tuturor trupelor de pe uscat şi de pe mare şi, slavă Domnului, rămâne pe uscat.

— De ce, ţi-e frică de mare?

— Mi-e frică de toate apele adânci, mărturiseşte ea. Nu ştiu să înot. Însă, la o adică, niciun om care poartă armură nu poate înota. Puţini marinari ştiu să înoate şi niciunul dintre soldaţi nu ar fi în stare să rămână deasupra apei cu haina aceea grea pe el.

O opresc cu un mic gest.

— Poate că nimeni nu va trebui să înoate.

De pe chei se aud ovaţii răzleţe când Mary Rose, vasul regelui, reechipat de curând, îşi întinde pânzele frumoase şi aruncă param ele spre galere, ca să fie tras în larg.

— O, iată-l că pleacă. Cine e comandantul lui?

— Tom Seymour, Dumnezeu să-l binecuvânteze, zice Catherine.

Înclin capul şi-mi duc mâna la frunte, ca pentru a-mi apăra ochii de soare. Mă gândesc: nu pot îndura să-l văd plecând în larg, la luptă, şi să ciripesc ca una dintre păsărelele mele cântătoare, la fel de fără rost şi de prosteşte ca ele.

— Vântul bate destul de tare, observ eu. Asta e bine?

— E spre binele nostru, mă liniştеşte unchiul Parr, care stă cu doamnele mele de onoare şi priveşte în larg, cu mâinile puse streaşină la ochi. Francezii au galere de luptă care se pot strecura printre vasele noastre şi când vântul nu bate deloc. Pot să vâslească unde vor. Însă pe o zi ca asta, când ne putem folosi din plin pânzele, suntem în stare să ieşim rapid din port şi să-i bombardăm. Ne putem arunca asupra lor ca vântul, cu vânt din spate.

Toată lumea se dă la o parte când regele vine lângă mine şi înalţă capul, înghiţind lacom aerul marin.

— Cu siguranţă e o privelişte frumoasă, remarc eu pe când corăbiile lui sunt trase, una câte una, afară din port, ridică pânzele şi sunt lăsate libere, ca nişte porumbei în zbor, ca pescăruşii în larg.

Curtea aclamă la fiecare vas ce trece pe lângă punctul nostru de observaţie: Peter şi Henric Grace à Dieu{15}, precum şi vasele pe care le-am furat de la scoţieni, Salamandra şi Unicornul. Pe urmă ne cufundăm brusc în tăcere, de parcă un nor ar fi acoperit deodată soarele.

— Ce e? îl întreb pe Henric.

E prima dată când nu se uită în larg cu o faţă veselă şi nu pozează, cu mâinile în şolduri, pentru pictorul care îi schiţează figura. Se uită în spate, vrând parcă să vadă dacă garda lui e gata să îi acopere retragerea, apoi îşi îndreaptă iar privirea spre locul unde se profilează la orizont albastrul întunecat al insulei Wight. Flota franceză şi-a făcut apariţia brusc, pe tăcute, în faţa insulei, pe canal, cu vasele navigând în şiruri ordonate. Dacă ar fi pe uscat, ar semăna cu o şarjă de cavalerie, cu cai mari şi iuţi şi cu cavaleriştii îndesaţi unul lângă altul, genunchi lângă genunchi, şir după şir, într-o masă imensă de forţă brută. Însă aici nu se aude niciun zgomot, ceea ce face ca totul să fie cumva mai înspăimântător. Corăbiile înaintează cu uşurinţă prin apă, cu pânzele întinse, toate în aceeaşi direcţie, şi par a fi sute, mii. Nu izbutesc să văd marea nici între ele, nici dincolo de ele. E ca o pădure de pânze în mişcare. Seamănă cu un zid de pânze.

Iar înaintea lor, în avangardă, se vede o altă flotă. Sunt galerele şi fiecare înaintează prin apă cu smucituri agresive, păstrându-se în ritm cu celelalte. Vin în şiruri şi înaintează în salturi la fiecare afundare a vâslelor în mare. Chiar şi de aici, din turnuleţul nostru frumos şi cutezător de pe islazul din Southsea, pot vedea gura întunecată a singurului tun aşezat la prova fiecărei galere joase, îndreptată lacom spre corăbiile noastre, spre puţinele vase pe care le avem, vasele noastre micuţe, ce ies în larg de la adăpostul portului pentru a ne apăra coasta, şi ştiu că Thomas Seymour stă lângă cârmaci pe nava sa amiral, Mary Rose, se uită în zare şi îşi dă seama că e copleşit de numărul vaselor duşmane.

— Dumnezeu să ne ajute, şoptesc eu.

Regele coboară privirea spre mine, îmi vede chipul palid şi îşi scoate pălăria de pe părul rărit. O flutură în aer.

— Pentru Dumnezeu! Pentru Harry!{16} Şi pentru Sfântul Gheorghe! tună el, iar curtea şi apoi toată lumea care se îngrămădeşte în jurul nostru îi urmează exemplul, repetând strigătul lui de luptă, astfel că s-ar putea să se audă până pe mare, s-ar putea să-l audă chiar şi marinarii englezi în timp ce ridică privirile şi văd moartea plutind spre ei cu mii de vele bine întinse.

Regele este entuziasmat de provocare.

— Suntem depăşiţi ca număr, dar cred că francezii au mai puţine tunuri! strigă el.

Îl ia pe după umăr pe Charles Brandon şi-i zice:

— Nu crezi asta, Charles? Eu o cred! Tu nu crezi?

— Au mai puţine tunuri, zice Charles cu un glas ferm. Dar sunt de două ori mai mulţi decât noi.

— Ai fortificat Portsmouth, zice regele.

— Am tunuri peste tot, până şi aici, confirmă sumbru Charles. Dacă se vor apropia mai mult, puteţi să trageţi chiar dumneavoastră cu tunul.

— Nu vor veni mai aproape, declară regele. Nu vreau să vină în apele englezeşti. Le interzic să se apropie de pământul englezesc. Eu sunt regele! O să mă provoace pe teritoriul meu? În propriul meu castel? Nu mă tem de nimic. Întotdeauna sunt absolut neînfricat.

Văd că Charles nu se uită la mine, de parcă i s-ar părea că e bine să nu ia în seamă lăudăroşenia găunoasă a regelui. Mă uit în jur după doctorul Butts şi îi descopăr chipul palid în spatele curtenilor. Dau din cap spre el şi doctorul se apropie.

— Maiestatea Sa e mult prea agitat, observ eu.

El se uită cum Henric cheamă un paj care să-l ajute să se mute, şchiopătând, dintr-o parte în cealaltă a turnului, unde se apleacă peste ziduri şi bate pe spinare un tunar. Se poartă ca un om care duce lupta chiar în mijlocul armatei unui duşman prea slab, fiind sigur de victorie. Urlă ameninţări de parcă inamicii l-ar putea auzi, de parcă ar putea schimba ceva. Se poartă ca şi cum furia şi mânia lui împotriva francezilor pot contracara apropierea tăcută a miilor de vase ale acestora şi răpăitul neîntrerupt – pe care acum îl şi auzim – al tobelor de pe galere, ce impun ritmul de neabătut al vâslelor.

— Acum nu poate fi domolit, zice doctorul Butts.

Ştiu că suntem pe cale să vedem ceva groaznic. Flota franceză înaintează tot mai mult, iar micuţele vase englezeşti ies din port şi nu se pot aşeza în formaţie. Vasele remorcher le trag degeaba înainte, încercând să le pună în vânt. Câteva corăbii întind pânzele şi se îndepărtează rapid de ţărm, iar unele încearcă să se aşeze în aşa fel încât să prindă în bătaia tunurilor galerele joase ale francezilor.

Francezii vin necruţători, cu galerele în faţă şi corăbiile mari în urma lor.

— Acum o să vedeţi! Acum o să vedeţi ceva! prezice regele.

Coboară şontâcăind până la punctul cel mai ieşit în afară de pe zidul castelului, întoarce capul şi îmi strigă ceva, dar cuvintele îi sunt acoperite de bubuitul tunurilor când primele vase engleze ajung în bătaia tunurilor franceze.

Tunurile englezilor răspund. Putem să zărim dreptunghiurile negre răsărind pe marginile corăbiilor când se deschid bocaporţii tunurilor şi acestea se iţesc în afară, apoi un nor de fum când trage fiecare tun şi este tras înapoi în vas, pentru a fi încărcat iar.

— Mary Rose! strigă Henric, ca un flăcău care îşi încurajează campionul într-un turnir. Henric Grace à Dieu!

Văd că Mary Rose se pregăteşte să intre în luptă, cu bocaporţii pentru tunuri larg deschişi. Acolo par a fi sute de tunuri, înşiruite de pe puntea superioară până la linia de plutire. Pot să-i văd pe oamenii de pe puntea superioară: căpitanul şi şeful de echipaj la timonă şi încă o siluetă care stă în spatele lor. Mă gândesc că e Thomas, bănuiesc că acea mică siluetă nemişcată, cu pelerină roşie, e bărbatul pe care-l ador.

— Dumnezeu să-l ocrotească! O, Dumnezeu să-l ocrotească! e tot ce pot să murmur.

Văd cele două turnuri înalte construite la prova şi la pupa, amândouă ticsite de oameni. Soarele le sclipeşte pe coifuri şi îi văd cum ridică suliţele şi aşteaptă momentul în care se vor putea prinde cu cangea de vasele duşmane, pentru a le aborda. Thomas îi va conduce când va veni momentul asaltului. El va trebui să sară de pe un vas pe altul şi să urle la ei să-l urmeze. Mai jos de turnuri, pe mijlocul punţii deschise, sunt întinse plase pe toată lăţimea corăbiei. Sunt plasele de abordaj, pentru ca nimeni să nu poată urca la bord, ca să atace şi să captureze preţioasa noastră corabie. Îi văd pe soldaţi aliniaţi în şiruri sub plase. Când vor ajunge îndeajuns de aproape de un vas francez, li se va ordona să atace şi ei vor da năvală.

— Foc! strigă Henric, de parcă ei l-ar putea auzi din turn. Foc! Foc! Foc, vă poruncesc!

Cu vâslele mişcându-se încet prin apă ca nişte picioare de insectă, o galeră vine spre frumosul vas englez, care se leagănă dintr-o parte în alta. De la prova se scuipă brusc un nor de fum negru. Acum simţim mirosul de praf de puşcă plutind peste ape.

Tunurile de pe Mary Rose sunt împinse afară la fiecare bocaport, astfel că vasul parcă scoate nişte ţepi şi toate tunurile se mişcă deodată. Vasul se întoarce, trage cu partea stângă şi se aude un bubuit uniform. E o manevră reuşită, splendidă şi puternică precum o mutare într-o partidă de şah. Imediat vedem una dintre galere zbătându-se în

apă şi scufundându-se. Măreţul plan al regelui şi strategia lui Thomas îşi dovedesc tăria în faţa duşmanului uluit. Fiecare vas intră în luptă cu un alt vas şi soldaţii nu au altceva de făcut decât să strige din turnurile lor şi să-şi înalţe amenințător săbiile. Vasul cel mare se răsuceşte, ca să poată trage cu tunurile de la tribord în timp ce se încarcă cele de la babord.

O pală subită de vânt face ca toate steagurile să se întindă brusc, cu un zgomot ca de mătase sfâşiată.

— Foc! Răsuciţi-vă şi trageţi! ţipă Henric, dar vântul e prea puternic ca să-l audă cineva.

Îmi ţin pălăria cu mâna, iar Anne Seymour îşi pierde toca, care e luată de vânt şi dusă de pe zidurile castelului până în larg, în apa mării.

Cineva râde de păţania ei şi atunci îmi dau seama că acolo jos ceva nu e în regulă. Mary Rose şi-a întins pânzele şi s-a răsucit contra vântului, ca să-şi îndrepte spre francezi tunurile de la tribord, şi exact atunci a prins-o pala de vânt. Se înclină primejdios de tare, cu pânzele coborându-i spre valuri. Acum frumoasele ei vele nu se mai înalţă mândre deasupra punţilor arcuite, ci sunt grozav de înclinate, stângace şi urâte.

— Ce faceţi? tună regele, de parcă i-ar putea răspunde cineva. Ce naiba faceţi?

Vasul e ca un cal care a intrat prea strâns într-o curbă. E ca atunci când vezi cum unui cal îi fug picioarele de sub el, cum aleargă tot mai tare şi mai repede, numai că totul se petrece foarte încet, deşi îngrozitor de implacabil.

— Îndreptaţi-l! urlă Henric ca un câine, iar acum toată lumea e lângă el, la zidul castelului, şi se apleacă în afară, de parcă cei de-acolo ne-ar putea auzi strigând ordinele.

Cineva zbiară „Nu! Nu! Nu!” în timp ce trufaşul şi frumosul vas, cu steagurile încă fluturând, se înclină din ce în ce mai mult şi apoi îl vedem aşezându-se pe o parte ca o pasăre căzută, pe jumătate coborât pe valurile împinse de vânt, pe jumătate afară din apă.

Nu putem să-i auzim cum ţipă. Marinarii sunt prinşi sub punţi când apa năvăleşte prin bocaporţii deschişi ai tunurilor şi nu pot urca scările înguste până pe puntea superioară a vasului. Se îneacă în propriul lor coşciug, iar corabia îi coboară încet şi blând în adânc. Îi auzim în schimb pe cei de pe puntea superioară. Se agaţă de plasele de abordaj, care acum îi prind sub ele, şi încearcă să le taie. Unii soldaţi sar din turnurile navei şi împung funiile cu suliţele sau retează cu săbiile plasa groasă. Însă nu îi pot elibera pe oameni, nu pot lărgi ochiurile. Soldaţii şi marinarii noştri mor ca macroul prins în năvod şi se chinuie să respire, lipiţi de plasă.

Cei aflaţi sus, în libertate, se rostogolesc din turnuri ca nişte soldaţi

de jucărie, ca nişte soldăţei de plumb cu care se joacă Edward, iar hainele lor de piele îi fac să se scufunde în câteva clipe. Cei care au coifuri simt apa rece a mării înainte să-şi poată dezlega cureluşele. Cizmele groase îşi trag posesorii la fund, apărătorile grele ale armurilor, legate de genunchi şi de piept, îi duc rapid în adâncuri. Aud o voce ţipând:

— Nu! Nu! Nu!

Parcă ar fi trecut o lungă oră de chin, dar poate că au fost doar câteva minute. Timpul pare să se fi oprit. Bordajul lateral al corăbiei pare să se sprijine pe apă ca o pasăre somnoroasă, mişcându-se odată cu marea, în timp ce o mână de oameni, nu foarte mulţi, se aruncă de pe velatură şi dispar în valurile îmbibate de fum. Bubuitul tunurilor continuă, bătălia propriu-zisă continuă. Nimeni în afară de noi nu a înlemnit de groază şi nu se uită cum chila se înalţă un pic mai mult spre cer, în timp ce pânzele se umplu de apă, nu de vânt, se ridică şi se umflă în strania lor frumuseţe scufundată, iar apoi trag vasul în jos, în abisul verde.

Aud pe cineva plângând:

— Nu! Nu! Nu!

Casa Cowdray, Midhurst, Sussex, vara anului 1545

Când într-un sfârşit fumul se risipeşte şi flotele o pornesc şovăitor fiecare pe drumul ei – vasele francezilor înapoi în Franţa, vasele engleze înapoi în port –, mi se spune că bătălia n-are niciun învingător clar. Regelui i se transmite că Anglia a fost triumfătoare. Am trimis în larg câteva corăbii micuţe împotriva unei flote franceze imense, iar soldaţii francezi care au ajuns la ţărm pe coasta din Sussex şi pe insula Wight au pus foc la câteva hambare, dar au fost alungaţi de ţărani.

— Englezi, îi şopteşte încurajator regelui *sir* Anthony Denny. Pentru Dumnezeu şi Harry!

Însă regele nu e înflăcărat de strigătul de luptă al altui rege, mai măreţ, din trecut. E în stare de şoc, iar trupul lui masiv a eşuat în pat precum vasul lui frumos pe fundul mării, scufundat în apele strâmtorii Solent. Oamenii vin la el aproape din oră în oră ca să-i spună că lucrurile nu stau atât de rău precum s-ar părea. I se spune că o vor scoate din mare pe Mary Rose, că nu va dura decât câteva zile până ce o vor sălta la suprafaţă şi vor scoate apa din ea. Însă după o vreme nimeni nu se mai laudă că poate recupera ceva din mare, iar frumosul vas şi marinarii lui, laolaltă cu soldaţii – patru sute, cinci sute, fiindcă nimeni nu ştie câţi inşi erau la bordul lui –, vor fi părăsiţi în capela valurilor, pradă cântecului mării.

* * *

De îndată ce regele e în stare să călărească, plecăm spre Casa Cowdray din Midhurst, făcând mai multe opriri pe drum şi sperând că unul dintre cei mai lăudăroşi curteni ai regelui, *sir* Anthony Browne, va putea să-l mai înveselească şi să-l aline. Regele stă tăcut pe cal şi se uită în jur, cuprinzând cu vederea totul, câmpurile verzi, lanurile de semănături, turmele de oi şi cirezile de vaci, dar parcă n-ar vedea nimic altceva decât răsturnarea mândrului său vas şi gâlgâitul cumplit al apei în timp ce corabia se scufunda încet. Stau lângă el şi ştiu că faţa mea e încremenită, ca a unui înger de piatră de pe un mormânt. Zona rurală prin care mergem e liniştită, însă oamenii sunt nemulţumiţi. Ştiu că francezii aproape că au reuşit să ajungă pe ţărm şi că flota regală nu îi poate apăra. Locuiesc într-o zonă cu multe golfuleţe şi estuare, foarte primejduită în faţa unei invazii. Le e teamă că francezii se vor înarma iar şi se vor întoarce, iar mulţi şoptesc că dacă francezii vor veni şi vor reface mănăstirile, bisericile şi altarele sfinte, atunci vor fi o binecuvântare pentru Anglia.

Nu întreb de Thomas Seymour. Nu îndrăznesc să-i rostesc numele. Simt că o să izbucnesc în plâns numai dacă voi zice „Thomas”, iar

dacă încep să plâng, nu mă voi mai putea opri niciodată. Simt în mine o mare de lacrimi la fel de adâncă precum cea ale cărei valuri oftează prin velele corăbiei lui.

— Regele i-a acordat lui *lady* Carew o pensie foarte mare, îmi zice Nan încet în timp ce îmi piaptănă părul, înainte să-mi pună plasa aurie şi boneta conică.

— *Lady* Carew? întreb eu nepăsătoare.

— Soţul ei s-a scufundat odată cu nava, zice ea.

Nimeni nu mai spune „Mary Rose”, ca şi cum ar fi o fantomă, o altă regină pierdută, o femeie fără nume care a dispărut de la curtea lui Henric.

— Biata femeie, zic eu.

— Regele l-a numit viceamiral chiar în seara de dinainte şi l-a pus comandant. El l-a înlocuit pe Thomas Seymour, care s-a înfuriat că a fost dat deoparte. Tom a avut întotdeauna norocul unui diavol, zău aşa. A fost nevoit să facă din altă corabie nava sa amiral şi a scăpat din luptă viu şi nevătămat.

Nan ridică privirea, încetând să-mi mai bucleze părul şi să mi-l prindă sub plasă, şi îmi zăreşte chipul în oglindă.

— Ce s-a întâmplat? întreabă ea. Eşti bolnavă?

Îmi duc mâna la corsaj. Îmi simt inima bubuindu-mi prin mătasea strâns legată în şireturi.

— Mi-e rău, şoptesc eu. Nan, mi-e groaznic de rău. Lasă-mă să mă întind un pic.

Toate doamnele se strâng grămadă în jurul meu, iar eu închid ochii, pentru a alunga priveliştea chipurilor lor avide şi neliniştite. Apoi cineva mă saltă de umeri, două dintre doamne mă prind de picioare şi le simt cum mă pun în pat. Cineva îmi taie şireturile şi îmi slăbeşte corsajul, ca să pot respira mai uşor. Nan îmi scoate papucii de mătase şi îmi freacă picioarele reci ca gheaţa, ca să mi le încălzească.

Cineva îmi pune la buze o cupă cu bere încălzită. Iau o înghiţitură, apoi mă las înapoi pe perne şi deschid ochii.

— Nu sunteţi fierbinte, comentează nervoasă una dintre doamne.

Toate sunt îngrozite de Sudoare. Poate omorî un om în patru ore şi nu se ştie niciodată sigur dacă omul va muri sau nu. Bolnavul se plânge de fierbinţeală la cină, apoi transpiră şi, până la căderea nopţii, moare. E o năpastă a Tudorilor: a apărut odată cu tatăl acestui rege.

— Mi-e rău de la burtă. E de la ceva ce-am mâncat, le spun eu.

Două dintre ele schimbă zâmbete tainice.

— O, aveţi greţuri de dimineaţă? întreabă Anne Seymour insinuant, pe un ton plin de speranţă.

Clatin din cap. Nu vreau să se pornească un astfel de zvon. Chiar şi acum, când mă chinui să fac faţă veştii că Thomas e în viaţă, trebuie să am grijă ce zic eu, ce zic ele, ce zice oricine despre mine.

— Nu, insist eu. Şi nimeni nu trebuie să spună aşa ceva. Nu e nimic de felul ăsta. Iar regele ar fi foarte nemulţumit dacă aţi bârfi astfel despre mine.

— Eu doar nădăjduiam la ce e mai bine pentru dumneavoastră, se apără Anne.

Închid ochii. Spun doar:

— Trebuie să dorm.

Aud cum Nan izgoneşte pe toată lumea din odaia mea, apoi cum se închide uşa de la iatac şi foşnetul rochiei ei când se aşază lângă patul meu. Fără să deschid ochii, întind mâna, iar ea mi-o strânge alinător.

— Ce zi îngrozitoare, spun. Văd întruna corabia.

— Ştiu. Încearcă să dormi.

Palatul Greenwich, vara anului 1545

Ne întoarcem iar la Londra, făcând opriri lungi. Călătoria, care a început ca o scurtă plimbare de plăcere pe timp de vară, cu gândul să vedem triumful flotei noastre, e acum o întoarcere lentă, târâită, printr-o regiune rurală cuprinsă de teamă, cu un rege împietrit de dezamăgire. Câmpurile cu grâu auriu şi verdele abia ivit al celei de-a doua semănături din fâneţe nu ne aduc nicio plăcere, căci ne uităm la conacele bogate şi la sătuleţele de pe drum, gândindu-ne că nu avem cum să le apărăm.

Mergem la Greenwich, unde valurile ce se lovesc de digul din piatră ne amintesc de apele neiertătoare ale strâmtorii Solent şi de scufundarea mândriei regelui în adâncurile sale întunecate. Thomas rămâne la postul său din Portsmouth, ca să dreagă şi să refacă toate casele arse de francezii invadatori, să supravegheze repararea stricăciunilor suferite de corăbii în luptă şi să trimită înotători în adânc, ca să vadă dacă pot salva ceva de pe corabia de luptă cât aceasta se aşază cuminte în ultimul ei port. Nu poate veni la curte şi nu sper să-l văd. Îi scrie doar regelui şi Henric nu arată nimănui scrisoarea.

Lumea crede că regele e iar bolnav, că s-ar putea ca rana lui de la picior să se fi deschis din nou ori că l-au cuprins iar frigurile care-l atacă de patru ori pe an. Dar eu ştiu de ce suferă: are inima bolnavă. A văzut o înfrângere, o înfrângere categorică, şi nu poate îndura aşa ceva.

E un bărbat atât de mândru, încât nu suportă să fie contrazis. E un om care joacă în ambele tabere deodată, ca să se asigure că va câştiga. E un om care nu a fost refuzat niciodată de când era copil. Şi, pe lângă toate astea, e un bărbat care nu se poate vedea pe sine însuşi altfel decât perfect. El trebuie să fie cel mai bun. Regele Francisc al Franţei era doar rivalul său. Acum însă Francisc şi toată Europa râd de flota engleză, despre care se credea că e foarte puternică, şi de faimoasa noastră navă amiral, care s-a scufundat de cum a ridicat pânzele. Spun că regele a îngrămădit atât de multe tunuri pe ea, încât a ajuns la fel de grasă şi de stângace ca el.

— N-a fost aşa, îmi zice el scurt. Să nu crezi asta.

— Bineînţeles că nu, îl asigur eu.

— Bineînţeles că nu a fost aşa.

Se răsuceşte şi se zvârcoleşte, luptându-se cu propria durere, ca un animal prins în capcană. Suferă mai mult din pricina mândriei sale rănite decât pentru oamenii înecaţi. Trebuie să-şi aline orgoliul. Nimic nu e mai important ca asta. Nimeni nu e mai important ca asta. Nava se poate scufunda în nămolul strâmtorii Solent atâta timp cât mândria

regelui poate rămâne neştirbită.

— N-a fost nicio problemă cu nava, îmi zice el în altă seară. De vină au fost proştii ăia de tunari. Au lăsat deschişi bocaporţii tunurilor după ce au tras cu ele.

— O, aşa s-a întâmplat?

— Probabil. Ar fi trebuit să-l las pe Thomas Seymour la comandă. Mă bucur că prostul ăla de Carew a plătit cu viaţa.

Îmi înghit un protest împotriva acestei judecăţi aspre.

— Dumnezeu să-i mântuiască sufletul, spun eu, gândindu-mă la văduva care şi-a văzut soţul înecându-se.

— Dumnezeu să-l ierte, zice aspru Henric. Fiindcă eu nu-l voi ierta niciodată.

* * *

Regele îmi vorbeşte în fiecare seară de corabia lui. Nu poate adormi până nu mă convinge că a fost vina altora, a unor proşti sau ticăloşi. Nu poate face nimic altceva. Mai toţi membrii Consiliului de Coroană se întorc la Westminster înaintea noastră, iar Charles Brandon, vechiul prieten al lui Henric, cere voie să se ducă acasă fără să bată la ochi, împreună cu soţia lui, Catherine.

— Ar fi trebuit să mă prevină, îmi zice Henric. Dintre toţi oamenii din lume, tocmai Charles ar fi trebuit să mă prevină.

— Dar de unde să ştie el? îl întreb.

— N-ar fi trebuit să o lase nicidecum să iasă pe mare dacă era atât de încărcată cu oameni! izbucneşte Henric, cuprins de o mânie subită.

Faţa i se înroşeşte, iar o venă de la tâmplă i se umflă sub piele ca un vierme gros.

— De ce să nu ştie că era prea încărcată? Probabil că a fost neglijent. O să-l chem înapoi la curte, ca să dea seamă de toate astea. Era comandantul general al trupelor de pe uscat şi de pe mare. Trebuie să-şi asume răspunderea. Nu planurile mele au fost de vină, ci neputinţa lui de a le pune în aplicare. L-am iertat toată viaţa mea, orice va fi făcut, dar asta nu pot să i-o iert.

Însă înainte ca mesagerul care urma să-l cheme pe Charles să părăsească palatul, de la reşedinţa familiei Brandon ne soseşte vestea că acesta e bolnav, iar apoi un călăreţ vine năvalnic pe drumul Londrei tocmai de la Guildford şi ne zice că a murit. Cel mai bun, mai vechi şi mai statornic prieten al regelui a murit.

* * *

Este ultima lovitură dintr-o vară îngrozitoare. Regele nu poate fi liniştit nicidecum. Se încuie în odaia lui şi refuză totul. Refuză chiar şi

să mănânce.

— E bolnav? îl întreb pe doctorul Butts când mi se spune că cina sa copioasă a fost trimisă înapoi.

— Nu la trup, Dumnezeu să-l păzească, clatină medicul din cap. Însă e o mare pierdere pentru el. Charles Brandon e ultimul dintre vechii săi prieteni şi singurul lui prieten din copilărie. E ca şi cum ar fi pierdut un frate.

În noaptea aceea, deşi iatacul meu e la trei odăi de cel al regelui, aud un zgomot înfiorător. E un ţipăt precum cel pe care-l scoate noaptea o vulpe, un urlet atât de nepământean, încât uit că dispreţuiesc ritualurile deşarte şi mă închin, îmi sărut unghia degetului mare şi zic: „Dumnezeu să mă binecuvânteze şi să mă apere!”. Apoi se mai aude un ţipăt şi încă unul şi atunci sar din pat, îi arunc însoţitoarei mele un „Rămâi acolo!” răstit, alerg în salonul meu de primire, acum pustiu, străbat sala de audienţe a regelui, trec prin cabinetul lui privat, prin odaia lui personală, şi ajung la uşa iatacului, unde străjerul stă nepăsător. Însă aud în continuare din dosul uşii hohote îndurerate de plâns.

Şovăi. Nu ştiu dacă să merg mai departe sau să mă întorc. Nu ştiu nici măcar dacă ar trebui să îi spun străjerului să ciocăne şi să mă anunţe sau să încerc uşa, ca să văd dacă e încuiată pe dinăuntru. Nu ştiu dacă e de datoria mea să merg la el şi să-i reamintesc că Charles Brandon va fi murit în credinţa lui şi va aştepta în purgatoriu, sigur că va urca în rai pe fumul înălţător al liturghiilor scumpe, sau dacă ar trebui să-l las pe rege cu durerea lui imensă. Hohoteşte ca un copil amărât, ca un orfan. Sunetul plânsului lui e îngrozitor.

Înaintez şi încerc clanţa. Străjerul se trage la o parte, cu un chip cu totul nepăsător, de parcă stăpânul lui n-ar plânge în hohote la doar câţiva metri de el. Clanţa se răsuceşte, dar uşa nu se deschide. S-a încuiat înăuntru. Vrea să fie singur în oceanul învolburat al durerii sale. Nu ştiu ce ar trebui să fac şi, judecând după chipul indiferent al străjerului, nici el nu ştie.

Mă întorc în odaia mea, închid uşa şi îmi trag cuverturile peste cap, dar nimic nu poate înăbuşi vaierele zgomotoase. Regele îşi strigă durerea toată noaptea şi nimeni, nici în odăile lui, nici în ale mele, nu poate dormi din pricina suferinţei lui.

* * *

Dimineaţa mă îmbrac cu o rochie de culoare închisă şi merg la capelă. Am de gând să mă rog pentru sufletul lui Charles Brandon şi pentru înţelepciunea cu care l-a ajutat pe soţul meu şi care a cedat după această ultimă înfrângere. Îmi ocup locul pe latura reginei şi mă uit spre tronul regal. Spre uimirea mea, Henric e deja acolo, la locul

lui obişnuit, unde semnează hârtii oficiale şi citeşte petiţii. Doar ochii lui încordaţi, cu pleoapele înroşite, trădează priveghiul lui chinuit. De fapt, dintre noi doi, eu arăt mai limpede că sunt nedormită, căci am ochii grei şi faţa palidă. E ca şi cum regele şi-ar fi mistuit toată durerea şi teama într-o singură noapte. Când ne terminăm rugăciunile şi spunem „Amin”, îmi face un semn. Mă duc lângă el, doamnele mă urmează şi ieşim împreună din capelă, traversând curtea spre sala mare, eu cu mâna prinsă sub braţul lui, iar el sprijinindu-se zdravăn de un yeoman din gardă, ce păşeşte alături de el în partea cealaltă.

— Îi voi face o înmormântare de erou, zice el. Şi voi plăti pentru tot.

Nu-mi pot ascunde uimirea văzându-l atât de calm, însă lui i se pare că sunt încântată de generozitatea sa.

— Aşa voi face, repetă el cu mândrie. Iar micuţa Catherine Brandon nu trebuie să se teamă pentru moştenirea fiilor lor. Îi voi lăsa pe amândoi în grija ei. Nu-i voi lua sub tutela mea. Lasă-i să moştenească toată averea tatălui lor. Ba chiar o voi lăsa pe ea să o administreze până când băieţii vor deveni bărbaţi. Nu le voi lua nimic.

E înveselit de propria-i dărnicie.

— Se va bucura, anunţă el. Va fi încântată. Poate veni la mine, ca să-mi mulţumească personal, de îndată ce se întoarce la curte.

— Va fi în doliu, îi atrag eu atenţia. S-ar putea să nu mai vrea să slujească în odăile mele. S-ar putea să nu mai vrea să vină la curte. Pierderea suferită…

El clatină din cap.

— Sigur că o să vină, zice el cu convingere. Nu m-ar părăsi niciodată. A fost în grija mea de când era copilă.

Nu răspund nimic. Nu-i pot spune regelui că s-ar putea ca o femeie să vrea să-şi petreacă primele zile de văduvie în rugăciune, nu amuzându-l pe el. De obicei în primele trei luni o văduvă stă închisă în casă, iar Catherine va dori să fie alături de băieţii ei, rămaşi orfani de tată. Însă după aceea îmi dau seama că el nu ştie asta. Nu i-a spus nimeni să aştepte înainte de a mă chema la el după ce soţul meu a murit. Nici nu-i trece prin cap că ar putea exista vreun om care să nu-şi dorească să stea la curte. Nu a trăit nicăieri altundeva decât la curte. Habar n-are că există viaţă intimă sau sentimente gingaşe care să nu se petreacă în ochii lumii. La câteva zile după moartea soţului meu, mi-a poruncit să vin la curte ca să joc cărţi şi să flirtez cu el. Numai eu îl pot împiedica să o împovăreze astfel pe Catherine.

— Poate că ea ar prefera să stea acasă, la palatul Guildford.

— Nu, n-ar prefera.

* * *

Nan vine la mine într-o seară, mult după cină, când curtea s-a închis peste noapte şi eu sunt gata de culcare. Face un semn cu capul spre doamna mea de onoare, dându-i de înţeles să iasă din iatac, şi se aşază lângă şemineu.

— Văd că ai venit în vizită, zic eu sec, aşezându-mă în faţa ei. Vrei un pahar de vin?

Se ridică şi umple câte un pahar pentru fiecare. Stăm o clipă să savurăm parfumul şi gustul vinului portughez roşu, aromat, şi limpezimea luminoasă a paharelor veneţiene. Fiecare pahar, fiecare pahar perfect suflat valorează o sută de lire.

— Ce-ar zice mama? întreabă Nan, zâmbind uşor.

— „Nu o lua ca pe ceva de la sine înţeles", răspund eu, gata oricând să o citez pe loc. „Nu lăsa garda jos. Nu-ţi uita niciodată familia." Şi, mai înainte de orice altceva: „Ce mai face fratele tău? Ce face William? William are pahare la fel de frumoase ca ăsta? Nu-i putem face rost de unele?".

Râdem amândouă.

— Întotdeauna a crezut că el ne va ridica familia, zice Nan, sorbind din vin. Nu ne-a dispreţuit, să ştii. Doar că şi-a pus toate speranţele în William. E firesc să te bizui pe fiu, pe moştenitor.

— Ştiu. N-o învinovăţesc. Nu ştia că soţia lui William îl va trăda, pe el şi numele nostru, că o să ne coste atât de mult şi că apoi va trebui dată la o parte.

— Nu a prevăzut aşa ceva, încuviinţează Nan. Şi nici asta.

— Nu.

Clatin din cap şi zâmbesc:

— Cine ar fi visat la asta?

— Înălţarea ta în rang, zice Nan şi ridică paharul, toastând. Însă asta aduce şi primejdii, adaugă ea.

Nimeni nu ştie mai multe decât Nan despre primejdiile ce pândesc o regină. Ea le-a slujit pe toate. A jurat şi-a depus mărturie împotriva a trei dintre ele. Uneori chiar a spus adevărul.

— Nu pentru mine, zic eu încrezătoare. Eu nu sunt asemeni celorlalte. Nu am niciun duşman pe lume. Toţi ştiu că sunt generoasă, am ajutat pe oricine m-a rugat. Odraslelor regelui nu le-am făcut decât bine. Regele mă iubeşte, m-a făcut regentă şi editor al liturghiei în engleză. Mă pune în fruntea curţii sale, în miezul tuturor lucrurilor de care îi pasă: copiii lui, ţara lui, biserica lui.

— Stephen Gardiner nu ţi-e prieten, mă previne ea. Şi niciunul dintre acoliţii lui. Ei te-ar răsturna de pe tron şi te-ar alunga din odăile regale de îndată ce li s-ar ivi vreo ocazie.

— Nu ar face asta. S-ar putea să nu fie de acord cu mine, însă asta e ceva ce ţine de polemici, nu de duşmănie.

— Kateryn, orice regină are duşmani. Trebuie să recunoşti asta.

— Regele însuşi sprijină cauza reformei! exclam eu iritată. Îl ascultă pe Thomas Cranmer mai mult decât pe Stephen Gardiner.

— Şi pentru asta ei te învinovăţesc pe tine! Plănuiau ca el să-şi ia o soţie papistaşă şi au crezut că s-a însurat cu una. Credeau că eşti în favoarea vechii biserici, că împărtăşeşti convingerile lui Latimer. De aceea te-au primit atât de călduros. Nu au fost niciodată prietenii tăi! Iar acum, când li se pare că te-ai întors împotriva lor, nu-ţi vor mai fi prieteni.

— Nan, asta-i o nebunie. Poate că nu sunt de acord cu mine, însă nu ar încerca să mă coboare în ochii regelui. Nu mă vor acuza pe nedrept de Dumnezeu ştie ce vini doar fiindcă nu cădem de acord în privinţa slujirii liturghiei. Avem păreri diferite, dar nu suntem duşmani. Stephen Gardiner e un episcop hirotonisit, cu chemarea Domnului, un om sfânt. Nu o să caute să mă nimicească doar pentru că nu sunt de acord cu el într-o chestiune teologică.

— S-au ridicat împotriva lui Anne Boleyn fiindcă era în favoarea reformei.

— N-a fost din cauza lui Cromwell? întreb eu încăpăţânată.

— Nu contează care sfetnic e, contează dacă regele ascultă de el.

— Regele mă iubeşte, zic eu în cele din urmă. Mă iubeşte doar pe mine. Nu ar asculta o vorbă spusă împotriva mea.

— Aşa zici tu.

Nan întinde piciorul şi împinge mai tare un buştean în foc. Din şemineu se înalţă un roi de scântei. Sora mea pare încurcată.

— Ce e?

— Trebuie să-ţi spun că ei îi propun să-şi ia altă soţie.

Îmi vine să râd.

— E ridicol! Asta ai venit să-mi spui? Nu sunt decât nişte bârfe.

— Nu, nu sunt bârfe. Îi propun o altă soţie, una mai înclinată spre întoarcerea bisericii spre Roma.

— Cine? pufnesc eu.

— Catherine Brandon.

— Acum ştiu că te înşeli, îi spun. Ea este o susţinătoare a reformei mai îndârjită decât mine. Şi-a botezat câinele după episcopul Gardiner. Se poartă grosolan cu el şi n-o ascunde.

— Ei cred că li se va alătura dacă îi oferă tronul. Şi mai cred că regelui îi place de ea.

Mă uit la sora mea. Are faţa întoarsă dinspre mine, aţintită asupra jăraticului. Se agită. Mai pune nişte lemne uscate pe foc.

— Asta ai venit să-mi spui? Ai venit atât de târziu în noapte ca să mă previi că regele se gândeşte să-şi ia altă soţie? Că trebuie să mă apăr?

— Da, zice ea, ocolindu-mi în continuare privirea. Mă tem că da.

Focul trosneşte în tăcerea odăii.

— Catherine nu m-ar trăda niciodată. Greşeşti când spui aşa ceva. E prietena mea. Studiem împreună, gândim la fel. Este de-a dreptul josnic, Nan, să spui aşa ceva. E ponegrire.

— E vorba de coroana Angliei. Majoritatea oamenilor ar face orice pentru ea.

— Regele mă iubeşte. Nu vrea altă soţie.

— Tot ce zic eu e că regele are nişte sentimente faţă de ea, întotdeauna i-a plăcut de ea, şi acum Catherine e liberă, se poate mărita, iar ei o vor împinge în faţă.

— Nu mi-ar lua niciodată locul!

— Nu ar avea de ales, zice Nan încet. Tot aşa cum nici tu n-ai avut de ales. Şi, oricum, unii zic că îi e amant de mulţi ani. Zic că el şi Charles o împărţeau. Charles nu i-a refuzat niciodată nimic regelui. Poate că atunci când şi-a luat o nevastă tânără şi frumoasă, îndeajuns de tânără ca să îi fie fiică, regele a avut-o şi el.

Mă ridic şi mă duc la fereastră. Vreau să deschid larg obloanele, să las aerul nopţii să între în odaie, de parcă locul ar duhni de corupţie şi dezamăgire la fel ca iatacul regelui.

— Nu există bârfă mai mârşavă, spun eu încet. Nu ar trebui să fiu silită să o aud.

— E mârşavă, însă e foarte răspândită. Aşa că trebuie să o auzi.

— Şi ce-i cu asta? spun eu cu amărăciune. Nan, trebuie să fii mereu atât de rea de gură? Trebuie să-mi şopteşti mereu la ureche numai lucruri urâcioase? Vrei să-mi spui că o să mă înlături pentru Catherine Brandon? Că îşi va lua o a şaptea soţie? Ce-ai zice de încă una după ea? Da, îi place de ea, îi place de Mary Howard, îi place de Anne Seymour! Însă pe mine mă iubeşte, mă preferă mai presus de toate celelalte, mai mult decât pe oricare altă soţie dinaintea mea. Şi s-a însurat cu mine! Asta înseamnă totul. Nu poţi să înţelegi aşa ceva?

— Zic că trebuie să avem grijă să nu fii primejduită. Nu trebuie să se poată spune nimic împotriva ta. Nicio aluzie la adresa reputaţiei tale, nicio umbră de neînţelegere între tine şi rege, nimic ce l-ar putea face să se întoarcă împotriva ta. Nici măcar o clipă.

— Pentru că e nevoie doar de o clipă?

— E nevoie doar de o clipă ca să semneze un mandat, zice ea. Şi atunci se termină totul – pentru noi toţi.

* * *

Catherine Brandon vine înapoi la curte, aşa cum i s-a poruncit. Nu poartă doliu. Vine mai întâi în odăile mele şi face o reverenţă. Îmi exprim condoleanţele pentru pierderea suferită de faţă cu toate doamnele mele şi îi urez bun venit înapoi în slujba mea. Îşi ocupă locul între celelalte doamne şi se uită la traducerea la care lucrăm.

Studiem Evanghelia după Luca în latină şi încercăm să găsim cele mai curate şi mai limpezi cuvinte englezeşti, care să redea frumuseţea formei originale. Catherine ia parte la tot de parcă ar fi aici din propria-i voinţă, de parcă nu ar vrea să fie acasă, alături de fiii ei.

La sfârşitul dimineţii, când punem deoparte cărţile ca să ieşim să călărim, îi fac semn să vină cu mine pe când mă schimb în ţinuta de călărie.

— Mă mir că ai venit atât de curând înapoi la curte, îi spun.

— Mi s-a poruncit, zice ea scurt.

— Nu stăteai retrasă? Nu erai în doliu?

— Ba sigur că da.

Mă ridic de unde stau, din faţa oglinzii de argint, şi o prind de mâini.

— Catherine, ţi-am fost prietenă de când am venit la curte. Dacă nu vrei să stai aici, dacă vrei să te duci acasă, voi face tot ce pot pentru tine.

Surâde cu tristeţe.

— Trebuie să fiu aici, zice ea. Nu am de ales. Dar îi mulţumesc Maiestăţii Voastre pentru bunătate.

— Ţi-e dor de soţul tău? întreb eu curioasă.

— Bineînţeles, îmi răspunde ea. Îmi era ca un tată.

— Cred că regelui îi e dor de el.

— Cu siguranţă. Erau mereu împreună. Însă nu mă aştept s-o arate.

— De ce nu? De ce să nu-şi arate regele durerea pricinuită de pierderea prietenului său?

Se uită la mine de parcă aş întreba-o ceva ce ştie toată lumea.

— Pentru că regele nu poate îndura suferinţa, răspunde ea simplu. Nu o poate suferi. Îl înfurie. Nu-l va ierta niciodată pe Charles pentru că l-a părăsit. Dacă vreau să rămân în graţiile lui, dacă vreau ca fiii mei să-şi primească moştenirea, va trebui să ascund faptul că Charles l-a părăsit. Nu pot să-mi arăt durerea, fiindcă îi va aminti de durerea lui.

— Dar Charles a murit! îi zic enervată văduvei. Nu l-a părăsit pe rege dinadins, ci pur şi simplu a murit!

Îmi zâmbeşte încet, cu mâhnire.

— Bănuiesc că dacă eşti regele Angliei, ţi se pare că viaţa tuturor îţi e dedicată doar ţie. Şi asta înseamnă că aceia care mor te-au lăsat baltă.

* * *

Nu vreau să aud avertismentele sumbre ale lui Nan, prefer să văd linguşirea din zâmbetul fals al lui Catherine, şi în tot timpul ăsta curtea se bucură de tihnă, nu apar certuri sau lupte pentru putere în

sânul ei, iar bunătatea lui Dumnezeu faţă de Anglia străluceşte în razele de soare şi în frunzele aurii ale copacilor de pe pajiştile ce se întind pe malurile fluviului. În ţară e pace, veştile din Franţa arată că nu se plănuieşte nimic împotriva noastră, anotimpul propice bătăliilor se apropie de sfârşit şi Thomas a mai supravieţuit un an. E un sfârşit de vară fericit. Fiecare început de zi e luminos şi fiecare seară se încheie într-o licărire caldă. Zidurile palatului sunt aurii în lumina apusului reflectat în apa fluviului. Henric se simte mai bine, ceea ce îl bucură. Slujitorii îl saltă pe cal în fiecare dimineaţă, mergem zilnic la vânat, în trap uşor, prin luncile de pe malul fluviului, iar atunci când calul uriaş al lui Henric îl întrece pe al meu, iar el trece pe lângă mine strigând ca un băieţel, mi se pare că aş fi măritată cu un bărbat de vârsta mea.

Rana de la picior îi e legată strâns şi reuşeşte să meargă singur, şchiopătând, dar fără sprijin. Trebuie ajutat doar când urcă şi coboară scările care duc din sala cea mare la odăile lui, unde îl vizitez din două în două seri.

— Suntem fericiţi, îmi spune el, de parcă ar da un anunţ oficial, în timp ce eu îmi ocup locul în partea cealaltă a şemineului, în faţa jilţului lui întărit şi a noului taburet pentru picior.

Chicotesc, surprinsă de tonul lui protocolar.

— Dacă ai fi fost la fel de tulburată de necazuri cum am fost eu, ai băga şi tu de seamă o zi bună, un anotimp bun, zice regele. Îţi jur, scumpa mea, că nu mi-am iubit nicio soţie mai mult decât te iubesc pe tine şi n-am cunoscut niciodată mulţumirea aşa ca acum.

Ei, Nan, cam aşa stă treaba cu avertismentele tale sumbre, mă gândesc eu.

— Mă bucur, mărite soţ, îi spun eu – şi vorbesc serios. Dacă izbutesc să-ţi fiu pe plac, atunci sunt cea mai fericită femeie din Anglia. Însă am auzit unele zvonuri.

— Ce zvonuri? vrea el să ştie, iar sprâncenele nisipii i se unesc într-o încruntătură.

— Unii zic că s-ar putea să doreşti o nouă regină, zic eu, asumându-mi riscul de a rosti cu glas tare avertismentul lui Nan.

Henric chicoteşte şi flutură din mână, ca pentru a alunga o asemenea idee.

— Întotdeauna vor exista zvonuri, spune el. Cât timp bărbaţii vor mai avea fiice ambiţioase, vor exista întotdeauna zvonuri.

— Mă bucur că nu înseamnă nimic.

— Bineînţeles că nu înseamnă nimic. Nimic altceva decât nişte oameni care vorbesc despre cei ce stau deasupra lor şi nişte femei urâte, care îţi pizmuiesc frumuseţea.

— Atunci sunt fericită, îi zic eu.

— Iar copiii sunt sănătoşi şi înfloritori, continuă el lista lucrurilor

ce-l fac fericit. Şi ţara se bucură de pace, deşi e săracă lipită. Şi, ca niciodată, am şi eu un pic de linişte la curte, căci vara asta episcopii mei ce se vrăjmăşesc au încetat să se mai dondănească.

— Dumnezeu le zâmbeşte celor drepţi, zic eu.

— Ţi-am văzut traducerile, continuă el pe acelaşi ton de laudă trufaşă. Sunt mulţumit, Kate. Ai făcut bine că ai studiat. Oricine poate vedea cât de mult ţi-am influenţat învăţătura şi înflorirea spiritului.

Mi se face greaţă din pricina fricii ce mă cuprinde brusc.

— Traducerile mele? repet eu.

— Rugăciunile tale, zice el. Aşa-i, e un lucru demn de toată lauda şi mulţumirea să ai o nevastă care îşi petrece timpul cu rugăciunile.

— Maiestatea Voastră m-a onorat cu atenţia sa, îi spun eu cu un glas slab.

— Le-am aruncat o privire. Şi l-am întrebat pe Cranmer ce părere are. Le-a lăudat. Pentru o femeie, sunt o lucrare erudită. M-a acuzat că te-aş fi ajutat, dar i-am zis „Nu, nu, sunt numai opera ei". Aşa că ar trebui să-ţi pui numele pe coperta cărţii, Kate. Ar trebui să aibă un autor regal. Ce alt rege din creştinătate are o nevastă cărturar? Francisc al Franţei are o regină care nu e nici nevastă, nici cărturar!

— Mi-aş pune numele pe pagină doar în semn de recunoştinţă faţă de tine, zic eu prudentă.

— Aşa să faci, mă îndeamnă el liniştitor. Sunt un bărbat norocos. Doar două lucruri mă necăjesc şi niciunul prea mult.

Se aşază mai comod în jilţ şi eu mut prăjiturile şi vinul mai aproape de mâna lui.

— Care sunt acelea?

— Boulogne, zice el apăsat. După toată vitejia cu care l-am cucerit, consiliul vrea să îl înapoiez francezilor. N-o voi face niciodată. L-am trimis acolo pe Henry Howard în locul tatălui său, ca să convingă pe toată lumea că putem să-l păstrăm.

— Şi o convinge?

— O, el se jură că nu-l va ceda niciodată. Zice că se simte dezonorat de o asemenea insinuare.

Henric chicoteşte, apoi continuă:

— Iar tatăl lui îmi şopteşte că e doar un flăcăiandru, că ar trebui să vină acasă şi să trăiască după cum îi porunceşte părintele său. Îmi place la nebunie când un tată şi un fiu nu se înţeleg. Îmi fac viaţa mult mai uşoară dacă dansează pe melodii diferite, dar amândouă cântate de mine.

— Dar de unde ştii pe care să-l crezi? întreb eu, încercând să zâmbesc.

Îşi loveşte uşurel marginea nasului, ca să-şi sublinieze şiretenia.

— Nu ştiu. Ăsta e secretul. Îl ascult pe unul, îl ascult pe celălalt, îl încurajez pe fiecare să creadă că se bucură de atenţia mea, că mă

poate influenţa. Îi cântăresc în timp ce ei se ciorovăiesc şi apoi aleg.

— Dar asta ridică un părinte împotriva fiului său, ţin eu să-i atrag atenţia. Îl ridică pe comandantul tău suprem din Franţa împotriva Consiliului de Coroană şi rupe ţara în două.

— Cu atât mai bine, căci atunci nu pot unelti împotriva mea. Şi, oricum, nu le pot înapoia francezilor oraşul Boulogne, indiferent ce ar vrea Consiliul de Coroană, căci regele Carlos al Spaniei insistă să-l păstrez, insistă să nu încheiem pace cu Franţa. Trebuie, de asemenea, să asmut Spania şi Franţa una împotriva celeilalte, ca pe doi câini de luptă. Trebuie să-i pun să se înfrunte între ei, ca un stăpân de câini.

— Şi cealaltă grijă a ta? întreb cu blândeţe.

— Lăudat fie Domnul, e doar una măruntă. Nu-i mare lucru. Doar o molimă de ciumă la Portsmouth.

— Ciumă?

— Face ravagii prin flota mea, Dumnezeu să-i ajute pe oamenii ăia. Bineînţeles că vor suferi rău. Marinarii dorm pe corăbii sau în cele mai proaste locuinţe din orăşelul acela sărac. Căpitanii şi şefii de echipaj o duc ceva mai bine. Sunt îngrămădiţi unii peste alţii şi mlaştinile sunt pestilenţiale. Soldaţii din noile mele castele vor muri ca muştele când va da ciuma în ei.

— Însă amiralii tăi sunt, desigur, în siguranţă, nu?

— Nu, fiindcă insist să stea alături de flotă, zice el, de parcă viaţa lui Thomas Seymour ar fi ceva ce nu merită luat în seamă chiar acum. Trebuie să-şi asume riscurile.

— N-ar putea merge la casele lor cât ţine ciuma în Portsmouth? îi propun eu. Firesc ar fi să nu-ţi piară căpitanii şi comandanţii din cauza molimei. Vei avea nevoie de ei în luptă. De bună seamă că vrei să îi păstrezi în viaţă.

— Dumnezeu va veghea asupra celor care mă slujesc, zice el liniştitor. Dumnezeu nu va ridica mâna împotriva mea şi a ceea ce-i al meu. Eu sunt regele Lui ales, Kateryn. Să nu uiţi asta niciodată.

La miezul nopţii îmi spune să plec – vrea să rămână singur –, însă în loc să merg la culcare, eu mă duc în frumoasa capelă, îngenunchez în faţa altarului şi şoptesc neauzit: „Thomas, Thomas, Dumnezeu să te binecuvânteze, Dumnezeu să te apere, iubirea mea, singura mea iubire! Dumnezeu să te apere de mare, Dumnezeu să te apere de ciumă, Dumnezeu să te apere de păcat şi de suferinţă şi să te trimită acasă teafăr. Nici măcar nu mă rog să vii acasă la mine. Te iubesc atât de mult, încât aş vrea să fii în siguranţă oriunde ai fi”.

* * *

Piciorul regelui se umflă din nou şi rana i se deschide şi mai tare. Nu poate să-şi rezeme deloc greutatea pe el, aşa că porunceşte să i se

pună roţi sub jilţul întărit şi să fie cărat astfel prin palat. Lucru neobişnuit, dispoziţia lui rămâne bună şi regele continuă să fie stăpânul câinilor, aşa cum s-a lăudat în faţa mea. Are de gând să-l trimită pe Stephen Gardiner să se întâlnească cu împăratul la Bruges, pentru a negocia cu francezii un tratat care să pună capăt războiului dintre cei trei mari regi ai Europei, însă în acelaşi timp – contrazicându-şi cu totul intenţiile – invită delegaţi de-ai prinţilor luterani germani, ca să mijlocească o pace secretă între Anglia şi Franţa şi împotriva împăratului spaniol. În ritmul ăsta, vom ajunge să avem două tratate de pace, unul negociat de papistaşi şi unul negociat de luterani, şi nu vom fi în stare să semnăm niciunul.

— Nu, aceasta e o ocazie mare pentru credinţa noastră, îşi exprimă dezacordul Catherine Brandon în timp ce stăm aşezate la masa mea cea lungă, ne strângem condeiele şi hârtiile şi ne pregătim să ascultăm predica zilei.

Apoi continuă:

— Dacă stăpânitorii luterani din Saxonia vor putea aduce pacea în sânul creştinătăţii, atunci credinţa reformată va fi văzută drept un conducător moral, o lumină călăuzitoare pentru întreaga lume. Şi ei vor ţine partea regelui, fiindcă vor ca el să-i scape de împărat. Monstrul papistaş cheamă la o cruciadă împotriva lor, a propriului său popor, şi asta doar din cauza credinţei lor, Dumnezeu să-i apere şi să-i păzească de rău.

— Însă episcopul Gardiner o să le-o ia înainte stăpânitorilor luterani, prezic eu. El se va întoarce acasă, aducând pace cu Franţa, înainte să o poată încheia ceilalţi.

— Nici vorbă! zice dispreţuitoare Catherine. Puterea lui s-a stins. Regele nu-l mai ascultă. Trimiţându-l la Bruges, îl pune pe drumuri degeaba. Vrea ca Gardiner să nu-i stea în cale, pentru ca el să poată discuta liniştit cu germanii. Mi-a spus-o chiar el.

— O, chiar aşa? zic eu pe un ton egal, iar Nan, care tocmai intră în încăpere, observă asprimea din glasul meu şi îmi aruncă o privire.

— Să nu credeţi că am spus ceva care să ne trădeze, zice iute Catherine. Nu aş dezvălui niciodată ce studiem şi ce citim. Dar vă jur că regele ştie şi că e plin de înţelegere. Vorbeşte plin de laudă despre învăţătura Maiestăţii Voastre.

— Regele a fost cel care le-a dăruit Biblia englezilor, încuviinţez eu. Şi asta vor şi luteranii.

— Iar Stephen Gardiner a fost cel care le-a luat-o înapoi. Şi acum regele se întâlneşte cu luteranii, iar Stephen Gardiner e plecat. Din partea mea, poate să stea toată viaţa departe de curte. Cât el e plecat şi regele îl vrea pe Henry Howard la conducerea oraşului Boulogne, în dauna tatălui său, ducele, cei mai mari duşmani ai noştri sunt daţi deoparte şi noi devenim tot mai puternici cu fiecare zi ce trece.

— Ei, Domnul fie lăudat, zice Nan. Gândiţi-vă numai cum ar fi dacă ţara asta ar ajunge la credinţa adevărată, întemeiată pe Biblie, în locul ghiveciului de superstiţii bazate pe vrăji, chipuri cioplite şi cântări monotone, cum e acum.

— Indulgenţe, zice Catherine, aproape scuturându-se de dispreţ. Asta urăsc eu cel mai mult. Ştiţi că a doua zi după ce a murit soţul meu, un afurisit de preot a venit la mine şi mi-a zis că, pentru cincizeci de monede de aur, poate garanta intrarea lui Charles în rai şi că-mi poate arăta un semn că a făcut-o?

— Ce semn? întreb eu curioasă.

— Cine ştie? ridică din umeri Catherine. Nici măcar n-am întrebat. Sunt sigură că mi-ar fi putut arăta orice aş fi vrut. O statuie din care picură sânge, salvată din vreo mănăstire distrusă? Un chip al Fecioarei din care curge lapte? E o insultă nemaipomenită să dai de înţeles că sufletul unui om ar putea fi mântuit de şase bătrâni mârşavi care zbiară un psalm. Cum de-şi închipuie unii că mai pot fi crezuţi? Cum de-o mai spun şi acum, când oricine poate să citească Biblia şi să afle că numai prin credinţă ajungem în rai?

Se aude o bătaie în uşă, străjile o deschid şi intră Anne Askew, frumoasă şi aranjată de parcă tocmai vine de la croitoreasă. Păşeşte înăuntru cu un mic surâs luminos pe chip şi îmi face o reverenţă adâncă.

— Dumnezeu să ne binecuvânteze! exclamă Nan şi, uitând complet de ea, se închină de parcă ar vedea o fantomă.

— Eşti o străină bine-venită! îi zic eu. Nu te-am mai văzut de mult! M-am bucurat să aflu că eşti teafără, că episcopul Bonner te-a eliberat, însă noi am auzit că te-a trimis acasă. N-am crezut că o să te văd din nou la curte.

— O, da, am fost trimisă acasă la soţul meu, zice ea nepăsătoare. Şi îi mulţumesc Maiestăţii Voastre că a dat de ştire că sunt sub protecţia dumneavoastră. M-aţi scăpat de anchetă şi de un proces, ştiu bine asta. M-au trimis acasă la soţul meu, am fost dată în grija lui, însă l-am părăsit din nou şi iată-mă aici.

Cutezanţa tinerei femei mă face să zâmbesc.

— Doamnă Anne, faci ca lucrul ăsta să pară uşor.

— La fel de uşor ca păcatul, zice ea veselă. Însă nu e un păcat, v-o jur. Soţul meu nu ştie nimic despre mine sau despre credinţa mea. Îi sunt la fel de străină cum e o căprioară în ţarcul oilor. E cu neputinţă să fim căsătoriţi în ochii Domnului şi e cu neputinţă ca astfel de jurăminte să ne lege în vreun fel. Şi el crede acelaşi lucru, dar nu are curaj să i-o spună episcopului. Mă vrea în casa lui la fel de puţin pe cât îndur eu să stau acolo. Nu putem fi înjugaţi laolaltă – o căprioară şi o oaie.

Nan se ridică în picioare, atentă ca un yeoman din gardă.

— Dar e oare cuvenit să fii aici? întreabă ea. Nu poţi să aduci erezia în odăile reginei. Nu poţi veni aici dacă ţi s-a poruncit să stai cu soţul tău, chit că el e o oaie şi tu eşti o căprioară sau că sunteţi amândoi o pereche de prostănaci.

Anne ridică mâna, pentru a opri şuvoiul de cuvinte îngrijorate al lui Nan.

— Nu aş aduce niciodată primejdia la uşa Maiestăţii Sale, zice ea potolit. Ştiu cui trebuie să-i mulţumesc pentru eliberarea mea. Vă sunt datoare pe viaţă, adaugă ea, făcând o mică reverenţă spre mine.

Apoi îi vorbeşte din nou lui Nan:

— Au fost mulţumiţi de răspunsurile mele. M-au interogat necontenit, dar nu am rostit nicio vorbă care să nu fie în Biblie şi nu au avut nici temei să mă ţină închisă, nici funie să mă spânzure.

Când Anne pomeneşte de spânzurătoare, Nan îşi ascunde un tremur nestăpânit şi se uită la mine.

— Episcopul Bonner nu are nicio plângere împotriva dumitale? repetă ea, nevenindu-i să creadă.

Anne izbucneşte într-un râs cristalin şi încrezător.

— Omul ăla o să se plângă întotdeauna de ceva. Numai că n-a putut să mă prindă cu nimic. Înălţimea Sa primarul m-a întrebat dacă eu cred că anafura e sfântă şi eu nu i-am răspuns, fiindcă ştiu că e împotriva legii să vorbeşti despre pâinea de la liturghie. M-a întrebat: dacă un şoarece ar mânca anafura, şoarecele acela ar fi sfânt? Eu am spus doar: „Vai, sărmanul şoarece!”. Asta a fost cea mai bună din întrebările lui: să încerce să mă prindă în capcană cu un şoarece sfânt.

Deşi mă înfrânez, nu pot să nu râd. Catherine Brandon îmi surprinde privirea şi chicoteşte.

— Oricum, slavă Domnului că te-au eliberat şi s-au supus reginei, zice Catherine, venindu-şi în fire. Câştigăm polemica, aproape toată lumea e convinsă de gândirea reginei. Regele ascultă de ea şi întreaga curte gândeşte la fel ca noi.

— Iar regina a tradus o carte de rugăciuni care a apărut sub propriul ei nume, zice mândră Nan.

Anne îşi întoarce ochii căprui spre mine:

— Maiestatea Voastră, asta înseamnă să vă folosiţi educaţia şi rangul spre binele tuturor credincioşilor adevăraţi şi mai ales spre binele femeilor. Să fii femeie şi să scrii! Să fii femeie şi să publici!

— Ea e cea dintâi, se laudă Nan. Cea dintâi femeie care publică în Anglia, cea dintâi femeie care publică în limba engleză, cea dintâi al cărei nume apare pe pagina de titlu.

— Taci, zic eu. Există destui cărturari asemeni mie şi mulţi care sunt mult mai citiţi. Au mai fost şi alte scriitoare înaintea mea. Dar eu am fost binecuvântată cu un soţ care îmi dă voie să studiez şi să scriu şi suntem cu toţii binecuvântaţi cu un rege care acceptă ca rugăciunile

din biserică să fie înţelese de poporul său.

— Mulţumim Domnului pentru el, zice înflăcărată Anne Askew. Credeţi că va permite ca Biblia să fie adusă iar în biserici, ca să fie citită de toată lumea?

— Sunt sigură de asta, răspund eu, căci, de vreme ce a poruncit o traducere a liturghiei, cu siguranţă vrea ca Biblia să le fie citită oamenilor în engleză, aşa că ea va fi pusă din nou în biserici.

— Amin, zice Anne Askew. Şi astfel lucrarea mea se va încheia. Căci tot ce fac eu e să recit cuvintele din Biblie pe care le-am memorat şi să explic ce înseamnă. Jumătate dintre predicatorii Londrei nu sunt altceva decât nişte Biblii vorbitoare. Dacă Biblia ar fi lăsată iar în biserici, ne-am linişti cu toţii. Dacă oamenii vor putea citi din nou singuri, va fi ca şi cum i-am hrăni pe cei mulţi. Va fi o minune a vremurilor noastre.

Palatul Whitehall, Londra, toamna anului 1545

Când vremea se răceşte şi bruma din grădină face ca tisele de pe alei să aibă crengile învelite în alb-argintiu pe vârfuri şi în verde cu negru în părţile de jos, venim la Whitehall. Fântânile sunt acoperite cu o pojghiţă de gheaţă şi eu poruncesc să-mi fie aduse toate blănurile din odăile pentru haine de la mine de-acasă, din castelul Baynard. În jurul gâtului îmi sunt înfăşurate din nou blănurile de samur ale lui Kitty Howard, însă anul acesta descopăr că ele miros a parfumul meu şi stafia copilei regină a dispărut în amurgul rece.

Nicholas de Vent a terminat portretul imens cu noi cinci, care ne aşteaptă pentru dezvelirea oficială, pus la locul lui, exact aşa cum am cerut noi să fie, învăluit într-o ţesătură cu fir de aur. Nimeni nu l-a văzut de când a părăsit atelierul pictorului: aşteptăm ca regele să ne anunţe că vrea să-l vadă.

— Doreşte Maiestatea Voastră să vină să dezvelească portretul? mă întreabă Anne Seymour. Maiestatea Sa i-a cerut soţului meu, lordul, să vă însoţească.

— Acum? întreb eu.

Citesc o carte la fel de simplă ca abecedarul unui copil, în care sunt explicate misterul liturghiei şi realitatea purgatoriului. E o carte aprobată de Consiliul de Coroană şi este scrisă exact cu siguranţa aceea pompoasă a lor. O închid şi mă întreb cum se face că aceşti oameni, unii chiar înţelepţi, pot da impresia că nu cugetă niciodată la nimic, ci pur şi simplu ştiu întotdeauna totul.

— Da, acum, răspunde ea. Pictorul e aici. Se adună toată lumea.

— Regele vine?

— Maiestatea Sa se odihneşte. Îl doare tare piciorul. Zice că o să-l vadă mai târziu.

— O să vin, spun eu, ridicându-mă în picioare.

Văd chipul luminos al lui Elizabeth săltându-se deodată. E o copilă foarte vanitoasă: abia aşteaptă să vadă cum a înfăţişat-o pictorul. I-a pozat în cea mai bună rochie, cu speranţa că în tabloul final va fi aşezată în centru, aproape de mâna tatălui ei, fiind recunoscută astfel drept prinţesă Tudor. Eu şi prinţesa Mary schimbăm o privire ironică peste capul lui Elizabeth. N-om fi noi entuziasmate ca nişte fetiţe la gândul acestui portret, dar suntem amândouă bucuroase să fim recunoscute public. Tabloul va fi expus în palatul Whitehall vreme de mulţi ani, poate chiar secole. Oamenii îl vor copia şi vor pune copiile la loc de cinste în casele lor. Îi va înfăţişa pe copiii regelui împreună cu tatăl lor şi pe mine aşezată lângă el. Va ilustra reuşita mea – o mare reuşită –, aceea de a-i reuni pe copiii regali cu părintele lor. Poate că n-o să-i dăruiesc regelui un copil, cum a făcut Jane Seymour, nici n-o

să fiu soţia lui vreme de douăzeci şi trei de ani, precum Katherine de Aragon, dar am făcut ceva ce nicio altă soţie dinaintea mea nu a reuşit: i-am adus pe copii în mijlocul familiei regale. Cele două fete şi preţiosul moştenitor sunt în acelaşi portret cu tatăl lor. Este imaginea unei familii regale şi eu sunt acolo, în el, recunoscută drept mamă a lor. Sunt regină, sunt regentă, sunt mama lor, portretul îi va înfăţişa pe copiii mei în jurul meu, pe soţul meu lângă mine, iar cei care se îndoiesc de influenţa mea şi cred că pot unelti împotriva mea se pot uita la acest portret şi vor vedea femeia din inima familiei regale.

— Vom veni imediat, spun eu.

Abia aştept să văd cum arăt. După ce am încercat mai multe culori, am hotărât să port cămaşa mea roşie, peste care să-mi pun o extravagantă rochie din ţesătură cu fir de aur, tivită cu hermină. Pictorul însuşi a ales-o din garderoba regală. A spus că vrea ca întreg tabloul să fie în roşu şi auriu, ca să ne arate bogăţia, să ne ilustreze unitatea şi să ne redea grandoarea în culori regale. Eu nu am spus că roşul este culoarea mea preferată, dar ştiu, bineînţeles, că îmi scoate în evidenţă pielea albă şi părul castaniu-roşcat. M-a rugat să-mi schimb parura, boneta mea franţuzească preferată, un cadru semicircular pe care-l port lăsat pe spate peste păr, cu modelul mai demodat, cel triunghiular. Nan a adus din tezaurul regal boneta aleasă de el şi mi-a pus-o pe cap.

— A fost a lui Jane Seymour, a spus ea scurt. Cu foiţă de aur.

— N-aş purta-o niciodată! am exclamat eu, însă pictorul a împins-o uşor în spate, astfel încât să mi se vadă un pic părul şi să-mi încadreze faţa.

— E un privilegiu să pictez o femeie frumoasă, a spus el încet şi mi-a arătat cum voia să stau: cocoţată pe marginea unui scaun, cu rochia aurie drapată în jurul picioarelor.

Acum îi zâmbesc prinţesei Mary şi-i spun:

— Sunt copleşită de vanitate. Abia aştept să îl văd.

— Şi eu, zice ea.

O ia de mână pe Elizabeth şi deschid calea, cu Edward Seymour alături de mine şi femeile din odăile mele ţinându-se după noi. Ajungem în sala cea mare şi bărbaţii de la curte, ba chiar şi unii din Consiliul de Coroană, sunt deja acolo, curioşi să vadă acest tablou grandios, care a costat atât de mult şi pentru realizarea căruia a fost nevoie de atâta timp. Nimeni nu l-a văzut asamblat. Toţi am pozat unul câte unul, iar pictorul a lucrat mai mult după nişte portrete mai vechi de-ale regelui, aşa încât va fi o surpriză pentru toată lumea. Văd că pictorul, Nicholas de Vent, pare neliniştit, cum ar şi trebui să fie.

— Maiestatea Sa nu vine? întreabă el în timp ce îmi face o reverenţă.

Tocmai sunt pe cale să spun că nu, când uşile mari de la sala de

audienţă a regelui se deschid şi apare jilţul lui pe roţi, cu regele pe jumătate şezând, pe jumătate culcat în el, cu piciorul lui mare întins în faţă şi chipul lui roşu şi umflat înţepenit într-o grimasă de durere.

Pictorul scoate o mică exclamaţie de surpriză. Nu l-a mai văzut pe rege de când am vorbit prima oară despre portret şi apoi de Vent a copiat înfăţişarea regelui după marile portrete realizate de Hans Holbein, pe care regele le preferă înainte de oricare altele. Îmi imaginez că tabloul din spatele paravanelor va înfăţişa un bărbat chipeş de vreo patruzeci de ani, cu soţia şi tânăra sa familie în jurul lui. Va avea două picioare bine proporţionate, în pantaloni mulaţi ivorii, cu obişnuita jartieră albastră legată sub genunchi, pentru a-i scoate în evidenţă pulpa puternică. Nu va fi răşchirat ca o navă eşuată într-un doc secat, transpirând din cauza efortului de a-şi înălţa capul enorm.

Mă duc la el, îi fac o reverenţă şi îl sărut pe obrazul fierbinte, spunându-i:

— Ce plăcere să te văd, Maiestatea Ta. Arăţi foarte bine.

— Am vrut să văd ce a făcut din noi, zice el scurt.

Apoi dă din cap spre de Vent:

— Dezveleşte-l.

E un tablou imens, are aproape un metru şi jumătate înălţime şi mai mult de trei metri lungime, iar pânza ce îl acoperă se agaţă sus, în colţul din dreapta, aşa că îl vedem dezvăluindu-se centimetru cu centimetru dinspre partea stângă, în timp ce un paj aleargă să aducă un taburet, ca să poată ajunge la colţul unde s-a prins ţesătura aurie ce ascunde tabloul întreg.

Mai întâi văd un stâlp minunat decorat, gravat cu aur şi argint, care străluceşte, şi un tavan luminos ca un vitraliu, cu trandafirii albi şi roşii ai familiei Tudorilor. Apoi o arcadă. Se aude un mic icnet de uimire, căci acolo apare bufona prinţesei Mary, care trece pe lângă arcadă în grădina palatului Whitehall, parcă spunând că orice viaţă e trecătoare, că e o curte plină de bufoni. În grădina din spatele ei se văd animalele heraldice sculptate pe stâlpi, ce parcă spun că toată gloria e o nebunie. Îi arunc o privire regelui, ca să-mi dau seama dacă e surprins să o vadă pe bufona Jane în colţul de sus al portretului său regal, însă observ înclinarea sa lentă din cap şi ştiu că el a aprobat totul, chiar şi poziţia bufonei. Va fi crezând că face un soi de declaraţie profundă despre faimă şi lume. O altă pereche identică de coloane aurii încadrează imaginea unei femei din prim-plan. Este prinţesa Mary, în cămaşa ei de un roşu închis şi având deasupra rochia maro-verzuie, tăiată drept la gât, garnisită cu şliţuri din mătase albă pe mâneci şi cu manşete din dantelă albă la încheieturile mâinilor. Poartă o bonetă franţuzească împinsă în spate, ce-i descoperă chipul palid, şi are un crucifix la gât. Mă uit atentă la portret, apoi mă întorc

spre ea şi îi zâmbesc aprobator, cu afecţiune. Portretul e nimerit. Cu mâinile împreunate în faţă, cu chipul îndreptat spre privitor şi cu un mic zâmbet pe chip, pare regală şi demnă. Dacă îi va copia cineva portretul pentru a-l arăta unui pretendent, unui prinţ străin care va dori să se căsătorească cu ea, asemănarea va fi deplină. Arată deopotrivă ca o regină şi ca o copilă. Pictorul i-a prins în tablou demnitatea şi farmecul. O văd cum roşeşte şi înclină uşor din cap spre mine. Imaginea îi seamănă bine. Amândouă suntem încântate.

Învelitoarea mai cade un pic şi curtea îşi ţine răsuflarea când îl vede pe prinţul Edward, la fel de masiv ca tatăl lui, stând în picioare, scund şi neînfricat, îmbrăcat într-o jachetă mare şi cu ciorapi roşii, cu o pălărie roşie îndesată pe căpşor şi cu mânecile ridicol de bufante. Câţiva curteni aplaudă. Acesta ar putea fi portretul făcut de Holbein regelui, redus la înălţimea de un metru. Prinţul pictat se sprijină încrezător cu un cot pe genunchiul tatălui său, aşa cum Edward n-ar îndrăzni să o facă niciodată în viaţa reală, iar mâna lui Henric şade pe umărul lui, ţinându-l aproape, aşa cum nu a făcut-o niciodată. Băiatul e înfăţişat privirii de parcă Henric tocmai l-ar fi adus pe lume dintre picioarele lui larg desfăcute. Acesta e fiul şi moştenitorul său, subliniază poziţia celor doi. Acesta e băiatul făcut de rege după chipul şi asemănarea sa, micuţul său ou roşu.

În spatele celor doi, ca un fundal ce se întinde şi peste capetele lor, se vede baldachinul cu blazonul regal şi, ceva mai sus, un sigiliu de aur ca aura unui sfânt, precum cele pe care vechii pictori de biserici idolatri obişnuiau să le smălţuiască deasupra capetelor sfinţilor pictaţi. În mijlocul tabloului, încă ascuns pe jumătate de învelitoarea de care pajii trag cu disperare, se află regele însuşi. Pictorul a făcut din el miezul tabloului, centrul de echilibru, înfăţişându-l în culori învăpăiate, ca un soare de aur. Mânecile bufante uriaşe, groase ca două perne de pat, sunt din ţesătură cu fir de aur, cu şliţuri din mătase albă, poalele robei scurte sunt pictate în roşu şi auriu, picioarele lui voinice şi depărtate strălucesc argintii în ciorapi ivorii, iar pulpele puternice îi lucesc, cu genunchii rotunzi ca două luni micuţe. Mantia tivită cu samur e aruncată peste umerii săi enormi, vătuiţi, faţa îi e mare, palidă şi lipsită de riduri, iar acoperitoarea prohabului…

— Dumnezeule! murmur eu de cum o văd.

Acoperitoarea gurguţată, imensă şi ivorie care-i ascunde bărbăţia se înalţă îndrăzneţ chiar în centrul corpului său, în mijlocul tabloului. Enormă şi sclipind palid în tot acel roşu cu auriu, pur şi simplu îl vesteşte pe privitor: Iată sula regelui. Admiraţi-o!

Îmi muşc buzele pe dinăuntru, ca să nu-mi scape nici măcar umbra unui chicotit. Nu îndrăznesc să mă uit la Catherine Brandon. Pictorul trebuie să-şi fi pierdut minţile de-a fost aşa de nesăbuit. Nici măcar vanitatea monstruoasă a regelui nu-l poate face să creadă că pare

altfel decât ridicol. Însă chiar atunci pajul smulge în cele din urmă acoperitoarea ce ascunde restul portretului, pânza cade pe jos şi văd în sfârşit propria mea imagine.

Sunt aşezată în dreapta regelui, în rochia pe care eu şi pictorul am ales-o împreună, juponul roşu şi mânecile mi se asortează cu roşul mantiei prinţului Edward, corsajul meu auriu şi fusta de deasupra se potrivesc cu mânecile bufante ale regelui, iar garnitura albă şi mânecile din samur îmi arată regalitatea. Boneta englezească pe care a ales-o Nicholas de Vent din garderoba regală este redată perfect, centura din talia mea e pictată amănunţit, pielea mea e la fel de sidefie şi de palidă ca picioarele magnifice ale regelui. Însă chipul meu…

Însă chipul meu…

Chipul meu…

Se aude un murmur de comentarii printre curteni, ca şoapta vântului de toamnă prin copacii unei păduri. Îi aud şoptind „O, nu mă aşteptam”, „Dar asta nu e…” şi „Cu siguranţă e…”, apoi toată lumea se opreşte la jumătatea propoziţiei, de parcă nimeni nu vrea să observe ceea ce e cumplit de limpede şi devine din ce în ce mai limpede pe măsură ce tăcerea se adânceşte, iar cineva îşi drege glasul, iar altcineva îşi întoarce privirea. Deşi n-ar vrea să se holbeze, nimeni nu mai rezistă şi, încetul cu încetul, toţi se întorc şi se uită la mine.

Ei se uită la mine. Iar eu mă uit la Ea.

Nu e portretul meu. Nu e chipul meu. Într-adevăr, am pozat pentru el şi am purtat acele haine, hainele din garderoba regală, hainele care o desemnează pe regina Angliei. Pictorul mi-a aşezat mâinile în poziţia aceea, mi-a înclinat uşor faţa spre lumină, însă sub boneta ei aurie nu sunt trăsăturile mele. Regele a comandat un portret al celei de-a treia soţii, mama lui Edward, şi m-a pus pe mine să pozez în locul ei, ca pe o păpuşă, astfel încât pictorul să poată reda mărimea şi forma unei soţii – a oricărei soţii. Însă chipul nu e al meu. Pictorul nu a fost nevoit să încerce să redea ceea ce a numit frumuseţea mea radioasă. În schimb, a înfăţişat conturul ascuţit al bonetei conice purtate de Jane Seymour şi, dedesubt, chipul bovin şi fără expresie al lui Jane Seymour, regina moartă, care stă de-a dreapta regelui, admirându-i din mormânt pe el şi pe fiul ei – iar eu aş fi putut foarte bine să nici nu fi existat vreodată.

* * *

Nu ştiu cum de mai pot să stau în picioare, să zâmbesc şi să remarc ce frumos e tabloul, cât de bine arată Elizabeth, ce stă în stânga femeii care a înlocuit-o pe mama ei, o mamă vitregă pe care nici măcar nu şi-o poate aminti: doamna de onoare a mamei ei, femeia care a dansat în

ziua când mama ei a fost decapitată. Râd la vederea portretului lui Will Somers în arcada din dreapta, cu maimuţa pe umăr şi grădinile de la Whitehall în spate. Îmi aud râsul ca un clinchet de clopoţei şi apoi aud cum lumea mi se alătură bucuroasă, parcă pentru a-mi ascunde umilirea. Nan vine lângă mine, ca şi cum ar vrea să mă susţină, Catherine Brandon mi se alătură în partea cealaltă şi amândouă admiră tabloul şi trăncănesc zgomotos. Anne Seymour, doamna mea de onoare, rămâne undeva mai departe şi comentează ceva despre frumuseţea scumpei şi tragicei ei cumnate.

Mă holbez în continuare la portret. Mă gândesc că e un iconostas, o icoană, precum cele pe care adepţii reformei le-au azvârlit – pe bună dreptate – din vechea şi corupta biserică. E ca un triptic cu trei panouri: cele două prinţese de o parte şi de alta şi Sfânta Familie – Tatăl, Fiul şi mama transfigurată – în partea din mijloc. Cei doi bufoni sunt nebunii lumii de afară, pe când lumea interioară a familiei regale sclipeşte ca aurul. Jane Seymour învinge moartea şi străluceşte ca Sfânta Fecioară.

Elizabeth vine, mă ia de mână şi-mi şopteşte:

— Cine e aia? Cine stă în locul tău?

Iar eu îi spun:

— Sst! E regina Jane, mama lui Edward.

Imediat feţişoara ei isteaţă rămâne tăcută, de parcă i-aş fi dezvăluit taina unor fapte ruşinoase, a unor lucruri greşite şi urâte. Şi deodată – ceea ce-mi dă de înţeles că a fost coruptă fără putinţă de mântuire – îndreaptă spre tatăl ei o faţă zâmbitoare şi îi spune ce portret frumos a comandat.

Prinţesa Mary îmi aruncă o privire fugară şi nu zice nimic. Apoi printre curteni se aşterne tăcerea, căci toţi aşteaptă să vorbească regele. Aşteptăm şi iar aşteptăm. Nicholas de Vent îşi răsuceşte boneta în mână, transpirând nervos şi aşteptând să vadă ce are de spus marele patron al artelor, protectorul lui Holbein, despre această lucrare, această minciună pictată, această capodoperă de preamărire a sinelui, această tâlhărie sfruntată.

— Îmi place, zice ferm Henric şi se simte un soi de adiere când toţi curtenii răsuflă, după ce şi-au ţinut atâta răsuflarea. Foarte frumos. Foarte bine făcut.

Se uită la mine şi văd că pare un pic stânjenit. Zice:

— Te vei bucura să vezi copiii pictaţi toţi laolaltă şi onoarea pe care i-am făcut-o mamei lui Edward.

Priveşte palidul chip zugrăvit al răposatei sale soţii şi continuă:

— Ar fi putut sta exact aşa, lângă mine, dacă moartea ar fi cruţat-o. Ar fi putut să-l vadă pe Edward crescând şi devenind bărbat. Cine ştie? Poate că ar fi putut să-mi dăruiască şi mai mulţi fii.

Nu pot spune nimic când soţul meu jeleşte în văzul tuturor o fostă

soţie şi se uită la faţa ei albită şi tâmpă, de parcă ar putea descoperi acum un grăunte de inteligenţă care le-a scăpat tuturor neobservată în timpul vieţii ei. Mă pomenesc scrâşnind din dinţi pentru a-mi păstra zâmbetul pe chip, de parcă pentru mine asta n-ar fi o insultă, de parcă n-aş fi renegată public, de parcă regele n-ar spune lumii întregi că toate cele care i-am urmat lui Jane – Anne de Cleves, Katherine Howard, eu – suntem nişte regine fantomă de mai mică însemnătate decât ea, regina moartă.

Desigur că Anne Seymour, cumnata reginei moarte, înaintează şi i se adresează regelui în calitatea ei de rudă şi tovarăşă de doliu, profitând de lacrimile lui, aşa cum face mereu:

— E ca şi cum ar fi vie. Atâta doar că e moartă.

— Arată leit ea, zice regele.

Mă îndoiesc de asta, căci e încălţată cu cei mai buni pantofi ai mei, cei cu tocuri de aur.

— Cu siguranţă priveşte în jos de-acolo, din rai, şi vă binecuvântează – pe dumneavoastră şi pe băiatul ei, zice Anne.

— Cu siguranţă, încuviinţează el cu înfocare.

Observ sec că sfânta Jane pare să fi sărit peste purgatoriu, deşi în Turnul Londrei e întemniţat chiar acum un predicator acuzat de erezie pentru că a susţinut că purgatoriul nu există.

— Mi-a fost răpită cu cruzime, zice regele, iar ochii lui mici clipesc din cauza lacrimilor lesne apărute. Şi eram căsătoriţi de doar ceva mai mult de-un an.

Nu are întru totul dreptate. Eu i-aş putea spune precis. Au fost căsătoriţi timp de un an şi patru luni, o căsnicie mai scurtă chiar decât cea cu Kitty Howard, care a durat doar un an şi şase luni, până ce el a decapitat-o, dar mult mai lungă decât căsătoria cu Anne de Cleves, acum atât de preţuită, dar care s-a terminat după mai puţin de o jumătate de an.

— V-a iubit atât de mult! zice Anne Seymour cu o tristeţe adâncă. Dar, slavă Domnului, a lăsat un fiu atât de minunat drept amintire vie a ei.

Pomenirea prinţului Edward îl înveseleşte pe Henric.

— A lăsat, zice el. Cel puţin am un fiu. Şi e chipeş, nu-i aşa?

— Leit tatăl său, surâde Anne. Priviţi-l cum stă în portret. E leit Maiestatea Voastră!

* * *

Mă întorc în odăile mele, urmată de doamnele de onoare. Eu zâmbesc şi zâmbesc şi ele, toate. Încercăm să arătăm netulburate, să părem că n-am văzut nimic care să ne afecteze poziţia, sentimentul rangului nostru. Eu sunt regina şi acestea sunt doamnele mele de

onoare. Nu e nimic în neregulă.

Când ajungem în odăile mele, le aştept să se aşeze la cusut, în timp ce una dintre ele deschide o carte aprobată de episcopul Londrei, ca să ne citească. Apoi le zic că am o uşoară diaree, fără îndoială de la ceva ce-am mâncat, şi că voi merge să stau singură în odaia mea. Nan vine cu mine, pentru că în momentul ăsta nici caii iadului nu ar împiedica-o pe Nan să stea pe capul meu. Închide uşa în urma noastră şi se uită la mine.

— Scorpie, zic eu tăios.

— Eu?

— Ea.

— Anne Seymour?

— Nu, Jane Seymour. Moarta.

E ceva atât de lipsit de sens, încât Nan nici măcar nu încearcă să mă corecteze.

— Eşti supărată.

— Sunt umilită în public, sunt înlocuită în faţa tuturor cu o fantomă. Rivala mea nu e o fetişcană frumoasă, ca Mary Howard sau Catherine Brandon, ci un cadavru care nici măcar pe vremea când respira nu era foarte însufleţit. Şi totuşi acum ea e soţia pe care el n-o va uita nicicând.

— Biata femeie e moartă. Acum nu-l mai poate enerva. Poate să se gândească la tot ce-a avut ea mai bun.

— Moartea ei a fost ce-a avut mai bun! N-a fost niciodată atât de fermecătoare cum e acum!

Nan face un gest vag cu mâna, dându-mi de înţeles să încetez.

— A făcut şi ea ce-a putut, Kat. Şi, Dumnezeule, nu ai mai fi fost atât de aspră cu ea dacă ai fi văzut-o murind, doborâtă de febră şi strigându-i pe Dumnezeu şi pe soţul ei. O fi fost ea o prostănacă, însă a murit singură şi copleşită de spaimă.

— Ce-mi pasă mie de ea? Dar eu, care de-acum voi fi nevoită să trec pe lângă imaginea ei de fiecare dată când merg la masă? Care n-am voie să-i port perlele, dar trebuie să-i cresc fiul? Să mă culc cu soţul ei?

— Eşti mânioasă, zice Nan.

— Ba bine că nu, mă răstesc eu. Văd că învăţătura ta n-a fost degeaba. Sunt mânioasă. Minunat. Şi ce dacă?

— Va trebui să treci peste asta, spune ea, la fel de calmă cum obişnuia să fie mama când mă revoltam mânioasă împotriva vreunei nedreptăţi petrecute în odaia copiilor. Pentru că va trebui să mergi la cină cu capul sus şi zâmbitoare, să le arăţi tuturor că eşti încântată de portret, că eşti încântată de căsnicia ta, de copiii tăi vitregi şi de cele trei răposate mame ale lor, că eşti încântată de rege.

— De ce-ar trebui să fac asta? spun eu într-un suflet. De ce să

pretind că nu sunt insultată în public?

Nan are chipul foarte palid, iar vocea îi e lipsită de vlagă.

— Pentru că dacă vezi o rivală într-o soţie moartă, vei fi o soţie moartă, prezice ea. Lumea vorbeşte deja că regele o să se căsătorească iar. Lumea zice deja că lui nu-i place credinţa ta, că susţii prea tare reforma. Trebuie să îi înfrunţi acum. Trebuie să-i faci pe plac regelui. Trebuie să intri diseară la cină ca o femeie a cărei poziţie nu poate fi pusă la îndoială.

— Cine mi-o pune la îndoială? urlu eu la ea. Cine îndrăzneşte să mi-o pună la îndoială?

— Mă tem că ţi-e pusă zdravăn la îndoială, zice ea încet. Bârfele au început deja. Aproape toată lumea se îndoieşte că eşti potrivită să fii regină.

Palatul Whitehall, Londra, iarna anului 1545

În zilele liniştite de dinaintea sărbătorii Crăciunului, regele e necăjit şi vizibil enervat că nici sfetnicii săi de nădejde, nici noii săi sfătuitori nu pot obţine un armistiţiu cu Franţa. Carlos al Spaniei insistă ca armistiţiul să se încheie acum, pentru ca el să se poată întoarce la supuşii săi. E hotărât să îi zdrobească pe adepţii reformei religioase din Flandra şi de pe teritoriile Sfântului Imperiu Roman. Zice că el şi Henric trebuie să uite de duşmănia lor cu Franţa pentru a înfrunta un pericol şi mai mare. Toţi trei trebuie să îşi unească forţele pentru a se război cu luteranii. Zice că aceasta trebuie să fie noua lor cruciadă, că trebuie să înceapă un război cu oamenii aceia atât de păcătoşi, încât cred că Biblia este cea mai bună călăuză în viaţă.

Mă rog pentru viaţa bărbaţilor şi femeilor Domnului din Anglia, din Germania şi din toate colţurile creştinătăţii care nu au făcut nimic rău, ci doar au citit Cuvântul Domnului şi îl cercetează în inimile lor. Şi apoi vorbesc. De ce să nu vorbească? De ce doar învăţaţii bisericii şi preoţii şi, da, tiranii şi oştenii bisericii să fie singurii care pot declara adevărul, aşa cum îl văd ei?

Stephen Gardiner, care e încă la Bruges şi încă încearcă din răsputeri să încheie un tratat de pace cu Franţa, susţine cu înfocare pacea cu Franţa şi Spania şi pledează pentru începerea imediată a unei cruciade sângeroase împotriva luteranilor de pretutindeni, dar mai ales din Germania.

— Numai Dumnezeu ştie ce le oferă, ce le promite în numele meu, îmi spune nemulţumit Henric într-o seară, cât stăm tăcuţi şi jucăm cărţi împreună.

În preajma noastră curtea dansează şi flirtează, cineva cântă, iar un mic grup de curteni stă în picioare în jurul nostru, urmărind jocul de cărţi şi pariind pe rezultat. Catherine Brandon stă chiar lângă rege. El îi arată cărţile şi îi cere sfatul, iar ea zâmbeşte şi jură că-mi va face semn, ca să mă pună în avantaj. Cei mai mulţi pariază pe rege. Lui Henric nu-i place să piardă. Nu-i place nici măcar să se parieze împotriva lui. Îl văd că joacă o carte proastă şi nu o tai cu atuul. El râde zgomotos de greşeala mea şi adună levata.

— Îl vei chema acasă pe episcopul Gardiner? întreb eu cu un aer cât mai calm. Eşti de acord cu el când zice că împăratul ar trebui să declare război împotriva propriului său popor?

— E limpede că în Germania se merge prea departe, zice Henric. Iar prinţii ăştia germani nu mi-au fost de niciun ajutor. N-o să-i apăr. De ce-aş face-o? Ei nu înţeleg nici căile oamenilor, aşa că de ce ar pricepe căile Domnului?

Ridic privirea şi văd cum Edward Seymour, fratele lui Thomas, se

uită la mine. Ştiu că speră să îmi folosesc influenţa pentru a-l convinge pe rege că luteranii din Germania ar trebui cruţaţi şi că gândirea asta nouă ar trebui permisă şi în Anglia. Însă eu am mare grijă să nu-l enervez pe rege. Am auzit avertismentele lui Nan şi mă tem să nu-mi fac duşmani. De-acum ştiu că atunci când regele se plânge de o tabără, el lucrează – adesea în acelaşi timp – împotriva celeilalte. Lumea îmi exagerează influenţa atunci când mă învinovăţeşte pentru reformă. Îmi folosesc influenţa pe tăcute şi pe perete atârnă un portret care neagă până şi faptul că exist.

— Cu siguranţă nu e nimic greşit să crezi că ar trebui să trăim după Biblie, iar credinţa şi iertarea păcatelor ne vor duce în rai, remarc eu.

Henric ridică ochii din cărţile de joc.

— Văd că nici ca teolog nu eşti mai bună ca atunci când joci cărţi, zice el. Sclipirea unui zâmbet din ochii lui mai domoleşte împunsătura din cuvinte.

— Nu am pretenţia să înţeleg mai multe decât tine despre religie, mărite soţ. Şi cu siguranţă nu mă aştept să te înfrâng la cărţi.

— Şi ce părere au fetele mele? întreabă el, întorcându-se spre prinţesa Mary, care stă în picioare lângă el, în vreme ce Elizabeth se sprijină de scaunul meu.

— Despre jocurile de cărţi sau despre învăţătură? întreabă obraznic Elizabeth.

Tatăl ei râde şi o întreabă:

— Tu ce preferi?

— Învăţătura, răspunde ea. Fiindcă e un privilegiu să ai voie să studiezi, mai ales cu cineva atât de învăţat ca regina, în vreme ce cărţile de joc sunt o distracţie pentru oricine.

— Foarte adevărat, zice el. Şi numai învăţaţii şi înţelepţii ar trebui să studieze şi să discute. Lucrurile sfinte ar trebui cercetate în tihnă şi în locuri sfinte şi doar de cei în stare să le înţeleagă, sub călăuzirea bisericii. Cărţile de joc sunt pentru cârciumă. Biblia e doar pentru cei care ştiu să o citească şi să o înţeleagă.

Prinţesa Mary înclină aprobator din cap şi el îi zâmbeşte.

— Să înţeleg, Mary a mea, că tu nu eşti în favoarea predicilor rostite la marginea drumului, zbierate de orice prost cocoţat pe o piatră de hotar?

Ea face o reverenţă înainte de a-i spune:

— Cred că biserica trebuie să-i înveţe pe oameni. Oamenii nu pot învăţa singuri.

— Aşa cred şi eu, zice Henric. Exact aşa cred şi eu.

* * *

Regele foloseşte această discuţie relaxată de la masa de joc drept

temelie pentru discursul lui din parlament. Se duce acolo în ajunul Crăciunului, tocmai când membrii parlamentului vor să poruncească să le fie aduşi caii, ca să plece la casele lor de sărbători. Îşi face o intrare grandioasă, în chip de părinte al naţiunii ce vine să se adreseze poporului său chiar în seara dinaintea naşterii lui Hristos, ca un înger vestitor gras şi olog, ca să le spună cum trebuie să-l slujească pe Hristos aici, pe pământ. Toată lumea ştie că urmează să fie o declaraţie importantă, legată de credinţa regelui, poate chiar ultima pe care o va face vreodată, şi că, indiferent dacă ei sunt sau nu de acord, ar fi mai bine să fie de faţă. Întreg regatul ştie ce cred eu: oamenii au citit liturghia pe care am tradus-o împreună cu Thomas Cranmer. Ei mă consideră moderată, tradiţionalistă, dar şi sprijinitoare a credinţei personale, a rugăciunii personale. Poate că unii mă bănuiesc că aş avea înclinaţii reformiste, însă tot ce am scris public a fost aprobat de rege şi nu poate fi considerat erezie. Au văzut şi convingerile lui Stephen Gardiner în intransigenta *Carte a Regelui,* care numeşte eretici sute de credincioşi adevăraţi, aşa că oamenii simt că lucrurile se mişcă împotriva reformei. Însă până acum au fost întotdeauna nevoiţi să îşi dea cu presupusul cu privire la convingerile regelui. El a scris cărţi şi tot el le-a interzis, le-a dăruit oamenilor Biblia şi apoi le-a luat-o înapoi, le-a spus că este conducătorul absolut al bisericii, dar până acum nu le-a spus niciodată ce crede. Până acum regele nu s-a dus niciodată la parlamentul său, ca să declare făţiş cum trebuie să se gândească oamenii la Dumnezeu.

Oamenii sunt mişcaţi până la lacrimi. Mulţimile de afară, adunate să vadă măreţul alai condus de uriaşul rege, stau cu capetele descoperite, iar unii se caţără pe clădire şi privesc înăuntru pe ferestrele deschise de la Westminster Hall, apoi strigă în jos vorbele rostite de regele aşezat ca un munte pe tron, sub baldachinul din ţesătură cu fir de aur. Lumea e nerăbdătoare să afle dacă va fi asemeni unui prinţ german şi se va pronunţa pentru reforma bisericii sau dacă va fi precum regele francez şi împăratul spaniol şi va apăra vechile tradiţii ale vechii biserici, aliindu-se cu papa.

— E de rău, îmi zice scurt Anne Seymour. Am pierdut.

Ea e prima care intră în odaia mea, aducându-mi vestea. Soţul ei, Edward, a stat lângă rege, uitându-se cu un chip golit de orice expresie cum regele se plângea cu înverşunare poporului că au răstălmăcit Cuvântul Domnului prin taverne şi au luat numele Lui în deşert. De îndată ce s-au întors de la parlament, Edward a venit întins la soţia lui şi i-a povestit totul cu glas scăzut.

— E foarte rău pentru cei de-o credinţă cu noi. Regele se întoarce la vechile tradiţii. Va readuce Biserica Catolică, totul va fi refăcut aşa cum era şi unii zic chiar că regele va intra în comuniune cu Biserica Grecească.

— Grecească? zic eu sec. Ce legătură are Biserica Grecească cu Anglia?

Ea se uită la mine de parcă soţul meu ar fi la fel de neînţeles ca Dumnezeu însuşi.

— Poate fi oricine, doar protestanţii nu, zice ea cu amărăciune. Asta vrea să zică. Oricine, în afară de adepţii reformei. A spus parlamentului că s-a săturat de permanentele discuţii şi îndoieli legate de cuvântul Bibliei. S-a săturat de predicatori. S-a săturat de-atâta gândit, scris şi publicat. Bineînţeles, se teme că lumea se va îndoi de el. Le-a spus că le-a dat Biblia doar pentru ca bărbaţii să o citească propriilor familii. Dar nu au voie să o şi comenteze.

— Biblia e doar pentru bărbaţi?

Ea dă din cap că da.

— Zice că doar el e menit să judece ce-i adevăr şi ce-i greşeală. Ei nu trebuie să gândească. Ei trebuie doar să o citească cu glas tare copiilor şi servitorilor.

Îmi plec capul sub această insultă adusă inteligenţei dăruite de Dumnezeu.

— Însă după aceea, chiar atunci când credeai că o să se întoarcă iar la papistăşie, numai ce-l auzi zicând că are de gând să dărâme toate capelele votive şi să ia pământurile bisericii. Asta nu are nicio logică.

— Să distrugă capelele şi să interzică liturghiile pentru morţi?

— Zice că nu sunt nimic altceva decât superstiţii fără fundament. Zice că nu există purgatoriu, aşa că nu avem nevoie de liturghii pentru morţi şi, prin urmare, nici de capele.

— Zice că nu există purgatoriu?

— Zice că a fost un fel prin care vechea biserică a făcut bani pe seama oamenilor neştiutori.

— Are dreptate!

— Dar, în acelaşi timp, liturghia are să rămână neschimbată, cu toate cântările, plecăciunile, îngenuncherile şi mătăniile ei. Iar pâinea şi vinul trebuie văzute cu adevărat drept trup şi sânge. Şi să te îndoieşti de asta e o erezie.

Mă uit la ea cu un soi de disperare.

— Ce zice soţul tău că ar crede cu adevărat regele? În inima lui?

Ea dă din umeri.

— Nimeni nu ştie. E pe jumătate luteranism şi pe jumătate catolicism. E catolicism, cu regele drept papă, şi luteranism, cu regele drept Luther. A devenit o religie aparte, creată de el. De-aia trebuie să ne-o explice mereu. Prin urmare, şi erezia e ceea ce zice el că e erezie. Suntem toţi în primejdie: papistaşi, protestanţi, luterani şi predicatori deopotrivă.

— Dar el ce crede? Anne, trebuie să ştim! Ce crede regele?

— Tot felul de lucruri, toate în acelaşi timp.

* * *

Regele vine acasă obosit şi pune să fiu chemată în iatacul lui. L-au pus deja în pat şi eu mă opresc în prag, întrebându-mă dacă voia să vin în cămaşă de noapte, ca să mă culc cu el.

Îmi face semn să intru.

— Intră, zice el. Stai cu mine. Vreau să-ţi povestesc totul înainte să adorm. Poate ai auzit că au fost uluiţi de mine la Westminster. Au plâns când le-am spus că le sunt părinte şi că stăpânesc asupra lor. Au zis că n-au mai auzit niciodată un asemenea discurs.

— Ce minunat, spun eu cu un glas pierit. Şi ce bun eşti că te-ai obosit să te duci la ei tocmai în ajunul Crăciunului.

— Am vrut să ştie ce gândesc, zice el, fluturând din mâna lui grasă. E important să înţeleagă bine asta. Eu gândesc pentru ei, eu hotărăsc pentru ei, aşa că trebuie să ştie ce gândesc. Cum altfel să-şi găsească drumul în viaţă? Cum altfel să ajungă în rai?

Uşa din spatele meu se deschide şi primul dintre slujitorii care aduc masa intră cu un platou, o lingură şi un cuţit. Regelui urmează să i se servească cina în pat. Oamenii intră unul după altul, aducând mâncare după mâncare. Henric îngrămădeşte mâncarea pe platou, iar ei îi înfăşoară un şervet mare din pânză sub bărbie, pentru ca veşmintele de dormit să nu i se păteze cu zeama de la carne şi sosuri. Eu sunt servită la locul meu, la masa de la căpătâiul patului uriaş, şi mănânc încet, ca să terminăm cina împreună. Platoul lui Henric este umplut întruna şi el bea cel puţin trei sticle de vin. Cina nu se mai termină, iar după ce el face semn să fie luat de-acolo şi ultimul fel, se aruncă pe spate peste perne, istovit şi transpirat. Mi-e greaţă doar când privesc platourile uriaşe cu mâncare, care tot vin şi pleacă.

— N-ar trebui să-l vezi pe doctor? îl întreb. Îţi creşte febra?

Regele scutură din cap.

— Doctorul Wendy se poate îngriji de mine mai târziu, zice el. Ştiai că doctorul Butts e bolnav? râde apoi horcăit. Ce fel de doctor mai e ăsta? I-am trimis un mesaj: ce fel de doctor mai eşti şi tu dacă te simţi prea bolnav ca să ai grijă de pacientul tău?

— Ce amuzant! E la curte? E îngrijit?

— Cred că s-a dus acasă, zice nepăsător Henric. Ştie că nu trebuie să aducă boli la curte. De cum a avut primul semn de boală, mi-a trimis un mesaj ca să-mi spună că nu se va apropia de mine până nu se face bine. M-a rugat să îl iert fiindcă nu mă poate îngriji. Ar trebui să fie aici. Ştiam eu că voi fi stors de puteri dacă merg la poporul meu şi-l las să se adape astfel din înţelepciunea mea. Pe vremea asta rece.

Le fac semn cu capul servitorilor să strângă totul din odaie, dar să-i mai aducă regelui o sticlă de vin şi prăjiturile pe care îi place să le

aibă lângă pat în caz că i se face foame în timpul nopţii.

— Am fost înălţător, zice el şi râgâie cu o satisfacţie tăcută. M-au ascultat într-o tăcere totală. Lumea care vorbeşte despre predici şi predicatori ar fi trebuit să mă audă pe mine în seara asta, la Westminster! Oamenii care vor un nou profet ar fi trebuit să mă audă aseară! Sunt părintele poporului meu, un părinte mai bun decât preotul calp pe care ei îl numesc Sfântul Părinte de la Roma!

— A pus cineva discursul pe hârtie, ca să-l poată citi şi alţii? întreb eu.

El dă din cap aprobator. Ochii i se închid ca la un copil somnoros după o zi încărcată.

— Sper că da, îmi răspunde el. Voi avea grijă să primeşti o copie. Ştiu că vei vrea să îl studiezi.

— Da, vreau.

— M-am pronunţat, zice el. Ăsta e sfârşitul tuturor polemicilor.

— Da. Vrei să plec, ca să poţi dormi, mărite soţ?

— Rămâi, zice el. Rămâi. Abia dacă te-am văzut toată ziua. Stăteai şi lângă patul bătrânului Latimer?

— Nu, mint eu. El nu mi-a fost soţ aşa cum mi-eşti tu, stăpâne.

— Mă gândeam eu, zice el. În timp ce el murea, trebuie să fi fost vreun moment când te-ai gândit că vei fi scăpat de orice soţ. Nu-i aşa? Când ai crezut că vei fi văduvă, vei avea propria ta proprietate mică şi propria ta avere? Poate chiar ai ochit vreun tânăr chipeş…

Ochii lui mici se deschid, sclipind de un amuzament viclean.

Este împotriva legii ca o femeie să se mărite cu regele dacă a avut aventuri amoroase tainice în trecut. Aceste cuvinte sunt primejdioase pentru o poveste de noapte bună.

— Am crezut că voi fi o văduvă care va trăi doar pentru familia ei, la fel ca bunica ta, *lady* Margaret Beaufort, zâmbesc eu. Însă am fost sortită unui destin măreţ.

— Cel mai măreţ destin pe care îl poate avea o femeie, încuviinţează el. Dar de ce crezi că nu ai rămas grea, Kateryn?

Întrebarea este atât de neaşteptată, încât tresar uşor. Ţine ochii închişi: poate că nu a văzut. Mă gândesc imediat, cuprinsă de vinovăţie, la punguţa cu ierburi şi la teama lui Nan că, dacă nu o să am grijă, regele mă va pricopsi cu o sarcină monstruoasă, pe care o voi lepăda. Nu se poate să-i fi spus cineva din odăile mele despre ierburi. Sunt sigură că nimeni nu m-ar trăda. Nu ştie nimeni în afară de mine şi Nan. Până şi servitoarea care vine cu apa ştie doar că aduce din când în când un urcior cu apă fierbinte pentru o tizană de dimineaţă.

— Nu ştiu, mărite soţ, îi zic pe un ton umil. Bănuiesc că uneori e nevoie de mai mult timp.

El deschide ochii. Acum e complet treaz. Parcă nici n-ar fi fost

somnoros.

— Înainte nu mi-a trebuit niciodată mult timp, zice el. După cum vezi, am trei copii de la trei mame diferite. Şi, bineînţeles, au mai fost şi altele. Toate au rămas grele imediat, în primele luni. Sunt viguros, sunt foarte plin de vlagă.

— Într-adevăr, spun eu.

Simt cum neliniştea îmi sporeşte. Pare a fi o capcană, dar nu văd cum aş putea s-o ocolesc.

— Deci trebuie să fie ceva în neregulă cu tine, zice el pe un ton întru câtva plăcut. Ce crezi?

— Nu ştiu, spun eu. Lordul Latimer nu putea face nimic, aşa că nu am aşteptat niciodată un copil de la el, iar când m-am măritat cu primul meu soţ, eram prea tânără şi nu eram aproape niciodată împreună.

N-are rost să spun că tu, al treilea soţ al meu, regele, eşti un bărbat bătrân, bolnav ca un câine gras, rareori potent, probabil sterp, şi că soţiile de care îţi aminteşti acum că au dat rod atât de degrabă au fost cele din tinereţea ta, primele trei, şi acum sunt toate moarte: una a fost decapitată de tine şi două au murit din cauza nepăsării tale. Au pierdut sarcină după sarcină, în afară de a treia soţie, care a murit la prima naştere.

— Crezi că Dumnezeu nu zâmbeşte când ne vede căsnicia? De vreme ce nu îţi dăruieşte un copil, cu siguranţă asta crezi.

Dumnezeul regelui i-a trimis şiruri de prunci morţi în prima căsnicie până ce regele să-şi dea seama că El nu zâmbea. În minte mi se iscă un mic freamăt de revoltă. Este o ditamai blasfemia să îl amestecăm pe Dumnezeu în ceva ce pur şi simplu nu înţelegem. Nu-l pot accepta pe Dumnezeu ca martor împotriva mea în această discuţie. Dumnezeu nu ar trebui să mai depună niciodată mărturie împotriva vreunei soţii de-a lui Henric. Cred că nici Dumnezeu însuşi nu şi-ar dori să pledeze pentru înlăturarea lui Kateryn Parr. Simt cum enervarea mea creşte în tăcere.

— Cine se poate îndoi de binecuvântarea Lui? afirm eu îndrăzneaţă, apucându-mă cu mâinile de braţele jilţului şi luându-mi curaj să continui. Doar te simţi atât de bine, eşti atât de puternic şi atât de potent şi am avut parte de multe luni fericite împreună. De doi ani şi jumătate de izbânzi. Ai cucerit Boulogne şi i-ai înfrânt pe scoţieni. Suntem fericiţi alături de copiii tăi. Cine s-ar putea îndoi că Dumnezeu îi zâmbeşte unui rege ca tine? Cu siguranţă zâmbeşte şi la vederea căsniciei noastre, nu? O căsătorie pe care ai decis-o singur atunci când m-ai onorat cu bunăvoinţa ta. Cine s-ar putea îndoi că Dumnezeu îmi zâmbeşte şi mie, când tu m-ai ales şi m-ai convins, în ciuda rangului meu umil, că ţi-aş putea deveni soţie? Nu ne putem îndoi că Dumnezeu te iubeşte şi te inspiră. Nu ne putem îndoi că te bucuri de

bunăvoinţa Lui.

M-am salvat. Îi văd zâmbetul mulţumit întinzându-i-se pe chip în timp ce se relaxează şi îl cuprinde somnul.

— Ai dreptate, zice el. Sigur că da. Şi trebuie să urmeze şi un copil, unul pe care îl vei naşte tu. Domnul mi-a dat binecuvântarea Sa. El ştie că am făcut întotdeauna doar ceea ce trebuie.

Doctorul, *sir* William Butts, nu se mai întoarce la curte, aşa cum a promis. A murit de febră departe de curtea regală, iar noi nu aflăm asta decât după Crăciun. Regele zice că nimeni altcineva nu îi înţelege trupul, că nimeni altcineva nu poate să-l ţină aşa de sănătos cum putea doctorul Butts. I se pare că doctorul a greşit, că a fost egoist când a părăsit curtea atât de brusc şi a murit cu o grabă atât de lipsită de consideraţie. Ia doctoriile pe care i le prepară doctorul Wendy, îl ţine lângă patul lui zi şi noapte, dar se plânge că nu se va face niciodată bine, fiindcă de-acum doctorul Butts nu mai e acolo, ca să îi domolească ţâfna şi să-i scadă febra.

— Şi am pierdut şi un bun prieten şi sfătuitor, ne spune Anne Seymour mie şi lui Catherine Brandon. Doctorul Butts îl ruga adesea pe rege să treacă cu vederea vreo bârfă împotriva unui luteran sau să elibereze câte un predicator. Nu şi-a dezvăluit niciodată propriile păreri, însă îl ruga adesea pe rege să fie îndurător. Era un om foarte potrivit pe lângă rege.

— Mai ales când regele avea dureri şi era mânios, încuviinţează Catherine. Soţul meu obişnuia să spună că doctorul Butts poate să-l potolească pe rege când nimeni altcineva nu reuşeşte s-o facă. Şi credea foarte sincer în reformă.

Îşi netezeşte fusta, îi admiră strălucirea satinului, apoi adaugă:

— Facem totuşi unele progrese, Anne. Regele i-a cerut lui Thomas Cranmer să întocmească o listă cu vechile superstiţii ale bisericii care ar trebui interzise.

— De unde ştii? Ce ţi-a spus? întreabă Anne.

Simt ostilitatea din vocea ei şi îmi amintesc că se teme întotdeauna că s-ar putea să apară cineva a cărui faimă să crească şi să slăbească puterea ei sau a soţului ei.

Catherine încearcă să ţină în frâu o legătură riscantă cu regele: e permanent alături de el, cu ea flirtează regele de obicei, dar sfaturile nu-i sunt băgate în seamă, în schimb e o parteneră dorită la jocul de cărţi. Este o cale pe care au păşit multe altele înaintea ei: patru doamne de onoare au devenit regine – iar eu sunt doar cea mai recentă. Acum Catherine este doamna cea mai bine văzută de la curte, iar Anne Seymour, care nu încetează niciodată să socotească prestigiul soţului ei, unchiul prinţului, este cumplit de geloasă. Cea primejduită sunt, de bună seamă, eu, însă Anne se gândeşte doar la ea.

— O să înfiinţeze două colegii, exact aşa cum i-a promis Maiestăţii

Voastre, zice Catherine, zâmbindu-mi. Unul la Oxford şi unul la Cambridge. Aceasta este o adevărată lucrare cărturărească, exact aşa cum l-a rugat Maiestatea Voastră să facă. Acolo se va preda noua învăţătură şi se va predica în engleză.

— Plănuieşte să-l trimită pe soţul meu, Edward, la Boulogne, ca să-l înlocuiască pe tinerelul ăla prost, pe Henry Howard, zice îngrijorată Anne. Cei doi Howard sunt în dizgraţie din cauza pripelii şi nepriceperii lui Henry – ceea ce e oricum spre binele nostru – însă dacă soţul meu e departe de curte, cum o să ne mai ţină minte regele pe noi, cei din neamul Seymour? Cum să mai rămânem în graţiile lui? Cum să ne păstrăm influenţa?

— A, neamul Seymour! zice mieroasă Catherine. Neamul Seymour! Seymour! Tocmai când credeam că vorbim despre prietenii în care neam putea încrede că o să îi apropie pe rege şi biserica lui de Dumnezeu, descopăr că de fapt discutăm iarăşi despre ridicarea neamului Seymour. Iarăşi.

— Nu e nevoie să ne ridicăm mai mult, răspunde ţâfnoasă Anne. Ne bucurăm de foarte multă trecere. Noi, Seymourii, suntem rude cu singurul moştenitor al dinastiei Tudor, iar prinţul Edward îşi iubeşte unchii.

— Însă regina e cea care a fost numită regentă, îi aduce aminte Catherine cu acelaşi glas mieros. Şi regele preferă tovărăşia ei, ba chiar şi pe a mea, nu pe a ta. Iar dacă Edward va fi trimis la Boulogne şi Thomas e mereu pe mare, atunci, într-adevăr, cine îi va aminti regelui de cei din neamul Seymour? Aveţi măcar un prieten?

— Linişte, zic eu încet.

Însă nu ciorovăiala lor mă supără, ci faptul că nu suport să-i aud numele. Nu suport să mă gândesc că, în timp ce eu sunt prinsă ca într-o capcană într-o curte ce pare tot mai mică şi mai înăbuşitoare cu fiecare zi ce trece, el e departe, e mereu departe.

Palatul Hampton Court, Crăciunul anului 1545

Ţinem Crăciunul după vechea datină, cu dans, muzică, spectacole, distracţie, întreceri şi cantităţi enorme de mâncare şi băutură. În fiecare dintre cele douăsprezece zile de sărbătoare bucătăria trudeşte pentru a ne oferi ceva nou, o mâncare deosebită şi nemaivăzută, iar regele mănâncă întruna, vrând parcă să-şi potolească o foame tot mai nesăţioasă, ca şi cum ar avea în el un vierme monstruos şi gras, răsucit ca un colac.

Regele porunceşte să o invităm de Crăciun pe fosta regină Anne de Cleves şi ea apare la curte, grăsuţă şi binedispusă, la fel de lacomă ca regele însuşi şi la fel de veselă şi plăcută la fire cum ar fi orice femeie care a scăpat dintr-o primejdie de moarte şi a dobândit astfel un titlu regal, avere şi libertate.

E bogată. Vine cu un alai de călăreţi şi aduce daruri de Crăciun costisitoare, alese cu grijă, pentru a ne încânta pe toţi. E cu trei ani mai tânără ca mine, are părul blond, ochii negri şi un zâmbet calm, netulburat. Frumuseţea ei durdulie atrage priviri admirative din partea oamenilor care au uitat de ce a alungat-o regele. Ea a fost prinţesa protestanţilor şi a căzut în dizgraţie odată cu conducătorul lor, Cromwell, când regele s-a ridicat împotriva reformei. Vine la curte parcă pentru a-mi reaminti că a mai fost o regină care s-a rugat în limba ei, l-a slujit pe Dumnezeu fără papă sau episcop, a primit împărtăşania cu pâine şi vin, nu cu trup şi sânge – şi a rezistat mai puţin de şase luni.

Îmi zâmbeşte cald, dar se păstrează la distanţă, ca şi cum prietenia cu o soţie nu ar fi în folosul ei. Ştie tot ce e de ştiut despre reginele Tudor şi a decis că nu are rost să-mi fie prietenă. Mi se spune că era iubitoare cu regina Katherine Howard, că nu i-a purtat deloc pică atunci când rolurile lor s-au inversat şi doamna de onoare a păşit înaintea reginei ei, însă cu mine se poartă de parcă nici nu ar merita să mă cunoască. Privirea ei rece îmi spune că se îndoieşte că voi rezista trei ani, că poate nici nu voi mai fi aici la Crăciunul următor.

Nan o îmbrăţişează fără şovăială, căzându-i în braţe, de parcă ar fi două supravieţuitoare ale unui război tainic, pe care doar ele şi-l amintesc. Anne o strânge tare pe sora mea şi apoi o ţine la distanţă de un braţ, pentru a-i citi expresia de pe chip.

— Eşti bine? întreabă ea.

După toţi anii petrecuţi în Anglia, şi-a păstrat totuşi accentul german, ce aduce cu un croncănit de cioară.

— Sunt bine, răspunde Nan cu ochii înlăcrimaţi, parcă tulburată de sărutul acestei fantome. Iar sora mea e regina Angliei!

Nu se poate să fiu singura persoană căreia treaba asta să i se pară

foarte stânjenitoare, căci această femeie rotofeie şi zâmbitoare a fost regină cu o domnie înaintea mea şi a fost alungată de pe tron şi din patul regal mai repede ca oricare alta. Dar Anne se întoarce spre mine şi îmi zâmbeşte, ţinând-o încă alături de ea pe sora mea.

— Dumnezeu să o binecuvânteze pe Maiestatea Voastră, zice ea suav. Şi fie-vă domnia lungă.

Spre deosebire de a ta, sper eu, însă dau din cap şi îi zâmbesc la rându-mi.

— Şi regele e bine, e sănătos? întreabă ea, ştiind că trebuie să o mint, căci ar fi împotriva legii să dau de înţeles că e bolnav.

— Se simte foarte bine, răspund eu cu hotărâre.

— Şi înclină spre reforma religiei? întreabă ea cu speranţă în glas.

Bineînţeles, a fost crescută în credinţa luterană, deşi cine ştie ce mai crede acum? Nu e ca şi cum ar fi scris vreodată ceva despre asta!

— Regele e un mare cărturar şi cunoscător al Bibliei, spun eu, alegându-mi cu grijă cuvintele.

— Facem progrese, o asigură Nan. Zău că facem.

* * *

În seara aceea, la cină, stau lângă rege, având-o în dreapta mea pe Anne de Cleves, onorată în faţa curţii ca soră a regelui, cum hotărăşte el s-o numească. Am grijă să zâmbesc, ca şi cum n-aş avea nicio grijă pe lume, timp în care îl aud lângă mine pe rege mâncând, grohăind, râgâind, gâfâind şi apoi mâncând iar. Am devenit ridicol de sensibilă la zgomotul pe care-l face când mănâncă: nicio muzică nu îl poate înăbuşi, nicio discuţie nu-mi poate abate atenţia de la el. Aud fornăitul pe care-l scoate când înclină bolul ca să bea zeama de la carne, trosnetul oaselor de păsărele între fălcile lui puternice şi zgomotul cu care suge bomboanele şi zahărul. Face alt soi de zgomot când îşi bea vinul cu înghiţituri mari şi apoi un soi de gâfâit în pahar când îşi trage răsuflarea, de parcă ar înota şi ar sorbi lacul. Întorc capul să vorbesc cu Anne de Cleves. Îi zâmbesc peste masă prinţesei Elizabeth. Catherine Brandon lasă cochetă capul în jos când regele îi trimite un fel de mâncare special, iar Nan îmi aruncă o privire, ca să se asigure că am băgat de seamă. Privesc în jur la curteni, la toţi oamenii care mănâncă din farfuriile pline ochi, pocnind din degete la slujitori ca să le aducă vin, mai mult vin, şi mă gândesc: această curte a devenit un monstru care se devorează pe sine, un dragon lacom care îşi mănâncă propria coadă.

Mă tem de cheltuielile întreţinerii acestei gospodării buhăite, cu mii de slujitori care trebuie să alerge după sute de lorzi, după doamnele lor, după caii şi câinii lor. Nu fiindcă aş fi cumpătată – am fost crescută să conduc o casă nobilă şi nu-mi place zgârcenia –, dar aici e

risipă şi lux ce se plătesc de pe urma distrugerii bisericilor. Doar din bogăţia strânsă de biserică în o mie de ani s-a putut plăti un asemenea dezmăţ. E ca şi cum curtea ar fi o uriaşă jucărie mecanică, cu un mecanism şi o roată mare care înghite sfânta avuţie şi azvârle afară zgură la fiecare oră, la fiecare minut, exact aşa cum regele se ospătează acum, dar mai târziu va vomita sau se va screme de durere pe scaunul de toaletă, ţinând strâns mâna întinsă a lui Anthony Denny şi chemându-l pe doctorul Wendy să îi facă o clismă, ca să-i golească măruntaiele.

Văd că lângă Edward Seymour, în partea dreaptă, e un loc gol, un loc de cinste, şi devin deodată atentă, întrebându-mă dacă îl aşteaptă cumva pe Thomas. Zgomotul făcut de rege, care soarbe din lingură fiertura de stridii pusă într-un bol de aur şi apoi înmoaie în ea chifla de pâine aleasă şi o suge, dispare. Nu aud nici măcar zăngănitul lingurii de aur când bate cu ea în vasul de aur, vestindu-şi servitorul să îi mai pună. Mă uit la uşa de la capătul sălii şi, aproape ca şi cum l-aş fi chemat, de parcă dorinţa mea ar fi plăsmuit o nălucă, Thomas intră discret în încăpere, purtând o pelerină de un albastru închis, îşi dă pelerina jos de pe umeri şi i-o înmânează pajului, apoi vine şi se aşază la masa fratelui său.

E aici. Mă uit imediat în altă parte. Nu îmi vine să cred. E aici.

Primirea caldă pe care i-o face Edward nu are nimic prefăcut. Sare în picioare şi îl îmbrăţişează pe Thomas, strângându-l la piept. Cei doi schimbă repede câteva cuvinte, apoi se îmbrăţişează din nou. Pe urmă Thomas părăseşte masa neamului Seymour şi se apropie de podiumul unde stăm noi. Se înclină spre rege, apoi spre mine şi spre prinţul aşezat lângă tatăl său, spre prinţese şi, la sfârşit, spre Anne de Cleves, pe care a escortat-o prin Anglia când a venit să fie regină. Ochii lui negri se uită nepăsători la noi toţi, iar când regele îi face semn să se apropie, el urcă pe podium şi îi vorbeşte peste masa mare. Stă uşor aplecat, cu umărul întors spre mine, aşa că îi văd chipul doar din profil, şi nu mă priveşte.

Am grijă să nu întind gâtul ca să le ascult discuţia. Schimbă nişte vorbe despre corăbii şi tabăra de iarnă, iar regele îi spune lui Thomas să se ducă la locul lui şi să mănânce, apoi trimite imediat la masa Seymourilor o farfurie cu tocană de vânat, nişte prăjituri, o plăcintă şi felii de carne de mistreţ friptă. Thomas se înclină, se aşază lângă fratele lui şi tot nu se uită spre mine. O ştiu, pentru că atunci când ochii lui se opresc asupra mea, simt o fierbinţeală pe faţă de parcă m-ar cuprinde o febră uşoară. Nici măcar nu trebuie să-l văd că se uită la mine ca să o păţesc. E ca şi cum trupul meu ar şti-o fără ca eu însămi s-o ştiu, de parcă m-ar atinge fără să mă atingă.

Însă în seara asta nu mi-e cald şi mă uit drept în faţă, cum face şi el, aşa că privirile noastre trec una pe lângă cealaltă şi se opresc pe nişte

obiecte oarecare, în capete opuse ale sălii, de parcă nu ne-am fi privit niciodată drept în ochi, cu mâinile împreunate şi trupurile înlănţuite.

* * *

După cină are loc un bal în stil nou, unde dansatorii îşi iau parteneri dintre curteni. Eu am spus că nu voi dansa şi mă bucur că stau în picioare, lângă rege, cu mâna mea subţire pe umărul lui mare, fiindcă astfel nu risc să ajung să mă prind de mână cu Thomas. Nu cred că aş îndura să stau aproape de el. Sunt sigură că nu aş putea dansa. Cred că nici nu m-aş putea ţine pe picioare.

Regele îi priveşte pe dansatori şi îl aplaudă pe unul sau pe altul. Mă cuprinde pe după mijloc, iar eu mă uit fix pe ferestrele clădirii, unde un soare palid de iarnă apune peste copacii din grădini. El îşi lasă mâna să alunece în jos şi mă mângâie uşurel pe fund. Am grijă să nu tresar. Nu mă uit la Thomas, mă uit în gol, pe fereastră, iar când regele îmi dă drumul şi pot să mă trag la o parte, văd că Thomas a plecat.

Palatul Hampton Court, iarna anului 1546

Când se aduc darurile de Anul Nou, prinţesa Elizabeth mă roagă să o însoţesc ca să-i prezinte regelui cadoul ei. Mergem împreună cu prinţesa Mary în sala lui de audienţe, unde primeşte curtenii şi oferă şi el daruri. Aproape întotdeauna dăruieşte o pungă cu bani, iar Anthony Denny stă lângă el şi cumpăneşte cu grijă greutatea potrivită a pungii pentru fiecare destinatar zâmbitor. Când eu şi prinţesele intrăm în sală, toată lumea se retrage şi ne face loc să trecem. Eu îi fac o reverenţă lui Henric, dar mă trag într-o parte, astfel ca Elizabeth să se apropie singură de el. Mă uit în jur după Thomas şi văd că stă în picioare în preajma regelui, cu o pungă mare în mână. Are grijă să nu se uite spre mine, iar eu am grijă să-mi ţin ochii îndreptaţi spre Elizabeth.

— Maiestatea Voastră şi onorat părinte, zice ea cu vocea ei clară, vorbind în franceză.

Când el îi zâmbeşte, trece la latină:

— Ţi-am adus cadoul meu de Crăciun. Nu va fi preţuind mult în ochii lumii, dar e o comoară din rai. E lipsită de valoare în mâinile celei ce a făcut-o, căci aceea sunt eu, umila ta fiică, care a tălmăcit-o şi a copiat-o pentru tine. Dar ştiu că ţi-e drag autorul şi ştiu că ţi-e dragă şi opera şi asta îmi dă curaj să ţi-o ofer. Iat-o.

Scoate de la spate traducerea ei, frumos scrisă, a rugăciunilor mele personale, tălmăcite în latină, franceză şi italiană. Se apropie de tatăl ei, se înclină foarte mult şi i-o înmânează.

Curtea izbucneşte în aplauze şi regele radiază.

— Asta e o lucrare ce dovedeşte multă învăţătură şi mult bun-simţ, zice el. Publicată de soţia mea şi aprobată de toţi cărturarii. Şi iat-o acum: o lucrare de o mare frumuseţe, tradusă de un alt cărturar. Sunt mândru că soţia şi fiica mea sunt nişte femei învăţate. Pentru o femeie bună învăţătura e podoabă, nu amuzament. Şi ce-ai adus pentru mama ta vitregă? o întreabă pe Elizabeth.

Ea se întoarce spre mine şi-mi oferă darul. E tot o carte tradusă şi Elizabeth a brodat o copertă cu numele regelui şi al meu. Scot un mic strigăt de încântare şi i-o arăt regelui. El deschide cartea şi vede titlul, scris de mâna grijulie a lui Elizabeth. E o traducere în engleză a unei scrieri teologice a gânditorului reformist Jean Calvin. Cu doar câţiva ani în urmă asta ar fi fost o erezie, acum e un dar de Anul Nou. Asta arată clar cât am înaintat, ce i se dă voie lui Elizabeth să citească şi faptul că reforma e noua noastră religie.

Regele îmi zâmbeşte şi zice:

— Trebuie să-mi citeşti asta şi să-mi spui ce crezi despre ea şi despre erudiţia fiicei mele.

* * *

Arhiepiscopul Thomas Cranmer vine la mine în timpul perioadei de studiu liniştit din odăile mele şi zice că i-ar plăcea să ne citească ce reforme are de gând să-i propună regelui, ca să audă gândurile şi comentariile noastre. Aruncă o privire spre prinţesa Mary, care iubeşte vechile obiceiuri, însă ea lasă capul în jos şi zice că e sigură că bunul episcop va propune doar reforme cucernice şi că, oricum, nimic din ce-i făcut de om nu e perfect. Anne de Cleves ridică privirea cu interes. A fost crescută în credinţa luterană şi a sperat întotdeauna să aducă în Anglia simţirea religioasă sinceră. Trebuie să am grijă să nu par triumfătoare. Aceasta e victoria lui Dumnezeu, nu a mea.

În colţul salonului meu de primire se află un mic pupitru, unde predicatorii ce ne vizitează îşi pun Bibliile sau cărţile. Thomas Cranmer îşi lasă acolo vraful de hârtii şi priveşte sfios în jur.

— Mă simt de parcă aş fi pe cale să ţin o predică, zice el zâmbind.

— Am asculta cu bucurie o predică, spun eu. Am avut aici mulţi predicatori cu frică de Dumnezeu, iar dumneata, dragul nostru arhiepiscop, ai fi unul dintre cei mai măreţi.

Am grijă să nu mă uit la Anne de Cleves când salut un arhiepiscop reformist în odăile mele. Dacă aş crede în spovedanie, ar trebui să-mi mărturisesc păcatul trufiei.

— Vă mulţumesc, zice el. Însă azi vreau să învăţ eu de la Domniile Voastre. Cred că sarcina mea a fost să scot numeroasele adăugiri ale bisericii din vechea liturghie. Cel mai greu este să scoatem cuvintele şi acţiunile omului şi să păstrăm intenţia lui Dumnezeu.

Anne Seymour şi Catherine Brandon îşi iau lucrul de mână, dar nu fac nici măcar o cusătură. Eu nu mă prefac deloc că fac altceva decât să ascult. Îmi împreunez mâinile în poală, iar prinţesa Elizabeth, care şade lângă mine, face la fel, imitându-mă întocmai. Anne de Cleves stă lângă ea şi cuprinde cu braţul umerii înguşti ai lui Elizabeth. Sunt nevoită să îmi înăbuş o mică împunsătură de gelozie foarte nevrednică. Bineînţeles, ea încă se mai crede mama vitregă a lui Elizabeth. Şi ea a ţinut la copila asta fără mamă. Şi uite aşa se iveşte păcatul în cele mai mărunte clipe ale vieţii de zi cu zi. Dar, zău aşa, ea nu i-a fost mamă vitregă lui Elizabeth decât câteva luni!

Arhiepiscopul îşi citeşte lista cu schimbările propuse şi explicaţiile lor. Tot ritualul bisericesc, care nu e descris nicăieri în Biblie şi care nu a fost cerut niciodată de Iisus, urmează să dispară. Plecăciunile dinaintea crucii, îngenuncheatul la comandă… toate astea trebuie să se schimbe. Vechile superstiţii, precum dangătele de clopote din ajunul Zilei Tuturor Sfinţilor, menite să sperie şi să alunge spiritele rele şi să-i întâmpine cu bucurie pe preabunii sfinţi, trebuie să

înceteze. Statuile din biserici vor fi controlate cu stricteţe, ca să nu aibă cumva trucuri papistăşeşti, ochi mişcători ori răni sângerânde. Nimeni nu trebuie să se roage la ele cu gândul că ar putea interveni în viaţa de zi cu zi a omului şi ele trebuie să rămână descoperite în timpul Postului Mare.

— Biblia ne spune că Hristos a postit în pustie, zice Cranmer şi are dreptate. Nu avem nevoie de alt model călăuzitor pentru Postul Mare.

Suntem de acord. Nici măcar prinţesa Mary nu poate să apere păgânismul legării la ochi a statuilor sau al acoperirii capetelor lor cu ţesături.

Cranmer se duce la rege cu schimbările propuse, apoi revine plin de entuziasm în odăile mele.

— Stephen Gardiner e încă la Bruges, lucrează la tratatul cu spaniolii, aşa că lângă rege n-a fost nicio voce potrivnică, care să îl îndemne să urmeze vechile obiceiuri, zice el încântat. Nu era acolo nimeni care să mă acuze că mă abat de la dreapta gândire. Celor doi Howard nu le-a plăcut, dar regele e sătul de ei. A ascultat fără să se opună. A părut interesat. De fapt mi-a sugerat el însuşi alte câteva reforme.

— Da? întreabă Anne de Cleves, urmărindu-i vorbirea repezită.

— Da, chiar aşa.

— Mă gândeam eu că s-ar putea s-o facă, zice Catherine Brandon. Mie mi-a vorbit despre primejdia făuririi unui chip cioplit. El e de părere că oamenii nu înţeleg că şi crucea, şi statuile din biserică sunt acolo pentru a-l reprezenta pe Dumnezeu. Ele sunt semne, nu obiecte ale credinţei. Nu sunt lucruri care trebuie venerate pentru ele însele.

Fără să întoarcă deloc capul, Anne de Cleves îşi îndreaptă privirea spre mine, vrând să vadă dacă am observat de câtă încredere se bucură Catherine Brandon în faţa regelui şi cum vorbeşte el cu ea despre reforma religioasă. Anne de Cleves a văzut-o pe frumoasa ei doamnă de onoare Kitty Howard mergând adesea la rege şi lipsind din odăile reginei fără să-şi ceară voie. Acum privirea ei piezişă mă întreabă: „Aşa e şi la tine?”.

Ridic uşor din sprâncene. Nu, la mine nu e aşa. Eu nu am nicio grijă.

— Asta e exact ce mi-a spus el! zice încântat arhiepiscopul Cranmer. A propus să nu se mai îngenuncheze în faţa crucii, să nu se mai facă plecăciuni în faţa crucii la intrarea în biserică şi să nu mai meargă nimeni de-a buşilea de la uşa bisericii până la cruce în Vinerea Mare.

— Crucea este simbolul preasfintei răstigniri, se împotriveşte prinţesa Mary. Este venerată pentru ceea ce reprezintă. Nimeni nu crede că e un chip cioplit.

Se lasă un moment de tăcere.

— De fapt regele crede asta, o corectează Catherine.

Imediat Mary îşi coboară capul în semn de supunere faţă de femeia pe care lumea o crede amanta tatălui ei.

— Atunci sunt sigură că are dreptate, zice ea încet. Cine să ştie mai bine ca regele ce cred supuşii săi? Şi el ne-a spus tuturor că Dumnezeu l-a numit judecător în aceste probleme.

* * *

Nu putem discuta reformele lui Thomas Cranmer fără să pomenim liturghia şi nu putem discuta despre liturghie, deoarece e împotriva legii. Regele a scos în afara legii discuţiile cu privire la această sfântă taină. Doar el poate gândi şi vorbi despre ea.

— Şi totuşi pe mine pot să mă interogheze, subliniază Anne Askew după ce şi-a ţinut predica despre minunea prefacerii apei în vin la nunta din Cana Galileii. Am voie să vorbesc despre vinul de la nuntă şi de la Cina cea de Taină, dar nu şi despre vinul turnat de un preot într-o cupă în biserica din zilele noastre, dinaintea ochilor noştri.

— Într-adevăr, nu ai voie, zic eu încet. Înţeleg ce vrei să zici, doamnă Askew, dar nu ai voie să o rosteşti în cuvinte.

Ea îşi lasă capul în jos şi zice precaută:

— N-aş vorbi niciodată despre lucruri pe care nu doriţi să le rostesc. N-aş aduce niciodată necazul la uşa Maiestăţii Voastre.

E ca un legământ pe care îl fac între ele două femei sincere.

— Ştiu că n-ai face-o, îi zic eu şi-i zâmbesc. Sper să nu te trezeşti nici tu cu vreun necaz.

— Care e numele tău de căsătorie? o întreabă deodată Anne de Cleves.

Chipul frumos al lui Anne Askew se luminează de râs.

— Numele lui era Thomas Kyme, Maiestatea Voastră, zice ea. Însă eu nu am un nume de căsătorie, căci n-am fost căsătoriţi niciodată.

— Crezi că poţi să declari tu însăţi încheierea căsătoriei? întreabă regina divorţată, care acum e numită prinţesă şi trebuie să fie considerată sora regelui.

— Nicăieri în Biblie căsătoria nu este numită o taină, îi răspunde Anne. Nu Dumnezeu e cel ce ne-a unit. Preotul zice că aşa a fost, dar nu-i adevărat. Acesta este cuvântul bisericii, nu al Bibliei. Cununia noastră, ca orice cununie, a fost ceva făptuit de om, nu de Dumnezeu. Nu a fost o sfântă taină. Tatăl meu m-a silit să închei o înţelegere cu Thomas şi, când am crescut îndeajuns de mare şi am înţeles îndeajuns de bine lucrurile, am anulat acea înţelegere. Îmi cer dreptul de a fi o femeie liberă, cu un suflet egal cu al oricărui bărbat supus Domnului.

Anne de Cleves – altă femeie care a fost căsătorită fără să aibă de ales şi a divorţat împotriva voinţei ei – îi zâmbeşte uşor lui Anne Askew.

* * *

Thomas Cranmer pleacă acasă triumfător, pentru a pune reformele hotărâte acum într-o nouă lege, care să fie înaintată parlamentului, însă regele îi trimite un mesaj prin care îi spune să-şi înceteze munca şi să nu mai facă nimic.

— A trebuit să-l opresc pe Thomas fiindcă am primit veşti de la Stephen Gardiner, îmi zice regele în timp ce urmărim un meci de tenis pe terenul regal.

Conversaţia ne este întreruptă din când în când de izbitura zgomotoasă a rachetei în minge şi apoi de întreruperi când mingea se rostogoleşte pe acoperiş şi cade înapoi în curte, iar jucătorii aleargă după ea pentru a o lovi din nou. Mă gândesc că politica religioasă a regelui e la fel ca jocul ăsta: un progres uriaş într-o direcţie şi apoi o revenire imediată.

— Gardiner zice că e pe cale să încheie un tratat cu împăratul la Bruges, însă împăratul insistă că nu trebuie să mai facem niciun fel de schimbări în sânul Bisericii Angliei. Nu joc după cum cântă el – să nu crezi aşa ceva. Dar merită să amân reforma pentru a-i face pe plac împăratului. Nu vreau să-l supăr taman acum. Trebuie să cântăresc ce fac, să cântăresc tot timpul, ca un filosof, fiecare schimbare, oricât de mică. Împăratul vrea să încheie un tratat cu mine, ca să îi poată ataca liniştit pe luteranii din imperiul lui, mai ales pe cei din Germania.

— Numai de n-ar… încep eu.

— Dacă poate, o să-i nimicească, o să-i ardă pe rug, numindu-i eretici.

Zâmbeşte. Întotdeauna l-au atras măsurile crude. Continuă:

— Zice că nu se va da înapoi de la nimic pentru a-i nimici. Şi-atunci de unde o să-ţi mai iei tu cărţile eretice, draga mea?

Bălmăjesc o tăgăduială, dar regele nu mă ascultă.

— Împăratul are nevoie de ajutorul meu. Vrea să fim în pace cu Franţa, ca să-i poată sili în continuare pe germani să urmeze vechea credinţă. Şi, bineînţeles, nu vrea să mă depărtez şi mai tare de papistaşi, de vreme ce el apără biserica papei.

— Însă, stăpâne, de bună seamă că n-ai mai aduce niciodată Anglia sub stăpânirea papei de la Roma, remarc eu. Nu l-ai dezamăgi pe Dumnezeu ca să-i faci pe plac împăratului spaniol, aşa-i? Nu te-ai supune celorlalţi, punându-ţi în joc onoarea.

Henric aplaudă o lovitură bună de pe teren.

— Voi face aşa cum mă va călăuzi Dumnezeu, zice el ferm. Iar căile Domnului şi căile mele sunt cu adevărat necunoscute.

Mă întorc şi aplaud când o face şi el.

— Asta a fost foarte puternică! exclam eu. Nu credeam că o s-o

respingă.

— Când eram tânăr, aş fi prins-o cu uşurinţă, remarcă Henric. Eram un jucător de tenis de prima mână. Întreab-o pe Anne de Cleves. Sigur îşi aminteşte ce sportiv eram!

Lansez un zâmbet spre Anne de Cleves, care stă tot lângă el, de cealaltă parte, şi se uită la joc. Ştiu că ne ascultă. Ştiu că se gândeşte ce-ar fi spus ea dacă ar fi fost în locul meu. Ştiu că ar vorbi în sprijinul oamenilor de la ea din ţară, al celor care vor doar să citească Biblia în limba lor şi să-l slăvească pe Domnul cu smerenie.

— Aşa este, prinţesă Anne?

— O, da, aprobă ea cu un glas plăcut. Maiestatea Sa era cel mai bun.

— E o tovarăşă bună pentru tine, îmi zice Henric cu subînţeles, întorcându-se spre mine. E o plăcere să avem la curte o femeie aşa de frumoasă ca ea, nu-i aşa?

— Păi, da.

— Şi o îndrăgeşte foarte mult pe Elizabeth.

— Da, aşa e.

— Toţi îmi zic că n-ar fi trebuit s-o las să plece, continuă Henric cu un mic râset stânjenit. Dacă mi-ar fi născut un fiu, acum ar fi avut cinci ani. Numai gândeşte-te la asta!

Îmi dau seama că mi-a pierit zâmbetul. Nu ştiu ce să cred despre asta, despre toată discuţia de acum. Oare regele a uitat că nu a săvârşit niciodată căsătoria cu Anne de Cleves, cea atât de atrăgătoare acum, că le-a spus tuturor că era prea grasă, că nu era virgină şi că mirosea atât de urât, încât nu a fost în stare să se culce cu ea?

— Unii zic că a avut un copil de la mine, şopteşte Henric.

Flutură încurajator mâna spre jucătorul învins, iar acesta face o reverenţă în semn de mulţumire.

— Da?

— Prostii, bineînţeles, zice el. Nu trebuie să bagi în seamă ce zice lumea. Nu asculţi astfel de bârfe, aşa-i, Kateryn?

— Nu, îi răspund eu.

— Pentru că ştii ce se spune în Franţa?

Zâmbesc, pregătindu-mă să fiu amuzată.

— Ce se spune în Franţa?

— Că eşti bolnavă şi că vei muri. Că eu voi fi văduv şi voi putea să mă însor din nou.

Mă silesc să râd uşor.

— Ce ridicol! Însă poţi să-l asiguri pe ambasadorul francez că sunt foarte sănătoasă.

— O să-i spun, zâmbeşte Henric. Numai închipuie-ţi: se gândesc că mi-aş lua altă soţie. Nu e ridicol?

— De-a dreptul ridicol. Ridicol! Unde le e mintea? Cine îi

sfătuieşte? De unde scot zvonurile astea?

* * *

— Aşadar, nicio reformă, îmi zice arhiepiscopul Cranmer când merg să mă rog la biserică şi îl găsesc îngenuncheat în faţa crucii.

În lumina lumânărilor din altar, chipul lui bătrân pare obosit. S-a gândit, a studiat şi s-a rugat ca să formuleze reformele de care are nevoie biserica şi apoi a descoperit că o singură scrisoare de la episcopul Gardiner l-a făcut pe rege să se răzgândească din nou.

— Nicio reformă deocamdată, îl corectez eu. Dar cine s-ar putea îndoi că Dumnezeu va face să strălucească lumina învăţăturii asupra Angliei şi a regelui ei? Eu nădăjduiesc. Nădăjduiesc şi cred, chiar dacă totul înaintează atât de încet.

— Şi el vă ascultă, îmi zice Thomas. E mândru de erudiţia Maiestăţii Voastre şi vă primeşte sfaturile. Dacă îl veţi feri şi pe mai departe de puterea şi corupţia Romei şi-l veţi sfătui să fie îngăduitor cu noua gândire, vom merge mai departe. Sunt sigur că vom merge mai departe. Cândva m-a numit cel mai mare eretic din Kent, zâmbeşte el. Dar sunt totuşi episcopul lui şi sfătuitorul lui spiritual. Celor pe care-i iubeşte le îngăduie să polemizeze. E generos cu dumneavoastră şi cu mine.

— Nu e niciodată altfel decât blând cu mine, aprob eu. La început, când ne-am căsătorit, mă temeam de rege, dar acum am ajuns să am încredere în el. E întotdeauna răbdător şi generos, în afară de clipele când are dureri sau e mânios din cine ştie ce motiv ori când lucrurile merg rău.

— Noi doi, pe care ne-a onorat cu afecţiunea şi încrederea sa, vom trudi pentru binele său şi pentru binele regatului, făgăduieşte solemn Thomas Cranmer. Dumneavoastră veţi sprijini reforma printre curteni, desluşindu-le calea cea dreaptă, căci odăile Maiestăţii Voastre vor rămâne un far al învăţăturii, iar eu îi voi face pe clerici să urmeze Biblia. Cuvântul, Cuvântul Domnului. Nimic nu e mai măreţ decât Cuvântul Lui.

— Regele a vorbit astăzi despre un război împotriva adepţilor reformei din Germania, îi zic eu. Mă tem că împăratul plănuieşte un atac cumplit împotriva credincioşilor. Un masacru. Însă nu am avut cum să mă împotrivesc la asta.

— Vor apărea mereu prilejuri când nu va voi să asculte. Atunci aşteptaţi răbdătoare şi vorbiţi-i când puteţi.

— A mai spus şi că ar fi unele zvonuri cum că Anne de Cleves i-a purtat copilul. Mi-a zis că ea e o podoabă pentru curtea noastră. Mi-a zis şi că lumea bârfeşte că aş fi bolnavă şi că s-ar putea să mor.

Thomas Cranmer se uită la mine de parcă s-ar teme de ce-aş putea

spune mai departe. Îşi pune mâna cu blândeţe pe capul meu, binecuvântându-mă.

— Atâta timp cât nu veţi greşi cu nimic, Dumnezeu o să vă ocrotească, iar regele o să vă iubească, zice el încet. Însă trebuie să fii întru totul lipsită de orice păcat, fiica mea, să fii la adăpost de orice acuzaţie de păcat. Trebuie să vă arătaţi mereu loialitatea de soţie şi supunerea de soţie. Aveţi grijă să faceţi asta necontenit.

— Sunt lipsită de orice păcat, afirm eu cu îndărătnicie. Nu trebuie să îmi amintiţi asta. Sunt soţia cezarului. Nimeni nu poate spune nimic împotriva mea.

— Mă bucur să aud asta, îmi răspunde Thomas Cranmer, care a văzut două regine necredincioase urcând treptele eşafodului şi nu le-a apărat. Mă bucur să aud asta. N-aş putea îndura…

— Dar ce să cred? Cum să scriu? Cum să-i vorbesc despre reformă fără să-l supăr? întreb eu de-a dreptul.

— Dumnezeu vă va călăuzi, zice bătrânul cleric. Trebuie să aveţi curaj, să vă folosiţi înţelepciunea dată de Domnul şi vocea dăruită de Domnul şi nu trebuie să-i lăsaţi pe bătrânii papistaşi de la curte să vă închidă gura. Trebuie să vorbiţi liberă. Îi va plăcea foarte mult să vă vadă astfel. Nu şovăiţi. Sunteţi conducătorul pe care ni l-a dăruit Dumnezeu pentru a aduce reforma la curtea regelui. Prindeţi curaj şi faceţi întocmai.

Palatul Greenwich, primăvara anului 1546

În februarie frigurile regelui se întorc.

— Nimeni nu e în stare să aibă grijă de mine aşa cum avea William Butts, zice el posomorât. Voi muri din pricină că nu-s doftoricit cum se cuvine.

Porunceşte să mă duc lângă patul lui, dar se ruşinează de mirosul din încăpere, pe care uleiurile şi plantele aromate nu îl pot acoperi, şi nu îi place să-i văd cămaşa din pânză udă la subsuori şi pătată în faţă de transpiraţia ce-i curge mereu. Dar ce-i mai rău e că începe să creadă că nu e vorba de boală, ci de bătrâneţe. Se adânceşte într-o teamă de moarte sumbră, pe care nimic în afară de însănătoşire nu i-o va putea alunga.

— Doctorul Wendy va face tot ce poate pentru tine, îi zic. E foarte credincios şi grijuliu. Şi eu mă rog pentru tine în fiecare dimineaţă şi-n fiecare seară.

— Veşti proaste de la Boulogne, îşi aminteşte el amărât. Prostănacul ăla tânăr de Henry Howard distruge tot ce am câştigat acolo. E lăudăros, Kateryn. E încrezut. L-am chemat înapoi şi o să-l trimit pe Edward Seymour să-i ia locul. În Edward am încredere c-o să-mi apere bine cetatea.

— Aşa va face, îi spun eu alinător. Nu trebuie să te temi.

— Dar dacă nu mă mai însănătoşesc?

Ochii lui micuţi mijesc spre mine de pe chipul umflat, speriaţi ca ai unui copil.

— Edward nu e încă major. Iar Mary ar trece de partea Spaniei cât ai clipi. Dacă aş muri cumva acum, până de Paşte ţara ar fi iarăşi în război. N-aş avea încredere în niciunul dintre ei. Oricare ar pune imediat mâna pe arme şi-ar zice ba că luptă pentru papă, ba că luptă pentru Biblie, dar n-ar face altceva decât să arunce ţara într-un război civil, iar francezii ne-ar invada.

Stau lângă patul lui şi îi apuc mâna umedă.

— Nu, nu. Căci o să te faci bine.

— Dacă aş mai avea un fiu, aş fi mai liniştit, se frământă el. Dacă ai fi rămas grea, măcar aş şti că există şansa să mai am un fiu.

— Nu încă, zic eu precaută. Dar nu mă îndoiesc că Dumnezeu o să fie bun cu noi. Pare nemulţumit.

— Tu vei fi regentă, îmi aminteşte el. Toată greutatea o să pice pe umerii tăi. Va trebui să menţii pacea între ei până ce creşte Edward.

— Sunt sigură că o s-o fac. Căci cei mai mulţi sfetnici ai tăi te iubesc şi au jurat să-şi facă datoria faţă de fiul tău. N-o să fie niciun război. Edward o să fie protejat şi iubit. Fraţii Seymour îl vor apăra, căci e nepotul lor. John Dudley îi va sprijini. Thomas Cranmer îl va sluji la

fel cum te slujeşte pe tine. Însă aşa ceva n-o să se întâmple niciodată, căci o să te însănătoşeşti imediat ce-o să se facă vreme frumoasă.

— Văd că pomeneşti numai adepţi ai reformei, zice el, privindu-mă cu ochi atenţi şi bănuitori. Eşti de partea reformei, aşa cum zice lumea. Nu eşti de partea mea, eşti de partea lor.

— Ba nu, nu-i aşa. Eu am încredere în toţi oamenii buni, din orice tabără ar fi ei. Nimeni nu se îndoieşte că Stephen Gardiner vă iubeşte pe tine şi pe fiul tău. Neamul Howard îţi e loial şi îi e loial şi prinţului Edward. L-am apăra cu toţii şi l-am aduce pe tron.

— Deci crezi că o să mor! strigă el, bucuros că m-a prins în capcană. Crezi că vei trăi mai mult ca mine, că vei scăpa de încă un soţ bătrân şi te vei bucura de moştenirea ta de văduvă.

Se îmbujorează de mânie.

— Stai aici, lângă patul pe care bolesc, şi te gândeşti la ziua când o să scapi de mine şi o să-ţi poţi lua de soţ vreun flăcău de doi bani – al patrulea soţ al tău! Te-ai măritat şi te-ai culcat cu trei bărbaţi, iar acum te şi gândeşti la următorul!

Îmi ascund uimirea în faţa acestei bruşte izbucniri de mânie şi rămân foarte calmă.

— Mărite soţ, sunt sigură că îţi vei reveni din acest atac de friguri, aşa cum ai făcut-o după rănile din tinereţe. Încercam să te liniştesc, ca să nu-ţi faci griji pe patul de boală. Nu mă rog pentru nimic altceva, doar pentru sănătatea ta, şi ştiu că o să ţi-o recapeţi.

Se uită urât la mine, de parcă ar vedea dincolo de privirea mea calmă, direct în inima mea. Îi îndur privirea fără să tresar, căci măcar asta e adevărat. Îl cinstesc şi îl iubesc ca o supusă loială şi o soţie fidelă, care a promis în faţa lui Dumnezeu că o să-l iubească. Nu mă gândesc niciodată la moartea lui. A trecut mult de când visam să fiu liberă. Cred sincer că se va însănătoşi şi va trăi în continuare. Aceasta va fi ultima mea căsătorie. S-ar putea să duc în mormânt iubirea pentru Thomas Seymour, dar nu mă gândesc niciodată că într-o bună zi vom fi împreună. Nu-mi pot imagina niciun fel de împrejurări în care am putea ajunge împreună. El nu mă priveşte niciodată, iar eu îmi ţin gândurile înflăcărate doar pentru mine şi îi văd zâmbetul doar în rarele vise pătimaşe.

— Nu te poţi îndoi de iubirea mea pentru tine, şoptesc eu.

— Te rogi pentru sănătatea mea, zice regele, alinat la gândul că îngenunchez.

— Da, mă rog. Zilnic.

— Şi când predicatorii vin la tine şi citiţi Biblia, vorbiţi despre supunerea soţiei faţă de soţul ei?

— Da. Toţi ştim că o soţie îl venerează pe Dumnezeu în soţul ei. Aşa ceva nu se pune la îndoială.

— Şi te îndoieşti de purgatoriu? întreabă el.

— Cred că un bun creştin merge în rai graţie milei mântuitoare a lui Iisus, răspund eu cu grijă.

— La moartea sa? Exact la ora şi minutul morţii sale?

— Nu ştiu când anume.

— Deci vei plăti liturghii pentru mine? Îmi vei construi o capelă votivă?

Cum să răspund la asta?

— Orice doreşti, îi promit eu. Orice vrea Maiestatea Ta. Dar nu cred să văd aşa ceva.

Gura lui mică tremură.

— Moartea, repetă regele. Slavă Domnului că nu mă tem de nimic. Doar că nu îmi pot imagina ţara fără mine. Nu îmi pot închipui lumea fără mine aici, fără regele care am ajuns, fără soţul care sunt.

Zâmbesc tandru.

— Nici eu nu-mi pot închipui aşa ceva.

— Şi nici să te pierd pe tine.

Scoate un sunet slab, sugrumat.

— Mai ales pe tine.

Durerea lui e molipsitoare. Îmi dau lacrimile. Îmi apăs buzele pe mâna lui.

— Nu încă, nu mulţi ani de-acum încolo, îl asigur eu. Poate niciodată. Aş putea muri înaintea ta.

— Ai putea, zice el, înveselit pe dată. Ai putea muri la naştere, ca atâtea alte femei, pentru că eşti foarte bătrână pentru primul copil, nu-i aşa?

— Sunt, răspund eu. Dar mă rog ca Dumnezeu să ne dăruiască unul. Poate la vară, când vei fi iarăşi sănătos?

— Îndeajuns de sănătos ca să vin în patul tău şi să mai facem un moştenitor al Tudorilor? întreabă el.

Cobor privirea şi dau din cap cu sfială.

— Tânjeşti după mine, zice el, acum cu gura umedă şi zâmbitoare.

— Da, şoptesc eu.

— Cred şi eu! Cred şi eu, zice regele pe un ton mai voios.

* * *

În ciuda acestei promisiuni, regele continuă să aibă febră şi piciorul îi provoacă o durere cumplită o lună întreagă. Nu îi e mai bine în primăvară – care vine încet în grădinile palatului Greenwich, făcând copacii să prindă viaţă, să îmbobocească şi să înfrunzească pe cărările de lângă fluviu şi îmboldind păsările să cânte atât de tare, încât mă trezesc devreme în fiecare dimineaţă, care vine din ce în ce mai curând şi e tot mai caldă pe măsură ce zilele trec.

Narcisele sălbatice îmbobocesc şi apoi înfloresc pe marginea

cărărilor, pâlnia lor colorată se desface ca un strigăt de bucurie şi speranţă, dar regele stă în odaia lui, cu o masă ticsită de licori, tincturi, plante medicinale şi vase cu lipitori, ţinând obloanele bine închise în faţa primejdiosului aer proaspăt. Doctorul Wendy amestecă leac după leac, străduindu-se să ţină febra scăzută, şi încearcă să cureţe rana supurândă de la piciorul lui Henric, care se cască încă şi mai mare, ca o gură însângerată, pe când înaintează spre os, cangrenând carnea. Doi paji sunt aruncaţi din slujbă, unul pentru că a leşinat la vederea rănii, iar celălalt pentru că a spus în capelă că ar trebui să ne rugăm pentru rege, căci este mâncat de viu. Prietenii şi curtenii lui Henric se strâng în jurul lui, de parcă ar fi cu toţii sub asediul bolii, şi fiecare încearcă să-şi câştige o poziţie mai bună pe lângă rege, în caz că aceasta nu e doar o altă înrăutăţire a febrei şi durerii, ci începutul unei boli ucigătoare.

Mie îmi revine sarcina să mănânc în faţa curtenilor, să pun la cale distracţii pentru ei şi să am grijă ca administraţia casei regale să funcţioneze la fel de bine când îmi dă socoteală mie ca atunci când îi dă socoteală regelui. Ba chiar stau de vorbă cu cei doi rivali, Edward Seymour şi Thomas Howard, ca să mă asigur că nu există nimic supărător, încâlcit sau periculos în rapoartele Consiliului de Coroană adresate regelui înainte ca ele să-i fie prezentate. Când trimişii spanioli vin în vizită cu un nou plan de tratat împotriva Franţei, astfel ca împăratul să poată porni atacul asupra luteranilor şi protestanţilor din ţara sa, mă vizitează în odăile mele înainte de a merge la rege.

Îi primesc de dimineaţă, pentru a evita stânjeneala ce s-ar stârni în odăile mele când sunt de faţă şi predicatorii reformişti. Ar fi îngroziţi să dea peste Anne Askew, o adeptă a reformei şi o femeie inteligentă. Mă amărăşte că trebuie să îi salut şi să le zâmbesc când ştiu că ei vor prietenia Angliei doar pentru a fi îndeajuns de puternici ca să vâneze şi să ucidă bărbaţii şi femeile din Germania a căror credinţă e la fel cu a noastră. Însă ei vin şi-mi vorbesc despre planurile lor, încredinţaţi că voi sluji interesele ţării mele mai înainte de orice altceva, iar eu îmi fac datoria şi îi întâmpin amabilă, asigurându-i de prietenia noastră.

E un fapt bine-cunoscut că în odăile mele după-amiaza este dedicată predicilor şi studiului. Cei mai buni predicatori din Anglia vin în josul fluviului şi mă vizitează pentru a vorbi despre Cuvântul Domnului, despre felul cum ne poate folosi el în viaţa de zi cu zi şi cum pot fi îndepărtate ritualurile făcute de om dintr-o biserică morală şi pură. În aceste săptămâni lungi ale Postului Mare ne bucurăm de nişte predici pline de cucernicie. Anne Askew ne vizitează de mai multe ori, iar Hugh Latimer vine şi el des. Curtenii vin să asculte, ba chiar apare şi cineva din neamul Howard, Tom, al doilea fiu al bătrânului duce, care face reverenţa cuvenită şi întreabă dacă se poate aşeza în spate, ca să asculte şi el. Ştiu că Înălţimea Sa lordul ar fi îngrozit dacă ar afla că

fiul lui gândeşte ca mine, însă drojdia se răspândeşte prin aluatul dens al curţii, iar oamenii se vor apropia de sfinţenie. Desigur că nu am de gând să împiedic un tânăr cumsecade să vină la Iisus, chiar dacă e un Howard.

Aici vin cei mai buni teologi ai Angliei, care ţin legătura cu adepţii reformei din Europa, şi în timp ce îi ascult şi uneori discut cu ei, îmi vine ideea să scriu o nouă carte, una despre care nu îi pomenesc regelui, deoarece ştiu că va merge mai departe decât ar accepta el. Dar eu sunt tot mai convinsă de îndreptăţirea viziunii luterane şi tot mai potrivnică păgânismului superstiţios al vechii biserici şi vreau să scriu, trebuie să scriu. Când am un gând în minte sau când rostesc o rugăciune în capelă, simt o dorinţă puternică să le văd aşternute pe hârtie. Mi se pare că pot gândi numai când văd cuvintele revărsându-se din peniţa condeiului, că gândurile mele au sens numai când sunt scrise cu cerneală neagră pe hârtie crem. Senzaţia pe care mi-o dau un gând ce-mi răsare în minte şi vederea cuvântului scris pe foaie mă umple de încântare. Mă bucur că Domnul a dăruit lumii Cuvântul şi că eu pot lucra în forma aleasă de El.

Regele a început reforma, dar acum, când a ajuns bătrân şi temător, s-a oprit. Îmi doresc să meargă mai departe cu ea. Influenţa lui Stephen Gardiner, chiar şi când acesta e departe, pare să nimicească orice idei înnoitoare. Forţa Spaniei nu ar trebui să le impună femeilor şi bărbaţilor englezi ce să creadă. Regele speră să-şi făurească propria religie, un amestec anume al tuturor viziunilor creştine, alegând elementele care îi plac, ritualurile care îl emoţionează, rugăciunile care îl impresionează. Însă aceasta nu are cum să fie calea prin care să-l venerezi pe Dumnezeu. Regele nu se poate agăţa de gesturile găunoase din copilărie doar din sentimentalism, nu poate menţine ritualul luxos şi atât de îndrăgit de vechea biserică. El trebuie să gândească, trebuie să judece, trebuie să conducă biserica cu înţelepciune, nu copleşit de nostalgia trecutului şi de frica de Spania.

Va trebui să am grijă ce scriu, să ţin necontenit seama că vrăjmaşii mei de la curte vor citi şi vor folosi totul împotriva mea dacă vor avea ocazia, dar sunt îmboldită să spun adevărul, aşa cum îl văd eu. Am de gând să numesc această nouă lucrare *Lamentaţia unei păcătoase,* ca un ecou al titlului cărţii unei alte doamne învăţate, Margareta de Navarra, care a scris *Oglinda sufletului păcătos.* Ea a avut curajul să scrie şi să publice sub propriul nume şi într-o bună zi voi face şi eu la fel. A fost acuzată de erezie, dar asta nu a împiedicat-o să gândească şi să scrie şi nu mă va împiedica nici pe mine. Voi arăta clar că singura cale spre rai şi spre iertarea păcatelor este prin credinţa proprie şi printr-o dăruire neţărmurită faţă de Hristos. Minciuna cu purgatoriul, lipsa de rost a capelelor votive, superstiţia indulgenţelor, pelerinajele, liturghiile – niciuna nu înseamnă nimic în faţa Domnului. Toate au

fost născocite de om pentru a face bani. Tot ce ne cere Dumnezeu a fost explicat de Fiul Său în preţioasele evanghelii. Nu avem nevoie de lungile explicaţii ale cărturarilor şi nici de magia şi trucurile călugărilor. Avem nevoie de Cuvântul Domnului, doar de el şi de nimic altceva.

Eu sunt păcătoasa din titlu, deşi îmi ascund cel mai mare păcat. În viaţa mea de zi cu zi păcătuiesc prin iubirea mea neostoită pentru Thomas. Chipul lui îmi apare în minte şi când visez, şi când sunt trează, şi – ceea ce e mai rău decât orice – când mă rog şi mintea mea ar trebui să fie la cruce. Când mă gândesc cum l-am sacrificat, singurul lucru care mă mai alină este cunoaşterea faptului că am renunţat la el ca să pot împlini lucrarea Domnului. L-am dat la schimb pentru mântuirea sufletului meu, a sufletelor tuturor creştinilor din Anglia, pentru ca ei să se poată ruga într-o biserică adevărată. Am renunţat la marea iubire a vieţii mele ca să mă pun în slujba Domnului şi voi aduce religia reformată în Anglia, pentru ca suferinţa mea să aibă un rost.

Mă rog pentru el. Mă tem că e necontenit în primejdie. Corăbiile lui primesc poruncă să îl ducă la Boulogne pe fratele său, Edward, noul comandant al oraşului, împreună cu întăririle engleze, şi am parte de o lungă noapte de nesomn când mă gândesc că Thomas ar putea ataca flota franceză, intrând chiar în bătaia tunurilor duşmane de pe mal, ca să-i asigure o traversare liniştită fratelui său. Dimineaţa, albă la faţă, cobor să îl conduc pe Edward Seymour, care tocmai pleacă. Îşi duce trupele la Portsmouth, unde urmează să se îmbarce.

— Drum bun şi Dumnezeu să te aibă în pază! îi spun eu cu tristeţe.

Nu îi pot trimite niciun mesaj lui Thomas. Nu pot nici să-i pomenesc numele – nici măcar în faţa fratelui său.

— Mă voi ruga pentru tine şi pentru toţi cei care te însoţesc, îi spun. Îţi doresc numai bine.

El se înclină, se întoarce să-şi sărute soţia, Anne, luându-şi rămas-bun de la ea, apoi încalecă, îndreaptă calul spre noi, ne salută pe toţi, de parcă ar fi un erou dintr-un portret, şi porneşte pe uliţele noroioase în fruntea oamenilor săi, luând-o spre sud, către Portsmouth, de unde va străbate mările zbuciumate, tulburate de furtunile de primăvară, ca să ajungă în Franţa.

* * *

Câteva săptămâni tot aşteptăm veşti de la Boulogne. Auzim că au debarcat cu bine şi că se pregătesc să intre în luptă cu oştirile francezilor. Suntem din nou în prag de război, cu Edward comandant pe uscat şi Thomas pe mare, dar apoi regele hotărăşte că încă nu e pregătit să lupte cu francezii şi le ordonă tuturor să se întoarcă. Zice

că John Dudley şi Edward Seymour trebuie să se întâlnească cu solii francezi şi să încheie un tratat de pace.

Nu mă gândesc la mica oştire engleză care încearcă să apere oraşul Boulogne. Nu mă gândesc nici măcar la flota de pe marea întunecată, cu valuri înalte, cum e întotdeauna primăvara. Mă gândesc doar că rugăciunilor mele le-a răspuns un Dumnezeu iubitor, un Dumnezeu care îl iubeşte pe Thomas pentru curajul său neasemuit tot aşa cum îl iubesc şi eu. Dumnezeu l-a cruţat pe Thomas Seymour fiindcă m-am rugat pentru el din toată inima, din inima mea păcătoasă şi slabă, şi mă duc la capelă, ridic privirea spre cruce şi îi mulţumesc lui Dumnezeu că nu va fi război şi că moartea l-a ocolit încă o dată pe Thomas.

Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1546

Stau aşezată la masă, cu cărţi peste tot în jurul meu, iar cerneala mi se usucă pe vârful condeiului în timp ce mă străduiesc să găsesc cuvântul potrivit ca să exprim conceptul de supunere faţă de Dumnezeu, care e o parte fundamentală a sarcinii pe care Domnul i-a dat-o femeii, şi chiar atunci prinţesa Mary intră în încăpere şi îmi face o reverenţă. Doamnele de la curtea mea ridică privirile. Fiecare dintre noi are o carte sau scrie ceva – am putea poza pentru un tablou înfăţişând o tovărăşie evlavioasă –, dar suntem toate îngrijorate de chipul grav al prinţesei Mary şi de felul în care vine la masa mea şi-mi zice încet:

— Îmi îngăduiţi să vorbesc cu Maiestatea Voastră?

— Desigur, prinţesă Mary, îi zic eu ceremonios. Aşezaţi-vă.

Ea trage un taburet lângă masă şi se aşază în capul acesteia, ca să se poată apleca spre mine şi să-mi vorbească foarte încet. Sora mea, Nan, mereu gata să mă apere de necazuri, zice:

— Ce-ar fi să ne citiţi ceva, prinţesă Elizabeth?

Elizabeth se duce la pupitru, îşi pune cartea pe el şi se oferă să traducă la prima vedere din latină în engleză.

Văd cum Mary aruncă un zâmbet drăgăstos spre surioara ei cea isteaţă, după care se întoarce spre mine, cu o faţă gravă.

— Ştiaţi că tata mi-a propus o căsătorie? mă întreabă ea.

— Nu şi că era dispus să meargă mai departe cu planul lui. Mie mi-a vorbit acum câtva timp doar despre o posibilă căsătorie viitoare. Despre cine e vorba?

— Credeam că s-ar putea să ştiţi. Trebuie să mă mărit cu moştenitorul prinţului elector.

— Cu cine? întreb eu, complet buimăcită.

— Cu Otto Henric, zice ea. Maiestatea Sa, tatăl meu, vrea să se alieze cu prinţii germani împotriva Franţei. Am fost foarte surprinsă, dar se pare că până la urmă a hotărât să ia partea luteranilor germani împotriva Spaniei. Ar urma să mă mărit cu un luteran şi să fiu trimisă la Neuburg. Anglia va deveni luterană sau cel puţin complet reformată.

Se uită la expresia mea înspăimântată.

— Credeam că Maiestatea Voastră are soiul acesta de simpatii, zice ea precaută. Credeam că veţi fi încântată.

— Poate c-aş fi încântată dacă Anglia ar desăvârşi reforma religioasă şi dacă s-ar alia cu prinţii germani, dar mă zguduie gândul că ai pleca în Bavaria. Într-o ţară unde ar putea avea loc o revoltă religioasă în timp ce tatăl tău e aliat cu împăratul lor! Ce e în mintea lui? Asta ar însemna să te pună într-o primejdie vădită, să înfrunţi o

invazie a propriilor tale rude spaniole!

— Şi cred că s-ar aştepta să trec la religia soţului meu, zice ea încet. Nici vorbă să-mi apere cumva credinţa.

Şovăie, apoi adaugă:

— Credinţa mamei mele. Ştiţi că nu pot trăda această credinţă. Nu ştiu ce să mă fac.

Aşa ceva încalcă tradiţia, precum şi respectul datorat prinţesei, credinţei şi bisericii ei. Soţiile trebuie să îşi crească progeniturile în religia soţului, dar întotdeauna li se dă voie să-şi păstreze propria religie.

— Regele se aşteaptă să devii luterană? întreb eu. Protestantă?

Îşi vâră mâna în buzunarul rochiei, unde ştiu că ţine rozariul mamei ei. Îmi închipui mărgelele reci şi crucifixul din coral delicat sculptat prefirându-se printre degetele ei.

— Maiestatea Ta, doamnă mamă, nu ştia despre asta?

— Nu, scumpa mea. Mi-a spus doar că ăsta ar fi unul dintre planurile lui, nimic mai mult de-atât. Nu ştiam că a ajuns atât de departe.

— Are de gând să-i spună Liga Creştină, zice ea. Şi el îi va fi conducătorul.

— Îmi pare nespus de rău, şoptesc eu.

— Ştiţi că m-au ameninţat cu moartea dacă nu jur că tatăl meu e conducătorul suprem al bisericii, murmură ea. Bătrânul duce Thomas Howard m-a ameninţat că mă va da cu capul de perete până când mi se va înmuia ca un măr copt. M-au dresat aşa cum ar fi făcut-o cu biciul. Papa însuşi mi-a trimis un mesaj ca să-mi spună că pot să depun jurământul şi că el mă va ierta. Atunci mi-am dezamăgit mama, i-am trădat credinţa. Nu pot s-o fac încă o dată.

Îi caut mâinile fără să scot o vorbă şi i le ţin strâns.

— Poţi să faci ceva, Kateryn? îmi şopteşte ea ca şi cum ar vorbi cu o prietenă. Poţi să faci ceva?

— Ce vrei?

— Salvează-mă.

Am amuţit de uimire.

— Voi vorbi cu el, îi spun. O să fac tot ce pot. Însă, ştii…

Ea dă din cap: ştie.

— Ştiu. Dar spune-i. Pune o vorbă pentru mine.

* * *

În după-amiaza asta avem o predică despre zădărnicia războiului, un exemplu puternic de argumentaţie, venit de la unul dintre predicatorii Londrei. El susţine cu argumente că toţi creştinii ar trebui să trăiască în pace, deoarece, indiferent de felul în care îl slăvesc pe

Dumnezeu, toţi se roagă unui singur Dumnezeu. De asemenea, nici evreii nu ar trebui persecutaţi, de vreme ce Dumnezeul lor este şi Dumnezeul nostru – deşi noi avem o înţelegere mai profundă a Lui. Ne reaminteşte că Mântuitorul nostru s-a născut dintr-o mamă evreică. El însuşi s-a născut evreu. Nici măcar musulmanii, în bezna lor ignorantă, n-ar trebui atacaţi, deoarece şi ei îl recunosc pe Dumnezeul Bibliei.

Asta e ceva atât de neobişnuit şi de radical, încât înainte să începem discuţia, am grijă ca uşile să fie încuiate, iar străjerii de afară să nu ne poată auzi şi să-i ţină pe toţi nepoftiţii departe de noi. Predicatorul, Peter Lascombe, îşi apără teza şi face apel la frăţia bărbaţilor.

— Şi cea a femeilor, zice el zâmbind, deşi asta e tot o idee îndrăzneaţă.

Eu cred că nu poate fi decât eretică. Predicatorul zice că toţi cei ce cred în Dumnezeu ar trebui să respecte credinţa celorlalţi, la fel ca în Spania din vechime, când ţara era condusă de regi musulmani. Duşmanii ar trebui să ne fie cei ce nu cred deloc în Dumnezeu şi refuză să îi primească Cuvântul: păgânii şi nebunii.

Când vine vremea să plece, îmi prinde mâna şi se apleacă deasupra ei. Simt între degete o bucăţică de hârtie împăturită în patru. Îl las să plece fără să îi zic nimic şi le spun doamnelor mele că în ora care urmează voi lucra la studiile mele în tăcere. Mă pun la masă şi deschid cărţile. Ascunsă în dosul paginilor mari, despăturesc bileţelul, nevăzută de nimeni. E de la Anne Askew:

> *Vă scriu ca să vă spun că a venit la mine un bărbat care a zis că e în slujba Consiliului de Coroană şi m-a întrebat când am ţinut predici în faţa dumneavoastră şi dacă dumneavoastră nu recunoaşteţi liturghia. Nu îi voi zice nimic. Nu voi pomeni niciun nume, nu îl voi rosti niciodată pe al dumneavoastră. A.*

Mă ridic de la locul meu şi stau în faţa focşorului care înveseleşte încăperea, iar în jur se lasă înserarea. Întind mâinile ca pentru a mi le încălzi şi arunc bucăţica de hârtie în mijlocul jăraticului, unde ia foc şi se transformă în cenuşă. Îmi dau seama că mă simt grozav de înfrigurată şi că îmi tremură mâinile.

Nu pricep ce se petrece. Pe de o parte însăşi fiica regelui, prinţesa Mary, urmează să fie măritată cu un luteran, iar pe de altă parte forţele papistaşilor câştigă teren. Seymourii sunt departe de curte, Thomas Cranmer nu iese din casă, nu a mai rămas nimeni care să-i vorbească regelui în favoarea noii religii – nimeni în afară de mine.

Mă simt foarte singură şi nu pot să judec aceste semne contradictorii. Nu pot să-l înţeleg pe rege.

— V-a amorţit mâna de la scris? mă întreabă Nan. Ar putea să scrie

una dintre noi în locul dumneavoastră dacă Maiestatea Ta ar dori o secretară.

— Nu, nu. Mă simt bine, totul e bine.

* * *

Ne pregătim să mergem la curte şi Nan e în fruntea doamnelor mele. Când intru din odăile mele în salonul de primire, îmbrăcată într-o rochie nouă, roşu-închis, ea vine lângă mine, chipurile ca să-mi aranjeze rubinele de la gât, şi îmi şopteşte:

— Lordul Edward Seymour i-a scris soţiei lui că în Europa se zvoneşte că regele plănuieşte să te dea la o parte. Ţi-a spus regele ceva, indiferent ce? S-a arătat nemulţumit în vreun fel de tine?

— Nimic deosebit, îi răspund încet. Şi-ar dori să rămân însărcinată. Nan, nu crezi că…?

— Nu, zice ea ferm. Un prunc mort ar însemna condamnarea ta la moarte. Crede-mă. Lasă-l să tânjească după asta, pune-te în genunchi şi roagă-te împreună cu el dacă trebuie, dar să nu rămâi grea cu ceva ce el ar lua drept un semn de la diavol.

— Dar dacă pruncul ar fi sănătos? Nan, vreau un copil. Am treizeci şi trei de ani! Vreau un copil al meu.

— Cum ar fi posibil? întreabă ea cu hotărâre. De la prinţesa Elizabeth nu s-a mai născut niciun prunc sănătos dintr-o mamă care să scape cu viaţă. Şi jumătate dintre curteni zic că ea e copilul nelegitim al lui Mark Smeaton, care venea dintr-un neam tânăr şi puternic. Aşadar, de la prinţesa Mary, de acum treizeci de ani, aici n-au mai fost copii legitimi. Regele nu poate zămisli un copil sănătos cu o femeie sănătoasă. Ultima oară asta a omorât-o pe mamă.

Se apleacă şi îmi aranjează trena rochiei de mătase.

— Şi atunci ce mă fac cu zvonurile astea? o întreb când se ridică.

— Înfruntă-le, mă sfătuieşte ea. Plânge-te de ele. Şi ne vom ruga să scăpăm de ele. Oricum nu putem face nimic.

Dau din cap posomorâtă.

— Ba chiar şi aşa, chiar dacă bârfele se răspândesc, tot suntem în siguranţă, asta dacă nu cumva…

— Dacă nu cumva… ce?

— Dacă nu cumva ele vin chiar de la rege, zice ea cu tristeţe. Dacă el a spus că se gândeşte să-şi ia altă soţie în faţa cuiva, care a repetat-o în altă parte… dacă el e sursa, atunci suntem pierdute. Numai că atunci nu mai putem face nimic.

Mă uit la şirul de doamne de onoare, oprindu-mi privirea la Anne de Cleves, care se pregăteşte să vină la cină cu zâmbetul ei vesel – fosta soţie, pe care acum regele o îndrăgeşte atât de mult, încât o păstrează la curte. A fost chemată de Crăciun şi e încă aici, deşi se apropie

Paştele. În spatele ei stă Catherine Brandon, văduva celui mai drag prieten al lui Henric, fata frumoasă pe care el a văzut-o crescând şi devenind femeie, poate amanta lui, poate iubita lui. Şi mai sunt şi fetele cele noi, frumoase şi îndeajuns de tinere pentru a-i fi fiice, la fel de tinere precum Kitty Howard când a văzut-o el prima oară, care era destul de tânără încât regele să-i fie bunic.

— Măcar Anne de Cleves poate pleca acasă, spun eu, cuprinsă de o enervare bruscă.

— O să am grijă să plece, promite Nan.

* * *

În după-amiaza aceea Thomas Seymour apare fără veste la curte ca să dea seamă de puterea flotei noastre şi să vestească pericolul tot mai mare ce-l stârnesc francezii.

Regele îmi face semn să merg la masa din sala lui de audienţe:

— Vino să-l asculţi pe Tom Seymour.

Mă ia de mână şi mi-o pune peste a lui, ţinându-mi degetele captive între degetele sale, aşa că trebuie să stau lângă el, cu faţa întoarsă spre Thomas, de parcă nu mai pot de dragul regelui, cu mâna sprijinindu-mi-se pe pumnul încleştat şi indiferent al soţului meu, şi să-l ascult pe Thomas povestind despre corăbii construite şi reparate, despre docuri uscate şi ude, despre furnizori, lumânărari, negustori de funii şi ateliere de vele. El raportează că tocmai se face încă o încercare de a scoate din mare vasul Mary Rose. Ar putea fi scos. Ar putea naviga din nou. Cine ştie, chiar ar putea, asemenea regelui nostru, să sfideze însuşi timpul şi să dăinuie veşnic, să reziste mai mult decât restul flotei, să plutească mai departe chiar şi când toată iubirea şi loialitatea vor dispărea, să ia prizonier viitorul, flota vie ce va fi înlănţuită pentru totdeauna de scândurile lui putrede.

— În grădină se ţine un concurs de tras cu arcul, pentru amuzamentul Maiestăţii Tale, spun eu. Ai putea merge acolo?

— Pot, răspunde el. Thomas, probabil ai văzut că am o maşinărie care mă poate sui şi coborî pe scări. Ce zici? Poţi să-mi aduci o macara de pe şantierul tău naval? Îmi aduci o macara de la Portsmouth?

Thomas îi zâmbeşte regelui, privindu-l cu căldură şi înţelegere.

— Dacă măreţia s-ar putea cântări, Maiestatea Voastră, nimic nu v-ar putea ridica vreodată.

Henric râde.

— Eşti un flăcău straşnic! exclamă el. Du-o pe regină pe terenul de tragere şi spune-le că vin şi eu. Să se pregătească să mă vadă. S-ar putea să iau eu însumi un arc şi să văd de ce sunt în stare.

— Maiestatea Voastră trebuie să vină şi să le arate cum se trage la ţintă, îl sfătuieşte Thomas.

Îmi oferă braţul şi o pornim împreună spre uşă. Mâna mea arde pe mâneca lui şi amândoi privim cu grijă drept înainte, la gărzi, la curtenii care se dau la o parte, la uşa care se deschide, dar niciodată unul spre altul.

În urma noastră vin doamnele mele de onoare şi soţii lor, iar în spatele lor însoţitorii regelui îl aşteaptă cât e ajutat să se ridice de pe scaun, ca să meargă la vasul de toaletă. Cineva îl aduce pe doctorul Wendy ca să îi dea regelui o bere caldă şi o doctorie care să-i mai taie din dureri, apoi cheamă gărzile să îl ajute să se aşeze în cărucior şi să îl scoată în grădină, ca pe un porc-mistreţ mort într-o cotigă.

Uşile duble ce dau spre grădină sunt deschise cu putere de yeomenii gărzii de îndată ce eu şi Thomas ne apropiem de ei, iar în palat dă năvală aerul cald de primăvară, mirosind a iarbă cosită prima oară. Ne uităm unul la altul. N-avem cum să nu împărtăşim plăcerea dată de senzaţia bruscă de libertate, de eliberare, plăcerea de a ne bucura de soare, de cântecul păsărilor, de curtenii îmbrăcaţi în cele mai bune haine, ce se pregătesc pentru un nou joc prostesc în acest palat, cel mai frumos din Anglia.

Zâmbesc doar fiindcă mă bucur că sunt cu el. Aş putea râde zgomotos. Simt soarele încălzindu-mi chipul, iar muzicanţii încep să cânte. Thomas Seymour îmi atinge scurt, neobservat, mâna care mi se sprijină pe braţul său, mângâindu-mă iute, nevăzut de nimeni.

— Kateryn, zice el încetişor.

Lumea îmi face reverenţe şi eu înclin din cap în stânga şi în dreapta în timp ce trecem. Thomas e înalt, cu un cap mai înalt decât mine. Îşi potriveşte mersul după al meu, dar ieşim împreună cu paşi mari, de parcă ne-am duce tocmai până la Portsmouth, ca să pornim la drum pe vasul lui. Cred că ne potrivim bine. Dacă am fi putut să fim împreună, ce pereche am fi fost, ce copii am fi avut!

— Thomas, îi zic eu încet.

— Iubito, vine răspunsul lui.

Nu e nevoie să ne spunem mai mult. Faptul că schimbăm câteva cuvinte, atingerea caldă a pielii, fie şi printr-o mânecă groasă, privirea pe care o aruncă spre chipul meu vesel, senzaţia mea că acum sunt vie, după ce am fost moartă luni în şir, toate sunt ca şi cum am face dragoste. Am tot purtat rochiile unor femei moarte şi am fost eu însămi moartă, însă acum mă simt din nou vie şi plină de dorinţă. Simt dorinţa ca pe un fel de nevoie fremătătoare şi mută, care mă face să mă gândesc: de-aş putea să mă mai culc o dată cu el, nu aş mai cere niciodată altceva. De-aş putea să stau doar o dată întinsă sub el, să-i simt greutatea apăsându-mă, gura lui peste a mea, să-i adulmec parfumul, să-i văd părul negru de pe ceafă, linia netedă şi bronzată de la ureche până la claviculă…

— Trebuie să vorbesc cu tine, zice el. Vrei să stai aici?

Regele are un jilţ pregătit pentru când va veni, iar lângă el e un scaun pentru mine şi apoi alte scaune mai joase pentru prinţese. Elizabeth vine ţopăind şi apoi zâmbeşte şi roşeşte când îl vede pe Thomas. El nici măcar nu bagă de seamă că e acolo, dar Elizabeth se duce pe terenul de tragere, ia un arc şi, luând o atitudine afectată, potriveşte o săgeată în el şi întinde coarda. Eu mă aşez, iar el rămâne în picioare, un pic în spatele scaunului meu, aplecându-se astfel încât să îmi poată şopti la ureche, însă amândoi stăm cu faţa spre teren şi spre concurenţii care îşi încearcă arcurile, ţintesc şi aruncă în aer câteva fire de iarbă, ca să vadă de unde bate vântul. Suntem în văzul tuturor, expuşi privirilor. Suntem ascunşi, dar în plină vedere.

— Nu te mişca şi păstrează-ţi expresia feţei neschimbată, mă previne el.

— Ascult.

— Mi s-a propus o soţie, zice el încet.

Clipesc, atâta tot.

— Cine? întreb scurt.

— Mary Howard, fiica ducelui de Norfolk.

E o propunere remarcabilă. Mary e văduva preaiubitului fiu nelegitim al regelui, pe care Henric l-a făcut duce de Richmond. Dacă băiatul n-ar fi murit, poate că ar fi devenit prinţ de Wales şi moştenitorul regelui. Pe atunci Edward nu era încă născut şi Henric avea nevoie de un fiu. S-ar fi mulţumit chiar şi cu unul nelegitim. După moartea lui Richmond, regele a refuzat să-i mai pomenească numele, iar micuţa ducesă Mary Howard, rămasă de-acum văduvă, s-a întors să trăiască în impunătorul castel al tatălui ei din Framlingham. Când vine în vizită la curte, regele o întâmpină întotdeauna călduros, e îndeajuns de frumoasă pentru a-i stârni puternic galanteria, însă n-am ştiut că au existat propuneri de a o căsători a doua oară.

— De ce Mary Howard? întreb eu, nevenindu-mi să cred.

Cineva îmi face o reverenţă, iar eu îi zâmbesc şi dau din cap în semn de recunoaştere. Câţiva arcaşi încep să se alinieze pentru tragerile de antrenament. Prinţesa Mary vine spre noi.

— Pentru ca familia Howard şi noi, Seymourii, să uităm de neînţelegerile noastre, zice el. Nu e o propunere nouă. Au mai făcut-o şi înainte, imediat ce ea a rămas văduvă. Pentru ca neamul Howard să se poată înrudi cu prinţul Edward. Prinţesa Elizabeth nu este îndeajuns de regală pentru ei.

— Şi pe atunci nu ai dorit această căsătorie?

Simt în gură un gust la fel de amar precum ceaiul de virnanţ pe care îl beau dimineaţa. Îmi dau seama că e gustul geloziei.

— Nu o doresc acum, subliniază el.

Vreau să mă ciupesc de faţă, căci îmi pare amorţită, vreau să-mi scutur mâinile şi să bat din picioare. Prinţesa Mary vine încet pe iarbă

înspre mine, iar eu parcă mă simt îngheţată, neînsufleţită ca gheaţa, pe tronul meu.

— De ce ai accepta? întreb.

— E avantajos, îmi răspunde el. Un grup de alianţe care să unească familiile. Noi îi câştigăm pe aliaţii lor, care sunt prieteni cu Gardiner şi cu toţi cei care gândesc ca el. Am pune capăt nesfârşitei lupte pentru atenţia regelui. Am putea hotărî laolaltă, de comun acord, cât de departe să meargă reforma în loc să luptăm pentru fiecare pas câştigat. Şi mi-ar oferi o avere dacă m-aş însura cu ea.

Îmi dau seama că e o partidă bună. Ea e fiică de duce şi sora lui Henry Howard, unul dintre comandanţii tineri ai regelui, care s-a arătat nesăbuit la Boulogne, dar e totuşi un favorit de-al lui. Dacă Thomas se va însura cu Mary Howard, ea va veni la curte. Va cere să fie una dintre doamnele mele. Voi fi silită să-l văd mergând cu ea, dansând cu ea, şoptindu-i la ureche. Ea va cere permisiunea să plece mai devreme din odăile mele pentru a ajunge în patul lui. Va pleca de la curte ca să-l însoţească la Portsmouth. Va fi soţia lui, iar eu voi fi de faţă la nunta lor şi îl voi auzi jurându-i că o s-o iubească şi o s-o preţuiască. Ea îi va promite că o să fie fermecătoare şi veselă în pat şi la masă. Îmi zic că nu voi fi în stare să îndur. Ştiu că trebuie să îndur.

— Regele ce zice? pun eu singura şi cea mai importantă întrebare.

Thomas îmi arată zâmbetul lui strâmb.

— Zice că dacă Norfolk vrea să-i ofere fiicei sale un soţ, ar putea alege un bărbat tânăr şi viguros, care să o mulţumească în toate privinţele.

— Privinţele?

— Asta a spus. Nu te chinui acum. A fost cu mulţi ani în urmă.

— Însă acum căsătoria ţi se propune din nou! exclam eu.

El se înclină, de parcă aş fi spus o replică bună într-o discuţie la care poate participa oricine.

— Aşa e.

— Ce vei face? şoptesc eu.

— Tu ce vrei să fac? mi-o întoarce el, cu ochii la prinţesa Elizabeth. Sunt al tău trup şi suflet.

Prinţesa Mary ni se alătură şi înclină din cap, acceptând reverenţa lui Thomas.

— Tatăl meu, regele, va veni să privească?

— Da, vine imediat, răspund eu.

* * *

În seara aceea, pe când merg la masă în fruntea doamnelor mele, trec pe lângă Will Somers. Aruncă o minge în aer şi o prinde într-o cupă: un joculeţ prostesc. Ne încetinim mersul.

— Ai vrea să încerci? o întreabă pe prinţesa Elizabeth. E mai greu decât pare.

— Nici vorbă, zice ea. Doar văd şi eu: nu trebuie decât să prinzi ceva.

Will se întoarce şi îi întinde altă cupă şi altă minge.

— Încearcă, zice el.

Ea aruncă mingea în sus şi întinde cupa cu mişcări sigure când aceasta începe să cadă. O prinde perfect şi e stropită de apa din cupă.

— Will Somers! ţipă Elizabeth şi dă fuga spre el. Sunt udă! Sunt leoarcă! Eşti un pungaş, un mizerabil şi un pezevenghi!

În loc să fugă, Will se aruncă în patru labe şi sare prin galerie, scoţând limba, de parcă ar fi un câine obraznic. Elizabeth azvârle cupa după el şi îl nimereşte în noadă. Will urlă şi urcă în salturi pe o scară, iar noi râdem toate.

— Măcar l-ai nimerit, îi spun eu.

Nan îmi dă o batistă şi îi şterg lui Elizabeth chipul râzător şi dantela de la gulerul rochiei.

— Te-ai răzbunat.

— E un ticălos, zice ea. Când se va plimba data viitoare pe sub fereastra mea, o să-i răstorn o oală de noapte în cap.

Nobilii de la curte ne aşteaptă la intrarea în sală. Regele, obosit de trasul cu arcul, cinează în seara asta în odaia lui.

— Ce-i asta? o întreabă Thomas Seymour pe Elizabeth, văzându-i părul ud. Aţi fost să înotaţi?

— Will Somers şi jocurile lui prosteşti! Dar am azvârlit cu o cupă în el.

— Să mă lupt cu el pentru a vă apăra onoarea? îi zâmbeşte Thomas. Vreţi să fiu cavalerul dumneavoastră? Nu trebuie să spuneţi decât o vorbă şi al dumneavoastră sunt.

Văd cum Elizabeth se îmbujorează la faţă. Ridică privirea spre el şi nu e în stare să vorbească, asemenea unui copil ruşinat.

— Te vom chema, spun eu, vrând să o cruţ.

El face o reverenţă şi zice:

— Cinez cu regele. După masă voi veni în sala mare.

Fără să scoată un cuvânt, doamnele mele se aliniază după rang. O iau înaintea tuturor şi în urma mea vin prinţesa Mary, prinţesa Elizabeth, apoi, în ordine, doamnele mele şi Anne Seymour la locul ei. Trecem prin sala aglomerată, bărbaţii se ridică şi mă salută, iar femeile fac reverenţe. Mă sui pe podium şi intendentul meu mă ajută să mă aşez în jilţ.

— Spune-i lui Thomas Seymour să vină la mine după ce pleacă de la rege, spun eu încet.

Cina e servită mult mai repede decât atunci când regele cere mereu alte şi alte porţii şi trimite feluri de mâncare prin toată sala. După ce

toată lumea a mâncat, mesele se strâng.

Thomas Seymour intră pe o uşă laterală, vorbeşte cu un bărbat, apoi cu altul, iar pe urmă apare lângă mine.

— Dansaţi, Maiestatea Voastră? mă întreabă.

— Nu, în scurt timp voi merge la rege, îi răspund eu. Era în toane bune?

— Mi s-a părut că se simţea bine.

— Sunt sigură că mă va întreba dacă mai eşti aici, dacă mai stai multe zile.

— Puteţi să-i spuneţi că mâine plec la Portsmouth.

Nan se îndepărtează îndeajuns de mult ca să nu ne poată auzi, iar Catherine Brandon şi unele dintre celelalte doamne îşi ocupă locurile într-un dans.

— Ce crezi? zice brusc Thomas. Despre căsătoria mea?

— Trebuie să-ţi spun asta fără să ştie cineva ce simt, zic eu. Trebuie să am faţa împietrită.

— Trebuie. N-avem de ales.

— Nici în chestiunea căsătoriei tale n-avem de ales.

Mă întorc şi îi zâmbesc de parcă am spus ceva nesemnificativ şi interesant. El înclină curtenitor din cap, apoi scoate de la pieptul hainei un carnet plin cu schiţe de velaturi şi pânze. Îl deschide şi mi-l arată de parcă aş vrea să-l studiez.

— Zici că trebuie să mă însor cu ea?

— Da, spun eu, întorcând o pagină fără s-o văd. Ce motiv ai putea găsi pentru un refuz? E tânără, frumoasă şi, probabil, roditoare. E bogată şi vine dintr-o familie de vază. O alianţă cu ei ar fi utilă familiei tale. Fratele tău ţi-ar cere aşa ceva. Cum să refuzi asta?

— Nu pot, zice el. Dar dacă ai deveni liberă? Şi tocmai atunci eu să fiu căsătorit?

— Aş fi amanta ta, promit fără să şovăi nicio clipă.

Îmi păstrez chipul calm, de parcă aş fi profund interesată de carnetul pe care mi-l arată.

— Dacă eu voi fi liberă şi tu vei fi însurat, voi deveni iubita ta necredincioasă şi păcătoasă. Şi o s-o fac, chiar de-ar fi să-mi osândesc sufletul.

El răsuflă zgomotos.

— Dumnezeule, Kat! Tânjesc atât de mult după tine.

Câteva momente întoarcem paginile în tăcere, apoi el zice:

— Dar când voi fi însurat şi fericit, când ea va purta în pântec copilul meu, când îmi va dărui un fiu şi un moştenitor, când băiatul ei va lua numele meu şi eu îl voi iubi, când îi voi fi recunoscător pentru asta, atunci vei putea să mă ierţi? Vei mai fi iubita mea?

Nici măcar nu mă răneşte cu această imagine, cea mai groaznică pe care o putea zugrăvi. Sunt pregătită pentru ea. Închid carnetul şi i-l

înapoiez.

— Suntem mai presus de asta, îi spun. Suntem mai presus de gelozie şi de dorinţa de a fi unul în proprietatea celuilalt. E ca şi cum ne-am fi scufundat odată cu Mary Rose: nu putem să ne urâm unul pe altul, să ne iertăm unul pe altul şi nici chiar să sperăm. Suntem mai presus de aşa ceva. Tot ce putem face acum e să încercăm să înotăm.

— Au fost prinşi ca într-o cursă, remarcă el. Marinarii au fost prinşi de plasele întinse peste punţi pentru a împiedica abordajul. Ar fi sărit de pe vas în timp ce se scufunda şi ar fi înotat spre ţărm, dar au fost prinşi în propriul lor mormânt şi s-au înecat.

Întorc capul şi clipesc, pentru a-mi alunga lacrimile.

— Aşa suntem şi noi, îi spun. Înoată dacă poţi.

* * *

Bineînţeles că familia Howard, mereu dornică să profite de orice avantaj, o ţinea pe Mary Howard în odăile de-acasă, gata de vânzare, şi membrii ei l-au vizitat pe rege înainte de cină pentru a-i cere permisiunea ca Tom Seymour şi Mary Howard să se căsătorească. Regele i-a primit în cabinetul său privat, unde lua cina cu câţiva lorzi, şi a încuviinţat propunerea reînnoită. Pe când eu cinam în faţa curţii, în sala cea mare, făcându-mi datoria de regină, ei – cei din familiile Seymour şi Howard – conveneau cu regele să încheie această căsătorie. Când îi spuneam lui Thomas că suntem prinşi în cursă, asemenea marinarilor săi înecaţi, regele bea în sănătatea tânărului cuplu.

Anne Seymour vine cu bârfa în odăile doamnelor. Soţul ei i-a spus că regele e încântat că aceste două mari familii din Anglia se vor uni prin căsătorie şi că e bucuros că nora lui se va recăsători.

— Ştiaţi, Maiestatea Voastră? mă întreabă curioasă Anne Seymour. Maiestatea Sa a vorbit cu dumneavoastră?

— Nu, răspund eu. Aud asta pentru prima oară.

Anne nu-şi poate ascunde plăcerea la gândul că a aflat vestea înaintea mea şi trebuie să îi îngădui acest mic triumf.

— Foarte bine, îmi zice Nan înainte de rugăciunile de seară, când mergem în iatacul meu.

— Foarte bine… ce? îi zic eu arţăgoasă în timp ce mă aşez în faţa oglinzii şi mă uit la chipul meu palid.

— Foarte bine, pentru că scăpăm de Mary Howard. Regelui i-a plăcut întotdeauna de ea şi familia ei nu are niciun alt sentiment în afară de ambiţie, iar scrupule nu are deloc.

— E văduva fiului bastard al regelui, spun eu cu o răbdare prefăcută. Nu are cum să-l ispitească pe rege.

— E o fată frumoasă, iar cei din familia Howard i-ar da-o regelui de

nevastă şi pe bunica lor dacă le-ar pica lor bine, zice Nan, nebăgând în seamă proasta mea dispoziţie. Dacă i-ai fi văzut cum erau cu Anne Boleyn şi cu toate celelalte frumuseţi din familie – căci Kitty Howard a fost doar una dintre multele –, ai fi fost bucuroasă să ştii că Mary Howard e aşezată la casa ei.

— O, dar aşa şi sunt, spun eu cu răceală.

Nan aşteaptă până ce slujnica aşază mânecile mele din brocart auriu în cufărul parfumat de sub fereastră.

— Nu te necăjeşti din pricina lui? mă întreabă ea foarte încet.

— Deloc, răspund eu cu o voce clară. Chiar deloc.

* * *

Thomas pleacă de la curte fără să mai vorbească cu mine şi nu ştiu dacă se duce direct la Portsmouth sau merge în Suffolk, la Framlingham, pentru pregătirile de nuntă. Aştept să-mi spună cineva că Thomas Seymour a pus mâna pe o moştenitoare bogată şi a onorat cauza reformei făcând o alianţă între casele Seymour şi Howard, alianţă care ne va face pe toţi să ne simţim mai în siguranţă la curte. A-i rupe pe cei din familia Howard din alianţa lor cu Stephen Gardiner înseamnă a slăbi puterea acestuia. Aştept ca Anne Seymour să trâmbiţeze că de-acum căsătoria e aranjată, că Tom Seymour s-a cununat şi a şi săvârşit căsătoria. Însă nu zice nimic, iar eu nu pot s-o întreb. Mă tem atât de mult să aflu că s-a însurat, încât nu întreb nimic.

Catherine Brandon bate la uşa odăii mele chiar când îmi schimb rochia, ca să merg la cină, şi le alungă pe slujnice cu o fluturare rapidă din mână. Nan înalţă din sprâncene către mine – o văd în oglindă. E mereu atentă la Catherine, vrând să vadă dacă aceasta dă vreun semn că ar profita de trecerea tot mai mare pe care o are pe lângă rege.

— E ceva important, zice Catherine răspicat.

— Ce anume? întreb.

— Tom Howard, al doilea fiu al ducelui, a fost convocat în faţa Consiliului de Coroană. Îl anchetează. Despre religie.

Mă ridic un pic de pe scaun, apoi mă aşez din nou.

— Religie, zic pe un ton sec.

— E o anchetă în toată regula, continuă ea. Tocmai plecam din odăile regelui şi uşa de la cabinetul Consiliului de Coroană era deschisă. I-am auzit zicând că Tom va fi chemat să răspundă la acuzaţii şi că episcopul Bonner a fost pe domeniile familiei Howard din Essex şi Suffolk ca să întocmească un raport. A mers acolo ca să strângă dovezi împotriva lui Tom.

— Eşti sigură că e vorba de Tom Howard? întreb eu, temându-mă brusc pentru bărbatul pe care îl iubesc.

— Da, iar ei ştiu că a ascultat predici şi a învăţat alături de noi. Episcopul Bonner a cercetat toate cărţile şi hârtiile de la el de-acasă.

— Edmund Bonner, episcopul Londrei?

Îl numesc acum pe bărbatul care a anchetat-o pe Anne Askew, un susţinător puternic al vechii biserici, aflat în cârdăşie cu episcopul Gardiner, un bărbat primejdios, răzbunător şi îndârjit. Influenţa şi puterea mea l-au silit să-i dea drumul lui Anne Askew, însă puţini părăsesc palatul episcopului fără a se recunoaşte vinovaţi de infracţiunile numite de el. Şi puţini scapă fără vânătăi.

— Da, el.

— Ai auzit ce a descoperit acolo?

— Nu, răspunde ea.

Îşi frământă necăjită mâinile.

— Regele se uita la mine. A trebuit să trec pe lângă uşă. Nu m-am putut opri să ascult. Am auzit doar ce v-am spus. Asta e tot ce ştiu.

— Cineva o să ştie, zic eu. Cineva o să ne spună. Adu-o pe Anne Seymour.

Catherine o zbugheşte din odaie şi auzim cum afară muzica de lăută se întrerupe brusc când Anne Seymour pune instrumentul deoparte, după care intră la noi, închizând uşa în urma ei.

— Ţi-a spus soţul tău ceva despre anchetarea tânărului Tom Howard? o întreabă Nan fără înconjur.

— Tom Howard?

Anne Seymour clatină din cap.

— Ei bine, du-te în odăile tale şi află ce crede consiliul că face, zice Nan furioasă. Căci Edmund Bonner caută eretici pe pământurile familiei Howard, iar Consiliul de Coroană îl anchetează pe Tom Howard pentru erezie şi toată lumea ştie că el a fost aici şi-a ascultat predici. Şi multă lume ştie că Edmund Bonner a eliberat-o pe Anne Askew pentru că a cerut-o Maiestatea Sa regina. Cum de are acum curajul să ancheteze un alt prieten de-al nostru? Cum de e atât de îndrăzneţ, încât să meargă pe pământurile celor din neamul Howard şi să pună întrebări chiar despre ei? Ne-am pierdut puterea fără s-o ştim? Ori s-a întors Gardiner împotriva familiei Howard? Ce se întâmplă acum?

Privirea lui Anne se mută de pe chipul meu palid la faţa furioasă a lui Nan.

— O să mă duc să aflu, zice ea. Mă voi întoarce de îndată ce descopăr ceva. S-ar putea să nu ajung să vorbesc cu el până la cină.

— Du-te odată! se răsteşte Nan, iar Anne, care de obicei are mare grijă să-şi ţină rangul şi se supune cu mare încetineală poruncilor, acum iese zorită din odaie.

Nan se întoarce spre mine.

— Cărţile tale, zice ea. Hârtiile tale, cartea cea nouă la care scrii.

— Ce-i cu ele?

— Va trebui să le împachetăm şi să le scoatem din palat.

— Nan, nimeni nu o să-mi percheziţioneze odăile ca să-mi umble prin hârtii. Regele însuşi mi-a dat aceste cărţi. Studiez propriile lui scrieri, propriile lui comentarii. Tocmai am terminat munca pe care am făcut-o împreună la liturghie. E domeniul de studiu preferat al regelui, nu numai al meu. Regele plănuieşte o alianţă cu prinţii luterani şi împotriva regilor catolici. Conduce Anglia către reforma deplină, îndepărtând-o de Biserica Romano-Catolică…

— Liturghia, da, zice ea, întrerupându-mă, căci e cuprinsă de teamă şi uită de respectul pe care ar trebui să îl arate. Socot că eşti ferită de primejdii cât lucrezi la aşa ceva, atâta timp cât eşti întru totul de acord cu el. Dar cum rămâne cu *Lamentaţia?* Cum rămâne cu aia? Oare el ar considera că respectă *Cartea Regelui?* Cartea la care scrii în taină nu e cumva eretică potrivit legilor lui? Sau legilor lui Gardiner?

— Dar legea se schimbă întruna! exclam eu. Se schimbă şi iar se schimbă!

— Nu contează. E lege. Şi lucrarea ta o încalcă.

Rămân tăcută.

— Unde aş putea să-mi trimit hârtiile? întreb apoi. Unde ar fi în siguranţă? Să le trimit la cineva în oraş? Sau lui Thomas Cranmer?

— Unchiului nostru, hotărăşte ea şi înţeleg că s-a gândit deja la asta, că e îngrijorată de mai multă vreme. El le va păstra în siguranţă. Le va ascunde şi va avea curaj să tăgăduiască. O să le împachetez cât eşti tu la cină.

— Nu şi însemnările mele despre predici! Nici traducerea evangheliilor! Am nevoie de ele. Sunt în mijlocul…

— Totul, zice ea cu încrâncenare. Tot. Fiecare lucruşor, în afară de Biblia regelui şi scrierile lui.

— Tu nu vii la cină?

— N-am poftă de mâncare, răspunde ea. N-o să vin.

— Tu nu lipseşti niciodată de la cină! îi zic, încercând să fiu veselă. Ţi-e mereu foame.

— Cât am stat la mănăstirea Syon împreună cu Kitty Howard, care era arestată acolo, n-am mâncat nici măcar o singură masă. Burta mi-era plină de teamă. Şi aşa mă simt şi acum.

* * *

Regele cinează în sala cea mare, în faţa oamenilor săi, trimite cele mai bune feluri de mâncare favoriţilor săi, înalţă cupa în cinstea celor mai buni prieteni ai săi. Curtea e plină de lume, căci membrii Consiliului de Coroană au venit cu toţii, după ce şi-au făcut poftă de cină anchetându-l pe Tom Howard. Sunt mulţi care s-ar bucura să-l

vadă pe fiul cel mic al unei familii atât de importante băgat o vreme la închisoare şi ieşind de acolo umilit, cu mândria familiei Howard călcată în picioare. Cei care s-au simţit jigniţi de ascensiunea necontenită a tatălui său se bucură de umilirea fiului. Cei de credinţă reformată sunt bucuroşi că văd un Howard la strâmtoare. Apărătorii vechii religii îşi îndreaptă răutăţile spre tânărul cărturar înflăcărat. Arunc o privire scurtă prin sală şi îmi dau seama că tânărul Tom nu e la cină: nu îl văd nici la masa prietenilor şi însoţitorilor tineri, nici la capătul mesei celor din neamul Howard. Unde ar putea fi?

Tatăl lui, ducele de Norfolk, stă complet netulburat în capul mesei familiei, se ridică în picioare şi închină în cinstea regelui când acesta îi trimite o pulpă mare de vită, apoi face o reverenţă respectuoasă spre mine. N-ai cum să ştii ce se petrece în capul bătrânului. E un mare prieten al vechii biserici şi e devotat liturghiei, însă şi-a renegat propriile convingeri şi s-a împotrivit Pelerinajului Milei. Deşi inima lui era alături de pelerinii care se strânseseră pentru a apăra vechea biserică şi care luptau sub steagul celor cinci răni ale lui Hristos, ducele a impus legea marţială, a ignorat indulgenţele lor regale şi i-a omorât unul câte unul în sătucurile lor. A spânzurat sute de oameni nevinovaţi, poate chiar mii, şi nu a îngăduit să fie îngropaţi în pământ sfinţit. Oricare ar fi oamenii cărora le e loial sau cei pe care îi place, nimic nu-l interesează la fel de mult ca păstrarea rangului său pe lângă rege, de om a cărui bogăţie şi onoare sunt întrecute doar de cele ale lui Henric. E hotărât ca familia lui să se înalţe în rang şi să devină cea mai importantă din Anglia.

Nu pot pricepe de ce un asemenea om, capul unei familii atât de nobile, şi-ar da propria fiică drept soţie cuiva din neamul Seymour. Nici nu poate fi vorba de vreo asemănare cu prima ei căsătorie, care a fost cu moştenitorul nelegitim al regelui. Ca întotdeauna, Thomas Howard se gândeşte la un lucru şi face altul. Aşadar, la ce se gândeşte când propune această căsătorie? Ce va fi nevoit să facă Thomas Seymour când va deveni ginerele ducelui?

Şi cum poate ducele să mănânce fără teamă din mâncărurile regelui când ştie că al doilea fiu al lui e anchetat de Consiliul de Coroană? Cum poate Thomas Howard să ridice paharul cu o mână fermă în cinstea regelui în timp ce se gândeşte înnebunit unde ar putea fi acum fiul lui? Nu pot să-l înţeleg. Nu pot ghici jocul precaut şi prelungit pe care-l joacă la această curte de cartofori bătrâni.

După cină urmează o pantomimă cu dansatori. Pe podium se aduc scaunul regelui şi taburetul lui pentru picior, iar eu stau în picioare lângă rege. În timp ce dansatorii îşi fac intrarea grandioasă, curtenii vin şi pleacă, iar Will Somers sare într-o parte când muzicanţii cântă şi începe dansul.

Anne Seymour vine discret şi se pune în spatele meu, astfel încât

vocea să-i fie acoperită de muzică. Se apleacă şi-mi şopteşte la ureche:

— I-au propus lui Tom Howard să-l elibereze fără să-l acuze de nimic dacă recunoaşte că în odăile dumneavoastră se predică erezia. L-au ameninţat cu un proces pentru erezie în caz că nu îi ajută. Au spus că nu vor să afle de la el decât numele celor care predică în odăile Maiestăţii Voastre şi ce spun ei acolo.

Parcă aş fi căzut de pe un cal: brusc, totul se desfăşoară foarte lent şi, între o măsură a melodiei şi următoarea, îmi dau seama cum a început totul şi cum se va termina. Când Anne Seymour îmi spune că de fapt Consiliul de Coroană mă urmăreşte pentru erezie, vânându-mi fiecare cuvânt, parcă întreaga curte încremeneşte, parcă micul ceas de aur din odaia mea se opreşte. Tom Howard e doar momeala care-i aduce spre mine. El e primul lor pas. Eu sunt ţinta.

— I-au cerut să mă numească pe mine?

Privesc pieziş spre soţul meu, care le zâmbeşte dansatorilor şi bate din palme în ritmul muzicii, fără să bage de seamă cum mă cuprinde groaza.

— Regele era şi el acolo? La întrunirea Consiliului de Coroană? Au spus asta de faţă cu el? Regele le-a cerut chiar el să mă numească eretică? Le-a spus să mă găsească vinovată?

— Nu, slavă Domnului. Nu regele.

— Atunci cine?

— Wriothesley.

— Lordul cancelar?

Ea dă din cap, complet înspăimântată, şi zice:

— Cel mai de seamă judecător din ţară i-a poruncit fiului ducelui să vă numească eretică.

* * *

Anulez vizitele predicatorilor care vin în odăile mele şi îi chem în schimb pe capelanii regelui să ne citească din Biblie. Nu îi invit să comenteze sau să conducă vreo discuţie, iar doamnele mele nu spun nimic, ci ascultă într-o tăcere respectuoasă, de parcă niciuna dintre noi nu ar fi în stare să gândească. Chiar şi atunci când lectura ne interesează foarte mult, când e ceva ce în mod normal am studia, când e ceva pentru care poate că am merge chiar la textul original, cel grecesc, pentru a face o nouă traducere, dăm aprobator din cap ca un grup de călugăriţe evlavioase supuse, care ascultă legile Domnului şi ideile bărbaţilor, de parcă n-am avea şi noi cap şi minte.

Înainte de cină mergem la capelă şi Catherine Brandon, noua favorită a regelui, păşeşte alături de mine.

— Maiestatea Voastră, mă tem că am o veste proastă, începe ea.

— Continuă, o îndemn eu.

— Un negustor de cărţi londonez care mi-a furnizat texte ani de zile a fost arestat pentru erezie.

— Îmi pare rău să aud aşa ceva, zic eu calmă. Regret nespus necazul prietenului tău.

Am grijă ca nici măcar să nu-mi schimb mersul în timp ce ne îndreptăm una lângă alta spre capelă, străbătând coridorul. Înclin capul spre un grup de curteni care îmi fac reverenţe.

— Nu vă rog să-l protejaţi. Vă previn, zice ea, văzându-se nevoită să se grăbească pentru a ţine pasul cu mersul meu rapid. Omul ăsta, care-i tare cumsecade, a fost arestat la ordinele Consiliului de Coroană. Arestarea a fost ordonată anume pe numele lui. E vorba de John Bale. Aduce cărţi din Flandra.

— E mai bine să nu-mi spui nimic, o opresc eu, ridicând mâna.

— El ne-a vândut Testamentul în franceză pe care îl aveţi dumneavoastră. Şi traducerea lui Tyndale a Noului Testament. Acum sunt interzise.

— Nu le am, îi răspund eu. Mi-am dat toate cărţile şi ai face bine să te descotoroseşti şi tu de ale tale, Catherine.

Pare la fel de înspăimântată pe cât mă simt eu.

— Dacă ar trăi soţul meu, episcopul Stephen Gardiner n-ar fi îndrăznit niciodată să-l aresteze pe negustorul meu de cărţi, zice ea.

— Ştiu, încuviinţez eu. Regele n-ar fi permis niciodată ca Charles Brandon să fie luat la întrebări de oameni de teapa lui Wriothesley.

— Regele îl iubea pe soţul meu, aşa că eram în siguranţă, adaugă ea.

Ştiu că amândouă ne întrebăm dacă pe mine mă iubeşte regele.

Palatul Greenwich, vara anului 1546

Ritualul curţii continuă neschimbat, iar eu – care cândva îl conduceam cutezătoare – sunt prinsă în el, urmându-mi sarcinile precum un cal cu ochelari căruia i se îngăduie să alerge doar pe lungimea îngrăditurii, fără să mai văd nimic din lumea ce nu apare în raza de-acum restrânsă a ochilor mei înfricoşaţi. Ne mutăm la Greenwich pentru a ne bucura de farmecul grădinilor pe timpul frumoasei veri, dar regele nu prea iese din odăile lui. Trandafirii înfloresc în pavilioane, dar el nu le miroase parfumul ce umple greu aerul serii. Curtenii flirtează, se joacă şi se întrec în tot felul de joculeţe, dar el nu le strigă sfaturi şi nici nu le dă premii. Unii se plimbă cu barca, alţii pescuiesc, alţii încalecă şi se antrenează cu lăncile, ţintind manechine, se fac întreceri şi dansuri. Iar eu trebuie să fiu de faţă la fiecare distracţie, să-i zâmbesc fiecărui câştigător şi să duc o viaţă curtenească obişnuită, urmându-i cursul ei firesc laolaltă cu ceilalţi. Dar în acelaşi timp ştiu că lumea şopteşte că regele e bolnav şi că nu vrea să stau lângă el. Că e un bărbat vârstnic, chinuit de boală şi dureri, dar toată lumea o vede pe tânăra lui soţie urmărind partide de tenis şi întreceri de tir cu arcul ori plimbându-se cu barca pe fluviu.

Medicul meu vine să mă vadă în timp ce-mi urmăresc păsărelele. Două perechi de canari au cuibărit şi într-o colivie stau acum un şir de pui drăgălaşi, care deschid ciocurile la unison, întinzându-şi aripioarele, care sunt deocamdată doar nişte cioturi mici şi palide.

— N-am nimic, îi zic ţâfnoasă. N-am trimis după dumneata. Sunt întru totul sănătoasă. Sunt sigură că lumea te-a văzut venind aici, aşa că ai grijă să le spui tuturor că sunt absolut sănătoasă şi că n-am trimis după dumneata.

— Ştiu că n-aţi trimis după mine, Maiestatea Voastră, zice umil doctorul Robert Huicke. Eu sunt cel ce avea nevoie să vă vadă. Îmi dau seama că sunteţi în culmea sănătăţii şi frumuseţii.

— Ce e? îl întreb, închizând uşa coliviei şi întorcându-mă dinspre păsări.

— E vorba despre fratele meu, îmi răspunde el.

Devin imediat atentă. Fratele doctorului Huicke e un cărturar cunoscut şi un adept al reformei. A participat la predicile din odăile mele şi mi-a trimis cărţi de la Londra ca să studiez din ele.

— William?

— A fost arestat. A fost un ordin al Consiliului de Coroană, în care era pomenit doar el, nu şi ceilalţi cărturari alături de care studiază. Nimeni din cercul lui. Doar el.

— Îmi pare rău să aud asta.

Papagalul meu albastru merge aplecat pe stinghia lui, de parcă ar asculta. Îi dau o sămânţă şi el o prinde cu gheara şi cu ciocul, punând-o astfel încât să o poată zdrobi şi să-i mănânce miezul. Azvârle coaja pe jos şi mă priveşte cu ochii lui strălucitori şi inteligenţi.

— L-au întrebat despre convingerile dumneavoastră, Maiestate. L-au întrebat ce autori pomeniţi, ce cărţi a văzut în odaia dumneavoastră, cine mai vine la predici. I-au percheziţionat încăperile, căutând ceva scris de Maiestatea Voastră. Îl bănuiesc că v-a dus scrierile la un editor. Cred că s-ar putea să strângă dovezi împotriva dumneavoastră.

Tremur de parcă mi-ar fi frig, în ciuda soarelui arzător al verii.

— Mă tem că ai dreptate, doctore.

— Maiestatea Voastră, puteţi să puneţi o vorbă bună pe lângă rege pentru fratele meu? Ştiţi că nu e eretic. Are părerile lui despre religie, dar nu s-ar ridica niciodată împotriva hotărârilor regelui.

— O să-i vorbesc dacă o să pot, îi răspuns eu precaută. Dar vezi şi dumneata că nu mă mai bucur de influenţă. Stephen Gardiner şi prietenii săi, ducele de Norfolk, William Paget şi lordul Wriothesley, care erau cândva prietenii mei, lucrează de-acum împotriva noii învăţături şi puterea lor e în creştere. Acum, când regele are nişte dureri atât de mari, pe ei îi primeşte în odăile lui. Ei îi sunt sfetnici, nu eu.

— Voi vorbi cu doctorul Wendy, îmi răspunde el. Uneori se consultă cu mine în privinţa sănătăţii regelui. I-ar putea pomeni regelui numele fratelui meu, rugându-l să-l ierte, dacă oamenii aceia îl vor acuza.

— Poate că toate aceste interogatorii şi anchete sunt făcute doar ca să ne sperie. Poate că bunul episcop vrea doar să ne avertizeze.

Papagalul se mişcă în sus şi în jos, de parcă ar dansa. Îmi dau seama că speră să mai primească seminţe şi îi întind grijulie încă una. O ia graţios, rostogolind-o cu limba şi ciocul lui negre, în timp ce doctorul Huicke continuă cu glas scăzut:

— Ce n-aş da să fie aşa! N-aţi auzit de Johanne Bette?

Clatin din cap.

— Mergem la aceeaşi biserică. E fratele unuia dintre yeomenii din garda dumneavoastră. Fraţii Worley, Richard şi John, au fost şi ei luaţi din casa dumneavoastră ca să fie anchetaţi. Dumnezeu să aibă milă de sărmanul Johanne… A fost condamnat la moarte. Dacă acesta e un avertisment, e scris cu cea mai neagră cerneală şi vă e adresat dumneavoastră. Oamenii din slujba dumneavoastră sunt cei anchetaţi, Maiestate. Omul dumneavoastră va trebui să urce pe eşafod.

* * *

Din sumbrele odăi regale vine o veste: regele este iarăşi bolnav. Febra care îi urcă din piciorul rănit îi arde creierul şi îi cuprinde

fiecare încheietură din trupul îndurerat. Doctorul Wendy intră şi iese mereu din iatacul lui şi încearcă doctorie după doctorie. Uşile odăii rămân închise pentru aproape oricine altcineva. Auzim că i se pun ventuze, i se drenează sângele din trupul mătăhălos şi umflat, i se fac puncţii în rană, i se pun bucăţi de aur în ea şi apoi i se spală cu urcioare cu suc de lămâie. Regele geme de durere şi la intrare se pun străji, pentru ca lumea să nu pătrundă în marea sală de audienţe şi în galeria de dincolo de ea, pentru ca nimeni să nu-l audă plângând în hohote din cauza chinurilor. Nu mă cheamă la el, nici măcar nu-mi răspunde la mesajele în care îi urez sănătate, iar eu nu îndrăznesc să intru fără să fiu chemată.

Nan nu zice nimic, însă ştiu că îşi aminteşte de vremurile când regele s-a încuiat în cameră, ca să nu dea ochii cu Katherine Howard, în timp ce scrisoricile şi registrele gospodăriei ei erau cercetate cu migală, în căutarea vreunei plăţi sau a vreunui dar către Thomas Culpepper. Acum, la fel ca atunci, regele se ascunde în odaia sa, priveşte, ascultă, dar nu-şi trădează nicio clipă gândurile sau sentimentele.

Câteodată, dimineaţa, mă trezesc convinsă că în ziua aceea vor veni după mine şi că voi pleca în susul fluviului, spre Turn, în corabia mea regală, vasul meu regal nou, de care m-am bucurat prosteşte atât de mult. Voi trece de dig atunci când fluxul se va ridica şi nu voi mai fi dusă în odăile regale, ci în aripa care dă spre pajişte, unde sunt ţinuţi prizonierii. Vor trece câteva zile, iar eu voi privi de la fereastra cu zăbrele cum se construieşte un eşafod şi voi şti că e pentru mine. Un duhovnic va veni să-mi spună că trebuie să mă pregătesc de moarte.

În astfel de zile nu ştiu cum să mă dau jos din pat. Nan şi slujnicele mă îmbracă de parcă aş fi o păpuşă rece, cu chipul încremenit. Îmi îndeplinesc îndatoririle de regină, merg la slujba de la capelă, iau masa în faţa curtenilor, mă plimb pe malul fluviului, îi arunc mingea micuţului Rig, urmăresc cum se distrează curtenii, dar faţa îmi e ţeapănă şi ochii îmi sunt sticloşi. Cred că, dacă va veni ziua când voi auzi o bătaie în uşă, mă voi face de ruşine. Nu voi avea niciodată curajul să urc scara spre eşafod. Nu voi fi în stare să vorbesc aşa cum a vorbit Anne Boleyn. Picioarele mă vor trăda şi va trebui să fiu împinsă în sus pe trepte, aşa cum au făcut cu Kitty Howard. Nu voi lupta pentru viaţa mea, ca Margaret Pole. Nu voi merge senină, îmbrăcată cu cea mai bună haină a mea, ca episcopul Fisher. Sunt la fel de nepotrivită pentru această sarcină cum sunt şi pentru căsnicia mea. Voi da greş la moartea mea aşa cum am dat greş şi ca regină.

În alte zile mă trezesc veselă, fiind sigură că de fapt ce face regele e ce mi-a spus chiar el că e cel mai bun fel de a domni: favorizează o tabără, apoi pe cealaltă, tăinuieşte-ţi gândurile faţă de toată lumea, fii stăpânul în lupta de câini şi lasă potăile să se bată până la capăt în

faţa ta. Mă conving singură că regele doar mă chinuie, aşa cum chinuie pe toată lumea. O să se facă bine şi o să trimită după mine, îmi va lăuda frumuseţea şi îmi va reaminti că nu sunt o erudită, îmi va da diamante puse într-o montură nouă după ce au fost smulse de pe o cruce pectorală, îmi va spune că sunt cea mai drăgălaşă soţie pe care a avut-o vreodată un bărbat şi mă va îmbrăca într-o rochie de-a altei femei.

— George Blagge a fost arestat, îmi zice Nan încet într-o dimineaţă, când mergem spre capelă.

Când mă poticnesc, mă apucă de mână şi adaugă:

— Au venit şi l-au ridicat azi-noapte.

George Blagge e un aventurier gras şi urât, care îi place regelui din cauza chipului său rotund şi hidos şi a obiceiului îngrozitor de a pufni zgomotos în râs când aude o glumă neruşinată. Lumea născoceşte glume doar ca să-l audă pe George Blagge fornăind cu putere, înroşindu-se ca un trandafir şi apoi, în cele din urmă, dezlănţuind hohotitul acela ca un sforăit răsunător. Regele îl numeşte „porcuşorul său drag", iar Will Somers îl imită minunat pe Blagge când aude o glumă. O face atât de bine, că e aproape la fel de amuzant ca originalul. Însă de-acum George nu va mai face trucul ăsta.

— Ce-a făcut? întreb eu.

Cu tot râsul lui de scroafă care fată, George Blagge nu e un om prost. Când era serios, venea să asculte predicile în odăile mele. Vorbeşte puţin şi gândeşte mult. Nu cred că ar fi putut spune vreodată ceva care să-l supere pe rege. Pentru rege el e un tovarăş de distracţie, nu un filosof.

— I s-a zis că a vorbit fără respect despre liturghie şi apoi a pufnit în râs, şopteşte Nan.

— A pufnit în râs? repet eu, privind-o ţintă. Dar asta face el. Asta îl amuză pe rege.

— Acum e lipsă de respect, zice ea. Şi acum George e acuzat de erezie.

— Pentru c-a pufnit?

Nan dă din cap că da.

* * *

John Dudley, lordul Lisle, un bărbat aflat pe val şi un susţinător al reformei religioase, vine din Franţa cu un tratat de pace în buzunar. În tot timpul ăsta în care Stephen Gardiner ducea tratative cu împăratul, vrând să obţină un tratat de pace cu Spania care i-ar pune într-o primejdie de moarte pe adepţii reformei, în schimbul unei noi alianţe cu papa, John Dudley se întâlnea în taină cu amiralul francez şi ajungeau la o înţelegere conform căreia în deceniile următoare noi

urma să păstrăm Boulogne, iar francezii aveau să ne plătească un tribut substanţial. Acesta ar trebui să fie un moment de triumf pentru John Dudley, pentru neamul Seymour şi pentru noi, toţi cei care împărtăşim credinţa reformistă. Am câştigat cursa păcii: am încheiat pace cu francezii, nu cu papistaşii spanioli.

Dudley vine în odăile mele ca să-l felicit pentru succes. Prinţesa Mary stă lângă mine, luându-şi o expresie curajoasă la vederea acestei întorsături bruşte, care scoate din discuţie o alianţă a Angliei cu familia mamei ei.

— Însă, mărite lord, dacă vom face pace cu francezii, atunci bănuiesc că s-ar putea ca regele să nu mai încheie noua sa alianţă cu prinţii germani şi cu electorul palatin, aşa-i?

Biata Mary spune asta cu un chip lipsit de expresie, ceea ce îmi arată cu câtă îngrijorare aşteaptă răspunsul lui.

— Într-adevăr, Maiestatea Sa nu mai are nevoie de prietenia prinţilor germani, răspunde John Dudley. Avem o alianţă trainică cu Franţa. Nu mai avem nevoie de alta.

— Poate că nici de logodnă, îi şoptesc eu lui Mary şi văd cum obrajii i se umplu de culoare.

Cu un gest mic, îi dau voie să plece de lângă mine şi ea se duce în dreptul bovindoului ca să se adune. De îndată ce Mary se întoarce cu spatele, zâmbetul de pe chipul lui John Dudley dispare.

— Maiestatea Voastră, pentru numele lui Dumnezeu, ce se întâmplă aici?

— Regele îi arestează pe susţinătorii reformei, îi zic eu încet. De la curte şi din bisericile Londrei dispar oameni. Nu are niciun sens. Într-o zi omul stă la masă, în ziua următoare a dispărut.

— Am auzit că Nicholas Shaxton a fost convocat la Londra, ca să răspundă acuzaţiilor de erezie. Nu mi-a venit să cred. A fost episcop de Salisbury! Nu pot să aresteze un fost episcop.

Nu ştiam asta. El îmi vede uimirea pe chip. Să arestezi astfel un episcop al regelui înseamnă să te întorci la vremurile întunecate ale clericilor martirizaţi, la eşafodul pe care a urcat John Fisher. Regele a jurat că nu va mai îngădui niciodată asemenea cruzimi.

— Episcopul Hugh Latimer, care a venit să predice în faţa mea în Postul Mare, a fost chemat să explice Consiliului de Coroană ce subiecte a ales, îi spun eu lui John Dudley.

— Acum membrii Consiliului de Coroană sunt teologi? Au de gând să înceapă să polemizeze cu Latimer? Le doresc mult noroc.

— Stephen Gardiner cu siguranţă va polemiza cu el, căci apără cele Şase Articole. Iar asta e o poziţie uşor de apărat, deoarece există o nouă lege, potrivit căreia nimeni nu are voie să vorbească împotriva celor Şase Articole.

— Dar cele Şase Articole sunt la jumătatea drumului spre papistăşiei

exclamă Dudley. Regele însuşi a spus…

— Acum ele reprezintă exact convingerile regelui, îl întrerup eu.

— Convingerile lui din acest moment!

Las capul în jos şi nu mai zic nimic.

— Iertaţi-mă, iertaţi-mă, se reculege John Dudley. Doar că mi se pare că de îndată ce neamul Seymour, Cranmer şi cu mine plecăm cinci minute de la curte, vechii clerici pun iarăşi stăpânire pe rege, iar când ne întoarcem, descoperim că tot ce-am câştigat până acum şi tot ce credem noi se duce de râpă. Nu puteţi să faceţi ceva?

— Nu pot nici măcar să-l văd. Nu pot cere îndurare pentru ceilalţi, fiindcă nu-l văd niciodată. Mi-e frică de ce i se spune despre mine.

El dă din cap.

— Voi face tot ce pot, îmi zice. Dar poate că ar trebui să vă restrângeţi studiile.

— Cărţile mele au dispărut, îi zic cu amărăciune. Vezi rafturile goale? Tot aşa şi scrierile mele.

Îmi doresc să spună că nu e nevoie să-mi distrug biblioteca, dar el zice doar atât:

— Şi aţi pus capăt predicilor şi discuţiilor?

— Îi ascultăm doar pe capelanii regelui, iar predicile lor sunt cât se poate de plictisitoare.

— Pe ce subiecte?

— Supunerea şi ascultarea ce le datorează o soţie, răspund eu sec, dar nici măcar asta nu-l face să zâmbească.

* * *

Hugh Latimer, căruia i s-a poruncit să vină ca suspect în faţa Consiliului de Coroană, unde cândva vorbele lui aveau autoritate, recunoaşte că a ţinut mai multe predici în faţa mea – lucru care nici nu poate fi tăgăduit, de vreme ce jumătate dintre nevestele celor din Consiliul de Coroană şi chiar unii dintre ei au participat la ele. Nu recunoaşte că ar fi spus ceva eretic ori ceva în sprijinul reformei. Zice că a predicat Cuvântul Domnului şi că s-a păstrat în limitele învăţăturii actuale a bisericii. Îl eliberează, însă a doua zi arestează un alt predicator, doctorul Edward Crome, ce venea la orele mele de studiu de după-amiază, şi îl acuză că a tăgăduit existenţa purgatoriului.

Asta e ceva ce trebuie să recunoască. Bineînţeles că tăgăduieşte existenţa purgatoriului. Dacă m-ar întreba pe mine sau, ca să fim drepţi, pe orice om cu un pic de minte în cap, niciunul n-ar spune că există vreo dovadă a existenţei unui astfel de loc. Raiul, da – însuşi Domnul Dumnezeul nostru vorbeşte despre el –, iadul, da, căci e locul pe care El îl sorteşte păcătoşilor. Însă Biblia nu dă nicăieri de înţeles

că ar exista un asemenea loc ridicol, unde sufletele trebuie să aştepte, şi că ele pot fi scăpate de suferinţă plătind o donaţie către biserică sau nişte liturghii bâiguite prin capele. Pur şi simplu nu se pomeneşte nicăieri despre asta, nu există nicio învăţătură care să sprijine aşa ceva. Deci de unde a apărut toată această poveste? De la cine, asta e clar: e o născocire a bisericii, un mod de a obţine venituri grase de pe urma suferinţei familiilor îndoliate şi a fricii păcătoşilor de pe patul de moarte. Regele însuşi a desfiinţat capelele votive. Cum să existe purgatoriul?

* * *

Însă regele este cel care încuviinţează aceste arestări, regele e cel care le-a încuviinţat pe toate de când a început vânătoarea de primăvară a cărturarilor, predicatorilor şi oamenilor care au legătură cu mine. Consiliul de Coroană va face anchete, va găsi nume, va cere explicaţii, însă numai regele hotărăşte cine va fi arestat. Fie îşi scrie numele, mâzgălind nepăsător o semnătură peste mandatul pus pe aşternuturile patului unde boleşte, fie le spune oamenilor de încredere din iatacul său, Anthony Denny şi John Gates, să folosească tiparul cu semnătura lui şi să-i traseze liniile cu cerneală după aceea. Însă, indiferent ce metodă foloseşte, mandatul i se aduce pentru a fi aprobat personal de el – şi numai de el. S-ar putea să geamă de durere, s-ar putea să fie pe jumătate adormit, ameţit de doctoriile împotriva durerii şi de vinul tare, dar de ştiut ştie. Nu e un complot pe care papistaşii de la curte, profitând de boala şi vlăguirea regelui, îl îndreaptă fără ştiinţa lui împotriva convingerilor mele şi ale prietenilor mei. E un complot al regelui împotriva convingerilor mele şi împotriva prietenilor mei – poate chiar împotriva mea. Aşa îşi pune regele câinii să lupte, dar de data asta sprijină o tabără anume împotriva celeilalte şi mizează totul pe rezultat. Îi sprijină pe duşmanii mei împotriva mea, mă aruncă pe mine, soţia lui, în arena de luptă.

— Anne Askew e aici, e chiar aici! Acum! exclamă Joan Denny, dând buzna în odăile mele şi îngenunchind înaintea mea, de parcă n-o mai ţin picioarele.

— A venit să mă vadă?

Nu-mi vine să cred că şi-ar lua un asemenea risc, când ştie că învăţătorii şi educatorii ei sunt în Turn.

— Nu poate să intre. Spune-i că-mi pare rău, dar…

— Nu! Nu! E arestată! A fost chemată la Consiliul de Coroană. O anchetează chiar acum.

— Cine ţi-a spus?

— Soţul meu. Zice că o să facă tot ce poate pentru ea.

Răsuflu adânc. Vreau să-i zic că Anthony Denny trebuie să aibă grijă

ca numele meu să nu fie pomenit sau, în orice caz, să nu fie spus în faţa regelui. Dar mi-e atât de frică şi sunt atât de ruşinată de frica mea, încât nici nu pot să vorbesc. Mă tem foarte tare de ce-ar putea spune Anne, de ce-ar putea povesti în faţa Consiliului de Coroană. Dacă zice că ne-a predicat erezii şi că noi am ascultat-o? Dacă le spune că scriu propria mea carte, plină de cunoştinţe interzise? Însă nu-i pot spune lui Joan, care a ascultat împreună cu mine, care studiază alături de mine, care se roagă lângă mine, că primul meu gând e să-mi salvez propria piele temătoare. Mi-e frică şi mă ruşinez de frica mea.

— Dumnezeu s-o aibă în pază, e tot ce pot să rostesc cu voce tare.

— Amin.

* * *

O ţin peste noapte undeva în acest imens palat întortocheat. În timp ce slujnica mă îmbracă pentru cină, o întreb unde ar putea fi Anne Askew. Nu ştie. Aici sunt zeci de celule fără ferestre în beciuri, cămăruţe în pod şi încăperi ale tezaurului ce se pot încuia pe dinafară. Dacă nu le pasă de confortul sau siguranţa ei, ar putea să o arunce pur şi simplu în arestul din camera gărzii. Nu îndrăznesc să trimit pe cineva să o caute. La masă episcopul Gardiner rosteşte o rugăciune de mulţumire ce nu se mai termină, iar eu plec capul şi-l ascult declamând cuvintele latineşti, ştiind că jumătate din sală nu-l înţelege, iar lui nu-i pasă, căci îşi urmează ritualul, ritualul lui personal, nu îi pasă că ei sunt ca nişte copii care cer pâine şi primesc o piatră. Sunt nevoită să aştept până îşi termină bălmăjeala monotonă, iar atunci ridic capul şi le fac semn slujitorilor care servesc la mese să intre în sală. Trebuie să zâmbesc, să mănânc şi să păstrez sub control curtea, să râd de Will Somers, să le trimit mâncăruri lui William Paget şi Thomas Wriothesley, ca şi cum n-ar unelti să mă distrugă, să înclin din cap spre ducele de Norfolk, care stă în capul mesei familiei sale, având pe chip masca afabilă de curtean zâmbitor, deşi fiul lui, adept al reformei, încă lipseşte. Trebuie să mă port de parcă n-aş avea nicio grijă pe lume, în timp ce undeva în uriaşul palat prietena mea Anne mănâncă resturile reci de la cina curţii şi se roagă în genunchi ca Dumnezeu să o aibă în pază mâine.

* * *

— M-au chemat să o interoghez, îmi zice fratele meu, venind lângă jilţ în timp ce curtea dansează.

Doamnele mele, cu zâmbete împietrite pe chipuri, se prind în formaţiile de dans şi fac paşii cuveniţi.

— O să refuzi? întreb eu.

— Cum aş putea? Sunt pus la încercare. Sunt şi eu judecat, iar dacă dau greş, se vor îndrepta asupra ta. Nu, o voi ancheta şi sper să o pot îndruma să îşi ceară iertare. Ştiu că nu se va lepăda de credinţele ei, dar poate că ar putea să fie de acord că a fost prost educată.

— Cunoaşte Biblia temeinic, zic eu. Ştie Noul Testament pe dinafară. Nimeni n-o poate numi prost educată.

— Nu poate intra într-o polemică cu Stephen Gardiner.

— Cred că o să vezi că exact aşa o să facă.

— Atunci eu ce să fac? exclamă William, brusc iritat.

Lasă repede capul pe spate şi râde cu un râs de curtean, pentru a da de înţeles că îmi spune o istorioară amuzantă. Râd laolaltă cu el şi îl lovesc uşurel peste mână pe fratele meu plin de umor.

Will Somers trece în salturi pe lângă noi şi se strâmbă.

— De sunteţi gata să râdeţi din nimic, aţi putea râde de mine, zice el.

Bat din palme.

— Râdeam şi noi de o glumă veche, care nici nu merită repetată, spun eu.

— Astea sunt singurele pe care le ştiu.

Aşteptăm până pleacă.

— Încearcă să-i oferi o cale de scăpare fără să te primejduieşti pe tine însuţi. E o femeie tânără, plină de viaţă. Nu caută să ajungă martiră. O să se salveze dacă poate. Doar oferă-i o cale s-o facă. Iar eu voi încerca să-l văd pe rege.

— Ce face? întreabă în şoaptă fratele meu. Ce urmăreşte cu asta? S-a întors împotriva noastră? S-a întors împotriva ta?

— Nu ştiu, îi răspund.

Mă uit la chipul neliniştit al fratelui meu şi, judecând la rece, îmi dau seama că înaintea mea alte cinci femei au stat chiar aici, în jilţul ăsta, şi nu au ştiut dacă regele s-a întors împotriva lor şi, dacă a făcut-o, ce avea de gând în continuare.

* * *

Când se termină cina, o trimit pe Nan la odăile regelui ca să întrebe dacă pot să-l văd. Se întoarce uimită: urmează să fiu primită. Îmi pune grăbită boneta care îmi stă cel mai bine, aranjăm împreună partea din faţă a rochiei, apoi mă dă cu ulei de trandafir pe gât. Ea şi Catherine mă însoţesc până la iatacul regelui, unde gărzile îmi deschid uşa şi intru singură.

Sir Anthony Denny şi episcopul Gardiner sunt acolo. Doctorul Wendy stă în fundul încăperii, cu vreo şase servitori în jur, aşteptând să-l mute pe rege de pe scaun pe pat, după cum îi va fi voia, să-l pună pe vasul de toaletă sau să-l ajute să se aşeze în scaunul cu roţi, ca să

poată merge în sala de audienţe şi să treacă printre supuşii lui ca o statuie imensă la o paradă.

— Stăpâne, spun eu, făcând o reverenţă.

Îmi zâmbeşte şi îmi face semn să mă apropii. Eu mă aplec şi îl sărut, neluând în seamă duhoarea. Mă cuprinde cu braţul pe după mijloc şi mă strânge uşor.

— Ah, Kat! Tu şi curtenii aţi avut parte de o cină plăcută?

— Ţi s-a simţit grozav lipsa, zic eu, aşezându-mă pe un scaun de lângă el. Sper să te simţi îndeajuns de bine ca să ni te alături cât mai curând. Pare să fi trecut tare mult de când ne-am bucurat de prezenţa ta.

— Sunt sigur de asta, zice el vesel. De vină a fost doar criza aia de malarie pe care o am din când în când. Doctorul Wendy zice că scap de ea ca un băietan.

Dau din cap entuziasmată şi spun:

— Forţa ta e remarcabilă.

— Ei bine, or fi dând târcoale ulii şorecari, dar încă nu au ce să înhaţe, zice el.

Semnul pe care îl face îl desemnează pe episcopul Gardiner drept uliu, iar eu zâmbesc când văd faţa supărată a episcopului.

— Sunt mai mult o ciocârlie care se înalţă spre cer, ca să vă cânte laude, zice episcopul cu un umor stângaci.

— O ciocârlie, Sfinţia Ta? zic eu şi îmi las capul pe-o parte, ca pentru a-i cerceta atentă stiharul alb şi patrafirul negru. Mai degrabă o rândunea, după culorile pe care le purtaţi.

— Îl vezi pe Stephen în chip de rândunea? mă stârneşte amuzat Henric.

— Doar ce soseşte şi deodată se face vară, spun eu. E un vestitor. Când episcopul e aici, se face văratica vreme ca membrii Consiliului de Coroană să înceapă o anchetă. Vremea ca toţi vechii clerici să îşi înalţe cuiburi şi să ciripească pe sub streşini. E anotimpul lor.

— Şi nu crezi că o să rămână?

— Cred, mărite soţ, că vânturile reci ale adevărului îi vor alunga.

Regele râde. Stephen Gardiner e furios, dar n-o arată.

— Ai vrea să se îmbrace altfel? mă întreabă regele.

Mă simt îndrăzneaţă, căci râsul lui mă încurajează. Întorc capul şi îi şoptesc la ureche:

— Nu crezi că Sfinţiei Sale i s-ar potrivi mai bine roşul?

Roşul e culoarea robelor de cardinal. Dacă Gardiner ar putea să întoarcă iarăşi ţara spre Roma, papa i-ar oferi cât ai clipi tichia de cardinal. Henric râde zgomotos.

— Kat, ai o limbă mai ascuţită decât Will! Ce zici, Stephen? Tânjeşti după o tichie roşie?

Gura lui Stephen Gardiner s-a făcut pungă.

— Aici vorbim lucruri serioase, reuşeşte el să spună. Nu sunt pe potriva râsului şi glumelor. Nu sunt pe potriva unei doamne. Nu sunt pe potriva soţiilor.

— Are dreptate, zice regele, brusc vlăguit. Trebuie să-l lăsăm pe bunul nostru prieten să ne apere biserica de erezii şi batjocuri, Kat. E biserica mea, nu un motiv de certuri sau glume. Astea sunt lucruri serioase, nu pe potriva zeflemelelor prosteşti. Nu există nimic mai important.

— Desigur, zic eu cu blândeţe. Desigur, stăpâne. Tot ce aş cere eu e ca bunul episcop să ancheteze oamenii care se împotrivesc reformelor tale. Reformele în sine nu ar trebui puse la îndoială. Episcopul nu poate să-şi dorească să mergem îndărăt, să ne îndepărtăm de judecata ta, să ne întoarcem la vremurile de odinioară, dinainte să fii capul bisericii.

— Nu va face aşa ceva, zice regele tăios.

— Capelele votive…

— Nu acum, Kateryn. Sunt obosit.

— Maiestatea Ta trebuie să se odihnească, zic eu iute, ridicându-mă de pe scaun şi sărutându-l pe frunte, care îi e leoarcă de transpiraţie. Vrei să dormi?

— Da. Puteţi pleca toţi.

Îmi reţine degetele reci în strânsoarea lui fierbinte şi-mi spune:

— Întoarce-te mai târziu.

Am grijă să nu-i arunc nicio privire triumfătoare lui Stephen Gardiner. Am câştigat – cel puţin partida asta.

* * *

Triumful meu dezmăţat nu e o victorie. Regele are febră şi nu poate să doarmă, e lipsit de vigoare şi nervos din cauza neputinţei sale. Deşi fac tot ce-mi cere, îmi despletesc părul, îmi scot cămaşa, ba chiar stau în picioare, arzând de umilinţă, în timp ce el îşi trece mâinile peste tot trupul meu, nimic nu poate să-l aţâţe. Mă trimite de-acolo, cerând să doarmă singur, şi eu stau trează toată noaptea lângă focul din odaia mea, întrebându-mă unde anume în palat va fi fiind Anne Askew, cea la fel de lipsită de somn ca şi mine, cea la fel de speriată ca şi mine, şi dacă în noaptea asta are măcar un pat în care să se întindă.

* * *

Partida următoare se desfăşoară în faţa Consiliului de Coroană şi eu nu pot fi acolo. Uşile de la sala consiliului sunt închise şi în faţa lor sunt doi yeomeni din gardă, care stau drepţi şi nemişcaţi, cu suliţele ridicate.

— Ea e înăuntru, îmi murmură Catherine Brandon cu un glas foarte scăzut când trecem pe lângă uşa cu tăblii din lemn, în drum spre grădină. Au adus-o azi-dimineaţă.

— Singură?

— A fost arestată împreună cu fostul ei soţ, dar Anne a zis că el nu înseamnă nimic pentru ea şi l-au eliberat. E singură.

— Ei ştiu că a predicat în faţa mea?

— Bineînţeles. Şi ştiu că dumneavoastră i-aţi poruncit episcopului Bonner să o elibereze data trecută.

— Dar nu se tem de influenţa mea? El s-a temut atunci.

— Se pare că influenţa dumneavoastră a scăzut, zice ea sec.

— Cum a scăzut influenţa mea? o întreb. Încă mă întâlnesc cu regele, încă vorbeşte drăgăstos cu mine. Mi-a promis daruri. Toate semnele astea arată că încă mă iubeşte.

Ea dă din cap aprobator.

— Ştiu, dar poate să facă toate astea şi totuşi să nu fie de acord cu credinţa dumneavoastră. Acum e de acord cu Stephen Gardiner, cu ducele de Norfolk şi cu toţi ceilalţi: Paget, Bonner, Rich, Wriothesley.

— Dar toţi ceilalţi lorzi ai lui sunt în favoarea reformei, protestez eu.

— Numai că nu sunt la curte, îmi răspunde ea. Edward Seymour e fie în Scoţia, fie la Boulogne. E un comandant atât de capabil, încât e mereu plecat. Succesul lui e în defavoarea noastră. Thomas Cranmer studiază la el acasă. Dumneavoastră nu sunteţi primită la rege când e bolnav şi el e bolnav de săptămâni în şir. Doctorul Wendy nu e un susţinător al reformei, aşa cum era doctorul Butts. Pentru a susţine ceva în faţa regelui, pentru a-i păstra interesul pentru ceva, trebuie să fii tot timpul alături de el. Soţul meu, Charles, zicea că stă mereu lângă rege, deoarece există întotdeauna un rival gata să-i ia locul. Trebuie să vă asiguraţi că staţi lângă el, Maiestatea Voastră. Trebuie să fiţi alături de el – şi să fiţi acolo tot timpul, pentru a ne susţine ideile în această luptă.

— Înţeleg. Încerc. Dar cum am putea s-o apărăm pe Anne Askew în faţa Consiliului de Coroană?

Îmi oferă mâna în timp ce coborâm scările spre grădină.

— Dumnezeu o va apăra, zice ea. Dacă o vor găsi vinovată, atunci îl vom implora pe rege să o ierte. Puteţi merge la el împreună cu doamnele de onoare şi să îngenunchem toate în faţa lui. Însă nu putem face nimic pentru ea acum, cât se află în faţa Consiliului de Coroană. Numai Dumnezeu o poate avea în paza Sa acolo.

* * *

Membrii Consiliului de Coroană stau toată ziua la discuţii aprinse cu

tânăra din Lincolnshire, de parcă ar avea nevoie de mai mult de o clipă din timpul lor pentru a pune la încercare şi a compromite o femeie slab educată, care n-a împlinit nici treizeci de ani. Stephen Gardiner, episcop de Winchester, şi Edmund Bonner, episcop de Londra, se contrazic pe teme teologice cu o tânără care n-a călcat niciodată într-un amfiteatru de universitate. Însă nu pot să-i demonstreze că greşeşte.

— De ce ar pierde atâta timp cu ea? întreb eu. De ce nu îi poruncesc pur şi simplu să se întoarcă la soţul ei dacă tot vor s-o reducă la tăcere?

Mă învârt de colo colo prin încăpere. Nu pot sta locului, ca să citesc sau să studiez, dar nici nu mă pot duce acolo, ca să cer să-mi deschidă uşile alea ameninţătoare. N-o pot lăsa pe Anne acolo, înăuntru, singură cu duşmanii ei, cu duşmanii mei, dar, totodată, nu pot nici s-o salvez. Nu îndrăznesc să merg la rege fără să fiu chemată. Sper să-l văd înainte de cină. Sper că se simte îndeajuns de bine ca să vină la cină şi mi-e greu să aştept.

Afară se aude un zgomot şi gărzile deschid uşa ca să-l lase să între pe fratele meu, urmat de trei însoţitori. Mă răsucesc cu iuţeală.

— Frate?

— Maiestatea Voastră, se înclină el. Soră.

Şovăie. Nu poate să vorbească. O zăresc cu coada ochiului pe sora mea, Nan, ridicându-se în picioare, pe când Catherine întinde o mână spre ea. Anne Seymour face ochii mari, rămâne cu gura căscată şi se închină.

Tăcerea pare să se prelungească ore în şir. Îmi dau seama că toată lumea se uită la mine. Încet, foarte încet, remarc chipul înspăimântat al fratelui meu şi gărzile de lângă el. Încet, foarte încet, înţeleg că toţi cred că a venit să mă aresteze. Simt cum îmi tremură mâinile şi mi le împreunez. Dacă Anne m-a denunţat cumva, atunci Consiliul de Coroană trebuie să fi poruncit să fiu arestată. Ar fi ceva pe măsura firii lor să îl trimită pe propriul meu frate să mă ducă în Turn, pentru a-i pune la încercare loialitatea şi pentru a confirma prăbuşirea mea.

— Ce doreşti, William? Arăţi foarte ciudat! Frate dragă, de ce-ai venit?

Ceasul de pe masa mea bate ora trei cu un clinchet cristalin, de parcă vorbele mele ar fi declanşat un mecanism, iar William intră în încăpere şi gărzile închid uşile în urma lui.

— S-a terminat întrunirea? întreb eu cu un glas sugrumat.

— Da, răspunde el scurt.

Îi văd chipul grav şi mă prind cu mâna de spătarul unui scaun, ca să mă sprijin.

— Pari foarte serios, William.

— N-am veşti bune.

— Spune-mi repede.

— Anne Askew a fost trimisă la închisoarea Newgate. Nu au putut-o convinge să se dezică de ideile ei. Va trebui judecată ca eretică.

În încăpere se lasă tăcerea şi totul pare să se amestece şi să se învârtă prin faţa ochilor mei. Apuc zdravăn spătarul scaunului, ca să pot rămâne în picioare, şi clipesc furioasă.

— N-a vrut să se dezică?

— Au trimis după profesorul particular al prinţului Edward ca să o convingă. Însă ea le-a citat din Biblie verset după verset şi le-a dovedit că se înşală.

— N-ai putut s-o scapi? izbucnesc eu. William, n-ai putut spune nimic care s-o scape?

— M-a zăpăcit, zice el trist. M-a privit ţintă în faţă şi a zis că e mai mare ruşinea pentru mine să o sfătuiesc astfel, tăgăduindu-mi propriile cunoştinţe.

Mi se taie răsuflarea.

— Te-a acuzat că gândeşti ca ea? Are de gând să îi numească pe cei care gândesc asemenea ei?

El clatină din cap.

— Nu! Nu! A fost foarte atentă la ce spune. Foarte meticuloasă. Nu a rostit numele nimănui. Nici pe al meu – şi n-a scos o vorbă împotriva ta sau a doamnelor tale. M-a acuzat că o sfătuiesc tăgăduindu-mi propriile cunoştinţe, dar nu a zis care ar fi acele cunoştinţe.

Mă ruşinez de următoarea mea întrebare.

— Pe mine m-a pomenit cineva?

— Au învinuit-o că a predicat în odăile tale, iar ea a spus că la fel au făcut mulţi alţi predicatori, de toate credinţele. Au încercat să o facă să spună numele prietenilor ei din odăile tale.

Se uită precaut în jos, pentru ca nimeni să nu poată spune că ar fi schimbat vreo privire cu cineva, apoi continuă:

— Nu a vrut. A fost încăpăţânată. Nu a vrut să dea niciun nume. Era clar, absolut clar, că singurul lucru pe care îl voiau de la ea era o dovadă legată de întrunirile voastre, de întrunirile voastre eretice. Ar fi eliberat-o imediat dacă te-ar fi numit eretică.

— Vrei să zici că pe mine mă vor, nu pe ea, spun eu încet, cu buzele ţepene.

El dă din cap că da.

— Era limpede. Era limpede pentru toată lumea. Şi ea o ştie.

Rămân tăcută un moment, încercând să-mi împing frica în jos, în pântecul agitat, încerc să fiu curajoasă, aşa cum a fost Anne Boleyn. Ea a enunţat cu tărie nevinovăţia fratelui ei, a prietenilor ei.

— Putem obţine cumva eliberarea ei? întreb eu. Trebuie să fie judecată? Să merg la rege şi să-i spun că au întemniţat-o pe nedrept?

William se uită la mine de parcă mi-aş fi pierdut minţile.

— Kat, el ştie deja. Nu fi proastă. Aici nu e vorba că Gardiner s-ar vârî peste rege, ci că Gardiner face doar ce vrea regele. Regele însuşi a semnat mandatul de arestare, a aprobat trimiterea ei în judecată, a poruncit să fie ţinută la Newgate până când va începe procesul. Probabil că le-a şi dat instrucţiuni juraţilor. Probabil că a luat deja o hotărâre.

— Juraţii ar trebui să fie independenţi!

— Dar nu sunt. El o să le spună ce verdict să dea. Dar ea va trebui judecată în tribunal. Singura ei scăpare ar fi să se dezică la proces.

— Nu cred că o va face.

— Nici eu nu cred.

— Şi-atunci ce-o să se întâmple?

William se uită la mine, atâta tot. Amândoi ştim ce-o să se întâmple atunci.

— Ce-o să se întâmple cu noi? întreabă el amărât.

* * *

Spre uimirea mea, regele vine în odăile mele laolaltă cu curtenii din slujba lui şi cu câţiva membri ai Consiliului de Coroană, ca să ne conducă la cină. A trecut mult de când regele s-a simţit îndeajuns de bine ca să mă conducă la cină. Toţi intră zgomotos, de parcă sărbătoresc întoarcerea regelui la curte. El nu poate să meargă, nu poate nici măcar să calce pe piciorul cangrenat, dar vine în jilţul lui pe roţi, cu piciorul înfăşurat în bandaje groase şi întins în faţă. Râde de asta, ca şi cum ar fi vorba de o rană vremelnică, de la un turnir sau de la o vânătoare, iar curtenii îi urmează exemplul şi râd şi ei, de parcă mâine-poimâine ne-am aştepta să-l vedem dansând. Catherine Brandon zice că va comanda un scaun la fel cu acesta şi că s-ar putea face un turnir cu scaune la care să participe şi regele, iar el jură că trebuie neapărat să facă asta şi chiar mâine vom avea turnirul cu scaune. Cât regele e împins cu scaunul în încăpere, Will Somers dansează în faţa lui, prefăcându-se că se prăbuşeşte pe jos şi că, în înaintarea sa nestăvilită, jilţul uriaş trece peste el, cu tot cu bărbatul masiv care stă acolo pe jumătate întins.

— Moloh! Am fost călcat de Moloh! se văicăreşte Will.

— Will, dacă te-aş fi călcat, n-ai mai fi în stare să ţipi aşa, îl atenţionează regele. Fereşte-te de roţi, bufonule.

Will îi răspunde cu o tumbă care îl scoate în ultima clipă din drumul scaunului. Doamnele mele strigă alarmate şi râd de parcă au văzut ceva nemaipomenit de amuzant. Suntem toţi cu nervii întinşi la limită. Suntem toţi dornici să îi menţinem regelui buna dispoziţie.

— Jur că o să te secer cu carul meu de luptă, strigă Henric.

— Nu mă prinzi, nu mă prinzi, îi răspunde obraznic Will.

Imediat Henric urlă la cei doi paji, care transpiră la mânerele jilţului, cerându-le să-l urmărească pe Will prin salonul meu de primire, în timp ce acesta dansează, ţopăie, stă în echilibru pe bănci, sare în firida de la fereastră, ţâşneşte pe lângă doamnele mele, le apucă de mijloc şi le învârte, pentru ca regele să dea peste ele, sau le alungă din drumul lui, iar ele ţipă şi chicotesc. E o hărmălaie în toată regula, toţi aleargă într-o direcţie sau în alta, iar Henric, roşu la faţă, e chiar în mijlocul hărmălaiei, râzând tunător şi strigând „Mai repede! Mai repede!”. În cele din urmă Will cade grămadă şi înhaţă o bucată de broderie albă, pe care o ridică deasupra capului şi o flutură, ca să arate că se predă.

— Tu eşti Helios, îi spune el lui Henric. Iar eu sunt doar un norişor.

— Tu eşti un ditamai bufonul, îi zice Henric cu afecţiune. Şi ai făcut prăpăd în odăile soţiei mele. I-ai speriat doamnele de onoare şi ai stârnit o dezordine fără margini cu nebunelile tale.

— Suntem doi nebunatici tineri, zice Will, zâmbind de jos spre stăpânul său. La fel de nebunatici ca atunci când aveam douăzeci de ani. Dar măcar Maiestatea Ta e mai înţeleaptă decât era pe-atunci.

— Cum aşa?

— Eşti mai înţelept şi mai regal. Eşti mai chipeş şi mai curajos.

Henric zâmbeşte, aşteptând poanta.

— Într-adevăr, aşa sunt.

— Maiestatea Voastră, totul e mai mult la tine, croncăne Will. Mult mai mult. Regina are mai mult soţ decât au cele mai multe femei.

Henric râde cu râsul lui profund, răsunător. Îl apucă tusea şi i se taie răsuflarea.

— Eşti un pezevenghi. Du-te în bucătărie, să cinezi cu ogarii.

Will se înclină graţios şi se retrage, dându-se la o parte din drum. Când trece pe lângă mine, văd că-mi aruncă un zâmbet fugar, aproape ca şi cum mi-ar da de ştire că el a făcut tot ce-a putut. Eu trebuie doar să trec cu bine de cină. Mă întreb, nu pentru prima oară, cât de bufon şi de nebun o fi Will Somers, care a supravieţuit atâta vreme la această curte plină de primejdii.

— Mergem la cină? mă întreabă regele.

Zâmbesc şi fac o reverenţă, apoi o pornim într-un alai ciudat şi greoi, ce-i are în frunte pe rege în scaun, pe pajii care gâfâie şi pe mine, care merg alături de soţul meu, ţinându-mi mâna peste mâna lui, rezemată de braţul jilţului, timp în care el horcăie, sudoarea îi curge în valuri din trupul uriaş, pătându-i la subsuori jacheta din mătase aurie şi udându-i gulerul, iar eu mă întreb cât o să mai dureze povestea asta.

— A venit cineva să vă predice azi după-amiază? mă întreabă el curtenitor pe când un servitor îi toarnă pe mâini apă dintr-un urcior

de aur, iar altul îi şterge degetele cu un şervet de olandă albă.

— Da, îi răspund eu, întinzând mâinile spre apa proaspătă şi parfumată. Capelanul Maiestăţii Tale ne-a vorbit despre milostenie. A fost foarte interesant şi ne-a pus serios pe gânduri.

— Nimic prea fantezist, sper, zice regele cu un surâs îngăduitor. Nimic care să-l facă pe tânărul Tom Howard să intre în dispute. A fost eliberat din Turn, dar nu-l pot lăsa să-şi necăjească iar tatăl.

Zâmbesc de parcă predicile n-ar însemna pentru mine decât o distracţie de după-amiază.

— Absolut nimic fantezist, Maiestatea Ta. Doar Cuvântul Domnului şi felul în care îl înţelege un om al bisericii.

— Totul e în regulă atâta vreme cât se petrece în odăile tale, zice el, devenind deodată ţâfnos. Dar să nu meargă să vorbească despre asta în cârciumi şi pe străzi. Una sunt disputele cărturarilor şi cu totul altceva e când o fetişcană de la fermă şi un ucenic prostănac se chinuie să citească şi să pătrundă înţelesurile.

— Sunt întru totul de acord, zic eu. De aceea Maiestatea Ta a fost atât de mărinimoasă când le-a dăruit o Biblie în engleză – şi tare şi-ar dori să o aibă din nou. Atunci vor putea citi şi învăţa în tăcere. Atunci vor avea ocazia să înţeleagă. Nu vor mai fi nevoiţi să se strângă laolaltă, pentru ca unul să le recite şi altul să le explice.

Regele îşi întoarce chipul lui mare spre mine. Gâtul îi e atât de gros, şi obrajii, atât de graşi, încât de la gulerul alb, brodat, pus la gât până la linia rară a părului de deasupra frunţii faţa îi e aproape pătrată. E ca şi cum un bloc de piatră s-ar uita urât la tine.

— Nu. Mă înţelegi greşit, zice el rece. Nu de-aia le-am dat Biblia. Nu cred că o ţărancă din Lincoln ar trebui să citească şi să înveţe. Nu cred că ar trebui să studieze şi să gândească. N-am niciun chef să o văd învăţând tot mai multe. Şi sunt absolut sigur că n-ar trebui să predice.

Înghit o gură de vin. Observ că ţin paharul cu o mână fermă. Văd în cealaltă parte a regelui faţa mică şi căzută a lui Stephen Gardiner, care ciuguleşte din mâncare şi ciuleşte urechile ca să ne audă.

— Tu ai dăruit poporului Biblia, stărui eu. Numai tu hotărăşti dacă trebuie ca oamenii s-o ţină în biserici şi s-o citească toţi sau să fie citită cu respect şi discreţie doar în casele mai de vază. Este darul tău, aşa că tu hotărăşti la cine să ajungă. Însă există predicatori care au citit acele cuvinte, le-au învăţat şi le-au înţeles mai bine decât unii dintre cei mai de seamă oameni ai bisericii. De ce? Pentru că ei n-au mers la colegiu, ca să încâlcească logica lucrurilor, ca să născocească ritualuri şi ca să se fălească cu învăţătura lor. Ei s-au dus drept la Biblie, nicăieri altundeva şi la nimic altceva. E frumoasă, Maiestatea Ta – pioşenia oamenilor simpli e frumoasă. Aşa cum frumoase sunt şi loialitatea şi dragostea lor faţă de tine.

Se îmblânzeşte un pic.

— Sunt loiali? Nu se îndoiesc şi de mine, laolaltă cu învăţăturile bisericii?

— Îşi ştiu părintele, zic eu ferm. Au fost crescuţi în Anglia ta, ştiu că tu faci legile care îi apără şi-i proteguiesc, ştiu că tu conduci oştirile care le apără ţara, că tu plănuieşti şi tu conduci corăbiile care stăpânesc mările pentru ei. Bineînţeles că te iubesc ca pe sfântul lor părinte.

El pufneşte în râs.

— Un sfânt părinte? Un fel de papă?

— Un fel de papă, răspund eu cu calm. Papa nu e decât episcopul Romei şi nimic mai mult. El conduce biserica din Italia. Ce altceva eşti tu dacă nu cel mai important cleric din Anglia? Eşti conducătorul suprem al Bisericii, nu-i aşa? Eşti deasupra tuturor celorlalţi oameni ai bisericii, nu? Tu conduci biserica din Anglia.

Henric se întoarce spre episcopul Gardiner şi zice:

— Maiestatea Sa are întru câtva dreptate. Nu crezi?

Gardiner reuşeşte să scoată un zâmbet slab.

— Maiestatea Voastră e binecuvântată cu o soţie căreia îi plac nespus discuţiile cărturăreşti. Cine s-ar fi gândit că o femeie poate judeca astfel? Şi asta în faţa unui soţ care a fost un ditamai leul învăţăturii! Neîndoielnic, v-a îmblânzit!

* * *

Regele porunceşte să rămân cu el după cină şi iau asta drept un semn de bunăvoinţă din partea lui. Doctorul Wendy îi prepară o doctorie pentru somn în timp ce curtea stă adunată în jurul lui, iar piciorul său imens, bandajat, iese în afara cercului de lume îngrijorată. Stephen Gardiner şi bătrânul Thomas Howard stau în picioare într-o latură, iar eu şi doamnele mele stăm în latura opusă, de parcă i-am târî cu forţa scaunul dintr-o parte în alta. Mă uit o clipă la feţele din jurul soţului meu, la zâmbetele încremenite ale curtenilor, la farmecul stângaci al tuturor, şi îmi dau seama că toată lumea e la fel de neliniştită ca şi mine, toată lumea e la fel de epuizată ca şi mine. Toţi aşteptăm ca regele să pună capăt acestei seri, să ne lase pe toţi să plecăm la culcare. De fapt unii dintre noi aşteaptă o tihnă mai durabilă. Unii aşteaptă ca el să moară.

Cine izbuteşte să cucerească acum atenţia nestatornică a regelui va cuceri următoarea domnie. Cel pe care îl favorizează acum regele va moşteni un loc privilegiat când Edward va ajunge pe tron. Soţul meu mi i-a descris pe aceşti oameni ca pe nişte câini ce-i pândesc bunăvoinţa, dar pentru prima oară văd eu însămi că aşa e şi ştiu că mă număr şi eu printre ei. Şi viitorul meu depinde de bunăvoinţa lui, la fel ca viitorul lor, iar în seara asta nu pot fi sigură de bunăvoinţa

regelui.

— Durerea e foarte mare? îl întreabă încet doctorul Wendy.

— E insuportabilă! se răsteşte regele. Doctorul Butts n-ar fi lăsat-o niciodată să devină atât de groaznică.

— Asta ar trebui să ajute, zice umil doctorul Wendy, întinzându-i un pahar.

Bosumflat, regele ia paharul şi îl dă pe gât. Se întoarce spre un paj şi îi zice aspru:

— Dulciuri.

Flăcăul se repede la servantă şi scoate o tavă cu fructe confiate, bomboane, mere caramelizate, marţipan şi prăjituri. Regele ia o mână plină din toate şi le zdrobeşte între dinţii lui stricaţi.

— Dumnezeu mi-e martor că Anglia era mai veselă înainte ca fiecare sat să aibă un predicator, zice Thomas Howard, continuându-şi unul dintre gândurile lui încete.

— Dar fiecare sat avea un preot, răspund eu. Şi fiecare preot lua o zeciuială, fiecare biserică avea o capelă votivă şi fiecare oraş, o mănăstire. Se predica mai mult atunci decât acum şi se predica într-o limbă pe care nu putea s-o înţeleagă nimeni, iar cei săraci plăteau din greu pentru asta.

Thomas Howard, care-i încet la minte şi morocănos, se încruntă mânios pentru a-şi arăta dezaprobarea.

— Nu văd de ce ar trebui să înţeleagă, zice el cu încăpăţânare.

Coboară privirea spre rege şi îi vede faţa mare ca o lună întorcându-se într-o parte şi apoi în cealaltă.

— Eu nu sprijin proştii şi femeile care se cred învăţaţi, zice ducele. Ca fata aia proastă de azi.

Nu îndrăznesc să vorbesc despre Anne pomenindu-i numele, dar pot să îi apăr convingerile.

— De vreme ce Domnul Dumnezeul nostru le vorbea oamenilor simpli într-o limbă simplă, de ce n-am face şi noi tot aşa? întreb eu. De ce să nu citească istoriile de-acolo în cuvintele simple ale Fiului Domnului?

— Pentru că vorbesc întruna! izbucneşte brusc Thomas Howard. Pentru că nu stau să citească şi să gândească în tăcere! De fiecare dată când trec călare pe la răspântia de la catedrala Saint Paul, acolo sunt vreo şase dintre ei şi croncăne precum ciorile! Câţi din ăştia trebuie să răbdăm? Câtă zarvă să le permitem să facă?

Mă întorc râzând spre rege.

— Ştiu că Maiestatea Ta nu gândeşte aşa, zic eu cu mai multă siguranţă decât simt în mine. Maiestatea Ta iubeşte erudiţia şi comentariul respectuos al Bibliei.

Însă faţa regelui e posacă.

— Dulciuri, îi zice el iar pajului. Puteţi să ne părăsiţi, doamnelor.

Stephen, tu rămâi cu mine.

E o umilinţă, dar n-am de gând să-i las pe Stephen Gardiner sau pe prostănacul de Norfolk să creadă că mă simt jignită. Mă ridic în picioare, îi fac o reverenţă regelui şi îl sărut de noapte bună pe obrazul ud. Nu mă strânge de coapse când mă aplec peste el şi sunt uşurată că nu-l vede toată curtea cum mă mângâie ca pe ogarul lui. Înclin rece din cap spre episcop şi duce, care par să se agate de scaunele lor.

— Noapte bună, mărite soţ, şi Dumnezeu să te binecuvânteze, zic eu cu duioşie. Mă voi ruga ca până dimineaţă să ţi se aline durerea.

El mormăie un rămas-bun, iar eu ies din încăpere în fruntea doamnelor mele. Pe când ieşim, Nan aruncă o privire în urmă şi vede că lui Stephen Gardiner i s-a oferit un loc şi că discută cu regele.

— Aş vrea să ştiu ce zice preotul ăla prefăcut, exclamă enervată Nan.

* * *

Îngenunchez la căpătâiul patului meu din lemn minunat sculptat şi mă rog pentru Anne Askew, care va dormi la noapte pe o saltea de paie urât mirositoare de la Newgate. Mă rog pentru toţi ceilalţi oameni închişi pentru credinţa lor, oameni pe care îi cunosc, căci au fost în odăile mele şi au vorbit cu mine, pentru cei care au fost în slujba mea şi acum sunt siliţi să mă trădeze, precum şi pentru cei pe care nu-i voi cunoaşte niciodată, fie ei din Anglia, din Germania sau de departe, mult mai departe.

Ştiu că Anne va îndura totul pentru credinţa ei, dar nu suport gândul că stă întinsă în întuneric, ascultând foşnetul şobolanilor prin unghere şi gemetele altor deţinuţi. Pedeapsa pentru erezie este moartea pe rug. Deşi sunt sigură că nici Gardiner, nici regele nu vor condamna o femeie tânără, o femeie de neam ales, la un sfârşit atât de brutal, gândul că va avea de înfruntat un proces public e de-ajuns ca să mă facă să mă cutremur şi să-mi ascund faţa în mâini. Anne n-a zis altceva decât că pâinea de la liturghie e pâine şi vinul de la liturghie e vin. Doar n-o s-o ţină la închisoare pentru că a spus ceva ce ştie toată lumea?

Domnul Dumnezeul nostru a spus „Acesta este trupul meu, acesta este sângele meu”, dar El n-a fost un şarlatan, precum preoţii prefăcuţi care picură cerneală roşie din rănile statuilor. El a vrut să spună: „Gândiţi-vă la Mine când mâncaţi pâine, gândiţi-vă la Mine când beţi vin. Mistuiţi-mă în inimile voastre”. Liturghia lui Thomas Cranmer arată limpede asta şi regele însuşi susţine interpretarea lui. Noi am publicat-o şi poate fi citită în engleză. Atunci de ce să doarmă Anne noaptea asta la Newgate, de ce s-o aştepte un proces şi de ce să-i ceară

episcopul Londrei să se lepede de convingerile ei, când ea n-a spus decât ceea ce a hotărât însuşi regele Angliei?

* * *

Când mă duc în sfârşit la culcare, s-a făcut târziu. Nan a adormit deja pe partea ei de pat. Aşternuturile sunt reci, dar nu trimit după slujnică să le încălzească. Mi-e ruşine de luxul cearşafurilor moi şi al broderiei albe pe alb de sub degetele mele. Mă gândesc la Anne, care stă în aşternutul ei de paie, la Thomas, înghesuit într-un pat de campanie pe mare, şi îmi zic că eu nu duc lipsă de nimic şi, cu toate astea, sunt nefericită, asemenea unui copil răsfăţat.

Adorm aproape imediat şi aproape imediat visez că urc o scară în spirală dintr-un castel vechi. Nu e unul dintre palatele noastre: e prea friguros şi prea umed ca să fie una din reşedinţele regelui. Mâna mi se sprijină de zidul exterior şi sub ferestrele înguste şi înalte, ca nişte ambrazuri, s-a strâns apă rece ca gheaţa. Scara e întunecată, luna aruncă pe ea dungi de lumină în dreptul ferestrelor, treptele sunt tocite şi inegale. De-abia văd pe unde păşesc de la o fereastră la alta. Aud o şoaptă la piciorul scării, o voce de bărbat răsunând cu ecou în turn, „Tryphine! Tryphine!”, şi scot un icnet slab de spaimă, căci acum ştiu cine sunt şi ce o să descopăr.

Scara ajunge la un palier din piatră din vârful turnului, unde sunt trei uşi mici de lemn. Nu vreau să le deschid, nu vreau să intru în odăile din dosul lor, însă şoapta ce-mi poartă numele, „Tryphine!”, şuieră pe scări în urma mea şi mă sileşte să merg mai departe. Prima uşă se deschide cu un mâner în formă de inel, care se mişcă atunci când îl apuc şi ridică zăvorul dinăuntru. Nu vreau să mă gândesc cine m-o fi auzit, cine întoarce capul înăuntru şi vede zăvorul ridicându-se, dar simt cum uşa cedează sub mâna mea. O împing şi o deschid. Văd odăiţa în lumina lunii, ce pătrunde pe fereastra îngustă. O văd îndeajuns de bine ca să desluşesc o maşinărie care ocupă toată lungimea încăperii.

La început mi se pare că e un fel de război de ţesut tapiserii. E o platformă lungă, înălţată, cu doi cilindri mari la fiecare capăt şi o pârghie la mijloc. Apoi merg un pic mai aproape şi văd că de platformă e legată o femeie cu braţele ridicate deasupra capului, într-o poziţie îngrozitor de chinuită, cu picioarele legate de capătul platformei şi răsucite în afară, de parcă ar fi rupte. Cineva i-a legat strâns mâinile şi labele picioarelor şi le-a întins cu pârghia aceea, astfel că rotirea cilindrilor a sporit distanţa dintre membre. I s-au scos braţele din articulaţii, coatele i-au sărit din încheieturi, şoldurile, genunchii şi chiar încheieturile gleznelor îi sunt smulse de la locul lor. Durerea cumplită i-a transformat chipul într-o mască albă, dar chiar şi

aşa, tot o recunosc pe Anne Askew. Ies împleticindu-mă din camera de tortură şi împing cealaltă uşă. Încăperea următoare e goală şi tăcută. Îmi trag răsuflarea, simţindu-mă o clipă uşurată, fiindcă am fost cruţată de vreo altă oroare, apoi simt miros de fum. Din podeaua de scânduri se ridică fum, scândurile devin tot mai fierbinţi, iar acum, în viaţa stranie din vis, sunt eu însămi legată cu mâinile la spate. Stau în picioare, legată de un stâlp, legată cu lanţuri, ca să nu mă pot mişca, iar picioarele nu-mi mai sunt pe podea, ci calcă agitate pe nişte bucăţi de lemn pentru foc. Dogoarea e tot mai puternică, simt fum în ochi şi în gură şi încep să tuşesc. Icnesc şi îmi simt gâtul pârjolit de fumul fierbinte. Apoi văd un mic pâlpâit, prima flacără ce se înalţă din lemnul de sub picioarele mele, şi tuşesc din nou şi dau să mă feresc de foc. „Nu", zic eu, dar nu pot vorbi din cauza fumului şi când trag aer în piept, fierbinţeala fumului îmi arde gâtlejul şi tuşesc, tuşesc, tuşesc…

— Trezeşte-te! zice Nan. Trezeşte-te! Poftim.

Îmi pune în mână o cupă cu bere slabă.

— Trezeşte-te!

Ţin strâns cupa rece, iar mâinile mele le acoperă pe ale ei.

— Nan! Nan!

— Sst! Acum eşti trează. Eşti în siguranţă.

— Am visat-o pe Anne.

Tot mă mai sufoc, de parcă fumul îmi arde încă plămânii.

— Dumnezeu s-o apere şi s-o păzească, zice repede Nan. Ce-ai visat?

Limpezimea cumplită a visului începe deja să se risipească.

— Am crezut că am văzut-o… am crezut că am văzut roata…

— Nu există roată la Newgate, zice ferm Nan, care rămâne cu picioarele pe pământ. Şi ea nu e o trădătoare de rând, ca să fie trasă pe roată. Femeile nu sunt torturate, iar ea e fiică de nobil. Tatăl ei l-a slujit pe rege. Nimeni nu se poate atinge de ea. Ai avut un vis urât, atâta tot. Nu înseamnă nimic.

— Nu o s-o tragă pe roată? întreb eu, dregându-mi glasul.

— Bineînţeles că nu. Mulţi dintre cei de-acolo l-au cunoscut pe tatăl ei, iar soţul ei e un yeoman bogat. O vor ţine câteva zile, sperând că o s-o sperie bine, apoi o vor trimite acasă, la bietul ei bărbat, cum au făcut şi până acum.

— Nu va fi adusă la judecată?

— A, sigur că vor zice că trebuie să apară în faţa juraţilor şi o vor ameninţa că va fi găsită vinovată. Dar o vor trimite acasă, la soţul ei, iar lui îi vor spune să o bată. Nimeni n-o să tortureze o doamnă cu un tată nobil şi un soţ bogat. Nimeni n-o să trimită într-o sală de judecată publică o femeie atât de bună la discuţii şi polemici.

* * *

În ciuda spuselor lui Nan, nu pot să adorm, iar dimineaţa le pun pe slujnice să mă ciupească de obraji şi să mă pudreze cu roşu, ca să nu par atât de trasă la faţă. Nu trebuie să semăn cu o femeie care nu poate dormi de frică. Ştiu că toţi curtenii vor fi cu ochii pe mine. Toţi au aflat că protejata mea, predicatoarea, e acum la închisoarea Newgate. Trebuie să par absolut nepăsătoare. Îmi conduc doamnele la capelă şi apoi la micul dejun, suntem toate vesele şi binedispuse, iar regele însuşi, purtat în jilţul lui cu roţi, mă întâmpină la uşa ce dă în sala cea mare. Spre uluirea mea, acolo intră ţopăind pe uşile mari din faţă, precum Lazăr cel sculat din mormânt, însuşi George Blagge, bărbatul acuzat de erezie, dar eliberat din închisoare, gras şi vesel ca întotdeauna şi care acum aleargă spre rege ca un prieten întors dintr-o aventură.

Stephen Gardiner e negru de supărare. În spatele lui, *sir* Richard Rich se strâmbă nemulţumit când bărbatul acesta, aruncat în închisoare doar pentru că a venit să asculte predicile din odăile mele, îngenunchează în faţa regelui şi ridică privirea spre el, arătând un chip radios.

— Porcule! Porcul meu! ţipă regele, râzând şi aplecându-se în scaun, ca să-l tragă mai aproape, la picioarele lui. Tu eşti? Eşti teafăr?

George grohăie de bucurie şi, drept răspuns, Will Somers grohăie imediat triumfător, de parcă o ciurdă de porci ar sărbători întoarcerea bărbatului. Regele râde în hohote. Până şi William Paget îşi înăbuşă un zâmbet.

— Dacă Maiestatea Voastră n-ar fi fost atât de bună cu acest porc, până acum aş fi fost deja fript! croncăne George.

— Afumat ca o şuncă! îi răspunde regele.

Se răsuceşte în scaun şi îşi mijeşte ochii spre Stephen Gardiner, zicându-i:

— Oriunde te-ar duce vânătoarea de eretici, cei pe care îi îndrăgesc sunt scutiţi. Există o limită pe care mă aştept să o respecţi, Gardiner. Nu uita cine sunt prietenii mei. Niciun prieten de-al meu nu poate fi eretic. A fi îndrăgit de mine înseamnă a fi în sânul bisericii. Eu sunt capul bisericii: nimeni nu poate să mă iubească şi să rămână în afara bisericii mele.

Păşesc discret în faţă şi îmi cobor mâna pe umărul soţului meu. Ne uităm amândoi la episcopul care mi-a arestat prietenii, pe yeomanul din garda mea, pe predicatorii mei, pe negustorul meu de cărţi şi pe fratele medicului meu. Stephen Gardiner coboară ochii sub privirile noastre stăruitoare.

— Îmi cer iertare, zice el. Îmi cer iertare pentru greşeală.

* * *

Asist triumfătoare la această umilire publică a lui Stephen Gardiner şi doamnele mele de onoare se bucură alături de mine. George Blagge e primit cu bucurie înapoi la curte în urma cuvintelor prin care regele şi-a vestit simpatia faţă de el şi a declaraţiei sale despre protejarea celor ce îl iubesc. Văd în asta un semn liniştitor. Curentul care curgea atât de puternic în sprijinul tradiţiei şi împotriva reformei a încetat şi acum îşi schimbă direcţia, împins de o putere nevăzută, precum mareea la flux şi la reflux. O fi vorba de atracţia lunii, aşa cum dau de înţeles noii filosofi. La curte, unde curenţii puterii sunt împinşi încolo şi încoace de capriciile inexpresivului chip ca o lună al regelui, se ştie că noi, susţinătorii reformei, suntem din nou o maree de primăvară, cu flux înalt şi puternic.

— Prin urmare, cum am putea s-o eliberăm pe Anne Askew? le întreb pe Nan şi Catherine Brandon. Regele l-a eliberat pe George Blagge din dragoste pentru el. E clar că suntem iar în ascensiune. Cât de repede o putem elibera?

— Crezi că eşti îndeajuns de puternică pentru a face ceva? zice Nan.

— Întoarcerea lui George arată că regele a ajuns cât de departe a vrut cu vechii clerici. De-acum noi intrăm iar în graţiile lui, spun eu sigură pe mine. Şi, oricum, pentru Anne trebuie să riscăm. Nu poate rămâne la Newgate. Locul acela e lăcaşul bolilor şi al ciumei. Trebuie s-o scoatem de-acolo.

— Pot să trimit un om de-al meu care să aibă grijă să stea comod şi să fie bine hrănită, zice Catherine. Putem mitui paznicii, ca să-i ducem nişte lucruri. Am putea s-o mutăm într-o celulă curată şi să-i aducem cărţi, mâncare şi haine călduroase.

— Aşa să faci, aprob eu, dând din cap. Dar cum am putea s-o eliberăm de-acolo?

— Ce zici de vărul nostru Nicholas Throckmorton? El poate merge să stea de vorbă cu ea, propune Nan. Cunoaşte legea şi e un bun creştin, un susţinător al reformei. S-ar putea s-o fi ascultat de multe ori pe Anne ţinând predici în odăile tale. El ar putea să se ducă şi să vadă ce se poate face, iar noi am putea vorbi cu Joan, soţia lui Anthony Denny. Zilele astea Anthony e tot timpul în preajma regelui. El o să afle dacă membrii Consiliului de Coroană vor susţine şi pe mai departe acuzaţiile împotriva ei. El va duce în odaia regelui punerea sub acuzare pentru proces, ca s-o semneze, sau o va semna el însuşi peste tiparul cu iscălitura regelui. Tot el va duce scrisoarea regelui pentru juraţi dacă regele vrea să dicteze verdictul. *Sir* Anthony ştie totul şi el îi va spune lui Joan ce se plănuieşte.

— Eşti sigură că e de partea noastră? o întreb. Eşti sigură că e credincios taberei reformei?

Nan face un mic gest cu ambele mâini, ca o femeie care cântăreşte

două pungi.

— În inima lui e de partea reformei, zice ea. Sunt sigură de asta. Dar, la fel ca noi toţi, vrea să rămână în graţiile regelui. Nu va face niciun pas care l-ar putea întoarce pe rege împotriva lui. Înainte de orice, e şi el un supus lipsit de putere la curtea unui…

— Tiran, şopteşte sfidătoare Catherine.

— Rege, o corectează Nan.

— Însă un rege care ne sprijină pe noi, le reamintesc eu.

* * *

Înainte de cină mă duc în apartamentul regelui cu o încredere renăscută şi, când îl găsesc discutând cu nobilii săi despre religie, îmi spun şi eu părerea. Am mare grijă să nu par îndrăzneaţă sau mândră de învăţătura mea. Nici nu e greu: cu cât învăţ mai multe, cu atât devin mai convinsă că mai am foarte multe de învăţat. Dar măcar pot participa la o discuţie cu bărbaţii aceia care s-au apucat de reforma religiei aşa cum alţii se apucă de trasul cu arcul – pentru a fi pe placul regelui şi pentru a-şi găsi ceva de făcut.

— Aşadar, Tom Seymour nu are soţie, remarcă regele în toiul uneia dintre discuţiile noastre. Cine-ar fi crezut?

Când îi aud numele, parcă m-ar fi lovit cineva.

— Maiestatea Voastră…?

— Am spus că Tom Seymour nu are soţie, zice el, ridicând glasul, de parcă aş începe să surzesc. Deşi i-am dat binecuvântarea pentru căsătorie şi cei din familia Howard mi-au spus că se va face curând.

Nu ştiu ce să spun. În spatele regelui văd chipul indiferent al lui Thomas Howard, duce de Norfolk, tatăl lui Mary, cea care ar fi trebuit să fie mireasa lui Thomas.

— A apărut vreo piedică? întreb încet, ca şi cum aş fi oarecum surprinsă.

— Alegerea doamnei, pare-se.

Apoi regele se întoarce spre duce:

— L-a respins? Mă mir că îi îngădui fiicei tale să-şi ia asemenea libertăţi.

Ducele zâmbeşte, se înclină şi zice pe un ton batjocoritor, care mă face să-mi încleştez dinţii de enervare:

— Regret s-o spun, dar nu e o admiratoare a lui Thomas Seymour. Cred că nu are încredere în ideile lui.

Vrea să dea de înţeles că Thomas ar fi eretic.

— Maiestatea Ta… încep eu.

Ducele îndrăzneşte să îmi taie vorba. Mă opresc din vorbit când îmi dau seama că are impresia că mă poate întrerupe – pe mine, regina Angliei! – şi că nimeni nu îi atrage atenţia.

— Se ştie foarte bine că toţi Seymourii sunt în favoarea reformei bisericii, zice Norfolk, sâsâind prin dintele ce-i lipseşte în faţă, ca un şarpe ce este. De la *lady* Anne, care stă în odăile reginei, până la înălţimea Sa lordul Edward. Toţi studiază şi citesc cu mare zel. Li se pare că pot să ne înveţe pe toţi. Eu sunt sigur că ar trebui să fim recunoscători, dar fiica mea e mai legată de vechile obiceiuri. Îi place să se roage în biserica ctitorită de Maiestatea Voastră. Nu vrea nicio schimbare, în afară de cele poruncite de dumneavoastră.

Ducele face o pauză. Ochii lui negri se apleacă repede, de parcă ar fi gata să verse o lacrimă în memoria ginerelui său, iar el adaugă:

— Şi l-a iubit sincer pe Henry Fitzroy. Cu toţii l-am iubit. Nu poate suporta să-l înlocuiască cu un alt bărbat.

Pomenirea fiului nelegitim al regelui îi stârneşte acestuia amintiri duioase.

— Ah, nu vorbi despre el! Nu pot îndura gândul că l-am pierdut. Cel mai frumos băiat!

— Nu-l pot vedea pe Thomas Seymour în locul iubitului nostru Fitzroy, zice ducele tăios. Ar fi o batjocură.

Când îl aud pe bătrân insultându-l pe Thomas şi văd că nimeni nu zice o vorbă în apărarea lui, furia mea creşte.

— Aşa e, nu e un bărbat pe măsura celui care ar fi fost băiatul nostru, încuviinţează regele. Nimeni nu e.

* * *

Vărul meu Nicholas Throckmorton se întoarce de la Newgate cu veşti bune despre Anne Askew. Anne are mulţi susţinători în Londra, aşa că a primit oră de oră în cămăruţă haine călduroase, cărţi şi bani. Va fi cu siguranţă eliberată. Importanţa răposatului ei tată şi averea soţului ei îi vor fi de mare ajutor. A ţinut predici în faţa celor mai de vază cetăţeni ai Londrei şi a conducătorilor oraşului şi nu a făcut niciun rău: a spus doar ceea ce gândesc mii de oameni. Toată lumea crede că regele a făcut asta doar pentru a-i speria pe susţinătorii mai gălăgioşi ai reformei, ca să-i reducă la tăcere, şi că toţi vor fi eliberaţi fără mare zarvă în următoarele câteva zile, aşa cum s-a întâmplat cu Tom Howard şi George Blagge.

— Poţi să vorbeşti cu regele? mă întreabă Nicholas. Să-l rogi să o ierte?

— E într-o dispoziţie proastă, îi mărturisesc eu. Iar clericii sunt mereu pe lângă el.

— Dar a trecut într-adevăr de partea noastră?

— Toate hotărârile sale mai recente sunt în sprijinul reformei, dar regele e ţâfnos cu toată lumea.

— Nu poţi să-l sfătuieşti tu, aşa cum făceai odinioară?

— O să încerc, promit eu. Însă discuţiile din odaia lui nu mai sunt aşa de uşoare ca altădată. Câteodată, când îi vorbesc, simt că nu are răbdare cu mine, iar uneori e limpede că nu mă ascultă.

— Trebuie să-l ţii cu mintea la reformă, zice el neliniştit. Acum eşti singura de la curte care-o mai poate face. Doctorul Butts a murit, Dumnezeu să-l aibă în grijă. Edward Seymour e plecat, Thomas, fratele lui, e pe mare, iar Cranmer e la palatul lui. Eşti singura care a rămas la curte şi care îi poate reaminti regelui ce credea cu înfocare cu doar câteva luni în urmă. Ştiu că e schimbător, dar ideile noastre sunt de fapt ale lui şi tu eşti singura care-l poate împiedica să se abată de la ele. E un chin, dar la curte nimeni altcineva nu vrea să apere reforma. Toţi ne bizuim pe tine.

Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1546

E miezul verii şi arşiţa e prea mare ca să stai la Londra. Ar trebui să fim în peregrinare, să mergem de-a lungul luncii verzi a Tamisei, să stăm în palatele frumoase de pe malul ei sau să ne îndreptăm spre coasta de sud şi, poate, să mergem la Portsmouth, unde l-aş putea vedea pe Thomas. Dar anul acesta regele nu se teme de ciumă, nu se teme de căldura din oraş. Anul ăsta se teme că moartea îl pândeşte pe alt drum, că se apropie tot mai tare, ca o tovarăşă stabilă.

E prea obosit să plece undeva departe, fie şi pentru a fugi de boală. Bietul bătrân nu mai poate nici să călărească, nici să umble. Îi e ruşine să se lase văzut de oamenii care odinioară se înşirau pe marginile drumului, îşi scoteau pălăriile şi-l ovaţionau când trecea. Pe vremuri era cel mai chipeş prinţ din întreaga creştinătate. Acum ştie că nimeni nu îl poate privi fără să-i fie milă de halul în care a ajuns trupul lui umflat, cu faţa rotundă ca o lună.

Prin urmare, cum regele îşi plânge de milă şi e cuprins de groază, suntem nevoiţi să rămânem cu toţii în arşiţa oraşului, unde străzile înguste duhnesc din pricina mizeriei adunate în canalele de scurgere, iar porcii şi vacile răscolesc cu boturile prin mormanele de gunoi care zac pe străzi. Spun că primarul ar trebui să fie mai harnic, că ar trebui să se ocupe de curăţenia străzilor şi să îi amendeze pe cei ce le murdăresc, dar regele mă priveşte cu răceală şi îmi zice:

— Ai vrea să fii şi primarul Londrei, şi regină?

Toată lumea e ţâfnoasă din cauză că e silită să stea în oraş. În lunile de vară curtenii merg de obicei pe domeniile lor, iar nobililor stăpânitori de la miazănoapte şi de la apus le e dor de neveste, de familii, de castelele ridicate pe dealurile verzi şi răcoroase din ţinuturile lor de baştină. Proasta dispoziţie a regelui dă tonul la curte: nimeni nu vrea să stea aici, nimeni nu are voie să plece şi toată lumea e posomorâtă.

Mă întâlnesc întâmplător cu Will Somers pe când mă plimb singură pe aleea de verdeaţă de la poalele zidurilor castelului. Cu inima tulburată de o durere mută, tânjesc după Thomas, îmi fac griji pentru Anne Askew, care e tot arestată, fără a fi judecată sau măcar acuzată de ceva, şi îmi doresc ca regele să mă asculte din nou, să vadă în mine prietena şi tovarăşa lui, aşa cum am jurat să-i fiu. Will stă tolănit ca un faun cu membre lungi în umbra străpunsă de pete de lumină, sub un stejar cu coroana bogată dintr-una din grădiniţele ascunse privirii de înaltele garduri vii, şi când mă vede, îşi descolăceşte picioarele, se ridică, face o reverenţă, apoi se îndreaptă la loc ca o marionetă.

— Cum îţi place arşiţa, Will? îl întreb.

— Mai mult decât iadul, răspunde el. Sau puneţi la îndoială şi iadul

laolaltă cu toate celelalte, Maiestatea Voastră?

Arunc o privire în jur, dar în afară de noi doi, nu mai e nimeni în grădina împrejmuită.

— Vrei să discuţi teologie cu mine?

— Eu nu! exclamă el. Sunteţi prea deşteaptă pentru mine. Şi nu sunt singurul.

— Nu eşti singurul care nu vrea să discute teologie cu mine? El dă din cap, îşi pune degetul pe nas şi îmi zâmbeşte radios.

— Cine altcineva nu vrea să discute cu mine?

— Maiestatea Voastră, zice el pe un ton afectat, eu nu sunt decât un bufon. Aşa că nu discut cu regele despre biserica lui. Dar dacă aş fi un înţelept (şi în fiecare dimineaţă mă trezesc şi-i mulţumesc Domnului că nu sunt), aş fi mort demult. Căci dac-aş fi un înţelept cu convingeri serioase, aş ceda ispitei de a discuta problemele astea importante. Ucigător de importante.

— Maiestăţii Sale i-au plăcut întotdeauna discuţiile erudite, zic eu apăsat.

— Nu-i mai plac. După părerea mea. Adică după părerea unui bufon, a unui nebun ce nu merită băgat în seamă.

Când dau să deschid gura ca să-l contrazic, Will se ridică încet şi cu mare grijă în mâini, rămânând astfel în echilibru, cu picioarele plimbându-i-se alene pe trunchiul copacului.

— Vedeţi cât de nebun{17} sunt, remarcă el, stând cu capul în jos.

— Cred că eşti mai deştept decât pari, Will, îi zic eu. Însă există nişte oameni cumsecade pe care pot să-i scap de primejdie dacă pun o vorbă pentru ei. Am promis că îl voi face pe rege să fie mai statornic în gândire.

— E mai uşor să stai în cap decât să-l faci pe rege să fie statornic, observă Will, care stă acum foarte drept, ca un yeoman din gardă, dar cu capul în jos şi cu picioarele în sus. Dacă aş fi în locul dumneavoastră, Maiestate, aş sta în cap alături de mine.

* * *

Vara continuă să fie foarte fierbinte. Noi ne aşezăm în fiecare după-amiază lângă ferestrele larg deschise, cu draperiile de la ferestre înmuiate în apă rece, ca să mai răcorească încăperile, şi o ascultăm pe una din doamnele de onoare citind din Biblie. După-amiaza merg în cabinetul meu personal, unde obloanele stau închise, ca să mă apere de lumina orbitoare, şi mă rog ca regele să se simtă mai bine şi să ne elibereze de lehamitea obositoare stârnită de arşiţa de-afară într-un oraş împuţit, ca să putem pleca în peregrinare. Asemenea unei rândunici care pleacă spre sud, şi eu tânjesc după mare, după vânturile sărate ale oceanului, după Thomas.

Apoi, într-o după-amiază, pe când stăm pe bănci, lângă fluviu, încercând să respirăm un pic de aer curat, zăresc corabia familiei Seymour venind pe apă şi ancorând la chei. Îmi iau de îndată un aer plictisit şi nepăsător.

— O, aia e corabia familiei Seymour? întreb. Şi cine e în ea? E Thomas Seymour?

Capul lui Elizabeth ţâşneşte imediat în sus şi copila sare în picioare, punându-şi mâinile pavăză la ochi, ca să se apere de strălucirea supărătoare a apei fluviului.

— El e! ţipă ea. E *sir* Thomas! Şi e şi Edward Seymour cu el.

— Soţul meu? întreabă Anne. Ce surpriză. Maiestatea Voastră, îmi daţi voie să merg să-l salut?

— Vom merge toate, zic eu.

Ne ridicăm în picioare, lăsând deoparte cărţile şi lucrul de mână, şi mergem spre chei, unde cei doi fraţi Seymour se înclină şi îmi sărută mâinile, iar apoi Edward se salută cu soţia sa.

Abia dacă îl văd. Abia dacă pot să rostesc vorbele ceremonioase de salut. Thomas îmi ia mâna şi mi-o atinge uşor cu buzele. Se îndreaptă de spinare, apoi se înclină în faţa celorlalte doamne. Îmi oferă braţul. Îl aud spunând ceva despre şederea noastră pe malul fluviului, unde cu siguranţă vin adieri pestilenţiale. Îl aud zicând ceva despre peregrinarea curţii. Nu aud bine din pricina bubuitului din urechi.

— Rămâi mai multă vreme? îl întreb.

Se apleacă spre mine ca să-mi răspundă cu o voce înceată. Dacă m-aş apleca şi eu spre el aşa cum se apleacă el spre mine, am fi îndeajuns de aproape ca să ne sărutăm. Mă întreb dacă se gândeşte şi el la asta. Apoi ştiu că se gândeşte şi el la asta.

— Stau aici doar o noapte.

Nu pot nici măcar să aud cuvântul „noapte” fără să mă gândesc cum am face dragoste.

— Ah!

— Am vrut să îi aduc regelui veşti despre felul cum am organizat apărarea coastei avându-l şi pe Edward lângă mine. Sunt prea puţini de partea noastră la curte. Nu ne putem spune păsul. Neamul Howard şi prietenii lor controlează totul.

— Am auzit că nu te mai însori cu Mary Howard.

— Probabil că e un lucru bun, zice el, aruncându-mi un zâmbet fugar.

— Nu aş fi spus nimic. Ar fi fost primită cu bucurie în rândul doamnelor mele de onoare.

— Ştiu. Am încredere deplină în tine. Dar era ceva în toată treaba asta…

Se întrerupe.

— Mergi încet, zic eu pătimaş.

Deja ne apropiem de prima poartă a palatului şi în orice clipă poate să apară cineva care să-l ia de lângă mine.

— Pentru Dumnezeu, hai să stăm o clipă…

— Cei din familia Howard insistau ca ea să vină la curte, îmi zice el. M-au pus să promit că o voi aduce în odăile tale. Nu m-am putut gândi la niciun motiv pentru care şi-ar dori asta, în afară de acela de a o pune să te pândească, să te iscodească. M-am îndoit de onestitatea lor, iar ea aproape că nici nu stătea de vorbă cu mine. O înfuria ceva. Mi-a fost clar că o sileau să facă asta. Era foarte supărată.

— Aşadar, eşti încă liber, zic eu cu dor în glas.

El îmi apasă gingaş mâna care mi se sprijină de braţul lui.

— Voi fi nevoit să mă însor, mă previne el. Ne trebuie o alianţă la curte. Ne pierdem trecerea pe lângă rege. Trebuie să avem mai mulţi de-ai noştri aici. Am nevoie de o soţie care să mă sprijine în faţa regelui.

— Eu nu te pot sprijini în faţa lui, dar aş…

— Nu. Niciodată. Nu vreau să spui niciodată nimic în favoarea mea. Dar îmi trebuie o soţie aici, la curte, care să poată să-mi poarte de grijă.

Mă simt atât de rău, de parcă aş fi tras într-adevăr în piept adierile pestilenţiale ale fluviului.

— Tot mai ai de gând să te însori?

— Sunt nevoit să o fac.

Dau din cap. Bineînţeles, e nevoit s-o facă.

— Ţi-ai ales o mireasă?

— Doar dacă mi-o vei permite tu.

— Ar fi o mare greşeală să nu ţi-o permit. Ştiu că ai nevoie de o soţie. Înţeleg cum stau lucrurile la curte. Voi veni la nunta ta şi voi zâmbi.

— Nu e ceva ce mi-aş dori, subliniază el.

— Nici eu, dar voi dansa la petrecerea ta de nuntă.

Aproape am ajuns la intrare. Gărzile salută şi deschid uşile. El trebuie să meargă în odăile regelui şi nu o să-l mai văd până la cină. Iar la cină nu o să mă pot uita la el. Şi peste o lună, peste câteva săptămâni, se va căsători.

— Cine e alegerea ta? Spune-mi repede.

— Prinţesa Elizabeth.

Mă răsucesc şi mă uit la fiica mea vitregă, care ne urmează în fruntea doamnelor de onoare, de parcă aş vedea-o pentru prima oară – nu ca pe un copil, ci ca pe o tânără femeie. Are doisprezece ani: e îndeajuns de mare pentru a se logodi. Peste câţiva ani va fi îndeajuns de mare ca să se mărite. Dintr-o singură privire fugară, mi-o închipui în ziua nunţii ei, ca mireasă a lui Thomas Seymour, ca tânără soţie, ca mamă a copiilor lui. Îmi închipui cum va începe să facă dragoste şi

cum se va făli cu fericirea ei.

— Elizabeth!

— Sst! Pentru asta e nevoie de încuviinţarea regelui, dar dacă o va face, voi deveni ginerele lui. E o partidă strălucită pentru noi.

Aşa este. Înţeleg cu o limpezime dureroasă raţiunea ei pentru familia Seymour. Ar fi o partidă strălucită, iar când prinţesei Elizabeth i se va spune despre asta, ea se va preface ascultătoare şi supusă, dar de fapt va fi încântată. Îl adoră copilăreşte pe Thomas pentru frumuseţea lui oacheşă şi aerul său aventuros, iar de-acum o să se creadă îndrăgostită de el, o să vorbească despre el, o să gângurească drăgăstos despre el, o să-şi dea aere, iar mie o să-mi piară iubirea pentru ea din cauza geloziei.

— Nu-ţi place, observă el.

Scutur din cap, înghiţindu-mi ciuda.

— Nu are cum să-mi placă, dar nu mă voi împotrivi. Înţeleg că trebuie s-o faci, Thomas. Ar fi o mare izbândă pentru tine. Şi ar întări poziţia Seymourilor pe lângă familia regală.

— N-o fac dacă tu zici „Nu”.

Scutur iar din cap. Intrăm pe uşă în holul umbrit de la intrare. Servitorii casei Seymour vin să-şi salute stăpânii. Se înclină şi o pornim spre sala de audienţe a regelui. Nu mai putem să vorbim şi toată lumea se uită la Thomas şi comentează despre întoarcerea amiralului la curte.

— Sunt al tău, zice înflăcărat Thomas, cu un glas foarte scăzut. Pentru totdeauna. Ştii asta.

Îi dau drumul la mână. El se înclină şi se retrage în spate.

— Foarte bine, spun eu.

Ştiu că trebuie să-şi croiască un drum. Ştiu că Elizabeth e o partidă grozavă pentru el. Ştiu că ea îl va adora şi că el va fi bun cu ea.

— Foarte bine, repet.

* * *

Thomas pleacă a doua zi dimineaţa, înainte de slujba de la capelă, şi nu mai apuc să-l văd.

— Eşti bolnavă? mă întreabă Nan. Pari…

— Cum par?

Îmi cercetează chipul palid.

— Trasă, zice ea cu un surâs, folosind un cuvânt din copilărie.

— Sunt nefericită, îi răspund eu într-un moment de sinceritate.

N-o să-i spun mai mult, dar mă simt un pic alinată doar rostind acest singur cuvânt adevărat. Dorul de Thomas e ca o durere fizică. Nu ştiu cum o să îndur când o să-l văd căsătorit cu altcineva. Când mi-l închipui împreună cu Elizabeth, mi se agită stomacul, de parcă aş fi

otrăvită de gelozie.

Nan nici măcar nu mă întreabă de ce sunt nefericită. Nu sunt prima soţie de rege pe care a văzut-o pierzându-şi culoarea din obraji din cauza încordării care macină o regină.

* * *

În mai toate serile, înainte de cină, sunt chemată în odăile regelui pentru a asculta dezbaterile de-acolo. Adesea spun ce gândesc şi întotdeauna îi reamintesc regelui că de fapt cauza reformei e cauza lui, e ceva pornit de el, în înţelepciunea sa, iar poporul îl proslăveşte pentru că a adus reforma în Anglia. Însă îmi dau seama, după tăcerea de gheaţă care îmi întâmpină vorbele, că regele e departe de a fi de acord cu mine. Plănuieşte ceva, dar nu discută cu mine despre asta. Nu aflu nimic până în prima săptămână din iulie, când Consiliul de Coroană anunţă o lege care incriminează posesia unei Biblii în engleză în traducerea lui William Tyndale sau în cea a lui Miles Coverdale.

Asta e o nebunie. Nu are niciun înţeles. Miles Coverdale a tradus şi a îmbunătăţit Biblia lui Tyndale la indicaţiile regelui, iar traducerea a fost publicată sub numele de Marea Biblie, Biblia regelui, darul său pentru credincioşi. Aceasta este Biblia pe care regele a dăruit-o poporului său cu doar şapte ani în urmă. Toţi cei care şi-au putut permite au câte una. Ar fi fost o lipsă de loialitate să nu aibă una în casă. Fiecare biserică parohială a primit câte o Biblie, cu porunca să o lase la vedere. Este cea mai bună traducere în limba engleză şi se află în toate bibliotecile din Anglia. Acum, peste noapte, deţinerea ei devine infracţiune. Este o schimbare atât de mare, încât totul este întors cu susul în jos. Când mă întorc grăbită în odăile personale şi o găsesc pe Nan împachetând cărţile mele preţioase, ilustrate şi minunat legate în pânză aspră, şi legând cu funii un cufăr, gândul îmi fuge la Will Somers stând în cap.

— Nu putem să le aruncăm aşa, pur şi simplu! zic eu.

— Trebuie trimise de-aici.

— Unde ai de gând să le trimiţi? o întreb.

— În Kendal, răspunde ea, rostind numele casei noastre părinteşti. Cât mai departe de-aici.

— Casa aia abia mai stă în picioare!

— Atunci n-o să caute acolo.

— Ai luat Biblia mea?

— Şi însemnările tale, şi Bibliile lui Catherine Brandon, Anne Seymour, Joan Denny şi *lady* Dudley. Legea asta nouă ne-a luat pe nepregătite. Regele ne-a transformat în răufăcători pe toţi aşa, peste noapte.

— Dar de ce? vreau eu să ştiu, gata să plâng de furie. De ce să

scoată în afara legii propria sa Biblie? Biblia regelui! Cum să fie ilegal să ai o Biblie? Dumnezeu a dăruit Cuvântul poporului său! Cum poate regele să-l ia înapoi?

— Chiar aşa, zice ea. Gândeşte-te. De ce ar face regele o răufăcătoare din propria lui soţie?

O iau de mâini, făcând-o să înceteze cu legatul nodurilor pe cufăr, şi îngenunchez lângă ea.

— Nan, tu ai fost toată viaţa la curte. Eu sunt o Parr din Kendal, crescută în Lincoln. Sunt o femeie fără ascunzişuri, venită din nord. Nu-mi vorbi în cimilituri.

— Asta nu e o cimilitură, zice ea cu un umor amar. Soţul tău a adoptat o lege care te transformă într-o răufăcătoare bună de ars pe rug. De ce ar face aşa ceva?

— Vrea să scape de mine? spun eu într-un târziu.

Ea tace.

— Vrei să spui că legea asta nouă e îndreptată împotriva mea, fiindcă nu pot să mă prindă cu nimic altceva? Dai de înţeles că au scos Biblia în afara legii doar pentru ca să facă din mine şi din doamnele mele nişte răufăcătoare? Ca să poată să se ridice împotriva noastră şi să ne acuze de erezie? Pentru că aşa ceva e ridicol.

Nu îi pot citi expresia de pe chip – Nan nu mai seamănă cu ea însăşi – şi atunci îmi dau seama că îi e frică. Gura i se mişcă de parcă n-ar putea vorbi, iar fruntea îi e leoarcă de transpiraţie.

— El ţi-a pus gând rău, asta-i tot ce pot să zic. Aşa face întotdeauna. Ţi-a pus gând rău, Kat, şi nu ştiu cum să te scap. Împachetez Biblii şi ard hârtii, dar ei ştiu că citeşti şi scrii, aşa că mi-o iau înainte şi schimbă legea. Nu pot să mă asigur că mai respecţi legea, fiindcă ei o schimbă mai repede decât putem noi s-o respectăm. Nu ştiu cum să te scap. Ţi-am jurat că vei trăi mai mult decât el, iar acum sănătatea lui e tot mai şubredă, însă el ţi-a pus gând rău, exact aşa cum…

Îi las mâinile şi mă ghemuiesc pe călcâie.

— Exact aşa cum… ce?

— Exact aşa cum a făcut cu celelalte două.

Înnoadă funiile în jurul cufărului, apoi se duce la uşă şi îşi strigă servitorul, un om care e în familia noastră de când ne ştim. Arată spre cutii şi îi porunceşte să le ia imediat, să nu le arate nimănui şi să le ducă acasă, la Kendal, în Westmorland. În timp ce mă uit la el cum ridică prima cutie, îmi dau seama că tânjesc să merg cu el pe dealurile acelea sălbatice.

— Dacă o să vrea, o să-l aresteze în satul Islington, spun eu când bărbatul ia cufărul pe umeri şi pleacă. N-o să se îndepărteze de oraş mai mult de-o zi călare.

— Ştiu, zice Nan pe un ton sec. Dar nu ştiu ce altceva să fac.

Mă uit la sora mea, care a slujit şase dintre reginele lui Henric şi a

îngropat patru.

— Chiar crezi că face asta ca să mă prindă în capcană? Că s-a întors cu totul împotriva mea?

Nan nu răspunde. Întoarce spre mine aceeaşi faţă lipsită de expresie pe care îmi imaginez că i-a arătat-o şi micuţei Kitty Howard când ea ţipa că n-a greşit cu nimic, şi lui Anne Boleyn când aceasta jura că vorbele o vor ajuta să scape cu viaţă.

— Nu ştiu. Dumnezeu să ne ajute pe toţi, Kateryn, căci eu zău că nu ştiu.

Palatul Hampton Court, vara anului 1546

Sănătatea regelui se înrăutăţeşte şi asta îl amărăşte tot mai mult. Încuviinţează să mutăm curtea la Hampton Court, departe de arşiţa insuportabilă a oraşului şi de primejdia bolilor, dar nu iese nici în grădină, nici la plimbare cu barca pe fluviu, nici măcar la liturghie, în frumoasa capelă din palat. Mi se spune că vrea să se odihnească netulburat în odaia lui şi să stea de vorbă cu sfetnicii. Nu vrea să vină la cină, nu vrea să mă viziteze în odaia mea, nu e nevoie să merg în a lui. S-a izolat, m-a dat la o parte, exact aşa cum a dat-o la o parte pe Kitty Howard atunci când curtenii o asigurau că regele e bolnav, dar el se încuiase de fapt în odaie chiar aici, în acest palat, în Hampton Court, unde cugeta la greşelile ei şi plănuia procesul al cărui rezultat l-a aranjat dinainte şi execuţia pe care urma s-o poruncească.

Dar, întocmai ca Anne Boleyn, care asista la turniruri, cine şi sărbători de Armindeni, deşi ştia că ceva e în neregulă, şi eu trebuie să apar înaintea curţii. Nu mă pot retrage, cum face regele. Stau în încăperile mele cu colivii şi îmi hrănesc păsărelele, uitându-mă la flecăreala lor fără griji şi la sârguinţa cu care îşi curăţă penele, când bate la uşă William Harper, copistul meu.

— Poţi să intri, îi spun. Intră şi închide uşa. Am două păsări care zboară libere şi nu vreau să iasă cumva de-aici.

Se fereşte când un canar trece pieziş peste capul lui şi se opreşte pe mâna mea întinsă.

— Ce e, William? întreb absentă, rupând o prăjitură cu seminţe şi întinzându-i-o frumoasei păsăruici. Vorbeşte. Trebuie să părăsesc această mică frumuseţe ca să merg să mă îmbrac pentru cină.

El aruncă o privire spre Nan şi Anne Seymour, care stau aşezate una lângă alta în locul de la fereastră, deloc mişcate de încântătoarele mele păsăruici.

— Îmi permiteţi să vă vorbesc personal?

— De ce? zice cu hotărâre Nan. Maiestatea Sa trebuie să meargă la cină. Poţi să-mi spui mie despre ce e vorba.

El clatină din cap şi mă priveşte rugător.

— Ei, luaţi-o înainte şi alegeţi-mi bijuteriile şi o bonetă, le zic eu nerăbdătoare. Vin într-o clipă.

Eu şi copistul aşteptăm ca uşa să se închidă în urma lor. Mă întorc spre el. E un bărbat serios, educat la mănăstire şi cu o mare dragoste pentru vechile obiceiuri. Probabil că a privit cu o spaimă pioasă jumătate din cărţile aflate în dulapul meu, căci nu preţuieşte deloc noua învăţătură. Îl ţin în slujba mea pentru că e un mare cărturar, traduce minunat şi are un scris frumos. Când vreau să trimit o scrisoare în latină, e în stare să o traducă şi să o copieze dintr-o

singură ciornă, cu un scris cursiv şi frumos, foarte caligrafic. Nu şi-a exprimat niciodată nemulţumirea faţă de nimic din ce au spus predicatorii în odăile mele, dar o dată sau de două ori l-am văzut plecând capul şi rostind o rugăciune tăcută, ca un călugăr uluit într-o şcoală laică.

— Poftim! Nu te mai poate auzi nimeni, doar eu şi păsările, iar ele nu zic nimic – în afară de papagal, care blestemă de mama focului, dar numai în spaniolă. Ce e, William?

— Am venit să vă previn, Maiestatea Voastră, zice el grav. Mă tem că duşmanii dumneavoastră vă vorbesc de rău.

— Ştiu asta, îi răspund eu scurt. Îţi mulţumesc pentru grijă, William, dar deja ştiu asta.

— Omul episcopului Gardiner a venit la mine şi mi-a cerut să scotocesc în dulapul dumneavoastră după hârtii, şopteşte el repede. A zis că voi fi răsplătit dacă voi copia în taină orice găsesc şi-i voi duce hârtiile. Maiestatea Voastră, cred că strânge dovezi împotriva dumneavoastră.

Păsăruica mă gâdilă în palmă când îşi mişcă picioarele şi ciuguleşte firimiturile. Nu m-am aşteptat la acest avertisment din partea lui William. N-am crezut că vor îndrăzni să meargă atât de departe. Văd că expresia mea uimită se oglindeşte pe chipul lui tulburat.

— Eşti sigur că era omul episcopului?

— Da, mi-a spus că trebuie să le ducă episcopului. Nici vorbă să mă înşel.

Îi întorc spatele şi mă duc la fereastră, cu canarul cu aripi galbene agăţându-se de degetul meu întins. E o zi frumoasă de vară, soarele tocmai apune, lăsându-se în jos pe după coşurile înalte din cărămidă roşie, iar lăstunii şi rândunelele se rotesc prin jurul lor. Dacă episcopul Gardiner e gata să rişte chiar atât de mult încât să-l pună pe unul dintre slujitorii mei să-mi fure hârtiile, atunci probabil că e foarte convins că poate strânge suficiente dovezi împotriva mea ca să mă poată acuza în faţa regelui. Şi, probabil, e foarte sigur că o plângere de-a mea adresată regelui nu va declanşa o furtună asupra lui. Probabil e foarte convins că va găsi ceva care să-mi dovedească vinovăţia. Sau, mai rău, poate că are deja dovezi împotriva mea şi aceasta este ultima etapă a unei cercetări secrete: găsirea documentelor care să-i sprijine minciunile.

— Urmau să fie duse episcopului? Eşti sigur de asta? Nu regelui?

Chipul lui e palid de teamă.

— Asta nu mi s-a spus, Maiestatea Voastră. Dar mi-a spus-o clar şi foarte plin de sine: trebuie să vă cercetez toate hârtiile şi să îi duc orice găsesc. A zis să copiez şi titlurile cărţilor de-aici şi să mă uit după Noul Testament. A zis că ştie că aveţi mai multe.

— Nu am nimic aici, zic eu tăios.

— Ştiu. Ştiu că aţi trimis totul, biblioteca dumneavoastră frumoasă şi toate hârtiile pe care le aveaţi. I-am spus că nu e nimic aici, dar el a zis să caut oricum. Ştia că aveţi o bibliotecă pentru studiile dumneavoastră. A zis că ei nu cred că aţi fi în stare să vă despărţiţi de cărţi şi că ele sunt ascunse undeva în odăile Maiestăţii Voastre.

— A fost foarte corect şi onorabil din partea ta să-mi spui asta, îi zic eu. Voi avea grijă să fii răsplătit, William.

Copistul lasă capul în jos.

— Nu umblu după nicio răsplată.

— Vrei să te duci la omul ăsta şi să-i spui că ai căutat şi că nu am nimic?

— Da.

Îi întind mâna, iar când el se apleacă să mi-o sărute, văd că degetele îmi tremură şi că păsăruica de pe cealaltă mână se clatină şi mi se agaţă de degetul mare.

— Nici măcar nu gândeşti ca mine, William. Eşti un om foarte bun, de vreme ce mă aperi, deşi nici măcar nu suntem de aceeaşi părere.

— S-ar putea să nu fim de aceeaşi părere, Maiestatea Voastră, dar eu cred că ar trebui să fiţi liberă să gândiţi, să scrieţi şi să studiaţi, zice el. Chiar dacă sunteţi femeie. Chiar dacă ascultaţi predici rostite de o femeie.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, William, în orice limbă vrea El, fie că o face printr-un preot sau prin inima ta bună.

El se înclină.

— Iar predicatoarea… zice el foarte încet.

Mă întorc din uşă.

— Doamna Askew?

— Au mutat-o de la Newgate.

Simt o uşurare imensă.

— O! Domnul fie lăudat! ţip eu. A fost eliberată?

— Nu. Nu, Dumnezeu să o ajute. Au dus-o în Turn.

Îşi dă seama că înţeleg ce a zis şi urmează un moment de tăcere deplină. Nu au eliberat-o, nu au dat-o în paza soţului ei, n-au trimis-o la el, ca să liniştească lucrurile. Nu, au mutat-o din închisoarea unde se ţin răufăcătorii de rând în închisoarea unde stau cei acuzaţi de înaltă trădare şi de erezie, lângă Dealul Turnului, pe care sunt spânzuraţi vinovaţii, nu departe de piaţa de carne de la Smithfield, unde sunt arşi pe rug ereticii.

Mă întorc spre fereastra din spatele meu, ridic zăvorul şi o deschid. William arată spre coliviile deschise, spre papagalul cocoţat pe stinghia lui:

— Maiestatea Voastră! Maiestatea Voastră, aveţi grijă…

Ridic canarul micuţ spre fereastra deschisă, ca să poată vedea cerul albastru.

— Pot să plece, William, pot să plece toate. De fapt ar face mai bine să plece. Nu ştiu cât timp voi mai fi aici, ca să am grijă de ele.

* * *

Doamnele mă îmbracă într-o tăcere desăvârşită, întinzându-mi lucrurile fără să scoată o vorbă, într-o coregrafie bine exersată. Nu ştiu cum să ajung la Anne Askew, în spatele zidurilor groase de piatră ale Turnului. Acolo e închisoarea duşmanilor care vor sta închişi cu anii, a celor mai mari trădători, a răufăcătorilor ce nu trebuie să aibă nici cea mai mică şansă de scăpare. Pentru un om arestat, a trece prin zăgazul de acolo, ascuns de ochii celor din oraş şi ai tuturor celor ce s-ar putea ridica să-l apere, e acelaşi lucru cu a pluti pe râul Lethe – spre uitarea deplină.

Cel mai tare mă tem pentru Anne fiindcă nu pot pricepe de ce au mutat-o de la Newgate în Turn. A fost acuzată de erezie. A fost interogată de Consiliul de Coroană. Atunci de ce nu o lasă la Newgate până când o vor judeca sau o vor ierta şi o vor trimite acasă? De ce s-o mute în Turn? Ce rost are? Şi cine a poruncit aşa ceva?

Nan se apropie şi face o reverenţă în timp ce Catherine stă în spatele meu şi îmi prinde colierul. Nepreţuitele safire sunt grele şi reci pe gâtul meu. Mă fac să tremur.

— Ce e, Nan?

— E vorba de Bette, zice ea, numind-o pe una dintre slujnicele mele mai tinere.

— Ce-i cu ea? întreb scurt.

— Mi-a scris mama ei şi m-a rugat să o trimitem acasă, răspunde ea. Mi-am permis să-i spun că poate să plece.

— E bolnavă?

Nan scutură din cap cu gura strânsă, de parcă ar vrea să spună mai multe, dar e furioasă.

— Atunci care e problema cu ea?

Urmează o tăcere stânjenitoare.

— Tatăl ei e unul dintre arendaşii episcopului Gardiner, spune Catherine Brandon.

Îmi trebuie o clipă ca să pricep.

— Crezi că episcopul i-a sfătuit pe părinţii lui Bette să o scoată din slujba mea?

Nan dă din cap că da. Catherine face o reverenţă şi iese din cameră, ca să mă aştepte afară.

— El n-ar recunoaşte-o niciodată, zice Nan. Aşa că nu are rost să îl întrebi direct.

— Dar de ce m-ar părăsi Bette? Chiar dacă aşa a sfătuit-o episcopul.

— Am mai văzut asta, zice Nan. Când Kitty Howard a fost pusă sub

acuzare, slujnicele mai tinere, cele care nu au fost silite să rămână pentru a depune mărturie, au găsit toate felurite motive să plece acasă. Curtea s-a micşorat ca pânzeturile după o zi de spălat. Tot aşa s-a întâmplat şi când regele s-a întors împotriva reginei Anne. Toţi cei din familia Boleyn au dispărut peste noapte.

— Eu nu sunt precum Kitty Howard! exclam, cuprinsă brusc de mânie. Sunt a şasea soţie, a şasea soţie dispreţuită, nu a cincea soţie vinovată. Tot ce-am făcut eu a fost să studiez şi să ascult predicatori. Ea a fost adulteră sau poate chiar bigamă şi târfă! Nicio mamă nu şi-ar lăsa fiica în slujba unei astfel de tinere! Orice mamă s-ar îngrijora de moravurile de la o asemenea curte! Dar despre curtea mea toţi zic că e cea mai virtuoasă din creştinătate! De ce nu şi-ar lăsa cineva fiica în slujba mea?

— Slujnicele lui Kitty au plecat în zilele dinaintea arestării ei, zice potolită Nan, fără să-mi ia în seamă mânia. Nu pentru că era uşuratică, ci pentru că era condamnată. Nimeni nu vrea să stea la curtea unei regine în declin.

— O regină în declin? repet eu.

Aud cuvintele: parcă ar fi vorba de o cometă, de ceva de pe cerul nopţii. O regină în declin{18}.

— William mi-a spus c-ai deschis fereastra şi ai lăsat păsările să zboare, spune Nan.

— Da.

— O să merg să o închid la loc şi o să le chem înapoi dacă pot. N-are rost să arătăm că ne e frică.

— Nu mi-e frică! mint eu.

— Ar trebui să-ţi fie.

* * *

Când intru la cină în fruntea doamnelor mele, mă uit în jur, de parcă m-aş teme că şi curtea o să dispară. Dar nu văd să lipsească nimeni. Toţi sunt acolo, pe locurile lor obişnuite. Cei care cred în reformă nu par să simtă că de-acum ar fi în pericol, ci doar cei din casa mea, cei care îmi sunt apropiaţi. Toată lumea se înclină adânc, respectuos, când trec. Seara nu pare cu nimic deosebită de oricare alta. Locul regelui e pregătit, baldachinul cu blazonul regal atârnă deasupra jilţului său întărit, servitorii se înclină când intră în sală şi prezintă cele mai rafinate mâncăruri înspre tronul lui gol, după cum o cere ritualul. Dar regele va cina în odăile lui, împreună cu noul său cerc de favoriţi: episcopul Stephen Gardiner, lordul cancelar Thomas Wriothesley, *sir* Richard Rich, *sir* Anthony Denny şi William Paget. Când cina se va termina, pot să părăsesc sala cea mare şi să stau cu regele în odaia lui personală, dar până atunci cineva trebuie să şadă în

capul mesei. Curtea are nevoie de un monarh, iar prinţesele au nevoie de un părinte care să mănânce cu ele.

Privirea mea se plimbă prin sală. Bag de seamă că la familia Seymour a rămas un loc gol în capul mesei. Arunc o privire spre Anne.

— Edward vine acasă? o întreb.

— Dumnezeule, ce mi-aş dori să fie aici! zice ea direct. Dar nu îl aştept. Nu îndrăzneşte să plece din Boulogne, fiindcă atunci oraşul ar cădea cât ai clipi.

Îmi urmăreşte privirea şi adaugă:

— Locul ăla e pentru Thomas.

— Da?

— A venit să-l vadă pe rege. Nu pot s-o scoată pe Mary Rose din apă. Acum încearcă o metodă nouă: pompează apa din corabie acolo, pe fundul oceanului.

— Zău?

Thomas intră în sala cea mare, se înclină către tronul gol, apoi spre mine şi spre prinţese. Îi face cu ochiul lui Elizabeth şi îşi ocupă locul în capul mesei familiei Seymour. Trimit mâncăruri la el, la ducele de Norfolk şi la lordul Lisle, ca să nu favorizez pe nimeni. Nu mă uit drept spre Thomas, dar văd că e bronzat ca un ţăran, iar pielea de la tâmple îi e ridată de cât a mijit ochii în soare. Arată bine. Are o haină de catifea nouă, bordo, culoarea mea preferată. De la bucătărie vin zeci de feluri de mâncare şi trompetiştii îl anunţă cu zgomot pe fiecare. Iau câte o porţie mică din tot ce mi se aduce şi mă întreb cât e ora acum şi dacă el va veni la mine după cină.

Durează o veşnicie până se termine ospăţul, după care curtenii se ridică de la mese şi bărbaţii se preumblă prin sală, discută unii cu alţii şi le abordează pe doamne. Unii se aşază să joace cărţi sau alte jocuri, muzicanţii cântă şi câţiva curteni încep să danseze. În seara asta nu avem niciun fel de spectacol sau distracţie organizată, aşa că eu cobor de pe podium şi-mi croiesc încet drum spre odăile regelui, oprindu-mă când şi când să schimb câte o vorbă cu lumea pe măsură ce înaintez.

Thomas apare lângă mine şi se înclină.

— Bună seara, Maiestatea Voastră.

— Bună seara, *sir* Thomas. Cumnata ta mi-a spus că ai vorbit cu regele despre Mary Rose.

El dă din cap că da.

— Trebuia să-i spun Maiestăţii Sale că am încercat să o ridicăm la suprafaţă, dar e înţepenită zdravăn pe fundul mării. Vom încerca iarăşi, cu mai multe vase şi mai multe funii. Voi trimite înotători în adânc, ca să încerce să îi etanşeze puntea şi să pompeze apa afară din ea. Cred că e posibil.

— Sper. A fost o pierdere groaznică.

— Te duci să-l vezi pe rege? întreabă el cu un glas foarte scăzut.

— Mă duc în fiecare seară.

— Pare foarte nemulţumit.

— Ştiu.

— I-am spus că, de vreme ce căsătoria mea cu Mary Howard nu se va duce la capăt, sunt în continuare în căutarea unei soţii.

Am grijă să nu ridic privirea spre el. Întinde braţul. Îmi pun degetele pe el. Îi simt forţa antebraţului, dar nu strâng. Merg alături de el, iar paşii noştri au acelaşi ritm. Dacă m-aş apropia un pic, obrazul meu i-ar atinge umărul. Nu mă apropii.

— I-ai spus că aspiri la prinţesa Elizabeth?

— Nu. Nu avea chef de conversaţie.

Dau din cap.

— Ştii, refuzul lui Mary Howard a avut totuşi ceva ce nu înţeleg, zice el încet. Toată familia Norfolk, fiul cel mare, Henry Howard, ba chiar şi bătrânul duce, toţi erau de acord. *Lady* Mary a fost cea care a refuzat.

— Nu-mi vine să cred că un asemenea tată i-ar permite fiicei lui să facă aşa cum vrea ea.

— Nu, zice el. Asta e drept. Ar fi trebuit să se lupte ca o pisică sălbatică pentru a se pune împotriva tatălui şi fratelui ei – în acelaşi timp. Ar fi trebuit să îi înfrunte făţiş. Nu are sens. Ştiu că Mary nu mă antipatizează şi că era o partidă bună. Trebuie să fi fost ceva legat de termenii căsătoriei, ceva ce să i se fi părut absolut inacceptabil.

— Cât de inacceptabil?

— De nesuportat. De neimaginat. Ceva demn de dispreţ.

— Dar ce-ar putea fi aşa de grav? Doar nu ştie nimic rău de tine, aşa-i?

Zâmbetul lui şiret luceşte slab.

— Nimic chiar atât de grav, Maiestatea Voastră.

— Şi totuşi eşti sigur că ea a fost cea care a refuzat? A refuzat categoric?

— Speram că, poate, ştii tu.

Clatin din cap.

— Sunt înconjurată de taine şi griji, îi zic. Predicatorii care au vorbit în odăile mele sunt arestaţi, cărţile pe care regele mi le-a dăruit ca să le citesc sunt interzise, ba chiar a devenit ilegal să ai Biblia regelui, iar prietena mea Anne Askew a fost mutată din închisoarea Newgate în Turn. Doamnele de onoare o şterg din odăile mele.

Zâmbesc şi adaug:

— În după-amiaza asta mi-am lăsat păsările să plece.

El aruncă o privire în jur şi îi zâmbeşte unui cunoscut, luându-şi un aer vesel.

— Asta e foarte rău.

— Ştiu.

— Nu poţi să vorbeşti cu regele? Un singur cuvânt din partea lui te-ar pune iar în drepturi.

— O să-i vorbesc în seara asta. Dacă e în toane bune.

— Singura ta apărare e dragostea lui pentru tine. Te mai iubeşte, aşa-i?

Fac un gest slab, foarte slab, de tăgăduială.

— Thomas, nu ştiu dacă a iubit vreodată pe cineva. Nu ştiu dacă e în stare.

* * *

Eu şi Thomas străbatem sala de audienţe a regelui, plină cu petiţionari, avocaţi, medici şi linge-blide care ne urmăresc paşii, măsurându-ne încrederea pe măsură ce înaintăm. Thomas se opreşte la uşa cabinetului privat al regelui.

— Nu suport să te părăsesc aici, zice el amărât.

Sute de oameni ne privesc. Eu îi zâmbesc rece şi îi întind mâna. El se înclină şi îmi atinge degetele cu buzele lui calde.

— Eşti o femeie de o inteligenţă sclipitoare, zice încet. Ai citit şi ai cugetat mai mult decât majoritatea bărbaţilor de aici. Eşti o femeie iubitoare, crezi în Dumnezeu şi îi vorbeşti cu mult mai multă înflăcărare şi sinceritate decât o vor face ei vreodată. Sunt sigur că îi poţi explica totul regelui. Eşti cea mai frumoasă femeie de la curte şi, cu siguranţă, cea mai atrăgătoare. Poţi să îi aprinzi iar dragostea pentru tine.

Se înclină ceremonios, iar eu mă întorc pe călcâie şi intru în odăile regelui.

* * *

Ei sunt în toiul unei discuţii despre capele votive şi mănăstiri. Spre uluirea mea mută, îmi dau seama că se pun de acord câte lăcaşuri de cult – închise cu mari costuri şi dureri – ar putea fi deschise şi repuse iar în drepturi. Episcopul Gardiner crede că ne trebuie mănăstiri în fiecare oraş, ca să păstrăm liniştea în ţară şi să-i oferim poporului mângâierea şi alinarea credinţei. Pieţele depravate care făceau negoţ cu frica şi superstiţia şi pe care regele a făcut bine că le-a închis urmează acum să fie deschise iar, de parcă nici n-ar fi existat vreodată o reformă în Anglia. Şi ele o să înceapă iar vânzările de minciuni pentru propriul lor profit. Când intru, Stephen Gardiner tocmai propune să se deschidă iar nişte altare şi să se refacă nişte itinerare de pelerinaj. Sugerează cu viclenie că ele şi-ar putea plăti dările direct către coroană, nu către biserică – de parcă asta le-ar face sfinte. Zice că lucrarea Domnului se poate face şi scoţând un profit din asta. Mă

aşez în linişte lângă Henric, îmi împreunez mâinile în poală şi ascult cum ticălosul ăsta propune să aducem înapoi în ţară superstiţiile şi păgânismul, pentru ca bietul popor să poată fi jefuit de cei bogaţi.

Însă am grijă să nu spun nimic. Abia atunci când discuţia ajunge la liturghia lui Cranmer, vorbesc în apărarea versiunii reformate. Regele l-a însărcinat pe Thomas Cranmer să o traducă din latină în engleză. Regele însuşi a lucrat la ea, iar eu am stat alături de el, am citit şi recitit traducerea în engleză, am comparat-o cu originalul în latină, am verificat să nu apară greşeli de copiere când a venit înapoi de la tipar, am scris propriile mele traduceri. Sugerez cu un glas scăzut că lucrarea lui Cranmer e bună şi că ar trebui folosită în ţară, însă apoi mă înflăcărez şi susţin că e mai mult decât bună, că e minunată, chiar sfântă. Regele zâmbeşte şi dă din cap, ca şi cum ar fi de acord cu mine, iar eu mă simt încurajată. Spun că oamenii ar trebui să aibă dreptul să îi vorbească direct lui Dumnezeu în biserică, iar legătura lor cu Dumnezeu nu ar trebui mijlocită de preot şi nu ar trebui să se facă într-o limbă pe care ei nu o înţeleg. Aşa cum regele e părintele poporului, şi Dumnezeu e părintelui regelui. Legătura dintre rege şi popor este întocmai precum comuniunea dintre popor şi Dumnezeu: ar trebui să fie limpede, deschisă şi directă. Cum altfel să existe un rege onorabil? Cum altfel să existe un Dumnezeu iubitor?

În inima mea ştiu că ăsta e adevărul. Ştiu că şi regele crede asta. A făcut foarte mult pentru alungarea papistăşiei şi păgânismului din ţară, pentru apropierea poporului său de înţelegerea adevărată a credinţei. Uit să îndulcesc fiecare frază cu laude adresate lui şi vorbesc cu sinceritate şi patimă. Apoi îmi dau seama că faţa regelui s-a întunecat de supărare şi că Stephen Gardiner stă cu privirea plecată, ascunzându-şi un zâmbet, fără să se uite în ochii mei strălucitori. Am vorbit prea înflăcărat, prea inteligent. Nimănui nu-i place o femeie inteligentă şi înflăcărată.

Încerc să mă retrag.

— Poate că eşti obosit. Aşa că o să-ţi spun noapte bună.

— Sunt obosit, încuviinţează el. Sunt obosit şi sunt bătrân şi e minunat că la bătrâneţe sunt învăţat de soţia mea.

Fac o reverenţă foarte adâncă, aplecându-mă în faţă, pentru ca el să mi se poată uita în decolteul rochiei. Îi simt privirea stăruindu-mi pe sâni şi zic:

— N-aş putea să te învăţ niciodată ceva, Maiestatea Ta. Eşti cu mult mai înţelept decât mine.

— Am mai auzit eu toate astea, zice el ţâfnos. Am mai avut soţii care au crezut că ştiu mai multe decât mine. Mă îmbujorez.

— Sunt sigură că niciuna dintre ele nu te-a iubit la fel de mult ca mine, îi şoptesc, aplecându-mă ca să-l sărut pe obraz.

Şovăi din cauza mirosurilor: duhoarea ca de carne stricată a

piciorului său cangrenat, mirosul dulce şi greţos de transpiraţie veche şi de piele bătrână, răsuflarea urât mirositoare a gurii lui, flatulenţa lui constipată. Îmi ţin răsuflarea şi îmi pun mâna rece pe faţa lui fierbinte.

— Domnul să te binecuvânteze, Maiestatea Ta, mărite soţ, zic eu duios. Îţi urez noapte bună.

— Noapte bună, Kateryn Parr, spune el, muşcând cuvintele. Nu ţi se pare ciudat că toate înaintaşele tale îşi spuneau pe nume: regina Katherine sau regina Anne sau regina Jane, Dumnezeu s-o binecuvânteze? Dar tu îţi spui Kateryn Parr. Te semnezi Kateryn, regina KP. „P" de la Parr.

Sunt atât de uimită de această provocare ridicolă, încât răspund fără să mă gândesc:

— Sunt eu însămi! Sunt Kateryn Parr. Sunt fiica tatălui meu, sunt educată de mama mea. Cum altfel să îmi spun, dacă nu după numele meu?

El se uită la Stephen Gardiner – care îşi foloseşte numele şi titlul fără probleme – şi dau din cap unul către altul, de parcă aş fi dezvăluit ceva ce bănuiau de multă vreme.

— Ce e rău în asta? întreb.

El nici măcar nu-mi răspunde, ci doar flutură mâna, făcându-mi semn să plec.

* * *

Dimineaţa, când mă trezesc, cabinetul privat de lângă iatacul meu e nefiresc de tăcut. De obicei e plin de zumzetul scăzut, liniştitor, al doamnelor de onoare care vin să-şi înceapă ziua alături de mine şi apoi aud ciocănitul la uşă al slujnicei din ziua aceea, care vine să-mi aducă apă caldă. În timp ce eu mă dau jos din pat şi mă spăl pe faţă şi pe mâini cu apă caldă într-un vas de aur, doamnele îmi aduc rochiile din garderoba reginei, ca să aleg ce voi purta, laolaltă cu mânecile, corsajul, boneta şi bijuteriile. Îmi aduc şi ceva de mâncare, dar eu nu mănânc şi nu beau nimic până nu ne întoarcem de la liturghie, căci, la fel ca toată lumea, acum nu mai ştiu sigur dacă trebuie sau nu să postim înainte de liturghie. Ar putea fi considerat un ritual fără sens, dar e posibil ca Gardiner să-l fi impus iar la curte ca obicei sfânt. Nu ştiu sigur. Faptul că eu – o regină în propria mea odaie – nu ştiu dacă am voie sau nu să mănânc o chiflă de pâine arată cât de ridicole au ajuns vremurile. E absurd.

Absurd – şi totuşi în dimineaţa asta nu îl aud pe băiatul de la brutărie, care aduce pâine de la bucătărie. Dincolo, în cabinetul meu privat, e o linişte atât de neobişnuită, încât nu mai aştept venirea slujnicelor. Mă dau jos din pat, îmi acopăr goliciunea cu un capot,

deschid uşa şi mă uit afară. Acolo sunt şase femei, iar trei dintre ele ţin în mâini rochii din garderoba regală. Sunt ciudat de tăcute şi, când deschid uşa şi le privesc fără să zic nimic, nu îmi urează bună dimineaţa şi nici nu zâmbesc. Îmi fac reverenţe tăcute şi când se ridică, ţin ochii în podea. Nu vor să se uite la mine.

— Ce s-a întâmplat? vreau eu să ştiu.

Le cercetez cu atenţie pe câteva dintre ele, apoi întreb, cu şi mai multă nerăbdare:

— Unde e Nan? Unde e sora mea?

Nu-mi răspunde nimeni, însă Anne Seymour păşeşte în faţă fără tragere de inimă.

— Vă rog să-mi daţi voie să vă vorbesc între patru ochi, Maiestatea Voastră, zice ea.

— Ce e? întreb eu, trăgându-mă înapoi în iatac şi făcându-i semn să între. Ce s-a întâmplat?

Anne închide uşa în urma ei. E atât de linişte în încăpere, încât aud ticăitul ceasului meu nou.

— Unde e Nan?

— Am o veste proastă.

— E vorba de Anne Askew?

Mă gândesc imediat că vor să o execute. Că au făcut ceea ce noi eram sigure că n-o să facă. Că au dus-o la proces, au dat în grabă verdictul de vinovăţie şi acum au de gând s-o ardă pe rug.

— Spune-mi că nu e vorba de Anne! Nan s-a dus în Turn ca să se roage cu ea?

Anne scutură din cap.

— Nu, e vorba de doamnele dumneavoastră, zice ea încet. De propria dumneavoastră soră. Azi-noapte, după ce aţi plecat de la rege, Consiliul de Coroană s-a întrunit la judecată şi au arestat-o pe sora dumneavoastră, Nan Herbert, pe ruda dumneavoastră, *lady* Elizabeth Tyrwhit, şi pe verişoara dumneavoastră, *lady* Maud Lane.

Nici măcar nu-s în stare s-o aud.

— Ce-ai spus? Cine e arestat?

— Doamnele de onoare înrudite cu Maiestatea Voastră. Sora şi verişoarele dumneavoastră.

— Pentru ce? întreb eu prosteşte. Sub ce acuzaţie?

— Încă n-au fost acuzate. Au fost interogate toată noaptea. Sunt interogate şi acum. Iar yeomenii gărzii au intrat în odăile lor, în odăile personale ale familiilor, pe care le împart cu soţii, şi în cele de aici, de la dumneavoastră, şi le-au luat hârtiile: toate cutiile, toate cărţile.

— Caută hârtii?

— Caută hârtii şi cărţi, confirmă Anne. E o anchetă de erezie.

— Consiliul de Coroană le acuză de erezie pe doamnele mele de onoare, pe verişoarele mele, pe propria mea soră, Nan?

Anne încuviinţează din cap, cu chipul încremenit. Se lasă o tăcere lungă. Simt că mi se înmoaie genunchii şi mă aşez pe un taburet de lângă căminul în care pâlpâie focul.

— Ce pot să fac?

Ea e la fel de înspăimântată ca şi mine.

— Nu ştiu, Maiestatea Voastră. Toate hârtiile dumneavoastră au fost trimise de aici?

Aruncă o privire spre biroul unde obişnuiam să îmi scriu însemnările cu atâta plăcere, unde obişnuiam să studiez cu atâta elan.

— Totul s-a dus. Şi ale tale?

— Edward le-a dus la Wulf Hall când a plecat în Franţa. El m-a avertizat… dar n-am crezut că va fi atât de rău. Nici el nu s-a gândit vreodată că o să fie aşa de rău. Dacă ar fi aici… I-am scris să vină acasă. I-am spus că episcopul Gardiner stăpâneşte Consiliul de Coroană şi că nimeni nu mai e în siguranţă. I-am spus că mă tem pentru dumneavoastră, că mă tem pentru mine însămi.

— Nimeni nu e în siguranţă, repet eu.

— Maiestatea Voastră, dacă o pot aresta pe propria dumneavoastră soră, o pot aresta pe oricare dintre noi.

Mă ridic brusc, cutremurându-mă de mânie.

— Episcopul îndrăzneşte să recomande Consiliului de Coroană să o aresteze pe sora mea, Nan? Cea dintâi dintre doamnele mele de onoare? Pe soţia lui *sir* William Herbert? Adu-mi rochia. Mă îmbrac şi mă duc să-l văd pe rege.

Ea întinde o mână, vrând să mă reţină.

— Maiestatea Voastră… eu cred… Episcopul nu a făcut asta singur. Regele a fost. El trebuie să fi semnat mandatul pentru arestarea surorii dumneavoastră. Toate astea trebuie să fi fost făcute cu ştirea lui. Poate chiar la cererea lui.

* * *

Merg la capelă în fruntea doamnelor de onoare. Ne arătăm curajoase, dar două slujnice au dispărut, trei doamne lipsesc şi curtea ştie, asemenea unei haite de ogari agitaţi, că s-a întâmplat ceva.

Ne plecăm pios capetele în rugăciune. Primim zeloase azima. Şoptim încet „Amin! Amin!”, parcă pentru a arăta că în capetele noastre prostuţe nu ne întrebăm nicio clipă ce este asta de fapt: azimă sau trup, pâine sau Dumnezeu. Ne pipăim rozariile. Eu port un crucifix la gât. Prinţesa Mary îngenunchează lângă mine, dar rochia ei nu atinge tivul rochiei mele. Prinţesa Elizabeth îngenunchează în cealaltă parte şi mâna ei rece se furişează în palma mea tremurândă. Nu ştie ce se întâmplă, dar îşi dă seama că se petrec nişte lucruri cumplite.

După slujbă ne luăm micul dejun în sala cea mare. Curtea e liniştită,

bărbaţii stau de vorbă încet între ei şi toată lumea aruncă priviri spre mine, vrând să vadă cum mă afectează lipsa surorii mele şi a celorlalte doamne de onoare. Zâmbesc ca şi cum n-aş avea nicio grijă. Îmi plec capul la rugăciunea de mulţumire, pe care capelanul regelui o citeşte în latină. Mănânc un pic de carne cu pâine şi beau bere slabă. Mă prefac că am poftă de mâncare, de parcă nu mi-ar fi rău de frică. Le zâmbesc doamnelor mele şi arunc o privire spre masa familiei Seymour. Tânjesc să-l văd pe Thomas, ca şi cum el ar fi o corabie cu pânzele strânse, ce aşteaptă la chei, gata să navigheze spre un loc sigur. Tânjesc să îl văd, ca şi cum vederea lui m-ar face să fiu în siguranţă. Însă el nu e aici, nu-l aştept şi nici nu pot trimite după el.

Mă întorc spre Catherine Brandon, cea mai de vază dintre doamnele mele de la micul dejun:

— Înălţimea Voastră, puteţi să întrebaţi dacă Maiestatea Sa regele se simte îndeajuns de bine ca să mă vadă în această dimineaţă?

Ea se ridică de la masă fără o vorbă. O privim cum merge de-a lungul sălii mari şi toată lumea se roagă să se întoarcă cu o invitaţie de a vizita odăile regelui şi să ne pomenim deodată că am intrat în graţiile lui schimbătoare. Însă Catherine nu lipseşte mult.

— Maiestatea Sa are dureri din cauza rănii de la picior, spune ea calmă, dar e albă la faţă. Medicul e cu el şi acum se odihneşte. Zice că va trimite după dumneavoastră mai târziu şi că vă doreşte o zi cât mai frumoasă.

Toată lumea o aude. E ca zgomotul răsunător al goarnelor de la vânătoare. S-a deschis sezonul la ereticii de la curte şi toată lumea ştie că prada cea mai grasă, cu cea mai mare recompensă pusă pe capul ei, sunt eu.

Zâmbesc.

— Atunci vom merge o oră, două în odăile mele şi mai târziu vom ieşi la o plimbare călare.

Mă întorc spre înaltul comis regal, care se îngrijeşte de grajdurile mele:

— Vom călări toate.

El se înclină, îmi oferă mâna când cobor de pe podium, iar eu trec printre curtenii care se înclină în tăcere. Zâmbesc şi înclin din cap în dreapta şi în stânga. Nimeni n-o să poată zice că păream speriată.

* * *

Când ajungem în odăile mele, Nan, Maud Lane şi Elizabeth Tyrwhit sunt acolo şi ne aşteaptă să ne întoarcem de la micul dejun. Nan şade la locul ei preferat de la fereastră, cu mâinile împreunate în poală, ca o întruchipare a răbdării femeieşti. Ceva din aerul ei foarte ţeapăn îmi dă de înţeles că nu a scăpat cu totul de primejdie. Intru în odaie şi mă

înfrânez să alerg la ea. Nu mă reped în braţele ei. Rămân în mijlocul încăperii şi spun răspicat, pentru ca toată lumea să mă audă şi toţi cei însărcinaţi să dea de veste iscoadelor Consiliului de Coroană să poată să-şi facă raportul:

— *Lady* Herbert, sora mea, mă bucur să văd că te-ai întors la noi. Am fost mirată şi îngrijorată când am aflat că trebuie să dai explicaţii în faţa Consiliului de Coroană. În odăile mele nu voi accepta nici erezii, nici lipsă de loialitate.

— Absolut deloc, zice Nan fără niciun tremur în glas, fără nicio expresie pe chip. Aici nu există erezie şi nici nu a fost vreodată. Sfetnicii ne-au pus întrebări, mie şi altor două doamne de onoare, şi au fost mulţumiţi să afle că niciuna dintre noi, fie în prezenţa, fie în absenţa dumneavoastră, nu a spus şi nu a scris nimic care ar putea fi interpretat drept erezie.

Şovăi. Nu îmi dau seama ce ar trebui să mai spun, ca să ajungă la urechile curtenilor curioşi.

— S-au lămurit în privinţa voastră şi au renunţat la acuzaţii?

— Da, zice ea, iar celelalte două dau din cap. Întru totul.

— Foarte bine. Acum îmi voi schimba rochia şi vom merge să călărim. Poţi să mă ajuţi.

Intrăm împreună în camera mea, Catherine Brandon intră şi ea după noi şi, în clipa în care uşa se închide în urma noastră, ne prindem de mâini.

— Nan! Nan!

Ea mă ţine cu o putere înverşunată, de parcă am fi iar nişte fetiţe din Kendal şi ar trebui să mă împiedice să sar dintr-un copac din livadă.

— O, Kat! O, Kat!

— Ce te-au întrebat? Te-au ţinut trează toată noaptea?

— Sst, sst!

Mă pomenesc că mă îneacă nişte suspine de spaimă. Îmi duc mâna la gât şi mă smulg din strânsoarea lui Nan.

— Sunt bine, îi zic. N-o să plâng. N-o să ies de-aici cu ochii roşii. Nu vreau să vadă nimeni…

— Eşti bine, confirmă ea.

Scoate o batistă din mânecă şi îmi şterge cu grijă ochii uzi, apoi se şterge şi ea la ochi.

— Nimeni nu trebuie să creadă că eşti îngrijorată.

— Ce ţi-au spus?

— O interogau pe Anne Askew, zice ea de-a dreptul. Au torturat-o. Sunt atât de îngrozită, că nici nu pot vorbi.

— Au torturat-o? Pe fiica unui nobil pământean? Nan, nu se poate să fi făcut aşa ceva!

— Şi-au pierdut minţile. Regele le-a dat permisiunea să o

interogheze. Le-a spus că pot să o scoată din închisoarea Newgate şi să o sperie până mărturiseşte, însă ei au dus-o în Turn şi au pus-o pe roată.

În minte îmi răsar iar imaginile cumplite din vis. Femeia cu picioarele răsucite nefiresc şi cu o gaură acolo unde ar fi trebuit să îi fie umerii.

— Nu vorbeşti serios!

— Mă tem că da. Mă gândesc că s-ar putea să-i fi arătat roata şi apoi curajul ei i-a înfuriat şi n-au mai putut să se abţină. Când ea n-a vrut să spună nimic, ei au continuat. Nu s-au putut înfrâna. Intendentul Turnului a fost atât de înspăimântat, încât i-a lăsat în plata Domnului şi i-a spus totul regelui. A zis că şi-au dat jos hainele în camera de tortură şi au tras-o ei înşişi pe roată. L-au împins la o parte pe călău ca să o facă ei înşişi. Au răsucit roţile: unul la capul lui Anne, celălalt la picioarele ei. Nu au vrut să-l lase pe călău, fiindcă nu le ajungea să privească: au vrut s-o rănească. Când regele a auzit asta de la intendent, le-a poruncit să înceteze.

— A iertat-o? A poruncit să fie eliberată?

— Nici vorbă, zice înverşunată Nan. A zis doar că nu au voie să o tragă pe roată. Dar, Kat, până să se întoarcă intendentul la Turn, au chinuit-o toată noaptea. Şi-au văzut de treabă cât timp intendentul a plecat călare la rege. Nu s-au oprit decât atunci când s-a întors să le spună asta.

Rămân tăcută.

— Ore?

— Trebuie să fi fost câteva ore. N-o să mai poată merge niciodată. Toate oasele de la labele picioarelor şi de la mâini îi sunt cu siguranţă rupte, iar umerii, genunchii şi şoldurile îi sunt smulse din încheieturi. S-ar putea să-i fi frânt şi şira spinării.

Văd din nou imaginea din vis, cu femeia cu braţele smulse din încheieturi, răsucite de la cot, cu gaura aceea ciudată unde ar fi trebuit să-i fie umerii şi cu poziţia aceea neobişnuită, din care se străduia să-şi sprijine gâtul dislocat. Abia izbutesc să vorbesc.

— Dar acum au eliberat-o?

— Nu, au coborât-o de pe roată şi au aruncat-o pe jos.

— E încă acolo? În Turn? Cu braţele şi picioarele scoase din încheieturi?

Nan înclină capul şi îmi aruncă o privire goală.

— Cine a fost? Spune-mi numele lor! mă răstesc eu.

— Nu ştiu sigur. Unul a fost Richard Rich. Şi altul, Wriothesley.

— Lordul cancelar al Angliei a tras pe roată o doamnă în Turn? Cu mâinile lui?

Când îmi vede chipul înspăimântat, Nan doar dă uşor din cap.

— A înnebunit? Au înnebunit cu toţii?

— S-ar putea să fi înnebunit.

— Nicio femeie nu a fost trasă vreodată pe roată! Nicio femeie de neam nobil!

— Erau hotărâţi să afle totul.

— Despre credinţa ei?

— Nu, ea vorbeşte de bunăvoie despre asta. Ştiau tot ce le trebuia despre convingerile ei. Îndeajuns ca să o declare vinovată de zece ori. Dumnezeu să îi ierte, Dumnezeu să ne ajute, dar voiau să afle despre tine. Au tras-o pe roată ca să o silească să-ţi rostească numele.

Tăcem amândouă şi, deşi mi-e ruşine, trebuie să pun următoarea întrebare.

— Ştii ce le-a zis? Ne-a numit eretice? A rostit numele meu? A vorbit de cărţile mele? Trebuie să o fi făcut. Nimeni nu poate să îndure cazna roţii. Trebuie să o fi făcut.

Zâmbetul lui Nan e contrazis de ochii ei roşii. E cunoscutul zâmbet de curaj încrâncenat pe care îl arată toate femeile care au trăit nopţi grele şi au trecut de ele fără să trădeze.

— Nu, nu se poate s-o fi făcut. Nu vezi? Ne-au eliberat. Eram acolo când a venit intendentul de la Londra şi a povestit ce făceau ei acolo. A fost dus înăuntru, la rege, dar uşa dintre camera de consiliu şi cabinetul privat a rămas un pic crăpată şi l-am auzit pe Maiestatea Sa urlând la ei. Apoi au venit şi ne-au pus iar întrebări. Vor fi nădăjduit, probabil, că ea ne va trăda sau că o vom trăda noi pe ea. Că măcar una dintre noi va rosti numele tău. Dar ea a păstrat tăcerea, iar noi n-am spus nimic şi atunci ne-au eliberat. Au dezmembrat-o, Domnul fie cu ea! Au rupt-o în bucăţi ca pe un pui, dar ea tot nu ţi-a rostit numele.

Scot un suspin ca o tuse, apoi tac.

— Trebuie să îi trimitem un medic, zic eu. Şi mâncare, şi băutură, şi ceva care să-i uşureze şederea acolo. Trebuie să o eliberăm.

— N-avem cum, zice Nan cu un suspin lung, cutremurându-se. M-am gândit şi eu la asta. Dar ea a trecut prin toate astea ca să-şi tăgăduiască legăturile strânse cu noi. Nu ne putem acuza singure. Trebuie să o lăsăm aşa.

— Va suferi cumplit!

— Măcar să nu fie în van.

— Pentru Dumnezeu, Nan! Consiliul de Coroană are de gând să o elibereze?

— Nu ştiu. Cred…

Se aude o bătaie uşoară în uşa iatacului. Catherine Brandon scoate o exclamaţie iritată şi o deschide puţin. O auzim spunând:

— Da, ce e?

Apoi deschide uşa un pic mai larg, fără tragere de inimă.

— E doctorul Wendy, zice ea. Insistă.

Silueta rotofeie a medicului apare în prag.

— Ce mai e acum? îl întreb eu. Regele e bolnav?

El aşteaptă până ce Catherine închide uşa, apoi se apleacă peste mâna mea.

— Trebuie să vă vorbesc în particular, zice medicul.

— Doctore Wendy, nu e momentul. Sunt supărată…

— E urgent.

Le fac semn cu capul lui Catherine şi Nan să se retragă lângă uşă.

— Poţi vorbi.

Doctorul scoate o hârtie din haină.

— E mai rău decât ştiţi, zice el. Mai rău decât ştiu doamnele acestea. Chiar regele mi-a spus-o adineauri. Îmi pare foarte rău. Îmi pare rău că trebuie să vă spun aşa ceva. A semnat un mandat pentru arestarea dumneavoastră. Iată aici o copie.

Acum, că s-a întâmplat, acum, că tot ce putea fi mai rău s-a întâmplat, nu ţip şi nu plâng. Sunt absolut calmă.

— Regele a poruncit arestarea mea?

— Regret să spun că da, zice el ceremonios.

Întind mâna şi el îmi dă hârtia. Ne mişcăm lent, ca într-un vis. Mă gândesc la Anne Askew întinsă pe roată. Mă gândesc la Anne Boleyn scoţându-şi colierul din perle în faţa spadasinului francez{19}. Mă gândesc la Kitty Howard cerându-le să aducă butucul în camera ei, ca să exerseze cum să-şi pună capul pe el. Mă gândesc că şi eu va trebui să-mi fac curaj şi să mor cu demnitate. Nu ştiu dacă voi fi în stare. Cred că sunt prea îndrăgostită de viaţă, cred că sunt prea tânără, cred că vreau prea tare să trăiesc. Cred că îl vreau pe Thomas Seymour. Vreau să trăiesc cu el. Vreau ziua de mâine.

Despăturesc orbeşte hârtia. Văd semnătura mâzgălită a lui Henric, cum am mai văzut-o de zeci de ori. Este, fără îndoială, mâna soţului meu. Deasupra semnăturii, cu scrisul unui copist, e mandatul pentru arestarea mea. Aşa este. E aici. E în sfârşit aici. Propriul meu soţ a ordonat arestarea mea, sub acuzaţia de erezie. Propriul meu soţ a semnat-o.

Aproape mă copleşeşte enormitatea acestui fapt. Nu vrea să mă trimită înapoi în obscuritatea văduviei, deşi ar putea să o facă, are puterea să o facă. Ar putea şi să mă alunge de la curte, iar eu n-aş avea încotro, ar trebui să mă supun. Ar putea să mă trateze cum a tratat-o pe Anne de Cleves, să-mi poruncească să trăiesc altundeva, şi aş fi nevoită să plec. Ar putea face şi asta, doar e capul bisericii, poate hotărî care căsătorii sunt valabile şi care trebuie desfăcute. Aşa i-a făcut Katherinei de Aragon, deşi era prinţesă a Spaniei şi însuşi papa a spus că nu se poate. Totuşi Henric a făcut-o.

Dar el nu vrea să pier din ochii lui sau să plec din palatele lui, nu vrea să înapoiez bijuteriile şi rochiile celorlalte regine, nu vrea să-i

părăsesc copiii şi să fiu uitată de ei. Nu-i ajunge să cedez regenţa şi să-mi pierd puterea. Nu se mulţumeşte cu-atât. Mă vrea moartă. Singurul motiv pentru care m-ar acuza de o vină ce se pedepseşte cu moartea e că vrea să mă ucidă. Henric, care şi-a executat două soţii şi a aşteptat vestea morţii altor două, acum vrea să mă vadă moartă şi pe mine.

Nu pot să înţeleg, nu pot să-mi dau seama de ce. Nu văd de ce nu m-ar trimite în exil, dacă tot a ajuns să mă urască după ce m-a iubit atât de mult. Dar nu aşa stă treaba. El mă vrea moartă.

Mă întorc spre Nan, care stă în uşă, albă la faţă, alături de Catherine.

— Uită-te la asta, îi zic eu mirată. Nan, uite ce-a făcut acum. Uite ce vrea să-mi facă.

Îi întind mandatul. Îl citeşte amuţită. Dă să vorbească, gura i se deschide şi i se închide, dar de zis nu zice nimic. Catherine îi ia hârtia din mâinile lipsite de vlagă, o citeşte în tăcere, apoi ridică ochii şi se uită la mine.

— Asta e lucrătura lui Gardiner, zice ea după un răstimp lung.

Doctorul Wendy dă din cap şi adaugă:

— V-a numit eretică trădătoare. A zis că sunteţi şarpele de la sânul regelui.

— Nu e de ajuns că sunt Eva, mama tuturor păcatelor, acum trebuie să fiu şi şarpele? întreb eu cu înverşunare.

Doctorul Wendy dă iar din cap.

— Nu are nicio dovadă! zic eu.

— Nu au nevoie de dovezi, afirmă doctorul Wendy ceea ce ştie toată lumea. Episcopul Gardiner zice că religia pe care o sprijiniţi nu recunoaşte nobilii lorzi, nu recunoaşte regii şi spune că toţi oamenii sunt egali. Zice că de fapt credinţa dumneavoastră e totuna cu răzvrătirea.

— N-am făcut nimic ca să merit să fiu omorâtă, spun eu.

Îmi aud vocea tremurând şi strâng din buze.

— Nici celelalte nu au făcut nimic, zice Catherine.

— Episcopul a spus că, după lege şi după dreptate, oricine vorbeşte ca dumneavoastră merită să fie omorât. Exact astea au fost cuvintele lui.

— Când vin? îl întrerupe Nan.

— Să vină? repet eu fără să pricep.

— Să o aresteze, îi zice ea doctorului. Care e planul? Când vin? Şi unde vor s-o ducă?

Eficientă ca întotdeauna, Nan se duce la servantă, scoate punga mea cu bani şi caută o ladă în care să-mi împacheteze lucrurile. Mâinile îi tremură atât de tare, că nu poate răsuci cheia în încuietoare. O prind de umeri, de parcă dacă aş opri-o din pregătirile pentru arestarea mea, i-aş împiedica pe yeomenii gărzii să vină să mă ia.

— Lordul cancelar a primit ordin să vină după Maiestatea Voastră. Vă va duce în Turn. Nu ştiu când. Nu ştiu când va fi judecata.

La auzul cuvântului „Turn”, mă pomenesc că mi se înmoaie genunchii şi Nan mă îndrumă spre un scaun. Stau aplecată până când îmi piere ameţeala, iar Catherine îmi dă un pahar cu bere slabă. Are gust stătut. Mă gândesc la Thomas Wriothesley, care şi-a petrecut toată noaptea trăgând-o pe roată pe Anne Askew în Turn, iar acum va veni în odăile mele ca să mă ducă şi pe mine acolo.

— Trebuie să plec, zice Catherine scurt. Am doi băieţi orfani de tată. Trebuie să vă părăsesc.

— Nu pleca!

— Trebuie, zice ea.

Fără să scoată o vorbă, Nan arată cu capul spre uşă, dându-i de înţeles că poate să plece. Catherine îmi face o reverenţă foarte adâncă.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, îmi spune ea. Dumnezeu să vă aibă în pază. Adio.

Uşa se închide în urma ei şi îmi dau seama că şi-a luat rămas-bun de la o femeie pe moarte.

— Cum ai dat peste ăsta? îl întreabă Nan pe doctorul Wendy.

— Eram acolo când luau hotărârea. Îi pregăteam o doctorie pentru somn în fundul încăperii şi atunci când i-am bandajat piciorul, regele însuşi mi-a spus că asta nu e viaţă pentru un bărbat de vârsta lui înaintată, dacă a ajuns să-i dea lecţii o soţie tânără.

Ridic privirea:

— A zis el asta?

Medicul dă din cap.

— Nimic mai mult de-atât? Asta e tot ce are de zis împotriva mea?

— Asta e tot. Ce-ar putea fi mai mult? Apoi am găsit mandatul de arestare, căzut pe podea, pe coridorul dintre iatacul lui şi cabinetul lui privat. Chiar aşa, pe jos, lângă uşă. De îndată ce l-am văzut, vi l-am şi adus.

— Ai găsit mandatul? întreabă Nan bănuitoare.

— Da…

Vocea i se stinge.

— A, bănuiesc că cineva trebuie să-l fi lăsat acolo, ca să-l găsesc.

— Nimeni nu scapă din greşeală pe jos un mandat de arestare a unei regine, zice Nan. Cineva a vrut să aflăm.

Se plimbă cu paşi mari prin cameră, gândindu-se îndârjită.

— Ar fi bine să te duci la rege, mă sfătuieşte ea. Du-te la Henric chiar acum, lasă-te în genunchi, târăşte-te pe podea ca o penitentă, imploră-l să-ţi ierte greşelile. Cere-i iertare pentru că ai vorbit deschis.

— N-o să meargă, o contrazice doctorul Wendy. Regele a poruncit să i se zăvorască uşile. N-o să vrea s-o vadă.

— E singura ei şansă. Dacă reuşeşte să intre să-l vadă şi se arată

umilă… mai umilă decât a fost vreodată vreo femeie pe lumea asta. Kat, va trebui să te târăşti. Va trebui să-ţi pui mâinile sub cizma lui.

— Mă voi târî, jur eu.

— A spus că n-o s-o primească, zice doctorul cu un aer stânjenit. Gărzile au ordin să n-o lase să intre.

— Aşa s-a încuiat şi cu Kitty Howard, îşi aminteşte Nan. Şi cu regina Anne.

Rămân amândoi tăcuţi. Privirea mi se mută de la unul la altul şi nu mă pot gândi ce să fac. Mă gândesc doar cum vor veni yeomenii şi mă vor duce în Turn, cum eu şi Anne Askew vom fi prizoniere în aceeaşi închisoare rece. S-ar putea să merg noaptea la fereastră şi să o aud ţipând de durere. S-ar putea să ne aşteptăm condamnarea la moarte în celule alăturate. S-ar putea să îi aud când o scot şi-o duc să fie arsă pe rug. Iar ea o să-i audă cum îmi construiesc eşafodul pe pajişte.

— Şi dacă ar putea fi convins să vină el la dumneavoastră? propune deodată doctorul Wendy. Dacă ar crede că sunteţi bolnavă?

Nan icneşte.

— Dacă i-ai spune că a doborât-o o suferinţă cumplită, că s-ar putea să moară de durere, dacă i-ai spune că îl cheamă la ea, că-i în pragul morţii…

— La fel ca Jane la naştere, spun eu.

— La fel ca regina Katherine, ale cărei ultime cuvinte au fost că vrea să-l vadă pe rege, intervine Nan.

— O femeie neajutorată, disperată, aproape moartă din cauza suferinţei…

— S-ar putea să vină, încuviinţează doctorul.

— Poţi s-o faci? îl întreb eu încordată. Poţi să-l convingi că vreau cu disperare să-l văd şi că inima mi-e frântă?

— Şi că, dacă ar veni, ar face o impresie minunată, ar părea milostiv.

— Voi încerca, îmi promite el. Voi încerca chiar acum.

Îmi amintesc că Thomas mi-a spus să nu plâng niciodată în faţa regelui, fiindcă îi plac lacrimile femeilor.

— Spune-i că mi-am ieşit din minţi de durere, zic eu. Spune-i că nu mă mai pot opri din plâns.

— Grăbeşte-te, zice Nan. Când vine Wriothesley să o aresteze?

— Nu ştiu.

— Atunci du-te acum.

Medicul o porneşte spre uşă. Mă ridic în picioare şi îi pun o mână pe braţ.

— Nu te pune în primejdie, îi zic, deşi îmi doresc să-i poruncesc să facă orice, să zică orice m-ar salva. Nu te primejdui şi pe dumneata. Nu-i spune că m-ai prevenit.

— Îi voi spune că am auzit că sunteţi bolnavă de durere, zice el.

Medicul se uită la chipul meu încordat şi la ochii mei holbaţi.

— Îi voi spune că v-a frânt inima.

Se înclină şi iese din iatac în cabinetul meu privat, unde doamnele de la curte se strâng deja în tăcere şi se întreabă dacă vor fi chemate să depună mărturie împotriva unei alte regine de-a lui Henric, într-un alt proces de condamnare la moarte.

* * *

— Desfă-ţi părul, zice Nan cu asprime.

Pune o slujnică să-mi despletească părul şi să mi-l pieptene peste umeri, iar ea deschide uşa şi-i porunceşte alteia să-mi aducă cea mai bună cămaşă de noapte din mătase, cu mâneci negre şi despicături.

Se întoarce în cameră chiar când apar două slujnice care aranjează aşternuturile pe pat şi înfoaie pernele.

— Parfum, zice ea scurt, iar ele iau un borcan cu ulei de trandafiri şi o pană, ca să împrăştie parfumul pe cearşafuri.

Nan se întoarce iar spre mine.

— Ruj pe buze, zice ea. Doar un pic. Beladonă în ochi.

— Am eu un pic, zice una dintre doamne.

Îşi trimite slujnica să dea fuga în odaia ei, în timp ce slujnica mea vine cu cămaşa de noapte.

Îmi scot cămaşa mea obişnuită şi mi-o pun pe cea de mătase. O simt rece pe pielea goală. Nan îmi leagă panglicile negre de la gât până jos, dar pe cea de sus o lasă desfăcută, ca să se vadă un pic contrastul dintre pielea mea palidă şi mătasea întunecată, iar regele să-mi poată observa conturul rotund al sânilor. Îmi netezeşte părul peste umeri şi buclele castaniu-roşcate îmi sclipesc pe negreala cămăşii. Închide puţin obloanele, astfel ca iatacul să fie umbrit şi să aibă un aer intim.

— Prinţesa Elizabeth trebuie să stea alături, în cabinetul privat, şi să citească scrierile regelui, aruncă ea peste umăr.

Cineva dă fuga să o invite pe prinţesă să vină aici.

— Acum te vom lăsa singură, îmi zice ea încet. Când va intra regele, voi fi aici, dar după aceea voi ieşi. Voi încerca să-i iau şi pe pajii lui după mine. Ştii ce ai de făcut?

Dau din cap. Mi-e rece pe sub cămaşa de noapte din mătase şi mă tem că o să mi se facă pielea de găină şi o să tremur.

— Începe în pat, mă sfătuieşte Nan. Oricum, mă îndoiesc că te mai poţi ţine pe picioare.

Mă ajută să mă strecor în patul imens. Mireasma trandafirilor e aproape copleşitoare. Îmi trage cămaşa în jos, peste picioare, şi mi-o desface în faţă, pentru ca regele să-mi vadă gleznele subţiri şi curba ademenitoare a pulpei.

— Nu fi prea ispititoare, îmi zice Nan. Totul trebuie să pornească de

la el.

Mă las pe spate peste perne şi Nan îmi trage o şuviţă de păr peste umeri, ca să-mi atârne pe albeaţa pielii.

— Asta e dezgustător, remarc eu. Sunt cărturară şi regină. Nu sunt o târfă.

— Sigur, dă ea din cap, la fel de practică precum un porcar care îşi duce scroafa la vier.

Auzim huruitul jilţului cu roţi al regelui pe podeaua de lemn a salonului de primire şi apoi uşile ce dau în cabinetul meu privat se deschid. Le auzim pe doamne ridicându-se şi salutându-l, apoi un „Bună dimineaţa" stânjenit adresat lor de rege şi salutul lui către prinţesa Elizabeth, care e destul de deşteaptă ca să ţină capul plecat şi să pară cucernică.

Gărzile îi deschid regelui uşa de la iatacul meu şi el e împins înăuntru, cu piciorul bandajat întins ţeapăn în faţă. Odată cu el intră deodată un miros de carne împuţită.

Mă frământ un pic, de parcă aş încerca să mă ridic, dar cad înapoi pe perne, prea slăbită şi copleşită de vederea lui. Întorc spre el un chip brăzdat de lacrimi, timp în care Nan îi ia pe paji şi îi trage afară din iatac, apoi le face semn cu capul gărzilor să închidă uşile în urma lor. Într-o clipă regele se pomeneşte singur cu mine.

— Doctorul a spus că eşti foarte bolnavă, zice el îmbufnat.

— Nu trebuia să te deranjezi…

Vocea mea se stinge într-un mic suspin.

— Sunt foarte onorată că ai venit…

— Bineînţeles că vin să-mi văd soţia, zice regele, înveselit la gândul că e atât de grijuliu şi de tandru cu nevasta lui şi stând cu ochii aţintiţi la picioarele mele.

— Eşti foarte bun cu mine, şoptesc eu. De aceea am fost atât de…

— Atât de… ce, Kate? Ce s-a întâmplat?

Mă bâlbâi. Zău că nu mă pot gândi ce-ar fi mai bine să-i spun ca să-i stârnesc mila. Iau taurul de coarne:

— Dacă nu-ţi mai plac, vreau să mor.

Roşeaţa bruscă de pe chipul lui seamănă cu expresia pe care o are în timpul plăcerilor sexuale. Printr-un noroc, am dat peste singurul lucru care-l încântă mai presus de orice altceva şi nu l-am ştiut până acum. În disperarea mea, am nimerit chiar în miezul dorinţei lui pentru o femeie.

— Să mori, Kate? Nu vorbi de moarte. Nu trebuie să vorbeşti despre moarte. Eşti tânără şi sănătoasă.

Privirea lui zăboveşte pe scobitura arcuită a gleznei mele, pe gleznă, pe rotunjimea lină a piciorului.

— De ce-ar vorbi despre moarte o femeie tânără şi frumoasă ca tine?

Pentru că eşti Barbă Albastră, Barbă Albastră din coşmarurile mele, vreau eu să spun. Tu eşti Barbă Albastră şi soţia ta, Tryphine, a deschis uşile zăvorâte din castelul tău şi ţi-a descoperit soţiile moarte aşezate în paturile lor. Pentru că acum ştiu că eşti un ucigaş de soţii, ştiu că eşti nemilos. Pentru că îngâmfarea ta e atât de mare, încât nu-ţi poţi imagina că altcineva ar putea gândi şi cu capul lui, că ar putea fi el însuşi sau ar ţine la altceva ori altcineva în afară de tine. Eşti unicul soare pe propriul tău cer. Eşti un duşman natural al oricui altcuiva, în afară de tine însuţi. În străfundurile tale eşti un ucigaş şi tot ce vrei de la o soţie e să ţi se supună sau să se supună morţii pe care i-o impui. Altă alegere nu există. Tu trebuie să fii stăpânul, stăpânul absolut. Nu suporţi ca cineva să fie el însuşi. Prietenii tăi trebuie să te imite, iar singurul om care a supravieţuit la curtea ta e bufonul, care se declară lipsit de minte. Nu suporţi decât ceea ce-ţi seamănă. Eşti un ucigaş de soţii înnăscut.

— Dacă nu mă iubeşti, vreau să mor, spun eu cu un glas tremurat şi pierit. Altceva nu mai am pe lume. Dacă nu mă iubeşti, nu-mi rămâne decât să intru în mormânt.

E aţâţat. Îşi mută trupul mătăhălos în scaunul care scârţâie, ca să mă poată vedea. Mă zvârcolesc un pic, îndurerată, şi cămaşa de mătase mi se desface. Îmi dau pe spate părul despletit şi cămaşa îmi alunecă de pe umăr, dar mă prefac atât de copleşită de griji şi suspine, încât, chipurile, nu bag de seamă că el îmi vede pielea albă şi rotunjimea sânului.

— Soţia mea, zice el. Soţia mea iubită.

— Zici că sunt iubita ta, stărui eu. O să mor dacă nu sunt iubita ta.

— Eşti, zice el cu o voce sugrumată. Eşti.

Nu se poate coborî din scaun, ca să ajungă la mine. Mă trag până la marginea patului, unde i s-a înţepenit jilţul, şi el întinde braţele spre mine. Mă duc spre el, aşteptându-l să mă îmbrăţişeze, să mă cuprindă în braţe, dar el mă prinde precum un băietan stângaci, bâjbâie pe la fundele cămăşii, îmi rupe o panglică, apoi simt cum mâinile lui grase îmi apucă sânii reci asemeni unui negustor din piaţă care cântăreşte mere. Nu vrea să mă îmbrăţişeze, vrea să mă pipăie. Îngenunchez cu greutate în faţa lui, iar regele mă înhaţă, mă frământă, de parcă ar vrea să mă mulgă ca pe o vacă. Zâmbeşte.

— Poţi să vii diseară în odaia mea, zice el cu o voce îngroşată. Te iert.

* * *

Mă duc la cină şi apoi mă întorc împreună cu doamnele mele aproape în tăcere. Până şi cea mai neînsemnată, până şi cea mai neştiutoare fiinţă de la curte a aflat că s-a petrecut ceva groaznic şi că

m-am îmbolnăvit, am căzut la pat, şi regele însuşi a binevoit să mă viziteze. Nimeni nu ştie sigur dacă asta înseamnă că totul e bine sau că asupra noastră s-a abătut nenorocirea. Nici măcar eu nu ştiu.

Îmi las doamnele în odăile mele, unde şopocăiesc şi răspândesc bârfe, mă schimb din rochie în cămaşa mea de noapte din mătase brodată şi mă pornesc spre iatacul regelui, însoţită doar de sora mea, Nan, şi de verişoara mea, Maud Lane.

Străbatem sala mare de audienţe, apoi cabinetul privat, şi ajungem în odaia dinăuntru. Dincolo de ea e iatacul lui. Regele stă cu prietenii lui, dar nici lordul Wriothesley, nici episcopul Gardiner nu sunt de faţă. Will Somers stă într-o poziţie ciudată în faţa scăunelului regelui, ca un câine aşezat pe picioarele dinapoi, şi nu scoate niciun sunet. Când mă vede, întinde mâinile pe podea şi se lasă în jos, ca un câine care se odihneşte. Capul lui culcat pe labe aproape că ajunge sub scăunelul pe care se sprijină piciorul bolnav al regelui. Acolo jos duhoarea trebuie să fie insuportabilă. Mă uit la Will, care e întins cu totul pe podea, iar el întoarce capul spre mine, ridică din sprâncene şi se uită în sus, dar nu-mi zâmbeşte.

— Eşti foarte ferit acolo jos, Will, îi spun eu.

— Sunt, răspunde el. Cred că aşa e cel mai bine.

Privirea lui se îndreaptă spre rege şi văd că Henric, care stă deasupra lui, se uită urât la noi amândoi. Nobilii sunt aşezaţi de o parte şi de alta a regelui, iar Anthony Denny se ridică în picioare şi îmi oferă un scaun lângă şemineu, astfel ca toţi să-mi poată vedea chipul strălucindu-mi în lumina lumânărilor. E limpede că trebuie să fac o penitenţă publică. Nan şi Maud se preling tăcute pe o bancă de lângă perete, ca şi cum ar îngenunchea.

— Tocmai vorbeam despre reforma bisericii, zice deodată Henric. Şi dacă predicile ţinute de femeile care glăsuiesc atât de tare la răspântia de la catedrala Saint Paul sunt la fel de sfinte precum cele ale clericilor care au petrecut ani îndelungaţi în universitate.

Clatin din cap şi zic:

— N-am de unde să ştiu. Nu le-am auzit niciodată.

— Niciodată, Kate? întreabă regele. N-a venit niciuna să ţină predici şi să cânte imnuri în odăile tale?

Scutur din cap.

— Poate să fi venit una sau două să predice. Nu-mi aduc aminte.

— Dar ce crezi despre lucrurile pe care le spun ele?

— O, stăpâne, dar cum aş putea eu să judec? Aş fi nevoită să-ţi cer călăuzire.

— Nu judeci singură?

— O, mărite soţ, cum să judec singură, când nu am parte decât de învăţătura simplă a unei doamne şi de o minte slabă de femeie? Bărbaţii sunt făcuţi după chipul şi asemănarea Domnului. Eu sunt doar

o femeie, aşadar mult mai prejos în toate privinţele. Mă sfătuiesc cu tine în toate, căci tu eşti singurul meu reazem, conducătorul şi stăpânitorul absolut, cel ce vine imediat după Domnul.

— Nu e aşa. Pe Sfânta Fecioară, Kate, tu te-ai făcut cărturăreasa şi ne înveţi de-acum pe toţi, zice el ţâfnos. Te contrazici cu mine!

— Nu, nu! zic eu în grabă. Am vrut doar să îţi abat gândul de la durerile tale. Întotdeauna am vorbit doar ca să-ţi iau mintea de la asta. Mi se pare o neruşinare, mi se pare de-a dreptul revoltător ca o femeie să îşi ia rolul de învăţătoare în faţa celui care trebuie să-i fie soţ şi stăpân.

Anthony Denny dă din cap cu înţelepciune: asta aşa e. Will se ridică încet pe labele din faţă, parcă pentru a dovedi că şi el a văzut asta. Regele e gata să se lase împăcat. Priveşte în jur, ca să se asigure că toată lumea e atentă.

— Chiar aşa, scumpo?

— O, da, da!

— Şi n-ai urmărit nimic rău?

— Niciodată.

— Atunci vino să mă săruţi, Kate, căci suntem prieteni la fel de buni ca întotdeauna.

Mă apropii de rege şi el mă sileşte să mă aşez pe piciorul lui sănătos, aşa că stau de fapt în poala lui, iar el îşi freacă nasul de gâtul meu. Zâmbetul nu-mi şovăie nicio clipă, iar Will sare în picioare.

— Puteţi să ne lăsaţi singuri, zice Henric încet.

Nobilii lui se înclină şi îşi iau rămas-bun, în timp ce pajii intră să pregătească odaia pentru noapte. În sfeşnicele împrăştiate prin tot iatacul sunt lumânări noi, care dau o lumină blândă, pâlpâitoare, se pun lemne pe foc pentru noapte şi se simte un miros plăcut de scorţişoară şi ghimbir.

Nan se apropie, prefăcându-se că vrea să-mi aranjeze părul.

— Fă ce trebuie să faci, îmi spune ea. Eu o să aştept.

Îmi face o reverenţă şi mă părăseşte.

În spatele meu, pajii au pregătit patul regelui: au înfipt o sabie în saltea şi au rotit-o, conform ritualului, ca să descopere vreun posibil ucigaş ascuns aici, au plimbat un vas pentru încălzit peste cearşafurile curate şi apoi, la sfârşit, s-au aşezat de o parte şi de alta a regelui, pentru a-l sălta în pat. Acum lasă o tavă cu prăjituri la îndemâna lui Henric şi o carafă cu vin din care să-i pot turna.

Îmi îndrept cămaşa de noapte din mătase întunecată, minunat brodată, şi mă aşez lângă şemineu, aşteptându-l să îmi ceară să mă apropii de uriaşul lui pat. Mă gândesc nervoasă că e la fel ca în noaptea nunţii mele, când eram atât de îngrozită de atingerea lui. De-acum m-am obişnuit cu asta, nu mai poate face nimic care să mă cutremure. Va trebui să îi îndur mângâierile umede. Va trebui să îl

sărut şi să nu tresar când îi simt saliva puturoasă. Cred că piciorul îl doare prea tare şi e prea ameţit de doctorii ca să îmi ceară să mă urc pe el, aşa că nu va trebui decât să îi zâmbesc şi să par înflăcărată. Pot s-o fac. Pot s-o fac, fiindcă astfel mă apăr de primejdie şi îi apăr de primejdie pe toţi cei a căror libertate depinde de acest tiran. Pot să-mi trag pe roată mândria. Pot să-mi torturez ruşinea.

— Aşadar, suntem prieteni, zice el, culcându-şi capul pe-o parte, ca să-mi admire cămaşa de mătase albastru-întunecată şi sclipirea olandei albe de sub ea. Dar cred că ai fost tare obraznică. Cred că ai citit cărţi care erau interzise şi ai ascultat predici care nu erau permise.

Îmi vorbeşte ca unui copil despre munca mea de cărturar… Pot să îndur şi asta. Plec capul.

— Îmi pare rău dacă am făcut ceva greşit.

— Ştii ce le fac eu fetelor obraznice? mă întreabă el ştrengăreşte.

Îmi simt gândurile învârtejindu-mi-se. Nu l-am mai auzit niciodată vorbind aşa, ştirbindu-mi demnitatea şi prostindu-se. Dar nu trebuie să îl scot din sărite.

— Nu cred că am fost obraznică, stăpâne.

— Ba chiar foarte obraznică! Şi ştii ce le fac eu fetelor obraznice? mă întreabă iar el.

Scutur din cap. Cred că a început să-i slăbească mintea. Trebuie să îndur şi asta.

— Vino un pic mai aproape, zice el, arătând spre marginea patului.

Mă ridic de pe scaun şi mă apropii de pat. Mă mişc graţios, ca o femeie. Fac cei câţiva paşi cu capul ridicat, ca o regină ce sunt. Mă gândesc că nu are cum să continue cu jocul ăsta, în care eu sunt un copil care trebuie dojenit cu asprime, dar se pare că poate. Mă ia de mână şi mă trage un pic mai aproape de pat.

— Cred că ai citit cărţi despre care Stephen Gardiner ar zice că sunt eretice, copilă rea ce eşti.

Deschid ochii larg, ca pentru a-l asigura de nevinovăţia mea.

— Nu ţi-aş nesocoti niciodată dorinţele, Maiestatea Ta. Stephen Gardiner nu m-a acuzat niciodată şi nu are nicio dovadă.

— O, ba te-a acuzat! zice el chicotind, ca şi cum ar fi ceva amuzant. Fii sigură de asta! Şi i-a acuzat şi pe prietenii tăi, şi pe fata aia, predicatoarea, şi de fapt avea toate dovezile care-i trebuiau ca să-mi arate mie – sau chiar unor juraţi, Kate! – că eşti, vai, o fetiţă foarte obraznică.

Încerc să zâmbesc.

— Dar am explicat…

Văd în ochii lui o sclipire de enervare.

— Lasă asta. Eu zic că eşti o fată obraznică şi cred că ar trebui să fii pedepsită.

Mă gândesc imediat la Turn şi la eşafodul care se poate construi pe pajişte. Mă gândesc la doamnele mele şi la predicatorii care au vorbit în faţa mea. Mă gândesc la Anne, care aşteaptă în Turn eliberarea de chinuri.

— Pedepsită?

Întinde spre mine mâna stângă, trecându-şi-o peste trupul ca un butoi uriaş. I-o iau şi el mă smuceşte brutal, de parcă ar vrea să mă arunce pe pat. Nu mă împotrivesc.

— Maiestatea Voastră?

— Îngenunchează pe pat, zice el. Asta e pedeapsa ta.

Îmi vede chipul înspăimântat şi râde atât de tare, că îl apucă tusea şi în ochii lui mici, porcini, apar lacrimi.

— O! Te gândeai că o să te decapitez? O, Doamne! O, Doamne! Ce proaste sunt femeile! Dar îngenunchează aşa cum îţi cer.

Îmi strâng poalele cămăşii în mâna liberă, urc în pat şi îngenunchez. Acum, că stau cum vrea, îngenuncheată lângă el, iar duhoarea de la piciorul lui rănit mă izbeşte în faţă, îmi dă drumul la mână. Îmi împreunez braţele de parcă i-aş jura credinţă unui senior.

— Nu, nu aşa, zice el nerăbdător. Nu vreau să îmi ceri iertare. Aşază-te în patru labe. Ca un câine.

Arunc o privire neîncrezătoare la chipul lui şi văd că e îmbujorat şi îndârjit. Vorbeşte serios. Cum şovăi, văd că lucirea din ochii lui se înăspreşte.

— Ţi-am spus o dată, zice el încet. Afară sunt gărzile şi e de-ajuns să rostesc un singur cuvânt, că vasul meu te va duce diseară drept la Turn.

— Ştiu… zic eu repede. Doar că nu ştiu ce vrei să fac, mărite soţ. Aş face orice pentru tine, doar ştii bine asta. Am promis să te iubesc…

— Ţi-am spus ce să faci, subliniază el – cu destul temei. Aşază-te în patru labe, ca un câine.

Faţa îmi arde de ruşine. Mă aşez în patru labe pe pat şi las capul în jos, ca să nu fiu silită să-i văd strălucirea triumfătoare de pe chip.

— Ridică-ţi cămaşa.

Asta e prea mult.

— Nu pot, îi zic.

El însă zâmbeşte.

— Sus, deasupra bucilor, zice el. Ridică-ţi cămaşa, ridică-ţi şi rufăria, ca fundul să-ţi rămână gol ca o târfă din Smithfield.

— Maiestatea Voastră…

El ridică mâna dreaptă, parcă avertizându-mă să nu scot niciun sunet. Mă uit drept la el şi mă întreb dacă să îndrăznesc să îl sfidez.

— Vasul meu… şopteşte el. Te aşteaptă.

Îmi trag încet cămaşa în sus până la talie şi simt pe degete răceala mătăsii. Cămaşa mi se adună în jurul taliei şi eu rămân goală de la

mijloc în jos, aşezată în patru labe pe patul regelui.

El bâjbâie prin aşternut şi preţ de o clipă îngrozitoare mi se pare că se mângâie singur, aţâţat de goliciunea mea, şi că va trebui să fac ceva şi mai rău. Însă el scoate o biciuşcă, o cravaşă scurtă de călărie, şi mi-o arată, apropiind-o de faţa mea înfierbântată.

— Vezi? întreabă el încet. Nu e mai groasă decât degetul meu mic. Legile ţării, legile mele, zic că un soţ poate să-şi bată soţia astfel dacă băţul nu e mai gros decât degetul lui. Vezi că e o cravaşa subţire, pe care o pot folosi legal pe tine? Ne-am înţeles?

— Maiestatea Ta nu ar…

— Aşa e legea, Kateryn. Ca şi legea ereziei, ca şi legea înaltei trădări. Pricepi că eu sunt şi legiuitorul, şi cel care aplică legea, şi că nimic nu se întâmplă în Anglia fără voia mea?

Picioarele şi fesele îmi sunt reci. Cobor capul spre învelitorile urât mirositoare de pe pat.

— Înţeleg, răspund eu, deşi abia mai pot vorbi.

Regele apropie şi mai tare cravaşa, apoi mi-o vâră în faţă.

— Uită-te! zice el.

Ridic capul şi mă uit la cravaşa.

— Sărut-o, zice el.

Nu mă pot împiedica să tresar.

— Poftim?

— Sărută cravaşa. Aşa arăţi că îţi accepţi pedeapsa. Ca un copil cuminte. Sărută cravaşa.

Mă uit o clipă la el cu chipul golit de orice expresie, parcă întrebându-mă dacă m-aş putea răzvrăti. Îmi întoarce privirea, absolut calm. Numai stacojiul din obraji şi respiraţia grăbită dezvăluie că e aţâţat. Apropie cravaşa un pic mai tare de buzele mele.

— Dă-i drumul, zice el.

Strâng buzele. Regele îmi pune la gură biciuşca din cozi de piele împletite. O sărut. Apropie de faţa mea mânerul gros din piele. Îl sărut. Îmi aduce dinaintea gurii mâna încleştată cu care ţine mânerul şi îi sărut şi degetele grăsulii. Apoi, fără să-şi schimbe expresia, ridică biciuşca în spatele meu şi îmi loveşte cu putere fesele.

Ţip şi tresar, însă el mă ţine strâns de partea de sus a braţului şi mă loveşte din nou. De trei ori aud şuieratul loviturilor pe care le simt coborând spre fesele mele, iar durerea e înfiorătoare. Am lacrimi arzătoare în ochi când el apropie din nou cravaşa de faţa mea şi şopteşte:

— Sărut-o, Kateryn, şi spune că ai învăţat cum trebuie să se supună o soţie.

Am sânge la gură acolo unde mi-am muşcat buza. Are gust de otravă. Simt lacrimile fierbinţi curgându-mi pe obraji şi nu reuşesc să-mi înăbuş un suspin slab. El scutură cravaşa prin faţa mea şi eu o

sărut, aşa cum mi-a poruncit.

— Zi! îmi aminteşte el.

— Am învăţat cum trebuie să se supună o soţie, repet eu.

— Zi: Mulţumesc, mărite soţ.

— Mulţumesc, mărite soţ.

Tace. Respir greu, de parcă m-aş îneca. Îmi simt pieptul înălţându-se din cauza suspinelor. Mă gândesc că de-acum mi-am ispăşit pedeapsa şi îmi trag cămaşa în jos. Fesele mă ustură şi mă tem că-mi sângerează şi că îmi voi păta rufăria albă.

— Încă un lucru, zice regele mieros, ţinându-mă în continuare în patru labe.

Aştept. El dă la o parte cuverturile de pe pat şi văd că şi-a legat de burta grasă şi dezgolită acoperitoarea de mătase ivorie din portret, ce aduce cu o erecţie monstruoasă. Arată grotesc. Răsare uriaşă dintre cearşafuri, îndreptată în sus pe burta lui în descompunere, şi e brodată cu fir de argint şi cusută cu perle.

— Sărut-o şi pe ea, zice regele.

Voinţa mi-e frântă cu totul. Îmi şterg cu dosul palmei lacrimile de la ochi şi-mi simt mucii întinzându-mi-se pe faţă. Voi face şi asta, numai să scap cu viaţă.

El pune mâna pe acoperitoare şi o mângâie, de parcă asta i-ar provoca plăcere. Chicoteşte.

— Trebuie să o faci, zice el calm.

Dau din cap. Ştiu că trebuie s-o fac. Aplec capul şi ating cu buzele vârful încrustat. Regele mă prinde de păr cu un gest scurt şi brutal şi mă apasă cu mâna pe ceafă, astfel că faţa mi se izbeşte de acoperitoarea aceea, dinţii mi se lovesc de ea şi perlele îmi zgârie buzele. Deşi mă doare, nu mă trag înapoi. Stau cu faţa nemişcată, timp în care el freacă acoperitoarea de gura mea, maltratându-mă în batjocură, până când gura mi-e rănită de bijuterii şi broderie, iar buzele îmi sângerează.

E stors de puteri, iar chipul îi e roşu şi transpirat. Acoperitoarea ivorie e mânjită cu sângele meu, de parcă regele ar fi deflorat o fecioară cu ea. Se lasă să cadă pe perne şi oftează, părând profund satisfăcut.

— Poţi să pleci.

* * *

Când ies din iatacul regelui şi închid uşa fără zgomot în urma mea, e deja foarte târziu. Străbat cu un mers ţeapăn cabinetul privat şi intru în sala de audienţe, unde aşteaptă pajii lui.

— Intraţi, le spun, ascunzându-mi cu mâna gura rănită. Regele vrea de băut şi de mâncare.

Nan şi Maud Lane se ridică de la locurile lor de lângă şemineu. Uşile duble dintre cabinetul privat şi iatac mi-au înăbuşit planşetele, însă Nan îşi dă imediat seama că ceva nu e în regulă.

— Ce ţi-a făcut? întreabă ea, scrutându-mi faţa albă şi remarcând vânătăile şi pata de sânge de la gură.

— E în regulă, zic eu.

Mergem în tăcere spre aripa reginei din palat. Ştiu că mersul mi-e stângaci şi simt cum rufăria mi se lipeşte de rănile lăsate de cravaşa. Străbat galeriile private şi ajung în iatacul meu. Maud face o reverenţă şi închide uşa. Nan îmi desface panglicile de la cămaşă.

— Nu chema pe nimeni, îi spun. O să dorm în rufărie. Mă spăl mâine.

— Duhoarea rănii lui se simte şi în rufărie, mă previne Nan.

— E peste tot pe mine, zic eu scurt. Dar trebuie să dorm. Nu pot îndura…

Ea îşi scoate rochia şi se bagă în pat. Pentru prima oară în viaţa mea mă duc la culcare fără să îngenunchez lângă pat ca să mă rog. În noaptea asta am rămas fără cuvinte. Mă simt departe de Dumnezeu. Mă strecor în aşternuturile reci. Nan stinge lumânarea şi umbrele încăperii ţes bezna în jurul nostru, după care apuc să desluşesc ceva din conturul obloanelor din lemn zugrăvite de lumina zorilor. Stăm multă vreme culcate şi tăcute, dar somnul nu se lipeşte de noi. Micul meu ceas din argint bate ora patru. Atunci Nan vorbeşte:

— Te-a rănit?

— Da.

— Dinadins?

— Da.

— Dar te-a iertat?

— A vrut să-mi frângă voinţa şi cred că a făcut-o. Nu mă întreba mai multe, Nan.

* * *

Dormim pe sponci şi eu nu mai visez castelul întunecat şi femeia cu membre smulse din încheieturi şi nici soţiile moarte din dosul uşilor zăvorâte. Mi s-a întâmplat unul dintre cele mai rele lucruri pe care le poate păţi o femeie mândră. Nu mai e nevoie să mă tem de visele mele. Dimineaţa, când slujnicele vin cu urciorul cu apă fierbinte, mă găsesc azvârlind rufăria murdară şi eu le poruncesc să-mi pregătească baia. Vreau să alung mirosul piciorului lui cangrenat de pe pielea mea, din părul meu. Vreau să scap de gustul puturos din gură. Mă simt pângărită, mă simt ca şi cum aş fi fost murdărită şi n-o să mă mai pot curăţa niciodată. Ştiu că sunt înfrântă.

* * *

Umilirea mea l-a înveselit atât de mult pe rege, încât suferinţele i se domolesc. Se simte deodată îndeajuns de bine ca să ia masa împreună cu curtenii şi în după-amiaza asta e adus cu jilţul cu roţi în grădină, iar eu păşesc alături de el. Nan, *lady* Tyrwhit şi micuţa *lady* Jane Grey merg alături de mine, restul doamnelor mele vin încetişor în urma noastră, iar regele mă ţine de mână în timp ce păşesc pe lângă jilţul lui. În mijlocul grădinii personale a regelui se înalţă un fag cu coroana bogată şi regele opreşte jilţul la umbră, iar cineva îmi aduce un scăunel, ca să stau lângă el. Mă aşez cu grijă. El zâmbeşte când vede că nu pot sta jos fără să am dureri.

— Te amuzi, mărite soţ?

— Acum o să vedem o piesă de teatru.

— O piesă de teatru? Aici?

— Da. Iar când se va termina, tu să-mi spui cum se cheamă.

— Vorbeşti în cimilituri, stăpâne? îl întreb eu, simţind cum mă cuprinde teama.

Portiţa de fier de la grădina regelui scârţâie uşor, se deschide larg şi gărzile intră în fugă, în număr foarte mare, înghesuindu-se în spaţiul prea mic. Sunt cel puţin patruzeci de yeomeni în livreaua strălucitoare a gărzii regale. Mă ridic în picioare. Preţ de o clipă mi se pare că are loc o revoltă împotriva regelui şi că el e în pericol. Mă uit în jur după pajii care l-au adus aici cu jilţul, după nobilii de la curte. Nimeni nu e îndeajuns de aproape ca să mă audă strigând. Mă aşez în faţa lui: va trebui să-l apăr de orice s-ar întâmpla. Va trebui să îl salvez dacă o să fie nevoie.

— Aşteaptă, mă previne el. Ţine minte, e o piesă de teatru.

Nou-veniţii nu sunt trădători. Sunt urmaţi de lordul Wriothesley, care ţine în mână o scrisoare făcută sul. Chipul lui întunecat străluceşte triumfător. Vine spre mine zâmbind şi desface scrisoarea, arătându-mi sigiliul, sigiliul regal. E un mandat de arestare pe numele meu.

— Regină Kateryn, cunoscută ca Parr, sunteţi arestată pentru erezie trădătoare. Iată mandatul. Trebuie să veniţi cu mine în Turn.

Mi se taie răsuflarea. Arunc o privire neliniştită spre soţul meu. E vesel nevoie mare. Cred că asta e cea mai mare glumă, cea mai mare mascaradă pe care a jucat-o vreodată. Mi-a frânt voinţa, acum o să-mi frângă şi gâtul, iar eu nu pot să mă plâng, nu pot să-mi declar nevinovăţia. Nu pot nici măcar să îl implor să mă ierte, fiindcă nu sunt în stare să respir.

Până şi vederea mi se înceţoşează, deşi o zăresc pe Nan alergând spre noi pe iarbă, cu faţa schimonosită de teamă. În spatele ei micuţa Jane Grey ezită, se apropie, se retrage, timp în care lordul Wriothesley

flutură mandatul şi zice din nou:

— Trebuie să veniţi cu mine la Turn, Maiestatea Voastră. Fără întârziere, vă rog.

Faţa îi străluceşte.

— Vă rog să nu mă siliţi să le ordon să vă ia pe sus.

Wriothesley se întoarce spre rege şi îngenunchează.

— Am venit. Voi face aşa cum aţi poruncit, zice el cu o voce potopită de încântare.

Se ridică iar şi e pe cale să le facă semn cu capul gărzilor să mă înconjoare.

— Prostule! urlă Henric la el cu un glas tunător. Prostule! Ticălosule! Ticălos fără margini! Bestie! Prostule!

La vederea furiei subite a regelui, care s-a îmbujorat la faţă, Wriothesley se trage în spate.

— Poftim?

— Cum îndrăzneşti? întreabă Henric. Cum îndrăzneşti să vii în grădina mea şi să o insulţi pe regină? Pe iubita mea soţie? Eşti nebun?

Wriothesley tot deschide şi închide gura, ca unul dintre peştii graşi din iazul cu crapi.

— Cum îndrăzneşti să vii aici şi să-mi necăjeşti soţia?

— Mandatul… Maiestatea Voastră! Mandatul regal…

— Cum îndrăzneşti să-i arăţi aşa ceva? Unei femei juruite stăpânirii mele, care nu are altă minte decât mintea mea, care nu are alte gânduri decât pe ale mele, al cărei trup mi-e supus întru totul, al cărei suflet nemuritor e în grija mea! Soţiei mele! Iubitei mele soţii!

— Dar aţi spus că trebuie să fie…

— Vrei să zici că eu aş porunci arestarea propriei mele soţii?

— Nu! zice grăbit Wriothesley. Nu, bineînţeles că nu, Maiestatea Voastră.

— Piei din ochii mei! ţipă Henric la el, de parcă o asemenea lipsă de loialitate l-ar aduce în pragul nebuniei. Nu pot să te sufăr! Nu vreau să te mai văd niciodată.

— Dar, Maiestatea Voastră…

— Pleacă!

Wriothesley se înclină până la pământ şi merge cu spatele, împleticindu-se, până ce iese pe poarta grădinii. Gărzile încep să se retragă buimăcite şi se reped în urma lui, împingându-se cu disperare să iasă din grădina însorită, să se îndepărteze de regele furios. Henric aşteaptă până pleacă toţi, până ce poarta se închide cu zgomot şi străjerii care stau afară sunt cu spatele la noi. Abia când e din nou linişte şi pace, regele se întoarce iar spre mine.

Râde atât de tare, încât nici nu mai poate vorbi. Mă tem o clipă că are o criză. Dintre pleoapele ridate, care i se strâng din cauza râsului, se ivesc lacrimi ce îi alunecă pe obrajii transpiraţi. S-a înroşit

îngrijorător la faţă, se ţine de burta care i se zguduie, se înăbuşă şi se chinuie să răsufle. Trec minute bune în care râde răguşit, dar în cele din urmă se linişteşte. Deschide ochii lui mici şi îşi şterge obrajii uzi.

— Doamne! zice regele. Doamne Dumnezeule!

Mă vede stând în picioare în faţa lui, încă încremenită de uimire, şi le vede şi pe doamnele mele aşteptând, albe la faţă.

— Care e titlul piesei, Kate? gâfâie el, încă râzând.

Clatin din cap.

— Ei, tu, care eşti atât de deşteaptă! Atât de citită! Care e titlul piesei mele?

— Nu pot ghici, Maiestatea Voastră.

— *Îmblânzirea reginei!* strigă el. *Îmblânzirea reginei*

Continui să zâmbesc slab. Mă uit la faţa lui stacojie şi transpirată şi stau aşa, în timp ce râsul lui renăscut bubuie peste mine precum croncănitul aspru al corbilor de pe Turnul Londrei.

— Eu sunt stăpânul câinilor, zice el, renunţând brusc la glumă. Eu stau cu ochii pe voi toţi. Vă asmut pe toţi unul la gâtul celuilalt. Biete potăi! Biată căţeluşă!

* * *

Regele stă în grădină până când umbrele se lungesc pe iarba moale şi verde, iar păsările încep să cânte prin vârfurile copacilor. Rândunicile zboară grăbite de-a lungul meandrelor fluviului, rotindu-se pe deasupra propriilor reflexii argintii şi plonjând în apă ca să se adape. Curtenii intră în grădină, întorcându-se de la jocurile şi plăcerile lor, şi se plimbă agale, ca nişte copii fericiţi, cu chipuri îmbujorate. Prinţesa Elizabeth îmi zâmbeşte. Văd câţiva pistrui care i-au răsărit ici şi colo pe nas, ca nişte grăunţe de praf pe marmură, şi îmi zic să-i amintesc slujnicei ei să aibă grijă ca prinţesa să poarte o bonetă de soare atunci când iese la aer.

— A fost o zi frumoasă, zice regele mulţumit. Numai Dumnezeu ştie ce ţară minunată e asta.

— Suntem binecuvântaţi, încuviinţez eu cu un glas scăzut, iar el zâmbeşte, de parcă vara, vremea de afară şi soarele care se cufundă în fluviul sticlos i s-ar datora cumva întru totul numai lui.

— Voi veni la cină, zice el, iar după cină poţi să vii în odaia mea. Trebuie să-mi povesteşti gândurile tale, Kate. Îmi place să aflu ce ai mai citit şi ce gândeşti.

Râde când mă vede pălind brusc.

— Ah, Kate! Nu ai de ce să te temi. Te-am învăţat tot ce trebuie să ştii, nu-i aşa? Traducerile mele le citeşti, da? Eşti soţia mea dragă, nu-i aşa? Şi suntem prieteni.

— Desigur, desigur, zic eu, făcându-i o plecăciune, ca şi cum aş fi

încântată de invitaţie.

— Şi poţi să îmi ceri orice. Orice dar, orice favor. Orice vrei tu, scumpo.

Ezit şi mă întreb dacă să îndrăznesc să-i pomenesc de femeia chinuită din Turn, de Anne Askew, care aşteaptă să afle dacă o să scape cu viaţă sau o să moară. El a zis că îi pot cere orice şi tocmai mi-a spus că nu trebuie să mă tem de nimic.

— Maiestatea Ta, ar fi ceva. Un lucru mărunt, încep eu. Mărunt pentru tine, desigur. Dar ar fi cea mai mare dorinţă a inimii mele.

El ridică mâna, întrerupându-mă.

— Draga mea, am învăţat azi că nu există lucruri, nici măcar din cele mai mărunte, care să despartă un soţ şi o soţie cum suntem noi, nu-i aşa? Cea mai mare dorinţă a inimii tale nu poate fi decât cea mai mare dorinţă a mea. Nu avem ce să discutăm. Nu-i nevoie să-mi ceri niciodată ceva. Noi doi suntem ca unul.

— E vorba de prietena mea…

— Nu ai prieteni mai buni ca mine.

Îl înţeleg.

— Noi doi suntem ca unul, repet fără vlagă.

— Uniune sfântă, zice el.

Eu plec capul.

— Şi tăcere iubitoare.

* * *

— A murit, îmi spune Nan cu asprime înainte de cină, în timp ce slujnicele îmi piaptănă părul.

Trecerea periei grele prin părul meu des, cu câte o smucitură mai dureroasă, pare să fie o parte din vestea ei. Nu ridic mâna ca să o opresc pe Susan, slujnica, care mă piaptănă mai departe ca pe o iapă ce merge la armăsar. Capul mi se bălăngăne într-o parte şi în cealaltă, urmând smuciturile apăsate ale periei. Îmi văd în oglindă chipul, pielea albă, ochii îndureraţi, gura rănită, capul ce mi se mişcă dintr-o parte în alta, ca la o păpuşă.

— Cine a murit?

Însă ştiu.

— Anne Askew. Tocmai am primit vestea de la Londra. Catherine Brandon e la casa ei din Londra şi mi-a trimis un bileţel. Au omorât-o azi-dimineaţă.

Mă înec.

— Dumnezeu să-i ierte. Dumnezeu să mă ierte. Dumnezeu să-i primească sufletul în rai.

— Amin.

Îi fac semn lui Susan să plece, dar Nan zice:

— Trebuie să-ţi aranjăm părul şi să-ţi prindem boneta. Trebuie să mergi la cină. Indiferent ce s-a întâmplat.

— Cum să fac aşa ceva? întreb eu scurt.

— Fiindcă ea a murit fără să-ţi pomenească numele. Pentru tine a îndurat să fie trasă pe roată, pentru tine a îndurat moartea, pentru ca tu să poţi merge la cină şi să sprijini reforma bisericii atunci când o să o poţi face iar. Ştia că trebuie să rămâi liberă, ca să-i vorbeşti regelui, chiar dacă noi, toţi ceilalţi, o să fim ucişi. Chiar dacă ne vei pierde pe toţi, unul câte unul. Dacă tu vei rămâne ultima, tu trebuie să salvezi reforma din Anglia. Altfel ea va fi murit degeaba.

Văd în oglindă, în spatele meu, chipul înspăimântat al lui Susan.

— E în regulă, îi spun. Nu trebuie să depui mărturie.

— Însă *tu* trebuie! îmi zice Nan. Anne a murit fără să spună că ne ştie pe vreuna dintre noi, ca să rămânem libere, să gândim, să vorbim şi să scriem în continuare. Pentru ca tu să duci mai departe torţa.

— A suferit.

Nu e o întrebare. A stat în camera de tortură din Turn. Singură, cu trei bărbaţi. Nicio femeie nu a mai fost vreodată acolo.

— Dumnezeu s-o binecuvânteze. I-au vătămat trupul atât de rău, încât nici n-a putut să meargă până la rug. John Lascelles, Nicholas Belenian şi John Adams au fost arşi odată cu ea, dar bărbaţii au mers singuri până la rugurile lor. Ea a fost singura torturată. Gărzile au fost nevoite să o ducă legată de un scaun. Au zis că labele picioarelor îi erau atât de răsucite, de parcă le purta de-a-ndoaselea, iar coatele şi umerii îi erau scoşi din încheieturi. Şira spinării îi era frântă, iar gâtul, smuls dintre umeri.

Îmi plec capul şi duc mâinile la ochi.

— Domnul s-o aibă în pază.

— Amin, zice Nan. Un mesager al regelui s-a dus să-i ofere iertarea în timp ce legau scaunul de rug.

— O, Nan! Ar fi putut să abjure?

— Voiau să-i smulgă numele tău, atâta tot. Ar fi coborât-o de pe rug dacă ar fi rostit numele tău.

— O, Doamne, iartă-mă!

— L-a ascultat pe preot ţinând slujba înainte de a se aduce torţele cu care au aprins rugurile şi a spus „Amin” doar atunci când era de acord cu el.

— Nan, ar fi trebuit să fac mai mult!

— N-ai fi putut să faci mai mult. Drept să zic, niciunul dintre noi nu putea face nimic. Dacă ar fi vrut să scape cu viaţă, le-ar fi spus ce voiau să audă. I-au zis foarte limpede ce anume vor de la ea.

— Doar numele meu?

— Toată treaba asta s-a făcut doar pentru ca ei să te poată declara eretică în faţa regelui şi să te omoare.

— Au ars-o?

Trebuie să fi fost o moarte cumplită: să fii legată de un stâlp de lemn, cu vreascurile adunate în jurul picioarelor, să simţi mirosul fumului când te cuprind flăcările, să vezi chipurile alor tăi şi ale prietenilor rugându-se şi înceţoşându-se încet, pe măsură ce fumul se îndeseşte, să auzi trosnetele acelea groaznice când îţi ia foc părul şi apoi ţi se aprinde fusta, iar pe urmă să simţi durerea… Mă întrerup şi mă frec la ochi. Nu pot să-mi închipui durerea pe care va fi simţit-o când i-a luat foc rochia, când mânecile au întins flăcările până la braţe, până la umeri, până la gâtul ei alb şi delicat.

— Catherine Howard i-a trimis o punguţă cu praf de puşcă, pe care o purta asupra ei, ascunsă în rochie. Când flăcările au devenit mai dogoritoare, praful de puşcă i-a aruncat capul în aer. Nu a trebuit să sufere prea mult.

— Asta a fost tot ce-am putut face pentru ea? Cel mai bun lucru pe care l-am putut face?

— Da.

— Dar trebuia să-i lase să-i lege braţele şi picioarele rupte de scaun? Trebuia să poarte o punguţă cu praf de puşcă în jurul gâtului ei sucit?

— Da. Nu vreau să zic că n-a suferit. Doar că nu… nu s-a prăjit.

Auzind vorbele astea simple ale lui Nan, gura mi se umple de vomă. Îmi las capul pe măsuţă, între peria de păr din argint şi pieptănul de argint şi vomit, vărs fiere pe masă, peste periile de argint şi flacoanele de sticlă.

Mă ridic şi plec de la masă. Fără să scoată o vorbă, Susan curăţă totul, apoi îmi aduce o bucată de pânză, ca să mă şterg pe faţă, şi nişte bere slabă, ca să-mi clătesc şi să-mi curăţ gura. Două slujnice intră grăbite în urma ei şi şterg vărsătura de pe podea. Eu mă aşez iar în faţa oglinzii şi văd chipul palid al femeii pentru salvarea căreia a murit Anne Askew.

Nan aşteaptă să-mi recapăt răsuflarea.

— Îţi zic asta acum deoarece regele va şti că totul s-a făcut potrivit poruncilor lui. În seara asta, când va veni în odăile tale, va şti că femeia cea mai minunată din Anglia a fost arsă azi pe rug şi că, în timp ce noi mergem să cinăm, cenuşa ei e măturată de pe pietrele pavajului din Smithfield.

Ridic capul.

— Asta e insuportabil.

— E insuportabil, încuviinţează ea.

* * *

Catherine Brandon se întoarce la curte atât de palidă, încât nimeni nu se îndoieşte de povestea ei, cum că a fost bolnavă. Vine în odaia

mea.

— Nu v-a pomenit numele, zice ea. Nici când i-au dat de înţeles că aşa ar scăpa de rug. Nici măcar atunci. Nicholas Throckmorton era de faţă şi ea s-a uitat în ochii lui, i-a zâmbit şi a înclinat capul, ca pentru a-i da de înţeles că nu trebuie să ne temem de nimic.

— A zâmbit?

— A spus „Amin" la rugăciuni şi a zâmbit. El a zis că mulţimea a fost îngrozită de moartea ei. Nu s-au auzit ovaţii, ci doar un geamăt lung şi surd. A zis că asta va fi ultima femeie predicator arsă pe rug în Anglia. Oamenii nu vor mai răbda aşa ceva.

Aşteptăm în salonul meu de primire şi jumătate din curte e deja aici. Regele apare vesel, adus în jilţul pe roţi. Facem toţi reverenţe, iar eu îmi ocup locul lângă scaunul lui. Întinde mâna şi eu i-o iau. Strânsoarea lui e atât de caldă şi de umedă, încât pentru o clipă îmi imaginez că are sânge pe mâini, dar apoi văd că e doar o pâlpâire de lumină roşiatică de la ferestrele cu vitralii.

— Totul e bine? întreabă el voios, deşi nu se poate să nu ştie că am aflat de moartea lui Anne.

— Totul e bine, răspund eu încet şi intrăm în sala cea mare, ca să cinăm.

Palatul Hampton Court, vara anului 1546

Vremea rămâne în continuare frumoasă şi regele e la fel de luminos ca dimineţile însorite. Declară că se simte iarăşi bine, mult mai bine, că nu s-a simţit niciodată mai bine, că se simte iar tânăr. Mă uit la el şi mă gândesc că o să trăiască veşnic. Se întoarce la viaţa agitată de la curte şi ia toate mesele aşezat pe tronul lui mare, cere un fel de mâncare după altul, în timp ce bucătarii se luptă cu căruţele pline de produse şi mirodenii, care vin huruind pe uliţe până la imensele uşi cu arcadă ale bucătăriei, apoi trimite în sală mâncăruri peste mâncăruri pe platouri umplute cu vârf. Regele s-a întors la locul lui, în mijlocul curţii, e iarăşi imensa roată dinţată care pune totul în mişcare, iar maşinăria curţii devine din nou un uriaş mecanism automat, care înghite mâncare şi macină distracţii.

Uneori regele chiar se ridică din scaun ca să facă vreo câţiva paşi prin grădină sau să intre în sala de mese. Pajii merg pe lângă el – ţine câte o mână grea pe umărul fiecăruia –, dar el declară că poate să păşească aproape fără niciun ajutor şi că va merge din nou. Jură că va călări, iar când eu şi doamnele mele dansăm în faţa lui sau când măştile intră şi îşi aleg partenerii, ne zice că săptămâna viitoare s-ar putea să se ridice ca să danseze şi el.

Zbiară după distracţie, iar coriştii, muzicanţii şi actorii intră într-o frenezie a creaţiei, pentru ca regele să poată vedea o piesă nouă sau să audă un cântec nou în fiecare seară. Râde zgomotos la cea mai mică glumă. Will Somers n-a fost niciodată mai îndrăgit ca acum şi începe să facă jonglerii cu o stângăcie magnifică. La fiecare masă, în jurul capului său se rotesc chifle de pâine care zboară, scăpate de sub control, prin toată sala, câinii sar şi le înhaţă din zbor înainte ca Will să apuce să le prindă, după care tot el se plânge că nimeni nu îi înţelege măiestria şi îi aleargă pe câini, se bagă pe sub mese după ei, aşa că se iscă o hărmălaie veselă şi zgomotoasă, iar lumea pariază pe câini sau pe Will. Regele joacă jocuri de noroc şi pierde o mică avere în faţa curtenilor, care sunt îndeajuns de înţelepţi ca să i-o dea înapoi la următorul joc. Henric are o poftă de viaţă, o bucurie de a trăi pe care lumea zice că nu i-a mai văzut-o de mulţi ani. Toţi zic că e meritul meu, că datorită mie e iarăşi tânăr şi fericit. Mă întreabă cum de-am reuşit să-l bucur.

Într-o seară, la cină, văd un străin îmbrăcat la fel de luxos ca un hidalgo din Spania, care îi face o reverenţă regelui şi ocupă un loc la masa nobililor.

— Cine e acela? o întreb pe Catherine Brandon, care stă în picioare în spatele scaunului meu.

Ea se apleacă şi-mi şopteşte la ureche:

— Maiestatea Voastră, acela e Guron Bertano. Se pare că e un emisar de-al papei.

Abia pot să-mi înăbuş un ţipăt.

— De-al papei?

Ea dă din cap, cu buzele strânse.

— Papa a trimis un diplomat? Aici? La curtea noastră? După toate câte s-au petrecut înainte?

— Da, răspunde ea scurt.

— Asta e cu neputinţă, zic eu în grabă.

Regele a fost excomunicat acum mulţi ani. L-a numit pe papă antihrist. Cum se poate ca acum să-l primească pe mesagerul acestuia?

— Se pare că papa va primi iarăşi Biserica Angliei în sânul catolicismului. Tocmai au căzut de acord asupra amănuntelor.

— Devenim iar romano-catolici? murmur eu neîncrezătoare. După toate suferinţele trecute? În ciuda tuturor progreselor, a tuturor sacrificiilor pe care le-am făcut?

— Nu ţi-e foame, dragostea mea? aud în dreapta glasul tunător al lui Henric.

Mă întorc repede şi-i zâmbesc:

— O, ba da!

— Căprioara e foarte bună.

Dă din cap către slujitor şi zice:

— Mai dă-i reginei nişte carne de căprioară.

Pe farfuria de aur mi se pun nişte bucăţi de carne roşie, cu un sos alb şi gros. Nu scot nicio vorbă.

— Carnea căprioarei e întotdeauna mai dulce decât a cerbului, îmi zice Henric, făcându-mi cu ochiul.

— Mă bucur să te văd atât de binedispus, mărite soţ.

— Am intrat în joc, zice regele, urmărindu-mi privirea îndreptată spre locul unde emisarul papei stă liniştit la masă şi mănâncă cu poftă. Şi numai eu înţeleg jocul, adaugă el.

* * *

— Trebuie să vă felicităm, îmi zice încet de tot Edward Seymour în timp ce doamnele mele de la curte se plimbă pe malul fluviului înainte să înceapă arşiţa.

Înălţimea Sa a venit acasă de la Boulogne după ce a fost în sfârşit schimbat de la comanda oraşului, iar acum îşi recapătă influenţa în Consiliul de Coroană. Lordul Wriothesley nu şi-a revenit după muştruluiala pe care i-a tras-o regele în grădină, Stephen Gardiner a fost foarte potolit, emisarul papal s-a întors acasă doar cu nişte promisiuni foarte vagi şi toţi sperăm că, încet-încet, forţele reformei încep să domine din nou. Ar trebui să mă bucur.

— Da?

— Aţi reuşit ceva ce n-a reuşit nicio altă soţie dinainte.

Arunc o privire atentă în jur, dar e puţin probabil ca pe Edward Seymour să îl ia gura pe dinainte şi acum nu ne ascultă nimeni.

— Da?

— L-aţi supărat pe rege şi apoi i-aţi câştigat iertarea. Sunteţi o femeie deşteaptă, Maiestatea Voastră. Experienţa dumneavoastră e unică.

Îmi plec capul. Nu pot să vorbesc despre asta. Mi-e ruşine, mi-e nespus de ruşine. Şi Anne Askew e moartă.

— Izbutiţi să-l ţineţi în frâu, zice el. Sunteţi un diplomat formidabil.

Când îmi aduc aminte, simt cum roşesc. Nu am nevoie de Edward ca să-mi amintesc de noaptea aceea. N-o s-o uit niciodată. Mi se pare că n-o să mai pot ţine niciodată capul sus după ceea ce am făcut atunci. Nu suport nici măcar ca Edward să îşi închipuie ce voi fi făcut ca să-l conving pe rege să rupă mandatul meu de arestare.

— Maiestatea Sa e milostivă, zic eu încet.

— Mai mult de-atât, spune Edward. Îşi schimbă vederile. Nimeni nu va mai fi ars pe rug pentru erezie. Oamenii din ţară s-au întors împotriva acestui fapt şi, odată cu ei, şi regele. Zice că Anne Askew ar fi trebuit iertată şi că după ea nu va mai urma nimeni altcineva. E influenţa dumneavoastră, maiestate, şi toţi cei care doresc reforma bisericii vă vor fi recunoscători. Mulţi îi mulţumesc lui Dumnezeu că vă avem. Mulţi ştiu că sunteţi un cărturar, un teolog şi un bun conducător.

— Pentru unii e prea târziu, zic eu încet.

— Da, dar alţii sunt încă în închisoare, îmi spune Edward. Aţi putea cere eliberarea lor.

— El nu-mi cere sfatul, îi reamintesc eu.

— O femeie ca dumneavoastră poate să strecoare un gând în mintea soţului şi apoi să-l felicite că l-a scornit el, zice Edward, zâmbind larg. Ştiţi cum se face. Sunteţi singura femeie care a reuşit aşa ceva.

Mă gândesc că mi-am început domnia ca un cărturar, că am învăţat cum să studiez, iar acum am devenit o târfă şi am învăţat trucurile unei târfe.

— Nu e înjositor să te umileşti pentru o astfel de cauză, zice Edward, de parcă ar fi ghicit la ce mă gândesc. Papistaşii dau înapoi, iar regele s-a întors împotriva lor. Aţi putea obţine eliberarea unor inşi cumsecade şi l-aţi putea face pe rege să schimbe legea, pentru a le permite oamenilor să se roage aşa cum doresc ei. Trebuie să acţionaţi cu farmecul şi frumuseţea dumneavoastră – cu farmecele Evei şi spiritul Sfintei Fecioare. Asta înseamnă să fii o femeie puternică.

— E cam ciudat, căci eu mă simt lipsită de putere, îi zic.

— Trebuie să vă folosiţi de ce aveţi, zice el – vechiul sfat al

bărbatului către târfă din vremuri imemoriale. Trebuie să vă folosiţi de tot ce vă e îngăduit.

* * *

Am mare grijă să nu spun nimic care să-i dea regelui impresia că îl contrazic. Îl rog să-mi explice ce crede el despre rostul purgatoriului şi îmi manifest interesul când îmi zice că în Biblie nu există nicio dovadă a purgatoriului şi că ideea de purgatoriu a fost creată de biserică doar pentru a finanţa capelele votive şi liturghiile. Ascult cu aerul unui învăţăcel entuziast în timp ce el îmi explică lucruri pe care le-am gândit singură de când am început să studiez. Acum el cercetează cărţi pe care eu le-am citit şi le-am ascuns ca să scap de primejdie şi îmi spune lucruri care îl surprind, de parcă ar fi cine ştie ce noutate şi eu ar trebui să le învăţ de la el. Micuţa *lady* Jane Grey ştie aceste idei, prinţesa Elizabeth le-a citit şi ea. Eu însămi le-am învăţat pe amândouă. Însă acum stau lângă rege şi scot exclamaţii uluite când îmi descrie adevăruri limpezi ca lumina zilei, îl admir că a descoperit lucruri răscunoscute şi îi laud limpezimea minţii.

— Îi voi elibera pe cei închişi pentru erezie, îmi zice el. Un om nu ar trebui închis pentru convingerile lui dacă cercetează lucrurile cu respect şi înţelepciune.

Dau din cap în tăcere, de parcă aş fi copleşită de inteligenţa vizionară a regelui.

— Te-ar bucura să afli că un predicator ca Hugh Latimer poate vorbi iar liber? mă îmboldeşte Henric. Obişnuia să ţină predici în odăile tale, nu? Poţi să găzduieşti din nou predicile de după-amiază.

Îi răspund alegându-mi vorbele cu mare grijă:

— M-aş bucura să aflu că oamenii nevinovaţi sunt liberi. Maiestatea Ta e milostivă şi judecă fără părtinire ce e drept.

— O să ţii din nou predicile de după-amiază?

Nu ştiu ce vrea să audă şi sunt hotărâtă să-i spun doar ce vrea să audă.

— Dacă asta e dorinţa ta. Îmi place să-i ascult pe predicatori, ca să pot înţelege gândurile Maiestăţii Tale. Dacă studiez scrierile părinţilor bisericii, mi-e mai uşor să urmăresc gândirea ta complexă.

— Ştii care era deviza lui Jane Seymour? mă întreabă el deodată.

— Da, Maiestatea Ta, răspund eu, înroşindu-mă.

— Care era?

— Mi se pare că „Legată să mă supun şi să slujesc”.

El începe brusc să râdă zgomotos, cu un hohot şocant, deschizând gura larg şi lăsând să i se vadă dinţii galbeni şi limba încărcată.

— Mai spune-o o dată! Spune-o!

— „Legată să mă supun şi să slujesc.”

El râde, dar în vocea lui nu e niciun pic de umor. Am grijă să zâmbesc şi eu, de parcă mi-aş dori să mă amuz, dar sunt prea înceată la minte şi nu înţeleg gluma, de parcă eu, o femeie proastă, nu aş avea simţul umorului, dar sunt fericită să îl admir pe al lui.

* * *

Claude d'Annebault, amiralul Franţei, care a negociat pacea cu Edward Seymour, vine la Hampton Court pentru o mare recepţie. Urmează să-l întâmpine copiii regelui – şi în primul rând prinţul Edward. Regele zice că el e obosit şi îmi cere să am grijă ca Edward să facă tot ce trebuie şi să păstreze demnitatea tronului Tudorilor. Edward are doar opt ani şi, din cauza rolului pe care îl are de jucat, e sfâşiat între entuziasm şi îngrijorare. Vine în odăile mele înainte de sosirea francezului şi mă întreabă ce urmează să se întâmple şi ce anume trebuie să facă el. E atât de meticulos, atât de dornic să ştie totul exact, asemenea unui mic astronom, încât îi chem pe înaltul comis de la grajduri şi pe intendentul meu principal şi desenăm pe o foaie mare de hârtie un plan al grădinilor. Apoi, cu ajutorul vechilor lui soldăţei de cositor din camera copiilor, punem în scenă sosirea delegaţiei franceze şi folosim nişte păpuşele care să ne închipuie pe noi când ieşim să o întâmpinăm.

Urmează să vină vreo două sute de nobili francezi, ce vor fi întâmpinaţi de Consiliul de Coroană şi de întreaga curte. Îi vom găzdui în corturi din ţesătură cu fir de aur, puse în grădini, şi vom ridica nişte construcţii temporare pentru banchete. Desenăm pe planul nostru şi acest sătuleţ, apoi luăm încă o foaie de hârtie şi facem o listă cu cele zece zile şi cu fiecare recepţie, partidă de vânătoare, teatru cu măşti, întrecere şi festin.

Prinţesa Elizabeth şi *lady* Jane sunt şi ele acolo. Râdem şi poruncim să ni se aducă bonete şi acoperitori pentru cap şi în curând jucăm scena sosirii francezilor. Edward se joacă pe sine, dar noi, toţi ceilalţi, suntem francezi şi curteni cu pălării mari, facem plecăciuni exagerate şi ţinem discursuri lungi, până când ne trădăm personajul din cauza râsului şi trebuie să devenim iar noi înşine.

— Dar aşa va fi? întreabă Edward pe un ton serios. Şi eu voi sta chiar aici? arată el spre platforma pe care am marcat-o pe schiţă.

— De ce-ţi faci griji? vrea să ştie Elizabeth. Eşti moştenitorul tronului, iar doamna mamă a noastră e regentă. Orice hotărâţi voi doi că trebuie să se facă se va face întocmai. Eşti prinţul de Wales. N-ai cum să faci ceva greşit.

Edward îmi oferă cel mai drăgălaş zâmbet al său.

— O să urmez exemplul tău, doamnă mamă.

— Tu eşti prinţul moştenitor, îi zic eu. Şi Elizabeth are dreptate.

Orice ai face, faci ce trebuie.

* * *

Vizita se desfăşoară exact aşa cum am plănuit-o. Prinţul Edward iese călare, cu o escortă de nobili şi yeomeni din gardă, toţi îmbrăcaţi în straie cu fir de aur. Cu yeomenii aceia impozanţi în jurul lui, prinţul pare foarte mic, dar îşi stăpâneşte bine căluţul şi îi salută pe oaspeţi cu demnitate, într-o franceză perfectă. Sunt atât de mândră de învăţătura lui, încât la întoarcere îl îmbrăţişez şi dansez cu el prin cabinetul meu.

Îi povestesc regelui cât de bine s-a purtat şi Henric zice că se va întâlni chiar el cu amiralul şi îl va duce la liturghie în capela regală.

— Ne-ai slujit bine astăzi pe mine şi familia mea, îmi zice Henric seara, când merg în odaia lui ca să-i spun cum s-au desfăşurat vizita şi ceremoniile, cât de bine s-a descurcat prinţul Edward în rolul de gazdă în lipsa tatălui său, cât de mândri trebuie să fim de băiatul lui Jane Seymour. I-ai fost ca o mamă, adaugă regele. Mult mai mult decât propria lui mamă, care nici măcar nu l-a cunoscut.

Bag de seamă că în seara asta vorbeşte despre moartea lui Jane ca despre o încălcare a îndatoririlor ei.

— Azi ai fost ca o regentă pentru ţară. Îţi sunt recunoscător.

— N-am făcut decât ceea ce trebuia, nimic mai mult, gânguresc eu.

— Mă bucur că eşti înfăţişată alături de el în portretul de familie, zice regele. Aşa e drept, să fii onorată ca mamă vitregă a lui.

Şovăi. E limpede că a uitat că în portret e Jane Seymour, soţia lui moartă. Eu am pozat, însă chipul meu nu a ajuns pe pânză. Nu există niciun portret de-al meu împreună cu băieţelul pe care îl iubesc.

— Ţi-ai onorat ţara şi convingerile, continuă el fără să bage de seamă. În aceste câteva luni mi-ai dovedit că eşti potrivită să stai în fruntea ţării şi că toate gândurile tale sunt drepte şi nefăţarnice.

Arunc o privire prin încăpere. În jur nu e nimeni care să îl contrazică. Curtenii prezenţi de obicei sunt îndeajuns de aproape ca să-l audă, dar acum aproape toţi sunt prietenoşi cu mine sau susţin cauza reformei. Stephen Gardiner lipseşte. A avut nu ştiu ce neînţelegere cu regele, legată de un mic lot de pământ, şi regele s-a supărat brusc. Gardiner va trebui să îi intre iar în graţii linguşindu-l, însă deocamdată e foarte plăcut că lipseşte. Wriothesley nu s-a mai apropiat de rege din ziua când a venit în grădină ca să mă aresteze.

— Sunt întotdeauna călăuzită de Maiestatea Ta, îi spun.

— Şi cred că ai dreptate în legătură cu liturghia, zice el într-o doară. Sau tu o numeşti împărtăşanie?

Zâmbesc, vrând să par sigură pe mine, deşi simt că îmi fuge pământul de sub picioare.

— Îi spun cum crede Maiestatea Ta că e mai bine, îi zic. E biserica

ta, e liturghia ta. Tu ştii mai bine decât mine, mai bine decât oricine, cum ar trebui să fie înţeleasă.

— Atunci hai să-i zicem împărtăşanie, împărtăşania tuturor credincioşilor bisericii, spune el, devenind deodată avântat. Să zicem că nu este întocmai trupul şi sângele Domnului nostru – căci cum să înţeleagă oamenii de rând un asemenea lucru? Vor crede că e vreo vrăjitorie sau cine ştie ce vicleşug. Pentru aceia dintre noi care gândesc profund, care cugetă la astfel de lucruri, pentru noi, cei care înţelegem puterea limbajului, poate fi atât trupul şi sângele, cât şi pâinea şi vinul. Dar oamenilor de rând le putem zice că e un fel de a spune. „Tot astfel, după cină a luat cupa şi a zis: «Această cupă este legământul cel nou în sângele Meu care se va vărsa pentru voi».” Este limpede că El le-a dat pâine, El a binecuvântat pâinea, El le-a dat vin şi le-a spus că e un legământ. Noi, care înţelegem cu mult mai mult decât nătângii de prin sate, nu ar trebui să îi zăpăcim şi să îi încurcăm.

Nu îndrăznesc să ridic privirea, ca nu cumva să fie o capcană, dar simt cum mă cuprinde un fior atât de puternic, încât tremur. Dacă regele ajunge să-şi dea seama de asta, dacă mintea regelui ajunge la o asemenea limpezime, atunci Anne nu a murit în van şi eu nu am renunţat la învăţătură şi n-am fost bătută ca o roabă degeaba, căci Domnul l-a luminat pe rege prin cenuşa ei şi ruşinea mea.

— Maiestatea Ta vrea să spună că ar trebui să înţelegem aceste cuvinte drept simbolice?

— Nu aşa crezi şi tu?

Nu mă voi lăsa ispitită să îmi spun părerea.

— Maiestatea Ta, o să ţi se pară că sunt o femeie foarte proastă, dar eu nu ştiu ce să cred. Am fost crescută să cred într-un fel, iar apoi am fost învăţată să judec altfel. Acum, ca femeie măritată, trebuie să ştiu ce crede soţul meu, căci el e cel care trebuie să mă călăuzească.

Zâmbeşte. Este exact ce trebuie, exact ce vrea să audă. Asta îi repetă soţului ei, ca un papagal, o soţie îmblânzită.

— Kate, îţi voi spune. Eu cred că trebuie să creăm o religie sinceră, în care împărtăşania să fie esenţa liturghiei, dar puterea ei să fie simbolică, declamă el.

Fraza frumos rotunjită şi tonul răsunător cu care o rosteşte îmi spun că a pregătit-o dinainte. Poate chiar a scris-o şi a învăţat-o pe de rost. S-ar putea chiar să-l fi sfătuit cineva. Anthony Denny? Thomas Cranmer?

— Îţi mulţumesc, zic eu cu un glas dulce. Îţi mulţumesc că mă călăuzeşti.

— Şi îi voi propune ambasadorului francez să lucrăm împreună în ţările noastre ca să alungăm superstiţia şi erezia din vechea biserică şi să creăm în Franţa şi în Anglia o biserică nouă, întemeiată pe Biblie, întemeiată pe noua învăţătură, pe care să o răspândim în ţările noastre

şi apoi în întreaga lume.

Asta e ceva de necrezut.

— Vei face aşa ceva?

— Kate, vreau un popor învăţat, un popor înţelept, care să-l urmeze pe Domnul, nu o ceată de proşti înfricoşaţi şi chinuiţi de vrăjitoare şi preoţi. În afară de statele papale, toată Europa s-a convins că aceasta este calea de a-l înţelege pe Domnul. Vreau să o fac şi eu. Vreau să-i sfătuiesc, vreau ca Anglia să îi îndrume pe oameni. Şi, de va veni vreodată ziua, vreau să te las pe tine regentă şi pe fiul meu rege, ca să domniţi peste nişte oameni ce spun rugăciuni pe care le pricep şi participă la o liturghie – la o împărtăşanie – pe înţelesul lor, aşa cum a descris-o Domnul nostru, nu la nişte ritualuri absurde şi de neînţeles, inventate la Roma.

— Şi eu cred la fel, şi eu cred la fel! exclam, nemaiputând să-mi stăpânesc entuziasmul.

Regele îmi zâmbeşte.

— Vom aduce în Anglia noua învăţătură, noua religie, zice el. Tu vei vedea asta, chiar dacă eu nu mai apuc.

Castelul Windsor, toamna anului 1546

După vizita francezilor, plecăm în peregrinare şi regele izbuteşte chiar şi să vâneze. Nu e în stare să meargă, însă spiritul lui neîmblânzit îl îmboldeşte şi pajii îl ridică în şa, iar odată aşezat călare, poate să meargă la partidele de vânătoare. La fiecare dintre palatele noastre frumoase de pe fluviu i s-a construit câte o ascunzătoare, unde s-au pus arcuri şi săgeţi, iar vânatul e mânat spre el. Zeci de căprioare şi mulţi cerbi cad în faţa ascunzătorii regelui, cu săgeţi în ochi şi feţele sfâşiate. Este ceva mult mai crud decât atunci când vânăm în câmp deschis. Regele ţinteşte cu grijă animalul frumos, care e gonit spre el, şi animalul se prăbuşeşte, cu un vârf de săgeată înfipt în faţă şi un ogar care îi sfâşie picioarele din spate. Henric nu e tulburat de cruzimea rece a uciderii unei fiare prinse în capcană. Se uită absolut calm la vânătorul care taie gâtul unui animal care se zbate. De fapt mai că-mi vine să cred că suferinţa îl încântă. Se uită cum micile copite negre se zbat şi lovesc până când încremenesc, după care râde scurt.

Tocmai se uită la zbaterile unei biete căprioare în ghearele morţii, când spune din senin:

— Ce zici de Thomas Seymour ca pereche pentru prinţesa Elizabeth? Ştiu că familiei Seymour i-ar plăcea.

Tresar, dar el nu se uită la mine, ci la pelicula sticloasă care începe să acopere ochii negri ca porumbele ai căprioarei rănite.

— Cum crezi tu că e mai bine, îi răspund. Bine, ea e încă tânără. Ar putea să se logodească şi să rămână cu mine până împlineşte şaisprezece ani.

— Crezi că ar fi un soţ bun pentru ea? E un diavol tare chipeş, aşa-i? Ei îi place de el? Ce crezi, Thomas o să-i facă un băiat? Lui Elizabeth i s-au aprins călcâiele după el?

Îmi ţin mănuşa de piele parfumată la buze, ca să-mi ascund tremurul pe care-l simt.

— Nu-mi dau seama. E încă foarte fragedă. Îl place destul de mult, cum ar şi trebui, doar e unchiul fratelui ei vitreg. Cred că i-ar fi un soţ bun. Curajul lui nu poate fi pus la îndoială. Tu ce crezi, Maiestatea Ta?

— E chipeş, nu-i aşa? Şi zburdalnic ca un câine, nu? Are mare trecere la doamne.

— Nu mai mult decât atâţia alţii, zic eu.

Trebuie să am grijă. Nu-mi dau seama ce ar trebui să spun ca să nu mă pun în primejdie şi să-l ajut pe Thomas să-şi împlinească năzuinţele.

— Ţie îţi place de el? mă întreabă regele.

— Abia dacă-l cunosc, îi răspund eu. Îl cunosc mult mai bine pe fratele lui, fiindcă soţia sa e doamnă de onoare în odăile mele. Când vorbesc cu *sir* Thomas, e întotdeauna interesant. Şi te-a slujit cu deosebită credinţă, nu-i aşa?

— Da, recunoaşte regele.

— A fost de mare ajutor pentru apărarea Angliei, a flotei şi porturilor, aşa-i?

— Da. Dar să-i dau de soţie o fiică de-a mea ar fi o răsplată excepţională. Şi i-ar face pe Seymouri şi mai importanţi.

— Dar o căsătorie cu un englez ar face ca Elizabeth să rămână în Anglia, îi zic eu. Iar asta ar fi o alinare pentru noi amândoi.

Pare să se gândească la asta, de parcă ideea de a o păstra acasă îl înduioşează.

— O cunosc pe Elizabeth, zice el. L-ar accepta dacă i-aş da voie. E o stricată, la fel ca mama ei.

* * *

Deşi avem vreme frumoasă tot timpul cât stăm la Windsor, regele se retrage brusc de la curte, fără niciun motiv clar. Nu cred că e bolnav, dar se închide în odăile lui cu un mic cerc de nobili şi nu vrea să vadă pe nimeni altcineva. Curtea, care s-a obişnuit să-şi umple zilele însorite cu întreceri sportive şi distracţii de toate soiurile, îşi vede de ale ei, de parcă nu prea i-ar păsa că axul central şi izvorul întregii puteri şi bogăţii de-aici lipseşte. Curtenii s-au deprins să-l vadă izolându-se şi apoi revenind. Nu văd în asta un semn de declin: li se pare că regele va veni şi va pleca mereu. Însă bărbaţii care îl sfătuiesc, cei care îl urmăresc cu atenţie în fiecare zi şi care au speranţe viitoare, se strâng tare în jurul lui, de parcă niciunul dintre ei n-ar îndrăzni să aibă încredere în rege nici când e înconjurat de nobili, nici când rămâne singur.

Din spatele uşilor închise se strecoară un zvon pe care bărbaţii din odăile lui îl spun soţiilor ce mă slujesc pe mine: regele e din nou bolnav şi de data asta pare extrem de vlăguit de rana sa veche şi de febră. Doarme aproape toată ziua, se trezeşte şi porunceşte mese îmbelşugate, dar când servitorii îi aduc la pat platourile încărcate, nu are poftă de mâncare.

Vechii curteni – papistaşii precum Thomas Howard, Paget şi Wriothesley – sunt îndepărtaţi încet, dar fără putinţă de împotrivire. Acum a venit iar vremea susţinătorilor reformei. *Sir* Thomas Heneage e dat afară pe nevestite, fără nicio justificare, din slujba sa intimă de dregător al scaunului de toaletă, după mulţi ani de serviciu credincios. Noi ne bucurăm în taină, căci noul dregător urmează să fie soţul lui Joan, *sir* Anthony Denny, şi el i se alătură soţului lui Nan, *sir* William

Herbert, pentru a sta lângă rege când se chinuie pe scaunul lui de toaletă şi trage vânturi constipate.

Odată ce soţii doamnelor mele de onoare au ajuns în poziţii importante în odăile regelui, iar Edward, soţul lui Anne Seymour, e într-o măsură tot mai mare sfetnicul lui dintâi, odăile mele şi cele ale regelui sunt ca şi unite: soţii îl slujesc pe rege, soţiile mă slujesc pe mine, toţi gândim la fel. Aproape toţi apropiaţii regelui sunt adepţi ai reformei şi mai toate doamnele mele de onoare sunt în favoarea noii învăţături. Când la curte se vorbeşte despre religie, există un avânt comun în sprijinul schimbării. Aşa că aproape că nu există voci potrivnice atunci când sfada regelui cu Gardiner, pornită de la nişte pământuri, devine dramatic de crâncenă. Regele e cuprins de o criză bruscă de furie şi, fără niciun alt cuvânt, Gardiner – care odinioară era atât de bine văzut – nu mai este primit în cercul apropiaţilor.

Nimeni nu vorbeşte în apărarea lui. Vechii săi aliaţi, episcopul Bonner, Thomas Wriothesley şi Richard Rich, schimbă rapid tabăra şi caută să-şi facă prieteni noi. Bineînţeles că pentru ei prietenia regelui e mai importantă decât loialitatea faţă de Gardiner. Thomas Wriothesley este cel mai proaspăt membru din cercul lui Edward Seymour, iar Bonner, prigonitorul episcop al Londrei, s-a retras în dioceza lui şi nu îndrăzneşte să mai vină la curte. Nici măcar noul ambasador spaniol nu e prieten cu Gardiner – cauza papistaşilor e în declin şi îşi dă şi el seama de asta. Richard Rich umblă mereu după noul său protector, se ţine după John Dudley ca un căţeluş. Doar Thomas Howard mai stă de vorbă cu episcopul izolat, dar Howard a ieşit el însuşi din graţiile regelui, căci fiul său e învinuit pentru problemele din sânul armatei engleze de la Boulogne, iar Mary Howard a fost dizgraţiată din cauza ofensei aduse familiei Seymour.

Prăbuşirea lui Stephen Gardiner e la fel de rapidă ca a unui păcătos ce se prăvăleşte în iad. Într-o singură zi i se interzice accesul în cabinetul privat al regelui, e silit să stea în picioare, laolaltă cu petiţionarii de rând, în sala de audienţe, iar a doua zi gărzilor de la intrarea principală li se spune să nu-l lase înăuntru, aşa că poate intra călare doar în curte, dar nu-şi poate lăsa calul în grajd. Jalnic e că el nu pleacă. Crede că şi-ar dobândi puterea dacă ar reuşi să ajungă la rege. Crede că o explicaţie sau o rugăminte l-ar putea salva. Îşi aminteşte de anii în care a slujit cu credinţă şi crede că regele nu se va întoarce împotriva unui prieten atât de vechi. A uitat că, odată ce regele îndepărtează pe cineva de lângă el, fiinţa aceea e pierdută: uneori e arestată şi de multe ori e ucisă. Nu a băgat de seamă că singurul om care a reuşit vreodată să recâştige bunăvoinţa regelui după ce acesta l-a tratat cu duşmănie sunt eu. Nu ştie ce am fost nevoită să fac. Nu ştie ce preţ am plătit. Nimeni nu va şti asta vreodată. Eu n-o s-o recunosc nici faţă de mine însămi.

Gardiner face tot ce poate. Se oferă să restituie pământurile în dispută şi se învârte pe lângă porţile grajdurilor, încercând să dea impresia că tocmai a sosit sau că tocmai pleacă, că încă mai e oaspetele bine-venit de odinioară. Îi transmite regelui scuzele lui prin oricine e dispus să-i preia mesajul. Îi opreşte pe toţi cei ce trec pe-acolo şi le spune că a fost o greşeală, că el e cel mai bun prieten al regelui şi slujitorul său credincios, că nu s-a schimbat nimic, deci nu-i aşa că îi va pomeni regelui de el?

Bineînţeles că nu. Nimeni nu vrea să-l vadă iar pe Gardiner în preajma regelui, turnându-i bănuieli în urechi, îmboldindu-l să vadă pretutindeni erezie şi trădare. Nu există casă pe care el să nu o fi spionat şi puţini sunt cei care nu i-au simţit ochii bănuitori aţintiţi asupra lor. Nu există predică pe care el să n-o fi cercetat pentru erezie, nici curtean pe care să nu-l fi ameninţat. Acum, că a pierdut bunăvoinţa regelui, nimeni nu mai trebuie să se teamă de el. Şi nimeni nu se încumetă să pomenească numele său dinaintea regelui, care zice că fostul lui sfetnic îndrăgit nu e decât un intrigant şi că nu vrea să mai audă o vorbă despre el.

Bătrânul înspăimântat vede cum se apropie nenorocirea. Îşi aminteşte de Wolsey, care s-a prăbuşit mort pe drumul Yorkului pe când se întorcea la Londra, ca să ajungă la un proces unde ar fi fost decapitat. Îşi aminteşte de Cromwell, cel deposedat de însemnele funcţiei sale şi măcelărit pe eşafod, care a fost condamnat chiar de legile născocite de el. Şi-l aminteşte pe John Fisher mergând la eşafod în cea mai bună haină a sa, sigur că va ajunge în rai, pe Thomas Morus, atras în cursă de Richard Rich, îşi aminteşte de regine – patru la număr –, de felul cum a vorbit împotriva lor când au căzut în dizgraţie şi le-a grăbit prăbuşirea.

Îl opreşte din drum pe fostul lui prieten şi aliat, lordul Wriothesley, şi îl imploră să-i vorbească regelui – doar o dată, doar o vorbă –, dar Wriothesley se strecoară printre degetele episcopului de parcă ar fi sângele uleios al unei statui făcătoare de minuni mincinoase. În clipa asta e acolo, în clipa următoare a dispărut. Wriothesley nu are de gând să-şi primejduiască locul nesigur de la curte doar din loialitate faţă de un prieten. Regele l-a speriat pe Wriothesley când a ţipat la el în grădină, iar acum Wriothesley a schimbat tabăra şi lucrează pentru apropiaţii familiei Seymour.

Disperat, Gardiner le roagă pe doamnele mele să vorbească cu mine, de parcă aş avea vreun temei să-l aduc iar la putere pe duşmanul meu declarat, de parcă nu el i-ar fi garantat regelui că mă poate dovedi vinovată de înaltă trădare. Într-un sfârşit Stephen Gardiner înţelege că şi-a pierdut prietenii, influenţa şi poziţia şi pleacă în linişte la palatul lui, unde arde documentele compromiţătoare şi îşi plănuieşte întoarcerea.

La curte susţinătorii reformei sărbătoresc victoria împotriva acestui bărbat primejdios, dar eu nu am nicio îndoială că se va întoarce. Ştiu că, întocmai cum mai înainte papistaşii m-au doborât şi mi-au frânt voinţa, acum noi triumfăm împotriva lor şi ei îşi petrec nopţile înfricoşaţi şi nedormiţi. Dar regele va asmuţi mereu o haită de câini împotriva celeilalte şi noi va trebui să luptăm până la capăt, fără principii, fără ruşine, iar şi iar şi iar.

Palatul Whitehall, Londra, iarna anului 1546

Sănătatea regelui se înrăutăţeşte când se schimbă anotimpul şi doctorul Wendy zice că are accese de febră cu neputinţă de controlat şi care nu pot fi domolite. În timp ce transpiră şi zbiară în delirul său, fierbinţeala îi urcă de la inima prea împovărată la creier şi asta s-ar putea să fie mai mult decât poate el îndura. Medicul îi propune să facă o cură de băi şi curtea se mută la Whitehall, pentru ca regele să poată fi cufundat în apă fierbinte, apoi înfăşat ca un prunc în cearşafuri parfumate şi uscate, ca să se scoată din el toată otrava bolii. Asta pare să-l ajute şi îşi revine un pic, dar apoi zice că vrea să meargă la Oatlands.

Edward Seymour vine în odăile mele ca să ne sfătuim.

— Nu se simte îndeajuns de bine ca să călătorească, zice el. Mă gândeam ca de Crăciun curtea să rămână aici.

— Doctorul Wendy spune că nu ar trebui să-l supărăm.

— Dumnezeu ştie că nimeni nu vrea să-l supere, îmi răspunde Edward. Dar nu-şi poate primejdui sănătatea mergând iarna pe fluviu până la Oatlands.

— Ştiu. Dar nu-i pot spune asta.

— Regele ascultă de Maiestatea Voastră, îmi aminteşte Edward. Are încredere în dumneavoastră în toate câte ţin de el: ideile lui, fiul lui, ţara lui.

— Ascultă de dregătorii din odăile lui la fel de mult cum ascultă de mine, zic eu cu încăpăţânare. Roagă-l pe Anthony Denny sau pe William Herbert să stea de vorbă cu el. Dacă regele mă va întreba, voi zice ce zic şi ei. Dar nu pot să-i dau sfaturi ce se împotrivesc dorinţelor sale.

Mă gândesc la cravaşa pe care o ţine într-o servantă, undeva în iatacul lui. Mă gândesc la acoperitoarea aceea ivorie, pătată cu sângele de pe buzele mele crăpate.

— Eu fac ce-mi porunceşte el, îi zic scurt.

Edward mă priveşte gânditor.

— În viitor, zice el rar, în viitor s-ar putea să fiţi nevoită să luaţi hotărâri în numele fiului lui şi pentru ţara lui. S-ar putea să fiţi cea care porunceşte.

E împotriva legii să vorbeşti despre moartea regelui. E un act de înaltă trădare şi dacă dai numai de înţeles că ar avea probleme cu sănătatea. Clatin din cap în tăcere.

Palatul Oatlands, Surrey, iarna anului 1546

Cum Gardiner lipseşte, la curte mai supravieţuieşte un singur grup de oameni fideli vechii biserici, dar e vorba de o familie de vază, care a trecut cu bine peste multe schimbări. Nimeni nu poate distruge familia Howard. Membrii ei şi-ar scoate mai degrabă fiicele la mezat şi şi-ar arunca peste bord propriii moştenitori decât să îşi lase neamul să decadă. Cei din familia Howard, ducii de Norfolk, şi-au păstrat locul lângă tron chiar şi când s-au schimbat regii, chiar şi când două fete din neamul lor au urcat pe tron şi apoi pe eşafod. Thomas Howard nu e uşor de înlăturat.

Dar într-o seară fiul şi moştenitorul său dispare. Henry Howard, căruia i s-a luat comanda oştirii din Boulogne şi a fost chemat înapoi în ţară din cauza teribilei sale arogante şi a nechibzuinţei lui, nu mai apare la cină la masa tatălui său şi nici servitorii nu l-au văzut. Niciunul dintre prietenii lui nu are habar pe unde ar putea fi.

Henry e un tânăr nestăpânit, un prost care s-a lăudat că ar putea păstra Boulogne pentru totdeauna, care l-a nemulţumit pe rege nu o dată cu lăudăroşenia sa gălăgioasă, dar care a reuşit mereu să-i între iar în graţii. A fost cel mai bun prieten al lui Henry Fitzroy, fiul nelegitim al regelui, şi până acum a izbutit întotdeauna să se folosească de acea tragică iubire frăţească pentru a obţine iertarea regelui.

Deşi toată lumea se grăbeşte să spună că nu e de mirare că fiul ducelui lipseşte de la masa tatălui său, că alde Howard fac întotdeauna aşa, se supără şi pleacă năvalnic, toţi ştiu că tânărul n-ar dispărea în lupanarele Londrei fără suita lui de slujitori şi prieteni. Henry Howard e mult prea plin de sine ca să meargă undeva fără un întreg alai care să-l admire, aşadar cineva trebuie să ştie unde e.

Un singur om ştie: lordul Thomas Wriothesley. Încetul cu încetul, se aude că oamenii lui au fost văzuţi noaptea târziu suindu-l cu forţa pe tânărul conte într-o barcă de pe fluviu. Se pare că au fost vreo şase bărbaţi în livreaua casei lui Wriothesley şi îl cărau pe tânăr între ei, în timp ce acesta se zbătea şi îi înjura, după care l-au aruncat pe fundul bărcii şi l-au silit să se potolească. Barca a pornit-o repede prin beznă în josul fluviului şi apoi pare-se că pur şi simplu a dispărut. N-a fost o arestare, căci n-a existat niciun mandat şi oamenii aceia n-au ajuns la Turn. Dacă a fost o răpire, atunci Wriothesley a găsit cumva curajul nebun de a ataca un fiu al casei Norfolk pe domeniul unui palat regal. Nimeni nu ştie cum ori cu ce drept a făcut-o, în ce loc liniştit de pe fluviul întunecat va fi ancorat barca, cu tot cu încărcătura ei nobilă, şi nici unde e în seara asta moştenitorul familiei Howard.

E imposibil de crezut că Wriothesley ar fi pornit o răzbunare

personală împotriva tânărului. Cu doar câteva săptămâni în urmă Wriothesley şi cei din neamul Howard unelteau împotriva mea, iar Wriothesley era gata să mă ducă cu corabia regală pe fluviu, unde a dispărut acum cu tânărul moştenitor al familiei Howard. Aşa că s-ar putea ca regele să-l fi autorizat să-l ridice pe tânăr. Dar nimeni nu-şi poate da seama ce va fi făcut Henry Howard pentru a stârni un asemenea atac asupra lui, iar Wriothesley lipseşte şi slujitorii lui nu spun nimic.

Tatăl lui jură că Henry e nevinovat. Fratele lui, Thomas, a fost cel acuzat că citeşte cărţi eretice şi vine la predicile din odăile mele şi, pe lângă asta, acum astfel de lucruri sunt permise. Băiatul cel mare, Henry Howard, e interesat mai mult de făptura lui plină de sine şi de propriile plăceri. E prea ocupat cu sporturile şi turnirurile, cu poezia şi goana după târfe ca să stea şi să mediteze serios. Nu s-ar fi apucat niciodată să studieze din greu. Nimeni nu poate vedea în el un eretic, iar lumea începe să creadă că Wriothesley a sărit calul.

După o tăcere de câteva zile, ducele de Norfolk se simte îndeajuns de puternic pentru a-l înfrunta pe lordul cancelar. Vrea să afle unde e ţinut fiul său, de ce e acuzat, şi pretinde să fie eliberat de îndată. Urlă la întrunirea Consiliului de Coroană şi zice că trebuie să-l vadă pe rege. Ba chiar cere o audienţă la mine. Toţi cei de la curte înţeleg că nimeni, nici măcar lordul cancelar, nu poate zgândări un Howard fără să fie luat la întrebări. Norfolk urlă la întrunire, îl înjură de la obraz pe Wriothesley, iar sfetnicii se uită cum se înfruntă cele două forţe, vechiul aristocrat şi noul administrator.

Într-un soi de cumplit răspuns nerostit, fără vreun ordin oficial din partea regelui şi fără nicio înştiinţare, yeomenii gărzii îl scot pe Henry Howard pe străzile Londrei, ducându-l pe jos de la casa lordului Wriothesley până la Turn, ca pe un răufăcător de rând. Porţile mari se deschid de parcă l-ar aştepta, iar intendentul Turnului porunceşte să fie dus într-o celulă. Uşile se închid în urma lui.

La întrunirea Consiliului de Coroană ducele spumegă de furie. Deocamdată nu s-a pomenit nimic despre vreo vină, fiului său nu i s-a adus nicio acuzaţie. Ducele jură că aici e lucrătura duşmanilor săi, un atac al unor laşi nemernici, al unor oameni de rând, aşa ca Wriothesley, care şi-a dobândit puterea umblând cu tertipuri, fălindu-se cu învăţătura şi isteţimea sa în domeniul legii, în vreme ce vechilor aristocraţi, nobililor precum ducele însuşi şi fiul său, floarea cavalerilor, aceşti sfetnici noi le pun mereu piedici.

Cei de-acolo nici nu-l ascultă până la capăt. Nici măcar nu răspund la cererile lui răstite. Yeomenii gărzii mărşăluiesc în sala Consiliului de Coroană şi îi iau de pe umeri eşarfa Ordinului Jartierei. Îi iau şi bastonul funcţiei şi îl rup în faţa lui, de parcă ar fi murit şi urmează să arunce bucăţile peste sicriul coborât în mormânt, timp în care Norfolk

îi blestemă, le spune că sunt nebuni şi le reaminteşte că a slujit aproape cincizeci de ani dinastia Tudor, a trudit din greu şi a făcut treburi murdare, pe care nimeni altcineva nu le-ar fi făcut. Îl scot cu de-a sila din încăpere, pe când el ameninţă şi urlă că e nevinovat, că e nobil şi e deasupra lor. Toată lumea îi aude cizmele zgâriind pardoseala şi ţipetele de împotrivire de-a lungul întregii galerii lungi.

Uşa de la cabinetul privat al regelui e întredeschisă. Nimeni nu ştie dacă regele a auzit ceva. Nimeni nu ştie dacă cele întâmplate au fost din porunca regelui sau Wriothesley pune la cale o lovitură împotriva rivalilor săi. Aşa că nimeni nu ştie ce să facă.

Acum doi bărbaţi din familia Howard – ducele de Norfolk şi fiul lui, contele – sunt închişi în Turn fără nicio acuzaţie, fără nicio învinuire, fără niciun motiv clar. Ceea ce părea de neînchipuit s-a întâmplat: tatăl şi fiul marii familii Howard, care au trimis atâţia nevinovaţi la eşafod, au stat trufaşi pe caii lor şi au privit cum sunt spânzuraţi nişte oameni lipsiţi de vină, au ajuns ei înşişi la închisoare.

Vestea că rivalii familiei lor au căzut în dizgraţie îl face pe Thomas Seymour să se întoarcă în grabă la curte, ca să se consulte cu fratele său. Anne Seymour zăboveşte pe la uşa odăii Seymourilor, ascultă ce se vorbeşte şi apoi îmi dă raportul.

— Se pare că reşedinţa familiei Howard, Kenninghall, a fost scotocită de sus până jos chiar în ziua arestării ducelui. Au intrat în ea exact când el era dus în Turn. Copistul soţului meu zice că urmează să fie acuzat de înaltă trădare.

Joan Denny, al cărei soţ, *sir* Anthony, se bucură de încrederea regelui, încuviinţează:

— Amanta ducelui de Norfolk a semnat o hârtie unde zice că ducele i-a spus că Maiestatea Sa e foarte bolnav.

Adaugă cu glas scăzut:

— Va declara sub jurământ cum că ducele i-a spus că regele n-o mai duce mult.

Urmează o tăcere uluită – nu pentru că ducele ar fi spus ce ştie toată lumea, ci pentru că amanta lui l-ar putea vinde oamenilor cancelarului. Anne dă din cap, înflăcărată de nenorocirea abătută asupra rivalilor ei.

— Plănuiau să schimbe testamentul regelui, să îl sechestreze pe prinţ şi să preia tronul.

Mă uit neîncrezătoare la ea.

— Să preia tronul? zic eu. Nu, aşa ceva nu e cu putinţă. Cei din neamul Norfolk sunt făpturi ale tronului. Şi-au petrecut viaţa sărind ca purecii în toate direcţiile în care a apucat-o regele. Îi dau întotdeauna ascultare fără să şovăie, indiferent ce le-ar cere. Propriile lor fiice…

Mă întrerup, dar fiecare dintre noi ştie că Mary Boleyn, sora ei, Anne, verişoara ei, Madge Shelton, şi verişoara lor, Catherine Howard,

toate din neamul Howard, au fost aduse dinaintea regelui de familia lor, care i le-a oferit drept soţii sau amante.

Când aude numele tinerelor Howard, Anne Seymour se zbârleşte. Cumnata ei atât de jelită, Jane Seymour, a urmat şi ea cărarea rapidă şi ruşinoasă de la doamnă de onoare la regină.

— Ei, dar măcar Mary Howard a refuzat.

— Ce a refuzat?

— Să fie dezonorată. Cu propriul ei socru! N-o înţeleg.

— Anne, fii mai limpede. Cine a vrut s-o dezonoreze pe Mary Howard? Şi ce-i cu socrul ei? Doar nu vorbeşti despre rege?

Anne se trage mai aproape de mine, iar chipul ei străluceşte de entuziasm revoltat.

— Ştiţi că au vrut s-o căsătorească pe Mary Howard cu Thomas al nostru, cumnatul meu?

— Da, zic eu liniştită. Toată lumea ştie că regele şi-a dat consimţământul.

— Însă ei nu au avut deloc intenţia să facă o căsătorie onorabilă. Nicio clipă! Plănuiau să o mărite cu el şi apoi ea să-i pună coarne. Ce ziceţi de asta?

Gândul că cineva ar plănui să-l facă nefericit pe Thomas mă doare de parcă m-ar lovi cineva. Eu ştiu ce înseamnă ruşinea. Nu aş vrea niciodată ca Thomas să o simtă şi el.

— Nu zic nimic. Dar ce urmăreau să facă?

— Aveau de gând să o mărite cu el şi-apoi el să vă ceară s-o primiţi printre doamnele dumneavoastră de onoare. Urma să o aducă la curte. Şi ce credeţi că trebuia să facă ea atunci?

Încet, intriga se dezvăluie. Mă gândesc: „Cât de răi sunt oamenii ăştia, ticăloşii ăştia vicleni!”.

— Desigur că aş fi primit-o. O fată din familia Howard, soţia unui Seymour, nu poate fi refuzată.

Şi, mă gândesc eu, aş fi făcut orice ca să-l aduc pe Thomas la curte, ca să-l pot vedea. Chiar dacă asta însemna să-mi petrec fiecare zi din viaţă cu soţia lui. Chiar şi aşa. M-ar fi prins în intriga lor ca să-l rănească pe el. M-ar fi folosit ca să-l rănească pe el.

— Plănuiau să o scoată pe Mary Howard în calea regelui, zice Anne.

Se trage înapoi, se uită la mine şi adaugă:

— Plănuiau ca ea să vă înlocuiască.

— Cum să mă înlocuiască? întreb eu rece.

— Trebuia să flirteze cu regele, să-l ispitească, să-l seducă. Trebuia să se culce cu el sau să facă orice mai e el în stare să facă. Urma să fie *maîtresse en titre*{20}, una la fel de importantă ca o amantă franceză, o târfă mai presus de toate celelalte. Şi şi-au zis că în mod sigur ar izbuti s-o facă. Dumneavoastră urma să fiţi dată la o parte, iar ea avea să fie preferata lui. Dumneavoastră aţi fi plecat să trăiţi altundeva, iar ea ar

fi condus curtea. Însă ei au spus că dacă e deşteaptă, ar putea obţine ceva mai mult de-atât, ceva mai bun de-atât.

— Ce ar putea fi mai bun de-atât? întreb eu, ca şi cum n-aş şti deja.

— I-au zis că dacă e deşteaptă şi fermecătoare, dacă îi vorbeşte drăgăstos şi face cum au învăţat-o ei, regele se va descotorosi de dumneavoastră şi se va însura cu ea. Şi atunci ea l-ar aduce înapoi la vechea religie şi curtea ei ar deveni un centru teologic. La fel ca a dumneavoastră, dar mai bună, au spus ei. Adică papistaşă. La moartea regelui ea ar deveni mama vitregă a prinţului Edward, iar ducele de Norfolk ar ajunge lord protector şi ar conduce regatul până la majoratul prinţului, iar apoi l-ar călăuzi pe prinţ în virtutea obişnuinţei. Ea l-ar face pe rege să se întoarcă la catolicism, el ar da iarăşi vechile drepturi bisericii şi mănăstirilor din Anglia, iar ea ar fi regina văduvă a unui regat papistaş.

Anne se întrerupe. Chipul îi străluceşte, iar ea se uită la mine cu un amestec de spaimă şi încântare scandalizată.

— Dar regele e socrul ei, mă opun eu cu un glas scăzut. A fost măritată cu fiul lui. Cum au putut crede că s-ar mărita cu el?

— Ce le pasă lor de asta? exclamă Anne. Nu credeţi că papa le-ar acorda o dispensă? Dacă mireasa ar aduce Anglia înapoi la biserica Romei? Sunt nişte diavoli şi singurul lucru de care le pasă e să-l facă pe rege să treacă iar de partea lor.

— Într-adevăr, dacă e aşa, atunci trebuie să fie nişte diavoli, zic eu încet. Şi ce credeau că o să se întâmple cu mine când frumoasa Mary Howard va ajunge în patul regelui?

Ea înalţă din umeri. Asta înseamnă: „Ce crezi că se întâmplă cu reginele nedorite din Anglia noastră?”.

— Bănuiesc că s-au gândit că aţi fi de acord cu un divorţ sau că v-ar putea acuza de erezie şi înaltă trădare, răspunde ea.

— Adică aş muri? întreb eu.

Chiar şi acum, când au trecut aproape trei ani şi jumătate de când sunt regină, timp în care am tot fost în primejdie, mi se pare cu neputinţă să-mi închipui că un om care mă cunoaşte, care mă vede la masă în fiecare zi, care mi-a sărutat mâna şi mi-a jurat credinţă, ar putea să-mi plănuiască netulburat moartea şi să unelteaască pentru a mă vedea ucisă.

— Norfolk e cel care v-a numit discipolă a lui Anne Askew, zice ea. E ca şi cum v-ar zice de-a dreptul eretică, iar asta se pedepseşte cu moartea. El a uneltit împreună cu Gardiner ca să-l întoarcă pe rege împotriva dumneavoastră, numindu-vă şarpe. Omul ăsta nu se împiedică de nimicuri.

— Nimicuri?

— Pentru cineva ca ducele moartea unei femei e un nimic. Ştiţi că el a fost cel care le-a trimis la moarte pe amândouă nepoatele lui? A

complotat să le facă regine şi când lucrurile n-au mers cum trebuie, le-a trimis la eşafod, ca să-şi scape pielea.

La această curte viaţa femeilor nu înseamnă nimic pentru nimeni. În faţa fiecărei regine stă frumoasa ei urmaşă, iar în spatele ei se află o fantomă.

— Şi-acum ce se întâmplă?

— Regele ascultă sfaturile noastre, ale Seymourilor, zice ea, nemaiputând să-şi ascundă mândria crescândă. Thomas şi Edward sunt acum la rege. Socot că îmi vor spune ce se întâmplă când vor veni aici, înainte de cină, şi atunci o să vă pot zice şi eu.

— Sunt sigură că regele îmi va zice chiar el, îi spun eu.

Vreau să-i reamintesc că sunt regina Angliei şi soţia regelui şi că de curând am intrat iar în graţiile lui. Altfel va crede despre mine ce cred cei din familia Howard, ce crede toată curtea: că sunt o femeie ce ocupă vremelnic tronul reginei, dar de care poţi divorţa sau pe care o poţi omorî dintr-o toană.

* * *

Mă îmbrac cu o grijă meticuloasă. Trimit o dată rochia înapoi şi îmi schimb şi mânecile. Mă gândesc să port ceva purpuriu, dar apoi îmi dau seama că, deşi e culoarea împăraţilor, mă face să par palidă, iar în seara asta vreau să arăt tânără şi frumoasă. Aşa că port roşul meu preferat, cu un jupon auriu şi mâneci roşii cu tăieturi aurii. Îmi lărgesc decolteul, astfel că pielea mea lăptoasă se reliefează clar în tăietura pătrată a rochiei, iar părul castaniu-roşcat îmi străluceşte învăpăiat sub stacojiul bonetei. Port rubine în urechi şi lanţuri de aur în talie şi la încheieturile mâinilor. Îmi dau cu ruj pe buze şi îmi fardez obrajii.

— Eşti frumoasă, zice Nan, un pic mirată de osteneala pe care mi-o dau.

— Le arăt celor din familia Howard că aici există deja o regină, răspund eu apăsat şi Nan râde.

— Cred că am scăpat ca prin urechile acului, îmi spune ea. Slavă Domnului că nu s-au înţeles şi Thomas Seymour n-a adus-o pe Mary Howard la curte.

— Da, zic eu, trecând peste faptul că Thomas era gata să se însoare cu ea. Ne-a salvat, adaug.

— Însă aşa rămâne şi pe mai departe burlac, subliniază Nan. Acum, că tatăl şi fratele lui Mary au ajuns în Turn, iar ea oferă dovezi împotriva lor pentru a-şi scăpa pielea, niciun bărbat n-o s-o mai vrea de nevastă. Thomas Seymour e tot mai bine văzut pe zi ce trece. Familia lui e cea mai de vază din regat, iar regele îl îndrăgeşte. Ar putea alege aproape orice femeie.

Dau din cap. Dacă regele va fi de acord, bineînţeles că o să se

însoare cu Elizabeth. Şi atunci va fi soţul moştenitoarei tronului Tudorilor, a treia în ordinea succesiunii. Atunci o să pot dansa la nunta lui. Atunci va trebui să mă gândesc la el ca la ginerele meu.

— Cine ştie? zic eu pe un ton voios.

Le fac semn cu capul doamnelor mele de onoare să deschidă uşile, trecem din iatac în cabinetul meu privat, apoi în salonul de primire, şi iată-l şi pe el aici. Când aude uşile deschizându-se, se întoarce şi îmi dau seama că mă aştepta. Şi iată-l aici.

Când îl văd, mi se întâmplă ceva ciudat. Parcă nu mai pot vedea pe nimeni altcineva. Nici măcar nu aud zumzetul obişnuit din încăpere. E aproape ca un vis, ca o ruptură în timp, de parcă toate ceasurile mele s-ar fi oprit, toată lumea ar fi dispărut şi nu mai există nimic altceva în afară de noi doi. Se întoarce, mă vede, iar eu sunt oarbă la orice altceva în afară de ochii lui negri, de zâmbetul lui şi de privirea lui aţintită asupra mea, ca şi cum nici el n-ar vedea pe nimeni altcineva, şi atunci mă gândesc, o, slavă Domnului, mă iubeşte aşa cum îl iubesc şi eu pe el, căci un zâmbet atât de cald, atât de concentrat, n-ar putea veni decât de la un bărbat care iubeşte femeia ce merge îmbujorată spre el, întinzându-i mâna.

— Bună seara, *sir* Thomas, îi zic.

Îmi apucă mâna, se apleacă deasupra ei şi îmi sărută degetele. Îi simt pe mână atingerea uşoară a mustăţii şi căldura răsuflării, simt cum îmi strânge foarte uşor degetele, de parcă mi-ar spune „Iubito…”, apoi se îndreaptă şi îmi dă drumul.

— Maiestatea Voastră, zice el, sunt foarte fericit să vă văd arătând atât de bine.

În timp ce rosteşte vorbele astea obişnuite, privirea lui întunecată îmi cercetează chipul şi ştiu că îşi dă seama că mi-am pus cea mai bună rochie şi mi-am rujat buzele, îmi vede cearcănele de la ochi şi pricepe că o jelesc pe Anne Askew. De asemenea, ştie, cum ştie întotdeauna un iubit, că mi s-a întâmplat ceva foarte rău, ceva cumplit.

Îmi oferă braţul, apoi trecem împreună printre curtenii ce se pleacă dinaintea mea şi ne oprim la fereastră, unde el face un gest cu mâna, ca pentru a-mi arăta soarele la apus şi răsăritul unei stele strălucitoare la orizont.

— Eşti rănită? întreabă el simplu. Eşti bolnavă?

— Nu pot să-ţi spun aici şi nici acum, îi răspund eu cu sinceritate. Dar nu sunt rănită şi nici bolnavă.

— Regele?

— Da.

— Ce a făcut?

Chipul i se întunecă. Îi ciupesc interiorul mânecii, partea dinăuntru a cotului.

— Nu aici, nici acum, îi amintesc eu.

Ridic capul spre el, zâmbesc şi îl întreb:

— Aceea e Steaua Polară? Cea după care navighezi?

— Acum eşti în primejdie? vrea el să afle.

— Nu, acum nu, zic eu.

— Edward zice că ai fost la un pas de a fi arestată.

Las capul pe spate şi râd:

— O, da! Mi-am văzut mandatul.

— Ai reuşit să te salvezi doar prin vorbe? întreabă el, aruncându-mi o privire admirativă.

Mă gândesc cum am întins buzele spre cravaşa de călărie pătată cu sânge. Mă gândesc la acoperitoarea de satin ivoriu vârâtă în gura mea şi lovindu-mi-se de dinţi.

— Nu. A fost mai rău de-atât.

— Dumnezeule! exclamă el slab.

— Sst! zic eu repede. Nu suntem în siguranţă aici. Toată lumea ne priveşte. Ce-o să se întâmple cu cei doi Howard?

— Ce vrea el, răspunde Thomas şi face doi paşi pe loc, plin de nerăbdare, de parcă ar vrea să ţâşnească din încăpere, dar îşi aminteşte că nu are unde să meargă. Ce vrea el, desigur. Mă aştept să-i omoare. E limpede că puneau la cale să-l trădeze.

— Dumnezeu să-i ajute, spun eu, deşi ei m-ar fi trimis pe eşafod. Dumnezeu să-i ajute.

Uşile duble se deschid cu putere şi mai întâi apare piciorul regelui, cu bandajul lui enorm, urmat de jilţul lui mare şi de zâmbetul său vesel.

— Dumnezeu să ne ajute pe toţi, zice Thomas şi se trage înapoi ca un curtean adevărat, pentru ca soţul meu să poată fi împins pe jilţul cu roţi spre proprietatea lui, spre sclava lui, spre soţia lui zâmbitoare.

* * *

Tatăl şi fiul, Thomas Howard şi băiatul său, Henry, sunt în Turn şi aşteaptă să afle de ce vor fi acuzaţi. Nimeni nu vine să-i vadă, nimeni nu le ia apărarea. Dintr-odată, bătrânul acesta şi moştenitorul său, care stăpâneau întreg comitatul Norfolk şi aveau în proprietate aproape tot sudul Angliei, care călăreau în fruntea a mii de oameni şi îşi duceau viaţa precum nişte păianjeni graşi în mijlocul unei reţele de prieteni, rude şi oameni îndatoraţi lor, nu mai cunosc pe nimeni. Nu mai au nici prieteni, nici aliaţi. Dovezile ce arată trădarea lui Henry Howard sunt copleşitoare. A fost îndeajuns de prost ca să se laude că poate ridica pretenţii îndreptăţite la tron. E acuzat de propria lui soră, Mary Howard, care mai suferă şi acum din cauză că i-a poruncit să se destrăbălеze cu regele. Ea declară sub jurământ că fratele său i-a dat

ordin să se mărite cu Thomas Seymour, ca să poată ajunge la curte şi să devină amanta regelui. Mary Howard i-a răspuns că mai bine îşi retează gâtul decât să fie dezonorată. Acum ea i-l retează pe al lui.

Până şi amanta tatălui, rău famata Bess Holland, aduce dovezi împotriva lui. Pe tânăr îl urăsc nespus tocmai cei care ar trebui să-l îndrăgească şi să-l protejeze, aşa că e învinovăţit zilnic de prieteni, de iubite, iar în cele din urmă chiar de propriul blazon, despre care Thomas Wriothesley, fiu de heraldist şi nepot de heraldist, declară că imită fără niciun drept legal blazonul lui Hereward Proscrisul, căpetenia răsculaţilor anglo-saxoni de acum cinci sute de ani.

— Nu pare cam ridicol? îl întreb eu pe rege după cină, pe când stăm lângă foc în odaia lui. Cu siguranţă Hereward Proscrisul n-a avut niciun blazon, ca să-l lase moştenire neamului Howard, chiar dacă ei ar fi într-adevăr urmaşii lui, lucru pe care oricum nu-l poate dovedi nimeni. Treaba asta chiar are vreo importanţă?

În jurul nostru curtenii vorbesc cu glas scăzut şi joacă cărţi. Aud zornăitul zarurilor. În curând regele îşi va chema la el prietenii apropiaţi, iar eu şi doamnele de onoare ne vom retrage.

Chipul lui Henric este răutăcios, iar ochii i se mijesc.

— Are, zice el tăios. Pentru mine are.

— Dar să pretindă că e urmaşul lui Hereward Proscrisul… Asta seamănă a basm.

— E un basm foarte periculos, zice regele. În ţara asta nimeni nu are obârşie regală, în afară de mine.

Tace un pic. Poate se gândeşte la fosta familie regală, la Plantageneţi. El i-a trimis în braţele morţii unul după altul doar pentru faptul că purtau numele strămoşilor lor.

— Nu există decât o familie care poate dovedi că se trage direct din Arthur al Angliei, iar aceea e familia noastră, continuă el. Oricine se îndoieşte de asta va fi pedepsit cu cea mai mare asprime.

— Dar de ce? îl întreb pe un ton cât mai blând. E doar un blazon vechi, pe care l-a mai arătat de multe ori. E doar un prilej de falâ prostească a unui tânăr. Şi-apoi colegiul heraldiştilor l-a cercetat de-acum mulţi ani, iar până acum tu n-ai avut nimic împotriva lui.

Regele ridică un deget gras şi eu tac imediat.

— Îţi aminteşti ce face stăpânul de câini? mă întreabă el încet.

Dau din cap că da.

— Spune-mi.

— Îi asmute pe câini unul împotriva altuia, zic eu.

— Da, aşa face. Iar atunci când un singur câine devine mai mare şi mai puternic, ce face cu el?

Pocneşte din degete când vede că nu-i răspund.

— Îi lasă pe ceilalţi să îl doboare, zic eu fără tragere de inimă.

— Sigur că da.

Rămân tăcută o clipă.

— Înseamnă că nu vei avea niciodată în jurul tău bărbaţi valoroşi, comentez apoi. Nici sfetnici înţelepţi şi nici vreun om pe care să-l poţi respecta. Nimeni nu poate să stea în preajma ta şi să devină un slujitor remarcabil. Nimeni nu poate fi răsplătit pentru loialitate. Nu poţi avea prieteni de încredere şi de nădejde.

— E adevărat, mă aprobă el. Fiindcă nu vreau pe nimeni de felul ăsta. Am avut astfel de oameni mai demult, când eram tânăr: prieteni pe care îi îndrăgeam şi bărbaţi care erau gânditori străluciţi şi puteau să rezolve o problemă în clipa în care o auzeau. Să-l fi văzut pe Thomas Wolsey în floarea vârstei! Să-l fi cunoscut pe Thomas Morus! Thomas Cromwell muncea toată noaptea, toate nopţile. Nimic nu-l oprea vreodată. Nu a dat niciodată greş cu vreo treabă de care s-a apucat. Eu îi pomeneam o problemă la cină şi înainte de micul dejun el îmi şi aducea la capelă un mandat de arestare.

Tace o clipă. Ochii lui mici se uită spre uşă pe sub pleoapele roz şi umflate, de parcă prietenul său Thomas Morus ar putea intra aici în orice clipă, cu chipul său gânditor încălzit de un râset, cu pălăria sub braţ şi cu iubirea sa pentru rege şi familia lui, lucrul cel mai important care i-a înrâurit viaţa, dar în niciun caz mai important decât iubirea faţă de Dumnezeu.

— Acum vreau un nimeni, zice regele cu răceală. Căci un nimeni nu dă nimic pe degeaba, un nimeni nu iubeşte pe nimeni. Lumea e plină de oameni care-şi urmăresc doar propriile ambiţii şi vor doar să-şi atingă propriile scopuri. Până şi Thomas Morus…

Se întrerupe, scoate un mic suspin de autocompătimire, apoi continuă:

— A preferat loialitatea faţă de biserică în locul iubirii faţă de mine. A ales credinţa în locul vieţii. Înţelegi? Nimeni nu ţi-e credincios până la moarte. Dacă îţi spune cineva că e altfel, te ia de prost. Eu nu voi mai fi niciodată prost. Ştiu că fiecare prieten zâmbitor e un duşman, că fiecare sfetnic îşi urmăreşte propriile interese. Toată lumea îmi vrea locul, toată lumea îmi vrea averea, toată lumea îmi vrea moştenirea.

Nu pot să aduc argumente împotriva acestei amărăciuni înverşunate.

— Dar îţi iubeşti copiii, zic eu încet.

Se uită la prinţesa Mary, care discută potolit într-un colţ cu *sir* Anthony Denny. O caută cu privirea pe prinţesa Elizabeth şi o vede înălţând capul spre chipul zâmbitor al lui Thomas Seymour.

— Nu neapărat, zice el, iar vocea îi e rece ca gheaţa. Pe mine cine m-a iubit când eram copil? Nimeni.

* * *

Din închisoarea lui din Turn, tânărul Henry Howard, cel mai drag prieten al răposatului fiu nelegitim al lui Henric, îi trimite regelui o scrisoare plină de rugăminţi, reamintindu-i că el şi Henry Fitzroy au fost ca fraţii, că îşi petreceau fiecare zi unul cu altul, că mergeau să călărească şi să se scalde împreună, că se jucau şi scriau poezii împreună, că însemnau totul unul pentru celălalt. Şi-au jurat credinţă unul altuia, aşa că el nu ar unelti niciodată împotriva tatălui celui mai bun prieten al său, care i-a fost şi lui ca un tată.

Henric îmi aruncă scrisoarea şi zice:

— Dar eu i-am citit interogatoriul. Am cercetat dovezile aduse împotriva lui. M-am uitat la blazoanele lui şi am auzit ce-a spus despre mine.

Dacă îl las să enumere greşelile tânărului, o să devină din ce în ce mai mânios. O să ridice degetul, o să-l îndrepte spre mine şi o să-mi vorbească de parcă eu aş fi tânărul acela vinovat. Îi face mare plăcere să-şi pună în scenă furia. Se îmboldeşte singur, ca un actor, şi îşi joacă rolul doar de dragul emoţiilor pe care i le oferă. Îi place să-şi simtă inima bubuind de mânie. Îi place să se certe, chiar dacă o face într-o încăpere goală, având în faţă doar o femeie albă la faţă, care încearcă să-l liniştească.

— Dar nu poţi să te laşi păcălit de aşa ceva, zic eu, încercând să fac apel la mintea raţională şi învăţată a lui Henric înainte să i se dezlănţuie furia. Cercetezi dovezile, le judeci… Doar nu crezi tot ce ţi se spune?

— Tu ar trebui să se temi de ce mi se spune! zice el, mâniindu-se dintr-odată. Căci dacă acest câine trădător în sprijinul căruia vorbeşti atât de dulce şi-ar fi atins ţelul, acum tu ai fi fost în Turn, nu el, iar sora lui ţi-ar fi luat locul. El e duşmanul tău, Kateryn, într-o măsură mult mai mare decât este al meu. A uneltit să îmi moştenească puterea, dar pe tine te-ar fi omorât.

— Dacă e duşmanul tău, atunci e şi al meu, şoptesc eu. Sigur că da, Maiestatea Ta.

— Ar fi poruncit să fii omorâtă în urma vreunei acuzaţii ticluite de erezie sau de trădare, continuă regele, trecând cu vederea faptul că mandatul ar fi purtat semnătura sa. Şi ar fi pus-o pe soră-sa în locul tău. Am fi avut încă o regină din neamul Howard. Mi s-ar fi aruncat în pat încă una din târfele lor! Ce părere ai despre asta? Cum poţi suporta gândul ăsta?

Clatin din cap. E limpede că nu pot spune nimic. Cine ar fi semnat mandatul? Cine m-ar fi trimis la moarte? Cine s-ar fi căsătorit cu fata din neamul Howard?

— Ai fi moartă, zice Henric. Iar după aceea, la moartea mea, familia Howard l-ar fi luat în stăpânire pe fiul meu…

Trage uşor aer în piept.

— Fiul lui Jane, zice apoi, cu ochii înceţoşaţi. În mâinile familiei Howard.

— Dar, mărite soţ…

— Asta le-ar fi fost răsplata. Ăsta le-ar fi fost câştigul tuturor. Asta vor toţi, oricât s-ar plânge şi s-ar preface. La moartea mea toţi o să vrea să pună mâna pe regenţă, ca să-l controleze pe noul rege. De aşa ceva trebuie să-l apăr pe Edward. De aşa ceva va trebui să îl aperi tu.

— Bineînţeles, mărite soţ, doar ştii că…

— Bietul Henry Howard, zice el.

Vocea îi tremură şi în ochi îi răsar imediat lacrimi.

— Ştii că l-am iubit pe băiatul ăsta de parcă ar fi fost al meu? Mi-aduc aminte când era un băieţel foarte frumos şi se juca mereu cu Fitzroy. Erau ca fraţii.

— N-ar putea fi iertat? întreb eu încet. Scrie foarte pocăit şi nu pot să cred că nu regretă…

Regele dă încet din cap.

— Mă voi gândi la asta, zice el mărinimos. Dacă îl voi putea ierta, o s-o fac. Voi fi drept. Dar voi fi şi milostiv. L-am iubit, iar băiatul meu, scumpul meu Henry Fitzroy, l-a iubit şi el. Dacă îl voi putea ierta pe Howard de dragul tovarăşului său de joacă, o s-o fac.

* * *

Curtea urmează să se despartă. Regele va merge la Whitehall, pentru a sta să urmărească moartea celor doi Howard, tatăl şi fiul, şi nimicirea completă a familiei trădătoare, iar eu cu prinţesele o să ne ducem la Greenwich. Seymourii, adică Thomas şi fratele său, Edward, vor rămâne alături de rege. Îl vor ajuta să descâlcească iţele complotului şi să găsească numele vinovaţilor. Sub privirea bănuitoare şi ageră a regelui, interogatoriile servitorilor, arendaşilor şi duşmanilor sunt citite şi răscitite, iar apoi rescrise – sunt sigură de asta. Toată ranchiuna răzbunătoare îndreptată asupra susţinătorilor reformei, asupra mea şi a doamnelor mele, e acum întoarsă, asemenea unei guri de tun, înspre familia Howard, iar tunurile uriaşe sunt pregătite să bubuie. Sentimentele regelui, mila sa, simţul său de dreptate, toate sunt lăsate deoparte şi se dezlănţuie un dezmăţ de dovezi mincinoase. Regele vrea să omoare pe cineva şi curtea vrea să-l ajute.

Seymourii sunt pe val, credinţa lor e de-acum favorizată de rege, familia lor e înrudită cu spiţa regală, măiestria lor militară e salvatoarea naţiunii şi tovărăşia lor e tot ce-şi doreşte regele. Toate celelalte familii rivale s-au prăbuşit în ţărână.

Curtea se adună la treptele de la ieşirea palatului, pentru ca lorzii să-şi ia rămas-bun de la doamnele lor, iar cei care se curtează să mai

schimbe o privire, o vorbă, o atingere de mână. Nobilii curţii vin să mă salute şi ei de bun-rămas şi atunci Thomas Seymour îşi croieşte în sfârşit drum spre mine. Stăm unul lângă altul, eu stau cu mâna pe gâtul calului, iar rândaşul îl ţine să nu sară.

— Măcar eşti ferită de primejdii, îmi zice el la ureche. A mai trecut un an şi eşti încă ferită de primejdii.

— Ai de gând să te însori cu Elizabeth? îl întreb apăsat.

— El n-a hotărât încă nimic. Ţie ţi-a spus ceva?

— M-a întrebat ce cred despre asta. I-am zis tot ce-am putut.

Se strâmbă uşor, apoi, cu un gest, îl dă pe rândaş la o parte şi îşi împreunează mâinile, ca să-mi rezem cizma de ele. Şi strângerea mâinii lui calde pe piciorul meu e de-ajuns ca să-mi aducă aminte cât de mult îl doresc.

— O, Doamne, Thomas!

Mă împinge în sus, eu îmi trec piciorul peste şa, iar slujnica mea vine să-mi aranjeze fustele. Rămânem tăcuţi cât ea îşi face treaba, apoi mă uit în jos, la capul lui cu păr negru şi ondulat, în timp ce el mângâie gâtul calului, dar nu poate pune mâna pe mine. Nici măcar pe vârful cizmei mele.

— O să-ţi petreci Crăciunul cu regele?

El scutură din cap.

— Mi-a cerut să inspectez castelul Dover.

— Când te voi vedea iar? întreb eu şi-mi aud mâhnirea din glas.

El clatină din cap: nu ştie.

— Măcar acum eşti ferită de primejdii, zice el, de parcă ăsta e singurul lucru care contează. Într-un an cine ştie câte se pot întâmpla?

Nu izbutesc să-mi închipui că s-ar putea întâmpla ceva bun.

— Crăciun fericit, Thomas, spun eu încet. Domnul să te binecuvânteze.

El ridică privirea, mijind un pic ochii din cauza strălucirii cerului. Acesta e bărbatul pe care îl iubesc şi el nu poate să se apropie de mine. Se dă înapoi, pune mâna pe ţeasta calului, îl mângâie blând pe bot, îi atinge gura şi nările sensibile, care fornăie.

— Mergi cu grijă, îi spune el. Duci o regină.

Coboară vocea şi adaugă:

— Şi singura mea iubire.

Palatul Greenwich, iarna anului 1546

Mă gândesc la regina Katherine, care a sărbătorit Crăciunul la Greenwich, în mijlocul unei curţi învrăjbite, pe când regele era la Londra şi o curta pe Anne Boleyn, şi căreia i s-a poruncit să se poarte de parcă nimic nu era în neregulă. De data asta nu iubirea îl ţine pe rege în oraş, ci omorul. Mi se spune că la curtea de la Whitehall nu poate pătrunde nimeni în afară de membrii Consiliului de Coroană şi că regele şi sfetnicii săi examinează iar şi iar dovezile strânse împotriva celor doi Howard, tatăl şi fiul.

Aflu că regele s-a dedicat învăţăturii. Studiază scrisorile fluşturatice ale lui Henry Howard de parcă ar fi un text de carte, însemnând fiecare vinovăţie recunoscută şi punând la îndoială fiecare dovadă de nevinovăţie. A devenit meticulos, pedant. Duşmănia îi dă energie şi urmăreşte interogatoriile de parcă e hotărât ca tânărul acela, tânărul acela frumos şi nesăbuit, să moară din cauza vorbelor lui uşuratice, rostite când l-a luat gura pe dinainte.

Într-o noapte de la începutul lui ianuarie Henry Howard se caţără pe fereastra celulei sale şi iese, încercând să fugă de mila regelui. Este prins chiar când e gata să alunece în jos pe jgheabul de scurgere pentru apa murdară şi să cadă în fluviul îngheţat. Acesta e Henry Howard pe care îl ştiu toţi: cutezător ca un băieţel. Fapta lui ar trebui să le amintească tuturor că e un tânăr impulsiv, un pic cam prostănac, dar nevinovat, curajos şi nechibzuit, numai că, în loc să râdă de el şi să-l elibereze, ei aduc lanţuri şi îl pun în fiare.

Mai gravă, mult mai gravă, e mărturisirea tatălui său. Într-o încercare riscantă şi disperată de a-şi scăpa pielea bătrână şi ridată, bătrânul duce îi scrie Consiliului de Coroană că e vinovat de tot ce i s-a pus în cârcă. Mărturiseşte că poartă un blazon care este al lui de drept şi care a fost folosit de casa Howard de multe generaţii. Face prostia să mărturisească şi că i-ar fi trimis papei mesaje secrete. Jură că a făcut tot ce susţin ei, zice orice, numai să fie cruţat. Se declară mai vinovat decât a fost cineva vreodată şi îşi oferă toată averea şi pământurile ca plată pentru greşelile sale, numai să fie lăsat în viaţă.

Îl amestecă şi pe Henry Howard în învoială, laolaltă cu onoarea, numele şi averea sa, de parcă fiul lui n-ar fi decât o marfă bună de troc. Îl azvârle pe fiul şi moştenitorul său în iad şi nu mai lipseşte decât să trimită propriul său car pentru a-l duce pe tânăr la eşafod. Declară sub jurământ că fiul şi moştenitorul său, tânărul acela de douăzeci şi nouă de ani, l-a trădat pe rege, şi-a trădat numele şi a trădat întreaga lui spiţă. Bătrânul duce cade de acord să-şi trimită băiatul la moarte în schimbul propriei libertăţi. Acuzaţia ducelui îi aduce fiului său condamnarea la moarte şi în noaptea aceea regele

semnează mandatul de trimitere în judecată a lui Henry Howard. Regele zice că e numai vina lui Thomas Howard şi că nimeni nu se poate plânge că el ar avea vreun amestec.

* * *

Ştim cu toţii care trebuie să fie rezultatul procesului. Propriul lui tată a mărturisit şi l-a declarat vinovat, aşa că, de bună seamă, Henry Howard nu poate spune nimic în apărarea lui, nu?

Numai că el are multe de spus. Stă în boxa acuzaţilor şi se apără. Îşi pledează cauza toată ziua, până se înserează şi cei de-acolo trimit după lumânări, iar contele tânăr şi chipeş străluceşte în lumina lor aurie în faţa curţii cu juri, formată din vecinii şi prietenii lui. Poate că ei ar fi refuzat să-l condamne chiar şi atunci, atât de convingător, amuzant şi stăruitor s-a dovedit tânărul. Însă William Paget vine de la curte cu un mesaj secret din partea regelui, intră în sala juraţilor în timp ce ei deliberează şi, când aceştia ies din sală, zic că au ajuns la un verdict şi că nimeni nu s-a declarat împotrivă. Căci cine putea să se opună? Verdictul lor e „vinovat”.

* * *

În mijlocul lunii reci şi strălucitoare a lui ianuarie, de la Consiliul de Coroană soseşte un mesager care îmi dă de veste că Henry Howard a fost decapitat pe Dealul Turnului. Tatăl lui rămâne la închisoare şi îşi aşteaptă propria sentinţă. Ascultăm veştile în tăcere. Hotărârea regelui de a nu-i mai arde pe rug pe susţinătorii reformei nu înseamnă că mila lui pogoară şi asupra altor suspecţi. Nimeni nu crede că Henry Howard a fost altceva decât un lăudăros nesocotit, un poet prea darnic cu cuvintele sale. Dar asta l-a dus la moarte.

Prinţesa Elizabeth vine la mine şi îşi pune mâna ei rece în mâna mea.

— Aud lucruri îngrozitoare despre vărul meu Howard, zice ea, îndreptându-şi întrebătoare spre mine ochii ei negri. Plănuia să te dea deoparte şi să pună altă femeie în locul tău. Mi se spune că avea de gând să o aducă pe tron pe sora lui.

— A greşit atunci când a sperat aşa ceva, îi răspund. Eu şi tatăl tău am fost căsătoriţi dinaintea Domnului. Oricine ar încerca să ne despartă ar face o greşeală.

Ea şovăie. A auzit destule despre propria ei mamă ca să ştie că exact asta i-a făcut Anne Boleyn primei regine a lui Henric şi că tot asta plănuiau rudele ei să-i facă celei de-a şasea soţii a regelui.

— Crezi că era drept să moară? mă întreabă ea.

Nu am de gând să risc şi să rostesc altceva decât crede regele nici

măcar în faţa lui Elizabeth, lângă care, ascultând solemnă şi tăcută, stă Jane Grey. Am sărutat cravaşa. Mi-am pierdut tăria vocii. Sunt o soţie supusă.

— Orice crede tatăl tău, regele, că e mai bine e şi drept, îi spun.

Fetiţa aceasta deşteaptă şi serioasă se uită la mine.

— Dacă eşti soţie, înseamnă că nu poţi să gândeşti singură?

— Ba poţi să gândeşti singură, zic eu cu grijă. Dar nu e nevoie să vorbeşti. O femeie înţeleaptă e de acord cu soţul ei. Soţul tău e cel care te stăpâneşte. Trebuie să găseşti mijloace să gândeşti singură şi să îţi duci viaţa fără să rosteşti întotdeauna gândurile acelea ale tale.

— Atunci mai bine nu mă mărit, zice ea fără nicio sclipire de zâmbet. Dacă a fi soţie înseamnă a renunţa la propriile păreri, mai bine nu mă mărit niciodată.

O bat uşurel pe obraz şi încerc să râd de această fetiţă de treisprezece ani care se leapădă de căsătorie.

— Poate că ai dreptate – în lumea de azi, îi spun eu. Însă lumea se schimbă. Poate că până vei fi îndeajuns de mare ca să te măriţi, lumea va asculta vocea unei femei. Poate că ea nu va mai trebui să jure că va fi supusă atunci când îşi rosteşte jurămintele nupţiale. Poate că într-o bună zi unei femei i se va da voie şi să iubească, şi să gândească.

Palatul Hampton Court, iarna anului 1547

Mesagerul vine de la Whitehall cu o corabie ce pluteşte grăbită în bezna nopţii, înaintând pe fluviu cât de repede pot mâna vâslaşii ce înfruntă fluxul în creştere. Călătoreşte pe o vreme rece şi umedă, iar când ajunge în salonul meu de primire, gărzile îi iau pelerina şiroind de apă şi deschid uşile cu putere. Una dintre doamnele mele, trezită de bubuitul uşii de la cabinetul privat, vine în goană la mine, îmi spune că am un mesaj urgent de la Consiliul de Coroană de la Whitehall şi mă întreabă dacă vreau să-l primesc.

Mi se face deodată frică, căci toată lumea de la această curte a învăţat să se teamă de ciocănitul nepoftit în uşă. Mă întreb imediat cine e în primejdie, mă întreb dacă au venit după mine. Îmi trag pe mine cel mai gros capot de iarnă şi, vârându-mi picioarele goale în pantofii cu tocuri de aur, merg în cabinetul meu privat, unde aşteaptă un slujitor al Seymourilor, care se bălăngăne de pe un picior pe altul, şiroind de ploaie şi lăsând urme umede pe podea. Nan vine după mine, iar doamnele de onoare îşi deschid uşile de la odăi şi trag cu ochiul afară, albe la faţă în lumina torţelor. Cineva se închină. Văd cum Nan scrâşneşte din dinţi, temându-se că veştile sunt proaste.

Mesagerul îngenunchează în faţa mea şi îşi scoate pălăria.

— Maiestatea Voastră, zice el.

Ceva din uimirea îngrozită de pe chipul lui, din felul în care răsuflă adânc, ca pentru a începe un discurs repetat zdravăn înainte, ora târzie, întunericul nopţii, toate astea îmi dau de înţeles ce urmează să-mi spună. Privesc peste umărul lui, ca să văd dacă yeomenii gărzii au venit în număr mare, pentru a mă aresta. Mă întreb dacă vasul care saltă pe apă la chei, fără nicio lumină la bord, e chiar vasul regelui. Încerc să găsesc înăuntrul meu curajul necesar pentru a înfrunta acest moment. Poate că acum, în noaptea asta, au venit în sfârşit după mine.

Omul se ridică în picioare.

— Maiestatea Voastră, îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar Maiestatea Sa regele a murit.

* * *

Aşadar, sunt liberă, liberă şi în viaţă. Acum aproape patru ani, când am început această căsnicie, nu am crezut că voi mai vedea ziua când voi fi din nou liberă şi văduvă. Când am văzut mandatul pentru arestarea mea în mâinile doctorului regelui, n-am crezut că voi mai scăpa vie încă o săptămână. Dar am scăpat. Am trăit mai mult decât regele care şi-a părăsit două soţii, a lăsat-o pe una să moară la naştere

şi a ucis încă două. Mi-am trădat iubirea, credinţa şi prietena şi am supravieţuit. Am renunţat la voinţa, mândria şi învăţătura mea şi am supravieţuit. Mă simt ca un ins dintr-un oraş asediat cu încrâncenare vreme de mulţi ani, care iese din casă şi se uită mirat în jur, la zidurile prăbuşite, la poarta dărâmată, la piaţa distrusă, la biserica în ruine, şi care totuşi e încă în viaţă şi în siguranţă, deşi alţii au murit, căci pe mine primejdia m-a ocolit. Am scăpat cu viaţă, dar am văzut cum au fost nimicite toate lucrurile pe care le-am iubit.

Stau la fereastra iatacului meu şi aştept ivirea zorilor. În spatele meu focul licăreşte în şemineu, dar nu le dau voie slujnicelor să vină să îl înteţească, să aducă apă fierbinte sau să mă îmbrace. Vreau să mă uit afară tot restul nopţii şi să mă gândesc la cei care stau acum în palatul Whitehall asemenea câinilor, cum i-a numit el, şi sfâşie regatul în bucăţi, astfel ca o haită să câştige nişte beneficii, iar cealaltă, alte beneficii. Au un testament sau, în orice caz, au ceva ce vor să declare că e testamentul regelui – ori cel puţin încropesc ceva ce poate fi luat drept testamentul lui şi care îi onorează pe cei ajunşi prima dată lângă cadavru, de parcă ar fi rezultatul unei alergări, nu testamentul unui om pe moarte.

Prinţul Edward este, desigur, moştenitorul lui, însă în acel testament eu nu sunt numită regentă. O să se organizeze un Consiliu de Coroană care îl va călăuzi pe prinţul Edward până când acesta va împlini optsprezece ani. Edward Seymour a fost mai rapid decât mine, mai rapid decât toţi. S-a numit singur mare şambelan al Angliei şi el va conduce Consiliul de Coroană, împreună cu alţi cincisprezece inşi. Stephen Gardiner nu e printre ei, dar nici eu nu sunt.

Thomas, care a întârziat la împărţirea prăzii, va fi nevoit să smulgă de la fratele lui atât cât va putea. Trebuie să se grăbească. Curtea e ca o haită de ogari ce se aruncă pe un cerb căzut şi îl sfâşie în bucăţi însângerate. Există peste optzeci de revendicări ce trebuie rezolvate, legate de drepturi pe care curtenii jură că le-au fost promise de rege – asta pe lângă împărţirea proprietăţilor regale. Celor două fiice li s-a lăsat o zestre bună, mie mi-a fost lăsată o avere. Însă nu am fost numită în Consiliul de Coroană creat pentru călăuzirea lui Edward. Ultima sa faptă a fost să îmi amuţească glasul.

Deşi a fost soţul meu, urmează să fie îngropat lângă Jane Seymour, în capela Sfântului Gheorghe de la Windsor, şi lasă o avere oamenilor care vor cânta liturghii pentru el. Înfiinţează o capelă votivă cu doi preoţi, ca să se salveze de purgatoriul în care nu credea. Când mi se spune asta, simt nevoia să mă apuc de braţul de lemn al jilţului, ca să nu izbucnesc în hohote de râs.

Aflu că s-a spovedit. În ultimele clipe de viaţă a trimis după Thomas Cranmer, iar arhiepiscopul l-a miruit, aşa că a murit ca un fiu credincios al Bisericii Catolice. Se pare că i-ar fi spus lui Cranmer că

nu are ce să-i mărturisească, fiindcă tot ce a făcut a fost spre binele tuturor. Zâmbesc când mă gândesc cum a murit, fără frică de întuneric, cu aceeaşi părere bună despre sine ca întotdeauna şi uns cu mir sfânt. Dar care a fost rostul vieţii lui dacă nu acela de a-şi scăpa ţara de aceste ritualuri şi superstiţii? Ce a crezut el atunci, la sfârşit?

Mi-am pierdut soţul şi i-am supravieţuit temnicerului meu. Voi jeli un bărbat care, în felul lui, m-a iubit şi mă voi bucura că am scăpat de un bărbat care m-ar fi omorât. Atunci când, împotriva voinţei mele, am încheiat această căsătorie, am ştiut că ea se va sfârşi doar cu o moarte: a lui sau a mea. În destule rânduri m-am gândit că va porunci să fiu ucisă, că nu voi reuşi nicidecum să trăiesc mai mult ca el. Au fost clipe când am crezut că dorinţa lui încrâncenată de a avea ultimul cuvânt îl va face să mă amuţească pentru totdeauna. Însă am scăpat cu viaţă, în ciuda chinurilor şi ameninţărilor la care m-a supus. Pentru căsnicia asta am plătit cu fericirea, iubirea şi mândria mea. Cel mai greu preţ l-am plătit când am trădat-o pe Anne, când am lăsat-o să moară. Dar voi îndura şi asta, voi ierta şi asta.

Îmi voi publica traducerile din Noul Testament. Îmi voi termina cartea cu noile scrieri despre credinţa mea. Îmi voi scrie ideile fără teamă şi le voi semna cu propriul meu nume. Nu voi mai publica vreo altă carte fără numele meu pe frontispiciu. N-o s-o trimit în lume fără a o recunoaşte. Mă voi ridica şi voi vorbi cu propria mea voce şi niciun bărbat nu îmi va mai amuţi glasul.

Îi voi creşte pe copiii mei vitregi în credinţa reformată şi mă voi ruga lui Dumnezeu în engleză. Îl voi vedea pe Thomas Seymour străbătând încăperea şi sărutându-mi mâna fără să mă mai tem că observă cineva bucuria de pe chipul meu şi dorinţa din ochii lui. Îi voi săruta gura zâmbitoare, mă voi culca în patul lui. Voi trăi ca o femeie inteligentă şi pasională şi îmi voi pune pasiunea şi inteligenţa în tot ce fac.

Cred că a fi o femeie liberă înseamnă a fi deopotrivă pasională şi inteligentă, iar eu sunt în sfârşit o femeie liberă.

Nota autoarei

Mi se pare absolut ieşit din comun că regina Kateryn, „regina KP” (cum se semna ea însăşi), nu este mai cunoscută. A fost ultima dintre reginele lui Henric şi i-a supravieţuit acestui ucigaş de soţii, care le-a trimis pe patru dintre cele cinci predecesoare ale ei în mormânt, ceea ce o face în mod cert una dintre cele mai tenace soţii supravieţuitoare din istorie. Kateryn a înfruntat şi a înăbuşit o serie de comploturi ale taberei papistaşilor din sânul Bisericii Angliei, care erau hotărâţi să reinstaureze credinţa lor. I-a crescut pe cei doi copii mai mici ai regelui în religia protestantă, care va constitui esenţa domniilor acestora, şi totuşi s-a împrietenit cu *lady* Mary, fiica mai mare a regelui, care era papistaşă, şi a ajutat-o să-şi redobândească rangul regal. Şi-a slujit ţara ca regentă – cea mai importantă persoană din Anglia – şi a menţinut pacea atunci când regele nu era în ţară.

În multe privinţe, există nişte asemănări vizibile între ea şi celelalte soţii: a fost numită regentă, la fel ca prinţesa spaniolă Katherine de Aragon, era de origine engleză, precum Katherine Howard, era o adeptă a reformei religiei, educată şi deosebit de inteligentă, ca Anne Boleyn, şi, datorită originii ei nordice, a fost străină de lumea curţii, la fel ca Anne de Cleves. L-a crescut pe fiul lui Jane Seymour şi l-a iubit pe fratele acesteia. Dacă Jane ar fi trăit, poate că ar fi fost cumnata ei.

Dar cel mai interesant lucru la ea era erudiţia sa. Nu ştim cât de educată era când a ajuns prima oară la curtea lui Henric, ca tânără văduvă a lordului Latimer din ţinuturile nordice. S-ar putea să fi studiat latina şi franceza cu profesorul particular al fratelui ei, dar probabil că lecţiile au luat sfârşit când el a plecat de acasă. Aşa că atunci când a ajuns la o curte care fremăta de dezbateri despre Biblie – în engleză sau în latină –, despre liturghie – pâine sau trup –, despre biserică – reformată sau papistaşă –, a început să se educe singură.

Studiile ei de latină sunt atestate de scrisorile pe care le-a schimbat cu fiul ei vitreg, micul prinţ de Wales. Studiile ei teologice stau la temelia a tot ce a publicat. A fost prima femeie care a publicat o operă originală în limba engleză sub propriul ei nume – un fapt extraordinar, un punct de cotitură. Femeile care au scris înaintea ei au făcut-o în engleza medievală, mai asemănătoare cu limba lui Chaucer decât cu engleza recognoscibilă a lui Shakespeare, pe care a folosit-o şi Parr. Foarte puţine femei au publicat sub anonimat, iar majoritatea au tradus texte scrise de bărbaţi. Înainte de Kateryn Parr, nicio femeie nu a îndrăznit să scrie un text original în limba engleză, să-l publice şi să-şi pună numele pe pagina de titlu, aşa cum a făcut Parr cu volumul ei de traduceri ale rugăciunilor şi psalmilor. Ultima sa carte nu a fost doar una de traduceri, căci *Lamentaţia unei păcătoase* este o lucrare

originală, scrisă de ea însăşi.

Toate cele trei cărţi ale ei au ajuns până în zilele noastre şi pot fi citite într-o ediţie nouă, editată de Janel Mueller şi inclusă în bibliografia de la final. La castelul Sudeley din Gloucestershire se pot vedea chiar exemplarele originale ale volumelor. E remarcabil că o femeie din anii 1500 ne vorbeşte peste secole până şi în ziua de azi.

Bineînţeles că orice istoric şi-ar dori ca Parr să fi decis să scrie o cronică a vremurilor ei în locul cărţilor de rugăciune. Gândiţi-vă ce-am fi aflat de acolo despre ultimele zile de la curtea lui Henric! Dar s-ar putea ca pentru Parr, ca pentru atâtea alte femei credincioase, legătura cu Dumnezeu să fi fost mai importantă decât viaţa în această lume.

Acea viaţă cotidiană era plină de evenimente, pericole şi aventuri. Nu ştim nici în ziua de azi cât de apropiată a fost Kateryn de martira Anne Askew. Se pare că Anne a murit pentru a păstra secretul asupra legăturii lor. Ştim că Anne a ţinut predici în faţa reginei şi că s-ar putea ca ele să se fi întâlnit în copilărie în Lincolnshire. Ştim că regina şi-a folosit influenţa pentru a o elibera pe Anne la prima ei arestare, dar nu a putut să o elibereze şi a doua oară. Ştim că Nicholas Throckmorton, care venea în odăile reginei, a asistat la arderea pe rug şi că a existat cineva care a cumpărat o punguţă cu praf de puşcă, ca să pună capăt mai repede chinurilor lui Anne. Pare foarte probabil că Anne Askew a fost torturată pentru a fi silită să o declare pe regină coreligionară de-a ei, eretică şi trădătoare, pentru ca aceasta să poată fi arestată şi ucisă.

Complotul împotriva reginei, reacţia ei inteligentă şi umilirea ei în faţa curţii sunt preluate din relatarea aproape contemporană a lui Foxe din *Book of Martyrs,* iar dialogul de aici este inspirat parţial din acea relatare. Însă umilirea foarte personală pe care o descriu e pură ficţiune – rareori ni se spune ce se petrecea în spatele uşilor închise ale iatacurilor din trecut. Am vrut să scriu o scenă în care bătaia unei soţii, permisă de lege, şi simbolismul acoperitoarei de la pantalonii lui Henric să se combine pentru a arăta felul cum îşi dominau bărbaţii femeile prin puterile acordate de lege, prin violenţă, sexualitate şi prin mitul puterii lor, atunci – ca şi acum.

Nu ştim, de asemenea, cât de apropiată a rămas Kateryn de Thomas Seymour în vremea când a fost regină. Cert este că ei par promişi unul altuia: şi-au scris scrisori de dragoste, au stabilit întâlniri în care să-şi petreacă noaptea împreună la doar câteva săptămâni după moartea regelui şi, în ciuda hotărârii lor iniţiale de a avea răbdare, s-au căsătorit la patru luni după moartea lui Henric. S-ar putea să fi fost o căsnicie fericită şi plină de iubire. Se ştie că prinţesa Elizabeth a părăsit casa mamei ei vitrege după o joacă cu tentă sexuală cu noul ei tată vitreg, Thomas Seymour. În familia lui s-au stârnit certuri

furtunoase din pricina moştenirii reginei văduve şi a bijuteriilor regale. Thomas era un soţ gelos şi posesiv. Kateryn şi Thomas erau căsătoriţi de mai puţin de un an şi jumătate când ea a murit la naştere. Unele relatări arată că ea i-ar fi reproşat că nu o iubeşte, însă el i-a fost alături când Kateryn zăcea pe patul de moarte şi pare să fi fost copleşit de pierderea ei, căci a renunţat la casa lor şi şi-a lăsat copilul să fie crescut în casa lui Edward Seymour şi a soţiei lui.

Să scriu o versiune ficţională a vieţii unei femei din Evul Mediu a fost, ca întotdeauna, straniu de emoţionant şi de relevant pentru propria mea epocă. Deşi Kateryn Parr a trăit cu multă vreme în urmă, când mă gândesc la teama pe care a înfruntat-o şi la curajul pe care trebuie să îl fi avut, nu mă pot abţine să o admir. Erudiţia ei amplă, acumulată în mare parte prin propriile puteri, nu are cum să nu-şi găsească ecou în orice femeie care a încercat să pătrundă în cercurile exclusiviste ale puterii masculine: în industrie, politică, biserică sau învăţământ. Oricine iubeşte cuvintele o va admira pe Kateryn Parr când îşi va imagina cum studia ea manuscrise în latină şi greacă şi încerca să găsească cuvântul englezesc perfect pentru traducere, iar oricine simpatizează femeile n-are cum să nu o îndrăgească pe această femeie îndrăgostită de un bărbat şi silită să se mărite cu altul, cu un tiran, dar căruia – din fericire – i-a supravieţuit.

Acest roman despre o femeie erudită e dedicat celor doi mari cărturari care m-au învăţat pe mine: Maurice Hutt de la Universitatea din Sussex şi Geoffrey Carnall de la Universitatea din Edinburgh. Pentru mine ei sunt ilustrarea numeroşilor profesori care au trăit de-a lungul secolelor, care au avut ştiinţă de carte şi harul de a o împărtăşi, care ocupă bastioanele educaţiei masculine şi le deschid porţile.

Nu găsesc suficiente cuvinte ca să-mi exprim recunoştinţa faţă de ei – iar ei ar remarca imediat că asta e deopotrivă un clişeu şi un paradox. Doamne! Mi-e tare dor de amândoi.

Bibliografie

Alexander, Michael Van Cleave. *The First of the Tudors: A Study of Henry VII and His Reign,* Croom Helm, Londra, 1981.

Bacon, Francis, *The History of the Reign of King Henry VII and Selected Works,* editor Brian Vickers, Cambridge University Press, Cambridge, 1998.

Baldwin, David, *Henry VIII's Last Love: The Extraordinary Life of Katherine Willoughby, Lady-in-Waiting to the Tudors,* Stroud, Gloucestershire (Amberley), 2015.

Beilin, Elaine V., editor, *The Examinations of Anne Askew,* Oxford University Press, New York, 1996.

Bernard, G. W., editor, *The Tudor Nobility,* Manchester University Press, Manchester, 1992.

Besant, Sir Walter, *London in the Time of the Tudors,* Adam Charles Black, Londra, 1904.

Betteridge, Thomas şi Suzannah Lipscomb, editori, *Henry VIII and the Court: Art, Politics and Performance,* Ashgate Farnham, Surrey, 2013.

Bindoff, S. T., editor, *The History of Parliament: The House of Commons, 1509–1558,* Secker Warburg for the History of Parliament Trust, Londra, 1982.

Childs, David, *Tudor Sea Power: The Foundation of Greatness,* Seaforth Publishing, Barnsley (Yorkshire), 2009.

Childs, Jessie, *Henry VIII's Last Victim: The Life and Times of Henry Howard, Earl of Surrey,* Jonathan Cape, Londra, 2006.

Chrimes, S.B., *Henry VII,* Eyre Methuen, Londra, 1972.

Cunningham, Sean, *Henry VII,* Routledge, Londra, 2007.

Denny, Joanna, *Katherine Howard: A Tudor Conspiracy,* Portrait, Londra, 2005.

Doner, Margaret, *Lies and Lust in the Tudor Court: The Fifth Wife of Henry VIII,* iUniverse, Lincoln (NE), 2004.

Duggan, Anne J. (coord.), *Queens and Queenship in Medieval Europe: Proceedings of a Conference Held at King's College, London, April 1995,* Woodbridge (Suffolk), Boydell Press, 1997.

Elton, G.R., *England Under the Tudors,* Methuen, Londra, 1955.

Fellows, Nicholas, *Disorder and Rebellion in Tudor England,* Hodder Stoughton, Londra, 2001.

Fletcher, Anthony; MacCulloch, Diarmaid, *Tudor Rebellions,* ediţia a cincea, Pearson Longman, Harlow, 2008.

Gairdner, James, „Anne Askew", *în The Dictionary of Naţional Biography,* volumul al II-lea, coord. Leslie Stephen, Londra, 1885, pp. 190–192, http://www.luminarium.org/encyclopedia/askew.htm.

Guy, John, *Tudor England,* Oxford University Press, Oxford, 1988.

Hare, Robert D., *Without Conscience: The Disturbing World of the Psychopath,* Pocket Books, New York, 1993.

Hay, Denys, *Europe in the Fourteenth and Fifteenth Centuries,* ediţia a patra, Longman, New York, 1989. Howard, Maurice, *The Tudor Image,* Tate Publishing, Londra, 1995.

Hutchinson, Robert, *House of Treason: The Rise and Fall of a Tudor Dynasty,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 2009.

Hutchinson, Robert, *The Last Days of Henry VIII: Conspiracies, Treason and Heresy at the Court of the Dying Tyrant,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 2005.

Hutchinson, Robert, *Young Henry: The Rise of Henry VIII,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 2011.

Innes, Arthur D., *England Under The Tudors,* Methuen, Londra, 1905.

Jackman, S.W., *Deviating Voices: Women and Orthodox Religious Tradition,* Lutterworth Press, Cambridge, 2003.

James, Susan E., *Kateryn Parr: The Making of a Queen,* Ashgate, Farnham (Surrey), 1999.

Jones, Philippa, *The Other Tudors: Henry VIII's Mistresses and Bastards,* New Holland, Londra, 2009.

Kesselring, K.J., *Mercy and Authority in the Tudor State,* Cambridge University Press, Cambridge, 2003.

Kramer, Kyra Cornelius, *Blood Will Tell A Medical Explanation of the Tyranny of Henry VIII,* Ash Wood Press, Bloomington (Indiana), 2012.

Laynesmith, J.L., *The Last Medieval Queens: English Queenship 1445–1503,* Oxford University Press, Oxford, 2004.

Lewis, Katherine J.; Menuge, Noël James; Phillips, Kim M. (coord.), *Young Medieval Women,* Sutton Publishing, Stroud (Gloucestershire), 1999.

Licence, Amy, *In Bed with the Tudors: The Sex Lives of a Dynasty from Elizabeth of York to Elizabeth I,* Amberley, Stroud (Gloucestershire), 2012.

Lipscomb, Suzannah, *1536: The Year That Changed Henry VIII,* Lion, Oxford, 2009.

Loades, David, *Henry VIII: Court, Church and Conflict,* The Naţional Archives, Richmond (Surrey), 2007.

Locke, Amy Audrey, *The Seymour Family* 1911, University of Michigan Library, Michigan, 2007.

Mackay, Lauren, *Inside the Tudor Court: Henry VIII and His Six Wives Through the Writings of the Spanish Ambassador, Eustace Chapuys,* Amberley, Stroud (Gloucestershire), 2014.

Maclean, John, *The Life of Sir Thomas Seymour, Knight; Baron Seymour of Sudeley, Lord High Admiral of England and Master of the Ordnance,* John Camden Hotten, Londra, 1869.

Manning, Anne, *The Lincolnshire Tragedy: Passages in the Life of the Faire Gospeller, Mistress Anne Askew* roman, 1866, Nabu Press, Charleston (South Carolina), 2012.

Martienssen, Anthony, *Queen Katherine Parr,* Secker Warburg, Londra, 1973.

Meloy, J. Reid (coord.), *The Mark of Cain: Psychoanalytic Insight and the Psychopath* 2001, Routledge, New York, 2014.

Mortimer, Ian, *The Time Traveller's Guide to Medieval England,* Vintage, Londra, 2009.

Mueller, Janel (coord.), *Katherine Parr: Complete Works Correspondence,* University of Chicago Press, Chicago, 2011.

Muhibach, Luise, *Henry VIII and His Court: An Historical Novel,* traducere din limba germană de H.N. Pierce, New York, 1867.

Newcombe, D.G., *Henry VIII and the English Reformation,* Routledge, Londra, 1995. Norton, Elizabeth, *Catherine Parr,* Amberley, Stroud (Gloucestershire), 2011.

Perry, Maria, *Sisters to the King: The Tumultuous Lives of Henry VIII's Sisters – Margaret of Scotland and Mary of France,* André Deutsch, Londra, 1998.

Plowden, Alison, *House of Tudor,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1976.

Porter, Linda, *Katherine the Queen: The Remarkable Life of Katherine Parr, the Last Wife of Henry VIII,* St. Martin's Press, New York, 2010.

Read, Conyers, *The Tudors: Personalities Practical Politics in 16th Century England,* Oxford University Press, Oxford, 1936.

Ridley, Jasper, *The Tudor Age,* Constable, Londra, 1988.

Rubin, Miri, *The Hollow Crown: A History of Britain in the Late Middle Ages,* Allen Lane, Londra, 2005.

Scarisbrick, J.J., *Henry VIII,* Eyre Spottiswoode, Londra, 1968.

Searle, Mark; Stevenson, Kenneth W., *Documents of the Marriage Liturgy,* Liturgical Press, Collegeville (Minnesota), 1992.

Shagan, Ethan H., *Popular Politics and the English Reformation,* Cambridge University Press, Cambridge, 2003.

Sharpe, Kevin, *Selling the Tudor Monarchy: Authority and Image in Sixteenth-Century England,* Yale University Press, Londra, 2009.

Skidmore, Chris, *Edward VI: The Lost King of England,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 2007.

Smith, Lacey Baldwin, *Treason in Tudor England: Politics and Paranoia,* Jonathan Cape, Londra, 1986.

Somerset, Anne, *Elizabeth I,* St. Martin's Press, New York, 1992.

Starkey, David, *Henry: Virtuous Prince,* Harper Press, Londra, 2008.

Starkey, David, *Six Wives: The Queens of Henry VIII,* Chatto Windus, Londra, 2003.

Thomas, Paul, *Authority and Disorder in Tudor Times, 1485–1603,*

Cambridge University Press, Cambridge, 1999.

Udall, Nicholas, *Ralph Roister Doister* 1566, Dodo Press, Gloucester, 2007.

Vergil, Polydore, *Three Books of Polydore Vergil's English History: Comprising the Reigns of Henry VI, Edward IV and Richard III,* editor Henry Ellis, Londra, 1844.

Warnicke, Retha M., *The Marrying of Anne of Cleves: Royal Protocol in Early Modern England,* Cambridge University Press, Cambridge, 2000.

Watt, Diane, „Askew, Anne (c. 1521–1546)", în *Oxford Dictionary of Naţional Biography,* coordonatori H.C.G. Matthew şi Brian Harrison, Oxford University Press, Oxford, 2004; http://www.oxforddnb.com/view/article/798.

Watt, Diane, *Secretaries of God: Women Prophets in Late Medieval and Early Modern England,* D.S. Brewer, Woodbridge, 1997.

Weatherford, John W., *Crime and Punishment în the England of Shakespeare and Milton,* Mefarland, Jefferson (North Carolina), 2001.

Weir, Alison, *Children of England: The Heirs of King Henry VIII,* Jonathan Cape, Londra, 1996.

Weir, Alison, *Henry VIII: King and Court,* Jonathan Cape, Londra, 2001.

Weir, Alison, *The Six Wives of Henry VIII,* Bodley Head, Londra, 1991.

Whitelock, Anna, *Mary Tudor: England's First Queen,* Bloomsbury, Londra, 2009.

Williams, Neville, *The Life and Times of Henry VII,* Weidenfeld Nicolson, Londra, 1973.

Wilson, Derek, *In the Lion's Court: Power, Ambition and Sudden Death in the Reign of Henry VIII,* Hutchinson, Londra, 2001.

Withrow, Brandon G., *Katherine Parr: A Guided Tour of the Life and Thought of a Reformation Queen,* P R Publishing, Phillipsburg (New Jersey), 2009.

În periodice

Cazelles, Brigitte; Wells, Brett, „Arthur as Barbe-Bleue: The Martyrdom of Saint Tryphine (Breton Mystery)", în *Yale French Studies,* nr. 95, *Rereading Allegory: Essays în Memory of Daniel Poirion (1999),* pp. 134–151.

Dewhurst, John, „The Alleged Miscarriages of Catherine of Aragon and Anne Boleyn", în *Medical History,* vol. 28, nr. 1, 1984, pp. 49–56.

Hiscock, Andrew, „ «A supernal liuely fayth»: Katherine Parr and the authoring of devotion", în *Women's Writing,* vol. 9, nr. 2, 2002, pp. 177–198. Hoffman, C. Fenno, Jr., „Catherine Parr as a Woman of

Letters", în *Huntington Library Quarterly,* vol. 23, nr. 4, 1960, pp. 349–367.

Riddle, John M.; Worth Estes, J., „Oral Contraceptives în Ancient and Medieval Times", în *American Scientist,* vol. 80, nr. 3, 1992, pp. 226–233.

Weinstein, Minna F., „Queen's Power: The Case of Katherine Parr", în *History Today,* vol. 26, nr. 12, 1976, p. 788. Whitley, Catrina Banks; Kramer, Kyra, „A New Explanation for the Reproductive Woes and Midlife Decline of Henry VIII", în *Historical Journal,* vol. 53, nr. 4, 2010, pp. 827–848.

Alte surse

Davids, R.L.; Hawkyard, A.D.K., „Sir Thomas Seymour II (by 1509–49), of Bromham, Wilts., Seymour Place, London and Sudeley Castle, Glos.", *în The History of Parliament: British Political, Social Local History,* http://www.historyofparliamentonline.org/volume/ 1509–1558/ member /seymour-sir-thomas-ii-1509–49.

Hamilton, Dakota L., „The Household of Queen Katherine Parr", teză de doctorat nepublicată, Somerville College, University of Oxford, 1992; http://humboldt -dspace. Calstate.edu/bitstream/ handle/2148/863 /hamiltonthesiscom plete.pdf? sequence = 1.

Letters and Papers, Henry VIII. British History Online, http:// www.british-history.ac.uk/search/series/letters-papers-hen8.

{1} În original „Warden of the Marches”, rang din Evul Mediu în cadrul conducerii Angliei şi Scoţiei, ai cărei deţinători erau responsabili cu siguranţa graniţei dintre cele două naţiuni. A devenit inutil după unirea Scoţiei cu Anglia, înfăptuită în timpul domniei regelui Iacob, în 1603.
{2} Joc de cuvinte în limba engleză: cuvântul *bound* are atât sensul de „hotărâtă” sau „decisă”, cât şi cel de „legată”, la propriu; e folosit aici în sensul de „juruită”, „legată printr-o promisiune”.
{3} În original *Pilgrimage of Grace* (aprox. „Pelerinajul Milei”), denumirea sub care este cunoscută în limba engleză revolta populară din 1536 împotriva lui Henric al VIII-lea, revoltă provocată de ruptura cu Biserica Catolică de la Roma, de legea privind desfiinţarea mănăstirilor şi de politicile prim-ministrului regelui, Thomas Cromwell.
{4} Joc de cuvinte în original, intraductibil în limba română, pornind de la verbele *gambol* („a zburda”) şi *gamble* („a juca jocuri de noroc”), a căror pronunţie este foarte asemănătoare.
{5} *Crithmum maritimum,* plantă sălbatică comestibilă care creşte în zonele stâncoase de coastă din Marea Britanie şi Irlanda, în bazinul mediteranean, în vestul Europei, în nordul Africii şi în Marea Neagră.
{6} Dans înalt (fr.), dans în care se făceau multe mişcări ce implicau ridicarea picioarelor în aer.
{7} În limba engleză *mould* înseamnă „tipar”, „matriţă”, iar *warp* – „a distruge”, „a perverti”.
{8} Joc de cuvinte în limba engleză, care pleacă de la faptul că în alcătuirea cuvântului *kingdom* (regat) intră cuvântul *king* (rege), în timp ce pentru „regină” se foloseşte cuvântul *queen.*
{9} Câmpia Pânzei de Aur sau Câmpia Cortului de Aur, loc în apropiere de Calais, unde în 1520 a avut loc o întâlnire între regele Henric al VIII-lea şi regele Francisc I şi unde ambii monarhi au ridicat nişte somptuoase palate temporare, făcute inclusiv din ţesătură cu fir de aur.
{10} Chiar sângele lui Hristos (lat.).
{11} Henric a învins (lat.).
{12} Referire la un obicei larg răspândit în Anglia medievală, acela de a presăra ierburi pe podelele locuinţelor pentru a le parfuma, dar şi pentru a sluji ca insecticid şi dezinfectant.
{13} Ţesătoare (fr.).
{14} Dumnezeule! (fr.)
{15} Henric, prin voia Domnului (fr.).
{16} Diminutiv de la Henric.
{17} Joc de cuvinte în limba engleză, unde cuvântul *fool* înseamnă „prost”, „nebun”, dar şi „bufon”.
{18} Joc de cuvinte în limba engleză, pornind de la sintagma *falling queen* (literal, „regină căzătoare”), care trimite la *falling star* („stea căzătoare”).
{19} În 1536, după ce i-a comutat sentinţa de la ardere pe rug la decapitare, Henric al VIII-lea, ţinând cont de faptul că Anne Boleyn era regină, nu a vrut să fie executată cu securea de călău, ci a chemat un spadasin din Franţa.
{20} Amanta oficială (fr.).